Şemseddin Sivasî

Peygamberimizin Sevgilisi

DÖRT HALİFENİN MENKIBELERİ

(Manâkıb-ı Çehar-Yar-ı Güzin)

AHMED ARSLANTÜRKOĞLU
Trabzon Vaizi

Duzenleyen:bilginDK
2018-07-12

Şemseddin Sivasî

Peygamberimizin Sevgilisi

DÖRT HALiFENiN MENKIBELERi

(Menakib-i Çehâr Yâr-ı Güzin)

Sadeleştiren:

AHMED ARSLANTÜRKOĞLU

AKPINAR YAYIN

Adres: Çatalçeşme Soka
Cağaloğlu — İste

Telefon: 528 0

r-
bu
ka-
en bir
nmıştır.
ve dillerde

anlar arasında
Din gayretinden
en bu aykırılık ve
mizin ve O'nun mu-
bir tek kıblede birleştir-
parçalamıştır. Daha son-
li âlimlerinden pek çoğu,
lâm birliğini kurmak için
r ederek mücahade ve mü-
alebeler yetiştirdiler, zalim
nmediler, hatta bu yolda hiç
bugün bile müslümanlar ara-
bu ihtilâf ve çekişmelerin artığı

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ÖNSÖZ

Menâkıb-ı Çehâr Yâr-ı Güzin adlı bu kitabın müellifi Şemseddin Ahmed bin Muhammed el-Sivasî, kısaca **Şemseddin Sivasî** ismiyle tanınan büyük bir Türk-İslâm mütefekkiri ve bilginidir. İlim ve irfan hayatımıza otuzdan fazla değerli eser katmış olan bu büyük zat, yalnız din ve tasavvuf ilimlerinde değil aynı zamanda dil ve edebiyat üzerinde de üstün bir kudret sahibi olduğunu göstermiştir. On beşten fazla manzum eseri, hem bir dil ve edebiyat şaheseri, hem de derin bir din ve tasavvuf hakikatleri hazinesidir.

Müellifin bu kitabı ise, İslâmiyetin altın çağını temsil eden dört büyük halife devrine ait bugüne kadar yazılmış olan pek çok kitaplar arasında hâlâ güzelliğini ve üstünlüğünü koruyan bir eserdir. Çünkü bu büyük eser, dört büyük halife devrine ait en sıhhatli kaynaklardan süzülerek, sahih hadislere ve âyetlere dayanarak, bilhassa bu hususta ki değişik ve birbirine zıt indî kanaatların asla tesirine kapılmayarak, hakkı ve hakikati en açık bir şekilde tebellür ettiren bir ilham-ı rabbanî ve feyz-i mukaddesle hazırlanıp kaleme alınmıştır. Bu yüzdendir ki, bu eser, halkın sevdiği, elden ele dolaşan ve dillerde zevkle yad edilen bir dinî destan haline gelmiştir.

Malumdur ki, dört halife devrinden sonra müslümanlar arasında çeşitli dinî ve siyasî aykırılıklar baş göstermiştir. Din gayretinden ziyade taç, taht, soy ve iktidar gayretiyle körüklenen bu aykırılık ve çekişmeler, zamanla gelişerek, Peygamber Efendimizin ve O'nun mukaddes izinden giden Dört Sevgili Dostunun bir tek kıblede birleştirdiği İslâm cemaatını çeşitli hiziplere ayırıp parçalamıştır. Daha sonraki asırlarda gelen sünnet ve cemaat ehli âlimlerinden pek çoğu, bu tefrikayı ortadan kaldırıp yeniden İslâm birliğini kurmak için yılmadan, usanmadan, hayatlarını istihkar ederek mücahade ve mücadele ettiler, sayısız eserler yazdılar, talebeler yetiştirdiler, zalim sultanlara karşı hakkı söylemekten çekinmediler, hatta bu yolda hiç çekinmeden canlarını feda ettiler.

Bütün bu üstün çabalara rağmen bugün bile müslümanlar arasında, asırlardanberi devam edegelen bu ihtilâf ve çekişmelerin artığı

olan bazı ifrat ve tefritlerin izlerine rastlamak mümkündür. Esasen her ifratın bulunduğu yerde onun zarurî ve tabiî tepkisi olan bir tefritin bulunacağı muhakkaktır. Halbuki ifrat ve tefritin her ikisi de İslâm'dan değildir ve ancak İslâm'ı parçalayıcı, birliği bozucu bir aşırılıktır. İslâm'ın sevdiği ve seçtiği yol, daima itidal yolu olmuştur. Resûl-i Ekrem Efendimiz Hazretleri de, ümmetine ısrarla bu orta yolu emir ve tavsiye buyurmuştur. Çünkü itidal yolu olan orta yol birleştirici ve toplayıcıdır. Halbuki ifrat ve tefrit yolu, parçalayıcı ve dağıtıcıdır.

İşte bu kitap, İslâm birliğini sağlayacak olan ve Peygamber Efendimizin emir ve tavsiyelerine en uygun olan bu orta yoldan dışarı çıkmamış, hiç bir aşırı fırkanın tesirine kapılmamış, doğrudan doğruya Hak'dan aldığı ilhamla Peygamberimizin Dört Sevgili Dostunun menkıbelerini en sıhhatli bir şekilde ifade edip açıklamıştır.

Hiç şüphesiz ki, bu büyük insanların hayatlarını ve menkıbelerini okumaktan maksat, kendi kusurlarımızı bilmek ve o kemal sahiplerine bakarak kendi eksiklerimizi tamamlamaktır. Dünya ve âhiret kazançlarının en büyüğü, bu gayeye ulaşmak, hiç olmazsa elinden geldiğince ona yaklaşmaktır.

İşte bu ulvî gayeye elimizden geldiği kadar biz de hizmet edebilmek maksadiyle bu değerli eserin aslını, eksiksiz olarak ve aslına en sadık bir şekilde sadeleştirerek size takdim etmeye çalıştık. Gerçi bu eserin, bizden önce yapılmış bazı sadeleştirmelerini gördük; fakat bunlar bizi o kadar üzdü ki, onun tamamını eksiksiz olarak ve aslâ bozmayarak sadeleştirmeye mecbur kaldık. Çünkü diğerleri, eserin en özlü kısımlarını almadıkları gibi ifrat ve tefrit fırkalarının tesiri altında kalarak eserin aslını tahrif edecek derecede ilâveler yapmış ve maalesef İslâm birliğini parçalayıcı bir takım telkinlere âlet olmaktan kendilerini kurtaramamış, böylece hizmet şöyle dursun belki hedm (yıkma) yoluna sapmışlardır.

Şüphesiz ki, bizim yaptığımız da hatadan ve noksandan beri değildir. Fakat şurası muhakkaktır ki, diğerleri gibi aslını tahrif etmekten tamamen uzaktır. Bu hususta söyliyebileceğimiz yegâne şey, eserin aslına tamamen sadık kalmaya çalıştığımız ve kendi indî kanaatımıza uygun görmediğimiz bazı kısımlarını kitaptan çıkarmağa çalışmadığımızdır. Bütün kusurlarımıza rağmen, bu şekilde hareket etmekle büyük bir veli olan Şemseddin Sivasî Hazretlerinin ruhaniyetini hoşnud etmeyi ve Hakkın rızasını umarız.

Allah'dan hidayet ve yardım niyaz ederek takdim ederiz...

BİRİNCİ BÖLÜM

Hazret-i Ebûbekir Sıddık

En parlak övmeler, bitmeyen medh ü senalar, o zeval bulmayan Kadir'e seza ve lâyıktır ki, Resûllerin Efendisi'nin Dört Seçkin dostu ile (Allah'ın selâm ve salâvatı ona ve onların hepsinin üzerine olsun) bu sağlam din binasının dört duvarını kudretli ve muhkem kıldı.

Her çar-ı yâr rükn-ü bina-yı peyamberî
Her çar-ı yâr unsur-u ervah-ı enbiya.

Muhammedî dinin şeriat gayreti, Ahmedî usûl ve göreneğin sünnet hamiyeti üzere olan din kardeşlerine ve yakîn dostlarına kapalı değildir ki, şu zamanımızda kalemlerin yazacaklarının en önemlisi, anlayış sahiplerine öğretileceklerin en mükemmeli, Hulefa-i Raşidin'in güzel menkıbelerinin anlatılması, hidayet edici imamların yüksek makamlarının duyurulup bildirilmesidir. Allah, onların hepsinden razı olsun.

Çetr ola ahbabına lutf-u Huda avn-i imad
Saye-i lutfunda her dem görmesin bunlar mihen
Lîk a'dâsı ilâhî hayme evtadı gibi
Eksik olmasın başından tiğ boynundan resen.

(Onları sevenlerin üzerine Allah'ın lutfu çadır ve yardımı direk olsun, lutfunun gölgesinde bir dem bile bunlar sıkıntı ve acı görmesinler. Fakat onların düşmanlarının, çadır kazıkları gibi, başından balyoz ve boynundan ip eksik olmasın.)

İşte bu âsi kul Şeyh Şemseddin Ahmed bin Muhammed Sıvası diledi ki, o din sarayının mimarlarının, yakîn meydanının öncülerinin faziletlerinden, âşıkların susamış dudaklarına damlalar sunsun ve onların kemal güneşlerinden zerrelerle sadıkların kalblerini aydınlatsın... Allah'ın yardımiyle ve O'ndan başka tahvil edici kudret sahibi olmadığına iman ederek...

HAZRET-İ EBÛBEKİR'İN MENKIBELERİ

Hazret-i Ebûbekir (Allah ondan razı olsun), birinci imam olup hakikat üzere şeriatın ilk göz nurudur. Mustafa'nın yoldaşı, iki kişinin ikincisidir.

Bil ki, Hazret-i Ebûbekir Sıddık (r.a.) ın şerefli isimleri Abdullah'dır. Ebûbekir künyesidir. Babasının adı Osman'dır. Babasının künyesi Ebû Kuhafe'dir. Araplarda insanlar künyesi ile maruf ve meşhur olduğundan künyesiyle çağrılır.

Nesebi: Ebubekir Abdullah bin Ebi Kuhafe ibni Âmir bin Amr bin Kâ'b bin Sa'd bin Temim bin Mürre'dir. İşte bu Mürre, Resûl-i Ekrem Hazretlerinin yedinci atasıdır. Böylece Ebûbekir, o temiz neseb ile yedinci atada birleşir. Bunların isimleri önceleri **Abd'ül - Kâbe** (Kâbe'nin Kulu) idi. Hazret-i Fahr-ı Âlem Efendimiz, bunu değiştirerek kendisine **Abdullah** ismini verdiler. Resûlullah'ın ilk değiştirdiği isim Ebûbekir'in ismidir.

1. **MENKIBE:** Şerefli lâkablarından birisi ATİK idi. Hz. Peygamberimiz, Hz. Ebûbekir'in nurlu yüzüne bakıp: **«Bu cehennem ateşinden azâd olmuştur,»** buyurdu. Bu hadiseden sonra **ATİK** lâkabı etrafa yayıldı ve bu lâkab meşhur oldu.

Hz. Ebûbekir'in bir lâkabı da **SIDDIK**'dır, fazlasiylé inanıcı demektir. Peygamberimizi tasdik ettiği için.

2. **MENKIBE:** Lûgat itibariyle Sıddık üç mânaya gelir.

Birincisi, çok doğru söyleyicidir. Bu mâna **«Tâcül - İslâm»** da bildirilmiştir. Yusuf Sûresinde vaki olan Sıddık bu mâna ile tefsir edilmiştir.

İkinci mânada Sıddık, kendi sözünün doğruluğunu, ameli ile gösteren kimse demektir.

Üçüncüsü, daimî olarak inanmak mânasınadır. Bu iki mâna **«Sahhahı Gevherî»**de açıklanmıştır. Hz. Ali Efendimiz başka kimselerden rivayet edilen her hadîsi yeminle kabul ederdi. Fakat Hz. Ebûbekirden yemin etmeksizin kabul ederdi. Bu husus onun birinci mânada sıddık olduğunu göstermektedir.

Hz. Ebûbekir'in ikinci mânada sıddık olduğu şüphe götürmez bir hakikattir, inanışı daimî olup, şirk ve şüphe ihtimaline yer olmadığından sıddık ismi üçüncü mânası ile de düşünülmüş, bilhassa Mi'rac gecesinin sabahında Peygamberimiz şöyle buyurdu:

«Bu gece Beyt-i Mukaddes'e yollandım. Ve orada Peygamberlerin ruhlarına imamlık yapıp iki rek'at namaz kıldım. Ve oradan Arş'ı âlâya yükseldim. Âlemlerin Rabbı ile bir takım kelimeler konuştum. Ümmetimin üzerine bir gün bir gecede elli vakit namaz farz kılındı. Oradan dönerken, Musa Aleyhisselâm «Bu kadar namaz kılmağa ümmetinin gücü yetmez,» dedi. Bunun üzerine geri dönüp Hakka teveccüh ettim. Cenab-ı Hak on vakti bağışladı. Tekrar Musaya geldim, yine beni geri döndürdü. Böylece beş def'a gidip gelmemde namaz beş vakte indirildi. Tekrar Hz. Musa beni geri çevirmek isteyince, «Ben Rabbimden utanırım. Bu beş vakit namaza razıyım,» dedim. Hak celle ve âlâ tarafından bir nida geldi. Beş vakit namazın elli vakit namaza bedel olduğunu bildirdi. Oradan Beyt-i Mukaddes'e gelip oradan da gece vaktinde Mekke'ye geldim. Şu kadar ki, gidip gelmek gayet az bir zaman içerisinde oldu.»

Rivayet edildiğine göre gidip geldikten sonra Resûlullah yatağını sıcak buldu.

İmansızlar bu muazzam hadiseyi duyunca, inkâra kalkıştılar ve «Bu hadiseyi akıl kabul etmez,» dediler. Bununla da kalmayarak Hz. Ebûbekir'in yanına gelip: «Ya Ebûbekir! Hiç duydun mu senin arkadaşın neyi iddia ediyor? Diyor ki: Bu gece arşa gittim geldim.»

Hz. Ebûbekir hiç düşünmeden Peygamberimizin Mi'racını tasdik etti ve buyurdu ki: «Bunu Muhammed söyledi ise doğru söyledi, ondan yalan sadır olmaz.»

İşte bu tasdikinden dolayı kendisine **SIDDIK** denildi.

Hz. Ali Efendimiz, Ebûbekirin Sıddık isminin gökten geldiğini yeminle söyledi. Cenabı Hak buyurdu ki:

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ●

«Sıdkı getirene ve onu tasdik edenlere gelince, işte onlar takvaya erenlerin ta kendileridir.» (Ez-Zümer: 32)

(Cae bissıdki) den murad, Muhammeddir. (Veseddeke bihi) den murad Ebûbekir'dir, dedikleri rivayet olunmaktadır. İbrahim Bin Hasenil Cevheriyyil Herevi'nin beyan ettiği bir hadis-i şerifte Hz. Peygamberimiz buyurdular ki: «Hz. Ebûbekir dünyaya geldiği gece Cenabı Hak cennete «İzzim celâlim hakkı için sana ancak Ebûbekiri sevenleri koyarım,» diye hitap buyurmuştur.»

Görülüyor ki, Ebûbekiri sevmek cennete girmeğe sebeptir.

3. MENKIBE: Rivayet edildiğine göre, Hz. Ebubekrin anası Ümmülhayr'ın, her dünyaya gelen erkek çocuğu ölürdü. Ne zaman Hz. Ebûbekiri doğurdu, onu kucağına aldı ve Beyti Şerife götürdü. Ve dedi ki: «Ey Kâbenin, Harem ve Mültezem makamlarının sahibi Rabbim. Senden dilerim ki, bu çocuğu bana bağışlayasın, uzun ömürlü olmasını senden niyaz ederim.»

O anda Harem-i şerif cihetinden bir el çıkıp Hz. Ebûbekirin elini tuttu. Bir ses işitildi:

«Ey Allah'ın kulu kadın, kucağındaki çocuk kurtulacak, Hz. Muhammed'in dostu olacaktır. Resulullahtan sonra onun halifesi olacaktır,» dedi. Ebu Bekrin annesi Ümmülhayr, bunu işitince, hemen şükür secdesine kapandı.

4. MENKIBE: «Meâliyül-Ferş ilâ Avâliyil-Arş» adlı kitapta Kaadı Ebül-Hasan, Ebu Hüreyre'den (Allah ondan razı olsun) şöyle rivayet etmiştir: Hz. Peygmaberimiz bir gün ashabiyle oturuyorlardı. Sohbet esnasında Ebubekir Hazretleri: «Ya Resulullah senin hakkın için ömrümde hiç bir puta secde etmedim,» dedi.

Hz. Ömer (Allah ondan da razı olsun.): «Niçin Resulullah hakkı için yemin ediyorsun, bu kadar cahiliyet zamanında yaşadın,» dedi.

Hz. Ebubekir: «Pederim Ebu Kuhafe, bir gün beni puthaneye götürdü, «Bunlar senin Allahındır. Bunlara secde eyle, dedi. Ve beni orada koyup gitti.

«Ben ileri atıldım, puta, karnım açtır bana yemek ver, dedim. Cevap vermedi. Elbisem yok beni giydir, dedim. Yine cevap vermedi. Su istedim cevap vermedi. Bir taş alıp, bu taşı senin üzerine atıyorum. Allah isen buna mani ol, dedim. Gene cevap vermedi. Taşı puta attım. Yüzünün üzerine düştü, babam gelip gördü.

«Oğlum niçin böyle yaptın?» dedi. Beni eve götürdü. Annem: «Bu çocuğu kendi haline bırakalım, bunun hakkında Cenab-ı Hak tarafından bana hitap gelmiştir. Eseri zuhur edecektir,» dedi. Sonra ben anneme dedim: «Benim için sana gelen hitap nedir?» Annem dedi ki: «Seni doğuracağım gece ağrılar fazlalaştı, o esnada düştüm, umulmadık taraftan bir ses geldi: «Ey kadın müjdeler olsun sana, senden bir vücut zuhur edecektir ki, yerde ismi Atik, gökte Sıddık, Hz. Muhammede yar ve refik olacaktır.»

Hz. Ebû Hüreyre sözünü burada tamam etti.

Cebrail Aleyhisselâm yeryüzüne indi ve «Ebûbekir doğru söyler,» dedi. Bu sözü üç kere tekrar etti.

5. MENKIBE: Ehli sünnet velcemaat ittifak etmişler ki, Ashap içerisinde en faziletlisi, Ebubekir, sonra Ömer Hazretleridir.

Bir takım bilginler de **Hz. Osman** ile **Hz. Ali'nin** daha üstün olduklarına kail olmuşlardır. Ehli sünnet velcemaat fırkasından bir gurup **Hz. Ali'nin üstünlüğüne** bağlanmışlardır.

Abdullah İbni Ömer'den (Allah onlardan razı olsun) rivayet ederler ki, Peygamberimizin devrinde sahabeler önce **Ebubekri**, sonra **Osman'ı**, sonra da **Ali'yi üstün tutarlardı.** İbni Münzir Hazreti Alinin **«Bu ümmetin Resulullahtan sonra en üstünü Ebubekir, sonra Ömer, sonra Osman'dır,»** buyurduğunu rivayet etmiştir

خَيْرُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُوبَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ

6. MENKIBE: Hz. Ali efendimizden rivayet edilmiştir: «Evvelâ İslâm'ı kabul eden Ebubekir'dir. Hz. Resulullahla Kıbleye karşı namaz kılan o'dur,» buyurdu.

Hz. Ebûbekirin imana gelmesi şöyle oldu: Kendisi ilk sıralarda ticaretle meşgul olur ve sefere çıkardı. Çok zaman ticaret maksadı ile seferlerini Şam'a yapardı. Şamda iken bir gece rüyasında ayın ikiye bölünüp kucağına geldiğini ve onu eliyle tutup sinesine bastığını gördü. Uyanınca, Yemliha adında bir rahibe rüyasını tâbir ettirdi.

Râhib:

— Sen neredensin? dedi.

Hazreti **Ebubekir:**

— Hicaz'danım ,dedi.

— Meşgalen nedir?

— Tüccarım ,dedi.

Rahip tebessüm ederek:

— Rüyanda büyük müjde vardır. Tâbirini istersen bahşişimi ver, dedi.

Ebubekir on iki altın bahşiş verdi. Rahip:

— Gökten inen ay, son zamanın peygamberidir. Yakında gelecektir. Sen onun hayatında veziri, arkasından da halifesi olacaksın. Ey Arap kardeşim! O mübareği gördüğün zaman bana haber gönder. Eğer sağ olursam onunla görüşürüm. Şayet ölmüş olursam selâmımı söylersin. Ben onun dinine girmişim, ümmetinden olmuşum, âhirette beni şefaatından unutmasın.

Hz. Ebubekir:

— Bana bir mektup ver, dedi.

Rahip, on satırlık bir mektubu yazıp kendisine verdi. Mektupta Hz. Muhammed Mustafaya selâm söyledikten sonra:

«Sen ahir zaman peygamberisin, âlemlerin Rabbinin Resulüsün. Bu mektubu Ebu Bekir bin Ebi Kuhafe ile sana gönderiyorum. Ben sana inandım ve ümmetinden oldum. Ebubekir bana rüyasını tâbir ettirdi. Bu rüyaya göre; Ebubekrin senin vezirin ve sonra halifen olması lâzımdır. Eğer sağ olursam huzurunda şereflenir, önünüzde cihad ederim. Eğer yetişemezsem âhirette şefaatından unutma,» diye yazmıştı.

Hz. Ebu Bekir rahibe:

— **«Eğer tâbirin doğru çıkarsa yüz altın daha vereceğim,»** dedi.

Hz. Ebubekir Şam'dan ayrılıp Mekkeye geldi. Arasından on iki sene geçti. Ondan sonra Cenab-ı Hak, Muhammed Mustafa Efendimize vahiy gönderdi. Kendisini âhir zaman Peygamberi kıldı. Peygamberimiz Hz. Ebubekri gördü, kendisini İslâm'a çağırdı. Hz. Ebubekir kendisinden mucize istedi. Mübarek elini Hz. Ebubekrin göğsüne dayayarak gördüğü rüyayı, Yemliha adlı râhibin tâbirini o zamandanberi on iki yıl geçtiğini, on iki altın verdiğini, yüz altın da vâdettiğini ve râhibin mektubunu anlatarak:

— **«Bu mucize yetmez mi?»** buyurdular. Hz. Ebubekir (Allah ondan razı olsun) hemen parmağını kaldırıp: **«Lâ ilâhe illallah, Muhammedurresulullah»** dedi. Ve İslâm'la müşerref olanların birincisi sayıldı.

7. **MENKIBE:** Huzeyfe bin Yemânî anlatmıştır: «Bir gün Peygamberimiz sabah namazından sonra dönüp Hz. Ebubekri sordu. Kimse cevap vermeyince Peygamberimiz ayağa kalkıp: «Ebubekir nerededir?» diye sordular. Arka taraftan: **«Emredersiniz. buyurunuz ya Resulullah,»** dedi. Onu yanlarına çağırdılar, geldi.

Peygamberimiz: «**Ya Ebabekir, neredeydin, birinci rek'atta bana yetişemedin mi?**»

Hz. Ebubekir: '«**Ya Resulullah, birinci safta seninle tekbir almıştım. Elhamı okuma sırasında abdestime şüphe hasıl oldu. Abdest almak için dışarı çıkarken cami kapısında bir ses işittim. Geriye döndüm. Şiddetli bir ses işittim. Arkama baktığım zaman altundan bir kabın asılı olduğunu gördüm. İçinde su vardı. Su kardan beyaz, baldan daha tatlı idi. Üzerinde bir mendil örtülmüş idi. Mendilin üzerinde Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah, Ebû Bekr Sıddık yazılı idi. Mendili kaldırıp abdest aldım. Yine mendili kabın üzerine örttüm. Sonra baktım gaib oldu. Ondan sonra gelip birinci rek'atta size yetiştim,**» dedi. Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz:

— «Ey Ebûbekir! Sana müjdeler olsun! Ben namazda kıraatı tamam ettiğimde rükua gidecektim. O anda dizlerim tutuldu, sen gelinceye kadar rükua gidemedim. Abdest suyunu veren Cebrail, mendili tutan Mikail, dizlerimi tutan da İsrafil idi,» buyurdular

8. **MENKIBE**: Hz. Peygamberimiz hicret etmekle emrolunduğunda: «**Hicret yolunda bana kim arkadaşlık yapar?**» buyurdular. Herkesden evvel Hz. Ebubekir (Allah ondan razı olsun.) İleriye atılarak: «**Ya Resuallah, senin yoluna canım feda olsun. Beni bu yolda kabul eyle,**» demiştir. Peygamberimiz Hz. Ebûbekir'i kabul buyurdular. Geceleyin ay ve zuhal yıldızı gibi yolculuk yaptılar. Hz. Ebûbekir düşmanlar tarafından yakalanmamaları için yolda Peygamberin önüne ve arkasına geçerdi. Peygamberimiz:

— «**Ey Ebabekir! niçin telâşlanıyorsun, kendin için mi korkuyorsun?**» buyurunca Hz. Ebûbekir: «**Hayır, ya Resulullah, böyle bir şey düşünmüyorum. Sizin mübarek bir kılınıza zarar gelmemesi için telâş ediyorum,**» dedi. Peygamberimiz: «**Üzülme, Allah bizimle beraberdir,**» buyurdu.

Ne zaman ki, magaraya geldiler. Hz. Ebubekir: «**Ya Resulullah! Biraz sabret, evvelâ mağaraya ben gireyim. İçinde zarar verecek şeyler varsa bana dokansın. Size ilişmesin,**» dedi. Resulullah izin verdi, içeri girdi.

Mağaranın içi zehirli yılan ve akreplerle dolu idi. Ne zaman ki, Hz. Ebûbekri gördüler, hepsi deliklerine kaçtılar. Hz. Ebûbekir cübbesini yırtıp, o delikleri bir bir kapattı. Deliğin birini tıkayacak bir parça bulamadı. O deliğe de mübarek ayağını dayadı. Hz. Peygamberimiz mağaraya besmele ile girdi. Sabaha kadar orada kaldılar.

Sabah olunca Resulullah Hz. Ebûbekrin arkasında cübbesini görmeyince, sebebini sordu. Hz. Ebûbekir:

— «Ya Resulallah, senin yoluna canım feda olsun, akrep ve yılanların girdikleri deliklere cübbemi yırttım, o delikleri kapattım,» demiştir. Bunun üzerine Peygamberimiz:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَبَابَكْرٍ مَعِیَ فِی دَرَجَتِی یَوْمَ الْقِیٰمَةِ ●

«Ey Allahım! Ebû Bekri kıyâmet günü benim derecemde benimle beraber bulundur,» diye duada bulundu.

9. MENKIBE: Peygamberimiz mağaradayken Hz. Ebû Bekrin yüzünün sarardığını gördü, bunun sebebini sordu. Hz. Ebûbekir: «Ya Resulullah! Cübbemin yeten kısmı ile delikleri kapatmıştım, bir deliği de ayağımla örttüm, o delikten ayağımı sokan bir yılan birkaç defa bana eziyet verdi, ayağımı kaldırırsam sana gelip eziyet verecektir diye katlandım. Onun ıstırabı bana tesir ediyor, » dedi. Peygamberimiz: «Bırak onu, benimle onun arasında,» dedi. Hz. Ebû Bekir ayağını çekti, delikten yılan çıktı. Hz. Peygamberimiz: «Ey yılan! hiç Allahtan hayâ etmez misin? Benim sadık dostuma niçin eziyet verirsin?» devince yılan:

— «Ey Allahın sevgili habibi, senelerce bu magarada seni bekliyor, mübarek cemalini görmek istiyorum Onun için bu hayâsızlığı yaptım, özrümü kabul eyle,» demiştir.

Resulullah yılanın özrünü kabul buyurdu ve mübarek tükürüğünü Hz. Ebû Bekrin yarasına sürdü şifa buldu.

10. MENKIBE: O mağarada hayli zaman kaldılar. Bir gün Hz. Ebûbekir susamış, bu ihtiyacını Peygamberimize arzetmişti. Peygamberimiz ona: «Çık dışarı, orada akan nehirden istediğin kadar iç» buyurdu. Hz. Ebûbekir verilen emir üzerine dışarı çıktı, kana kana içti ve Peygamberimize sordu: «Ya Resulullah, bu mağara içerisinde ab-ı hayat gibi bir su, kardan daha beyaz, baldan daha tatlı, bu ne hikmettir?» dedi.

Peygamberimiz: «Cenab-ı Hak cennet nehirlerine müekkel olan meleğe, cennet nefirlerinden birini Ebû Bekr'in içmesi için bu mağaranın önünden akıtmasını emretti,» buyurdular.

Hz. Ebûbekir, memnuniyetinden ağlayarak:

— «Annem, babam sana fedâ olsun, Ebûbekirin Allah nazarında cennet ırmağını Mekke'nin dağından akıtacak kadar kıymeti var mıdır?» dedi.

Peygamberimiz:

— «Evet ya Ebâbekir, Cenab-ı Hakkın nazarında senin daha kıymetin büyüktür. Beni hak peygamber olarak gönderen Allah'a kasem ederim ki, sana buğz eden kimseler, yetmiş yıl ibadetleri bile olsa cennete giremezler,» buyurdu.

11. MENKIBE: Peygamberimiz buyurur: «Biz mağarada Ebûbekirle üç gün üç gece kaldık.» Mağaranın tavanında bir kuşun devamlı durduğunu, yemeyip içmeyip mahzun bir halde kaldığını Hz. Ebûbekir gördü. Bunun sebebini Resulullah'a şöyle sordu:

— «Ya Nebiyyellah, bu kuşun böyle mahzun duruşuna hayret ediyorum. Çünkü biz bu mağaraya geldiğimizden beri bu kuş yerinden hareket etmedi ve birşey yemedi. Halbuki Allah buyurmuştur ki:

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا

«Yerde yürüyen hiç bir canlı kalmamak üzere rızıkları Allahın üzerinedir.»

Hz. Ebûbekir bu düşüncede iken, Cebrail Aleyhisselâm yere inip, Allahın izniyle kuşun Hz. Ebûbekir ile konuşacağını Resûlullah'a bildirdi.

Hz. Ebûbekir: «Ey kuş, Allah'ın emriyle burada ne yeyip ne içtiğini bana söyle.» dedi.

Kuş ağlayıp figan ederek düşüp bayıldıktan sonra kalkıp: «Ey Ebûbekir, bunu bana sorma, bu husus Allah ile benim aramda bir sırdır, sırrımıza başkasının girmesini istemem.» dedi.

Hz. Ebûbekir:

«Ey kuş, eğer bana söylemeğe memur oldunsa söyle,» dedi. Kuş:

«Hz Âdem'in yaratılmasından bin sene evvel Cenab-ı Hak beni yarattı, yiyeceğim ve içeceğimi iki kelime kıldı. Aç olduğum zaman birisini söylerim, tok olurum, susayınca diğer kelimeyi söyler, kanarım.» dedi. Hz. Ebûbekir:

— «O iki kelime nedir?» diye sordu.

Kuş:

— «Acıkınca sana buğz edenlere lânet ederim, doyarım. Susayınca, seni sevenlere istiğfar eder, kanarım,» dedi.

Peygamberimiz bunu işitince ,ağladı. Ümmetinden bir kısmının Hz. Ebûbekre buğz edeceklerine üzüldü.

12. MENKIBE: Hz. Peygamberimiz'e hitaben amcası hakkında Cenab-ı Hak şöyle buyurdu:

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

«Elbette sen sevdiklerini hidayete getiremezsin, Allah dilediğine hidâyet verir.» (Kasas: 56.)

Bu âyet-i kerime nazil olunca, Hz. Ebûbekir de Resûlullah'ın yanında bulunuyordu. Cebrail Aleyhisselâmdan bu âyeti işitince bir zaman kendinden geçti. Hz. Ebûbekir'den başka Cebrailden hiç bir kimse vahî işitmemiştir.

13. MENKIBE: Muhammed Mustafa Efendimiz Mirac gecesinde Cebrâil Aleyhisselâm'a: «Kıyamet gününde ümmetimin hepsine sual cevap olacak mı?» diye sordu.

Cebrail Aleyhisselâm dedi ki:

— «Ebûbekirden başka herkese sual cevap olacaktır. Kendisine "buyur istediğin şekilde cennete gir," denecektir. Kendisi de: "Dünyada beni sevenler benimle beraber girmeyince, ben de girmem," diyecektir.»

14. MENKIBE: Fahreddin-i Razi Hazretleri anlatıyor: İki cihan serveri Muhammed Mustafa Efendimize bir gümüş yüzük hediye getirmişlerdi. Hz. Ebûbekir'e: «EY ÂTİK, al şu yüzüğü bir kuyumcuya götür, üzerine Lâ ilâhe illâllah yazsın,» buyurdu. Hz. Ebûbekir yüzüğü alıp kuyumcuya gider, ona: «Bu yüzüğün üzerine Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah yaz,» der.

Halbuki Peygamberimiz kendisine böyle emretmemişti. Ancak Hz. Ebûbekir Allahın ismiyle Peygamberin ismi daima bir arada bulunduklarından bunun ayrılmasına razı olmamıştı. Kuyumcu Hazreti Ebûbekirin arzusu üzerine dediğini yüzüğün üzerine yazdı. Ebûbekir yüzüğü alıp Resulullah'a getirdi. O anda Cenabı Hak Cebrâil

Aleyhisselâma «Çabuk git, habibimin yüzüğünün üzerine **Ebû Bekrin ismini yaz. Zira Ebûbekir benim ismim ile sevgilimin ismimin ayrı olmasını uygun bulmadı. Ben de habibimin isminden Ebû Bekrin** ismini ayırmayı muvafık bulmuyorum,» buyurdu. Cebrâil Aleyhisselâm derhal yetişip, Allahın emrini yerine getirdi. Henüz yüzük Hz. Ebû Bekrin elinde iken, kendisinin haberi olmadan mübarek ismi yüzüğüne yazılır, kendisi yüzüğü Peygamberler sultanı Muhammed Mustafaya verir. Resul-i Ekrem yüzüğe bakar bir de görür ki, yüzüğün üzerinde:

«Lâ ilâhe illâllah, Muhammedün Resulullah Ebû Bekir Sıddık» diye yazılı. Peygamberimiz, yüzüğün üzerindeki fazlalıkların sebebini sordu. Bundan dolayı Hz. Ebûbekir çok mahcup oldu. Terledi, henüz bir cevap verecek kudreti kendisinde bulmadan Cebrâil Aleyhisselâm gelip Cenabı Hakkın selâmını bildirdikten sonra:

«Ebûbekrin yüzükte kendi isminin yazılmasından haberi yoktur. Zira Ebûbekrin eline yüzüğü verdiğin vakit, üzerine yalnız "Lâilâhe illallah" yazdırılmasını söyledin. Ebûbekir, Habibimin isminin de benim ismime eklenmesini istedi, ben de onun ismini senin ve benim ismime eklemeyi emrettim,» buyuruldu.

Ey insan! aklın varsa, zerre kadar mantığın çalışıyorsa Hz. Ebû-Bekrin Allah nazarında ne kadar üstün kıymeti bulunduğunu anla, onun hakkında ne kadar âyet ve hadisler nazil olduğunu da unutma.

15. MENKIBE: Hz. Muhammed Mustafa buyurdu:

«Cenabı Hakkın emriyle Kıyamet gününde eni boyu yirmi mil uzunluğunda olan sarı yâkuttan yapılmış bir taht getirilir. Onun sağ tarafına aynı büyüklükte altundan bir taht daha konur. Sol tarafına da ona yakın büyüklükte gümüşten bir taht konur. Yâkut taht'a, Hz. Ebûbekir, sağdakine güzel bir melek, soldakine de yine bir melek otururlar. Sağdaki melek ayağa kalkıp:

«Ey insanlar, cennetin bekçisi Rıdvân benim. Cenabı Hak bana cennet kapılarının anahtarlarını, Habîb-i Edibine getirmemi, selâmını kendisine bildirmemi ve Habibinin razı olduğunu cennete götürmemi emr etti. Ben de cennetin anahtarlarını Muhammet Mustafa'ya götürdüm. «Ben, ümmetimin günahkârlarına şefaat edeceğim. Bu hizmeti Ebûbekir görsün.» buyurdu. Biliniz ki, «cennetin anahtarlarını Ebû Bekr'e getirdim. Onun razı olduklarını cennete götüreceğim, istemediklerini cennete bırakmıyacağım.» diyecektir.

Arkasından sol tarafta gümüş tahta oturan melek ayağa kalkar ve söze başlar:

«Cehennem hazinedarı Mâlik benim. Cenabı Hak bana cehennemin kapılarının anahtarlarını verdi. Bunları Muhammedime ver, benden eslâm söyle, onun razı olmadıklarını Allahın emriyle cehenneme götüreceksin» buyurdu. Ben de Resulullah'a anahtarları götürdüm, Cenabı Hakkın emrini yerine ulaştırdım. Resulüllah: **«Ey Mâlik! Benim vazifem ümmetimden günahı çok olanlara yardımcı olmaktır. Sen bunları Ebû Bekre ver, bu işi o yapsın»** buyurdu. Ben de anahtarları Hz. Ebûbekre teslim ettim. Onun razı olmadıklarını Cenabı Hakkın emriyle cehenneme götüreceğim,» diyecektir.

16. MENKIBE: Bir gün Hz. Ebûbekir (Allah ondan razı olsun.), Resul-i Kibriyanın yanında otururken, bir hayâsız şahıs gelip, Hz. Ebûbekre hakaret etmeğe, yakışıksız sözler söylemeğe başladı. İki cihan serveri Muhammed Mustafa Hazretleri o edebsizin sözleri karşısında hiç bir şey söylemiyor, üstelik tebessüm ediyordu. Hz. Ebûbekir edebsizin sözlerine tahammül ediyordu. Nihayet durmayacağını ve ağzını tutmayacağını görünce, edebsize birkaç söz söyledi.

Hemen iki cihan serveri Muhammet Mustafa Efendimiz öfkelenip meclisten uzaklaştı. Arkasından Hz. Ebûbekir koştu:

«Ya Resulullah, anam babam sana feda olsun, o edebsiz bana hakaret ederken hiç bir şey söylemediniz, ben kendisine cevap verince hemen öfkelenip kalktınız, bunun hikmeti nedir?» diye sorunca, cevaben Peygamberimiz şöyle buyurdu:

«Ey Sıddık! O hayasız sana dil uzatmağa başladığı zaman, Cenabı Hak o hayasızı yanımızdan kovması için bir melek göndermişti. Sen gazaba gelip söze başlayınca melek gidip yerine şeytan geldi. Ben de şeytanın olduğu yerde durmayıp kalktım.» buyurdular.

Bu haberi Hz. Ebûbekir duyduktan sonra mübarek ağzına bir taş koyup vakitli vakitsiz fuzuli konuşmamak için kendisini ayarlamağa başladı.

Lüzumsuz söz söylemezdi, zikir fikir ile meşgul olunca taşı ağzından çıkarırdı, başka zamanda ağzından taşı hiç çıkarmazdı.

17. MENKIBE: Bir gün iki cihan serveri Muhammed Mustafa (S.A.V.) Efendimiz Aişe Validemizin evine teşrif buyurmuşlardı.

«Yiyecek bir şeyin var mı?» diye sordular. Aişe Validemiz lâtife yaparak: «Bu gece misafir olduğunuz yerde size bir şey hazırlamadılar mı? » dedi.

Aişenin bu ifadesinden Resûlullah (S.A.V.) sıkılıp dışarıya çıkmağa hazırlandığı zaman Hazreti Aişe, Resulullahın üzüldüğünü anladı. Başını secdeye koyup, Cenabı Hakka sığındı:

«Ya Rabbi, senden başka bana acıyacak, bana yardım edecek kimsem yoktur,» diyerek ağlamağa başladı.

Cenabı Hak Aişe validemizin duasını kabul buyurdu. Hemen Cebrâil Aleyhisselâmı Hazreti Muhammed Mustafa'ya gönderdi. Peygamberimiz bir ayağını mescide koyup diğerini de koyacağı zaman Hz. Cebrâil yetişti ve camiye girmeğe izin yok dedi. Peygamberimiz:

«Ey Cebrâil kardeşim, bunun sebebi nedir?» diye sorunca:

«Hazreti Aişenin gözleri pınar gibi akıyor, Cenabı Hak onun yanına gidip kendisini teselli etmeni emrediyor,» dedi.

Resulullah hemen eve döndü, Hz. Aişe Resulullah'tan özür diledi ve affetmesini istirham eyledi. Hz. Peygamber Aişenin özrünü kabul buyurdu.

Cenabı Hak Cebrâile:

«Sevgilim ile Aişeyi biz barıştırdık. Onlara bir de ikram edelim. Git, cennet nimetlerinden al, onların önüne götür» buyurdu.

Cebrâil aleyhisselâm cennet nimetlerini alıp önlerine koydu. Hz. Aişe bir lokmayı Resulullah'a verir, diğer lokmayı kendisi yerdi. İki lokma kalınca Hazreti Peygamber:

«Bu iki lokma da baban Hz. Ebûbekr'e kalsın,» buyurdu.

Hz. Peygamber Hz. Ebûbekri o kadar severdi ki, onsuz bir lokma yemez ve onsuz bir an bile yalnız kalmak istemezdi. Bundan dolayı cennet nimetlerinden de ona ayırdı. O anda kapı çalınmağa başladı. Peygamberimiz:

«Ey Aişe, kapıyı çalan Ebû Bekirdir, söyle içeri gelsin,» buyurdular.

Hz. Ebû Bekir içeri girdi. Peygamberimiz: **«Ey Ebû bekir, bu iki lokma cennet yemeklerindendir. Senin için ayırdık,»** buyurdu.

Hz. Ebûbekir o iki lokmayı eline alıp birini Resulullah'a diğerini de Hz. Aişeye verdi. Hz. Peygamberimiz:

«Ey Ebabekir! Neden bu iki lokmayı sen yemedin de bize verdin?» diye sordu.

Ebûbekir:

«Ya Resulallah! Sizin yemeniz benim yememden binlerce kat daha hayırlıdır,» cevabını verdi.

Hz. Ebûbekir Peygamberimizle ne zaman görüşmek istese görüşürdü, ona hiç bir şey mani olamazdı. Peygamberimiz bir istişare yapsa, mutlaka Hz. Ebûbekirle yapardı. Peygamberimiz hiç bir vakit Hz. Ebûbekirden incinmedi, kendisi daima Peygamberin emirlerine uyar, hürmet eder ve onun emri olmadıkça hiç bir şey yapmazdı.

18. MENKIBE: İki cihan serveri Muhammed Mustafa buyurdu:

«Cenabı Hak yerleri ve gökleri, arşı, kürsiyi, levhi, kalemi, cenneti ve cehennemi, insanları ve cinleri yaratmazdan evvel benim ruhum ile Ebûbekir'in ruhunu güvercin şeklinde yarattı, aşk meydanında uçmamızı emretti. «Evvel geleniniz Muhammed, geride kalanınız Ebûbekir olsun,» buyurdu. İkimiz uçtuk, ben Ebûbekiri orta parmak ile şehâdet parmağı arasındaki fark kadar ileri geçtim.»

İşte bu kadar üstün şerefi Hz. Ebûbekir, Muhammed Mustafaya olan sevgisinden ve hürmetinden ötürü bulmuştu. Çünkü o Resulullahın en yakın arkadaşı ve gar dostu idi.

19 MENKIBE: «İRŞADÜS-SIDDİK» kitabının sahibi anlatmıştır: Bir gün Peygamberimiz Muhammed Mustafa (S.A.V.) Hazretleri şöyle buyurdu: **«Ebûbekrin imanı, bütün mü'minlerin imanlarının hepsi ile tartılsa, Ebûbekrin imanı ağır gelir.»**

Ve diğer bir rivayette de, Peygamberimiz:

«Rüyamda kıyamet kopmuş, mahşer yerinde terâzi kurulmuş, Ebûbekrin imanı bütün mü'minlerin imanlarının hepsi ile tartıldı. Ebûbekrin imanı hepsinin imanından daha ağır geldi,» buyurmuştur.

20. MENKIBE: Yine yukardaki kitap sahibi naklediyor: «Bir gün Fahr-ı âlem (S.A.V.) Efendimiz Hz. Ebûbekirle müsafaha ediyor ve şöyle diyordu: **«Ey Ebûbekir! Sana müjdeler olsun. Allahü Teâlâ bütün insanlara umumî, sana hususî olarak tecelli eder.»**

Resululah'ın böyle buyurduğunu Hz. Enes rivayet etmektedir.

Hz. Ebûbekir anlatmıştır:

«Cahiliyet devrinde bir gün, bir büyük ağacın altında otururken, bir dal başıma eğildi, bir de ses işittim:

«Yakın zamanda Kâbede Hişamoğullarından Abdülmuttalibin evlâdından Muhammed adlı bir peygamber çıkacaktır. Onun kadar kadri büyük bir peygamber ne gelmiş ve ne de gelecektir. O, Peygamberlerin sonuncusudur. Onun dinine önce sen gireceksin. Ona en yakın sen olacaksın,» dedi.

Ben de ağaca hitaben: «O Peygamber zuhur ettiği zaman bana haber ver,» dedim. Ağaç ile böylece mukavele yaptık. Resulullah Peygamberliğini ilân edince, ağaçtan şöyle bir ses duydum: «Ey Kuhafenin oğlu! Sana müjde olsun, daha önce haber verdiğim Peygamber zuhur etti. Çabukça, onun dinine önce senin girmen lâzım,» dedi. Sabahleyin Resul-i Ekremin evine giderken, yolda kendilerine rastladım.»

Bundan sonrası altıncı menkıbede geçmiştir.

21. MENKIBE: Fahr-i âlem Efendimiz mescidde oturmuş Cebrâil Aleyhisselâm ile sohbet ediyorlardı. Sahabe bunu görünce Resulullahın meşgul olduğunu anlayarak sessizce bir kenara oturdular. O esnada Hz. Ali içeri girdi. selâm verdi ve bir kenara oturdu. Arkasından Hz. Osman içeri girdi, selâm verip bir köşede oturdu. Ondan sonra Hz. Ebûbekir içeri girdi. Selâm verince, Cebrâil Aleyhisselâm ayağa kalktığı için Resulullah da ayağa kalktı. Bütün ashabı da ayağa kalkmak mecburiyetinde kaldılar. Bu durumdan hayret etmişler, çünkü Peygamberimiz ashab-ı güzinden hiç birisi için ayağa kalkmazdı. Sonra sahabe bu hususu Resul-i Ekremden sordular. Cevabında:

«Ebûbekir mescide girip selâm verince, Cebrâil Aleyhisselâm Ebu Bekre tâzimen ayağa kalktı. Ben de kalktım. Ey kardeşim Cebrâil! Ebû Bekre niçin bu şekilde hürmet ettiniz?» dedim. Cevabında:

«Ya Resulullah Ebûbekre tâzim etmek bana vacip olmuştur. O benim mürşidimdir,» dedi.

«Ne maksatla hocandır?» diye sordum. Cevabında:

«Cenabı Hak Âdemi halkedince, meleklere ona secde etmelerini emreyledi. Âdem balçıktan yaratıldığı için ben ondan üstünüm düşüncesiyle kendisine secde etmemek hatırıma geldi. Kendisine secde etmemek kararında idim. O esnada Arşi âlânın altında nurdan bir cevher içinde bulunan Ebûbekrin ruhu kubbe kapısı açılarak yanıma geldi:

"Ey Cebrâil sakın muhalefet etme, secde et,» diye üç kere söyledi ve arkamı üç defa eliyle sıvazladı. O anda kalbimdeki benlik gidip, Âdem Aleyhisselâma secde ettim. Bendeki kibir ve gurur şeytana intikal etti, kendisi secde etmedi, ebedi lânete müstahak oldu. Ben de

ebedî saadete kavuştum .Bu sebebden dolayı Hz. Ebûbekir benim hocamdır,» dedi.

22. MENKIBE: Bir gün Peygamberimizin yanında Cebrail oturuyordu. Peygamberimiz Cebrail ile konuştuğu zaman, sahabeler ayakta durur, ancak Ebûbekir otururdu. Resulü Kiram istiğrakta manevî bir âleme dalınca, Hz. Cebrail ile Hz. Ebûbekir arasında bir işaretleşme oldu, hatta aralarında tebessüm dahi geçmişti. Peygamberimiz bunların bu hallerinin farkına vararak:

«Ey kardeşim Cebrâil! Ebûbekir ile işaretleşmenizin sebebi nedir? diye sordular.

Cebrâil Aleyhisselâm:

«Ya Resulullah bir şey yok,» dedi.

Peygamberimiz ısrar edince, Cebrâil aleyhisselâm durumu anlatmağa başladı:

«Cenabı Hak yeri göğü yaratmadan önce, Cebrâil adında yetmiş bin melek yarattı. Bunlara: **«Siz kimsiniz, ben kimim?»** diye sual buyurdu. Cevap veremediler .Hepsini helâk etti. Sonra Allah beni yarattı. Bana da aynı onlara sorduğunu sordu. Cevap veremedim. Beni de yok etmeğe yönelirken, Hz. Ebûbekrin ruhu yanıma gelip: **«Sen Hâliksin ben senin âciz mahlukunum,»** diye cevap vermemi bana öğreti. Ey Allahın Resulü; Allaha yemin ederim ki, ben Ebûbekirin azâd ettiklerindenim.»

23. MENKIBE: Hz. Ebûbekir, imana geldiği zaman Allah aşkına ve Muhammed Mustafanın hürmetine seksen bin altını fukaraya sadaka verdi. Kırk bin altını gizli, kırk binini aşikâre vermişti. O kadar sahavette ilerlemişti ki, giyecek elbisesi dahi kalmamıştı. Sonra keçi kılından bir eski dokunmuş elbise eline geçti. Onu arkasına giydi. Namaz vaktinin haricinde beline kadar tandıra girerdi. Böylece aradan üç gün geçti. Dördüncü günde bir sabah namazından sonra Resulullah sahabeye dönerek:

«Ebûbekir Sıddîk üç gündür mescide gelmiyor. Acaba hasta mıdır? gidip halini soralım,» buyurdular.

O sırada Cebrail Aleyhisselâm bir cübbe geyip geldi. Resulullah Cebraili görünce rengi değişti.

«Kardeşim Cebrâil, bu ne vaziyettir?»

Cebrâil:

«Ya Resulullah, gökteki melekler hepsi böyle giydiler,» dedi.

«Neden böyle giydiler?»

«Ya Resulullah, Hz. Ebûbekir Cenabı Hakkın rızası ve senin dinin uğruna, kırk binini gizli, kırk binini de âşikâre olarak seksen bin altın sadaka verdi. Giyeceği kalmadığı için üç gündür mescide gelemedi. Allahü Teâlâ sana selâm edip, Ebûbekre bir elbise gönderilmesini emretti.» dedi. Resul-i Ekrem, ashabına:

«Hanginizde bir fazla elbise varsa Ebûbekre versin, Cenabı Hak ona bir çok sevap verip Firdevs-i Alâya onu sakin kılar.»

Ashabı kiramın hiç birisinin fazla elbisesi yoktu. Sonra sahabeden birisi başka birisinden bir elbise bulup, Hz. Ebûbekire gönderdi. Hz. Ebûbekir o elbiseyi giyip Peygamberin huzuruna çıkmak üzere yola çıktı. Henüz Peygamberin yanına gelmeden Cebrail gelip:

«Ya Resulullah! Cenabı Hak sana selâm edip, Ebûbekri karşılamanızı emir buyurdu,» dedi.

Hz. Muhammed Mustafa Ebûbekiri karşılamağa çıktı, onunla musafaha etti, bütün ashab-ı kiram da musafaha edip, hepsi candan Hz. Ebûbekire dua ettiler.

24. MENKIBE: Hz. Cebrâil buyurdu ki: «Ya Muhammed! Ebûbekir kuluma haber gönder bu fakir haliyle benden razı mıdır?» Peygamberimiz bu haberi Ebûbekire bildirince, Ebûbekir ağladı: «Ben kim oluyorum ki, Rabbimden razı olmayayım? Ben her şeyi yaratan ve besleyen Rabbimden razıyım, razıyım, »dedi.

25. MENKIBE: Misbah adlı kitabda Hazreti Ömer'in rivayeti ile bildirilmiştir:

Tebük muharebesinde Peygamberimiz: «Herkes sadakalarını alıp gelsinler,» diye buyurdu.

Ben o anda genişlik içinde idim ve içimden: «Bu sefer Hz. Ebûbekiri geçeceğim, ondan fazla sadaka vereceğim,» diye düşündüm. Malımın yarısını getirip verdim. Resulullah bana: «Ya Ömer kendine ne miktar mal bıraktın?» buyurdular. «Verdiğim kadar da evime bıraktım» dedim. Arkasından Hz. Ebûbekir geldi, «Ya Ebubekir sen evine ne bıraktın?» diye sordular. «Hiç bir şey bırakmadım,» dedi. Bunun üzerine Resulullah:

«İkiniz arasındaki fark, cevaplarınız arasındaki kadardır. Ey Ömer artık bundan sonra hiç bir şeyde sen Hz. Ebûbekire takaddüm etmeyeceksin,» buyurdular.

Rivayet edilir ki, Resulullah (S.A.V.) Efendimiz, ashabına sadaka getirin diye emrettiği vakit, Hz. Ebûbekir bütün malını ve giyecek elbisesini hep verirdi. Eski bir hırka giyerdi. Başka bir rivayette bir dilenci Allah için bir şey istemişti. Hz. Ebûbekirin üzerinde elbisesinden başka bir şeyi yoktu. Gömleğini çıkarıp kapı arkasından dilenciye verdi. Kendisi bir şal ile kapandı. O esnada hemen Cebrail Aleyhisselâm bir şal örtünerek geldi. Resuli Ekrem:

«Ey kardeşim Cebrail, bu nasıl elbisedir? Seni hiç bir an böyle görmemiştim,» buyurdu.

Cebrail de:

«Ey Nebiyy-i Zîşan, benim bu çeşit elbiseme hayret etme, Allahın emriyle bütün göklerin melekleri bu şekilde giyinmişlerdi. Ebûbekir ise şimdi bu haldedir,» dedi.

26. MENKIBE: Ebûbekir efendimizle Ebüdderda Hazretleri beraberce bir yolda giderlerken, sıkışık bir yere geldiler. Ebü'd-Derdâ önde, Ebûbekir arkada yürüyorlardı. O esnada karşıdan ayın on dördü gibi Hz. Muhammed göründü. Ebü'd-Derdâ'ya hitaben: **«Niçin Ebûbekirin önünde yürüyorsun? Onun senden daha faziletli olduğunu bilmiyor musun? Böyle gitmek edebe aykırı değil midir?»** buyurdular.

Ebü'd-Derdâ (Allah ondan razı olsun.) kabahatını anlayıp tövbe etti.

Aziz müminler, düşünmek lâzımdır ki, Ebud-Derdâ gibi büyük bir sahabe az bir zaman içinde Ebûbekrin önüne geçmesi ile Peygamberimizin bu çeşit sözlerini işittiğine göre ya Ebûbekrin hakkında kötü düşünenlerin halleri ne olacak? Allah cümlemizi bu gibi kötü düşüncelerden uzak eylesin.

27. MENKIBE: Bir gün ashab-ı kiram Peygamberimizin huzuruna giderek: «Hz. Ebûbekir tenhaya çekilip yalnız başına ciğer kebabı yer, kokusunu duyarız, bizi hiç çağırmaz,» dediler.

Hz. Peygamberimiz: **«Ebûbekir bir daha böyle yaptığı zaman bana haber verin, beraberce evine varalım,»** dedi.

Ashab, bir gün haber verdiler, Resul-i Ekrem hemen Ebûbekirin odasına teşrif etti. Baktı ki, ne ateş var ne kebab.

«Ey Ebabekir! sen ciğer kebabı yiyormuşsun, bize de var mıdır?» diye sordu.

Ebûbekir: «Ya Resulallah, ben ciğer kebabı yemiyorum, pişen kendi ciğerimdir,» dedi.

Peygamberimiz bunun hakikatını sordu.

Ebûbekir: «Hz. Allah beni İslâm şerefiyle müşerref kıldı. Sevgilisine dost eyledi. Bütün ashab içerisinde bana bir şöhret verdi. Kıyamet gününde halim nice olur, bu kadar muazzam nimetlerin şükrünü ödeyebili. miyim, diye korkumdan ciğerim kebâb oluyor,» diye cevap verdi.

Bu hadise ortaya çıkınca ashab-ı kiramın sevgi ve muhabbeti Hz Ebûbekire karşı fazlalaştı. (Allah hepsinden razı olsun).

28. MENKIBE: Bir gün Fahr-i âlem (S.A.V.) Efendimiz, ashab-ı kiramla oturuyordu, topluca Mescid-i Şerife gittiler. O anda Cebrâil Aleyhisselâm geldi. Peygamberimiz'e: «Hz. Ebûbekirin bir saat ibadeti yetmiş yıllık ibadet makamındadır,» dedi. Fahri âlem bir şey söylemeden Hz. Bilâle Ebûbekiri çağırmasını emreyledi. Hz. Ebûbekire haber gidince, hemen yola çıktı. Peygamberimiz Ebûbekiri görmesiyle onu karşıladı ve yanına oturtdu.

«Evde ne işle meşguldün?» diye sordu.

Hz. Ebûbekir:

«Ya Resulallah! içime şu gelmiş ki, Hz. Allah, cennet ve cehennemi halketti, her ikisini de dolduracağını vâdetti. Allahtan niyazım, vücudumu büyütüp cehennemi dolduracak kadar yapması ve günahkâr kulların yerine benim yanmamı istiyorum, bu vesile ile hem bütün insanlar cehennem korkusundan ve azabından kurtulmuş olurlar,» dedi.

İşte o zaman Peygamberimiz: «Ebûbekirin bir saat bu yolda tefekkürü 60 sene nafile ibadetten üstündür,» buyurdu. Ve ashabı kiram bu sonsuz cömertliği karşısında kendisinden daha fazla memnun ve mesrur oldular.

29. MENKIBE: Bir gün Hz. Ebûbekirle Hz Ömer arasında bir mes'eleden dolayı münakaşa çıktı, Hz. Ebûbekir gazaba geldi, Hz. Ömer'e söz söyledi. Hemen arkasından pişman olup Hazret-i Ömer'den özür diledi, fakat Hz. Ömer özrü kabul etmedi ve doğru evine gitti. Hz. Ebûbekir affolmadığını görünce üzüldü. Doğru Resulullah'ın evine gitti. Peygamberimiz onu üzüntülü görünce halinden sordu, o da durumu Resulullah'a arzetti: «Eğer Ömer kıyamet günü yakama asılırsa halim ne olur? Bana acıyın ve dua buyurun,» dedi.

Resul-i Kibriya üç defa Hz. Ebûbekirin günahlarının affı için dua buyurdu. Hz. Ömer, Hz. Ebûbekirin ricasını kabul etmediğinden

üzüldü, doğru onun evine gitti Ebubekiri evinde bulamayınca Resulullahın yanına geldi. Hz. Ebûbekiri ve Hz. Ebü'd-Derdâ'yı Resulullah'ın huzurunda gördü. Resul-i Ekrem (S.A.V.) Efendimiz, söze başladı ve şöyle buyurdu:

«Allahü Teâlâ size beni Peygamber gönderdi. Beni hepiniz yalanladınız, Fakat Hz. Ebûbekir beni tasdik etti. Canıyla, malı ile bana candan yardımcı oldu. Benden hiç bir an ayrılmadı. Niçin Ebûbekiri incitiyorsunuz?. Ona hürmet etmek bana hürmet etmektir. Onun hatırını saymak benim hatırımı saymaktır.»

Hazret-i Ömer bu sözleri duyunca çok müteessir oldu, hemen ayağa kalktı ve Hz. Ebûbekir ile karşılaşıp musafaha ettiler ve kucaklaştılar, birbirlerinden özür dilediler.

30. MENKIBE: Şeyh Ebül-Ferecül-Cevherî, Hasan-ı Basrî'den, o da Hz. Alinin oğlu Hasan'dan rivayet etmiştir ki:

Hazret-i Ali, bir gün hutbede halkı harbe teşvik ediyordu. Birisi ayağa kalkıp: «Ey mü'minlerin emiri! Bana Allah yolundaki cihadından ve gazilerin sevabından haber ver,» dedi. Hz. Ali cevaben buyurdular ki:

«Bir gün Resul-i Ekrem (S.A.V.) ile beraber muharebeye gidiyorduk, senin benden sorduğun gibi ben de Resul-i Ekrem'den sordum. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz şu cevabı verdi:

«Bir kavim muharebeye niyet etse Hak Teâlâ onlar için cehennemden kurtulduklarını gösteren berat yazar. Sefere gidenlerin sayısının çokluğu ile Hak Teâlâ meleklerine karşı öğünür. «Kullarıma bakın, benim rızam için cihâda gidiyorlar,» buyurur. Ne zaman çoluk çocukları ile vedâ ederler, evin duvarları ve tahtaları onlar için ağlarlar. Günahlarından temiz olup yeniden doğmuş gibi olurlar. Cenabı Hak, her bir mücahide 40 bin melek verir. Bunlar mücahide gelecek bütün zararlardan onu korurlar. Mücahidin işlediği her sevap bire iki yazılır. Bin sene ibadet etmiş kadar kendilerine fazilet verir. Allah Hak yolunda muharebe edenlere öyle sevap verir ki: Dünyanın bütün insanları kâtip olsa onların sevaplarını yazmakla bitiremezler. Bütün melekler, muharebe eden ehl-i imanı korurlar, bilhassa Arş-ı âlânın altından bir melek şöyle nida eder:

اَلْجَنَّةُ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ●

«Cennet kılıçların gölgesi altındadır.»

Şehide düşman darbesi hararetli günde soğuk su içmiş gibi tatlı gelir. Harp esnasında atından düşerse, düşmeden önce, Cenab-ı Hak onun sağından ve solundan iki melek gönderir, cennette kendisine yapılacak ikram ve izazları müjdeler. Kul yere düşünce, Ona:

«Hoş geldin, sefa geldin, ey temiz ruh, bedeninden çıktın. Sana müjdeler olsun. Cenab-ı Hak sana cennette gözlerin görmediği, kulakların duymadığı ve hiç kimsenin hatırına gelmeyen nimetler hazırlamıştır,» diye hitap olunur.

Resul-i Kibriya sözlerine devamla şöyle buyurdular:

«Ben, o şehidin çoluk çocuğunun vekiliyim. Onu inciten beni incitmiş gibi olur. Onu razı eden beni razı etmiş gibi olur.»

Cenab-ı Hak şehitlerin ruhlarını yeşil kuşların kursagına koymuştur. Cennete girer, yemişlerinden yerler, sularından içerler, her şehide Firdevs adındaki cennet misalinden yetmiş kadar cennet kasrı verilir. Her iki kasrın arası Yemen ile Mekke arası kadardır. Köşklerin nuru şark ile garbı aydınlatır. Her kasrın yetmiş kapısı vardır. Her kapının üstünde bir köşk vardır. Her köşkte yetmiş çadır, her çadırda yetmiş divan vardır. Divanların ayakları inci, yakut ve zebercetten olup her divanda kırk arşın kalınlığında yatak vardır. Her birinde huriler ve ellerinde kıymetli taşlarla süslenmiş leğen, ibrik ve boyunlarında mendil olan hizmetçiler vardır.

Peygamber Efendimiz yemin ederek buyurdular ki:

«Kıyamet gününde şehitler mahşer yerine gelirken, yolda Peygamberler kendilerini karşılarlar, her çeşit ziynetlerle süslenmiş kürsiler üzerine otururlar, akraba ve dostlarından yetmiş kişiye şefaat ederler.»

Hz. Ali (Alah ondan razı olsun) buyurur ki: «Peygamberimiz bunu söyleyince, Nevfel isminde birisi iki oğlunu ve hanımını da getirerek:

«Ya Resulullah! Nevfel kuluna şehidlik nasip et, bu iki oğlunu yetim ve annelerini dul eyle,» diye duada bulundu.

Sonra kılıcını kuşanıp atına binerek harbe yürüdü. Bir çok düşman öldürdü. Arkasından şehid oldu. Zübeyr bin Avvam (Allah ondan razı olsun) diyor ki: «Nevfelin şehadet haberini Resulullah'a ulaştırdım. Allah, gazanı Nevfel ile mübarek eylesin,» dedim. Resul-i Ekremin gözleri yaşla doldu.

Ashab-ı kiramla kalkıp Nevfelin şehid olduğu yere doğru gitti. Sâd İbni Ebi Vekkas ok atıp müşrikleri Nevfelin yanından dağıttı, Peygamberimiz, Nevfelin başını dizi üzerine alıp:

«Cenab-ı Hak sana rahmet eylesin. Allah kıyamet gününde herkesi çağırdığında sen arşın altından çıkarsın. Başın sağ elinde ve damarlarından kan akar. Kokusu miskden güzeldir. Hesapsız olarak cennete gidersin,» buyurdular.

Yine Abdurrahman Bin Avf Hazretlerine emrettiler, ridâ getirmesini ve onunla Nevfelin defnedilmesini emir buyurdular. Cenazeden dönüşünde Peygamberimiz ayaklarının uçları üzerinde yürüyerek geri döndüler. Sebebini soranlara:

«Beni Hak Peygamber olarak gönderen Ulu Allah'a kasem ederim ki, Nevfel'in etrafında o kadar melek toplandı ki, ayağını basacak yer bulamadım. Hatta bir melek kanadını ayağımın altına koydu, ona bastım,» buyurdu.

Cenaze merasiminden sonra Peygamberimiz devamlı Nevfelin mezarını ziyaret ederdi. Artık muharebe bitmiş Medineye dönüyorduk. Kadınlar bir takım çalgılar çalarak ve bazı şiirler okuyarak bizleri karşıladılar. O sırada Nevfel'in hanımı iki oğlu ile Peygamberimizin huzuruna geldi.

«Ya Resulullah, gazanız mübarek olsun» dedikten sonra Nevfel'in durumunu sordu. Resul-i Kibriyanın gözleri yaşla doldu, yanında olanlar da ağladılar. Zübeyr Bin Avvam yanında idi. Şehadet haberini vermeğe mübarek kalbi dayanamadığından eliyle arka tarafını işaret etti. Sonra arkadan Hz. Ali geliyordu, o da arkasını işaret etti. Hz. Ali ve yanındakiler ağlamağa başladı. Sonra kadın yoluna devam ederken, Hazret-i Osman'a tesadüf etti. Hazret-i Osman da kadına arkayı işaret etti. Arkadan Hz. Ömer geliyordu, hatun ona da sordu, kocasının durumundan haber istedi. Hz. Ömer eliyle arkasını işaret etti. Sonra kadın Hazret-i Ebûbekirin yanına geldi. Mu'az Bin Cebel diyor ki, ben o anda Ebûbekirin yanında idim.

Kadın Nevfeli Hazret-i Ebûbekirden de sordu, arkada Zübeyrden başka kimse kalmamıştı. Nevfeli soran kadına karşı Ebûbekir, mübarek sakalını avucuna aldı, şöyle münacaatta bulundu:

«Ya Rabbi, bir gönül yıkmaktan Habîbi Ekremin sakındı ve Ali, Osman, Ömer kaçındı. Ben müşkil vaziyette kaldım. Şâyet Nevfelin şehadet haberini verirsem, Habibine muhalefet etmiş olurum. Eğer geride kaldı, geliyor desem yalan söylemiş olurum. Doğru söz ilham

buyur ki, ben onu söyliyeyim,» demiştir. Arkasından Hakka bir sığındı, derhal Cenab-ı Hakkın kudretiyle Nevfel elinde bir kılıç olduğu halde Hazreti Ebûbekre gelip selâm verdi. **«Beni mi çağırdın yâ Sıddık, buradayım.»** dedi. Hazreti Ebûbekrin elini öptükten sonra, **Hazreti** Aliyi, Hz. Osmanı gördü onlara da selâm verdi. Bütün Ashabı Kirama selâm verdi ve onlar hayretler içerisinde kaldılar.

Zübeyr bin Avam (Allah ondan razı olsun) diyor kî: **«Peygamber** (S.A.V.) Efendimiz seferden dönünce doğru mescide gidip iki rek'at namaz kılmak âdetleri idi. Harbe gitmeyenler gelir, selâm verirler, tebrik ederlerdi. Bu sefer de Resul-i Ekrem mescide gelip oturmuşlardı. Kapıda kalabalık meydana geldi. Nevfelin içeri girip selâm verdiğini gördüler. Peygamberimiz Nevfeli karşılayıp selâmını aldılar. Otururken:

«Bu, Allahü Teâlânın bir alâmetidir. Acaba bu hadise kimin sebebiyle meydana gelmiştir?» dedikleri an, Cebrâil aleyhisselâm o anda nazil olmuş ve şöyle demiştir:

«Ey Allahın Resulü! Şükür secdesine kapan, Hz. Allah ümmetinden Hz. İsâ gibi ölüleri dirilten birini yaratmıştır. Cenab-ı Hak sana selâm eder, mağara arkadaşın sıddîk sakalı ağzında iken bir kere daha: «Yâ Allah deseydi, izzi celâlim hakkı için bütün şehidleri diriltirdim. Ben Ebû Bekirden razıyım o da benden râzı mıdır? Onun sözünün üzerine Nevfeli dirilttim. Zira o, cahiliyet devrinde yalan söylememiştir.»

Bunun üzerine Hazret-i Peygamber Ebûbekir'in sakalını öptü, Cebrail aleyhisselâmın getirmiş olduğu müjdeyi kendisine söyledi. Ve ondan sonra:

«Ey Ebûbekir Allah sana büyük ihsanlarda bulunmuştur. Allaha hamdolsun ki, ben dünyadan ayrılmadan önce, ümmetimden hazreti İsâ gibi Allahın izniyle ölüleri dirilten birini gösterdi» buyurdu.

Bu iltifat karşısında Hazret-i Ebûbekir başından sarığını çıkararak:

«Ya Resulullah, sizden sıkılmasam sarığımı cehennemin üzerine koyarım. Ümmetinin günahkârları Cehennem ateşinden kurtulur,» dedi.

Rivayetlere göre, Nevfel o hadiseden sonra birkaç sene daha yaşadı. Evvelki evlâdlarından başka iki oğlu daha oldu. Sonra Yemame muharebesinde şehid oldu.

Başka bir rivayete göre, Nevfelin ihtiyar bir annesi vardı, Peygamberin yanına gelerek: «Ya Resulullah, benim elim tutmaz, gözüm görmez, benim Nevfelden başka halimi anlatacak kimsem yoktur,» dedi. «Ne olur bunu harbe alıp gitme».

Peygamberimiz, Nevfele hitaben şöyle buyurdu:

«Evlâdım, ben sana kefil oluyorum. Cihad savabını alacaksın, şehid olma mertebesine ulaşacaksın. Sıkıntılı annenin rızasını al, boş yere göz yaşlarını akıtma. Bize şefaat gelmiş iken onu ayrılık ve hicran ateşine ya' buyurdu.

Nevfel (Allah ondan razı olsun) dedi ki:

«Ey Allahın Resulü! Beni Hak yolunda cihat etmekten alıkoymayınız, isteğim elimde değildir. Allah yoluna canımı ve başımı koymuşum. Anneme dua buyurunuz. Allah ona bir çok sevaplar ihsan buyursun».

Bunun üzerine Peygamberimiz tekrar Nevfelin Annesine dönerek:

«Gel bu arslanı hayırlı yoldan alıkoyma» buyurdu.

Annesi, Peygamberimizin sözüne itiraz etmeyip:

«Ey Allahın Resulü! oğlum yolculuk hallerinden haberdar değil, onu sana ısmarladım. Her halini gözet» dedi.

Peygamberimiz kadının ricasını kabul buyurdu. Bu açıklamaya göre, seferden salimen ve ganimetlerle dönülünce, annesi Peygamberimizin yanına varıp Nevfe'li sordu. O merhamet timsali, bir gönül kırmaktan kaçındığı için:

«Oğlun geride kalmıştır. Geridekilerden sor,» demiştir.

Arkasından Hz. Ali geliyordu, ona da sordu. «Resulullahtan sordun mu» dediler. Kadın «Evet, sordum. Şöyle cevap verdi» deyince. Hz. Ali, Resulullahın kalb kırmadığından böyle söylediğini anlayınca o da aynını tekrar etti.

Hazreti Ömer ve Hazreti Osman'da aynı Hz. Ali gibi cevap verdiler. Bu cevaplar Hazret-i Ebûbekre kadar devam eyledi. Bu rivayet de yerindedir.

31. MENKIBE: Bilâli Habeşi (Allah ondan razı olsun), bir imansızın kölesi idi. Peygamberin mübarek sözlerini dinleyip hemen müslümanlar kafilesine girdi. Bir kiliseye vardı. İçindeki putlara hizmet

yapmak için bir kadın tayin etmişlerdi. Hazret-i Bilâl bir gün kiliseyi tenha buldu. İçeri girip putların yüzlerine pislik sürdü. Acele dışarı çıkarken hizmetçi karı ile karşı karşıya geldi. Kadın içeri girip o pislikleri görünce, bir feryat kopardı. Kâfirlerin bulundukları yere varıp Bilâlin onlara yaptıklarından haber verdi. Kâfirler Hazreti Bilâlin Efendisine gittiler.

«Hizmetçin Bilâl, Mabutlarımıza ihanet etti. Onun cezasını vermelisin» dediler.

Efendisi: «Kölem sizin olsun. İstediğiniz şekilde ona ceza verin», dedi. Kâfirler, Bilâli aldılar, sıcak kumlar üzerine yatırdılar, müb rek karnının üzerine taşları yığdılar. İki ellerini ve ayaklarını ba dılar ve dediler ki: «Hazreti Muhammedin dininden dönmedikçe bırakmayacağız, bu cezadan azâd etmeyeceğiz.»

Hazret-i Bilâl bu taşların altında (Ya Ahad) ismini çekiyordu. Hz. Muhammed Mustafa tesadüfen oradan geçiyordu Hz. Bilâli Habeşiyi o halde gördü:

«Ey Bilâl ya Ahad ismi şerifi seni kurtarır», dedi.

Oradan doğru evine gitti, arkasından Hazret-i Ebübekir eve gel diler, Bilâlin durumunu Hz. Ebübekire anlattı: «Bilâli ancak sen kurtarırsın» dedi. Zira Hz. Ebübekir, kâfirlerin arasında gezer, köleleri onlardan satın alır, âzad ederdi. Ebübekir, baktı ki, Bilâle kâfirler azap ediyorlar. Onlara şöyle söyledi:

«Bu insana böyle azap etmekle elinize ne geçecek, gelin bunu bana satın», buyurdu.

Kâfirler: «Hayır satmayız, dünya ağırlığında para verseniz yine satmayız, fakat kölen Amir ile değiştirirsen kabul ederiz», dediler. Amir ticaret işlerinde Hazret-i Ebübekire yardım ederdi. Onun yüzünden Ebûbekir birçok mal kazanmıştı. Hz. Ebûbekir her zaman Amr'e «Müslüman ol, seni bütün malınla beraber âzad edeyim, dinde kardeş olalım,» derdi. Fakat Amr İslâmı kabul etmezdi. Müslümanlığı kabul etmediği için Hz. Ebübekir kendisinden daima huzursuz idi. Kâfirlerin bu tekliflerinden memnun oldu ve Amri maliyle birlikte Hazret-i Bilâlin yerine değiştirdi. Kâfirler de Hazret-i Ebübekiri aldattık diyerek sevindiler. Halbuki kâfirler bilmiyorlardı ki, Hz. Ebübekir Bi-

lâlın imanı yolunda bütün malını feda etmeğe hazırdı. Nihayet Bilâl-ı Habeşiyi hürriyetine kavuşturdu ve beraberce Hazret-i Resulüllahın huzuruna girdiler. Ebübekir şöyle dedi:

«Ya Resulüllah Bilâli Allah'ın aşkına bugün âzad eyledim».

Resul-i Kibriya sevindi Hazret-i Ebûbekir'e dualar eyledi. İşte o anda Cebrail Aleyhisselâm gelip Ebübekir hakkındâ şu âyeti getirdi:

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ۝

«Halbuki çok sakınan, temizlenmek için malını veren, ondan uzaklaştırılacaktır.» (Leyl: 17 - 18)

32. MENKIBE: Bir gün Hazret-i Ebübekir ile Hazret-i Ali, Mescidde Resulüllah'ın huzurunda otururlarken, bir Ârabî gelip Resül-i Ekreme ve Hazret-i Ebübekire selâm verdi. Hazret-i Ali'yi görünce benzi sararıp soldu. Hazreti Ebübekir bu şahsın haline hayret etti. Namazdan sonra Hazreti Ali'den bu durumu sordu. Hazret-i Ali:

«Kendisinin bana bin akça borcu vardır. Onun için sıkılmıştır», dedi.

Hazret-i Ebübekir, o şahsı çağırdı:

«Borcunu niçin vermiyorsun?» diye sordu.

Şahıs:

«Ey Sıddik! parasını vermeğe kudretim yoktur. Kudretim olsa onun parasını bir gün dahi bırakmazdım», dedi.

Ebûbekir, Kur'ana hürmetinden ve sonsuz cömertliğinden dolayı o şahsa:

«Şâyet Fatihanın yarısını okuyup savabını bana bağışlarsan borcunu veririm», buyurdular.

O zât, yüksek sesle Fatihanın yarısını okudular.

Hazret-i Ebübekir, «Hepsini okursan, yirmi bin akça daha vereceğim», buyurdular.

O zât, Fatihayı sonuna kadar okudu. Hazret-i Ebübekir o şahsa kırk bin akçayı verdi.

İşte Hazret-i Ebübekirin ve bütün Sahabelerin Kur'anı Kerime böyle saygıları vardı.

33. MENKIBE: Mesâbih-i şerifte sadaka bahsinde Ebü Hüreyre'den rivayet olunan bir hadis-i şerifte şöyle nakledilmektedir:

«Bir kimse eşyadan bir çift şey Allah yolunda sadaka etse, Cennet kapılarından dâvet olunur. Cennette çeşitli kapılar vardır. Çok namaz kılanlar Namaz kapısından dâvet olunur. Cihad edenler Cihad kapısından, sadaka verenler sadaka kapısından, oruç tutanlar oruç kapısından dâvet olunur.»

Hazret-i Ebûbekir: «Ya Resulullah, bu kapıların yalnız birinden çağırılmakta zorluk yoktur. Acaba bu kapıların hepsinden ayrı ayrı çağırılanlar var mıdır?» diye sordu.

Resulüllah cevaben:

«Evet vardır. Ümit ediyorum ki, sen o kimselerdensin», buyurdu.

Bu hadisi şerif Buhari ve Müslim'de de yazılmıştır.

Müslim şerhinden hadiste bildirilen bir çift sadakadan maksad, iki at, iki köle, iki deve veya altın ile gümüş, gümüş ile elbise herhangi iki şey olarak açıklanmıştır.

Yine Müslim şerhinde cennet kapılarının dört tanesi açıklanmıştır. Bu kapıların ne şekilde oldukları açıklanmamıştır. Cennetin sekiz kapısı olduğunu biliyoruz. Bunlardan biri tövbe kapısı, birisi öfkeyi yutma ve insanları bağışlama kapısıdır. Birisi rızâ gösterenler kapısı, birisi de Eymen kapısıdır. Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ

«Öfkelerini yutanlar, insanlardan af ile geçenlerdir». (Ali İmran 134).

Buhari Şerhinde deniliyor ki: Bir kimsede bu sekiz halden birisi bulunursa o halin kapısından içeri girer. Onun için bir sıkıntı yoktur. Çünkü maksad cennete girmektir. Fakat bütün kapılardan çağrılanlar, her taraftan ikram görüyor, demektir. O kimse istediği kapıdan girer. Kapıların hepsinden birden girmek düşünülemez. Bu hadiseyi çözümleyen diyor ki: «Cennetin etrafı iç içe sekiz surla çevrilli bir kale gibi olma ihtimali vardır. Her surun ayrı kapısı vardır. Bu suretle birinci kapıdan çağrılan ilk iki surun arasında kalır. Sekizinci kapıdan çağırılan Cennetin ortasına girmiş olur.»

34. MENKIBE: İmam-ı Begavi **«Mesabih-i Şerif»** adlı kitabında, sadaka hususunda Ebü Hüreyreden şu hadisi rivayet ediyor:

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمُ الْيَوْمَ صَائِمًا قَالَ
أَبُوبَكْرٍ أَنَا. قَالَ فَمَنْ تَبِعَ مِنْكُمُ الْيَوْمَ جَنَازَةً قَالَ أَبُوبَكْرٍ
أَنَا. قَالَ فَمَنْ أَطْعَمَ مِنْكُمُ الْيَوْمَ مِسْكِينًا قَالَ أَبُوبَكْرٍ أَنَا.
قَالَ فَمَنْ عَادَ مِنْكُمُ الْيَوْمَ مَرِيضًا قَالَ أَبُوبَكْرٍ أَنَا. فَقَالَ
رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا اجْتَمَعْنَ فِي
فِي امْرِئٍ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ ۞

Resül-i Ekrem (S.A.V.) Efendimiz bir gün, Ashaba hitaben.

— Bu gün içinizden kim cenazede bulundu?» buyurdular.

Hazret-i Ebübekir:

— Ben, dedi.

— Kim bu gün bir fakire yemek verdi?

Hazret-i Ebübekir:

— Ben verdim, dedi.

— İçinizden kim bu gün hasta ziyaretine gitti?

Hazret-i Ebübekir:

— Ben gittim. Ya Resulallah, dedi.

— Bu kadar hasletler kendisinde bulunan cennete girmeğe müstahak oldu, buyurdu.

Müslim şerhinde: «Cennete girmekten gaye, kötü işlere karşı yapılan cezayı görmeden, hesapsız cennete girmektir», denilmiştir.

35. MENKIBE: Yine Mesabihi Şerifte «Kerametler» bahsinde Hz. Ebübekirin Oğlu Abdurrahman rivayet eder ve derler ki:

«Ashabı Soffe fakir kimseler idi. Bir gün Peygamberimiz:

«Evinde iki kişilik yemeği olan Ashabı soffadan beş altı kişi kadar götürsün», buyurdu.

Ebübekir Resulullahın yanından daima yatsıyı kıldıktan sonra ayrılır evine giderdi. Kendi hesabına Ashabı Soffeden üç kişi aldı, evine gönderdi, kendisi de yatsıdan sonra evine gitti.

Hanımı:

«Ey Ebübekir! Misafirlerinizi yalnız bırakmaya sebep ne idi?» diye sordu.

Ebübekir:

«Bunlara yemek vermediniz mi?» buyurdular.

Ailesi:

«Yemek verdik, yalnız siz gelinceye kadar yemeyeceklerini söylediler», dedi.

Hazreti Ebübekir müteessir oldu. O yemekten yememeğe yemin etti. Hemen arkasından: «Bu yemin şeytan yeminidir», diyerek yemeği getirip yemeğe başladı. Bir lokma alınca, onun yerine iki üç lokma gelirdi. Bu hali gören Ebübekir, Ailesi Ümmü Reyhane'ye sordu. O da Resulüllahı kasdederek: «Gözümün nuru hakkı için», diye yemin ederek yemeğin üç misli arttığını, sebebini bilmediğini, söyledi. Misafirler doyuncaya kadar yediler. O yemekten Resul-i Ekreme de gönderdiler.

36. MENKIBE: İmâmı Begevi Mesâbih adlı kitapta Resuli Ekrem (S.A.V.) Efendimizden naklettiği bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا لِأَحَدٍ عِنْدَنَا يَدٌ إِلَّا
وَقَدْ كَافَيْنَاهُ مَا خَلَا أَبُوبَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ
فَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا يَدًا يُكَافِيهِ اللهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَمَا نَفَعَنِي مَالُ أَحَدٍ قَطُّ مَا نَفَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ

«Bize her nimet verene, iyilik edene mükâfatını verdik. Ancak Ebûbekirin iyiliğinin, ikramının karşılığını veremedik. Ona Cenab-ı Hak Hazretleri kıyamette ikramda bulunacak. Mükâfatını verecektir. Bana Ebûbekirin malının verdiği faide gibi hiç kimsenin malının faidesi olmadı. Eğer dost edinseydim, Ebûbekiri dost edinirdim. Fakat ben Allahü Teâlânın dostuyum».

Yine Resulüllah:

«Hazreti Ebûbekir bizim seyyidimiz, hayırlımızdır. Resül-i Ekreme hepinizden çok daha sevgilidir», buyurmuştur.

37. MENKIBE: Rivayet olundu ki, Hazret-i Ebubekir bütün malını ve servetini Allah yoluna tasadduk etti. Kendisi bir hırka ile evinde kaldı. O esnada bir kimse gelip kapıyı çaldı. Hazret-i Ebûbekir dışarı çıkıp, bakar ki, dışarda birisi duruyor. «Ne istersin?», dedi. Fakir: «Ey Ebabekir, benim on iki bin akça borcum vardır. Bugün muhakkak vermem lâzım geliyor. Lutfu kereminle beni borçtan kurtar», diye yalvarır.

Ebûbekir:

«Bütün servetimi hatta elbisemi hak yolunda dağıttım, üzerimde bir hırkamdan başka bir şeyim yoktur. Senin borcunu nasıl ödeyeyim?» deyince. Fakir kimse:

«Sizde bir miktar mal kaldığını duydum, fazlu kereminden ümid ediyorum borcumu ödeyeceksin», dedi.

Hazret-i Ebübekir sabredemedi. Bir Yahudiye gidip on iki bin akça borç istedi. «İnşaallah yarın öğleden sonra veririm», buyurdu.

Yahudi:

«Yarın veremezsen ne olacak?» dedi.

Ebübekir:

«Yarın borcumu sana veremezsem sana köle olacağım, istersen satarsın, istersen hizmetçi olarak işinde kullanırsın,» buyurdu.

Yahudi parayı verdi. Hazret-i Ebübekir parayı fakire verip: «Al borcunu öde,» buyurdular.

Sabahleyin Ebübekir: «Borcumu nereden bulup ödeyeceğim?» diye düşündü. Bir çare bulamayınca gidip Yahudiye köle olmağa karar verdi. Hazret-i Aişenin evine gitti. Selâm verdikten sonra:

«Bir yahudiden borç aldığını, öğleden sonraya kadar müsaadesi olduğunu, şu anda ödeme imkânı olmadığından Yahudiye köle olmağa gideceğini» söyledi: Kızına: **«Hakkını helâl et, ben gidiyorum»**, buyurdu. Kızı ile baba ikisi birden ağlıyorlardı. Hz. Ebûbekir çıkıp gitti. Aişe Annemiz ağlarken gözünden bir damla yaş yere düştü. Allahın kudretiyle o damla yaş cevher oldu. Hazret-i Aişe cevheri görüp sevindi ve hemen babasını çağırdı. Hazret-i Ebübekir geldi, Aişe cevheri babasına gösterdi. Aişe: «Hak Teâlâ bunu gözümün yaşından yarattı. Bunu al git, baba, sat borcunu ver», dedi. Sıddık-ı Âzam, cevheri alıp satmağa giderken Cenabı Hak Cebrail Aleyhisselâmı gönderdi ve kendisine şöyle buyurdu: **«Habibimin ailesi Aişenin gözünün yaşından kudretimle bir cevher halkettim. Kulum Ebübekir, onu pazarda satmağa gitti. Derhal cennete git, kudretim hazinesinden yirmi bin altın al, nurdan bir tabak içine koy, Ebûbekirin önüne ser. O cevheri satın alıp bana getir. Zira o cevheri arşıma koyup onun nuru ile etrafı aydınlatacağım ve mü'min kullarımın kalbleri o cevherlerle nurlu olacaklardır.»**

Cebrail aleyhisselâm, Cennet hazinesinden yirmi bin altın alıp nurdan bir tabak içerisine koyup, insan şekline girerek Pazarda Hazret-i Ebübekirin önüne çıktı:

«Ey Ebâ Bekir. Elindeki nedir? Bunu satıyor musun?» diye sordu.

Hazreti Ebübekir:

«Evet satıyorum», dedi.

«Kaça satarsın?» deyince:

«On iki bin akçaya veririm,» buyurdu.

Cebrail Aleyhisselâm: «Bunun kıymeti on iki bin akça değildir, yirmi bin akçadır,» dedi.

Sonra Hazret-i Ebûbekir'e:

«Eteğini aç», dedi. Altunları döktü.

Hazret-i Ebübekir evine geldi. O esnada Yahudi de eve gelmişti.

Yahudi:

«Ey Ebabekir, borcunu ver, aksi halde bana kölelik edersin» dedi.

Hazret-i Ebübekir Yahudiye:

«Eteğini aç,» buyurdu. Yahudinin önüne yirmi bin altını döktü.

Yahudi:

«Bu nedir?» dedi.

Hazret-i Ebübekir:

«Yirmi bin altındır, borcunu al» dedi.

Yahudi:

«Senin borcun on iki bin akça değil mi idi?» dedi.

Hazret-i Ebübekir:

«Bu altınlar senin akçanın bereketleridir» dedi.

Yahudi altınlardan birini alıp baktı, bir yüzünde kelime-i tevhid, diğer yüzünde ihlâsı şerifin yazılı olduğunu gördü. Yahudinin kalbinde hemen bir değişiklik husule geldi. Cenab-ı Hakkın hidayeti ulaştı. Yahudi:

«Ey Ebabekir! Anladım ki, İslâm dini haktır. Sen hakîkî bir velisin», diyerek Kelime-i Şehadeti getirdi. Ve müslüman oldu. O altınları hak yolunda fakir ve fukaraya dağıttı. Kendisi de sağlam müslümanlardan oldu. Allah ondan razı olsun.

38. MENKIBE: Şeyh Ebübekir Havrânî anlatıyor: «Bir gece Fahrî Âlem Muhammed Mustafayı rüyamda gördüm, Ey Allahın Resulü büyüklerin yoluna girmek istiyorum. Allaha şükürler olsun ki, sizi gördüm. Benim kılavuzum olun. bana yol gösterin», dedim.

Hazreti Muhammed: «Ben senin Peygamberinim, Ebübekir Sıddik senin şeyhindir. Git ondan büyüklerin yolunu öğren», buyurdu.

Hazreti Ebûbekir o mecliste hazır idiler, kendileri emr verdiler: «Buna büyüklerin yolunu göster» diye irşat buyurdular. Ondan sonra Hazreti Ebûbekirin önüne vardım, irşad buyurdular ve bana yol gösterdiler. Başıma bir külâh arkama da bir hırka giydirdiler. Belime bir kuşak bağladı. Arkamda çıbanlar ve yaralar vardı. Mübarek eliyle arkamı sıvazladı, dua buyurdu, onun mübarek duasının bereketiyle üzerimdeki çıbanlar tamamen iyileşti. Uyandığım zaman cidden vücudum tamamen iyileşmişti. Külah, hırka ve kuşak önümde duruyordu. Böylece Hazreti Ebûbekirin gerçek veli olduğunu anladım.»

39. **MENKIBE**: Peygamberimiz Arafatta (Kusva) adındaki devesine binmiş bir vaziyette şu âyeti kerime nazil olmuştu:

اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ
عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِينًا

«Bu gün sizin dininizi kemâle erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve din olarak size islâmiyeti bağışladım.»

Bunun üzerine bütün Sahabe-i kiram sevindiler, Hazret-i Ebûbekir ise ağladı. Ashabı Kiram Ebûbekire:

«Bu gün İslâm dini kemale ulaştı. Hak Teâlâ mü'minlere verdiği nimetlerini tamamladı.» Niçin ağlıyorsun? diye sordular. Cevabında:

«Her kemalin bir zevali vardır. Her tamamın noksanı olacağı muhakkaktır. Evet din kemale geldi. Ancak bu dini etrafa yayan Hazret-i Muhammed Mustafanın aramızdan ayrılacağını anlıyorum. Dinimiz Muhammed Mustafa ile kemale ulaştı, yine onun aramızdan gitmesiyle din zevale uğrıyacaktır. Onun için ağlıyorum», demiştir. Ve devamlı sözünü şöyle uzattı:

«Bir Mîmar, hükümdar için bir köşk yaptığında duvarlarını yapıp çatısını kursa, kapı ve pencerelerini takıp da tamamen bitirse, artık o mimara izin verirler. O işten ayrılır, gider. Hazreti Muhammed Mustafa Efendimiz de, din sarayını yapmak için gelmiştir. O sarayın birinci duvarı namaz, ikinci duvarı zekât, üçüncü duvarı oruç, dördüncü duvarı hacdır. Kapısı gusül, temeli îman, tavanı ihlâs, eşiği tevazu, sağ tarafı tevekkül, sol tarafı tasadduktur. Kilidi küfür, anahtarı şehadet kelimesidir. İçi saadet, dışı felâkettir. Şehadet kelimesi anahtarı ile İslâm kapısından girip küfür kilidini kıran, ne mutlu bir insandır. Al-

lah saklasın, bu kapıya küfür kilidini vurup da dışarda kalanın hali ne perişan *bir haldir!..*»

İşte Hazret-i Muhammed Mustafa efendimiz bu sarayı tamamlayınca, bu ayeti celile nazil oldu. Bu âyet-i kerimenin manevî ağırlığından dolayı Resulullahın devesi çökmüştü. Bu âyeti celileden sonra Resulullah seksen üç gün yaşadı.

Rivayet olduğuna göre, ilk nazil olan ayet «İkra», son nazil olan da şu âyet-i celiledir:

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۞

«Öyle bir günden sakının ki, o gün Allaha döndürüleceksiniz. Sonra herkese kazandığı tastamam verilecek, onlara haksızlık edilmeyecektir.» (El - Bakara: 281).

40. MENKIBE: Beyzavî tefsirinde Beyzavî Hazretleri (Allah ona rahmet eylesin) şu âyet-i kerime hakkında şöyle der:

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ
كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ
أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي
ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۞

«Biz insana ana ve babasına iyilik etmesini tavsiye ettik. Anası onu zahmetle (karnında) taşıdı. Onu zahmetle de doğurdu. Onun bu taşınması ile sütten kesilmesi otuz aydır. Nihayet o yiğitlik çağına er-

diği kırk yıla ulaştığı zaman demiştir: Ey Rabbim, gerek beni, gerekse ana ve babamı müslümanlardan eyle.» (Ahkaf:15).

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا
وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ۖ وَعْدَ
الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿

«İşte bunlar ki cenet yarânı içindedirler. İşlediklerinin en güzelini kabul edeceğimiz, günahlardan gececeğimiz kimselerdir. Onların vâd oluna geldikleri dosdoğru bir sözdür.» (Ahkaf: 16)

Rivayet olunduğuna göre bu âyetler Hazret-i Ebûbekir hakkında nazil olmuşlardır. Çünkü Ebûbekirden başka muhacir ve Ensâr arasında kimse yoktu ki, anası, babası, ailesi müslüman olsun.

41. **MENKIBE:** Mesâbih-i şerifte Ebûbekirin menakıbı babında Hazret-i Aişeden rivayet edilen bir hususta şöyle buyuruluyor:

— Hazret-i Resulullah hastalığında bana: «Ey Aişe! Bana baban Ebûbekir'i ve kardeşin Abdurrahman'ı çağır. Bir vasiyetimi yazdırayım. Zira benden sonra birisinin çıkıp «Ben hilâfete daha lâyıkım», diye söyliyeceğinden endişe ediyorum. Halbüki Cenab-ı Hak ve mü'minler Ebûbekirden başkasının halife olmasından çekinir, arzu etmezler», buyurdu.

42. **MENKIBE:** Ebül-Mü'in Nesefî (Allahın rahmeti üzerine olsun). Temhid-i Akaid adlı kitabında İmamlık bahsinde şöyle anlatıyordu:

«İmamet, Nas ile sabit olmamıştır. Yani âyet-i kerime veya hadis-i şerif ile kimin İmam olacağı bildirilmemiştir. Rafiziler. «Halifeliğin Hazret-i Aliye ve oğullarına geçtiğine dair nass-ı celil vardır» derler.

Eğer nas olsaydı. Ashab-ı Kiram ittifak etmiş olurlardı. Haberleri bize kadar da intikal etmiş olurdu. Ashab-ı Kiramın bu kadar önemli bir haberi gizleyeceklerini söylemek de büyük hatadır. Çünkü onlar bize dinin bütün hükümlerini ulaştıran onlardır. O halde İmamlık veya Halifelik hakkında bir nas olsaydı, onlar gizleyemezlerdi. Böyle düşünmek, İslâma düpedüz iftiradır.

Hazret-i Fahri âlem bu fani dünyadan ahirete teşrif buyurunca, Ashab-ı Kiram Beni Saide'nin evinde toplandılar: «Resüli Kibriyadan duyduk, şöyle buyurdu:

«Kendisine bir imam (halife) tanımadan ölen kimse cahiliyet devrinde ölen kimse gibidir.»

Binaenaleyh, hemen Halifemizi seçmeliyiz», dediler. «Halifeyi bilmemek günahtır. Cuma ve bayram namazları, yetimlerin nikâhları Halifenin olmasına bağlıdır. Halifeyi inkâr eden bir farzı inkâr etmiş sayılacağından küfre kadar gider» dediler.

Ensardan birisi kalkıp muhacirlere hitaben şöyle söylemiştir:

«Bir bizden bir sizden olmak üzere iki halife seçelim.»

Hazreti Ebübekir (Allah ondan razı olsun) kalkıp:

«Halife olmağa en lâyık Hazret-i Aliyi görüyorum. Ona biât edelim», buyurdu.

Hazret-i Ali kalkıp Hazret-i Ebübekire hitaben: «Sen bizim halifemizsin, iki chan serveri Muhammed Mustafa hayatta iken seni bize imam yaptı. Seni kim bu işten geri bırakabilir. Ben bir gün Resulullah'ın huzurunda idim. Bana «Git, Ebübekre söyle, Ashabıma imam olsun», diye emir buyurdu.

Bütün Ashab-ı kiramın müvacehesinden ceryan eden bu konuşma karşısında Hazret-i Ebübekir hemen Hilafeti kabul buyurdu, daha itiraz etmedi. Ashab-ı Kiram da hepsi Hazret-i Ebübekire bi'at ettiler.

Peygamberimizin hastalığı zamanında Ashab-ı Kirama Resulullah'ın emriyle bir hafta kadar namaz kıldırdığı için kendisine **«Halife-i Resulullah»** da deniyor. Kendisine bi'at edildikten sonra Resulullahın defin işini bizzat kendisi yürüttü. Arkasından Hazret-i Ebübekir hutbe okudu. Hutbenin sonunda «Ben size Halife oldum. Sizin en üstününüz değilim, beni kabul edin,» buyurdu. Tekrar Hazret-i Ali ayağa kalkarak:

«Seni halifeliğe kabul etmek veya etmemek bizim ne haddimize? seni Resül-i Ekrem bize imam yapmıştır. Kim seni geride bırakabilir?» dedi.

Hazret-i Ebübekir Halife seçildikten sonra bir gün çarşıda bir şeyler alıyordu ,evinin noksanlarını görüyordu. Ashabı kiram bunu görünce:

«Ey Emirel - Mü'minin, sana maaş bağlayalım, sen müslümanların işlerini gör», dediler.

Her gün için iki dirhem ücret tâyin ettiler. Hazreti Ebübekir:

«Ben zaif bir kulum, bu kadar paranın karşılığı olan işi yapamam,» buyurdu.

Ondan sonra kendisine bir günlük ücret olarak bir dirhem iki tanık tâyin ettiler. (Tanık dirhemin altıda biridir). Hazret-i Ebübekir günlük ücretini alır, bir testiye atardı. Ayrıca mesai saatlerinin dışında alış - veriş yapar, geçimini alış - verişten sağlardı. Öleceğini anlayınca kızı Hazret-i Aişeyi yanına çağırdı, testiyi döktü: «İçinden çıkan paraları Hazreti Ömere götür. Bu paralar müslümanların hakkıdır. Yine müslümanlardan münasip olan kimselere versin», buyurdu.

Halifeliği Hazreti Ömere vereceği zaman, Ömerin Babasının vasıyetini kendisine söyledi. O zaman Hazret-i Ömer:

«Ey Ebübekir! Bize çok ağır bir iş verdin, öldükten sonra dahi adaleti elinden bırakmıyorsun, senin yolundan yürümek çok zordur», buyurdu.

Hazret-i Ebübekir Peygamberimizin ölümünden sonra her gün zayıflıyor ve düşünüyordu. Bir gün kızı bu zayıflamanın sebebini sordu.

Hazret-i Ebübekir:

«Ey benim gözümün nuru kızım! bilmiş ol ki, Muhammed Mustafa'nın ayrılığı beni bu hale düşürdü,» dedi.

O halde ey insanlar, Ebübekir gibi cennetle müjdelenmiş mübarek bir zâtın Peygambere karşı bu kadar muhabbeti olursa, ya bizim halimiz ne olacaktır? Resül-i Kibriya'ya karşı sevgisiz, hürmetsiz davranışlarımızın cevabını nasıl vereceğiz? Mevlâ yardımcımız olsun...

43. MENKIBE: Hazret-i Aişe Validemiz anlatıyor:

«Hazret-i Ebübekir (Allah ondan razı olsun), âhirete teşrif buyurunca, Ashab-ı Kiram kendisini nereye defnedelim diye düşünmüşlerdi. O düşünce esnasında uyumuştum. Kulağıma: «Dostu dosta kavuşturun,» diye bir nida geldi. Kalktım, durumu Ashab-ı Kirama açıkladım. Aynı rüyayı onlar da gördüklerini söylediler. Camide olanlar dahi duydular. Artık istişareye lüzum kalmadı. Resül-i Ekremin yanına defnedildi», dedi.

44. MENKIBE: Sağlam bir haberle anlaşılan bir noktayı İmam-ı Cabir (R.A.) anlatıyor:

«Hazret-i Ebübekir, ölümüne yakın bir zamanda şöyle buyurmuştu: «Beni Hazret-i Muhammedin kabrinin bulunduğu yere defnedin

kapıyı çalın, kapı açılırsa beni oraya defnedin, açılmazsa başka yere bakın» demiştir.

Ölümü üzerine yapmış olduğu vasiyet üzerine gittik, kapıyı çaldık, «Ebübekiri getirdik, senin yanına defnolunmak istiyor, Ya Resulullah, dedik. Kapı açıldı. «Defnedin, defnedin,» denildi. Fakat sesin kimden geldiği anlaşılamadı. Aynı yerde gömdük», dedi.

45. MENKIBE: Fahr-i Âlem Efendimiz âhirete teşrif buyurunca, münafıklar bayram ettiler, ortalığı tenha bulduk diye sevindiler. Mekke ve Medine halkından diğerlerinin çoğu dinlerinden döndüler. Bu hava içerisinde Valilere itaat etmemeğe başladılar. Kadınları da Resulullah'ın ölümü dolayısiyle şenlikler ediyor, defler çalıyorlardı. Ashab-ı Kiram bu fecî durum karşısında sabrü tahammül edemediler, hepsi mescide toplandılar. Bir takım istişarelerden sonra Hazret-i Ebübekirin huzuruna çıktılar ve şöyle söylediler:

«Münafıklar işi azıttılar, çeşitli hakarette bulunuyorlar. İzin verirseniz onlarla harb edelim, hemen hazırlıklara başlayalım», dediler. Hazret-i Ebübekir minbere çıkıp şu hutbeyi irad buyurdu:

«Ey Allah'a inananlar. Her kim Hz. Muhammede tapıyorsa, bilsin ki, o öldü. Her kim onun Rabbine tapıyorsa bilsin ki, o diridir. Ortağı yoktur. Münafıklar kötülüklerini açıkça yapıyorlar. Valilere karşı gelip, öldürüyorlar. Biz bu işe önem vermezsek onlar kuvvetlenir, onun için yemin ederim ki bu günden sonra onlarla harb edeceğim».

Hazret-i Ömer ayağa kalkıp:

«Ey Resülün Halifesi! Bu iş kolay değildir. Usameye de haber gönderin o da askeri ile beraber gelsin», dedi.

Hazret-i Ebübekir:

«Usameye ihtiyacımız yoktur. Burada hazır olanlar münafıklar için kâfi gelir. Allah'ın izniyle mürtetlerin hakkından geliriz», buyurdu.

Câbir Bin Abdullah diyor ki: «Biz birkaç yaşlı Ashab minberin dibinde oturmuştuk, harbe gitmek gayesiyle oturuyorduk. Hazret-i Ebübekirin hutbesinin tesiriyle arslanlar gibi kükrüyorduk. O esnada on bin kadar asker silahlandı geldi. Ebübekir, Halid bin velidi orta başına seçti. Cümlesini Allahü Teâlâya emanet ederek mürtetlerin üzerine saldı. Halid Bin Velid Allahın yardımı ile Resülü Ekremin Valisini şehit edenleri öldürdü ,vücutlarını ateşe koydu, ellerine kına yakıp, def çalan kadınların da ellerini kesdi ve o elleri ateşe attı yaktı. Yap-

mış olduğu bu çok lüzumlu siyaseti karşısında diğer dinlerinden dönenler gelip Halid bin Velidin huzurunda ağlamağa başladılar. Özür dileyerek, Hazreti Ebûbekre bir takım af mektupları yolladılar. Halid Bin Velidi üzerimize gönderme diye sığındılar.

Hazret-i Ebûbekir: «Ben İki Cihan serveri Muhammed Mustafadan duydum: **«Halit Hazret-i Allahın bir kılıcıdır. Haksız yere hiç bir zaman kan dökmez»**, buyurdu. Şimdi aman dilediğinize göre, itaat edeceğinize söz veriyorsanız, Halid Bin Velid size artık zararlı olmaz», buyurdu.

Ebûbekir Halid Bin Velidi geriye çağırdı, kendisine çok ikramlarda bulundu.

46. **MENKIBE**: Hazret-i Ömer (R.A.) buyurdu ki:

«Hazret-i Ebûbekirin bir gecelik veya bir saatlik ameline karşılık bütün ömrüm boyunca yaptığım ibadetleri değişirim.»

Sordular ki:« Ey müminlerin Emiri, Hazret-i Ebûbekirin bir gecelik ameli ne idi?» Buyurdular ki: «Hazreti Muhammet Mustafa ile arkadaş olmak ve ona hizmet etmek için emrolundu. İşte kendisinin Allah nazarında üstün derecesi olmasaydı, bütün Ashab arasından kendisi bu mühim vazifeye seçilmezdi. Resûl-i Ekremle Mekkeden Medineye teşrif buyurdular. Bundan daha büyük devlet kimseye müyesser olmadı. Bu devlet, ne ondan evvel ve ne de ondan sonra kimseye verilmemiştir. Hazret-i Ebûbekirin bir saat ameline gelince, Peygamber (S.A.V.) Efendimiz ahirete teşrif buyurunca, insanların bir çoğu dinlerinden dönmüşlerdi. Ben Hazret-i Ebûbekire varıp: «Bu mürtetlere birkaç gün mühlet versek nasıl olur?» demiştim. Cevabında: **«Ey Ömer bu din kuvvetleşip tamamlanmıştır. Bilhassa Cenabı Hak «Bu gün ben sizin dininizi kemâle erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım,»** (Mâide:3) **buyurmuştur»**, dedi.

Hazret-i Ebûbekir, yaratılışı icabı halim selim olması hasebiyle Ömerin bu teklifine asla riayet etmedi, ifadesini dahi tamamen dinlemeden hemen kesin kararını verdi, Müslümanlığın artık zayıflamasına matuf bütün hareketlerin karşısına geçeceğini kesinlikle ifade buyurdu. Yoksa Ebûbekirin mübarek kalbleri Hazret-i Resulüllah'ın kalbi gibi çok rikkatli idi, sonsuz merhamete sahip bulunuyordu. Ancak İslâma yapılan hakaretlere karşı lâkayd kalamazdı, lâzım gelen tedbiri zamanında cesaretle alarak onlarla muharebeyi ilân buyurdu.

İşte Hazret-i Ömerin bu sözleri Ebûbekirin derecesinin ne kadar üstün olduğunu göstermeğe kâfidir.

47. MENKIBE: Hazret-i Ebûbekir ölüm hastalığında şöyle buyurmuştu:

«Acaba Halifelik vazifesini kime bırakacağım diye tekrar istihare ettim. Cenabı Haktan rızasının hangi merkezde olduğunu istedim. Inanırsınız ki, ben yalan söylemem. Hiç bir kimse Allaha kavuşacağı zamanda kendisine iftira olunmasını istemez. Müslümanları da aldatmayı istemez.»

Huzurunda bulunan Ashab-ı Kiram:

«Ey Resulüllahın Halifesi! senin dürüstlüğünden şüphemiz yoktur, ne buyuracaksan buyur», dediler.

Hazret-i Ebübekir:

«Gecenin son zamanlarında uyumuştum, Muhammedi rüyamda gördüm. İki beyaz elbise giymişti. Elbisesinin eteklerini ben tutuyordum. Hemen elbiseleri yeşil olup parlamağa başladılar. Bakanların gözleri kamaşıyordu, iki yanında gayet güzel nur yüzlü, birer kişi vardı. Muhammed Mustafa, onlara selâm vermekle ve onlarla musafaha etmekle beraber beni de onlarla görüştürdü. Fahri âlem mübarek elini göğsüme koydu «Ya Ebabekir! Seni çok özledik, bize gelme zamanın yaklaştı», buyurdu. Uyku halinde o kadar ağlamıştım ki, evdekiler dahi uyandı. Sonradan bana döndüler. «Ben de seni çok özledim, ya Resulüllah» dedim. «Bu ümmet için temiz ve âdil olan Hazret-i Ömeri Halife seç» buyurdu. Yanındakileri göstererek: «Bunlar dünyada vezirlerin, ölümün anında yardımcıların, cennette komşularındır. Bana gökte melekler arasında ve yerde insanlar arasında eminin (Sıddik) olduğunu haber verdiler», dedi. «Ey Allahın Resulu, anam babam sana fedâ olsun, bu iki zatı muhteremi tanıyamadım ve onlar gibi kimseyi görmedim», dedim.

Resulüllah: «Bunlar Cebrâil ve Mikâildir», buyurdular. Sonra gittiler. Uyandım, baktım ki, göz yaşlarım yüzümü tamamen ıslatmış. Evdekiler de baş ucumda ağlıyorlardı.

48. MENKIBE: Hazret-i Ebübekir öleceğini anlayınca, çocuklarını Hazret-i Aişeye havale buyurdu. Ona iki kız ve iki oğlan emanet etti.

Hazret-i Aişe (R.A.): «Benim bir kız kardeşim vardı, ikincisi hangisidir?» diye sordu. «Hanımım hamiledir. Kızı olacağını zannediyorum», diye cevap verdi. Cidden hanımın bir kızı oldu.

49. MENKIBE: Zamanın kutbu sayılan, lâkabı da (AZİZ) olan Seyyid Mahmud Nakşibendî-Ûrmevî (kaddese sırruhu), Tevrat hak-

kında kendisinin yazdığı (GÜZİDE) ismindeki kitabının yirmi dokuzuncu babında şöyle buyuruyor.

«Hazret-i Ebûbekir hilafete oturunca, Yemame vilâyetinde (Müseyleme) adında yalancı bir Peygamber zuhur etmişti. Hazreti Ebûbekir, Ashab-ı Kiramı, onunla harbetmek için Yemameye gönderdi. Nihayet Müseylemetülkezzabı öldürdüler. Bu Tarihte şöyle geçer ki: Ashabı Kiramın kalblerine korku ârız oldu. Hafızı Kelâmlar bu harbte ölürlerse, mübarek Kur'anın okuyucusu kalmaz, Kelamullah, ortadan kalkar diye. O düşünce esnasında Hazret-i Ömerin kalbine bir ilham geldi: Kur'ânı Kerimi toplayıp bir mushaf haline getirmek. Aynı düşüncesini Hazreti Ebûbekire arzeyledi.

Hazreti Ebûbekir buyurdular ki: «Bu işi düşünmemek lâzım, zira Resûl-i Ekrem bize Kur'anı toplayın ve yazın demediler», dedi. Bir zaman sonra Hazreti Allah Ebûbekirin kalbine Kur'anın toplanmasını, mushaf haline getirilmesini ilham buyurdu. Ebûbekir: «Bu iş bana dağlardan daha ağır geldi», dedi.

Zeyd İbni Sâbit (R.A.) diyor ki:

«Bir gün beni Hazret-i Ebûbekir çağırdı. Makamına girdim. Hazret-i Ömer de orada oturuyordu. Bana Kur'anı Kerimin toplanması işini havale ettiler. Bu iş bana dağlar kadar ağır gelmişti. Birkaç gün sonra Allah, benim de kalbime bu vazifeyi ilham buyurdu. Resulüllahın Vâhî kâtibi olma şerefine kavuştum, Hazret-i Cebrail Peygamberimiz'e Kur'anı Kerîmin tamamını son olarak okuduğu zaman ben de orada bulunuyordum. Kur'anı Kerimi o tertip üzere toplamağa karar verdim. Kâğıtlarda, tahtalarda, yapraklarda ve ağaçlarda yazılı ve Ashabı-ı Kiramın hatırlarında mahfuz bulunan âyetleri toplayıp, Resûl-i Ekrem Hazretlerine son okunan sıraya göre yazdım. Bu sıra Berâtün (Tevbe) sûresinin yüz yirmi dokuzuncu âyetinden son âyetine kadar olan kısım aklımdan çıkmıştı. Herkese sordum, nihayet Hüzeyme Bin Ensari'nin yanında buldum, aynen yerine koydum. Bir de Ahzap sûresinde Peygamberden duyduğum yirmi üçüncü âyeti kerimeyi bulamadım. Araştırdım. Yine onu da Hüzeyme bin Sâbit Ensarî'de buldum. Sırasına göre yazdım ve koydum.

Hazret-i Ali Kur'anı Kerimin toplandığını duyunca: «Hazret-i Ebûbekir, yaratılmışlar arasında en büyük sevaba kavuştu. Çünkü Kur'an-ı Kerimi en evvel levhalardan ve çeşitli maddeler üzerinden toplayan odur,» buyurdu. Hazret-i Ebûbekir Halifeliği esnasında yazdırmış olduğu ana mushafı yanından ala koymadı. Öldüğü zaman Kur'anı Hazreti Peygamberin hanımı olan kızı Aişe'ye emanet etti. Hazre-

ti Ebûbekirin hilafeti iki yıl sürmüştü. Altmış üç yaşında hicretin on üçüncü senesi cemaziyel evvelin yirmi ikisinde akşam ile yatsı arasında rahmet-i Rahman'a kavuştu. Allah ondan razı olsun.»

50. MENKIBE: Begevî Hazretleri, Meâlimüt - tenzil ismindeki tefsirinde (Lokman) sûresinin on beşinci âyeti kerimesi:

«Bana dönenlerin yoluna uy.»

Bu ayeti kerimenin tefsirinde buyurmuşlar: «Men'den» murat Hazret-i Ebûbekirdir. Bunun izahı şudur ki: Hazreti Ebûbekir İslâma geldi. Hazret-i Osman, Talha, Zübeyr, Sâd İbni Ebi Vakkas, Abdurrahman Bin Avf (Allah onlardan razı olsun) hepsi Hazret-i Ebûbekirin yanına geldiler. Dediler ki:

«Sen Peygambere inandın ve tasdik ettin mi?»

Hazret-i Ebûbekir de:

«Amenna ve Seddeka, inandım ve tasdik ettim. O, doğru ifadeli bir peygamberdir. Siz de ona îman edin», diyerek hepsini alıp Resulüllaha götürdü. Hepsi müslüman oldular. İşte bu zevât Hazret-i Ebûbekirin teşviki ile müslümanlığa girdiler. Âyet-i kerimede beyan edilen: «O kimsenin yoluna gir» den maksat Hazret-i Ebûbekir olduğu anlaşılmaktadır.

51. MENKIBE: Şakayık adlı kitapta Hazret-i Ömer (R.A.) dan rivayet olunduğuna göre:

Peygamberimizin irtihalinden sonra Hazret-i Ebûbekir acayip bir rüya görür, onun dehşetinden çok şiddetli ağlar. Evinin önünden geçerken ağlama sesini duydum, kapıyı çaldım, açtılar. Baktım ki, ağlamaktan yüzü hep gözyaşı ile ıslanmıştı. Ağlamasının sebebini sordum. Buyurdular ki:

«Ashabı topla, muazzam bir rüya gördüm, onu onlara anlatayım.»

Ashab-ı kiramı huzuruna topladım, anlatmağa başladı:

«Rüyamda kıyamet kopmuş, herkesin hesap yerine gittiğini, yüzleri yıldızlar gibi parlayan bazı kimselerin minber üzerinde oturduklarını gördüm. Bunların kimler olduklarını bir melekten sordum.

«Bunlar peygamberlerdir. Şefaat dizginini elinde tutan Muhammed Mustafa'dır, Muhammedi bekliyorlar,» dedi. Hazret-i Muhammedin nerede olduğunu sordum.

«Arş'ın kenarındadır,» dedi.

«Ne olur beni onun huzuruna çıkar, ben onun hizmetçisi ve arkadaşı olan Ebûbekirim,» dedim.

Melek beni Peygamberin huzuruna çıkardı. Baktım ki, Resulullahın kafası açık, sarığını arşın önüne koymuş, ridasiyle belini bağlamış, sağ eli arşın kenarında, sol eli cehennemin kapısının halkasında dua ediyordu. Münacaatında:

«Ey Rabbim, ümmetime merhamet et, onların âlimleri ve velileri vardır,» diyordu. Hakdan bir nida geldi ve buyurdu ki:

«Ey habibim, sen hep itaat edenleri kasdediyorsun, onların içinde içki içenler, zalimler, riba yiyenler, zina edenler, insan öldürenler de var.»

Peygamberimiz:

«Yarabbi! onlar buyurduğun gibidirler. Ancak sana ortak koşmadılar. Oğlun olduğunu söylemediler, puta tapmadılar, onların inanışları tevhit üzerinedir,» buyurdu.

Üç defa: «Ümmetim, ümmetim,» diyerek «Ey Allahım, gözlerimden akan yaşlara bu ümmetimi bağışla, ümmetime karşı benim şefaatımı kabul buyur» demiştir.

«Ey Resulüm! bu kadar ağlanılır mı? Kendini niçin bu kadar yoruyorsun?» dedim. Çünkü kendisine çok acıdığım için üzülmüştüm, çok yorulduğunu görmüştüm. Mübarek başını kaldırdı, sol eliyle cehennemin kapısını tıkayarak:

«Ey Ebûbekir, Rabbimden çok yalvararak ümmetimin affını istedim. Yalvarmamın ve yanmamın çokluğundan Cenab-ı Hak'ka, ümmetim üzerinden bütün azabını kaldır, diye niyazda bulundum.» Ya Ömer, Cenab-ı Hakka ümmetin hepsini mi yoksa yarısını mı bağışladığını soracakken sen kapıyı çaldın, hemen uyandım.»

Hazret-i Ebûbekir bu sözü söyleyince, evinin içinden gelen bir ses duyduk:

«Ey Ebûbekir, hepsini, hepsini bağışladı. Yalnız bir mü'mini kasden öldürenler bağışlanmadı. Onlar cehennemde sonsuz kalacaklardır.»

Bu sesi duyunca, bizi Yüce Peygamberin ümmetinden kılan Allah'a hamdü senada bulunduk. Ve orada bulunan arkadaşlarla beraber âdeta bir bayram havası yaşadık.»

52. MENKIBE: Ebûbekir Sıddık Hazretleri (Allah ondan razı olsun) halife olduğu sırada Medine-i Münevvere sokaklarında dolaşırken, içerde şiddetli ağlama sesi gelen bir kapının önünden geçiyordu. Bir kadın da şiir okuyordu:

Ey ay gibi parlak yüzlüm, sen aydan daha güzelsin,
Parlak bir ay yüzün ile, güneşi yok edersin.
Dâyem henüz ağzıma, südü koymadan önce
Lâle dudaklarını, hatırlayıp kan yedim.

Hazret-i Ebûbekir bu duygulu şiiri duyunca, müteessir olarak kapıyı çaldı, içerden bir kadın çıktı. Ebûbekir, kadına:

«Köle misin, hür müsün?» diye sordu:

Kadın, köle olduğunu söyledi. Ebûbekir:

«Bu şiiri kimin için okudun?» dedi.

Kadın:

«Ey Emirel-mü'minin bunu bana sorma,» dedi.

Hazret-i Ebûbekir ısrar edince, kadın, Beni Haşim'den âşık olduğu bir gencin ismini verdi. Hazret-i Ebûbekir bu câriyenin efendisini mescide çağırdı. Câriyeyi ondan satın aldı. Câriyeyi hürriyetine kavuşturdu ve sevdiği genci aldı, kendisine nikâh etti.

Bu hikâyeyi Molla Cami, Baharistan adlı kitabından nakletti.

53. MENKIBE: Hazret-i Ebûbekir hakkında nazil olan âyet-i kerimeleri izah edelim. Evvelâ Hazret-i Ebûbekir'in Peygamberden sonra ilk halife olduğunu bilelim:

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضٰى لَهُمْ
وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا
يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ۞

«Allah, içinizden iman edip de güzel güzel amelde bulunanlara yemin ile vâd etdi ki, kendilerinden evvel gelenleri nasıl (kâfirlerin) yerine getirdi (hâkim kıldı) ise onları da yeryüzünde muhakkak (müşriklerin) yerine geçirecektir. Onlara kendileri için beğendiği dini her halde pâyidar kılacak, onların korkularından sonra kat'i bir eminliğe çevirecektir. Tâ ki onlar bana ibadet etsinler, bana hiç bir şeyi ortak tutmasınlar. Kim bundan sonra nankörlük ederse artık onlar fâsıkların tâ kendileridir.» (En-Nur: 55)

Bu âyet-i kerimenin tefsirinden anlaşılıyor ki, Peygamberimiz ve ona inananlar, müşriklerin eziyetleri sebebiyle müşriklerden korkuyorlardı. Medine-i Münevvere'de de din düşmanlarına galip gelinceye kadar korku ve endişe içinde idiler. Ne zaman ki, İslâm dini kuvvetleşti, müslümanlar emin oldular. Bu âyet-i kerimede Hazret-i Ebûbekirin ve diğer zevatı kiramın halifeliğinin hak olduğu anlaşılıyor. Zira Cenab-ı Hakkın verdiği sözden dönmesine imkân yoktur.

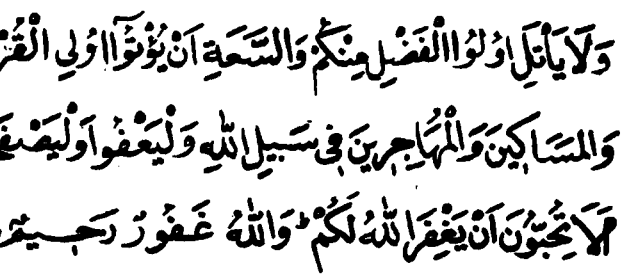

«Sizden (dinde) fazilet ve (dünyada) servet sahibi olanlar, akrabasına, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere vermelerinde kusur etmesin, affetsin, aldırış etmesin. Allahın sizi yarlığamasını sevmez misiniz? Allah çok yarlığayıcıdır, çok esirgeyicidir.» (En-Nur: 22)

Bu âyet-i kerime Ebûbekir hakkında nazil olmuştur. Halasının oğlu Mustah miskin bir kimse idi, aynı zamanda bu zât, Hazret-i Aişe hakkında bazı yakışıksız sözler söylediği için Ebûbekir kendisine kızmıştı. Fakat nazil olan âyet karşısında o kimsenin nafakasını kesmemeğe söz verdi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ
بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ
يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَٰلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۞

«Ey iman edenler! içinizden kim dininden dönerse Allah mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorlu, kendisinin onları seveceği, onların da kendisini seveceği bir kavm getirir ki, onlar Allah için savaşırlar ve hiç bir kınayanın kınamasından çekinmezler. Bu, Allah'ın lûtfu inayetidir ki onu kime dilerse verir. Allah ihsanı bol olan, en çok bilendir.» (El-Mâide: 54)

Rivayetlere göre, bu âyet-i kerime de Hazret-i Ebûbekir hakkında nazil olmuştur.

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۞

«Kim, Allah'a ve Peygambere itaat ederse işte onlar, Allah'ın, kendilerine nimetler verdiği peygamberlerle sıddıklarla, şehidlerle, iyi adamlarla beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaşdır.» (En-Nisâ: 69)

Rivayet olunduğuna göre, bu âyet Hazret-i Ebûbekirle Hazret-i Ömer hakkında nazil olmuştur. Çünkü Resulullah: «Benden sonra Ebûbekir ve Ömer'e tâbi olunuz, onlar, benim yanımda,vücudda baş gibidir.» buyurmuştur.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ
مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ
إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ
وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۞

«Ey îman edenler, Allah'a itaat edin, Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin. Eğer bir şey hakkında çekişirseniz onu Allah'a ve Peygambere döndürün. Eğer Allah ve âhiret gününe inanıyorsanız, bu, hem hayırlı, hem netice itibarı ile daha güzeldir.» (Nisa: 59)

İmam-ı Akreme der ki: Ülül Emirden murad, Ebubekir ile Ömer-ül-Faruk'tur. Peygamberimiz: «Ebubekir ile Ömer benim başım menzilesindedirler,» buyurdu.

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ
إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ۖ
فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا
وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ ۗ
وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۞

«Eğer siz ona yardım etmezseniz kâfirler onu çıkardıkları zaman bizzât Allah ona yardım etmişti. İkinin ikincisinden ibâretti. O zaman onlar mağaradaydılar. Peygamber, o vakit arkadaşına tasalanma, Allah, hiç şüphe yok, bizimle beraberdir, diyordu. Allah onun üzerine sekinetini indirmiş, onu görmediğiniz ordularla te'yit etmiş, kâfirle-

rin kelimesini alçaltmıştı. Allahın kelimesi ise, o, çok yücedir. Allah mutlak gaalibdir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir.» (Et-Tevbe: 40)

Bu âyet-i celile de Ebûbekir sıddık'ın faziletine delâlet etmektedir. Bunun bir takım izah yolları vardır.

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

«Allah'dan, kulları içinde, ancak âlimler korkar.» (Fatır: 28)

Bu âyet-i kerime de, ifade olunduğuna göre, Ebûbekir Sıddık'ın faziletini kaydetmektedir.

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

«İslâmda birinci dereceyi kazanan muhâcirler ve ensâr ile onlara güzellikle tâbi olanlar, Allah onlardan razı olmuştur. Bunlar için, kendileri içinde ebedî kalıcı olmak üzere altlarından ırmaklar akar cennet hazırladı. İşte bu en büyük bahtiyarlıktır.» (Et-Tevbe: 100)

Tefsirciler arasında ihtilâf vardır. Bazılarına göre, ilk iman eden Hatice anamızdır. Bazıları dediler ki: İlk iman eden Hazret-i Ebûbekir'dir. Nitekim Hazret-i Muhammed Mustafa Ebûbekir hakkında şu hadis-i şerifi beyan buyurmuştur:

«Eğer Ebûbekirin imanı yer ehlinin imanı ile tartılsa kendisinin imanı daha ağır gelirdi.»

Onun için bir insan bir iyi amel yapsa sonra arkasında yapmış olduğu ameli başkaları işlese, hem kendisi o ameli yaptığı için kazanç alır ve hem de onun ameli ile amel edenlerin ecrinden de hisse alır, kendisinin amelinden zerre kadar azalmaz, çoğalır.

Yine Peygamberimiz Ebûbekir hakkında şöyle buyurdu.

مَا فَضَلَكُمْ أَبُوبَكْرٍ بِالصَّلٰوةِ وَالصِّيَامِ
وَلٰكِنْ فَضَلَكُمْ شَيْءٌ وُقِرَ فِي قَلْبِهِ ۞

«Hazret-i Ebûbekir sizin üzerinize, namaz oruç çokluğu ile üstün kılınmadı. Ancak onun kalbindeki mârifetullah ile sizden üstün kılındı.»

Eğer marifetullahda bir kimse Hazret-i Ebûbekri geçmiş olaydı kendisi (Sabikunel evvelinden) olmazdı.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۞

«Ey iman edenler! Allah'dan korkunuz ve sadıklarla beraber olunuz,» buyurulmuştur.

Sâid İbni Cübeyr (Allah ondan razı olsun): Bu âyet-i kerimeden maksat, Hazret-i Ebûbekir ile Hazret-i Ömerdir. Çünkü hakikî sadıklar bunlardır, diyor.

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ۞

«Hicret eden fakirlere âiddir ki, onlar Allah'dan fazl ve hoşnutluk ararlar, Allah ve Peygamberine yardım ederlerken yurtlarından ve mallarından çıkarılmışlardır. İşte bunlar sadıkların ta kendileridir.» (El-Haşr: 8)

Ebûbekrin halife seçilmesinde muhacirlere hitaben: «Bir bizden bir de sizden halife seçelim» dedikleri zaman Hazret-i Ebûbekir he-

men minbere çıktı; Allah'a hamdü sena ettikten sonra Haşr Sûresinin yedinci âyet-i kerimesini okuyarak ensar'a, sadık muhacirlerle beraber olmalarını tavsiye etti. Bu sûreler muhacirlerin ensardan üstün olduklarını, muhacirlere sadık, ensara mü'min diye hitâp edildiğini, mü'minlerin sadıklarla beraber olmalarının emir edildiğini beyan buyurdu. Bunun üzerine ensar, kendilerinden halife seçilmesinden vazgeçtiler. Muhacirlerin üstünlüğünü kabul ettiler, asla itiraza şapmadılar.

لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَٰئِكَ
أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا
وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

«Mekke'nin fethinden evvel sadaka verip cihâd eden ile fethinden sonra veren ve cihâd eden bir değildir. Önce olanın derecesi daha yüksektir. Sonradan malını dağıtan ve muharebe edenlere de Allahü Teâlâ hüsnayi cenneti söz vermiştir. Allahü Teâlâ amellerinizden haberdardır.» (Hadid: 10)

Bu âyet ve buna benzer daha bir çok âyet-i celile Ebûbekrin üstünlüğünü isbat eylemektedir.

Ebû Ümâme, Amr bin Abese'den sordu ki:

— Neden ben kuvvetli ve içten müslümanım diye iddiâ ediyorsun?

Amr açıklamağa başladı:

— Bütün halk dalalette, kimsenin doğru yolda olduğunu görmüyordum. O esnada bir şahsın Mekke'de Peygamberlik dâvasında bulunduğunu duydum. Kendisini görmeğe gittim. Kavmi kendisine galip durumda idi.

— **«Sen kimsin?»** dedim.

— **«Nebiyim,»** buyurdu.

— **«Nebi nedir? »**dedim.

— **«Hazret-i Allah'ın elçisi demektir,»** buyurdu.

— «Seni ne için göndermiş?» diye sordum.

— «Allah'ın birliğini, O'na ortak koşulmayacağını, putlara tapılmayacağını, akrabayı ziyâreti emir etmem için gönderdi,» buyurdu.

— «Seninle beraber kim var?» dedim.

Hazret-i Ebûbekir ile Bilâlı gösterdi:

— «Bir hür ve bir köle var,» buyurdu. Ben de müslüman oldum. Üçüncü müslüman olduğum için kuvvetli müslümanım, cevabını verdi.

Abdüllah İbni Mes'ud (Allah ondan razı olsun): «İslâmiyeti ilk önce kılıcı ile etrafa yayan Hazret-i Peygamber ile Ebûbekir'dir,» demiştir.

Hazret-i Ali Efendimiz de şöyle demiştir: «Beni Ebûbekirden ve Hazret-i Ömerden üstün kabul edene had cezası verir, şahidlikten onu red ederim.»

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَمْرُهُمْ
شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۞

«Rablarının dâvetine icabet edip namazı dosdoğru kılanlar, işlerini birbirine danışarak yapanlar, rızk olmak üzere verdiğimiz şeylerden hayra harcarlar.» (Şûrâ: 35 - 36)

Bu âyet-i kerime Ebûbekir Hazretlerinin şan ve şerefinin yüceliği hakkında nazil olmuştur. Çünkü kendisi bütün malını ve servetini Allah ve Resulullah yoluna sarfetmiştir. Hiç bir levmedicinin sözüne de aldırış etmemiştir.

قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ
شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِن تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا
حَسَنًا وَإِن تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۞

«Bedevilerden o geri bırakılanlara de ki: Siz yakında çetin bir harb ehli olan bir kavme, siz kendileri ile muharebe etmek, yahut onlar müslüman olmak üzere dâvet olunacaksınız. Binâenaleyh, itâat ederseniz Allah size güzel bir mükâfat verir. Evvelce döndüğünüz gibi dönerseniz sizi elem verici bir azâb ile azâblandırır.» (Feth: 16)

Râfî Bin Hadiç anlatıyor:

«Biz bu âyeti okurduk, fakat bunun sırrının ne zaman zuhur edeceğini bilmezdik. Ne zaman ki Ebûbekir, bütün ashabı Müseylemenin üzerine harbe teşvik eyledi, âyet-i kerimedeki dâvetin Ebûbekir tarafından yapılan dâvet olduğunu anladık.»

Bu mübarek âyet-i kerimede gaybden haber verilmekte ve verildiği gibi sonradan aynen zuhura gelmiştir. Bu âyet-i kerimede ayrıca Ebûbekrın halifeliğinin hak olduğuna da delâlet vardır. Buna karşı inkâr edenler ve bunu bir türlü kabul etmek istemeyenler de çıkmıştır. Fakat onlar sapık bir görüşe bağlanan kimselerdir.

Kur'an-ı Kerim'in bir icazı da, gaybden haber vermesi ve verdiği haberin aynen zuhur etmesidir. Çünkü bir mucize kabilinden önceden Cenab-ı Hakkın haber verdiği fütuhat sonradan zuhur etti ve Ebûbekrin halifeliğinin hak olduğunu isbat eyledi.

Diğer bir âyet-i kerimede Cenab-ı Hak, Ebûbekir Hazretlerini medheylemektedir:

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ۝ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ۝ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ۝

«Kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız.» (Leyl: 5-6-7)

Tefsir ehli buyurmuşlardır ki: «Hüsna, Cenab-ı Hakkın vaadi ve sevap ihsan etmesidir.» Bu âyet gösteriyor ki, Ebûbekir eline ne alırsa, hemen onu tasadduk ederdi, dünya malına asla önem vermezdi.

Ebûbekrin üstünlüğünü isbatlayan âyetlerden birisi de şudur:

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ ۝

«Halbuki çok sakınan malını temizlenmek için veren ondan uzaklaştırılacaktır.» (Leyl: 17-18)

Rivayet olunduğuna göre, Hazret-i Ebubekir, yedi kadar köleyi, müşriklerin elinden alıp hürriyetlerine kavuşturmuştur. Çünkü müşrikler, onlara çok ezâ ve cefa ediyorlardı. Bunlardan birisi de Hazret-i Bilâli Habeşî idi. Onun bahsi geçmişti. **Âmir Bin Fehir** ve onun kızı **Hindiye** müslüman olmuştu. Ondan sonra gözleri görmedi. Müşrikler: «**Lât ve Uzza** görmesini men etti,» dediler. Bunlara karşılık Islâmı kabul olan **Hind** şöyle dedi:

«Ben Lât ve Uzzayı inkâr ediyorum, inanmıyorum.»

Cenab-ı Hak o kızın gözlerini iade buyurdu. Fakat câriye bulunduğu evsahibesi onu parasız âzad etmek istemiyordu, oradan geçen Hazret-i Ebûbekir bu konuşmayı dinledi ve: «Kaça satarsınız bu câriyeyi?» dedi. Sonra câriye hakkında isteneni verdi ve onu âzad etti.

Bunun üzerine Abdullah bin Zübeyr minber üzerine çıkarak şöyle söyledi: «Hazret-i Ebûbekir zayıf kulları alıp âzad ediyordu. Babası ona: «Niçin arkası kuvvetli olanları almıyorsun?» deyince: «Allahü Teâlâ ben zayıf kulunu cehennemden âzad etsin diye zayıfları âzad ediyorum,» demiştir.

Hazret-i Peygamberimiz Ebûbekir hakkında: **«Allah'ın dini üzerine Hazret-i Ebûbekir halife oldu.»** buyurdu.

Râfiziler, Ebûbekrin hilafetine karşı çıktılar ve böyle bir şey yok dediler. Cenabı Hak bunların birbirlerini lânetlemeleri ve inkâr etmeleri karşısında şu âyeti celileyi beyan buyurdu:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ
غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

«Kim kendisine doğru yol besbelli olduktan sonra Peygambere muhalefet eder, mü'minlerin yolundan başkasına uyup giderse onu döndüğü o yolda bırakırız. Kendisini cehennem'e koyarız. O, ne kötü bir yerdir.» (En-Nisa: 11)

Râfiziler kadar Allah'a ve Resulullah'a karşı çıkacak hiç bir topluluk yoktur. Cenabı Hak: **«Ebûbekir dinin ulusudur, dini elbette**

kuvvetlendirir» buyurur Râfizî: «Hayır öyle değildir, »der. «Ebûbekir mü'mindir, gayba inanmıştır »der. Râfizî: «Hayır» der. Cenabı Hak: **«Ebûbekir fadıl idi,»** buyurur, Râfizî: «Batıl idi» der. Allah: **«Ebûbekir münfik idi,** malını dağıtırdı,» der. Râfizî: «Hayır değildi, çok bahildi,» der. Rivayet olunduğuna göre bir gün Cebrâil Aleyhisselâm Peygamberin huzurunda idi. Ebûbekre hitaben:

«Sen Ebûbekirsin» dedi. Peygamberimiz: «Sen Ebûbekri nereden tanıyorsun?» dedi. Cebrâil: **«Onu göktekiler yerdekilerden daha iyi tanır. O senin hayatta vezirin, ölümünden sonra halifendir,»** dedi.

Bir İzah: Ashab-ı Kehf'in köpeği, bağlandığı kişilerle beraber birkaç adım atmakla, dünyada, mağarada, onlarla oldu. Birlikte uyudu, kıyamette ve cennette onlarla beraber olacak.

Ya, Resul-i Ekremle beraber sıkıntıda, darlıkta, mağarada harbde ve hazerde, can ve mal vermekte beraber olan, kabirde, şefaatte, Allahü Teâlâyı görmekte hep beraber olmayacak mıdır? Onun hakkında kötü söz söylemek ne kadar aptallıktır!

54. MENKIBE:

Hazret-i Ebûbekir hakkında varid olan hadis-i şerifler:

1 — Aişe validemiz (Allah ondan razı olsun) buyurur ki: «Bir akşam Fahr-i âlem benim evimde idi. «Ya Resulallah, ailelerinin en hayırlısı ben değil miyim?» dedim. Buyurdular ki: «Evet sensin.» Yine dedim ki: «Babam hakkında buyur.» Dedi ki: **«Ey Aişe, Cebrail Aleyhiselâm bana Allah'tan haber verdi. Allah ruhları halketti, peygamberlerden sonra Ebûbekrin ruhunu halketti. Toprağı cennettendir. Suyu ab-ı hayattandır. Cenabı Hak onun için cennette yakuttan bir köşk ve onun içinde inciden saraylar halketti. Allah benim, onun hakkında ettiğim duaları kabul etmiştir Bu sebeple ondan günah meydana gelmez. İbadet kapısı üzerine kapanmaz. Kabirde komşum ve ölümümden sonra halife Ebûbekirden başka değildir. Cebrâil ve Mikâil onun hilâfetine beraber biât ettiler. Gökten beyaz cevherden bir bayrak iletip arş altında koydular. Onu, gök ehli, yeryüzündekiler, şeytanlar ve bir kısım denizlerde yaşıyan cinniler bilir. Bu kadar tanınmış olan Ebûbekri duymayan ve hürmet etmeyen benden değildir. Ve ben de ondan değilim.»**

2 — Abdullah İbn-i Abbas'ın (Allah ondan razı olsun) beyan buyurduğuna göre Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

«Bir kimse vardır ki cennete girdiği zaman, binalarda, saraylarda, odalarda bulunan herkes o kimseye selâm verir, hoşbeş ederler.»

Hazret-i Ebûbekir:

«Ya Resulallah, biz o kişiyi binalarda, saraylarda görebilir miyiz?» diye sordu.

Peygamberimiz:

«**Evet, o kişi sensin,**» buyurdu.

3 — Es'ad bin Zürra (Allah ondan razı olsun) dan: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bir gün hutbe okuyordu, Hazret-i Ebûbekre iltifat edici sözlerde bulundu. Kendisini göremeyince:

«**Ebûbekir nerededir?**» diye sordu. Arkasından buyurdu:

Cebrail Aleyhisselâm bana dedi ki: «**Ümmetinin en hayırlısı Ebûbekirdir.**»

4 — Ebû Hüreyre (Allah ondan razı olsun) nin beyan buyurduğu bir hadis-i şerifte Resulullah şöyle buyurdu:

«**Miracda gökyüzünü geçerken her göktc, Muhammedin Resûlullah ve Ebûbekir Sıddik, yazılı idi. Arkasından da Sallâllâhü alâ Muhammedin ve Radiyallâhü anhü Ebûbekir**» yazılı olduğu rivayet olunmuştur.

5 — Abdullah İbni Abbas (Allah ondan razı olsun) rivayet ediyor:

«Biz huzur-u Resulullah'da idik: Ebûbekrin ismi geçti. Peygamberimiz:

«**Hangi fert Hazret-i Ebubekir gibi olabilir? Herkes beni yalanlarken o beni tasdik etti. Herkes benden kaçarken o kızını bana vermişti. Kendisi malını benim yoluma fedâ etti. Sıkıntılı bir gecede benimle beraber mücadele etti. O, kıyamet gününde cennet develerinden birisine biner. Eğeri yeşil zebercedden, yuları incidendir. Kendisi de sündüs ve istebraktan iki yeşil elbise giymiş olduğu halde o bana anlatır, ben ona anlatırım. Kıyamet ehli «Bunlar kimlerdir?» derler. «Hazreti Muhammedle Ebûbekirissıddiktır,» diye cevap verirler.**

6 — Hazret-i Aişe validemiz rivayet ediyor: «Fahr-i âlem Efendimiz son hastalığı esnasında:

«**Hazret-i Ebûbekir'e bildirin ashabıma imam olsun,**» buyurdu.

Ben de dedim ki:

«Ey Allahın Resulü, babam sizin makamınıza geçip namaz kıldıracağı zaman kendisini ağlamaktan tutamaz, Hazret-i Ömer'e emir

buyurun, o kıldırsın. Tekrar Resulullah Hazret-i Ebûbekrin imam olmasını emir buyurdu. Ben ısrarla Hazret-i Ömer'in imam olmasını istedim. Kabul buyurmayıp:

«Ebûbekre anlatın ashabıma imâm olsun. Namazlarını kıldırsın.» buyurdu.

Ben, Hazret-i Ömer'in kızı Hafsa'nın yanına gittim. İmamlık vazifesini babamın yapamayacağını, bu teklifi kendi babasının yapması için Resulullah'a teklif etmesini istemiştim. Hafsa validemiz Peygambere babasının namâz kıldırmasını, ashaba imam olmasını teklif etti. Resulullah yine: **Ebubekrin imam olmasını emr etti. Ve devamla şöyle buyurdu:**

«Siz, kardeşim Yusuf'u sıkıntıya koyan kimseler değil misiniz? Ben Ebûbekri söylüyorum. Siz Ömeri istiyorsunuz,» buyurdular. Hafsa anamız da üzülüp meclisten ayrıldı.

7 — Abbas Hazretlerinin oğlu Abdullah (Allah ondan razı olsun) şöyle rivayet ediyor: «Nasr sûresi nazil olunca, babam Hazret-i Ali'nin yanına gidip, Muhammed Mustafa'nın ölüm haberini veren surenin nazil olmasına göre, kendisine kimin halife olacağını henüz bilmiyoruz, dedi. Hazret-i Ali:

«Siz Resulullah'a sorunuz, şayet bu işi bize bırakırsa, Kureyşin bizimle düşmanlığı olmaz, şayet başkasına verirse, başa gececek olan kimsenin bizim hakkımızda Muhammedin kendisine özel bir vasiyette bulunmasını isteriz,» dedi.

Hazret-i Abbas kimseye sezdirmeden Peygamberimizin yanına gitti ve:

«Sizden sonra acaba kim halife olacaktır?» diye sordu. Resulullah:

«Cenab-ı Hak halifelik vazifesini Ebûbekre verdi. Ebûbekrin sözlerine kulak verirseniz, kurtulursunuz. Ona bağlanırsanız doğru yolda olursunuz,» dedi.

İbni Abbas der ki: «Ashap Hazret-i Ebûbekrin emrine bağlandılar ve felâh buldular. Ebûbekrin Halifeliğini hak bilenler selâmete ulaştılar.

8 — İmam-ı Câbir Bin Abdullah (R.A.) rivayet ediyor: «Peygamberin huzurunda idik, Kays kabilesinden bir takım insanlar geldiler, ileri geri sözler söylediler, sualler sordular.

Resulullah Ebubekre:

«Bunların söylediklerini duydun mu?» dedi.

Ebûbekir: «Evet duydum,» dedi.

«Madem duydun onlara gereken cevabı ver»

Hazret-i Ebûbekir lâzım gelen cevabı verdi. Bunun üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu:

«Ey Ebûbekir! Allahü Teâlâ sana büyük rızasını nasip eylesin.»

Sahabe-i Kiram:

«Ey Allahın Resulü! Cenab-ı Hakkın bütün kullarına umumî. Ebûbekre ise hususî tecelli etmesidir,» dedi.

9 — Ebû Hüreyre (Allah ondan razı olsun) rivayet ediyor:

Cibril-i Emin Nâmüs-i Ekber gelmiş, Resulullah'ın huzurunda uzun zaman kalmıştı, ilâhî vahyi tebliğ ediyordu. O esnada Hazret-i Ebûbekir geldi geçti.

Resulullah:

«Ey Cebrail, siz gökte Ebûbekri tanır mısınız?» dedi.

Cebrail Aleyhisselâm dedi ki:

«Seni bütün âleme Peygamber olarak gönderen yüce Allaha yemin ederim ki, Hazret-i Ebûbekir yerdekilerden daha fazla göktekilerce meşhurdur. Gökte Halim diye kendisi tanınmaktadır.»

10 — Ebû Talibin oğlu Hazret-i Ali (R.A.) anlatıyor:

Resululah bir hadis-i şeriflerinde buyurdular ki: «Cenab-ı Hak ruhları cesetlerden iki bin sene önce halketti. Ruhlara, benim emrimi dinlemelerini, bana selât ve selâm vermelerini emir buyurdu. Erkeklerden bana en evvel iman eden Ebûbekir'in ruhu, kadınlardan da Aişenin ruhu oldu.» buyurdu.

11 — Abdullah İbni Abbas'ın beyan buyurduğu bir hadis-i şerifte Peygamber şöyle buyurdu: **«Miracda Cenab-ı Hakkın huzuruna varmıştım, bana: «Ey Ahmed, yeryüzündeki insanları kime emânet ettin?»** diye sordu.

Cevaben dedim ki:

«Hazret-i Ebûbekir'e emanet ettim.»

Cenabı Hak :

«Ebûbekir benim kullarımın senden sonra en hayırlısıdır. Selâmımı ona söyle» buyurdu, denilmiştir.

Hazret-i Ebûbekrin kadr-ü-kıymetinin Allah nazarında ne kadar üstün olduğunu bu çeşit hadis-i şeriflerin izahlarından anlamak kolaydır. Daha da bu hadislerin açıklamaları devam edecektir. Peygamberden sonra en üstün insan Hazret-i Ebûbekrin geldiğini ehli sünnet velcemaat mezhebleri kabul etmiştir.

12 — Ebû Hüreyre Hazretlerinin rivayetine göre, Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde:

«Mirac'da Cenab-ı Hakkın huzuruna çıktığım vakit, benden sonra Hazret-i Ali'nin Halife olmasını istedim. Melekler, Allah istediğini yapar. Senden sonra Hazret-i Ebubekir halife olacaktır.» dediklerini Resul-i Ekrem haber verdi.

13 — Huzeyfe Hazretleri Resulullahtan rivayet ediyor: Peygamberimiz: «Beni rüyada gören muhakkak beni görmüştür. Zira şeytan benim şeklime girmekten men edilmiştir. Rüyasında Hazret-i Ebûbekir'i gören de muhakkak onu görmüştür, çünkü şeytan onun şekline de giremez.» buyurmuştur.

14 — Hazret-i Ali (R.A.) Hazretlerinin rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Resul-i Ekrem (S.A.V.) şöyle buyuruyor:

«Mirac gecesinde Cenabı Hak, Ebûbekrin sesi ile bana hitap buyurdu. Bu ses, Ebûbekrin sesidir diye kalbimden geçerken, Cenabı Hak:

«Ey Ahmed! Mûsa bin İmrân ile konuşurken onun pek sevdiği Hârun'un sesi ile seslendim. Seninle de konuşurken senin çok sevdiğin Ebûbekrin sesi ile söylüyorum,» buyurmuştur.

15 — Rivayet edildiğine göre, Cebrâil Aleyhisselâm yetmiş bin küsur melekle En'am sûresini inzal etmiştir. O akşam Resulullah bütün sahabe-i kiramı Aişe validemizin evine çağırmıştı. Kandiller yakılıp En'am sûresi okunuyordu. Kandilin ışığı azalınca, Peygamberimiz, Hazret-i Ebûbekre ,kandilin ziyasını fazlalaştırmasını emretti. Bir zaman sonra kandilin ziyası yine azaldı. Yine Ebûbekre kandilin ziyasını çoğaltmasını emreyledi. Ebûbekir Hazretleri: «Kandilin yağı bitmiş» dedi. Peygamber Efendimiz:

«Bu gece yağ alamayız, Cenabı Hakkın kelâmını okumamız lâzımdır. Ey Ebûbekir! Tükrüğünden bir miktar lâmbaya akıt,» buyur-

Aişe valdemiz anlatıyor ki: «Babam verilen emre uyarak emredileni yaptı, kandilin ziyası ashabın gözlerinin kamaşacağı şekilde çoğaldı. Peygamberimiz: **«Bu kandili söndürmeyiniz»** buyurdu. O kandil Aişe anamızın evinde kırk gün kırk gece yandı, sonra bir münafık geldi: «Nasıl olur da bir kandil kırk gece yanabilir?» demesi üzerine kandil söndü. Arkasından Cebrâil geldi. Cenabı Hakkın: «Kullarından kötü bakışlı olanlar da vardır. Şâyed o münafığın kötü bakışları değmeseydi Ebûbekrin tükrüğünün bereketiyle kandil kıyamete kadar yanacaktı» buyurduğu rivayet edilmektedir.

16 — Yine rivayet edilmiştir ki: Cebrail Aleyhisselâm bir gün geldi:

«Ey Allahın Resulü! Cenabı Hak sana selâm söyler ve üstü beyaz renkte misk ve anberden yetmiş bu dünya büyüklüğünde bir âlem yarattım. İğne atılsa yere düşmeyecek şekilde melekler vardır. Onlar durmadan tesbih ü takdis ederler ve sevabını Ebûbekre ve onu sevenlere bağışlarlar,» buyurdu.

17 — İtimat edilir kimselerden rivayet edildiğine göre Peygamberimiz bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyorlar:

«Ebûbekir dünyaya geldiği zaman, göklerde bir şenlik oldu. Hazret-i Allah, Adn cennetine hitaben: «Sana yalnız Ebûbekri ve onu sevenleri koyarım,» buyurdu.

Sonra cehenneme seslenerek :

«Sende de yalnız Ebûbekrin düşmanlarına azâb ederim,» buyurdu.

Kıyamet kopunca, Cenabı Hak, **Ebûbekir Hazretlerine: «Bugün senin sevdiklerini istediğin gibi istediğin yere koyacağım,» demiştir.**

Buradan da anlaşılıyor ki, Ebûbekiri sevmeyen kimsenin imanı sağlam değildir. Ebûbekiri hakkiyle seven kimsede küfür alâmeti kalmaz.

18 — Hazret-i Ali, Enes bin Mâlik rivayet ediyorlar: «Hazret-i Muhammed Mustafa'dan duyduk:

«Dünyaya ve âhirete ait Cenabı Haktan bir isteği olan kimse gece gündüz devamlı iki rek'at namaz kılmalıdır. Her rekâtta bir Fatiha ve üç İhlâs okuyup, selâmdan sonra başını secdeye koyup: «Yarabbi Ebûbekir Hazretlerinin hürmetine şu dileğimi yerine getir,» demelidir, Cenabı Hak da o kimsenin dileğini yerine getirir,» buyuruldu.»

19 — Diğer bir hadis-i şerifte Resulullah şöyle buyuruyor:

«Mirac gecesinde gözleri parlaklığı ile kamaştıracak bir nûr inedik, o nur ile beraber bir huri kız gördüm. Cebrâil Aleyhisselâm gözünü eliyle kapadı ve yüzünü çevirdi. Sebebini sordum, ona bakmağa izin yoktur, dedi. Sonra Hûri yanıma geldi. Selâm verdi. Selâmını aldım. Hûrî bana: «Efendim nasıldır?» diye sordu. «Efendin kimdir?» dedim. «Sana önce iman eden, malını ve canını senin yolunda fedâ eden Ebûbekir Siddiktır.» dedi. **«Sen Ebûbekir için misin?»** dedim. «Evet,» dedi. **«Onu gördün mü?»** dedim. «Gördüm, istersen şimdi göstereyim,» dedi. Hemen elini açtı, avucunda Ebûbekrin resmi vardı,»

20 — Hazreti Ömerin rivayet ettiği bir hadis-i şerife göre, Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurdu:

«Beş kişiden başkası için ayağa kalkmayınız, bunlar, anne ve baba, Kur'anı öğreten hoca, ilmiyle âmil olan din adamı, şerefli kişiler. adaletli kimselerdir.»

Hazret-i Ömer buyuruyor ki: Bu hadis söylendikten sonra Ebûbekir mescide geldi. Resul-i Ekrem ayağa kalktı. Hazret-i Ebûbekir oturunca, Resul-i Ekrem de oturdu. Ben bunun sebebini sordum. Cevabında:

«Cibril-i Emîn önümde oturmuştu. Cenabı Hak beni kendi nurundan halketti. Ebubekri benim nurumdan yarattı. Aişeyi Ebûbekrin nurundan yarattı. Bütün iman eden kadınları da Aişenin nurundan halketti. Hazreti Allah onları seven kimsede bir nûr yarattı, o nur ile kabrin ve kıyametin karanlığından halâs olup cennete giderler. Onları sevmeyen kimsede hiç bir nûr yaratmaz», buyurdu.

21 — Diğer bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor: Cenabı Hak beni, kendi nûrundan halketti. Ebûbekiri benim nûrumdan halketti. Aişeyi Ebûbekrin nurundan halketti. Bütün mümin kadınları da Aişenin nurundan yarattı. Hazreti Allah onları seven kimsede bir nûr yarattı. O nûr ile kabrin ve kıyametin karanlığından emîn olup, cennete giderler. Onlara buğz eden kimsede hiç bir nûr yaratmaz.»

22 — Hazret-i Enes Bin Mâlik (R.A.) rivayet ediyor: Resul-i Kibriya bir ara hastalanmışlardı. Hastalıkları uzamıştı, Ebûbekir Peygamberi ziyarete gitmişti. Çünkü onun her işi herkesden önce yapılırdı. Resul-i Ekrem, mübarek başını Dıhye-i Kelbinin dizine koymuş, öylece yatıyordu. Hazreti Ebûbekir, Resulullah'ın halini Dıhye-i Kelbi'den sordu. Dıhye:

«Ey Allahın Halifesi iyidir» dedi.

Ebûbekir:

«Allah sana hayır versin, bu müjdeyi bana ne taraftan verdin?» dedi.

Dıhye:

«Cenabı Hakka kasem ederim ki, seni herkesin sevdiğinden çok severim. Senin benim yanımda hediyelerin var, onları sana kavuşturayım,» dedi. **Sen Allah'ın elçisinin halifesisin. Peygamberlerden sonra insanların en hayırlısısın. Seni seven ve yolunda giden kurtulur. Kurtuluş dört şeydir: Sonu olmayan beka, fakirliği olmayan zenginlik, zelilliği olmayan azizlik, cehli olmayan ilimdir. Seni sevmeyen ve sana bağlı olmayan zarardadır. Seni seven, Muhammedi sevdiği için sever. Sana buğz eden, Muhammede buğz ettiği için eder. Senin ahbabın Allahın ve Resulünün dostudur. Senin düşmanın Allahın ve Resulüllahın düşmanıdır. Senin düşmanlarına Muhammet Mustafanın şefaatı ulaşmaz. Şefaattan uzak olan Allahın rahmetinden de uzak olur. Ey Ebûbekir! İşte sen böylece insanların en üstünüsün, bana yakın gel.»**

Ebûbekir yaklaşınca Dıhye gaip oldu. Resulullah Efendimiz uyandı:

«Ey Ebabekir! Kimlerle konuşuyorsun? buyurdu.

Ebûbekir:

«Dıhye ile konuşuyordum,» dedi.

«Ey Ebûbekir! O dıhye değil, Cebrâil idi.»

Dıhye-i Kelbî ,yaratılış itibariyle çok güzeldi. Cebrâil çok zaman onun suretinde görünürdü. Resulullah buyurdu:

«Sana Allah'ın verdiği çeşitli isimleri müjdeledi. Senin muhabbetini mü'minlerin kalbine ve buğzunu da kâfirlerin kalblerine yerleştirdi. İşte Cebrail Aleyhisselâm odur.»

23 — Ebû Saidi Hüdrî rivayet etmiştir ki, Resulullah şöyle buyurdu:

«Arşı Alânın önünde kıyamet gününde kırmızı altundan üç kürsi konur, bunların ziyası ile mahşer halkı nurlanır. Bu kürsilerin ikisi kenarlarda birisi ortada olur. Kürsinin bir kenarındakine İbrahim Aleyhisselâm oturur, diğer kenardaki kürsiye ben otururum. Ortada

ki boş kalır. «Ebûbekir nerdedir?» diye seslenilir. Ebûbekri tâzim ile alıp o kürsiye oturturlar. Bir ses gelir: «Sıddıkın, Habib ile Halil arasında bulunması ne güzel bir buluştur,» diye nida ediiir. Sonra Cenabı Hak her üçümüzden de perdeyi kaldırır ve bize tecelli eder. Üçümüz de baş gözü ile Cenabı Hakkı görür doyarız,» buyurulmuştur.

24 — Ebû Ubeyde bin Cerrâh (R.A.) anlatıyor: Resulullah buyuruyor:

«Mirac gecesinde Arş'a ulaştığım zaman "**Ya Muhammed, ya Muhammed!**" diye beni birisi üç defa çağırdı. «Buyurun, ne emriniz var?» dedim. İkincide: «**Ya Muhammed, ya Muhammed! Ebûbekri sev, zira ben onu severim,**» diye ses geldi. Sonra kıymetli elini Ebûbekrin omuzuna koydu ve: **Ey Ebûbekir! İnsanlar Allahın huzuruna dağlar kadar günah ile gelirler, ancak kalblerinde senin sevgin olursa, Allahü Teâlâ onları affeder,**» buyurdular.

25 — Bedir Muharebesinde Resul-i Ekrem (S.A.V.) Ebûbekri kumanda mevkiinde bir çadırda oturtmuştu. Müslümanlarla kâfirler şiddetle muharebe ediyorlardı. Bir Arap, Ebûbekrin çadırının önüne geldi:

«Ey Ebabekir! Ashabın çoğu şehid oldu. Sen de kalk muharebe et,» dedi.

Resul-i Ekrem o Arabı kovup:

«**Cenabı Hak Ebubekri Resuli için arkadaş, dost, vezir eylemiştir,**» dedi.

Arap:

«Ya Ebâbekir! Ne güzel halin vardır,» dedi.

26 — Tebük muharebesinde her iki taraf şiddetli muharebe etmişlerdi. Yaz mevsimi olduğu için hava çok sıcak idi. İslâmla kâfir birbirlerine girmiş, toz duman içerisinde harp son derece kızışmıştı. Resulullah kumanda mevkiinde, Ebûbekir, Ömer, Osman, Ebü zer, Talha, Saad ve Saidden kurulu gayet sevdiği bir ashab topluluğu ile beraber bulunuyordu. Harbin şiddetlendiğini gören Peygamber, Saad ve Saidi İslâm ordusuna yardıma gönderdi, arkadan Hazreti Ömer ve Hazret-i Osmanı gönderdi. Yine harbin çok şiddetlendiğini görünce bu sefer Hazret-i Ebûbekri de yardıma göndermek üzere Ebubekrin bileğinden tuttu, onu harbden alıkoydu ve ona şöyle söyledi:

«**Ey Ebûbekir, bu dünyada kalbime veya şahsıma gelen her dert ve belâ senin yüzünü görmekle azalıyor.**»

Abdullah İbn-i Mes'ud yukardaki rivayete benzer bir vayette bulunuyor: «Ramazan-ı şerifin on yedinci cuma günü Bedir muharebesinde idik. İslâm ordusu içinde benden daha âciz kimse yoktu. Ancak Allahın yardımı ile Ebu Cehilin başını kesmiştim. Kâfirlerle karşı karşıya geldik. Hazret-i Ebûbekir, Fahr-i âlem Efendimizin yanında idi. Oğlu da henüz imana gelmemiş olup, Ebû Cehilin yanında idi. Ebübekir, oğlunu düşman tarafında görünce, şecaatlanıp:

«Ey Allahın Resulü! Müsaade buyurun oğlumun başını kendi elimle keseyim.» dedi.

Peygamberimiz:

«Ey Ebâbekir! Harbe karışma ,sen benim yanımda gözüm ve kulağım gibi lüzumlu olduğunu bilmiyor musun?» buyurdular.

Fahri Âlem, Ebübekiri, Cenab-ı Hakkın selâmını ve kelâmını duyan mübarek kulaklarına ve Allahı bizim bilmediğimiz şekilde gören kıymetli gözlerine benzetmişler. Çünkü Peygamberlerimizin her âzası güzeldi. Fakat kulakları ve gözleri bütün âzalarından güzel ve kıymetli idi. Cümlenin bildiği gibi Resulullah:

«Yarâbbî, kulağım ve gözüm ile beni duygulandır, onları ümmetime mîras bırak», diye Allaha sığındı.

Cenab-ı Hak, Habibini Ebübekirle hayatta faydalandırdı, vefatından sonra da yine Ebübekiri mîras olarak kendisine halife kıldı. Ve bu suretle Habibinin duasını Mevlâsı kabul buyurdu.

Yine Peygamberimiz şöyle bir duada bulundu:

«Ey Ebübekir, Allah sana hayâtımda ve ölümümden sonra benim tarafımdan en iyi karşılıklar versin.» Cenab-ı Hak bu duaların hepsini kabul buyurdu ve sevgili habibini müjdeledi.

İman edenler gerçi Cenab-ı Hakkın kudret ve yardımı ile iman ediyorlardı, fakat onların imana gelmelerinde Hazret-i Ebübekirin tesiri inkâr edilemezdi. Çünkü o, malı ile, canı ile ve bütün varlığı ile İslâm için çalışıyordu. Bilhassa Resulüllahın ölümü esnasında bütün Ashab-ı Kiram ağlarken, kendisi gayet soğukkanlı davranıp, o kargaşalık arasında durumu idare etti. Ve hiç bir hadise çıkartmadan herkesi susturdu.

Peygamberimiz vefat buyurunca, Sahabenin bir kısmı «vefat etmedi», bir kısmı «etti» diye ikiye ayrıldı. O esnada Ebübekir (R.A.) içeri girdi. Resülü Ekremin mübarek güzü kıbleye döndürülmüş, yüzüne bir çarşaf örtülmüştü. Ebubekir çarşafı Resulüllahın yüzünden

kaldırınca, onun ezeli sevgilisinin yüce Mevlâsına kavuştuğunu anladı, kendi yüzünü ve gözünü mübarek Resulüllahın yüzüne ve gözüne sürdü, bir hayli zaman öylece kaldı. Mübarek cemaline bakarak gözlerinden yaşlar akıyordu. Bu arada şöyle diyordu:

«Anam babam sana feda olsun, ya Resulüllah, artık bundan sonra sıkıntı çekmezsin.»

Ve odadan çıktı. Arkasından Ashabı Kirama hitaben: **«Her kim Hz. Muhammede tapıyorsa, bilsin ki, o öldü. Kim ki Allaha tapıyorsa bilsin ki, o, ölmez. ebedîdir»**, dedi.

Bu kesin ifadeden sonra Ashab arasındaki ihtilâf kalkmış oldu. Ondan sonra Resül-i Ekremin defnolunacağı yer üzerinde duruldu. Mühacirler Mekkeye Peygamberin götürülmesini istedi. Ensar Medinede kalmasını arzuladılar. Bir kısmı da Şam'a, diğer bir kısmı da Yemen'e götürelim, diyorlardı. Hazreti Ebübekir:

«Ben Resulüllahdan duydum: Peygamberler öldükleri yere defnolunurlar» buyurduğunu ifade etti.

İşte bütün Sahabe, Ebübekirin verdiği habere boyun eğdi, daha itiraza lüzum kalmadı. Daha önce de anlattığımız gibi Halifelik hususunda ihtilâf çıkmıştı. Ebübekir minbere çıkıp Cenâb-ı Hakka hamdettikten, Habibullaha salâtü selâm getirdikten sonra, Halifeliğin Ansar ve Mühacirlerden olmak üzere iki tane olmayacağını, bunun bir kında iki kılıca, bir evde iki ev sahibine veya bir camide iki kıblenin bulunuşuna benzeyeceğinden bütün bu sözleri Resül-i Ekremden duyduğunu bildirdi. Bu sözleri hepsi duydu ve kabul etti.

Bir ihtilâf da Sahabeler arasında Usame hakkında vuku bulmuştu, Usame'nin sefere gidip gitmemesi hakkında cereyan eylemişti. Peygamberimiz Usameyi 8 bin kişilik bir kuvvetin üzerine serasker seçti ve onu Şam tarafına gönderdi. Mübarek eliyle bir de Usameye bayrak vermişti. Henüz Ordu Medine'den çıkmamıştı ki Resul-i Ekrem âhirete irtihal buyurdu. Muhacir ve Ansar bu kuvvetin Şama gitmemesinde ısrar ediyorlardı. Sebebi, bir tarafta Yahudi, diğer tarafta Hıristiyanlar, öbür taraftan mürtetler ve münafıklar dine hücum ediyorlardı. Bu kadar kuvveti kendimizden uzak tutarsak, halimiz ne olur diyorlardı. Hazreti Ebübekir:

«Kuvvetimiz olmadığı ve bütün benliğimiz yok edileceği kat'i olsa dahi, bizzat bayrağı Resulüllah tarafından eline verilen Usame ve 8 bin kişilik orduyu Şam'a göndereceğim», diyerek Orduyu hemen Mübarek Peygamberin buyruğu üzerine gönderdi.

İslâmın düşmanları bu kesin hareketi görünce, tel. andılar, korkmağa başladılar, Müslümanlar çok kuvvetli olmamış olsaydılar bu kadar kuvveti ayrıca Şam'a gönderemezlerdi, dediler. Bu hakikatlar karşısında Ebû Zer, Ebû Hüreyre, İmam-ı Âzam, İmam-ı Şafiî, İmam-ı Mâlik (Allah onlardan râzı olsun): «Hazret-i Ebübekir olmasaydı, ilk sıralarda kimse îmana gelmez ve Resulüllah'ın ölümünden sonra da kimse islâmda sebat etmezdi», buyurmuşlar.

Hazret-i Peygamberimiz Mekke'den Medine'ye hicret buyurdukları sırada yanlarına, en samimî arkadaşları olan Hazret-i Ebübekiri almışlardı, onunla mağarada ve her sıkıntılı yerde beraber bulunmuşlardı. Yolculuk esnasında Medine'ye yakın bir yerde yolun sağ tarafında Beni Sâkif ve Beni Avf hurmalıklarının arasında oturdular. Medine-i Münevvereye haber ulaşınca, müslümanlar sevinçlerinden karşı çıktılar. Gelenler güneş ve ay gibi yüzleri parlayan iki kimse gördüler. Kimin Peygamber olduğunu zor ayırıyorlardı. Hazret-i Ebübekir, gelenlerle konuşuyor, onlara bir takım öğütler veriyordu. Resûli Ekrem vekar üzere oturuyordu. Güneş etrafı fazlasiyle ısıtınca, Ebübekir cübbesini çıkarıp Resulüllah'a gölgelik ediyordu. O zaman kimin Resûl kimin beşer olduğu iyice anlaşılmış oldu.

55. MENKIBE: Ebübekirin fazileti, şeref ve meziyyeti hakkında anlatılan hadis-i şeriflerden başka bir meziyet de biz anlatalım:

Resulüllah ilk defa Hirâ dağında havada Cebrâil aleyhisselamı görünce korkup, Hazret-i Hatice'nin evine gitmişti:

«Yâ Hâtice, bana hazret-i Ebübekiri çağır, onunla sükûnete kavuşayım», dedi. Hatice anamız Ebübekir Sıddık'ı çağırdı. Ebübekir gelince, Resûl-i Ekremin mübarek benzi değişti. Bunun sebebini sorup cevabında:

«Ey Ebübekir! Hirâ dağında idim. Kırmızı yâkuttan havada taht üzerinde bir varlık gördüm. Melek mi, Cin mi, insan mı bilemedim», buyurdu.

Ebübekir (R.A.):

«Kendim eve gidiyorum, sen Haticeyi yanına çağır. Yine evvelki gibi sana görünen olursa, Haticeye söyle, başını açsın, şâyed Hâticenin saçına bakarsa şeytandır, kaçarsa melektir. Yani Cebrail aleyhisselâmdır» dedi.

Peygamberimiz yine endişeli ve ıstıraplı idi, henüz sükûnete kavuşmamıştı. İşte o anda Ebübekir yapmış olduğu bu telkinatla Resul-

üllah sükûnete kavuştu. Bu kadar gayretli bir insana lânet edenlere yazıklar olsun.

Hazret-i Ömer rivayet ediyor: Bedir muharebesinde Resul-i Ekrem üç yüz on üç müslümanla binden fazla kâfirin kendisiyle harb edeceğini görünce, mübarek ellerini kıbleye karşı açarak şu duada bulundu:

«Ey Allahım! Bize söz verdiğin galibiyeti nâsib et. Şâyed kâfirler bugün müslümanlar üzerine galip gelirse, Kıyâmete kadar senin bir olduğuna inanan, seni hatırlayacak kimse olmaz».

Hazret-i Ebûbekir biraz sonra geldi: «Ey Allahın Resulü! Bu kadar korkma ve kendini üzme. Şüphe yok Allah vâdini yerine getirir, sana yardım bahşedecektir. Kâfirlerin zararından seni koruyacaktır», dedi. O anda Cebrâil aleyhisselâm, beş bin melek ile gelip:

«Ey Allahın Resulü! Hazret-i Ebûbekirin sözü üzerine biz hemen silâhlarımızı kuşanıp geldik. Düşmanların saldırışlarından seni korumağa kâfiyiz», dedi.

Resulüllah Hâtice Vâlidemizin evinde sıkılırken Ebûbekir Sıddık, Cebrâil aleyhisselâmın yol târif etmesiyle müjde verdi. Resulüllah Bedir Muharebesinde ağlarken, Cenâbı Hakkın yardımı ile galebe çalacaklarını müjdeledi. Bu müjdelerden anlaşılıyor ki, Ebûbekir, Hazret-i Muhammedin gözü ve kulağı mesabesinde idi. Zira haberleri, her âzadan evvel kulak işitir, göz görür.

Cebrâil bir daha göründüğü zaman, Hâtice Validemiz başını açtı, Cebrâil mübarek başını çevirdi. Ebûbekir havada bir kürsî üzerine oturup geldiğini görünce, onun Cebrâil olduğunu, Âdeme ve Hazret-i Musaya gelen melek olduğunu anladı. Cebrailin gözünden Hâticenin saçlarını koruyan Allah, Aişeyi de yahudilerden vikaye etmeğe yeterli değil miydi? Binlerce defa hâşâ, tabiatiyle kadirdi. Ve kudretiyle hepsini korudu.

BİR AÇIKLAMA: İnsanın âzalarından kulak ve göz kadar hiç birisi kıymetli değildir. Peygamberlerin ümmetleri arasında Hazret-i Ebûbekir kadar kıymetli kimse yoktu. Resulüllah, Hirâda Cebrâili bekliyordu. Cebrâil aleyhisselâm Alâk suresini getirdi. «Şimdi Mekke'ye dön, halkı irşad et, şâyed dinine bu saatte giren olmazsa geri dön, seni kanadımın üzerine alıp göklere çıkarayım, sonra geri dönüp intikamımı alayım, onları yok edeyim», dedi.

Resül-i Ekrem Hirâ dağından inip Mekkeye dönüyordu. Hazret-i Ebûbekir de dükkânını kapatmış, Hirâ dağına doğru gidiyordu. Her

ikisi yolda karşılaştılar. Kucaklaştılar, sarmaş dolaş oldular. Peygamberimiz:

— **Ey Ebübekir! Ne tarafa gidiyorsun?** dedi.

Ebübekir:

— **Sizinle görüşmeye geliyorum,** dedi. Sizin niyetiniz ne tarafadır?

Resulüllah:

— **Yanına geliyorum** ,buyurdular.

Ebübekir:

— Bir işiniz mi vardı? dedi.

Resül-i Ekrem:

— **Ben Allahü Teâlânın Resulüyüm. Ne dersin?** dedi.

Ebübekir:

— **Doğru söylüyorsun, ne emir buyuruyorsun?** dedi.

— **Müslüman olmanı istiyorum.**

Ebübekir:

— **Müslüman oldum, başka emrin var mı?** dedi.

Resulüllah, hemen Hirâ dağına çıkıp, Cebrâil aleyhisselâmı gördü. Hazret-i Ebübekirin müslüman olduğunu müjdeledi. Cebrâil aleyhisselâm:

— Sana defalarca müjdeler olsun, dünyâ yıkılmaktan kurtuldu, dedi. Ya Resulüllah, kıyamete kadar her kim müslümanlığı kabul ederse, Ebübekirin müslümanlığı bereketiyledir. Cenâbı Hak kıyamet günü gelmiş ve gelecek olan bütün mahlûklarını Arasat meydanında toplar. İyi kimseler arşın sağ tarafında, fena kimseler arşın sol tarafında toplanır. Allahın emriyle senin elinden tutar, Arşın yanına getiririm. Sonra Ebûbekirin elinden tutup Arşın üstüne götürürüm. Sonra «on sekiz bin âlemin halkı ve yüz yirmi dört bin Peygamberin ümmeti arasında Ebübekirden üstün kimse yoktur», diye seslenirim.

56. MENKIBE: Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz bir hadisi şeriflerinde şöyle buyuruyorlar:

Cenâb-ı Hak yarattığı malûkların canlanması için İsrafil aleyhisselâma Sur'a üfürmesini emreder. İsrafil, ayakları yerde, başı Arşı

âlada olan bir melektir. Yaratıldığı andan beri bir ayağı ileride, bir ayağı geride, gözünü Arş-ı âlâya dikmiş, sûre üfürmesi için Rabbinden emir bekler. Sur üzerinde yaratılan bütün canlıların sayıcınca delik vardır. O öyle bir borudur. İsrafil aleyhisselâmın nefesinin sûr'u doldurması üzerine kırk yıl geçer. Sûr'a üfürülünce, her canlının ruhu, kendine has delikten çıkıp bedenine döner. Bedenin bir kısmı şarkta, bir kısmı garbda olsa bile Cenâb-ı Hakkın emriyle birleşir. Hiç bir ruh kendi bedeninden başkasına girmez. Ebûbekirin ruhu ise, Surdan çıkmaz. İsrafil aleyhisselâm, içeride halen ruh vardır, deyip bir daha sur'a üfürür, Ebûbekirin ruhu yine surdan dışarı çıkmaz. Cenâb-ı Hak: «Ey İsrafil! sen sakin ol ben onunla konuşurum», buyurur ve şu âyeti kerimeyi beyan buyurur:

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ

رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي

«Ey itminâne ermiş ruh, dön Râbbine, sen ondan razı, o senden razı olarak. Haydi gir kullarımın içine. Gir Cennetime.» (El-Fecr: 27, 28, 29, 30).

Bu ilâhi emir karşısında Ebûbekirin ruhu hemen surdan çıkar ve kendi kalıbına girer.

Nükte: Rivayet edildiğine göre kıyamet günü ölülerin kabirlerden nasıl çıktıklarını merak edenler, bir yaz günü kırlara çıkıp, çiçeklerin toprağı yararak nasıl çıktıklarına baksınlar. Bu bitkilerin bir kısmının başında toprak bile kalır. İşte bunun gibi kıyamet gününde ölüler de topraktan böyle silkinir çıkarlar. Başlarındaki tozu ve toprağı da silkerler. Ebûbekir topraktan çıkınca bakar ki, Resulüllah kendi kabri üzerindedir.

— **Ya Resulüllah bu gün ne günüdür?** diye sorar.

Resulüllah:

— **Bu gün Arz günüdür,** buyururlar.

Ebûbekir ile el ele tutup, Arşın önüne kadar giderler. Cenâb-ı Hak emir buyurur, Arşın sağına, soluna ve ortasına üç ayrı kürsi

— Halil, Habib ve Sıddık'i getirin! diye nidâ olunur. İbrahim aleyhisselâm tac giymiş vaziyette iken gelir, Resulüllah da tâc giymiş olduğu halde gelir. Ebübekir de başında tâc olduğu halde Arşın önüne getirilir.

Cenâb-ı Hak:

«Halil arşın sağındaki kürsiye otursun, Cenneti de arşın sağında tutun. Hâbibim arşın solundaki kürside otursun. Cehennemi de, arşın solunda tutun. Ebübekir, arşın önünde otursun», diye hitap buyurur. Melekler bu ifadeye karşı şaşırır ve derler ki:

«Yâ Rabbi, biz Habibini Halilinden üstün biliyorduk, Halilini arşın sağına, cennetin yanına oturtturdun, bunun hikmeti nedir?»

Cenâbı Hak şöyle cevap verir:

«İbrâhim kulum Halilimdir, Muhammed Mustafa Hâbibimdir, evvel ve âhir gelenlerin efendisidir. Bu anda kullarımın istedikleri, ben de istersem yerine getirilir. Sevgilimin her isteğini yaparım. Halilim benim istediklerimi yapar. Onun umuma şefaatı yoktur. İbrahim Arşın sağında bulunsun ki, ümmeti Muhammedden afv ettiklerim cennete giderken, onu görsünler. Sevgilim Muhammed cehennem tarafında olsun ki, onun ümmetinden cehenneme attıklarımdan cehenneme koymasın, kurtulmalarını istesin. Bir kısmını rahmetimle bir kısmını da kendisine verdiğim şefaatı ile cehennemden azad eylesin. Yâni benim rızamla onları kurtarmağa gayret göstersin.»

Yine Cenâb-ı Hak:

«Merhaba Halil, Merhaba, Habib, merhaba Sıddık» buyurur.

İbrahim aleyhisselâm:

«Bütün karanlıkları gideren, yerleri ve gökleri halkeden yüce Allah'a hamdolsun. Rabbimiz çok affedici ve merhamet edicidir», der.

Hazret-i Muhammed:

«Bizden sıkıntıyı kaldıran Allaha hamdü senalar olsun. Halikimiz elbette çok affedici ve çok in'am edicidir», der.

Ebübekir:

«Bize vâdinde sadık olan Allaha sonsuz hamdü senalar olsun», der.

Bu hamdü senalardan sonra mahşer yerinde halk toplanır, korkularından birbirlerine girerler. Bağırıp çağırırlar. Resûl-i Ekrem,

halkın feryadını duyunca, minbere çıkıp mahşerin hengamesine bakar. Yedi yüz bin başlı bir melek görür. Her başında yedi yüz bin dili vardır. O melek durmadan Cenâb-ı Hakkı tesbih ve takdis eyler. Bu meleğin burnundan bir duman çıkar, mahşer yerinin etrafını sarar. İnsanlar bu dehşetli dumandan korkarlar. Resulüllah bu manzarayı görünce başını secdeye kor ve şöyle sığınır:

«Ey Rabbimiz senden selâmet».

Gördüğü melek bütün heybetiyle gelip Resül-i Ekreme selâm verir ve: «Beni tanıdın mı?» der. Peygamberimiz: «Hayır tanıyamadım», der. O da der ki: «Ben cehenneme bakan Mâlikim. Cenâb-ı Hak, cehennemin kapılarını kapayıp anahtarlarını sana getirmemi, senin de Ebûbekire vermeni emreyledi. Ben cehennemin kapısında oturacağım. Ebûbekirin gönderilmesini bekleyeceğim.»

Resulüllah cehennemin anahtarlarını alır ve Hazreti Ebûbekire verir. Mâlik cehenneme gider. Bir melek de sağ taraftan gelir. Mâlik ismindeki melekten bin kat daha büyük... Güneşten parlak, misk ve anberden daha tatlı kokulu, tesbih ederek Resûl-i Ekremin huzuruna girer ve selâm vererek der ki:

— Beni tanıdın mı?

Resulüllah:

— Hayır, tanıyamadım, der.

— Ben Cennete bakan RIDVAN adındaki meleğim. Cenâb-ı Hak, Cenneti süslememi ve anahtarlarını sana getirip teslim etmemi emir buyurdu. Ya Resulüllah ben cennetin kapısında oturacağım, Hazret-i Ebûbekirin gönderilmesini bekleyeceğim, der ve gider.

Arkasından bir melek daha meydana çıkar, gelir Resül-i Ekreme selâm verir. Otuz kadar basamaklı bir kürsinin üzerine çıkar. Yüzünü mahşer halkına döndürür ve şöyle söyler:

«Ben sizin Rabbinizin elçisiyim, Cenâb-ı Hak buyurur ki: «Bugün iki ev vardır, biri adl, biri fadl evidir. Adl evi düşmanlar için olan cehennemdir. Fazilet evi, dostlar için olan cennettir. İkisi de ebedîdir. Cennetin ve cehennemin anahtarları Ebûbekirdedir. Sonsuz günahınız olsa dahi, Ebûbekiri severseniz, Cenâb-ı Hak günahlarınızı affeder. Hak Teâlâ cehennemi, Ebûbekri sevenlere haram kılmıştır. Huzuruna varın, beraber cennete girin ,yer ile gök arası kadar günahları olsa dahi Allah onların günahlarını Ebûbekirin sevgisine binaen affedecektir. Ebûbekire buğz edenlere de Cenab-ı Hak Cenneti haram

Sonra, Hazret-i Ebübekiri getirin, diye nida eder. Yedi yüz bin melek Arş üzerinde saf bağlarlar. Saflar şarktan garba kadar uzanır. Bu melekler Hazret-i Ebübekiri alıp Arşı âlânın önüne getirirler.

Cenâb-ı Hak şöyle buyurur:

«— Ey Ebâbekir! Bana yaklaş.»

Bu suretle ilâhî hitap üç defa tekerrür eder. Abdullah İbni Abbas diyor ki:

«Ebübekir'i o kadar ileri getirirler ki, Cenâb-ı Hak:

«Ey Ebübekir! Hemen başını kaldır, Arş-ı âlâ'nın üstünden defterini al, dilersen oku, dilersen okuma. Bugün senin sevdiklerin için hangi şeyi istersen yerine getiririm», buyurur. Arkasından «Ebübekiri Cennete götürün» diye ferman buyurur. Ebübekir bu emri duyunca, buraktan hemen inip mübarek başını secdeye kor. Ve şöyle dua eder:

«Ey Allahım, beni isteyenleri bu âciz kuluna bağışlamayınca, Cennete giremem», der.

«Hazret-i Ebübekiri kıyamette dostlarının hepsi ile ve sevenleri ile birlikte cennete götürün», diye ilâhî hitap tecelli eder.

Ebübekir, Ömer, Osman ve Ali Efendilerimiz (Allah onlardan razı olsun). İlk bunlar Cennete girerler, arkalarından onları sevenler girerler. Hazreti Ebübekir inciden örülmüş bir köşkün içine oturtulur. O köşkün yetmiş kadar kapısı vardır. Hangi kapıdan baksa Cenab-ı Hakkı mekândan münezzeh olarak görür ve onu müşahede eder.

57. MENKIBE: Âişe Vâlidemiz rivayet ediyor:

«Resül-i Ekrem (S.A.V.) Efendimiz bir akşam kıymetli başını dizimin üzerine koymuş, uzaya doğru bakıyordu. Ben de o sırada aya bakıyordum. Resulüllah'ın mübarek yüzü aydan daha güzel parlıyordu. Bu durum karşısında kendimi tutamadım, ağladım. Göz yaşlarımdan bir tanesi mübarek yüzünün üzerine aktı. Bana dönüp: «Ey Âişe! Neden ağlıyorsun!» diye sordular.

«Ey Allahın Resülü! Şu mübarek aya baktım, mübarek yüzünü aydan daha nurlu gördüm. Ahiret gününde senin yüzünü göremeyen, şefaatına kavuşmayan kimselerin haline şaşarım».

Resulüllah buyurdu:

«Bu hususta hayret edilecek cihet yoktur. Cenâb-ı Hak güneşin ve ayın ziyasını benim nurumdan yarattı. Bütün mahlûkatın ziyasını benim ezelî ve ebedî nurumdan halketti», buyurdu.

Âişe: «Ey Allahın Resûlü! Yıldızlara niçin bakıyordun?» dedi.

Peygamberimiz: «Ey Âişe! Ashabım içerisinde birisi vardır ki, hergün onun ibadetlerini yıldızlar gök yüzüne ulaştırırlar. O yıldızlara bakıyordum. Bunların sayısını Allahtan başka kimse bilmez, diyordum», buyurdular.

Ben bu zâtın babam olduğunu zannetmiştim, o zâtın kim olduğunu sordum:

«Ömer bin Hattâbdır», buyurdular. Devamla: «Ömer bin Hattabın taat ve ibadeti babanın taatı yanında denizden bir damla mesabesindedir», dedi.

Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz Cebrâil aleyhisselâmdan, Hazret-i Ömer ile Hazret-i Ebûbekirin aralarındaki ibadet farkını sormuştu:

Cebrâil: «Ya Resulüllah, seninle dokuz yüz elli sene kadar otursak ve sana Hazret-i Ömerin üstünlüğünden bahsetsem yine onun faziletini anlatmış olamam» demiştir. Ve devamla: «Hazret-i Ömerin üstünlüğü Hazret-i Ebûbekire nisbetle yıldızlar arasında bir yıldız gibidir», dedi.

Bilginlerden bir kısmı: «Bilâli Habeşi'nin üstünlüklerini saymakla bitiremeyiz», demiştir. Halbuki Bilâl (R.A.), Hazret-i Ebûbekirin âzad ettiği kişidir. Kölesi bu kadar üstün olursa, ya onu hürriyetine kavuşturan efendisinin (*) üstünlüğünün ne kadar yüksek olduğunu aklı selim sahibi düşünmelidir. Resûl-i Ekrem:

Mübarek Mirac gecesinde Cebrâil Aleyhisselâmla Arş-ı Alânın altında bir nalın sesi işittik. Cebrâil aleyhisselâmın: «Bu ses Bilâli Habeşi'nin seher vakti evden camiye giderken ayakkabısından çıkardığı sestir», dediği rivayet edilmiştir.

58. MENKIBE:

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

(*) Burada, Allah indinde üstünlüğün kölelik ve efendilik cihetlerinden değil, ancak takvâ yönünden olduğu hatırlanıp, bu ifâde yanlış anlaşılmamalıdır.

«O çok esirgeyen kulları, ki onlar yerde vekar ve tevazu ile yürürler kendilerine beyinsizler lâf attığı zaman selâm ederler.» (Furkan: 63).

Bu âyet-i celile nazil olduktan sonra, Ebübekir Sıddık, hiç bir canlı varlığı ezmemeğe karar verir. Günlerden bir gün yolda giderken, bir karınca gördü. O karıncayı ezmemek isterken, bir adamla konuşmağa daldı ve farkına varmadan üstüne bastı. Ölen karıncayı görünce, ne yapacağını şaşırdı ve düşünceye daldı. O esnada yüce Mevlâ, karıncayı kudretiyle canlandırdı, karınca selâm vermekle söze başladı: «Ey Yüce Peygamberin vekili! Beni ezip, müteessir olduğun an, Cenab-ı Mevlâ senin üzüntünün yüzünden beni halketti ve konuştu du», dedi. Fahr-ı Âlem, bu ifadeyi duyunca şöyle buyurdu:

«Ey Ebübekir! Karıncaya varıncaya kadar sana halife demektedir. O halde sana düşman olanlar ve seni sevmeyenler karıncadan daha aşağıdadırlar».

59. MENKIBE: Bir gün Cebrâil Aleyhisselâm gelip, Ebübekirin Resulüllah'a karşı muhabbetinin ne derece üstün olduğunu anlamak için, âmâ kılığına girer ve kendisine müracaatta bulunur. Günlerden bayram olduğu için Ebübekir en iyi elbiselerini giymiş bulunur.

Cebrâil: «Muhammed Mustafanın muhabbeti hürmetine bana bir şey vereni Allah af etsin», buyurdu. Ebübekir hemen bu söz üzerine cübbesini çıkardı, verdi. «Söylediğin sözü tekrarla», dedi. Cebrâil aynı sözü tekrarlayınca, Ebübekir elbisesini çıkarıp verdi. Tekrar deyince, ayakkabısını çıkardı verdi, hülasa, her şeyini verdi, üzerinde sadece avret yerlerini koruyacak olduğu şeyini bıraktı. Kendisi Hazret-i Bilâli Habeşinin yanına gidip giyecek bazı eşya istemişti. Bilâl eve giderken, yolda Hazreti Resulüllaha tesadüf eder. Bilâla nereye gittiğini sorar ve durumu anlar. Bilâl'a şöyle söyler:

«Ey Bilâl, hazreti Ebûbekirin yanındaki âmâ Cebrâil aleyhisselâmı idi. Hazreti Ebübekirin bana karşı olan sevgisini ölçmek için o şekle girmiştir.»

Bilâli Habeşî bazı eşyayı bulup Ebübekire götürdü, o esnada Cebrâil, Resulüllah'ın huzuruna girdi ve şöyle dedi:

«Hazreti Ebübekiri tecrübe için yanına gitmiştim. Bu elbiseler bana yaramaz», dedi. Hazret-i Muhammed, Cebraillin bu sözlerini Ebübekire iletip, elbiselerini geri vermek istedi. Ebübekir Sıddık:

«Elbiselerimi senin muhabbetin yoluna vermiştim, onları istediğinize verin», dedi.

60. MENKIBE: Hazret-i Peygamberimizle Hazret-i Hâtice validemiz nikâhlanacakları zaman, Hâtice validemiz, gizlice Peygamberimiz'e haber yolladı: «Akrabam, bana geniş şöhretinle ve zengin vaziyetinle fakir bir adamla evleniyorsun, dediler. Bana bir miktar cehiz gönderirsen ben onu çoğaltır ve herkesin gözüne çok gösteririm. Bu vesileyle halkın dilinden de kurtulmuş oluruz», dedi. Fahr-i Âlem: «Kimden borç isteyeyim?» diye düşünürken, Ebübekir aklına geldi hemen Ebübekirin dükkânına doğru yürüdü. Ebübekir ona karşı çıktı ve dedi ki: «Ya Muhammed dükkânıma teşrif buyurursan her isteğini yerine getireceğim. Ey Allahın Resülü, seni müteessir görüyorum, bunun sebebi nedir?» dedi. Peygamberimiz:

«Ey köle âzad eden insan. Hâticeye cehiz hazırlamak için bir takım şeyler göndermem îcap ediyor», dedi. Hz. Ebübekir:

«Yetmişten fazla devem Şam'a ticâret için gitmiştir. Bugün gelecekler, bana öyle haber geldi. Zahmet olmazsa zât-ı âlileri kervanı karşılayın. Zira kervâncı başına, benim daha önce vadim vardı. Seferden sağ selim döndüğü için onu âzad ettiğimi ve yüz altın da bağışladığımı söyleyin. Kervan sizin olsun», dedi. Peygamberimiz, aynı minval üzere kervanı karşılayıp: «Bu kervanı senin efendin bana bağışladı. istersen efendinin sözünü tekrar edeyim», dedi. Kervancı başı: «Lüzum yok, senin sözüne inanırım, bütün develer sana fedâ olsun», dedi.

Develeri Hatice anamızın evine doğru sürdüler. Çarşıdan geçerken, Ebübekir kervana haber gönderdi. Kervanın dükkânının önünde bir miktar eğlenmelerini tenbih eyledi. Hizmetçisini gönderip, evinden bir takım ipekli elbiseler getirtti, her birini devenin üzerine koydurdu. Böylece cehizlerin ve develerin üzerindeki eşyanın Hatice validemizin evine gittiğini görenler, kıskandılar. Muhammede olur olmaz hakaretler ve arkasından sözler sarfettiler. Kendisinin fakir olup Ebübekir bütün malını ona bağışladığını söylediler. Nihayet cehizler Hazret-i Haticenin evine getirildi. İşte Hazret-i Ebübekirin Peygamberimiz'e buna benzer daha bir çok hizmetleri olmuştur.

61. MENKIBE: Enes bin Mâlik (Allah ondan razı olsun) buyuruyor: Resulüllahtan Ebübekirin faziletlerini duyar ve şaşar kalırdım. Fahr-i Âlem ahirete şeref verdikten sonra kendisini bir gece rüyamda gördüm. Kendisinin önünde bir tabak vardı. **«Ey Allahın Resulü Cenâbı Hakkın sana verdiği nimetten bana da ver»**, dedim. Bana tek bir hurma verdi. Tekrar istedim. Bir tane daha verdi. Böylece kendisinden aldığım dokuz hurma olmuştu. O esnada Bilâl-i Habeşî ezân okuyordu. Mescide gidip, sabah namazını Ebübekirin arkasında kıldım. Namazdan sonra bir saat kadar önüme bakarak tesbih çekmek-

le meşgul oldum. Gözlerimi acınca, Hazret-i Ebûbekiri arkasını minbere dayamış bir halde bana bakar bir durumda gördüm. Rüyamda Peygamberin yanında gördüğüm hurma tabağı Hazret-i Ebûbekirin önünde duruyordu. Kendisine «Ey Allahın Resûlünün Halifesi, Allahın sana ihsan ettiği nimetlerden bana da ver», dedim. Bir hurma verdi. Tekrar ettim, bir daha verdi. Nihayet dokuz hurma oldu. Tekrar istedim, bu sefer:

«Ya Enes! Gece Resulüllah sana bundan fazla verdiyse ben de vereyim», dedi.

62. MENKIBE: Ömer bin Hattâb Hazretleri rivayet ediyor: Ebûbekirî dilini eliyle ovarken gördüm ve sebebini sordum.

Dilini bana göstererek: **«Bu beni birçok sıkıntılara sokmuştur»**, buyurdu. Bundan başka bir sahabeden de duydum: Ebûbekir, yedi dirhem ağırlığındaki taşı yedi sene ağzında sakladı. Konuşacağı zaman düşünür, o söz Allah nazarında makbul ise söyler, değil ise, söylemezdi. Söz söyleyeceği zaman eliyle taşı bir tarafa atardı. Ve şöyle derdi: **«Ey dil, Allahın rızasına uymayan sözleri söyleme!»**.

İslâmın rehberi imam Gazalî (Allah ona rahmet eylesin) Kimya-i Saadet adındaki kitabda Ebûbekirin yedi lokma yediğini bundan fazla yemek yemediğini kaydetmektedir.

Bu kadar sözünde, işlerinde, yemek ve içmesinde az bir şeyle iktifa ederek yaşayan Hz. Ebûbekir, Ömer ve Osman ve Ali Efendilerimiz'e karşı insanların çok dikkatli ve uyanık olmaları gerekmektedir. Onlar hakkında zerre kadar ileri geri konuşmamak şarttır. Zerre kadar kalbinde imanı olan bir kimse Hazret-i Ebûbekiri sever, ona Allah ve Resulüllah için hürmet eder. Râfiziler buğz ederler, lânet onlara...

BİR AÇIKLAMA:

İmansızlar, Yahudi ve Nasara: **«Biz Allah'ın** (haşa) **evlâdları ve ahbaplarıyız»** dediler. Küfür içinde bunların Allahı seviyoruz demeleri fuzulidir. Cenâb-ı Hak Ebûbekiri sevdiğini haber verdi. Rafiziler, Allahı sever, fakat Allahın sevdiğini sevmezler. Allahın dostunu düşman bilen Rafizilerin Allahı seviyoruz demeleri boştur. Allahı seven onun sevdiklerini de sever. Aksi halde Allahı severim demek yalancılıktır.

63. MENKIBE: Kûfe şehrinde **Abdülgaffar** oğlu **Abdülmecid** isminde Râfizilerden bir şahıs vardı. Câfer-i Sadıkın huzuruna vardı. Selâm verdikten sonra: «Muhammed Mustafadan sonra en üstün kulun kim olduğunu» sordu. Câfer-i Sâdık (Allah ondan razı olsun).

— **En büyük zât Ebübekirdir**, dedi.

— Böyle olduğunu nereden biliyorsun?

Câfer-i Sâdık:

— Cenâb-ı Hak onun için Resûlden sonra ikinci, buyurdu. Üçüncüleri Cenâb-ı Hak olan iki kişinin ikincisi olmak kadar üstünlük olabilir mi?

Râfizî:

— İmam-ı Ali Peygamberin yatağına o korkulu anda yatmadı mı?

Câfer-i Sadık:

— Hazret-i Ebübekir, kimseden korkmadan önce mağaraya ayak bastı.

Râfizî:

— İmansızlardan korktuğu için girdi. Halbuki Allah, Resulüne haber verip, kendisinin ve Ebübekirin korkmamasını tenbih buyurmuştu. Fakat bu kadar tenbihat neticesinde yine Ebübekir korktu.

Câfer-i Sadık:

— Ebübekir, kâfirler mağaraya gelip, Resül-i Ekrem'e ezâ ve cefâ ederler diye korktu. Halbuki kendisi için kendi ayağını yılanın deliğine koyup onun zehrine karşı göğüs germezdi. Bu kadar fedâkârlık yapan bir insanda acaba korku diye bir şey kalır mı?

Râfizî:

— Şu âyeti kerimedeki «rükû'da iken sadaka verirler» diye medhü sena edilen Hazret-i Alidir, Ebübekir değildir, dedi. Ayet şudur:

«Ey iman edenler, içinizden kim dininden dönerse, Allah mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorlu, kendisinin onları seveceği, onların da kendisini seveceği bir kavm getirir ki, onlar Allah yolunda savaşırlar. Ve hiç bir kınayanın kınamasından çekinmezler. Bu, Allahın lütfü inayetidir ki, onu kime dilerse ona verir. Allah ihsânı bol olan, en çok bilendir.» (El-Maide: 54).

Câfer-i Sâdık:

— Bu âyetten evvelki âyette **«Allahü Teâlâ dinlerinden dönenlerle harbeden bir kavim getirir. Cenâb-ı Hak bunları sever»**, diye beyan buyurulan âyet-i kerime Hazret-i Ebübekir içindir. Binaenaleyh Hazret-i Ebübekirin yüceliğini bu âyet çok esaslı bir şekilde göstermek-

tedir. Muhammed Mustafa vefat edince Araplar: «Biz namaz kılmayız, fakat zekât veririz», dediler. Yahutta:

«Namaz kılar, zekât vermeyiz», dediler. Ebûbekir: «Zekât vermeyenlerle sonuna kadar harbederim», dedi. «Çünkü Zekât Allahın ve Resûlünün emri, fakirin de hakkıdır», dedi.

Râfizî:

— Ey Câfer! Şu âyet de Hazret-i Ali hakkında nazil olmadı mı? dedi. Âyet şudur:

اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً
فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ

«Mallarını gece gündüz, gizli âşikâr harcayanlar, işte onların Rableri katında mükâfatları vardır. Onlara hiç bir korku da yoktur. onlar mahzun da olacak değillerdir.» (El-Bakara: 274).

Râfizî:

— Leyl sûresi Hazret-i Ali hakkında nazil olmamış mıdır? dedi.

Câfer-i Sâdık:

— Hayır, Leyl sûresi Hazret-i Ebûbekir hakkında nazil olmuştur, dedi. Zira Ebûbekir, hak yolunda hepsinden fazla mal dağıtmıştır, bunu Allah bilir, Resûlü bilir, bütün sahabeler de bilir. Hatta Hazret-i Ebûbekir bir defasında kırk bin altınını Allah ve Resulüllah yolunda dağıtmış, kendisi bir kilime sarılıp yatmıştır.

Bunun üzerine Râfizî:

— Şu âyet-i kerime Ali hakkında nazil olmuştur:

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ
اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجَاهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَوٗنَ
عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝

«Hacılara su vermeği ve Mescid-i Haramı binâ etmeği, îman etmekle ve Allah yolunda cihad etmekle bir tutuyorsunuz. Hayır böyle değildir.» (Tövbe: 20)

Câfer-i Sâdık Ebûbekir'in üstünlüğünü şu âyetle isbat eyledi:

لَا يَسْتَوِي مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۚ أُولَٰئِكَ
أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا ۚ وَكُلًّا
وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

«Mekkenin fethinden önce sadaka verip, harbeden ile fetihden sonra veren ve cihâd eden bir değildir. Önce olanın derecesi daha yüksektir.» (Hadid: 10)

Câfer-i Sâdık:

— Muhammed Mustafa'yı, Ebû Cehil, Amr bin Hişam ve onlara benzer bir çok kâfir öldürmek istemişler, fakat onlara Hazret-i Ebûbekir mani oldu, dedi.

Râfizî:

— Hazret-i Ali hiç kâfir olmadı.

Câfer-i Sâdık:

— Doğrudur, dedi. Ancak Allahü Teâlâ, Tevbe sûresinin yüzüncü âyetinde, «Mühacir ve Ansarın önce gelenlerinden Allahü Teâlâ razıdır. Onlar için cennette sonsuz nimetler vardır.» Ahzap sûresinin üçüncü âyetinde, «Allahın ahdini yerine getiren sadık müminlerden» maksat Hazret-i Ebûbekir'dir. Ebûbekir'in imânı her zaman medhedilmiştir. Diğerlerinin imânı bu kadar medhü şena edilmedi. Mekkede iken Resulüllah her ne söylerse, kâfirler yalandır derken, Hazret-i Ebûbekir onun her sözünü tasdik ediyordu. Bundan daha üstün bir hareket olur muydu?

Râfizî:

— Âli İmrân sûresinin yüz elli beşinci âyetinde Cenâb-ı Hak «Uhud muharebesinde şeytana uyup, dağılanlar.» diye şikâyet etmi-

Câfer-i Sâdık:

— Ayet-i kerimenin sonunu niçin okumuyorsun? Allah «Bunların kusurlarını affettim», buyuruyor.

Râfizî:

— Peygamber şu hadisi buyurmadı mı:

اَلْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ اَهْلِ الْجَنَّةِ
وَ اَبُوهُمَا خَيْرٌ مِنْهُمَا ●

«Hasan ve Hüseyin, cennet ehlinin efendileridir. Babaları da onlardan daha hayırlıdır.» Bu hadis gösteriyor ki, Hazreti Ali, Ebübekirden hayırlıdır.

Câfer-i Sâdık:

— Cenab-ı Hak Ebübekir hakkında bundan daha hayırlısını buyurmuştur, dedi ve devamla şu fıkrayı anlattı: Ben baban Muhammed Bakırdan duydum. Dedem İmam-ı Ali buyurdu ki: Bir gün Resulüllah'ın huzurunda idim, başka kimse yoktu. Ebübekirle Ömer içeri girdiler. Resül-i Ekrem buyurdu ki:

يَا عَلِيُّ هٰذَانِ سَيِّدَا كُهُولِ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَشَبَابِهِمْ مِمَّنْ
مَضٰى فِي سَالِفِ الدَّهْرِ وَمَنْ بَقِيَ فِي غَابِرِهِ اِلَّا النَّبِيِّنَ
وَالْمُرْسَلِينَ يَا عَلِيُّ لَا تُخْبِرْهُمَا ●

«Ey Ali, bu ikisi peygamberlerden başka geçmiş ve gelecek devirlerin insanlarından orta yaşlı cennet ehlinin efendileridir. Yâ Ali, onlara bunu haber verme», dedi.

Râfizî:

— Ey Câfer, Fatıma mı daha faziletlidir, yoksa Âişe mi? dedi.

— Âişe daha faziletlidir, dedi. Çünkü Âişe Peygamberin hanımı olduğu için cennette onun yanında olur. Fatıma da Hazret-i Alinin zevcesi olduğu için onun yanında bulunur, dedi.

Râfizî:

— Hazret-i Ali ile karşı karşıya Âişe harbetti, hiç cennete girer mi?

Câfer-i Sâdık:

— Şu âyet-i kerimeye göre, yanlış konuştunuz:

مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ
تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ۚ

«Sizin Allahın Peygamberine ezâ vermeniz doğru olmadı. Kendinden sonra zevcelerini nikâhla almanız da ebedî câiz değildir» (Ahzap: 53).

Beyzavî ve diğer tefsirlerden bir kısmı Resulüllah Efendimizin ahirete teşrifinden sonra kendisine eziyet verilmemesini tavsiye buyurmaktadır. O halde kendisine saygı gösterileceği gibi âilesine de saygı göstermek icap etmektedir.

Bunun üzerine Râfizî:

— Ebûbekirin hâlife olacağına dair Kur'andan bana bir nümüne gösterebilir misin? dedi.

Câfer-i Sâdık:

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ ...
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

«O, sizi yer yüzünün halifeleri yapandır.» (El-En'am: 165).

Yine Allah Nur sûresinin 55. nci âyetinde, şöyle buyuruyor:

«İmân eden ve emirlerimi yapanlarınızı yer yüzüne hâkim kıla-

Tefsircilerin görüşlerine göre bu âyet ve bu âyete benzer diğer bazı âyetler gaybden haber vermiş oldular ve Ebûbekirin Halife olacağını müjdelemişlerdir. Ebûbekirin, Halife olduğu hususu, Fetih sûresinin son bölümünde şöylece bildirmiştir:

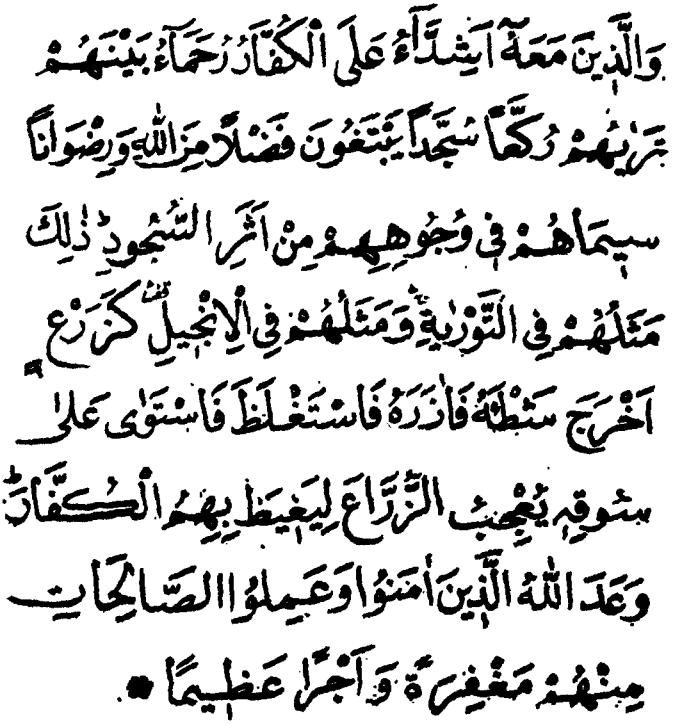
وَالَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ
تَرَىٰهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا
سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِم مِّنْ أَثَرِ ٱلسُّجُودِ ذَٰلِكَ
مَثَلُهُمْ فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَمَثَلُهُمْ فِى ٱلْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ
أَخْرَجَ شَطْـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسْتَغْلَظَ فَٱسْتَوَىٰ عَلَىٰ
سُوقِهِۦ يُعْجِبُ ٱلزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلْكُفَّارَ
وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ
مِنْهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۞

«Muhammed Allahın Resûlüdür. Onun maiyetinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rûkû ediciler olarak görürsün. Onlar Allahdan fazl ve rıza isterler. Secde izinden nişanları yüzlerindedir. İşte onların Tevrâttaki vasıfları budur. İncildeki vasıfları da filizini yarıp çıkarmış, git gide onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış sapları üzerine doğrulup kalkmış bir ekine benzerler ki, bu, ekicilerin de hoşuna gider. Onunla kâfirleri öfkelendirmek için içlerinden iman edib de iyi amelde bulunanlara Allah hem mağfiret, hem büyük mükâfât vâd etmiştir.» (El - Fetih: 29).

Bu âyet-i celile dört Halifenin de hak olduğunu ve Kur'an-ı Kerimin onları hak Halife saydığını kaydetmektedir. Bu âyette Ebû-

bekirin şerefine işaret olunmaktadır. Dört Halife zikredilmektedir. Sahabeler aralarında merhametli, kâfirlere karşı yürekli ve şiddetli oldukları anlatılmaktadır. Onların benzerleri hem Tevrat'ta hem de İncil'de zikredilmektedir.

Resulüllah buyurur: «Cenab-ı Hak hiç bir Peygamberine vermediği kerametleri bana verir. Kıyamette mezardan, önce ben kalkarım. Allahü Teâlâ: «Dört Halifeni çağır», buyurur. «Onlar kimdir ya Rabbi?» derim. «Ebûbekirdir» buyurur. Yer yarılıp Ebûbekir, herkesten evvel mezârından çıkar. Ondan sonra Ömer, sonra Osman, sonra da Ali kalkar.

Râfızî:

— Bunlar, Kur'an-ı Kerim'de var mıdır? der.

Câfer-i Sâdık, şu âyet-i kerimenin meâlini okur: **«Nebiler ve bunun şâhidleri, hesap için getirilir.»** (Zümer: 69)

Râfızî:

— Bu ana kadar ben bu üç halifeyi hiç sevmiyordum, şimdi ise, eğer tevbe edersem acaba tevbem kabul olur mu? der.

Câfer-i Sâdık:

— Acele tevbe et ,selâmete ulaş, bu inanışla kıyamete gideydin, Allah korusun inanışın boşa giderdi, buyurur.

Görülüyor ki, Rafızî, Câfer-i Sâdıkla yapmış olduğu karşılıklı uzun münazaradan sonra hakikatı kabul etmiş, hidayete ulaşmış, tevbekâr olmuştur. Demek ki hakikat karşısında inatlaşmak doğru değildir. Teslim olmak ve hakkı aramak lâzımdır.

64. **MENKIBE**: Tenbîhül-Gafilin adlı kitabında Ebülleys Semerkandî (Allah ona rahmet buyursun) Zeyd bin Erkam'dan naklen anlatıyor: Ebûbekirin bir kölesi vardı, son demlerinde kendisinin iftar yemeğini bu kölesi taşırdı. Ebûbekre, her yemek getirildiğinde köleye bu yemeğin nereden geldiğini, nereden alındığını, nasıl kazanıldığını, bu yemeği kimlerin hazırladığını tamamiyle sorar, ondan sonra yerdi. Bir akşam köleye hiç bir sual sormadan bir lokma yedi. Kölesi:

— Efendim bu akşam her akşam sorduğunuz gibi bir şey sormadınız, dedi.

O büyük Halife:

— **Fazla karnım acıkmıştı, şimdi ise söyle,** dedi.

Köle anlatmağa başladı:

— Haşmetlim, câhiliyet zamanında oyun oynardım. Bir gün kalabalık kişilere oyun oynadım, memnun oldular. Şimdi bir vereceğimiz yok, sonra veririz, demişlerdi. Bugün onların elini geniş buldum. Daha önce verdikleri sözlerini kendilerine hatırlattım ve borçlarını verdiler, bu yemeği onlar verdiler, dedi.

Hazret-i Ebûbekir bu sözden çok üzüldü, ağladı, o yemekten hiç yemedi, üstelik parmağını ağzına daldırdı, kustu. Ancak bir lokma yemişti, onu çıkarıncaya kadar çok zorluk çekti. Mübarek rengi dahi dönmüştü. Sıcak su içti, bir daha kustu ve nihayet yediği lokmayı güç halle kursağından çıkarmış oldu.

Bu manzarayı görenler:

— Ey Allahın sâdık kulu, bir lokma için mi bu kadar zahmeti çekiyorsun? dediler.

Kendisi bunlara şu cevabı verdi:

— Ben Resulullah'dan duydum: «Cenabı Hak, haram yiyen kimselere cenneti haram kılmıştır,» buyurdu. Sonra da «Ey Rabbim! boğazıma aktardığım lokma için gücüm yettiğini yaptım. Vücudumda o lokmadan eser bırakma. Şâyed kalmışsa, beni affet, beni bağışla, bu zayıf kulunun günahına bakma,» dedi.

Hazret-i Peygamber bir hadis-i şeriflerinde: «Ebûbekir, benim gözüm ve kulağım gibidir,» buyurdu.

Sual: Ebûbekrin bütün malını, Hazret-i Ömer'in ise yarı malını Allah ve Resulullah yoluna sarfetmelerinin hikmeti nedir?

Cevâb: Hazret-i Ömer adaleti temsil ediyordu. **Sıdk:** Kişinin elinde olanın tümünü vermeyi gerektiriyor. Şâyet Hazret-i Ömer bütün malını Allah yoluna sarfetmiş olsaydı, tam adaletli sayılmazdı. Ebûbekir Hazretleri de bütün malını Allah yoluna sarfetmemiş olsaydı o da sadık olamazdı, sadıklar zümresine giremezdi. Ebûbekir Hazretleri için **Sıdk**, Hazreti Ömer için de Adalet vardır. Hazret-i Ebûbekir **için sıdk asıldır. Hazret-i Ömer'in hâli adldır.** İyi bir haslet bir kişinin aslında varsa halinde de vardır. Eğer aslında iyi bir haslet olmazsa onun halinde de yoktur.

Ebûbekrin sadakatı ona: **«Elindeki bütün servetini Hak yoluna dağıt, böylece malın helâl midir sorusundan kurtulursun, haram ise üzüntüsünden kurtulursun,»** dedi.

Ömer'ül-Faruk Hazretlerinin adâleti: «Servetinin yarısını çocuklarına bırak,» dedi. Hazret-i Ebûbekir bütün malını dağıtmış olduğu için, sahavette Hazret-i Ömer'in ona yetişmesine imkân yoktur.

65. MENKIBE: Câbir Bin Abdullah (Allah ondan razı olsun) anlatıyor: Bir Bedevî, devesine binmiş, Hazret-i Ali'nin huzuruna selâm verdi ve şöyle suale başladı:

«Ey Mü'minlerin Emîri! Ebûbekir Hazretleri cennette midir, değil midir? Bana bildir,» dedi.

İmam-ı Ali (Allah ondan razı olsun), o kişinin bu sualinden çok müteessir oldu:

— Hayatında ve öldükten sonra kimse Ebûbekirin cennette olup olmadığını sormadı, buyurdu. Bütün Ensar ve Muhacirin arasında Ebûbekrin halifeliğinden ve cennetlik olduğundan kimse şüphe eder olmadı. Ebûbekrin Halifeliğinden şüphe edenlerin sonlarından korkulur. Ey Bedevî Arab! Hazreti Ebûbekri Resulullah babası yerinde tutardı. Hazreti Ebûbekir cenneti, dünyada yıldızlar yeryüzünü parlattıkları gibi parlatacaktır. Ahirette Ebûbekrin nurundan ziyalanmayan hiç bir köşk, bina, saray veya oda kalmayacaktır. Cennet halkı başlarını cennetten dışarı çıkarıp: «Ey Cennetin Bekçisi Rıdvân! Bu ziya nereden geliyor?» diye sorarlar. Rıdvân der ki: «Bu nur Hazret-i Ebûbekrin nurudur,» diye cevap verdikten sonra yine Hazret-i Ali izahatına devam eder:

— Ey Bedevî Arab, Ebûbekr, ölümüne yakın bir zamanda bana: «Ey gözümün nuru!' Dostum, sevgilim diye seslenerek şöyle söyledi: «Ölümüm yaklaştı, öldüğümde, mübarek Resulullahı yıkadığın feyizli elinle beni de yıka. Ondan sonra beni tabuta koyup Ravza-i Mutaharaya götür: «Ey Allahın Resûlü! Ebûbekir kapıdadır.İzin istiyor,» diye söyle, dedi. Şâyed kapının kilidi anahtarsız açılırsa, beni Fahr-i âlemin arka kısmında gömün. Eğer kapı açılmazsa beni cennet'ülbâkide gömün,» buyurdu. Aynen yapmış olduğu vasiyetini yerine getirdim. Ravzâ-i Resulullaha getirdik. Kapının kilidi kendiliğinden açıldı: «Seveni sevilene ulaştırın» diye bir ses duydum, buyurdu.

66. MENKIBE: Bu menkıbe de Hazret-i Ebûbekrin ölümü anında Hazret-i Ali'nin söylediği sözler hakkındadır:

Ebûbekir (R.A.) öldüğünde mübarek yüzünü örtmüşlerdi. Medine halkı bu ölüme içten ve dıştan üzülmüş, hepsi kan yaş ağlamışlardı. İmam-ı Ali ölüm haberini duyunca, ağlayarak:

— «İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciûn» dedi. «Bugün Peygamberliğin halifeliği bitti. Kilidi Ebûbekrin evinin kapısında kaldı. Ey Ebûbekir! Cenabı Hak sana rahmet buyursun. Peygamberin dostu, arkadaşı, yardımcısı, refiki ve meşveret ettiği kimsesi idin. Evvelâ sen müslüman oldun. Senin inanışın bütün inanışlardan daha kuvvetli ve nezihdir. İnanışın fazladır, korkun çoktur, herkesten fazla cömertsin, Resul-ü Ekrem sana karşı çok şefkatli davranır, seni çok üstün tutardı, seninle kaynaşması başka idi. Allah yolunda yaptığın bağışlarla hepsini geçtin. Hayırlı işlerin hepsinde en önde sendin. Resulullahın yanında senin mevkiin herkesten yüksek idi. Resulullaha en yakın sen idin. Ahlâkta ve vücut yapısında en fazla Resulullaha sen benziyordun. Cenabı Hak sana bol bol rahmetler nasip buyursun. Herkes onu yalanladığı zaman, sen onu doğru sözlü bildin. Onun hem gözü hem de kulağı oldun.

Cenabı Hak seni Kur'an-ı Kerimde Sıdk diye anmaktadır. Herkes ona karşı çıktığı zaman, sen onunla beraber sıkıntılara katlanmıştın, insanlar ondan kaçtığı zaman sen onunla içtenlikle konuşurdun. Onunla Mekke'den Medine'ye gittin. Cenabı Hak senin için, Peygamberden sonra ikinci, buyurdu. Bütün konuşmalarda bulunurdun, bütün yolculuklarda onun arkadaşı, ümmetinin halifesi, insanlar dinden çıkacağı zaman o mübarek dini sen kuvvetleştirdin. Peygamberler ümmetleriyle uğraştıkları gibi uğraştın. Bu yorulmak bilmez çalışmanla onlara galip geldin. İmansızlar küfrün altında ezildi. İslâm gayet kuvvetli bir şekilde meydana çıktı. Bunda senin çok büyük hissen vardır. Bu hisseye, Resulullaha tam bağlanmakla ulaştın.

Sahabeler arasında en az, fakat en müessir konuşanı sen idin. Senin düşüncen herkesden güzel, amelin herkesten pâk, gönlün herkesten mert, inanışın çok kuvvetliydi. Bütün işlerini yaparken sonunu düşünerek yapardın. Dinlerinden çıkmak isteyenleri ikaz ederek dinlerine sokardın. Harbden kaçmak isteyenlere ikazda bulunurdun, yoksullara bir baba şefkati gösterirdin. İslâmın en ağır yükünü sen çekerdin.

Sen gayet kuvvetli, rüzgârların deviremediği bir kaya gibi kuvvetlisin. Yakın ve uzak senin için mevzuubahis değil. Bütün işlerin hak, sözlerin hep doğru idi. Batıl dinin kökünü kazıyıp hak olan dinin aşılanmasına ve dikilmesine çok büyük yardımda bulundun. Müşrikleri sen susturdun ve şirk ateşlerini sen söndürdün.

Ey Ebûbekir! Seninle bu din çok kuvvet buldu. Gönüllerde senin yerin çok büyüktür. Ölümün, Muhacir ve Ensar arasında çok büyük

tesir yaptı. Ne yapalım ki, Allahü Teâlânın kaza ve kaderine razı olmamız lâzım, karşı gelmeğe hakkımız yoktur.

Muhammed Mustafa'nın vefatından sonra, senin ölümün kadar bir acı hadise görmedim. Sen bütün mü'minlerin yanında sadık bir dost idin. Onların bir sığınağı halinde idin. Münafıklara ve dinlerinden dönenlere çok sert davranırdın. Cenabı Hak seni sevgili Habibinin huzuruna kavuştursun. Hepimizi senin sayenden mahrum bırakmasın, senden sonra bizi kötü yollara ayırmasın.»

Bütün Sahabeler Hazret-i Ali'yi huşû içinde dinliyordu. Konuşması bitince hepsi bir anda ağladılar, göz yaşlarını tutamaz oldular. Ve şöyle dediler:

— Ey Peygamberin damadı! çok güzel söylüyorsun.

Muhammed Bin Cerir, Tâberî tefsirinin Ankebut sûresinin bir kısmını açıklarken şöyle der:

«Ebûbekir (R.A.) zehirlenerek ölmüştür. Hayber Yahudilerinden bir Yahudi, Ebûbekri evine dâvet etmişti. Beraberinde Arap doktor Hâris bin Kelde vardı. Pirinç pilâvı sofraya getirildi. Ebûbekir bir kaşık aldı, sonra doktor da bir kaşık aldı. Ama zehirli olduğunu anlayarak ağzından hemen çıkardı.

— Bu lokmaya tesirini bir senede gösteren zehir katılmıştır, dedi.

Bundan Ebûbekir çok üzüldü, hilafet işlerinde daima uyanık davranıyordu, bununla beraber Allahın zikrinden hiç bir an fariğ olmuyordu. Ahiret için hazırlıklı bulunurdu.

Kendisi daima ağlar, hiç gülmezdi. Duasında şöyle derdi:

أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ●

«Ey Allahım! Sen dünyada ve âhirette benim velimsin. Bana müslüman olarak ölmeği nasib et ve beni salih kullarının arasında bulundur.» (Yusuf: 101)

Zehirli yemekten kurtulamayıp bir sene sonra hastalanıp 15 gün hasta yatan Hazret-i Ebûbekir, cemâziyel âhire ayının yedince pazartesi günü âhirete teşrif buyurmuş, gözlerini fani âleme kapatmıştı.

Bir takım bilginler, Hazret-i Ebûbekrin vasiyetini şöyle anlattılar:

«O mübarek: «Vefat edince beni âilem Esma Bint-i Amir yıkasın, oğlum su döksün. Benim üzerime bir eski kefen ve peştemal sarın. Asla benim üzerime yeni kefen sarmayın. Zira yeni kefen ibadet edenler için, diri olanlara mahsustur.» demiştir.

Aişe validemiz bunu duyunca: «Kadının kocasını yıkayabileceğini bilseydim Resul-i Ekremi kimseye bırakmazdım, kendim yıkardım», demiştir.

Burada dikkat edilecek bir nokta varsa, altmış beşinci menkıbede İmam-ı Ali Hazretleri Hazret-i Ebûbekrin cenazesini vasiyeti üzerine yıkadığını beyan ediyor, burada ise yıkanması için âilesine vasiyet ettiği söyleniyor, şu halde kendisi önce âilesine kendisinin yıkanmasını söylemiş ise de, sonra bu görüşünden vazgeçiyor ve Hazret-i Ali'ye vasiyet ediyor. Hazret-i Ali onu yıkıyor, techiz ü tekfin edip Rahmeti Rahmana yolluyor. Hizmetini son derece dikkatle yerine getiriyor.

Allah onlardan razı olsun.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖMER'ÜL-FARUK

Halife dizisinin ikincisi adaletiyle şöhret bulan Hazret-i Ömer bin Hattab (Allah ondan razı olsun) dır. Bu bölümde onun menkıbeleri, İslâma yapmış olduğu hizmetler ve fethettiği ülkeler anlatılacaktır.

Ebû Hafs künyesi olup Hattâbın oğludur. Dedelerinin isimleri sırayla şöyledir:

Nevfel, Abdül-Uzzâ, Abdullah, Kurt, Rezâh, Adiy, Kâ'b'dır. Bu minval üzere Hazret-i Muhammed Mustafa ile kendisi dokuzuncu batında birleşmektedir. Ömer'ül-Faruk, Ebûbekir'e (R.A.) nazaran bir batın daha Peygamberimiz'e yakındır. Çünkü Ömer (R.A.) Resulullah ile Kâ'b ismindeki dedesinde birleşir. Ebûbekir (r.a.), Mürre'de birleşir. Mürre ise Kâ'bın oğludur. Peygamberimiz Ömerül-Faruk'tan on üç yaş büyüktür. Ömerül-Faruk'un annesi, Ebû Cehlin kızkardeşi ve Hişamın kızı olan Halime'dir. Otuz iki yaşında iken müslüman olan Hazret-i Ömer, müslümanların sayısını kırka ulaştırmıştır. Kendisinin imana geldiği ve İslâm çemberine girdiği sırada şu âyet-i kerime nâzil olmuştur:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ●

«Ey Peygamber, sana da, mü'minlerden senin izinde gidenlere de Allah yeter.» (El-Enfal: 64)

Bu âyet Hazret-i Ömer'in İslâm kafilesine katılması üzerine nazil olmuştur ve İslâm topluluğuna Cenabı Hak büyük bir teminat vâdetmiş oldu.

HAZRET-İ ÖMER HAKKINDAKİ MENKIBELER:

BİRİNCİ MENKIBE: Hazret-i Peygamberimiz Ömer Efendimiz'i **«Fâruk»** lâkabıyla çağırırlardı. Bunun bir takım sebeplerinden birisi de şudur: Ömer (r.a.), haklıyı haksızdan ayırması, doğru ile eğriyi ortaya koyması ve hak ile batılı tamamen ayırt etmesi, Dîn-i Mübin-i İslâmı kabul buyurması, mübarek dinin kendileriyle kuvvetlenmesi esaslarına da dayanmaktadır.

Bu lâkabın kendisine verilmesinin bir izahı da şöyledir:

Yahudilerden birisi münafıklardan birisiyle bir iş hakkında anlaşamamışlardı. Münakaşalarını halletmek için, Yahudi, Hazret-i Peygambere, münafık da Yahudilerin büyüğü Kâb' bin Eşref'e gitmeğe karar vermişlerdi. Nihayet her ikisi de Fahr-i Âlem (S.A.V.) Efendimizin huzuruna girmişlerdi. Hazret-i Peygamberimiz bu iki kimsenin dâvasını halletmiş ve Yahudinin lehinde karar vermişti.

Münâfık, bu hükme râzı olmayıp Ömerül Faruk'a gidelim, diye ısrar etti. Yahudi, Ömerül Faruk'a aralarındaki münakaşanın hallini Resul-i Ekremin yaptığını, kendisinin lehinde karar verdiği halde hâlâ münafıkın bu hükme râzı olmadığını söyler.

Bunun üzerine Ömerül-Faruk, münafık'a dönerek: «Yahudinin söyledikleri doğru mudur?» diye sordu.

Münafık: «Evet doğrudur,» dedi.

Hazret-i Ömer münafığa: «Siz burada bekleyin ben biraz sonra gelip hükmünüzü vereceğim, »der. Kendisi eve gider, kılıcını kuşanır, gelir münafığın başını ayırır ve şöyle buyurur: **«Cenabı Hakkın ve Resulünün hükmüne râzı olmayan kimseye ben böyle hüküm veririm.»**

O sırada Cebrail Aleyhisselâm gelip, Ömer'in hakkı batıldan ayırıp, hakkı ortaya koyduğunu haber verdiği için bu lâkabı aldığı rivayet edilmektedir, deniyor.

Cebrail Aleyhisselâm ayrıca şu hususu açıklamak üzere **âyet-i**

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ
أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ●

«Sana indirilen (Kur'an-ı Kerim)e de, senden evvel indirilmiş olan (kitap)lara da her halde iman ettiklerini boş yere iddiâ edenlere bir bakmaz mısın ki, onu inkâr etmeleri ile emrolundukları halde yine sihirbazın huzurunda muhakeme olunmalarını isterler. Şeytan da onları uzaklaştırıcı bir sapıklıkla büsbütün saptırmak ister.» (Eri-Nisâ: 60)

Bu âyet-i kerimede (Tağuttan) murad Kâb bin Eşreftir. Tefsir-i Kadî ise şu şiiri yazmaktadır:

İkinci yâr adaletli Ömer'dir,
Hakkı himaye ve batılı mahvederdi.
Batılı haktan oldu çün Fârûk
Sırrı sancağı erdi uyukâ.

2. MENKIBE: Ömerül-Faruk'un İslâm olması:

Hazret-i Peygamberimiz bir perşembe gecesinde şöyle bir dua yaptı:

اَللّٰهُمَّ أَعِزَّ الْإِسْلَامَ بِأَحَبِّ الرَّجُلَيْنِ إِلَيْكَ
إِمَّا بِعُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ وَإِمَّا بِعُمَرَ ابْنِ هِشَامٍ ●

«Ey Allahım! Ömer bin Hattâb veya Ömer bin Hişam'dan hangisini daha çok seviyorsan, bunların birisiyle İslâmı aziz kıl, kuvvetlendir.»

O gecenin sabahında müşriklerin ileri gelenleri Harem-i Şerifte toplandılar: «Bir yetim olan Muhammed ortaya çıkıp bizim ecdadımızdan kalan dînimizi ortadan kaldırmak, putlarımızı tesirsiz hale getirmek istemektedir. Tapındığımız mâbutlarımıza «zararsız ve faydasız» demektedir», dediler.

Bunlar, Ömerül-Faruk'a dönerek:

«Ey Ömer! Bu kadar kudrete sahip olduğun halde Putlarımıza yardım etmeyi, Muhammed adındaki yetimi öldürmeyi hiç düşünmüyor musun? Bu haller senin asaletine necabetine dokunmuyor mu?» diyerek kendisini Muhammede karşı cephe almaya teşvik ediyorlardı.

Ömer (r.a.) Hazretleri ,o kuvvetlilik damarı kabararak kılıcını kuşanıp yola çıkar, gayesi Resul-i Ekremi öldürmek ve İslâmın önderini ortadan kaldırmaktır. Yolda Beni Zühreden Nûaym'a tesadüf etti.

«Ey Ömer nereye gidiyorsun?» diye sordu.

Ömerül-Faruk: «Bizim büyüklerimizi ahmaklıkla vasıflayan, putlarımızı hiçe sayan kimseyi öldürmeğe gidiyorum,» dedi.

Nuaym:

«Ey Ömer, senin haline şaşarım. Böyle bir işe nasıl karar verdin? Fuzulî bir işe koyuldun, eğer bu işi başarırsan, Zühre ve Haşimoğullarının seni ortadan kaldıracaklarına şüphen olmasın,» dedi.

Ömerül-Faruk:

«Ey Nuaym. Herhalde sen de Muhammed'e iman ettin, onun dinine girdin. Bunu bilseydim, evvelâ seni öldürürdüm,» dedi.

Nuaym:

«O candan sevdiğim Muhammedin dinine yalnız ben mi girdim? Senin hemşiren Fatma ve eniştan dahi girdiler,» dedi.

Ömer:

«Sen bunu nereden biliyorsun?» diye söylendi

«Bana inanmıyorsan, eniştenin evine git, bir koyun satın al, kes, şayet onlar bu koyunun etinden yemezlerse, müslüman olduklarını anlarsın.»

Ömer (r.a.), bir fırtına gibi kızkardeşinin evine gider, evin içinden insan sözüne benzemeyen ve ilâhî bir kelâm olan canlı ve cânip

bir ses geldiğini duyar. Halbuki Tâha Sûresini okuyorlardı. Resul-i Kibriya, o sırada muhacirlerden Habbab'ı, Ömer'in kızkardeşinin evine göndermiş, kendilerine Kur'anı öğretiyordu. Ömerin korkusundan kapıyı arkadan kilitlemişlerdi. Ömerül-Faruk kapının önüne gelip bir zaman okunan Kur'anı dinledi, sert bir davranışla kapıyı çaldı. İçerdekiler korktular, neye uğradıklarını bilemediler. Habbab'ı ve okunan Kur'anı gizleyip kapıyı açtılar. Hazret-i Ömeri elinde kılıç olduğu halde çok heybetli gördükleri için çok fazla korktular. Ömerin kızkardeşi:

«Hoşgeldin, safa geldin,» diyerek kendisine hürmet etti, onu içeri aldı, gerekeni yaptı. Eski âdetleri vechile koyun getirdiler, Hazret-i Ömer koyunu kesti, fakat kendisi daha önce dinlemiş olduğu ilâhî kelâmın tesiriyle ne konuşabiliyor ve ne de herhangi bir fikir yürütebiliyordu.

Yemek ortaya kondu, Ömer (R.A.): «Buyurun, beraber yiyelim,» dedi. Her biri ayrı ayrı behaneler ileri sürerek yemek yemediler. Hazret-i Ömer de birkaç lokma yedi ve bıraktı. Evde olanların hepsinin müslüman olduklarını anladı.

Hazret-i Ömer sordu:

«Biraz önce ne okuyordunuz?» Bunlar, Hazret-i Ömer'den çok korktukları için, okuduklarını söylemediler, başka hususlar üzerinde konuşmak istediler. Ömerül-Faruk:

«Arapların büyükleri içerisinde kılıç kuşanıp, Muhammedel-Emîni yok etmek gayesiyle yola çıkmıştım. Yolda sizin de onun dinine girdiğinizi duydum, onun için buraya bu işin aslını öğrenmek için geldim. Eğer siz, bunun dinine girmiş iseniz, önce sizi sonra da onu öldürecektim, gayem bu idi. Şimdi ise, sizden duyduğum o lâhutî sesin halâvetiyle niyetim değişti, kalbimde başka türlü ilhamlar doğmağa başladı. Kat'iyyen inkâra sapmadan okuduklarınızı ortaya getirin göreyim, dinleyeyim,» dedi.

Eniştesi ve kızkardeşi bu sözleri duyunca, Ömer'in kalbinin İslâma yaklaştığını ve İslâm olma temayülü kendisinde belirdiğini anladılar. Ve dediler ki:

«Ya Ömer! Okuduğumuz kelâm, İlâhî ve Rabbanî bir kelâmdır ki, Cenabı Hak Cebrail Aleyhisselâm'a inzal buyurmuştur. Eğer duymak istersen, önce gusl eyle; ondan sonra okuyalım.»

Hazret-i Ömer kalb huzuru ile önce abdest alıp, tam gusl eyledikten sonra kıbleye dönüp kemâl-i tevazu ile oturdu:

Kızkardeşinin okuduğu Tâha Sûresini dinledi.

طٰهٰ ۞ مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰٓى ۞ اِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَنْ
يَّخْشٰى ۞ تَنْزِيْلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ الْعُلٰى ۞

«Biz Kur'anı sana zahmet çeksin diye değil, ancak korkacak kimselere bir öğüd ve o yüce göklerle yerleri yaradanın tedricen indirdiği bir (kitap) olmak üzere indirdik.» (Tâ-Hâ: 1,2,3,4,)

Ne zaman ki, Kur'anın şu âyet-i kerimeleri okunmağa başladı:

اِنَّنِيْٓ اَنَا اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاعْبُدْنِيْ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِيْ ۞

«Ben o Allahım ki, benden başka ibadete müstahak ilâh yoktur. O halde yalnız bana ibâdet et ve beni hatırlaman için namaz kıl.» (Tâ-Hâ: 14)

Bu âyetleri kemâl-i vekar içerisinde dinleyen Hazret-i Ömer: «Ne olur? Beni Fahr-i âlem Muhammed Mustafa'nın huzuruna götürün,» dedi. Bu sözü dinledikten sonra kendisinin kalbinin tamamen İslâma dönmüş olduğunu, içindeki cehalet ve karanlıkların aydınlandığını sezen Habbab, perde arkasından çıktı:

«Ey Ömer! Sana müjdeler olsun ki, Resul-i Ekrem'in senin hakkındaki duaları kabul oldu. Allah'a binlerce def'a hamdü senalar olsun,» dedi. Sevincinden ne yapacağını bilemez bir halde onu Resulullah Hazret-i Muhammedin yanına aldı gitti. Bütün Sahabe, Ömerin geldiğini Resulullah'a bildirdiler.

Fahr-i âlem: «Bırakın gelsin, başında devlet varsa iman eder,» buyurdu.

Hazret-i Ömer, Resul-ü Kibriyanın nur parlayan yüzünü gördü.

Resulullah şöyle buyurdu:

«Ey Ömer! Küfür ve şakavet yolundan hâlâ dönmüyor musun?»

Hazret-i Ömer, Peygamberimizin câzip ifadelerini duyunca: **«Ey Allahın Resulü! Artık şüphem kalmamıştır. Bana imanı öğret»** dedi. **«Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü**

ve Resulühü» diyerek iman ağacının kökünü temiz kalbine yerleştirmiş oldu.

Mecliste bulunan bütün Ashab-ı Kiram Cenab-ı Hakka sonsuz hamdü senada bulundular, Hazret-i Ömerle musafaha ettiler. Hazreti Peygamberimiz, Ömerül-Faruk'un gusl etmesini emir buyurdu. Sahabe-i Kiram da Hazret-i Ömer'e namaz kılmasını, dinin diğer hükümlerini öğrettiler.

Hazret-i Ömer İslâma girinceye kadar insanlar gizli yerlerde oturup mağaralarda ibadet ediyorlardı. Hazret-i Ömer bir gün: «Ey Allahın Resulü! Neden buralarda gizli bulunuyoruz?» diye durumu öğrenmek istedi.

Resulullah:

«Müşriklerin iman edenlere çok fazla eziyet yaptıklarından dolayı çekiniyoruz.» dedi. Hazret-i Ömer (r.a.):

«Gündüz herkesin önünde onlar puta tapar, yerleri öperler de biz neden Rabbimize karşı âşikâre ibadet etmeyelim? Emir verin gidip Harem-i Şerifte açıkta namaz kılalım. Bakalım, bizim namazımıza kim karşı çıkacak? Bize kim manî olacak?» dedi

Fahr-i âlem, Sahabe-i Kiramın hepsini alıp Harem-i Şerife birlikte namaz kılmak üzere gittiler. Hepsinin önünde Hazret-i Ömer elinde kılıç olduğu halde Beytullaha doğru yürümüş, Kureyş imansızları Ömerül-Faruk'u böyle görünce, Resul-i Ekremi ve onun etrafındakileri hep bir arada esir aldığını ve onları öldüreceğini zannettiler. Kendisine doğru yaklaşınca, baktılar ki, Hazret-i Ömer yolda Ashab-ı Kirama iltifat ediyor, onların hal ve hatırlarını soruyor. Ebû Cehil, Hazret-i Ömerin iman ettiğini anladı ve kâfirlere:

«Eyvâh, gördünüz mü? Muhammed, Hazret-i Ömeri kendi dinine döndürmüş! Ben size demedim mi ki, Muhammed bunu sihirle aldatır. Size bunu daha önce sezdiğim için söyledim, fakat siz bunu asla kabul etmemiştiniz. Şu manzara karşısında ne yapmamız lâzım, kendisine ne demeliyiz?» dedi. Hazret-i Ömer, dinsizlere iyice yaklaşınca, onlara şöyle haykırdı:

Dedi durun gâlibem kılın kıyam,
Hep yiğit, genç, ihtiyar, hoca, gulam,
Bu Muhammed Hazretin İslâm için,
Hak Teâlâ verdi bize anı imam,
Zâhir etti çünki İslâm Dinini,
Sındı putlar devleti düştü tamam,
Dinine girdim bunun döndüm Hakka,
Bilsin bunu Kureyş'ten her ins-ü can.

Kâfirler bu hali görünce tèlâşlandılar, ne yapacağını bilemez oldular. Ebû Cehil, yüksek sesle şöyle haykırıyordu: «Görüyor musunuz? Büyüklerimiz de, dedelerinin dinlerini bırakıyor. Bir yetim Muhammedin dinine giriyorlar. Bu kadarlık iş bize az bile. Size daha önce demiştim. Gelin bu işi azmadan önleyelim, Muhammedi ne yapıp yapıp öldürelim, onu yaşatmıyalım. Şimdi başımıza ejderha oldular,» dedi.

İmansızlar her zaman Ömer'den korktuklar. için artık müslümanlara bir şey diyemez ,hakarette bulunamaz oldular. Bu esnada Resulullah, Sahabe ile birlikte Harem-i Şerife gidip, Hacerül Esved ile Beytullahın kapısının arasında alenen namaz kıldılar. Namazı müteâkip, tavaf ettiler.

İbni Mes'ud diyor ki (Allah ondan razı olsun): «Hazret-i Ömer İslâm namına bir rahmet timsali oldu, kendisi İslâm olmadan önce müslümanlar açıkta namaz kılamıyordu. Ne zaman ki Hazret-i Ömer müslüman oldu, Resulullah mübarek elini Ömerin omuzuna koyarak:

اَللّٰهُمَّ اخْرِجْ مَا فِي صَدْرِهِ مِنْ غِلٍّ وَدَآءٍ وَاَبْدِلْهُ إِيمَانًا وَحِكْمَةً ❁

«Ya Rabbi, Ömerin göğsündeki kötü sıfatları, hastalıkları çıkar. Yerini iman ve hikmet ile doldur», buyurdu.

3. MENKIBE: Hazret-i Ebû Hüreyre'nin rivayet buyurduğu bir hadîs-i şerife nazaran Resulullah şöyle buyurdu:

«Sizden evvel gelmiş ümmetler içinde kalblerine hakikat ilham olunanlar vardı. Şâyet sizin aranızda da varsa o, Ömerdir.»

Bu hadis-i şerifi açıklayanlar: «Kalbine fazlasiyle ilham olunan kimse demektir», dediler. Bu ilham Allah tarafından olursa Nebi derecesinde olur. O vakit hadis-i şerif şöyle olur:

«Sizden evvel ümmetler içinde Peygamberler var idi, melek-i âlâ tarafından ilham olunurlar idi. Benim ümmetimde eğer bir kimse varsa, o da Ömerül-Faruktur.»

Muhammed ümmetinin diğer ümmetlerden daha üstün olduğu sabittir. «Benim ümmetimde varsa,» buyrulması, şüphe için değil, belki kuvvetleştirmek içindir.

Meselâ Türkçemizde bu çok söylenir. Adam der ki: «Benim bir ahbabım varsa, o da falandır.» Gayesi onu fazla sevdiğini açıklamaktır. Bu husus Mesabih-i Şerif'ten alınmıştır.

4. **MENKIBE:** Peygamber-i Zişan Efendimiz bir gün sabah namazını kıldırdıktan sonra arkalarını mihraba çevirip Ashab-ı Kiram'a şöyle hitap buyurmuşlardı: **«Aranızda bu gece rüya gören oldu mu?»**

Ashab-ı Kiramdan kimse cevap vermeyince, Resulullah buyurdu: **«Bu akşam ben bir garip rüya gördüm.»**

Sahabe-i Kiram: «Ey Allahın Resulü! anlatın da hakikatını öğrenelim,» dediler.

Resululah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu:

«Bu akşam rüyamda kendimi cennette gördüm. Çevreme bakarken çok yüksek bir saray gördüm. Yüksekliği yüz fersah kadar vardı. Sarayın diğer kısımları da buna göre çok büyük idi. Bu köşk kimin olacak , hangi peygamberin veya velinin olacak, diye düşündüm. Bu tezekkürde iken, birkaç kişi gördüm. Yanlarına vardım ve sordum ki:

«Acaba bu makam Peygamberlerden hangisinin makamıdır?» Onlar da dediler ki:

«Hiç bir Peygamberin değildir, belki Arap evlâtlarından birisinin yeridir.» Ben dedim:

«Evlâd-ı Araptanım, benim olmasın bu makam?»

«Kureyştendir.»

«Ben de Kureyştenim.»

«Cehâr-ı yâr-ı güzinden Hazret-i Ömerindir.»

O sarayda bulunan hûrî ve gılman sayısızdı. «Ey Ömer! aralarında sana mahsus bir hûrî vardı ki, vasfedilemez, vasfa dahi gelmez, dil ile anlatılamaz. Senin gayretinden yüzüne bakamadım.» buyurdular.

Bu söz üzerine Hazret-i Ömer'in gözleri yaşla doldu ve dedi ki:

«Ey Allahın Resulü! Keşki baksaydınız, bana da ne şekilde olduğunu anlatsaydınız.»

Bundan anlaşılmalıdır ki, Hazret-i Ömer Hakkın ve Resulullahın yanında ne kadar kıymetli bir varlıktır.

5. **MENKIBE:** Yine Mesabih-i Şerifte yukarıda zikredilen hadis-i şerifin sonunda zikrolunmuştur:

Sâd' İbni Vakkas (R.A.) nakleder ki: Resul-i Ekrem (S.A.) Peygamberimizin huzurunda bir takım kadınlar oturup, yüksek sesle konuşurlarken, Hazret-i Ömer (R.A.) gelip, içeriye girmeğe müsaade istediği ve kendisine izin verilip içeriye gireceği anda Resulullahın huzurunda olan kadınlar hemen kalkıp yola girdiler, Hazret-i Ömerin şecaatından korktular. Bu vaziyet karşısında Resulullah gülümsedi, mübarek ön dişleri göründü, bu neşesini gören Hazret-i Ömer: «Allah neş'enizi arttırsın, ne sebepten gülüyorsunuz?» dedi. Fahr-i Kâinat Hazretleri buyurdular:

«Bu kadınlardan hayret ettim ki, benim yanımda idiler, ne zaman ki senin sesini işittiler kaçıp perde arkasına sindiler.» Hazret-i Ömer (R.A.) buyurdu ki: «Ey nefislerinin esirleri, sizin nefsinizin korkusundan daha mı fazla benden korkuyorsunuz? İki cihan serverinin huzurunda durduğunuz halde, onun heybetinden nasıl korkmuyorsunuz?»

Kadınlar perde arkasından: «Ey Ömer, sen, çok öfke ve gayret sahibi bir insansın,» dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz de şöyle buyurdu:

«Ey Hattâbın oğlu Ömer! Bu sözlerden vazgeç, nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, sen bir yola girsen şeytan senin yoluna girmez, maksad, senden korktuğu için ve sana tesadüf etmemesi içindir. »

6. **MENKIBE:** Fahr-i Âlem (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyurdular: «Ümmetim bana rüyamda gösterildi. Teker teker önümden ilerlediler. Her birini teker teker seyrettim. Bir kısmının gömleği dizinde, bazısınınki dizinden aşağı idi. Bazısının da dizinden yukarı idi. Fakat Hazret-i Ömer'i bir gömlekle gördüm ki, yerde sürünüyordu.» Sahabeler dediler ki: «Ya Resulullah, bu rüyayı nasıl tâbir buyurursunuz?»

«Din-i mübin ile tâbir ederim... Çünkü onun halifelik zamanı uzundur ve İslâm dini onun zamanında her tarafa yayılır,» buyurdu.

Mesâbih-i Şerif adlı kitapta Abdullah İbn Ömer'in (R.A.) rivayet ettiği bir hadis-i şerifte şöyle anlatılır:

Peygamberimiz buyurdu ki: «Uyuduğum halde bir bardak süt ile bana geldiler, içtim, o kadar kandım ki, tokluk alâmeti tırnaklarımda göründü. Sonra bardakta bıraktığımı Hazret-i Ömer'e verdim.» Ashab-ı Kiram: «Ey Allahın Resulü bu rüyayı nasıl tâbir buyurdunuz?» demeleri üzerine Resulullah: «İlimle» buyurdu.

7. **MENKIBE:** Mesâbih-i Şerif adlı kitaptaki hadis-i şeriflerden Ebû Hüreyrenin rivayet ettiği hadisde şöyle yazılıdır:

Peygamberimiz buyurdu ki: «Rüyamda, bir kuyunun başında olduğumu gördüm. Orada bulunan küçük bir kova ile Cenabı Hakkın dilediği suyu çektim. Arkasından Ebûbekir (R.A.) çekti, onun çektiği kovalarda zayıflık vardı. Cenabı Hak onun zâifliğini bağışlar. Sonra o kova büyüdü. Kovayı Hazret-i Ömer aldı. Hiç bir kimse onun kuvveti kadar kuvvetli su çekemiyordu. Fazlasiyle su çekti. İnsanlar orada develerin yatması için yer hazırladılar. Develer su içtikten sonra çöktüler ve istirahat ettiler. Sonradan yine kalkıp su içtiler.»

Mesâbihin Şârihi der ki: «Muhammed Mustafa'nın, Ebûbekir'in (R.A.) su çıkarmasında zâiflik vardı denilmesinin sebebi, onun halifeliğinde noksanlık ve kusurunun bulunması demek değildir. Belki o, zamanında herkesin tahammül edemiyeceği ağır yükün altına girdi ve yüzü ak olarak çıktı.»

Aişe Validemiz bu hususta şöyle buyurur:

«Babamın halifeliği zamanında Arapların dinlerinden dönüp, fitne ve fesad çıkardıkları sırada çektiği meşakkatler, büyük dağlar üzerine inseydi o dağlar param parça olurlardı.»

Evet, Hazret-i Ebûbekrin zamanında pek fazla memleket fethedilememiş ve Hazret-i Ebûbekrin devri az sürmüştü. Bunlara dayanarak Resulullah: «Ebûbekrin kova çekmesi biraz zayıf olmuştu,» buyurdu. Sonra Hazret-i Ebûbekrin yardımcılarının az oluşu, kendisinin Hilâfette az kalışı ve onun devrinde bir takım ihtilaflar çıkması sebebiyle hakkında bu yorum yapılmıştır. Yoksa kendisinin özel vazifesinde veya İslâma olan tutumu bakımından asla bir zayıflık vuku bulmamış, bilâkis onun hakkında: «İmanının bütün Sahabenin imanından daha ağır olduğu» müjdesi verilmişti.

8. **MENKIBE:** Yine Mesâbih-i Şerifin sağlam hadislerinden birisinde Ebû Hüreyre (R.A.) tarafından rivayet olunan bir hadis-i şerifte Resulullah Efendimiz şöyle buyurdu:

«Ben bir gece uyuyordum, kendimi gördüm ki, bir tarafı örülmüş kuyu üzerinde bir küçük kova var, ben o kuyudan çektim, istediğim kadar veya Allahın dilediği kadar, sonra kovayı İbni Kuhafe aldı. Kendisi zayıflığından o kuyudan bir veya iki kova çekti. Çünkü kendisinin kova çekmekte zayıflığı vardı. Allah zayıflığını affetsin. Sonra o küçük kova büyük bir kova oldu ve o kova ile Hazret-i Ömer su çekmeğe başladı. Ömer kovadan öyle kuvvetli su çekti ki, onun kadar böyle kuvvetli su çekeni görmedim. İnsanlar orada develerini

bir kenara çektiler ve oturttular ki, tekrar su çekilsin ve develerine içirsinler.»

Peygamberimizin Hazret-i Ömerin çok kuvvetli su çektiğini buyurması kendisinin Hilâfetinin on seneden fazla sürmesi, zamanında birçok ülkelerin İslâmın eline geçmesi ve kendisinin İslâma girmesiyle müslümanlar namaz ve diğer vazifelerini serbest yapmaları esasına dayanmaktadır.

Hazret-i Ebûbekrin, devrinde irtidat çok olduğundan bir takım dahilî isyanları bastırmakla uğraşması ve fazla fütuhatla ilgilenmeye zaman bulamaması onun zayıflığına delalet etmektedir.

9. **MENKIBE:** Yine Mesâbih-i Şerifin güzel ve saglam hadislerinden, İbni Ömer (R.A.) Hazretlerinden rivayet olunan bir hadis-i şerife göre Peygamberimiz buyurdu ki: «Allah Hakkı Hazret-i Ömer'in diline ve kalbine koydu.» Yani Hakkın yüceliğini onun mübarek lisanları ve kalbleri üzerinde sabit kıldı ve kendisinden hak zuhur eder. Yine o hadis-i şerifin sonunda Hazret-i Ali (R.A.) buyurdular ki: «Biz Hazret-i Ömerin dilinden ne çıkarsa sonra hakikat olduğunu görürdük.» Şu halde hak onun lisanı üzerine cereyan ediyordu.

10. **MENKIBE:** Mesâbih-i Şerif hadislerinin birisinde Câbir (R.A.) Hazretlerinden rivayet olunduğuna göre, Hazret-i Ömer, Hazret-i Ebûbekre:

«Ey Resulullahdan sonra beşerin en hayırlısı.» diye hitâb etti.

Ebûbekir: «Eğer benden sonra peygamber gelmiş olsaydı, Ömer Bin Hattâb peygamber olurdu,» buyurulduğunu haber verdikten sonra dedi ki:

«Ey Ömer! Sen bana böyle söylüyorsun, fakat Ben Resul-i Ekremden duydum, «Ömerden hayırlı bir kimse üzerine gün doğmamıştır,» buyurdular.

Hazret-i Ömerin üstünlüğünü beyan eden birçok hadis-i şerifler vardır, bunların hepsini burada sıralamamıza imkân yoktur.

11. **MENKIBE:** Sahabe-i Kiramdan Büreyde adındaki zât haber verir ki, Resul-i Ekrem bir muharebeden dönüşünde, siyah bir câriye yola çıkar ve Resulullah'a şöyle söyler: «Ey Allahın Resulü! Ben Allaha nezrettim, eğer İslâm ordusu galip dönerse, def çalacağım, diye. Ne buyurursunuz?»

Resul-i Ekrem, «Eğer nezrettinse çal, nezretmedinse çalma» dedi. Kadın, nezrettim, diyerek def çalmağa başladı. Arkadan Hazret-i Ebû-

bekir geldi, yine kadın çalmağa devam etti. Hazret-i Osman geldi yine devam etti. Hazret-i Ömer gelince, kadın hemen defi yere koyup üzerine oturdu. Bunun üzerine Resulullah buyurdular: «Ya Ömer, şeytan senden hazer eder, ben otururken, bu kadın def çaldı. Ebûbekir geldi yine çaldı, sen gelince hemen defin üzerine oturdu.»

12. MENKIBE: Mesâbih-i Şerif'in güzel hadislerinden Ayşe Sıddıka'nın (r.a) rivayet ettiği bir hadîsde şöyle bildirilmiştir: «Resulullah ile beraberdik. O sırada bir gürültü ve çocukların seslerini duyduk. Resul-i Ekrem Hazretleri kalkıp bakınca Habeşîlerin raks ettiğini ve çocukların da onların etrafında toplanmış kendilerini seyrettiklerini gördü. Bunun üzerine bana buyurdu ki:

— Ya Ayşe, gel seyret.

Ben de gittim, çenemi Hazret-i Peygamber'in omuzu üzerine koyup mübarek omzu ile mübarek başının arasından seyretmeye başladım. Bir müddet sonra bana dediler ki:

— Doymadın mı?

— Hayır, dedim.

Maksadım, onun yanında ne kadar itibar ve değerim olduğunu anlamaktı. Birden Hazret-i Ömer çıka geldi. Hemen halk, Habeşîlerin etrafından dağıldı. Peygamber Aleyhisselâm buyurdular ki:

— Ben, gerçekten görüyorum ki, insanların ve cinlerin şeytanları Ömer'den kaçıyorlar.»

Ayşe Sıddıka bu rivayetine devamla dedi ki: «Bunun üzerine ben de döndüm.»

13. MENKIBE:

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ ۚ تُرِيدُونَ
عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۞

«Hiç bir peygamberin yeryüzünde ağır basıp zaferler kazanıncaya kadar esirler alması olmamıştır. Siz geçici dünya malını arzu ediyorsunuz. Halbuki Allah âhireti ister. Allah azizdir, hakimdir.» (En-

Meâlimüttenzil sahibi İmam-ı Bağavî, bu âyeti tefsir ederken, Âmeş'den, o da Amr bin Mürre'den, o da Abdullah İbni Mes'uddan (Allah onlara rahmet eylesin) şöyle rivayet ederler:

«Bedir Muharebesinden esirlerle birlikte dönerlerken, Resulullah Efendimiz:

— **Ey düşünürler! Şu esirler hakkında düşünceniz nedir?»** dedi.

Ebûbekir:

— Ey Allahın Resulü! Bunlar senin kavmin ve ehlin sayılmaktadırlar. İşlerini kollayıp, haklarında temkinli davranalım, umarım ki, Allah onlara tevbeyi nâsib kılar. Düşmanlarımıza karşı kuvvetli görünmemiz için onlardan fidye alalım,» dedi.

Hazret-i Ömer ise:

— Ey Allahın Resulü! Bunlar seni yalanladı ve seni doğduğun yerden çıkarmağa mecbur kıldı. Getir bunların kafalarını ben keseyim, Ali'ye emir buyurun kardeşi Âkili öldürsün, Hamza'ya emir buyurun kardeşi Abbas'ı öldürsün. Bana da emir verin falanın boynunu koparayım, diyerek kendi akrabasından birisini söyledi. Zira bunlar kâfirlerin öncüleridir, dedi.

Abdüllah İbn-i Ravaha:

— Ya Resulullah, odunu çok olan bir dereyi seçelim, bunların hepsini o dereye doldurup arkasından ateşi yakalım, hepsi ateşte yansın, dedi.

Abbas ona dedi ki:

— Akrabalığı kesdin.

Resululah, hiç bir şey söylemeden Haremden çıktı:

— Cenabı Hak bâzı kullarının kalblerini yağdan daha yumuşak, bazısının da taştan daha sert yapar. Ey Ebûbekir! Senin benzerin Hazret-i İbrahim'in benzeridir ki, Cenabı Hak şöyle buyurdu:

فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

«Bundan sonra kim bana uyarsa işte o, bendendir. Kim de bana karşı gelirse hakikat sen çok yarlığayıcı, çok esirgeyicisin.» (İbrahim: 36)

— Yine senin benzerin, ey Ebûbekir, Hazret-i İsa'nın benzeridir. Cenabı Hak onun hakkında şöyle buyurur:

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

«Onlara azâb edersen senin kullarındır. Eğer affedersen,aziz ve hâkim olan sensin.» (Mâide: 120)

Peygamberimiz buyurdu:

— Ya! Ömer Senin benzerin Hazret-i Musa'nın benzeri gibidir. Hazret-i Musa şöyle demiştir:

رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

«Ey Rabbimiz, sen onların mallarını yok et Rabbimiz, kalblerini şiddetle sık ki, onlar o çetin azâbı görecekleri zamana kadar iman etmeyeceklerdir.» (Yunus:88)

Ondan sonra Resululah buyurdu:

— Ya Ömer! Sen Nuh Aleyhisselâm'a da benziyorsun. Zira Nuh Aleyhisselâm, kavmine şöyle demişti:

رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا

«Ey Rabbim yeryüzünde kâfirlerden yurt tutan hiç kimseyi bırakma.»

Ve devamla buyurdu ki: «Bu esirlerden ya fidye alınacak veya öldürülecektir.»

Abdullah İbn-i Mes'ud diyor ki: «Süheyl Bin Beydâ hariç olsun. Zira onun müslümanlığı kabul ettiğini duydum.» Resul-i Ekrem hiç bir şey söylemediler. O zaman gökten başıma belâ yağmış gibi korktum. Ondan sonra Peygamberimiz: «Süheyl Bin Beydâ hariç!» buyurunca çok ferahladım.

Hazret-i Ömer İbni Abbas'dan, İbni Abbas da İbni Mes'ud'dan şöyle rivayet etmişlerdir:

«Fahr-i âlem benim sözüme değil de Hazret-i Ebûbekrin sözüne meyil buyurdu. Ertesi gün Muhammed Mustafa ile Hazreti Ebûbekirin birlikte ağladıklarını gördüm: «Ey Allahın Resulü! Ağlamanızın sebebi nedir? Bana lütfen bildirin, şayet ağlamak icabediyorsa ben de ağlayayım,» dedim. Resulullah buyurdu ki: «Ben Enfal Sûresinin 67 nci âyeti kerimesindeki ilâhî ahkâma ağlıyorum. Bir esirden kırk okkıye alınmıştı.»

Ibn-i Abbas (R.A.) rivayet ediyor: «Esir olan kâfirlerin öldürülmesi hususundaki emir Bedir muharebesinde verilmişti. O vakitler müslümanlar az idi. Müslümanlar çoğalıp geçimleri sıkışınca, Cenabı Hak Resulüne ve iman eden kullarına şu âyet-i kerimeyi inzal buyurdu:

«Cenabı Hak ganimet malının size helâl olacağını Levh-i Mahfuzda takdir etmeseydi, emir olunmadan aldığınız fidyeler için elbette büyük azâb size erişirdi.»

Rivayet olunduğuna göre, Bedir muharebesinde bulunan mü'minlerin hepsi esirlerden fidye almağı kabul etmişlerdi. Ancak Hazret-i Ömer esirlerin öldürülmesini teklif etti.

Sâd bin Muaz da şöyle demişti: «Esirleri öldürmek, bırakmaktan daha hoş geliyor.» Bunun üzerine Resulullah: **«Eğer esirler sebebiyle gökten azâb inseydi, Ömer Bin Hattâb ve Saad Bin Muâz kurtulmuşlardı,»** buyurdular.

14. **MENKIBE:**

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ
لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ

«Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helâl edildi. Onlar sizin için, siz de onlar için birer libassınız.» (Bakara: 187)

Bu âyet-i celînenin tefsiri üzerinde Meâlimüttenzil adlı kitapta bilginler şu açıklamaları yapmaktadırlar: Müslümanlığın ilk yayıldığı devrelerde , iftardan ve yatsı namazını kılmadan uyuyuncaya kadar yemek, içmek veya cim'a etmek haram idi. Ömerül-Faruk bir gece yatsı namazını kıldıktan sonra tahammül edemeyip ailesine yaklaştı. Boy abdesti aldıktan sonra pişman oldu, ağladı. Sabahleyin Resulullahın huzuruna vardı. Durumu anlattı. Peygamberimiz:

«Ey Ömer! Sen bunu yapmamalıydın!» dediler. Bunun üzerine bazı Sahabeler de aynı harekette bulunduklarını ifade ettiler. İşte bunun üzerine yukarıdaki âyet-i kerime nazil oldu.

15. **MENKIBE:** Meâlimüttenzil adlı kitapta, Tahrim Sûresinde Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ
الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ●

«Onun aleyhinde birbirinize arka verirseniz hiç şüphesiz Allah bizzat onun yardımcısıdır. Cebrâil de, mü'minlerin salih olanları da, bunların ardından melekler de yardımcıdır.» (Tahrim: 4)

16. **MENKIBE:** Hazret-i Ömer (R.A.) bir yerde oturup hırkasını yamarken, arkası açık olduğundan güneşin harareti tesir edip mübarek kalbi biraz incindi. Güneşe dikkatle bakınca, Allahın emriyle güneşin ışığı söndü. Cebrâil Aleyhisselâm, Peygamberi Zîşan Efendimize gelerek: «Ömer'e emir buyurun, güneşe şefkatle baksın, aksi takdirde kıyamet gününe kadar bu güneş böyle kalır. Her taraf karanlığa boğulur», buyurdu. Hazret-i Ömer emre uyarak güneşe şefkatla baktı, Allahın kudretiyle güneş eski haline döndü. Bu fıkradan Hazret-i Ömerin üstünlüğü anlaşılmalıdır.

17. **MENKIBE:** Ebül Mü'min Nesefî (R.A.) **Temhid** adlı kitabında yazmıştır: Ebûbekir, ölümüne yakın Hazret-i Osmanı çağırdı; kendisine: «Yaz», buyurdu. Osman Zinnüreyn yazmağa başladı. Yazdığı

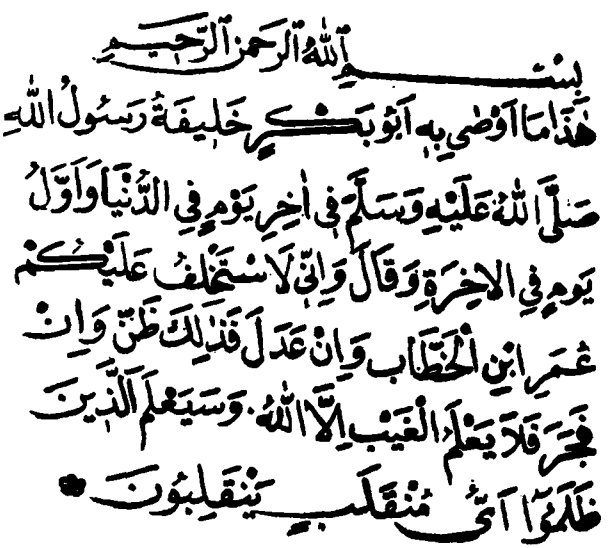
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
هٰذَا مَا أَوْصَى بِهِ أَبُو بَكْرٍ خَلِيفَةُ رَسُولِ اللّٰهِ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ فِي الدُّنْيَا وَأَوَّلُ
يَوْمٍ فِي الْآخِرَةِ وَقَالَ وَإِنِّي لَا أَسْتَخْلِفُ عَلَيْكُمْ
عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ وَإِنْ عَدَلَ فَذٰلِكَ ظَنِّي وَإِنْ
فَجَرَ فَلَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللّٰهُ. وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ
ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

Evvelâ besmele yazdı. Arkasından: **«Bu, Cenâb-ı Hakkın Resûlünün Halifesi Ebûbekirin dünyadaki son günü, âhiretteki ilk gününün vasiyyetidir. Ben, Ömer bin Hattâbı Halife seçtim. Ona itaat edin. Öyle zannediyorum ki, adalet eder. Yanılmışsam gaybı ancak Allah bilir»**, yazıldı ve ashab-ı kiram da kabul ettiler.

Hazret-i Ali (Allah ondan razı olsun) ilk defa kendisi, seve seve Hazret-i Ömer'e bi'at etti. Çünkü Resulüllah'ın:

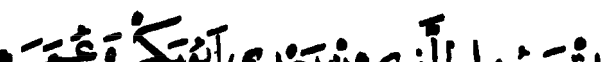
اِقْتَدُوا بِالَّذَيْنِ مِنْ بَعْدِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرَ

«Benden sonra iki kimseye uyun. Onlar Ebûbekir ve Ömerdir.» buyurduğunu duymuştu.

Rivayet olduğuna göre bütün bilginler, Hazret-i Ömerin idaresinin kendisinden önce ve sonrakilerden daha adaletli olduğunu kabul etmişlerdi.

Hazret-i Ömer bir gün şöyle demişti: **«Dicle kenarındaki bir çobanın kaybolan koyununu, Allahü Teâlânın benden soracağından korkarım.»**

Hazret-i Ömer öğle sıcağında soyunup, zekât olarak beytülmale alınan develerini bağlardı.

Sahabeden:

— Ey Emirel-Mü'minin, niçin siz zahmet çekiyorsunuz, neden istirahat etmiyorsunuz?. diyenlere Hazret-i Ömer:

— Bu gördükleriniz fakirlerin hakkıdır. Cenâb-ı Hak beni bunlara bakmakla vazifelendirdi. İşlerini de kendim görmem doğru olur. Ahirette bunlar benden sorulacaktır, buyurdu.

— Ey Emirel-Mü'minin, size yakın olan işleri görüyorsunuz, fakat uzakta olan işleri nasıl görebilirsiniz? dediler.

Cevabında:

— Sene boyunca etrafı dolaşırım. Fakirleri, hastaları kendim bulur işlerini görürüm, buyurdu.

O mübarek zât her yere vâli gönderirken, vâliye neler yapacağını bildiren bir yazı verirdi. Bu yazının dışına çıkmamasını şiddetle tenbih ederdi. Bundan başka bir yazı da o memleketin halkına hitaben gönderir: «Valiniz benim buyruklarıma sadık kaldığı müddetçe ona bağlanın, itaatta bulunun. Emirlerimden dışarı çıktığı zaman, emirlerini dinlemeyiniz», buyururdu.

Abdurrahman bin Avf diyor ki: Hazret-i Ömer geceleri bütün şehri dolaşırdı. Bir gece benim evime geldi. Şehrin kenarına bir kervan geldi. «Şu kervanın eşyalarının kaybolacağından korkuyorum, beraber gel de gidelim, onları bekleyelim», dedi. Beraber gittik, sabaha kadar kervanın eşyalarını bekledik.»

O büyük Halife insan haklarına bu kadar saygılı, hak hukuka son derece bağlı idi. Onun bu müstesna görüşü karşısında bütün Avrupalılar dahi hayrette kalmışlar, sitayişkâr beyanlarda bulunmuşlardı.

Ramazan gecelerinde hep birlikte kıldığımız terâvih namazı, Hazret-i Ömer tarafından bu ümmete armağan bırakılmıştır.

Hazret-i Ömer Beytülmaldan borç olarak sıkıştığı zaman ödünç para alırdı, fakat bunu bekçi Eslemi'den alırdı.

Ömerin hayatı pek cazip bir hayat değildi, kendisi arpa ekmeği yer, kalın kumaşlardan veya şal elbiseden elbise giyerdi. Halifeliği devrinde birçok muharebeler olmuştu. Birçok ülkeler İslâm ülkelerine katıldı. Hesapsız ganimet malları eline geçirdi. Arâb, Acem ve Rum

beyleri emrine boyun eğdiler. Doğuda Ceyhun nehrine kadar olan İran, Azerbaycan Horasan fethedildi. Şam, Mısır, Amman onun emrinde idi. Onun zamanında sekiz bin camide cuma namazı kılınıyordu. Nüfusu kalabalık memleketlerin onun tarafından fethedileceği takdir edilmişti. Hangi tarafa asker gönderse, onun askeri muzaffer olarak geri döner, birçok ganimetlerle ve bolluklarla İslâma genişlik verirlerdi. Onun ordusunun hiç bir zaman mağlup olduğu görülmemişti. Kendisi, çok hazırlıklı, tedbirli ve adaletli harekette bulunurdu. Bu kadar şan ve şöhrete sahip olan bir Halife, yemesini, içmesini ve zevkini tam tatmin etmedi, ifrata gitmedi. Hiç bir zaman onun mübarek kalbine kibir, gurur gelmedi. Sonunda pişman olacağı hiç bir işi yapmadı. Bu izahlar Taberi tarihinden alınmıştır.

19. MENKIBE: Hazret-i Ömer hilafette oturduktan sonra kızı ve Resulüllahın eşi Hazret-i Hafsa validemiz Babası Ömerin huzuruna girdi. Baktı ki, babası on iki yamalı bir elbise giyiyor, iki yaması da deriden idi.

— Babacığım, bu elbiseyi bir fakire verip de, yenisini almakta bir sakınca var mıdır? diye sordu.

Hazret-i Ömer:

— Kızım, sen Resulullahın karısı idin, bizden daha fazla kendisine yakındın. Resulüllahın bu değersiz dünyadan ne kadar kaçtığını, ne kadar bu dünyaya değer vermediğini bizden daha iyi görüyordun? Kendisinin ölümüne yakın bana «Ey Ömer! Benimle ve Ebûbekirle mahşerde buluşmak istersen izimizden ayrılma» buyurduğunu duymadın mı? diye cevap verdi.

20. MENKIBE: Hazret-i Ömer Halife iken, Numan'ı (R.A.) Başkumandan seçip bir ordunun başında İran'a göndermişti. Hemedân ve Nihavend'i (İranın güney batısında iki şehir) zaptetti. Hazret-i Muğire'nin esiri olan bir mecûsi Acem, cebinden bir kutu çıkardı ve dedi ki:

— Babam bana bu hokkayı verdiği zaman vasiyet etmişdi ki, Padişah olduğun vakit bunu açacaksın. Ben bundan sonra padişah olacak değilim, diyerek kutuyu Muğire Hazretlerine verdi.

Muğire Hazretleri hokkayı eline alıp bütün askerlerin gözlerinin önünde açıp gördüler ki, kıymetli eşyayla içi doludur. Hepsi dediler ki:

— Bu hokka harb ile alınmamıştır. Bunu olduğu gibi Hazret-i Ömere gönderelim.

Hazret-i Ömer kutuyu Ashab-ı Kiram arasında açtı ve kutuyu getirene:

— **Bu da İslâm askerinin hakkıdır, satıp parasını gâzilere taksim etsinler,** buyurdu.

Kutu geri gönderildi, civardan gelen zenginler kıymetli mücevherleri satın aldılar. Otuz bin kadar muharibe onar bin akçe düştü. Daha evvel temin edilen ganimet malının beşte biri Beytül-Mal'a ayrıldıktan sonra her bir gaziye altın ve gümüşten başka altmış bin akça düşmüştü .Hazret-i Ömer bu kadar maldan hiç bir kuruşluk mal kendisine bırakmadı. Hepsini fakirlere ve gazilere dağıttırdı. Bu izahlar Taberî tarihinden alınmıştır.

21. MENKIBE: Yine Tarih-i Teberî'de nakledilir ki: Hicretin yirmi üçüncü senesinde İran'da eşkiya kürtlerin zulmünden şikâyet edildi. Müslümanların yollarını keser, mallarını alırlardı. Din ile alakaları olmayıp, iman etmiyorlardı. Hazret-i Ömer (R.A.), o eşkiyanın üzerine Mesleme Bin Kays'i bir miktar kuvvetle gönderdi. Mesleme, İran'a gidip onları dîne dâvet etti. Kabul etmediler.

— Cizye verin, dedi.

Onu da kabul etmediler. Muharebe edildi. İslâm askeri eşkiyanın erkeklerini öldürüp, kadınlarını esir etti. Mesleme Hazretleri malının beşte birini ayırdı. Bu Beytülmal içindi. Ayrıca içinde bir çok kıymetli cevherler bulunan bir kutuyu harbte bulunan bütün müslüman gâzilerin rızasiyle Hazret-i Ömer'e hediye gönerdi..

Beşte bir gânimet malını ve içi cevherle dolu kutuyu götüren şahıs anlatıyor:

«Medîne-i Münevvere'ye geldim. Hazret-i Ömer, fakirlere yemek veriyordu. Çünkü her gün Beytülmalden fakirlere bir deve kesip, yedirmek âdeti idi. Yemek sırasında, yemek yiyenlerin arasında dolaşır, ekmek veya yemek isteyenlere verirdi. Ne kadar yemek lâzımsa getirip verirdi. Hazret-i Ömeri bu hizmette gördüm, sabrettim. işini bitirip evine gideceği zaman kendisiyle görüşmeği bekledim. Ayrıldı ve evine doğru gitti, ben de arkasından gittim. Bana: «İçeri gir», dedi. Ben de içeri girdim.

Hazreti Alinin kızı ve Hazreti Ömerin karısı Ümmü Gülsüm orada idi. Bu kız Fatıma validemizden olmuştu. Baktım ki, üzerine bir eski kaftan giymiş oturur, evinin içine baktım bir de eski bir kilim gördüm. İki de yastık bulunuyordu. Yastıklar dahi hurma lifinden

Hazret-i Ömer kilimin üzerine oturup yastığı benim altıma verdi. Oturdu. Hazret-i Ömer, Ümmü Gülsüm'e:

«Bugün bizim için yemek pişirdin mi? »diye sordu.

«Yalnızlık sebebiyle bugün yemek pişiremedim,» dedi.

Ve bir çanakta bir miktar zeytinyağı, tuz ve bir parça arpa ekmeği sofraya konuldu. Hazret-i Ömer'in hatırı için sofraya oturdum. Sonra kutuyu çıkarıp koydum.

«Bu nedir?» diye sordu.

«Bunu Mesleme bin Kays, bütün müslümanların rızasını aldıktan sonra sana gönderdi», dedi.

Hazret-i Ömer ellerini dizlerine koyup ağladı.

«Cenâb-ı Hak Ömer'e ne kadar büyük nimetler verdi. Hâlâ gözü ile karnı doymadı, bu kutuyla mı doyacak diyorsunuz? Hemen bunu Meslemeye götür, bir daha böyle şeyler yapmasın. Müslümanların hakkını başkalarına göndermesin. Bunları satsın. Müslümanlara dağıtsın. Eğer oraya gittiğim zaman dağılmışlarsa, Meslemeye herkese ibret olacak bir iş yapacağım», dedi.

«Ey Mü'minlerin Emiri! Binecek hayvanım yok. Yürüyerek gidersem yetişemem», dedim.

Sadaka develerinden iki tanesinin getirilmesini emreyledi. Develer geldi. «Bunlara nöbetle binerek gidersin», dedi. «Oraya gidince, senden daha düşük bir müslümana verirsin», buyurdu.

Durmadan yola çıktım. Koşarak muharebe yerine gittim. Kutuyu Meslemeye verdim ve vaziyeti anlattım. Mesleme (R.A.) kutudaki cevherleri otuz bin akçeye satıp, gâzilere dağıttı.»

22. MENKIBE: Hazret-i Ömer'in Hilâfeti zamanında Şam-ı Şerif yakınında bir kale muhasara edildi. İlâhî hikmete binaen, kale kolayca fethedilmedi. Hazret-i Ömer öfkelenip, bütün müslüman askerlerini huzuruna çağırdı:

«Bu kalenin fethedilmemesinin hikmeti nedir? Kâfirler kimlerdir ki, müslümanlara karşı dayanmış olacaklardır? Görünüşte aranızda hata eden bir kimse bulunmamış olsa bunlar bu kadar dayanamazlardı», diyerek huzurundaki Müslüman topluluğunu bir nevi azarlamış oldu.

Onlar da hemen tevbe istiğfar ettiler, o esnada Ashab-ı Kiram arasından biri! ağlayarak Hazret-i Ömer'in huzuruna gelip: «Ey

Emirel'mü'minin! Bu gece teheccüt namazına kalktığım vakit, karanlık olduğundan aradığım misvaki bulamadım, misvaksız namaz kıldım, varsa hatam bu olabilir», dedi.

Hazret-i Ömer: «Tevbe ve istiğfar etmeğe devam et,» buyurdu. Bir saat geçmeden kale fethedildi.

Ey Mü'min kardeşler, İslâm askerine yaraşan, doğru yoldan ayrılmamaktır. Ancak bu sayede vardıkları yerde yüzleri ak ve gönülleri berrak olur. Bu vesileyle bir çok ülkeleri de fethetmiş olurlar. Yoksa eziyet ve zulüm, ne dünyada ve ne de âhirette yararlı bir şeydir. Zalimler de dünya ve ahirette perişanlıktan kurtulamayacaklardır.

Birçok muteber kitaplarda büyük kişiler rivayet etmişler ki: «Bir asker zulmederse, Cenâb-ı Hak onları düşmanın karşısında korkutur ve onları mağlûp olarak o muharebeden döndürür.»

Diğer bazı meşayih de buyurmuşlardır ki: Zulüm harb meydanında çirkin bir şekle girip, zâlimlerin gözlerine görünür, ondan korkup kaçarlar.

Bu gibi haller çok defa görülmüştür. Cenâb-ı Hak bizleri nefsimizin esaretinden kurtarsın ve bize iyi yolda yürümeyi nasib buyursun.

23. MENKIBE: Hazret-i Ömer kendi hilâfeti zamanında Bizans imparatoruna elçi gönderip dîne dâvet etti. Bizans İmparatoru bir takım hediyelerle bir elçisini gönderdi. Bizans elçisi, Medîne-i Münevvereye geldi. Ömerül-Faruk, bir kadının duvarını yaptırıyordu. Elçinin geldiğini Ömer'e bildirdiler:

«Bizans Elçisi geldi, emrin nedir?» dediler.

«Söyleyin, gelsin.»

Sahabe: «Ellerinizi yuyup, bir yerde otursanız olmaz mı?» dediler, kabul etmedi. Baktılar olmayacak, elçiyi çağırdılar. Hazret-i Ömerle buluşturdular. Elçi Hazreti Ömer'i görünce: «Eyvah, İslâm önderi bu mudur? Eğer böyle bilseydim, gelmezdim», dedi.

Hazreti Ömer, iki mübarek çamurlu parmakları ile işaret edip buyurdular ki:

«Eğer hükümdarın seni göndermeseydi onun iki gözünü çıkarırdım.»

Târih kitapları yazıyor ki, Hazret-i Ömer parmağı ile işaret edince, Bizans İmparatorunun iki gözü çamurlu iki parmak tarafından kör edildi. Parmakların çamuru gözlerinin üzerinde kaldı. Ne kadar

çabaladılarsa gözlerinin üzerinden o toprağı kaldıramadılar. Bir zaman sonra elçi müsaade alıp döndü, Bizans İmparatorunun yanına girince, baktı ki, iki gözü de kör olmuş. Sebebini sordu, durumu anlatınca anladılar ve çok taaccüp ettiler. Elçi de Hazret-i Ömerle arasında geçen muhavereyi anlattı.

Başka bir rivayete göre, Bizans İmparatorunun elçisi geldiği vakitte bütün Ashap (Allah onlardan razı olsun) Hazret-i Ömerin yanına oturdular. Kendisinin giymiş olduğu gömlek hurma liflerinden yamalanmış delik deşik idi, kendisi o sırada onu yamalıyordu.

Sahabe: «Efendimiz arkanıza yeni bir elbise giyseniz nasıl olur?» dediler.

Hazret-i Ömer, öfkelendi ve:

«Hâlâ bu debdebeden vazgeçmediniz mi? İslâmdaki kudreti böyle mi anladınız? Bize İslâmın şerefi yetmez mi? İslâmdan üstün bir şeref var mıdır ki ona itibar edesiniz? Bu saadet ve bu devleti Hazret-i Allah bize ihsan buyurdu. İslâm dini tâcını başımıza koydu. Şeriat-ı Muhammediye elbisesini arkamıza koydu. Kalbimizi şehadet kelimesiyle nurlandırdı. İslâm dininin kıymetini hâlâ anlayamadık mı? Kendimizi başkalarına elbise ile mi göstereceğiz?» buyurdu.

Bu sözleri söyleyenler pişman olup, Hazret-i Ömerin bu kesin ifadesine karşı cevap veremediler.

İşte büyüklerimiz dünyaya böylece kıymet vermemişlerdir. Eğer biz de onların yolunu takip edersek, kıyamet gününde Allahın ve Resulüllahın huzurunda mahcup olmayız.

24. MENKIBE: Bir gün Hazret-i Ömer (R.A.) Câmide idi. Bizans İmparatorunun elçisi geldi. Bir takım hediyelerle Ömerin huzuruna girdi. Hediyeleri: Doğan kuşu, bir tazı ve bir şişe de zehir idi. Hazret-i Ömer'e şöyle söyledi:

«Ey Emirel-Mü'minin! Bu doğan hangi doğan kuşunu istersen yakalar. Hiç bir kuş onun pençesinden kurtulamaz. Bu tazıyı avda hangi hayvana salarsan yakalar, elinden av kurtulamaz. Bu şişe zehirinden bir damla içen hemen ölür. Hiç bir ilâç ona kâr etmez. Bunlar acayip şeyler olduğundan bir hükümdarın hazinesinde kalmaları icabeder. Onun için İmparatorumuz bunları size gönderdi.»

Hazret-i Ömer:

«Kuştan insana ne fayda olur? Hal sahibi olan, kuşu eline alıp amellerini zayi etmez», buyurarak doğan kuşunun bağlarını çözüp salıverdi.

«İnsan köpeği ne yapsın? O mekruh hayvanı evine koyup arkasında gezdirmeğe ne lüzum var?» buyurarak köpeğin bağlarını çözüp kendisini serbest bıraktı.

Zehir dolu şişeyi mübarek eline aldı: «Benim dünyada en fena düşmanım nefsimdir» buyurdu ve besmele çekerek şişedeki zehrin hepsini içti. Elçi bu hali görünce kendisinden geçti ve düştü. Bir zaman sonra ayılınca, Hazret-i Ömerin sıhhatte olduğunu gördü. Hemen Hazret-i Ömerin ayaklarına düşüp:

«Bana imanı telkin et», dedi. Ömerül - Faruk Elçiye imanı ve islâmı öğretti .Elçi islâma geldikten sonra bir daha Bizans'a gitmedi. Kalan ömrünü Hazret-i Ömerin yanında geçirdi.

25. MENKIBE: Molla Câmi (Allah ruhunu şad etsin) «Şevâhidünnübüvve» ismindeki kitabında ilk okumağa başlayanlara kolaylık olsun için yazmıştır:

Hazret-i Ömer Halife iken, Sahabe-i Kiram içerisinde birisini başkumandan seçip, bunları birlikte muharebeye göndermişti. Bir zaman sonra Hazret-i Ömer, Câmide otururken, üç defa «Lebbeyk» dedi. Yanında bulunanların hiç birisi bunun inceliğine agâh olamadı, sebebini sormağa da kimse cesaret edemedi. Çünkü Hazret-i Ömer çok şecaatli ve heybetli bir kimse idi. O günün tarihini yazanlar gördüklerini olduğu gibi yazdı.

İslâm Ordusu salimen muharebeden dönünce, başkumandan muharebede yapmış olduğu hareketleri teker teker Hazret-i Ömer'e haber verdi. Hazret-i Ömer:

«O delikanlının durumu ne oldu?» diye sordu. Baş kumandan:

«Bizim bir kasdımız yoktu. Bir dereye varmıştık, O genç suyun derinliğini ölçmek için suya girdi. Halbuki o su çok soğuk idi. Kendisi o soğuğa tahammül edemeyip üç defa: «Yâ Ömer» diye seslendi. Ve ruhunu teslim etti.

Hazret-i Ömer: «Benden sonra âdet olmasın, yoksa ben seni hemen öldürürdüm. Hemen git o delikanlının çocuklarına fidye borcunu öde», diye tenbih buyurdu.

Hazret-i Ömer üç aylık yoldan kendisine seslenen delikanlının sesini duymuş ve ona cevap vermiştir. Kendisi böyle bir mübarek insandı. Onun yüceliği bu kadar engin ve derindi.

26. MENKIBE: (Tin) sûresinin tefsirinde yazılıdır ki, Behreyn vilâyetinde her sene bir ejderha çıkar, Câbilkâ şehrine gelirdi. Orada

ejderhaya bir erkek çocuk verirlerdi. Onu yeyip geri döner giderdi. Bir sene nöbet fakir bir kimsenin çocuğuna geldi. Artık çocuğun verilme zamanı da yaklaşmıştı. Babası feryat içerisinde Hazret-i Ömer'in yanına geldi:

«Ey bu toprağın Halifesi! Sizin idarenizin altında dertli kederli yaşamak mümkün olur mu?» dedi. Hazret-i Ömer:

«Derdin, kederin nedir? Söyle bakalım,» dedi. Fakir, başından geçen macerayı anlattı, tek bir çocuğu olup, bunu da ejderhaya vereceklerini, başka kimsesi bulunmadığını bunun bir çaresi olup olmadığını yakınarak sordu.

Hazret-i Ömer, kalem ve kâğıdı eline aldı:

«Ey ejderha! Bir daha o şehre gelme, oğlan çocuğunu da alma! Şayed gelirsen, Allahın Resülünün hakkı için, buradan kalkar seni ateşlerle yakarım», diye kâğıda yazdı. Kâğıdı fakir kimse aldı. Câbilkâ şehrine gitti. O zât, kendi memleketinin insanlarına da bu haberi söyleyince, hepsi sevindiler, kâğıdı getirip ejderhanın geleceği yol üzerine koydular .Kendileri gizli bir yerden durumu kontrol ediyorlardı. Ejderha yol üzerindeki kâğıdı görünce, hemen alıp kâğıdı yüzüne gözüne sürdü, başının üzerine koyup durmadan geri döndü. Ondan sonra bir daha gelip erkek çocuk istemedi.

İşte böylece Allahın yardımı Resül-i Kibriyanın mucizesi ve Hazreti Ömerin kerametiyle o memleket halkı selâmete kavuşmuş oldu.

27. MENKIBE: «Şevâhidünnübüvve» adlı kitapta yazılmıştır: Hazret-i Ömer, Amr İbni As (Allah onlardan râzı olsun) Mısır şehrini düşman elinden alınca, onu Mısır'a vali tâyin etmişti. Birkaç ay sonra Mısır halkı Valinin huzuruna çıktılar:

— Bu Nil nehrinin bir âdeti vardır. O âdet yerine getirilmezse onun suyu fazlalaşmaz, dediler.

Amr İbni As:

— O âdeti nedir? diye sordu.

— Önümüzdeki ayın on ikisinde, annesini, babasını râzı kılarak, bir çocuğu süsler, nehre atarız, dediler.

Amr İbni As hazretleri:

— Bu kötü bir harekettir. Dinimiz bütün kötü âdetleri kaldırmıştır, dedi.

Aradan üç ay kadar bir zaman geçti. Nil'in suyu fazlalaşmadı. Başka memleketlere göç etmeğe başladılar. Amr İbni As, bu durumu Hazret-i Ömere duyurdu. Hazret-i Ömer verdiği cevapta:

«Fevkâlâde hareket etmişsin, mektubumun içine bir kâğıt koydum onu nehre at», diye yazdı.

Amr İbni As mektubu alınca açtı, içindeki kâğıtta: «Ömer Bin Hattâb'dan Mısır Nil'ine. Bundan sonra eğer sen kendi arzunla akıyorsan, akma, eğer seni tek ve kahhar olan Allah akıtıyorsa, senin akmanı ondan istiyoruz», ibareleri yazılı idi. Amr İbni As, o kâğıdı Nil'i mübareğe koydu. Sabahı gün Nilin suyu on arşın yükseldi. Ondan sonra da Mısır halkı o kötü âdetten kurtuldu.

İmam-ı Müstağfirî yazıyor: Musa aleyhisselâm Fir'avna beddua etmişti. Cenâb-ı Hak Nil suyunu kesti. Mısır halkı bu sebepten etrafa yayılmağa başladılar. Nihayet bir gün bir araya gelip Hazret-i Musanın huzuruna çıktılar. Hazret-i Musa'dan: «Dua edip suyun akmasına yardımcı olmasını» istediler. Musa, belki İmana gelirler diye dua buyurdu. Sabahı gün su on altı arşın daha yükseldi.

Cenâb-ı Hakkın bu lûtfu Hazret-i Muhammedin en sevdiği Ömer ül-Farûk Hazretlerine bir keramet mahsulü olmuş oldu.

28. **MENKIBE:** Bir delikanlı devamlı olarak beş vakit namazını Hazret-i Ömer (R.A.) Hazretleri ile kılardı. Hazret-i Ömer ne zaman selâm verse o delikanlıyı arkasında görürdü. Bu sebepten dolayı Ömer (R.A.) Hazretlerinin o gence sevgi hisleri çoğalmıştı. Bir güzel kadın da o delikanlıya âşık olup, sık sık, o genci evine çağırırdı, fakat bu genç bu çağrıya kulak vermezdi. Kadın gencin arkasında bir hayli koştuğu halde bir türlü onun kalbini kendi tarafına çeviremedi. Kadın, bir ihtiyar kadına baş vurdu. Koca karı:

— Seni bu akşam o delikanlı ile birleştirirsem bana ne ikram edeceksin? dedi.

Kadın:

— Bu iyiliği yaparsan, sana çok şeyler vereceğim, diye vaadde bulundu.

İhtiyar kadın evinde otururken, delikanlı yatsı namazını kılmış, evine gidiyordu. Yol üstünde bulunan kocakarının evinin önünden geçerken, kocakarı:

— Bana yardım edene Allah yardım etsin, diye bağırdı.

Delikanlı feryadı duyunca, kocakarıdan feryadının sebebini sordu. Kocakarı:

— Bir koyun kaçırdım, tutamıyorum, bana yardım et, dedi.

Bu genç söylenen söze inanıp, hemen eve girdi. Gence âşık olan kadın, kapıyı kitleyip, gencin ayaklarına sarılarak yalvarmağa başladı.

— Çok zamandanberi senin aşkınla yanıyorum, diyerek delikanlıyı sıkıca yakaladı.

Delikanlı yine kadına iltifat etmeyip, yüzüne bakmadı. Kadın genci çok övdüğü halde yine delikanlı kadının yüzüne bakmıyordu. Kadın:

— Ya bana yaklaş yahut olanca kuvvetimle bağırıp bütün mahalle halkını başına yığdırır, seni rezil rüsvay ederim, dedi.

Genç:

— Ahirette rüsvay olacağıma burada olurum, dedi. Genci hiç bir yoldan aldatamayacağını anlayan kadın, feryat etmeğe başladı, bütün mahalle halkı evin etrafını sardı.

Kadın:

— Bu akşam kapıyı sıkıca kitleyip yatmıştım, bu adam gelip benim ırzıma tecavüz etti, onun için sizi çağırdım, dedi.

Mahalle halkı içeri girip genci dövdüler, hatta başını birkaç yerden yardılar ve ellerini bağlayarak genci Hazret-i Ömer'in huzuruna çıkardılar. Hazret-i Ömer sabah namazını kıldıktan sonra, o genci göremedi. Acaba hasta mı oldu, yoksa başka bir şey mi oldu, diye düşünürken, kalabalık halk arasında o genci gördü. Kadın da meclise geldi ve ağlaması ayyuka çıkıyordu.

Genç, Hazret-i Ömerin heybetinden çok fazla korkardı. Hazret-i Ömer gazaba gelince, gazabının tesiriyle vücudundaki kıllar cübbesinin dışına çıkardı. Kendisi dünya işlerinden kızmaz, mübarek kalbini dünya kaplamazdı, varlık onun yanında yokluktan farksızdı. Hazret-i Ömer genci bu halinde görünce:

«Ey Allahım, bu delikanlıya hüsn-ü zannım vardı. Resûlünün aşkına beni bu zannımdan çevirme» diye yalvarıp yakarmağa başladı. Sonra genci yanına çağırdı:

— Senin hakkında iyi düşünürüm. Senin bu çirkin işi yapacağını zannetmiyordum. Korkma, yakın gel, Allah doğru kullarının yardımcısıdır, buyurdu.

Genç:

— Bu kadın bana birkaç senedir aşık olmuştu, defalarca bana

haber gönderdiği halde sözüne bakmıyor ve arzusuna ram olmuyordum. Sonunda bir ihtiyar kadının hiylesiyle beni evine çağırdı, yine arzusuna ram olmayınca beni bu hale getirdi, dedi ve başından geçen bütün mezâlimi anlattı.

Hazret-i Ömer:

— O ihtiyar kadını görsen tanır mısın? dedi.

— Evet.

Şehirde bulunan bütün ihtiyar kadınlar dışarı çıktılar, bütün ihtiyareler, gencin önünden geçerken, genç kendisine hiyle yapan kocakarıyı tanıdı. Onu, Hazret-i Ömerin huzuruna getirdiler. Kadın, Hazreti Ömerin heybetine karşı dayanamadı, para yüzünden yaptığını ikrar eyledi. Kocakarı sırrı verince öbür kadın da bu işi ne için yaptığını anlatmağa başladı.

Hazret-i Ömer ayağa kalkıp, bizzat gencin başındaki kanları kendi mendili ile silip, yarasını bağladı ve:

— Allah'a hamdolsun ki, Muhammed Ümmeti içerisinde Hazreti Yusuf'a benzeyen de oldu. Yusuf'un Zeliha'dan kurtulduğu gibi bu delikanlı da bu kadından kurtuldu. Bu Ümmetin içinden nice sıddıklar çıkacaktır. Zira Muhammed Mustafa bunu haber vermiştir. Onun mucizesi meydana çıkmıştır, dedi.

Bunun üzerine bütün Sahabe genci tebrik ettiler. Onu alnından ve yüzünden öptüler. Hazret-i Ömer, gencin sırtını okşayarak kendisine sonsuz dualarda bulundu. Kocakarı ve genç kadının bir merkebe bindirilip şehirde dolaştırılmalarını emretti; sonra da onları şehrin dışına çıkarttı.

Hazret-i Ömerin bu feraseti cidden takdire şayandır. Çünkü gencin hakkında o kadar şikâyetçiler olduğu halde, kendisi onun hakkında kötü düşünmedi, işi sabırla sonuçlandırdı ve haklıyı ortaya çıkardı. Kocakarıya tam bir teveccühle bakınca, bildiğini saklayamadı. Onun manevî tasarrufu çok yüksekti. Onun manevî heybetinden huzurunda kimse yalan söyleyemezdi. Biri mü'min diğeri kâfir iki kişi veya münafık iki kimse yanına gelse, onları, feraseti ile ayırırdı.

Yanına gelenlerin zahirî hallerine bakmaz, onların kalblerine nüfuz ederdi. Onun için ona «FÂRUK» denildi. Onun dostluğu ve düşmanlığı yalnız ve yalnız Allah içindi. Birçok zaman onun manevî istekleri üzerine âyetler nazil oldu.

29. MENKIBE: Hazret-i Ömer (R.A.), beraberinde birtakım ashabı kiramla Şam'a gidecekti. Bazı kitaplarda Kudüs'e gidecekti diye yazılıdır. Yanında devesi ve Muğire ismindeki hizmetçisi bulunuyordu.

Birer saat nöbetleşe deveye biniyorlardı. İlâhî hikmet hasebi, Şam'a yaklaştıkları zaman deveye binme sırası köleye gelmişti. Ashab-ı Kiram, deveye Hazret-i Ömerin binmesini, zira Şam'a binili girmesini münasip bulmuşlardı.

Hazret-i Ömer bu görüşlere karşı şu cevabı verdi:

— Nöbet Muğire'nindir. Ben nasıl binerim?

Ashab-ı Kiram:

— Lütfen, istirhamımızı kabul buyurun, dediler.

— Hâlâ bu evhamdan kurtulamadınız, İslâm dininin ülviyetini böyle mi anlıyorsunuz? Cenab-ı Hakkın bize İslâm dinini nasip buyurmasından daha üstün ve daha şerefli bir şey var mıdır? İslâm dini tacı başımızda, Resulüllah'ın şeriat elbisesi üzerimizde, şehadet kelimesi dilimizde, Kur'an-ı Kerîm kalbimizde olduktan sonra başkalarından bir şeref beklemeyin veya deveye binmenin, başkasının elbisesini giyinip gösteriş yapmanın ne kıymeti vardır! Yalnız Habibi Ekremin ümmeti olmak şerefi bize yetmez mi? buyurdu.

Buna karşı Ashab-ı Kiram hiç bir şey diyemediler. Sonra Muğire Allaha yemin ederek, hiç bir sahabenin tesirine kapılmadan, ancak kendisinin içten gelen arzusu ile ve hakkını da helâl edeceğini vâdederek, Hazret-i Ömer'in, arkasına devesine binmesini istirham etti. Bu içten gelen arzuyu Hazret-i Ömer kırmadı ve deveye bindi.

Şam'a yaklaştıkları zaman, İslâm askeri arasında:

— Buradan sağ ve selim çıkacağımızı Allahu Teâlâ bilir. Bende kimin hakkı varsa gelsin alsın, diye her tarafta nida ettirdi.

İslâm askeri:

— Ey Emirelmü'minin, senden kimse şikâyetçi değildir. Kimsenin sizden hakkı yoktur, diyerek kendisine hayır duada bulundular.

Ancak kölesi:

— Efendim, bir gün benim hiç suçum yok iken, kulağımı çekmiştiniz, o hakkım hâlâ üzerinizdedir, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Gel sen de benim kulağımı çek, ödeşelim, buyurdu.

Ashab-ı kiram hep birden: «Allahü Ekber», dediler. Zira hayretler içerisinde kalınınca, tekbir almak Araplarda âdet haline gelmişti.

Sahabe:

— Ey Halife, senin gibi bir adaletli hükümdar, ne gelmiş ve ne de gelecektir. Kendi kölenin bu çeşit haksızlık yapması doğru değildir. Sonra efendinin kölesini terbiye etmek hususunda kulağını çekmekte ne gibi bir mahzur vardır? Kulağını çekmekle hiç bir şey lâzım gelmez, dediler.

Hepsi kölenin başına toplanıp onu azarladılar.

Hazret-i Ömer:

— Ona lütfen dokunmayın. Bu işin cezasını âhirette çekmektense, burada çeker, kurtulurum. Ey Muğire, gel kulağımı çek, burada helallaşalım, âhirete hiç bir şey kalmasın, buyurdular.

Muğire, Hazret-i Ömerin mübarek kulağını tutup bir miktar çekti.

Hazret-i Ömer (R.A.):

— Niçin fazla çekmedin, dediler.

Muğire:

— Senin Hakkının bende kalarak âhirette kısas yapılacağından korktum, dedi.

Anlaşılıyor ki, Hazret'i Ömer çok büyük bir zât idi, kölesinin dahi sözünü dinledi, kölenin efendisine karşı bu muamelesi cidden hayrete şayan idi. Kölesi, efendisinin kalbi değil, bir kılı dahi kıpırdamayacağını bildiği için bunu yapmıştı. Hatta bu hareketinden Hazret-i Ömerin kendisini daha fazla seveceğini de düşünmüştü. Aynen düşündüğü gibi Hazret-i Ömer, kölesi Muğire'yi daha fazla sevmeğe başladı.

Hazret-i Ömerin menkıbeleri hesapsızdır, ancak Hazret-i Cebrailin, getirmiş olduğu 17 âyet-i kerîme onun arzusu üzerine geldiği hususu, onun manevî cephesinin ne kadar üstün olduğuna kifayet etmez mi? Bundan daha büyük alamet aramak doğru mu?

30. MENKIBE: Ömerül-Faruk Hazretleri Halife olduğu bir zaman da birkaç bin askerini harbe gönderdi. Harbe gidenlerin evlerine adam gönderip, onların bir ihtiyaçları olup olmadığını sordururdu. Kendisi de gece vakti şehri dolaşırdı. Bir gece şehri dolaşırken, ağlayan bir kadının sesini duymuş ve o sese doğru yaklaşmış, şunları duyuyordu:

— Halife kocamı harbe göndermiş, biz burada aç susuz kaldık Yarın çocukları götürüp halifenin kapısına bırakacağım.

Hazret-i Ömer bunu duyar duymaz artık sabrı kalmadı. Hemen eve gelip bir çuval un omuzuna alıp kadının evine gelip mübarek eliyle odun yarıp ateş yaktı. Kendisi suya gidip suyu aldı, bir tencereyi ateşe koydu, pişirdi ve çocuklara yedirdi, çocuklar rahat ettiler. Kendisi kadından özür diledi ve şöyle söyledi:

— Bu ana kadar sizin durumunuzu bilmiyorduk, ihtiyacınız olursa hemen bildirin.

Kadın Hazret-i Ömerin bu çeşit hareketi karşısında çok hayır dualarda bulundu. Hazret-i Ömer Halife iken bu derece tevâzu gösteriyordu. O mübareği bu büyüklüğü ile sevmiyenin halini düşünmeli ve onların islâhına ,yola gelmelerine dua etmelidir. (Bu parça Taberi tarihinden alınmıştır).

31. MENKIBE: Hazret-i Ömer (R.A.) İran'ı almak ve orayı da İslâm Ülkesine katmak istiyordu. İşte bu gaye için o mübarek askerini topladı ve onlarla istişare ederek S'ad İbni Vakkas'ı başkumandan tâyin edip muharebeye gönderdi. İslâm Ordusu yirmi bini mütecaviz idi. Kisranın Ordusu şehirden dışarı çıktı, İslâm ordusunun karşısına dikildi. Kisra S'ad bin Ebî Vakkas'a bir elçi göndererek ne için geldiklerini ne istediklerini sordular.

Sad İbni Vakkas şöyle cevap verdi:

— Biz, Allahü Teâlânın askerleriyiz. Sizi İslâm dinine çağırmağa geldik. Kabul etmezseniz harbedeceğiz.

Bu haber Kisrâ'ya ulaştı. Kisrâ:

— Yarın harp hazırlığına başlansın onlardan ne için korkacağız, onlar yirmi bin kişi biz ise yüz bin kişi oluruz.

İranın Padişahlarına Kisrâ denirdi. O günün Padişahının ismi «YEZDECER» idi.

Sabahleyin her iki taraf atlarına binerek, mübareze meydanına atıldı. Davullar bir taraftan çalınıyordu. İki ordu birbirine karıştı, çok şiddetli bir muharebe ceryan etti. Akşam olunca, asayiş davulu çalındı, herkes çadırına girdi. Başka bir rivayete göre muharebe sabaha kadar devam etti. Kisranın baş pehlivanı Rüstem uzun zaman harb meydanında dayandı.

Müslüman ordusu içinde bir arab asker içki içtiği için Başkumandan çadırında habsedilmişti. Rüstem'in İslâm askerlerini bir vurmada

düşürdüğünü görünce ona diş biliyordu. Başkumandan Sad Bin Vakkas o gün makadında ağrı çıktığı için, harb teçhizatını çadırına bırakmış, başka tarafa gitmişti. O arap gâzi, Sâd İbni Vakkas'ın atını ve kılıcını eline alarak Rüstemin bulunduğu yere gitti. Rüstemi öyle titretti ki, kendisine hiç göz açtırmadı. Birinci hücümda Rüstemi atından indirdi, başını gövdesinden ayırdı, durmadan eski çadırına döndü, hapse girip cariyeye söyleyerek zinciri boynuna takdırdı.

Sa'd İbni Vakkas, Arabı kendi atıyle harb meydanında görünce çadırına geldi. Durumu cariyeden öğrendi. Bu hadiseyi Halife Hazret-i Ömere yazdı. Halife, O arabın cezasının affedildiğini ve bundan sonraki hatalarına da göz yumulacağını bildirdi. Gazi Arab, affedildiğini öğrenince, tamamen içkiden tevbe etti.

Rüstemin canı cehenneme gittikten sonra artık kâfirlerin azmi gevşedi. Kaçmağa başladılar. İslâm ordusu arkalarını takip etti, kâfirleri kıra kıra şehirlerine kadar getirdiler. Kale kapısını kırıp içeri girdiler. O harbde bulunan yüz bin kâfirden elli bini kırıldı. Rivayetlere göre sonra ordu Kisranın sarayına girdi. Hazinesini de ele geçirdi. Kisranın bir oğlu ile bir kızını esir ettiler. Böylece Ashab-ı Kiram bu harbi başarı ile sonuçlandırdılar.

Rivâyet olunduğuna göre Hazret-i Ömer, Kisrânın kızını, tahir zevcelerden, dili gayet tatlı, kendisi şefkatli olan Ümm-i Seleme'nin yanına gönderdi. Böylece müslüman olacağını ümid edip, kızın cehizi de Beytülmal'ın eminine teslim edildi. Üç ay sonra kız müslüman oldu. Hazret-i Ömere bu haberi müjdelediler. Hazret-i Ömer hazinenin kapısını açtırıp, kıza ait olan bütün mücevheratı çıkarttı. Bunların hepsinin kıza teslim edilmesini emreyledi. Medine halkı bu cehiz eşyasını görünce, hayretler içerisinde kaldılar. Kız kendi cehizini görünce çok sevindi ve Hazret-i Ömer'e hayır duada bulundu. Kızın adı, Sehr-i Bânû idi. Bu kız Hazret-i Hüseyin (R.A.) Hazretlerine nikâhlandı.

32. MENKIBE: Ömerül-Faruk Halife iken bir bayram olmuştu. Herkes çocuklarına bayramlık elbisesi alıyordu. Hazret-i Ömerin oğlunun elbiseleri eski idi. Çocuklar bayram günü Hazret-i Ömerin oğlu ile alay etmeğe başladılar, elbisesinin eski olduğunu ileri attılar ve onun yüzünden çocuğu istihza ettiler. Mübarek yavru ağlayarak babasının yanına geldi. Babası çocuğunun ağlama sebebini sordu. Durumu kendisine anlattılar, vaziyeti öğrendi.

Hazret-i Ömer, Beytülmaldan kendisine elbise almak için Beytülmalın Bekçisini çağırdı. Oğlunun ağlama sebebini kendisine anlat-

tı: Gelecek ayın maaşından bir miktar vermesini istedi. Beytülmal bekçisi:

— Ey Mü'minlerin reisi! yaşayacağınızı kat'î biliyor musunuz ki, hak etmediğiniz bir parayı istiyorsunuz, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Allahtan başka bunu kimse bilemez, dedi.

— O halde Ey Halife yaşayacağınızı garanti etmedikten sonra ne almanız size yakışır ve ne de bizim vermemiz makul olur.

Hazret-i Ömer, söylediğine pişman oldu, Beytülmal emininin sözünü beğendi, hayır dua buyurdu. Allahü Teâlâ çocuğun kalbine bir yolla teselli verip her biri kalb safası ile gettiler.

Ey Mü'minler! Hazret-i Ömerin hilmi ve adaleti bu derece idi. İşte O, böyle mükerrem ve muhterem bir insandı.

33. **MENKIBE:** Medine halkı Hazret-i Ömerin adaletini anlamak için bir araya toplandılar. Bir Yahudi:

— Ben sizin müşkülünüzü hallederim, ben hekimim, diye ortaya çıktı. Hazret-i Ömerin evine gitti. Ömerül-Faruk'un zaif bir oğlu vardı. Onun yanına gidip halini sordu. Çocuk kendisinde zaiflik bulunduğunu söyledi. Yahudi:

— Bunun ilacı kolaydır, dedi.

Hazret-i Ömer'in temiz kalbli çocuğu ilacın ne olduğunu sordu. Yahudi, çocuğun önüne düşüp evine getirdi. Bir sürahi şarap doldurup:

— Bu şerbeti iç, senin derdine devâ budur. İçer içmez hemen devâ bulursun, dedi. Ömer'in oğlu yalanın ve şarabın ne olduğunu bilmiyordu. Şarabın hepsini içti. Yahudi kızını getirdi. Kendisi sarhoş olduğundan bilmiyordu. Şarabın hepsini içti. Yahudi kızını getirdi. Kendisi sarhoş olduğundan kız ile zina muamelesini yaptı. Ayılınca yaptığına pişman oldu, tevbe-i istiğfarda bulundu. Kendisi evine geldi. Fakat kız öte taraftan hamile olmuştu. Yahudi, birçok yahudileri toplayarak Hazret-i Ömerin huzuruna çıktılar:

— Ey Halife, senin oğlun bizim kızımızın ırzına geçti. Kız hamile oldu, biz bunu beslemeyeceğiz, dediler.

Hazret-i Ömer çok üzüldü, oğlunu huzuruna çağırdı. Bu işin doğru olup olmadığını sordu. Oğlu, başına gelenleri anlattı. Hazret-i Ömer

yeni doğan çocuğa Beytülmaldan nafaka bağlattı. Sonra oğluna şeriatın emri olan yüz sopa vurmağa başladı. Kırk sopa olunca Ashabı Kiram:

— Ey Emirel Mü'minin! Oğlun zayıftır, bu kadar sopaya tahammül edemez, günahını bize bağışla, dediler.

Hazret-i Ömerin oğlunun sesi çok güzeldi. Ashab-ı Kiram, onu Ravza-ı Mutahhara'ya götürür, yüksek sesle ona Kur'an-ı Kerim okutur, kendileri bu Kur'anı dışardan dinlerlerdi. Resül-i Ekremin hasretiyle ciğerlerini dağlarlardı. Peygamberimiz'e hitaben: «Ya Resulullah, bu çocuğun sesinin Muhammed Mustafanın sesine benzemesi hürmetine bunu bize bağışla,» diyorlardı.

Hazret-i Ömer:

— Cenâbı Hakkın emri hususunda hatır olmaz. Bu çocuğun dünyada cezasını çekmesi âhirette çekmesinden daha hayırlıdır, buyurdu.

Çocuk, altmışıncı sopada:

— Babacığım, biraz mühlet ver de annemin yüzünü görüp kendisinden helâllik dileyeyim, dedi.

Hazret-i Ömer yine sopa vurmağa devam etti. Sopanın sayısı yetmişe vasıl olunca, çocuk:

— Babacığım! İşte ölüyorum, mübarek yüzünü doya doya bir daha göreyim, dedi.

Hazret-i Ömer, yüzünü oğluna doğru çevirdi, baka baka ruhunu teslim etti. Sekseninci sopada çocuk vefat etti. Hazret-i Ömer'e oğlunun öldüğünü haber verdiler. Hazret-i Ömer:

— Yirmi sopa da ölüsünün üzerine vurun ki, Cenâb-ı Hakkın emri yerine gelmiş olsun, dedi.

Yirmi sopa daha, rivayete göre, ölüsüne vuruldu. Zina için takdir buyurulan yüz değnek tamamlanmış oldu. Nihayet techiz ve tekfin işleri tamamlandı ve gömüldü. Bu hadiseden sonra Hazret-i Ömer daima düşünür: «Evlâdım, acaba babalık vazifesini yapıp, seni manevi vebaldan kurtarabildim mi?» diye söylerdi.

Bir gece rüyasında Ashab-ı Kiramdan birisi, Hazret-i Ömerin oğlunun Resûli Ekremin huzurunda oturduğunu gördü. Hazret-i Ömerin oğlu o sahabenin yanına gelerek dedi ki: «Allahü Teâlâ babamdan ra-

zı olsun ki, babalık hakkını yerine getirdi. Şimdi Resül-i Ekremin hizmetindeyim, bir an dahi ayrılmıyorum, dünya sıkıntılarından kurtuldum, zevkü safaya yetiştim, hamdü senalar olsun.»

Ertesi gün o sahabe görmüş olduğu rüyayı Hazret-i Ömer'e anlattı. Hazret-i Ömer secdeye kapanarak Cenab-ı Hakka hmdü senalarda bulundu. Hazret-i Ömer de ağlamağı bırakıp Cenab-ı Hakka şükretmeğe devam eyledi.

34. MENKIBE: Hazret-i Ömerin devrinde bir muharebeden bir hayli ganimetle dönülmüştü. Bu malın beşte birini hakkı olanlara Hazret-i Ömer dağıtırken, Hazret-i Hasan (R.A.) gelip mal istedi. Ömerül - Faruk ona bin dirhem gümüş verdi. Ondan sonra Hazret-i Hüseyin (R.A.) geldi:

— Ey Halife! Muharebe ganimet malından biraz da bana ver, dedi.

Ona da bin dirhem gümüş verildi. Ondan sonra Hazret-i Ömerin oğlu Abdullah geldi. Hazret-i Ömer oğluna beş yüz dirhem gümüş verdi. Abdullah:

— Babacığım! reva mıdır ki, ben Resulullah'ın huzurunda nice düşman kafası kestim, bu harpte de, yetmişi mütecaviz düşman kellesini uçurdum, bana beş yüz dirhem vereceksin! Hazret-i Hasan ve Hüseyin henüz daha genç iken onlara iki bin dirhem veresin!. dedi.

Hazret-i Ömer:

—"Ey Abdullah! Sen onlarla bir olmak mı istersin? Hz. Ali gibi babaları, Hazret-i Fatıma gibi anneleri, Resul-i Ekrem gibi dedeleri İbrahim gibi dayıları, Hazret-i Ümmü Gülsüm ve Rukıye gibi teyzeleri, Hazret-i Câfer-i Tayyar ve Âkıl gibi amcaları (Allah onlardan razı olsun) vardır, buyurdu.

Hazret-i Ömerin bu çeşit sözlerini İmam-ı Ali duyunca:

— Resulullah boş yere «Ömer cennet ehlinin lâmbası ve İslâm'ın güneşidir,» buyurmadı, dedi.

Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin bu hadisi Hazret-i Ömer'e müjdelediler. Kendisi kâğıt kalem isteyip bu hadisi şerifi yazmağı emir verdi. Hazreti Ali (Kerremellahu veçhehü) kalem ve kâğıdı eline aldı ve şu hadisi şerifi yazdı:

إِنَّ عُمَرَ سِرَاجُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَنُورُ الْإِسْلَامِ

«Ömer, Cennet ehlinin ziyası ve İslâmın nûrudur»

Ömerül - Faruk:

— Bu kâğıdı öldüğüm zaman benimle beraber mezara koyun. Bana delil olarak kâfidir, diye vasiyet etti.

Hazret-i Ömer (R.A) dünyasını değiştirince, o kâğıtla beraber mezara konuldu. Sabahleyin kabr-i şerifleri üzerinde kudret kalemiyle: «Resulullah, Ali, Hasan ve Hüseyin doğru söylediler. Ömer cennet halkının ışığı ve ziyasıdır,» diye yazılı olduğunu gördüler.

Başka bir rivayete nazaran Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin hâdisi Hazret-i Ömer'e müjdelediler. Bunun üzerine Hazret-i Ömer, bir takım Ashabı Kiramla Hazret-i Alinin evine gitmişti.

— Ey Ali! Sen Resulullahtan «Ömer cennet halkının ziyası ve İslâmın nûrudur,» diye beyan buyurulan hadis-i şerifi işittin mi? diye sordu.

— Evet duydum.

— Öyle ise bana bunu yaz.

Hazret-i Ali:

«Bu yazı, Alinin Resûl-i Ekremden, onun da Cebrâil aleyhisselâmdan, onun da Allah'dan haber verdiği «Ömer Cennet ehlinin ışığı ve İslâmın nurudur» hadisi şerifi hakkındadır», yazısını yazdı. Hazret-i Ömer bu yazıyı bir oğluna verdi.

— Öldüğümde, kefenime koyun. Ölünce bu kâğıtla Rabbimin huzuruna çıkayım, buyurdu. Öldükten sonra sabahı günü kabrinin üzerinde kudret eliyle yazılı olduğu halde şu sözler bulundu: **«Ali, Resulullah, Cebrâil ve ben doğru söyledik. En doğru söyleyen biziz... Ömer Cennet halkının ışığı ve İslâmın nûrudur.»**

35. MENKIBE: Hazret-i Ömer (R.A.), Sâriye Hazretlerini İslâm ordusunun başında olmak üzere bir muharebeye göndermişti. Muharebe yapılan yerde bir dağın eteğinde konaklamışlardı. Müslümanlar orada dinlenirken kâfirler dağın arkasından gelip, müslümanları ani bir baskına uğratmak istedikleri bir anda Hazret-i Ömer Medine-i Münevverede bir cuma günü minber üzerinde hutbe okurken, bir anda Cenâb-ı Hak Hazret-i Ömerin gözünün önünden perdeyi kaldırdı, bir aylık mesafede bulunan muharebe yerini gösterdi. Hazret-i Ömer İslâm askerinin gafletini, dağın arkasından düşmanın hücum etme gayretlerini suya düşürdü, onları oradan ikaz buyurdu:

«Ey Sâriye! Dağa, Dağa!» diye üç kere seslendi.

Cenâb-ı Hak, Hazret-i Ömer'in sesini o uzaktaki yerden harb sahasına ulaştırdı, o ses sebebiyle asker arkasını dağa verdi ve düşmana olanca kuvvetiyle hücuma kalktı. Nihayet düşmanı hezimete uğrattı. Hazret-i Ali (Kerremellahu vechehu), o gün ve saatı bir tarafa not etti.

Sâriye Hazretleri, askeri ile ve birçok ganimet malları ile geriye dönüp Medine'ye geldiklerinde oradaki hadiseleri anlatırken bu hadiseden şöyle bahsetti:

«Bir cuma günü bir dağın eteğinde konaklamıştık, kâfirler birtakım hilelerle bizi anî bir baskına uğratacaklardı. O anda:

يَاسَارِيَةَ اَلْجَبَلَ اَلْجَبَلَ ❁

«Ey Sâriye Dağa, dağa, dağa!» sesini duydum, biz de arkamızı dağa verdik. İmansızlar hezimete uğradılar.»

Diğer bir rivayette, bu hadisenin (NİHAVEND) muharebesinde vuku bulduğu söylenmiştir.

Başka bir rivayete göre, «Nihavend şehrinde bir köy vardır, o köyün adı Kansihandır. Bir dağın başındaki künbetin Hârâ taşından bir bacası vardı. Sâriye, Hazreti Ömerin sesini o bacadan duymuştu. Hâlâ bu bacaya güzel kokular sürerler ve onu ziyaret ederler», diye söylenmektedir.

36. **MENKIBE:** Hazret-i Ömer (R.A.) ın hilafeti zamanında Medine-i Münevvere'de şiddetli bir zelzele olmuştu, bütün insanlar korkularından sağa sola kaçmışlardı. Hazret-i Ömer kamçısı ile vurdu:

«— Ey Toprak, Allah'ın izniyle sâkin ol!» dedi. Yer sükûnete ulaştı.

37. **MENKIBE:** Hazret-i Ömerin zamanında Medine şehrinde yangın çıkmıştı. Bütün Sahabe korkularından ne yapacaklarını bilemez oldular, durumu Hazret-i Ömere bildirdiler. Hazret-i Ömer bir saksı parçası eline aldı, üzerine: «Yâ ateş, Allâhın izniyle sâkin ol!» diye yazdı. Bunu ateşe attılar, Allahın iznivle ateş söndü. Bu da onun bir kerameti sayılmış oldu. Velilerde keramet hak olduğuna göre Hazret-i Ömer velilerin en büyüklerinden olsa gerektir.

38. MENKIBE: Hazret-i Ömerin hilâfeti zamanında bir hükümdar kendisine bir elçi göndermişti. Elçi, Ömerin büyük bir sarayı bulunacağını zannediyordu. Şehre girince Ömerin sarayını sordu. Kendisine: «Onun sarayı yoktur, şu anda şehri geziyor», dendi.

Elçi Hazret-i Ömeri takip etmeğe başladı, Ömerin gittiği tarafa doğru gitti. Hazret-i Ömer kamçısını başının ucuna koymuş uyuyordu. Elçi bu hali görünce, kendi kendine:

— Ne kadar insanlar varsa, Şarkta ve Garbda bulunanların hepsi bu insandan korkarlar. Burada kimse yok iken bu adamı öldüreyim ,bütün insanlar bunun korkusundan kurtulur, diye karar verdi, Kılıcını kınından çıkardığı anda Cenâb-ı Hak yerden bir arslan zuhur ettirdi. Arslan, Elçinin üzerine hücum etti. korkusundan elçi kılıcı yere düşürdü. Hazret-i Ömer bu halde uyandı. Halbuki kendisinin hiç bir şeyden haberi yoktu. Ne olduğunu sordu. Elçi başına gelenleri anlattı. Ve müslüman oldu. Ondan sonra da Hazret-i Ömerin hizmetinde bulundu. Ölünceye kadar memleketine gitmeyip, Hazret-i Ömerin yanından ayrılmadı. Allah Şefaatlarına bizleri mazhar buyursun. Amin.

39. MENKIBE: Hazret-i Ömer kendi hilâfeti zamanında vuku bulan bir kıtlık üzerine bir deve kurban edip, etinin Medine-i Münevvere'nin fukarasına ulaştırılmasını emreyledi. Deveyi kesip fakirlere dağıtan zât, devenin yağlı etinden bir kısmını Halife için ayırdı, bir tabağa koyup yemek zamanında Halifenin önüne koydu. Hazret-i Ömer: «Bu yemek neredendir?» diye sordu:

Hizmetçi: «Efendim, emir buyurduğunuz devenin etinden. Bu da sizin hissenizdir,» dedi.

Ömerin rengi değişti: «Benim gibi bir halifeye yazıklar olsun,devenin iyi yerini kendisi yeyip kötü yerlerini fakirlere ayırmak çok çirkindir. Bu eti çoluk çocuğu kalabalık olan birisine ver, bir daha da böyle bir şey yapma, benim her zaman yediğim yemeği al gel. Halifenin haftada bir defa et yemesi kâfidir,» dedi.

Hizmetçi âmirinden aldığı emir üzerine eti bir fakire verdi. Hazret-i Ömer'e âdeti üzerine kendisine bir miktar zeytin yağı ile biraz ekmek getirdi. Hazret-i Ömer ekmeği zeytin yağına batırıp yedi ve Rabbine şükretti. İşte Hazret-i Ömer'in yemek ve içmek hususu da böylece âdilâne bir şekilde devam ediyordu.

40. MENKIBE: Hazret-i Ömer (R.A) Medine-i Münevvere'den hac yapmak üzere Mekke-i Mükerremeye gidip gelince, seksen dirhem kadar bir para sarf ettiği hesap edildi. «Fazla harcamışım» diye üzüldü-

ler. Anlatılır ki, Medineden hacca gidip gelirken, yolda hiç çadır kurmadı. Harap bir yerden başka, gidip gelirken hiç bir yerde gölgelenmedi. Hakkın emrini yerine getirmek için bu kadar azimli ve temkinli idi.

41. **MENKIBE**: Rivayet olunur ki: Hazret-i Ömer (R.A.) Allah'ın râzı olmadığı bir hususu men edeceği zaman, çoluk çocuğunu da bir araya getirip hepsine şöyle buyururdu:

«İnsanlara Cenâb-ı Hakkın emri üzerine falan şeyi yapmağı yasak ettim. Men ettiğim işi işlememeğe sizler başkalarından daha fazla dikkatli olunuz. Şâyet sizden biriniz bu işi yaparsa, başkalarına verdiğim cezadan kat kat fazlasını veririm.»

İşte böylece Hazret-i Ömerin yakınları, başkalarından daha fazla kendi emirlerine bağlı kalıp yasaklarından da öylece sakınırlardı. Bu hususta olanca gayretlerini gösterirlerdi.

42. **MENKIBE**: Hazret-i Ömer (R.A.), havut'u düşmüş bir deveyi kovalıyordu. Hızlı koşan deveyi ve Hazret-i Ömeri tesadüfen Hazret-i Ali görmüştü.

«Ey mü'minlerin Emîri! Bu ne haldir, hayır ola?» diye sordu.

Hazret-i Ömer: «Bu deve Beytülmalin devesidir. Havutunu düşürmüş, kaçıyor. Onu tutup havutunu vuracağım ki, Beytülmal'a benim zamanımda zarar girmesin,» buyurdu.

Hazret-i Ali (R.A.): «Siz neden koşuyorsunuz? Başka birini gönderebilirdiniz?» dedi.

Hazret-i Ömer: «Ey Ali! bu iş benim zamanımda vuku buldu, benden sorulur. En iyisi kimseye inanmayıp kendi işimi kendim görmeliyim. Yoksa Hazret-i Allahın huzurunda mahcup olurum,» dedi.

Hazret-i Ali, Faruk'un bu sözünü duyunca, içinden derin bir ah çekerek ağlamağa başladı: «Ey Ömer! Senden sonra gelenleri rahat bırakmadın, çünkü herkes bu yolda yürüyemez. Sıkıntıya düşerler,» dedi.

Yine rivayet olunur ki, Hazret-i Ömer bir kalabalıkta ağlamıştı. Bunun sebebi sorulduğunda: «Neden ağlamayayım ki, Fırat kenarında bir çocuk boğulsa, yarın kıyamet gününde onun hesabı Ömerden sorulur,» buyurdu.

Yine rivayet edilir ki, Hazret-i Ömer (R.A.) eline bir saman çöpü alıp: «Keşki ben bu saman çöpü olaydım da annem beni doğurmamış olaydı, tamamen unutulmuş olanlardan olaydım,» buyurdu.

Mübarek Halife bu ifadesiyle de, âhiretin mes'uliyetinden son derece korktuğunu açıklamış oldu.

43. MENKIBE: Hazret-i Ömer'e (R.A.) Bizans İmparatoru'ndan bir elçi gelmişti. Faruk'un hanımları bir altun borç yaparak güzel kokular alıp şişelere koydular, elçinin hanımına hediye gönderdiler. Elçi memleketine gidip şişeleri kendi hanımına verince, hanımı memnun olup, şişelere cevherler koyup geriye hediye olarak göndermişti. Hanımlar bu hediyeleri bir tabağa koyup bakarlarken, Hazret-i Ömer içeri girdi. Bu cevherlerin nereden ve nasıl geldiklerini sordu. Hanımları mes'eleyi kendisine naklettiler. Hazret-i Ömer:

— **Siz halife hanımı olmasaydınız, size bu cevherler gelmezdi. Size veya halifeye gelen hediyeler Beytülmalindir. Ancak bunun içinden borç aldığınız bir altun sizindir,** buyurdu.

Cevherler satıldı, bir altun tutarındaki para hanımlara, borçlarına verilmek üzere verildi. Geri kalan kısmın tamamı Beytülmala mal edildi. Burada Hazret-i Ömer'in emirlerine hiç bir itirazda bulunmadan aynen emrini kabul eden hanımlarını da tebrik etmek yerinde olacaktır. Allah ruhlarını şâd eylesin.

44. MENKIBE: Hazret-i Ömer (R.A.) Irak'a İslâm ordusunu gönderip kısa zamanda Cenâb-ı Hakkın yardımı ile muzaffer oldular. Kiliseleri câmi, putlhanelerini mescit yaptılar. Sağ salim ve ganimetle döndüler. Farukun makamına vardıklarında Halife, İslâm ordusuna hiç bakmadı. Ne yaptınız diye dahi sormadı. Halifenin bu çeşit muamelesi Ashabı düşündürdü. Halifenin oğlu Abdullah'ı câmide gören Ashap, kendisine şikâyette bulundular.

Hazret-i Abdullah: «Babamın huzuruna bu elbiselerle mi çıktınız?» dedi.

Ordu, İranın ipekli elbiselerinden giyinmişlerdi. Ashab-ı Kiram Abdullahın bu işaretinden hisse aldılar. Gidip o elbiseleri çıkardılar ve ondan sonra Hazret-i Ömer'in huzuruna çıktılar. O zaman Hazret-i Ömer bunları ayrı ayrı karşılayıp hal ve hatırlarını sordu. Ashap arasından birisi cesaret edip ayağa kalktı:

«**Ey Büyük Halife! İlk geldiğimizde bize hiç iltifat buyurmadın, şimdi ise, iyi karşıladın, bunun sebebi nedir?**» diye sordu.

Hazret-i Ömer:

«**Sizin elbiselerinizi değiştirdiğinizi görünce düşündüm ki: Ashab-ı güzin benim hayatımda elbiselerini değiştirdiler. Birkaç gün**

sonra Allah korusun kalblerini de değiştirecekler. Dünyayı sevmeleri artar. Yarın kıyamet gününde Resûlullaha kavuşunca: "Ey Ömer! Senin halifeliğin zamanında benim Ashabım elbiselerini değiştirdiler. Sonra kalbleri değişti. Niçin mâni olmadın?" diye hitap eder.»

Hazret-i Ömer, devamla buyurdu ki: «Onun için, İran'ın süslü elbiselerini giydiğiniz zaman her biriniz gözüme bir belâ dikeni gibi göründünüz. Fakat Elhamdülillâh elbiselerinizi değiştirince, endişe ettiğim tehlike ortadan kalktı. Size iyi muamelede bulundum.»

Rivayet edilir ki, harbden gelen ganimetleri Hazret-i Ömer, Ashab-ı Kiram arasında müsavi olarak taksim etti. Orada kaplar içinde Acem tatlıları getirilmişti. Ömer'ül-Faruk tadına baktı ve beğendi. Hazret-i Ömer:

«Bu getirmiş olduğunuz tatlılar sebebiyle baba oğul, kardeş kardeşi öldürebilir. Bunları harbde şehid olanların çocuklarına verin. Babalarının ayrılığı yüzünden acıları azalmış olur ve dilleri tatlanır,» demiştir.

45. MENKIBE: Bilginler ve veliler demiştir ki: İnsan, dünyada tam îmanlı olabilmesi için ne tam ümitsiz ve ne de tam ümitli olacaktır. Korku ile ümit arasında, yani havf ile reca arasında mutedil bir yol tutacaktır. Netekim Hazret-i Ömer (R.A.) şöyle buyurmuştur:

«Cenâb-ı Hak buyursa ki: Bütün kullarımı cennete koyacağım, ancak bir günahkâr kulumu cehenneme koyacağım, o kul ben olurum, diye korkarım. Yine Allah buyursa ki: Bütün kullarımı cehenneme koyacağım, ancak bir tanesini cennete koyacağın. Ben Erhamürrahimin olan Allahü Teâlâ'dan ümid ederim ki, o cennete girecek olan tek şahıs benim.»

Bu hususta şöyle bir bey'it de vardır:

Ey Allah'ım, lûtfu kereminle «lâ taknetu» dedin,

Günahım çok ise de ümidi keser miyim?

Şu halde mü'mine gerek olan, Cenâb-ı Hakkın azâbından emin olmamak ve rahmetinden ümid kesmemektir.

Yine büyükler öğüt verirler ki: Mü'min daima ölümü hatırlamalı, ölümü göz önünde tutup unutmamalıdır. Bütün lezzetleri makas gibi kesen ölümdür. Hazret-i Ömer (R.A.) ölümü kendisine hatırlatana ikramda bulunmuştur. Çünkü o şahıs her gün birkaç defa ölümü Hazret-i Ömer'e hatırlatırdı.

Bir gün o şahsa Ömer şöyle söyledi:

«Yeter, ölümü hatırlatmanıza lüzum kalmadı. Sakalımıza beyaz düştü. Ak sakal ölümün habercisidir. Daima gözümün önünde durmaktadır, ölümü aklıma getirmektedir.»

16. **MENKIBE:** Medine-i Münevvere'nin dış kısmında akşam namazı üzeri bir kafile gelip konmuştu. Hazret-i Ömer (R.A.) dolaşırken, Abdurrahman bin Avfa (R.A.) tesadüf etti:

«Seninle bu akşam kafileyi bekleyelim. Kafileyi hırsız gelip soymasın, onlar yorgundur, rahat yatsınlar. Bizim zamanımızda bunlara bir zarar gelirse, kıyamet günü bizden sorarlar,» buyurdu.

O gece Ömer'ül-Farukla Abdurrahman bin Avf, sabaha kadar kervanı bekledi, kervancılar istirahat ettiler. Hazret-i Ömer kafileyi beklerken, bir ara ibadetle meşgul olmuştu. O esnada etraftaki evlerin birinden çocuk ağlaması duyulmuştu. Hazret-i Ömer birkaç defa o eve gidip çocuğun sesini kesmek istedi. Seher vakti olunca, Hazret-i Ömer o eve bir daha gitti. Çocuğun annesine:

«Sen ne kadar merhametsiz bir kadınsın, çocuğunu bütün gece ağlattın,» dedi.

Kadın: «Durumumu bilmeden beni niçin kabahatli çıkarıyorsun? Ben çocuğumu sütten kesmiştim, evde yiyecek bir şey yok ki, onunla çocuğumun sesini keseyim,» dedi.

Hazret-i Ömer, kadından çocuğun yaşını sordu. Kadın:

— Henüz bir yaşını bitirmedi, dedi.

Emîr'le-Mü'minin:

— **Neden erken kestin?** buyurdu.

Kadın:

— Halifemiz Hazret-i Ömer'e Allah insaf versin. Çocuklar sütten kesilmeyince nafaka takdir edilmez, onun için erken sütten kestim, dedi.

Hazret-i Ömer (R.A.) ağlayarak mecside geldi. Öyle ağladı ki, sabah namazını zor kıldırdı. Namazdan sonra Ashaba dönüp: «Sizin Ömer'inize yazıklar olsun» diye iki defa söyledi. Hemen münadilere nida emrini verdi: Her müslümanın oğlu veya kızı doğarsa, hemen halifeye bildirsin, Beytülmaldan nafaka tayin edecektir. Bundan sonra kimse nafaka hasebiyle çocuğunu zamanından evvel sütten kesmiş

olmasın. Bu anda kimlerin çocukları varsa hemen getirsinler ve nafaka yazdırsın, diye her tarafa haber ulaştırdı.

İnsanlar bunu duyunca çok sevindiler ve her biri ayrı ayrı çocuklarını getirip nafakaya bağladılar. İşte Hazret-i Ömer bu kadar âlicenab bir insandı.

47. MENKIBE: Hazret-i Ömer halife iken, elbisesinin en temizini ve yenisini giymiş, cuma namazına gidiyordu. Hazret-i Abbas, güvercin yavrusunu damda yıkamış, kanlı suyunu oluğa dökmüştü. Evi yolun üzerinde idi. Hazret-i Ömer Hazret-i Abbas'ın evinin önündeyken, oluktaki kanlı sudan üzerine sıçradı, elbiseleri kirlendi. «Bu oluk burada müslümanlara zarar veriyor,» diye emir buyurdu. Hazret-i Ömer'in emri üzerine oluk kaldırıldı, kendisi evine dönüp başka elbise giydi. Cuma namazını kıldıktan sonra Hazret-i Abbas'ın evine gidip, oluğu kaldırttığı için özür diledi. Hazret-i Abbas o oluğun Resûlullah (S.A.V.) Efendimizin bizzat mübarek elleriyle oraya konulduğunu, söyledi. Bunun üzerine Hazret-i Ömer'in rengi değişti:

«Ey Resûlullah'ın amcası, üzerime basıp oluğu eski yerine koyacaksın, aynı olduğu gibi koymanı nezrediyorum,» dedi. Hemen kalktılar beraber oluğu eski yerine yerleştirdiler. Mübarek kendisi, Hazret-i Resulullahın koymuş olduğu eserleri de bu derece muhafaza ediyordu.

48. MENKIBE: Mesâbih-i Şerif adlı kitap, Yahudilerin Arab Yarımadasından çıkarılması hususunda Câbir bin Abdullah (R.A.) dan rivayet buyuruyor: Hazret-i Ömer, bana, Hazret-i Resûlullah'ın: «Eğer ömrüm olsaydı Yahudileri Arabistan'dan çıkarırdım. Orada müslümanlardan başka kimseyi bırakmazdım,» dediğini haber verdi. Resulullahın bu hadis-i şerifi çok manidardır.

İbn-i Ömer'den rivayet olunan başka bir hadis-i şerife göre Hazret-i Ömer hutbede şöyle buyurdu:

— Resulullah'ın buyurduklarını benim unuttuğumu mu zannediyorsunuz? Resulullah, Hayber Yahudileri ile malları üzerine sözleşme yapmıştı. Ve «Sizi Allahü Teâlânın bıraktığı şey üzerine bırakırız,» buyurmuştur. Resulullah hayatında Yahudileri yerlerinden çıkarmamıştı.

Resulullah onları çıkarmadığı için, Hazret-i Ömer de onları kendi iskânları üzerine bıraktı.

Hazret-i Ali: Ben Hayber Yahudilerinin oradan çıkarılmalarını düşünmüştüm, Hazret-i Ömer de benim niyetimde idi. Yahudiler bu-

nu anladı. Hazret-i Ömer'in huzuruna, Ebû Hakîk kabilesinden birisi geldi.

— Bizi çıkarıyor musun? Allahın Resûlü bizi çıkarmadı, kendi halimiz üzere bizi bıraktı. Bizi mallarımız üzerine Hayber arazısına âmil kılmıştı, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Resulullahın buyurduklarını unuttum mu zannediyorsunuz? O zaman size: «Hayber'den çıkarıldığınız zaman haliniz ne olur? Deveniz sizinle konak konak yarış eder,» buyurmuştu. Yahudi: «O sözü Resûl-i Ekrem şaka söylemişti,» dedi. Hazret-i Ömer: «İşte şimdi yalan söyledin ey Allah'ın düşmanı!» buyurdu. Sonra onları Hayber'den çıkardı, çalışmalarına karşılık tayin olunan mal, deve ve paralarını verdi.

49. MENKIBE: Hazret-i Ömer (R.A.) in şehit olması hususu beyan edilmektedir:

Kâb'ul-Ahbar (R.A.) Hazretleri bir gün Hazret-i Ömer'in mübarek huzuruna girdi ve dedi ki:

— Ey Ömer! biraz önce ben Tevrat'ta okumuştum, senin ömründen üç kaldı, dedi.

Ömer'ül-Faruk o anda vücudunda bir ağrı bir sızı görmediği için ani olarak öleceğini anladı:

— Cenâb-ı Hakkın kaza ve kaderine râzıyız, dedi.

O sıralarda Mugiyre bin Şûbe yahut da Halid bin Velid Hazretlerinin kölesi olan Ebû Lü'lü ismindeki (Mecûsî) Ömer'ül-Faruk'un huzuruna girdi. Efendisinin kendisinden fazla para istediğinden şikâyette bulundu. Hazret-i Ömer:

— O adam ne istiyor? dedi.

— Her gün iki dirhem istiyor.

— San'atlardan ne biliyorsun? diye sordu.

Mecûsî:

— Birkaç san'at biliyorum, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Bu kadar fazla san'at ve maharet sende olduktan sonra bu kadar para vermen çok değildir, dedi.

Yine Hazret-i Ömer Mecûsî'ye:

— Senin yeldeğirmeni yaptığını duydum, bir tane de kendim için yapmalısın, buyurdu.

Ebû Lü'lü:

— Sana öyle bir değirmen yapacağım ki, şarkta ve garbda duyulacak, dedi.

Hazret-i Ömer yanındakilere:

— Bu kâfir beni öldürecek, dedi. Ashab-ı Kiram:

— Ya Ömer, emir buyurun da biz, bu Mecûsî'yi öldürelim, dediler.

Hazret-i Ömer:

— Kendisi öldürmeden önce kendisine kısas yapılmaz, dedi.

Ebû Lü'lü ondan sonra durmadan fırsat kolladı. Zilhiccenin yirmi üçüncü günü sabah namazını kılarken fırsat bulup altı yerinden Hazret-i Ömer'i yaraladı. Ondan başka ayrıca on kişiyi daha yaraladı. Dokuzu bu yaralardan şehid oldular. Beni Es'at kabilesinden birisi Ebû Lü'lü'nün başına bir ok attı, onu yere düşürdü. Başka birisi de bıçakla boğazını kesip attı.

Hazret-i Ömer bu hali gördü. «Kâbûl-Ahbar Hazretlerinin sözü doğru çıktı,» diye tasdik buyurdu ve şu âyet-i kerime'yi okudu:

وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾

«Allah'ın emri, behemehal yerini bulan bir kaderdir.» (El-Ahzap: 38)

Abdurrahman bin Avf (R.A.) Hazretlerine Hazret-i Ömer emretti, imamlığa geçmesini tavsiye buyurdu. Abdurrahman imamlık yaptı. Sonra Ashab-ı Kiram'ı toplayıp, Ömer'ül-Faruk şöyle bir hutbe irad buyurdu:

— Ebû Lü'lü'ye siz mi emrettiniz beni öldürmesi için? buyurdu.

Ashab-ı Kiram:

— Böyle şey olur mu? diye hepsi yemin ettiler.

Hazret-i Ömer:

— **Cenâb-ı Hakka hamdolsun ki, ben bu ümmetin öldürdüğü bir kimse olmadım. Bir Mecûsî'nin elinde şehid oldum.** Ayrıca, hem ölümümde hem de hayatımda hilâfetin üzerime olmasını istemem, buyurdu. **Aşere-i Mübeşşere'den** altı kişi söylüyorum: Bunlar Halife olmağa lâyık kimselerdir. Aralarında meşveret etsin, birini Halife seçsinler. Bunların hiç birini kat'i olarak seçemem.

Bu altı kişi, Osman bin Affan, Ali bin Ebi Talip, Talha, Zübeyr, Sa'd bin Ebi Vakkas, Abdurrahman bin Avf (Allah hepsinden razı olsun) idi. **Sa'd bin Ebî Vakkas,** hayatta bulundukları an, bunu hiç bir yerde söylemediler. Çünkü amcasının oğlu idi. Ebû Ubeyde bin Cerrâh vefat etmişti, Hazret-i Ömer:

«Eğer Ebû Ubeyde hayatta olsaydı onu Halife tayin ederdim» buyurdular. Bilhassa Peygamberimiz (S.A.) Efendimiz onun için: **«Bu ümmetin eminidir»** buyurdu. Hazret-i Ömer bu altı zatta hilâfetle bağdaşmayan haller gördü:

1 — Osman, akrabasını sever, onlara iş verir, Araplardan hoşlanmazlar, aralarında husumet meydana gelir ve şehid olmasına sebep olur.

2 — Ali, halkı doğru yola çağırır ve sevkeder de. Ancak Araplar bundan hoşlanmazlar. Sonunda onun da şehid olmasına sebep olur.

3 — Talha, çok temiz elbiseler giyer, fazla süslü gezdiği için Cenâb-ı Hak onu bu ümmetin işlerine mütevellî kılmaz.

4 — Zübeyr, çok asabîdir. Halifelikte yumuşaklık lâzımdır.

5 — Sa'd bin Ebî Vakkas, harb adamıdır. Bu vasıfta olan bir kimse halifelik yapamaz.

6 — Abdurrahman bin Avf, çok iyidir, fakat zaiftir, kimseyi darıltmak istemez. Hilâfette darıltmak ve azarlamak vardır, buyurdu.

İşte böylece Hazret-i Ömer bu altı zâtın hiç birini açık olarak hilâfete seçemedi. Ve durumlarını olduğu gibi ortaya döktü Nitekim de durum öyle oldu.

Başka bir rivayete göre seher vaktinde Hazret-ı Ömer câmiye giderken, elinde bıçakla Ebû Lü'lü ile karşılaştı ve orada Hazret-i Ömer'i bıçakladı. Hazret-i Ömer başkalarını çağırdı ve durumu onlara

nakletti. Hazret-i Ömer'in bu acı haberi etrafa yayıldı, bütün insanlar koşuştular ve Hazret-i Ömer'i o vaziyette gördü, ağlaştılar, Ebû Lû'lü Yahudisini öldürdüler. Hazret-i Ömer'i oradan evine götürdüler. Cerrah geldi yarayı bağladı. «Eğer hiç hareket etmezse iki üç gün sonra iyileşir,» dendi. Ashab-ı Kiram, Hazret-i Ömer'in etrafında oturdular. Hilâfet ve bazı dinî hususlar hakkında kendilerine tavsiyelerde bulundu. O esnada namaz vakti gelmişti. Müezzin ezan okudu. Cerrâh'a:

— Şimdi abdest alsam ne olur? diye sordu.

Cerrâh:

— Yerinden sallanırsan dikişler kopar, tehlikeli olur, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Namazı bırakmaktansa karnım yarılsın, dedi.

Bir Sahabeyi Aişe validemizin evine gönderdi.

«Ravza-i Resulullahta Hazret-i Muhammed'in yanında yatmağa izin var mıdır?» diye sordurdu. Hazret-i Aişe validemiz bu haber üzerine ağladı:

«Babamın yadigârı Hazret-i Ömer de âhirete göçüyor. O yeri benim için düşünüyordum, fakat ona bağışladım. Hazret-i Ömer'e söyleyin, Hazret-i Resulullah'ın ve babamın huzuruna varınca, benim selâmımı söylesin, bu ayrılığımızın daha ne kadar zaman süreceğini sorsun,» dedi.

Hazret-i Ömer, bu sözü işitince oğlu Abdullah Hazretlerine şu emri verdi:

— Benim cenaze namazım kılınınca, tekrar Aişenin yanına git, oradan yine müsaade iste. Belki hayatımda benden utanıp izin vermiştir.

Namaz vakti geldi. Hazret-i Ömer abdest almağa kalktı, dikişlerinin yarısı söküldü. Ahbaplarına:

— Elvedâ elvedâ, hakkınızı helâl edin, bir daha görüşmemiz kıyamette olacaktır, dedi.

Ashab-ı Kiram arasında ağlama sızlama devam etti. İnsanlar neye uğradıklarını bilemediler, büyük bir ıstırap içinde kaldılar. Hazret-i Ömer son söz olarak şehadet kelimesini getirdi. Cenab-ı Zülcelal'a ruhunu teslim buyurdu. Techiz ve tekfin işleri görüldü. Namazı

kılındı, oğlu Abdullah Hazretleri, Hazret-i Aişe'nin tekrar yanına gitti. Babasının Ravza-i Mutahhara'ya gömülmesi için müsaade istedi. Hazret-i Aişe validemiz ağladı:

— Ey Emîr'le-mü'minin, ölümünde ve sağlığında adaleti elden bırakmıyorsun. O yeri sana fedâ ettim, dedi.

Hazret-i Ömer'in cenazesini Ravza-i Mutahharaya götürdüler. Birisi ileriye gidip:

— Ey Allah'ın Resûlü! Ömer'i getirdik. Yanına eğer kabul edersen,» dedi.

Bütün Ashab-ı Kiram Resulullah'ın sesini duydular:

— «Benim arkadaşımı yanıma getirin,» dedi.

Ravza'nın kapısı açıldı. Hazret-i Ebûbekir'in sol yanında bir kabir hazırlanmıştı. Oraya yatırdılar. Bazı rivayetlere göre, Ravza'dan bir el çıkıp Hazret-i Ömer'in boynuna dolanmış ve halk tarafından da görülmüştü.

Yine rivayet olunur ki: Hazret-i Ömer âhirete teşrif buyurduğu vakit, yeryüzü mateme boğuldu. Çocuklar, yaşlılar, hepsi ağladılar. Dünya bile karanlığa büründü, herkes güneş tutuldu, kıyamet kopuyor, diye şüphelendi.

Bir hayırsız kimsenin Hazret-i Ömer gibi adaletli büyük bir insanı şehid etmesi ne büyük bir haksızlık ve canavarlıktır. Bu büyükler Hak yolunda bütün ömürlerini harcamışlardır, insanlık ve İslâm yolunda ne büyük fedakârlıkta bulunmuşlardır. Mevlâ ruhlarını şâd, bize de şefaatçı buyursun, amin.

50. MENKIBE: Hazret-i Ömer halifelik devrinde hiç bir kimsenin, ne ondan önce ve ne de sonra yapamayacağı adaleti yapmıştır. Adaleti bu dünyaya yaymış ve herkese bir uyulacak örnek olmuştu. Onun devrinde kurt koyuna zarar vermekten çekinirdi. Hazret-i Ömer'in şehid olduğu gün bir çobanın koyunlarına kurt saldırdı. Çoban:

— Eyvah, Hazret-i Ömer vefat etti! dedi ve:

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

«Biz Allah'tan geldik ve Allah'a gideceğiz» âyetini okudu.

Diğer çobanlar ona sordular:

— Bu dağın başında ne bildin de «İnna lillah ve inna ileyhi râciûn» dedin?

Çoban:

— Hazret-i Ömer'in hayatında kurt koyuna tecavüz edemezdi, onun adaleti o kadar şumüllü idi. Şimdi ise, kurdun koyuna saldırışını gördüm, Hazret-i Ömer'in vefatını bundan anladım, dedi.

Bu fıkra bir tarih kitabından alınmıştır.

Rivayet olunmuştur ki, Hazret-i Ömer âhirete teşrif buyurduğu zaman yeryüzü hep karanlığa büründü, hatta çocuklar korkularından bağırmağa başladılar. «Acaba kıyamet mi kopuyor?» diye annelerine koşuştular. Anneleri onlara:

— Hayır yavrularım! Kıyamet kopma zamanı henüz gelmedi, fakat Hazret-i Ömer gibi bir adalet timsali âhirete teşrif buyurdu, onun için yeryüzü karanlığa büründü, dediler.

51. MENKIBE: Hazret-i Peygamberimiz bir gün mescidi şeriflerinde, kabir azabından, Münker ve Nekirin sual sormalarının ağırlığından bahsediyorlardı.

Ömer'ül-Faruk sordu:

— Meleklerin soru soracakları anda bize aynı aklımız verilir mi?

Resulullah Efendimiz:

— Şu anda aklımız nasılsa orada da aynı aklımız bize verilecektir, buyurdu.

Hazret-i Ömer:

— Bu durum garanti olduktan sonra orada korku ve endişe etmeğe lüzum yoktur, dedi.

Hazret-i Ömer âhirete teşrif buyurunca bu husus Hazret-i Ali'nin aklına geldi:

— Hazret-i Ömer o devrede kabadayılık yapmıştı, bakalım şimdi Münker ve Nekir'e nasıl cevap verecek, dâvasının eri olabilecek mi? dedi. Peygamberimiz o zaman: «Şimdi nasıl akılda isen o zamanda aynı akılda olacaksın,» buyurmuştu. Bakalım Hazret-i Ömer aynı aklını muhafaza edebilecek mi? Hatta Hazret-i Ömer o zaman: «Artık orada korku ve endişe olmaz, mademki aynı aklımızı saklayacağız,» demişti.

Hazret-i Ali Efendimiz'in mübarek gözleri daldı, uyku esnasında gözlerini yumup kalbleri Hazret-i Ömer'in ahvaliyle meşgul olmuştu. Cenab-ı Hak aralarındaki perdeyi kaldırdı. Durumu görünce Münker ve Nekir heybetli bir şekilde gelip Hazret-i Ömer (R.A.) Hazretlerine:

مَنْ رَبُّكَ وَمَا دِينُكَ وَمَنْ نَبِيُّكَ ؟

«Rabbin, dinin ve peygamberin kimdir?» diye sual sordular.

Hazret-i Ömer, meleklere:

— Şimdiki anda siz nereden geliyorsunuz? diye sordu.

Melekler dedi:

— Biz yedinci kat gökten geliyoruz.

— Yedinci kat ne kadar bir yoldur?

Melekler:

— Yedi bin yıllık bir yoldur, dediler.

Hazret-i Ömer:

— Siz yedi bin yıllık yoldan geldiğinize göre, Rabbinizi unutmadınız da ben bugün evimden çıktım, kabre gelinceye kadar Mevlâmı, dinimi, Peygamberimi nasıl unutabilirim? dedi.

Melekler:

— Biz bu şekilde cevap vereceğini biliyorduk, fakat bu heybetle sana sual sormamız emredildi, dediler.

Hazret-i Ali bu durumu aynen gördükten sonra mübarek gözlerini açtı ve: «Ey Ömer! Sen dâvanın eri imişsin.» dedi.

Başka bir rivayete göre de, Hazret-i Ömer meleklerin sorularına teker teker cevap verdikten sonra meleklerin ellerini bağladı ve onlara: «Bir daha Ümmet-i Muhammed'e sıkıntılı sualler sormayacağınıza ve onlara böyle heybetli görünmeyeceğinize bana söz verin,» dedi. Melekler de Hazret-i Ömer'e söz verdiler, «Bir daha bu heybetle Ümmet-i Muhammed'e gelmeyeceğiz» dediler.

Allah her şeye kadir olduğuna göre, buna da kadirdir, Hazret-i Ömer'i mezarda meleklerle karşılaştırır ve onlardan Hazret-i Ömer söz almağa muvaffak olur.

Ömer'ül-Faruk'un halifelik devri on sene altı ay yedi gün idi. Yaşı altmış üç sene on gündür. Ömürlerinde on defa hac yaptıkları rivayet edilmektedir.

Beyan edilen hususlar, onun şahsında mevcut bulunan önemli hasletler karşısında hiç mesabesindedir. Onun kemâlâtına delâlet eden daha birçok önemli menkıbeler vardır. Zerre kadar îmanı olan bunlardan zerre kadar şüphe etmez, fakat şüpheli îman taşıyan insan, tabiatiyle bunlara kolay kolay inanamaz. Onlar daha fazla tafsilat isterlerse, Bostanur-Riyâd ve Safvetüssafve ismindeki kitaplara ve Tefsir-i Kebirde Kehif Sûresinin onuncu âyet-i kerimesinin açıklamalarına baksınlar.

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ

52. **MENKIBE:** İmâm-ı Beğavî (Allah rahmet buyursun) Meâlimü't-Tenzil ismindeki tefsir kitabında şu âyet-i kerime hakkında şöyle buyuruyor:

وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى

«Siz de İbrahimin makamından bir namazgâh edinin.» (Bakara: 125)

Bu âyet-i kerimenin tefsirinde buyruluyor ki: Bize Abdülvahid Melihî, ona Ahmed bin Abdullah Nâimî, ona da Mehmed bin Yusuf, ona da Mehmed bin İsmâil, ona da Müseddid, ona da Yûcâ, ona da Hamid ve ona da Enes bin Mâlik (Allah ondan razı olsun) rivayet etmiştir ki, Hazret-i Ömer (R.A.) kasem ederek buyuruyor ki:

«Ben Cenab-ı Hakdan üç şeyi istedim. Rabbim de bana bunları ihsan buyurdu.

Birincisi: Ey Allahın Resûlü! Keşki Makam-ı İbrahimi namazgâh yapsaydınız, dedim. Cenab-ı Hak yukarıda okuduğumuz âyet-i kerimeye göre dileğimizi kabul buyurdu.

İkincisi: «Ey Allahın Resûlü! Huzurunuza biz de geliyoruz, fasıklar da geliyor. Keşki mü'minlerin annelerine örtünmekle emredeydin,» dedim. Hemen Cenab-ı Hakkın hicap âyeti nazil oldu. Âyet-i kerime şudur:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ
عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ

«Ey Peygamber, zevcelerine, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına dış elbiselerinden üstlerine giymelerini söyle. Bu onların tanılıp ezâ edilmemelerine daha uygundur. Allah çok yarlığayıcıdır. Çok esirgeyicidir.» (Ahzab: 59)

Üçüncüsü: Peygamberimizin bazı hanımları birbirleriyle münakaşa etmiş ve darılmışlar. Bu hareketleriyle Hazret-i Peygamberimizi de bunaltmışlardı. Resulullahın kadınları ile gittim, konuştum: «Böyle kötü hareketlerden sakının, aksi halde Allah, Resûlüne sizden hayırlı hanımlar verir ve sizi bıraktırır,» dedim. Cenâb-ı Hak şu âyet-i celîleyi hemen inzal buyurdu:

عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ
مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ
وَأَبْكَارًا

«Eğer o sizi boşarsa, yerinize Allah'a itâatle teslim olan, Allah'ın birliğini tasdik eden, namaz kılan, günahlardan tevbe ile vazgeçen, ibadet eyleyen kadınlar, dullar ve kız-oğlan kızlar olmak üzere Rabbinin ona sizden daha hayırlılarını vermesi me'muldur.» (Tahrim: 5)

53. **MENKIBE:** Kezâ İmâm-ı Beğâvî Meâlimüttenzilde ve şu âyeti kerimede:

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ

«Size bunca âşikâr deliller geldikten sonra yine kayarsanız bilin ki, şüphesiz Allah mutlak galibdir. Tam hikmet sahibidir.» (Bakara: 209)

İşte Şu âyet-i kerimenin tefsirinde buyruluyor ki: Ömer bin Hattâb, Muâz bin Cebel ve Medineli bir Sahabi (Allah onlardan râzı olsun) Hazret-i Peygamber Efendimizin huzuruna geldiler.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ
وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ۗ

«Sana içki ve kumarı sorarlar. De ki: Onlarda hem büyük günah, hem insanlar için faideler vardır.» (Bakara: 219)

Başta Hazret-i Ömer olduğu halde bir takım Sahabe-i Kiram beraber gelip Resulullahtan bu âyet hakkında fetva istemişlerdi.

— Bize içki ve kumar hakkında fetva ver, çünkü içki aklı yok ediyor, kumar da malın yok olmasına sebep oluyor.

İşte Cenab-ı Hak, hemen şu yukardaki âyet-i kerimeyi inzal buyurdu.

Cenab-ı Hak içki hakkında dört âyet-i kerime inzal buyurmuştur. **Birincisi:** Yukarıda Hazret-i Ömer ve Muaz ibni Cebel'in arzusu üzerine nazil olan Bakara Sûresinin 219 uncu âyet-i celilesi.

İkinci âyet Nahl Sûresinin şu âyeti:

وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا
وَرِزْقًا حَسَنًا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

«Hurma ağaçlarının meyvesinden ve üzümlerinden de içki ve güzel bir rızık edinirsiniz. İşte bunda da aklını kullanacak bir kavm için hiç şüphesiz bir âyet vardır.» (El Nahl: 67)

Üçüncüsü:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ
حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ ۞

«Ey iman edenler! Ne söylediğini bilmediğiniz için sarhoş olduğunuz zaman namaza yaklaşmayın,»

Bu âyet nazil olduktan sonra birçokları içkiyi bırakmışlar, artık içmez hale gelmişlerdi. Bazıları da namaz haricinde yine içkiyi içiyorlardı. Bir gün Abdurrahman bin Avf bir akşam yemeğine bir kısım ahbabını dâvet etmişti. Yemek yediler arkasından içki içtiler ve sonra da namaza durdular. Sad ibni Vakkas da onların arasında idi. Akşam namazını kıldıran zât **«Abüdü mâ tâbüdün,»** okudu. Ve onlar yemek sofrasında birbirlerine sarhoşluklarından dolayı girdiler ve birbirlerini yaraladılar. Onun üzerine Sad ibni Vakkas kalkıp Resulullah'ın huzuruna çıktı. Başını yaran Medineli kişiyi şikâyet etti. Hazret-i Ömer de orada bulunuyordu:

«Ey Allahım! Bize içki hakkındaki kesin emrini bildir,» dedi. Cenâb-ı Hak içki hakkındaki dördüncü âyet-i kerimesi olan şu âyeti **inzal** buyurdu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ
فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۞

«Ey İman edenler; içki, kumar, tapmaya mahsus dikili taşlar, fal okları, ancak şeytanın amelinden birer murdardır. Onun için bunlardan kaçının ki, muradınıza eresiniz.»

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ
فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ۞

«Şeytan içkide ve kumarda ancak aranızda düşmanlık ve kin düşürmek, sizi Allahı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık siz vazgeçtiniz? değil mi?» (Maide: 90-91)

54. MENKIBE: Yine İmâm-ı Begavî, Meâlimüttenzil adlı kitabında şu âyeti kerimeyi tefsir eder:

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ

«Kadınlarınız sizin tarlanızdır. O halde tarlanıza dilediğiniz gibi gelin.» (El-Bakara: 223)

Bu âyetin tefsirinde buyruluyor ki: Bize Ebi Said Ahmed bin İbrahim Şureyhî haber verdi. Ona Ebu İshak Sâlebi, ona Abdullah bin Hamid İsfehanî, ona Mehmed bin Yâkub Kûmî, Câfer bin Müğireden, o da Sâid bin Cübeyrden, o da İbni Abbasdan rivayet ediyor:

Bir gün Hazret-i Ömer (R.A.) Hazretleri Resul-i Kibriyanın huzuruna girip: «Ey Allahın Resulü! Ben helâk oldum,» dedi.

Peygamberimiz buyurdular ki: «Hangi şey seni helâk etti?»

«Dün gece hanımımın önüne, arka taraftan gelerek cimâ ettim.» dedi.

Peygamberimiz hemen cevap vermediler. Cenab-ı Hak yukardaki âyeti kerimeyi inzal buyurdu ve durumu açıkladı

Hars, tarlaya tohum ekmek manasınadır. «Kadınlarınızla istediğiniz zaman istediğiniz şekilde cimâ edebilirsiniz. Ancak hayize olduklarında ve livata şeklinde cimâ edemezsiniz, haramdır,» buyuruldu.

55. MENKIBE: Hazret-i Ömer'in hakkında nazil olan âyetler hakkındadır:

Bunlardan birincisi:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ
قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى
وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

«Habîbim de ki: Kim Cebrâile düşman olursa, çünkü kendinden evvelki (kitap) ları tasdik edici ve mü'minler için aynı hidayet ve müjde olan Allahın izni ile senin kalbinin üstüne o inmiştir.

«Kim Allaha, meleklerine, Peygamberlerine, Cebraile, Mikâile düşman olursa, şüphesiz Allah da o kâfirlerin düşmanıdır.» (Bakara: 97-98)

Bu âyet-i kerimelerin nazil olmasının hikmeti şöyle açıklanmaktadır: İbn Süreyya adlı bir yahudi, Resulullahın huzuruna geldi. Birçok deliller söyledi. Delilleri son buldu. Sonra:

— Ey Allahın Resulü! Sana hangi melek geldi? dedi.

— Cebrail Aleyhisselâm geldi, buyurdular.

— Mikâil gelseydi, sana iman ederdim. Çünkü Cebrail bize çok düşmanlık etti, dedi. Ve anlatmağa başladı:

— Allahü Teâlâ Peygamberimize Beyti Mukaddesin Bahtunnasr isminde birisi tarafından yıkılacağını bildirdi. Resulullah da bize haber verdi. Biz de çok kuvvetli bir kişiyi Bahtunnasr'ı öldürmeğe gönderdik. O şahıs Bahtunnasr'ı öldüreceği anda Cebrail gelmiş, o zâtâ:

— Eğer on sekiz bin âlemin Rabbi, sizi Bahtunnasr'ın elinden helâk etmeği murad buyurmuşsa sizi onun üzerine musallat etmez. Şayed irade buyurmamışsa ne sebeple bunu öldürüyorsun? diyerek o şahsın Bahtunnasr'ı öldürmesine mâni olmuş. O şahıs da geri dönmüş. Bahtunnasr büyüyecek, asker toplayacak ve Beytül-Mukaddesi yıkacaktır. Tâ o zamandanberi biz Cebraili sevmeyiz, dedi.

Yahudilerin Cebrail hakkında bir teraneleri de şudur: Onların inanışlarına göre, Cebraile: «Peygamberliği bize getir,» demişler. Cebrail Aleyhisselâm Peygamberliği onlara getirmemiş olduğundan kendisine düşman olmuşlardır.

İmam-ı Süddî buyuruyor ki, Ömerül Faruk evine gidip gelirken, yolu Yahudilerin medresesinin önünden geçerdi. Bazı zamanda da onların yanına uğrar, onları dinlerdi. Yahudiler:

— Ey Ömer! Seni bütün ashap arasında en fazla severiz. Onlar buradan geçerken, bizi üzerler. Sen bizi üzmez, hattâ derslerimizi dahi dinlersin. Bu bakımdan seni severiz, dediler.

Hazret-i Ömer:

— Allah şahidimdir ki, ben sizi dost yapmak için yanınıza gelmem. Binlerce (hâşâ), dinimden şüphe ettiğim için de size sual sormam. Sizin kötü hallerinizi görmek, Allah'a ve Resulullah'a karşı yaptığınız konuşmalarınızı ve kitaplarınızdaki saçmalarınızı yakınen görmek için yanınıza gelirim. Siz, kötü düşünceli olduğunuz için iman etmiyorsunuz, buyurdu.

Yahudiler:

— Muhammed'e (S.A.) hangi melek gelir? diye sordular.

Hazret-i Ömer:

— Cebrail Aleyhisselâm geliyor, dedi.

Yahudiler:

— Biz onu hiç sevmeyiz. Zira o, bizim gizli sırlarımızı Muhammed'e götürür. Bir yere gelecek olan azabı, kıtlığı, yıldırımı, Cebrail alıp götürür, dediler.

Hazret-i Ömer:

— Ey şaşkınlar! Siz Cebrail Aleyhisselâmı sevmiyor, yüce Peygamberi inkâr mı ediyorsunuz? Ben kesinlikle şehadet ederim ki, Cebrail Aleyhisselâmı sevmeyen Allahü Teâlânın düşmanıdır, diyerek oradan ayrıldı.

Oradan doğru Fahr-i Âlem Efendimizin huzuruna gitti. Cebrail Aleyhisselâm da biraz önce Bakara Sûresini alıp gelmişti. Resulullah Efendimiz:

لَقَدْ وَافَقَكَ رَبُّكَ يَا عُمَرُ •

«Ey Ömer, Rabbin sana muvafakat etti,» dediğine benzer bir tarzda âyet-i kerimeyi inzal buyurdu.

«Habibim de ki: Kim Cebraile düşman olursa kahrından gebersin,» diye yukarıda bahsi geçen âyetler nazil oldu. Bu durum üzerine Hazret-i Ömer Rabbine şükretti. Ve buyurdu ki: **«Bundan sonra kendimi İslâm dini üzerine taştan katı buluyorum.»**

Kendisi «Sübhanallah» diyerek. Yahudilerin bu kötü fikirlerini hayretle karşılar, Cebrail Aleyhisselâmı kötülemelerine şaşar ve der ki: «Hazret-i Cebrail ne yaparsa Rabbinin emriyle yapar, kendiliğinden hiç bir şey yapmaz, bunların bu çeşit konuşmaları ne kadar hatalı ve ne kadar terstir.»

Yahudiler gibi Râfiziler ve bid'at ehli olan kişiler, Hazret-i Ebûbekir ve Hazret-i Ömer'i sevmezlerdi. «Halifelik Hazret-i Alinin hakkı iken haksızca onu ondan Hazret-i Ebûbekir ile Hazret-i Ömer aldı.» derlerdi. Bu çeşit sözlerin tamamen yalan olduğu ortadadır. Yahudiler, Hazret-i Cebraili sevmezlerse, bizler severiz. Onların azabları onun elinden olması onlara lâyık ve mustahaktır. Resul-ü Kibriyanın zaferi de Cebrailin eliyle olmaktadır, bizler bundan çok memnunuz.

Bize Allahımızın yardımı bir takım melekleriyle olduğuna şüphe yoktur, işte bunu açıklayan âyetlerden birisi şu âyet-i kerimedir:

يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ
مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

«Rabbiniz size nişanlı beş bin melekle imdâd edecektir.» (Âl-i İmran: 125)

Ey Râfiziler, eğer Ebûbekir ile Ömeri sevmiyorsanız, biz onları severiz. Sizin helâkınız onların yüzünden olduğunu iddia ediyorsanız, bizim nusretimiz ve İslâmın üstünlüğü onların yüzünden olmuştur. Cenab-ı Hak bu hususta şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

«Ey Peygamber! Sana da, mü'minlerden senin izinde gidenlere de Allah yeter.» (El-Enfal: 64)

Hazret-i Ömer çok cesur ve çok fedakâr bir insandı. Peygamberimiz, kâfirlerin ve diğer insanların fütursuz içeriye girmelerini, müsaade almadan Resulullah'ın huzuruna girmelerini arzu etmiyordu. Bu hususta bir âyetin inmesini istiyordu. Bu istek daha ziyade Hazret-i Ömer tarafından zuhur etmiş ve içtenlikle isteniyordu. Bir gün Hazret-i Ömer şöyle demişti:

— Keşki Resulullah'ın huzuruna kimse izinsiz girmeseydi.

Cenâb-ı Zülcelâl, Hazret-i Ömer'in arzusuna uygun şu âyet-i celileyi inzal buyurdu:

«Ey iman edenler! Bundan sonra Peygamberin evlerine yemeğe dâvet olunmaksızın vaktine de bakmaksızın girmeyin.» (Ahzab: 53)

İbni Abbas (R.A.) Hazretleri naklediyor: Bu âyet birtakım mü,minler hakkında nâzil oldu. Zira onlar, Peygamberin yemeğe dâvetine yemek zamanından önce gidip beklerlerdi. Yemekten sonra da otururlar, sohbet ederlerdi, dışarı çıkmazlardı. Onun için Hazret-i Ömer'in önce dileği nazara alınarak âyet-i kerime nazil oldu. Ondan sonra Sahabe ve herkes artık ne şekilde Peygamberin huzuruna girileceğini ve nasıl çıkılacağını anlamış oldular, ona göre kendilerini düzenlediler.

Hazret-i Ömer hakkında veya onun arzusu üzerine nazil olan daha birçok âyetler vardır. Bunlardan **üçüncüsü:** Hazret-i Peygamberimiz bir gün hizmetçisine Hazret-i Ömer'i çağırmasını emreylemişti. Hazret-i Ömer o anda kuşluk vakti olduğu için uyuyordu. Hizmetçi yüksek sesle çağırdı. Hazret-i Ömer uyanmadı. Kapıyı açıp içeri girdi. Hazret-i Ömerin vücudundan bir miktar açılmıştı. Hizmetçi hemen çıktı:

— Ey Allahım! Sen onu uyandır, dedi.

Bir defa daha çağırdı. Hazret-i Ömer uyandı. Hizmetçi vücudumu görmüştür; diye üzüldü. Ve şöyle buyurdu:

— Ne olurdu sabah, kaylûle vakti ve akşam herkesin evinde uyuduğu bu üç vakitte evlere izinsiz girilmeseydi, diye temennide bulundu. Hazret-i Allah, Ömerin arzusu üzerine şu âyet-i celileyi inzal buyurdu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ
مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ
وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ
لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ
طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

«Ey iman edenler! Sağ elinizin malik olduğu (köle ve cariyeler) bir de sizden olup da henüz büluğ çağına girmemiş (küçükler), (şu) üç vakitte, sabah namazından önce, öğle sıcağında elbiselerinizi çıkaracağınız zaman, bir de yatsı namazından sonra odanıza girecek olurlarsa, sizden izin istesinler. Bu üç vakit sizin için avret ve halvet vakitleridir. Bunlardan sonra ise birbirinizi dolaşmanızda ne sizin üzerinize, ne de onların üzerine bir vebâl vardır. Allah âyetleri size böylece açıklar. Allah her şeyi hakkiyle bilendir. Tam bir hüküm ve hikmet sahibidir.» (Nur: 58)

Hazret-i Ömer uyurken, hizmetçisi kendisini çağırması üzerine kendisinin açık yattığını ve avret yerlerini gördü diye o büyük insan, ne kadar üzülmüş ve bunun için çareler aramıştır.

Biz zavallılar ne kadar günahkâr ve mücrim kullarız, bunca gafletler, bunca açık saçık hallerimiz var iken niçin Allah'tan hayâ etmiyoruz? Hazret-i Allah her an bizim binlerce günahlarımızı ve ayıp hareketlerimizi gördüğü halde bize rızk veriyor, istediklerimizi de yerine getiriyor. Bu kadar lûtf-u-keremi bize akan bir Mevlânın karşı-

sında nasıl bir kulluk tâkip etmemiz gerekiyor? Bunu her insanın kendisinin takdir etmesi lâzımdır.

4 — Mekke-i Mükerreme büyüklerinden birkaç kişi Resulullahın huzuruna çıktılar. Resulullahın huzurunda o anda Suheybi Rûmi, Habbâb bin Êret, Bilâl-i Habeşi, Ammâr bin Yâsr, Selman-ı Farisi (Allah onlardan razı olsun) bunlar ve bunlara benzer üzerlerinde fakr hırkası bulunan kişiler vardı, orada sohbet ediyorlardı. Mekkenin zenginleri ve kendini beğenenleri, Peygamberimiz'e: «Yanında bulunan kişiler bizim köle ve hizmetçilerimizdir. Sen râzı olur musun, biz gelelim de onlarla bir arada duralım? Bunların hırkalarının kokusundan duramıyoruz. Bunlar bizden uzak yerde otursunlar,» dediler.

Resulullah: «Ben müslümanları yanımdan uzaklaştıramam» demiştir. Mekke zenginleri şöyle cevap verdiler:

O zaman bizim kavmimiz ve halkımız bizi onlarla bir arada görürlerse, bize karşı husumet beslerler. Sonra bizler de utanırız. O halde bizim için ve onlar için ayrı ayrı toplantı yap, bizim toplantımız bitince, onlar gelsin, biz gelince onlar gitmiş olsun, dediler.

Resulullah (S.A.) Efendimiz bu teklifi kabul buyurdu: «Olur,» dedi. Mekkenin zenginleri:

— Bu ifadenizi bir kâğıda yazabilir misiniz? dediler. Resulullah bir kâğıt istedi ve yazı yazması için Hazret-i Ali'ye emir verdi. O esnada Cenab-ı Hak Cebrail Aleyhisselâm ile şu âyet-i kerimeyi inzal buyurdu:

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ
عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظّٰلِمِينَ ۞

«Sabah akşam Rablerine, sırf onun cemalini dileyerek duâ edenleri (huzurundan) kovma. Onların hesabından hiç bir şey sana, senin hesabından hiç bir şey de onlara ait değildir. Onları kovarsan zâlimlerden olursun.» (En'am: 52)

Resulullah yazıyı yazmadı. Selman-ı Fârisî (R.A.) diyor ki: Peygamber mescidin bir kenarında oturuyordu. Bu âyet-i celile inince, bizi çağırdı ve şu âyet-i kerimeyi de bize ayrıca okudu:

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ
كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا
بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

«Âyetlerimize iman edenler, sana geldiği zaman de ki: Selâm sizlere. Rabbiniz kendi üzerine rahmeti yazdı. İçinizden kim bilmeyerek bir fenalık yapıp da sonra arkasından tövbe etmiş ve düzelmiş ise şüphesiz ki, o çok yarlığayıcı, çok esirgeyicidir.» (En'am: 54)

Selman-ı Farisi anlatıyor: Bu âyet indikten sonra Resulullah bizimle bir miktar daha oturdu. Evvelâ biz kalkardık sonra Resulullah kalkardı.

«Cenâb-ı Zülcelâla şükürler olsun ki, Mü'minler ile hep beraber bulunmağa sabretmeği bana emretti», buyurdu.

İKRİME (r.a.) anlatıyor: Kureyşin ileri gelenleri Ebû Tâlibe geldiler ve dediler ki: «Biz Muhammedin yanına gidip otursak, bizi görenler de gelecek, fakat sonra bizi kınayacak. Ancak biz köle ve hizmetçilerimizle birlikte oturmaktan utanırız, ona söyle fakirleri bizim yanımızdan uzaklaştırsın, o zaman ona bağlanırız» dediler. Ebu Tâlip bu zalimlerin isteklerini Hazret-i Muhammede ulaştırdı. Hazret-i Ömer de: «Onların dedikleri gibi yap, bakalım, îman edecekler mi?» diye Resulullah'a niyazda bulundu. Bunun üzerine inen âyetin meâlini ve lafzını yukarıda arzetmiştik. Hazret-i Ömer bu âyeti kerîmelerin buyruklarını duyunca, daha önce söylediği söze karşı pişman oldu. Ve özür diledi.

Cenâb-ı Hak, Peygamberimiz'e: «Ya Muhammed, Hazret-i Ömer'e benden selâm söyle, onun derecesi bizim yanımızda yüksektir. Bu kadarcık bir hata ile huzurumuzdan onu red etmeyiz. Onun özür dileyeceğini bildiğimiz için selâmımı kendisine önce gönderiyorum. Âyet-i kerime'de onun günahını yazdım, fakat ondan önce rahmetimi

yazdım. Onunla olan bağlılığımız çok kuvvetlidir. Bu kadar az bir hareketle kesilmez», buyurdu.

BİR İŞARET: Cenâb-ı Hak bu âyeti kerimede Hazret-i Ömer için beş şeyi andı:

1 — «Sana geldiği vakitte», yani gelmesini buyurdu.

2 — «Âyetlerimize İman eden kimseler», denilmek suretiyle imanlı olduğunu bildirdi.

3 — «Sizden biriniz cehâletle günah işledi», buyurarak günah yaptığını bildirdi.

4 — «Ondan sonra tövbe etti», buyurarak tövbe ettiğini bildirdi.

5 — «Halini islâh etti», buyurarak halini düzelttiğini bildirdi.

Ayrıca Cenâbı Hak Hazret-i Ömeri zikretti:

1 — «Selâmün Aleyküm» buyurarak selâm verdi.

2 — «Sizin Rabbiniz vâcib kıldı», buyurarak haber verdi.

3 — «Kendi nefsi üzerine rahmet etmeği», buyurarak rahmet etti.

4 — «Cehâlet ile, bilmeyerek günah işledi», buyurarak günahtan mazur gördü.

5 — «Allah affedici ve tevbeyi kabul etmekle rahmet edicidir», buyurarak afv etti.

NÜKTE: Hazret-i Ömer (r.a.) bir günah işledi. Özür diledi. Allah ona böyle bir muamele buyurdu. Onun dostları bunu işitip sevineceklerini bildiği için Cenâbı Hak dostlarını Hazret-i Ömere ortak edip, biz mü'minlere de selâm verdi. Ve rahmet buyurdu. Çünkü Allah:

«Rahmetim her şeyi içine almıştır.» buyurmuştur. Meleklerini gönderdi. Çünkü «Melekleri gönderdik,» buyruldu. Ömer özrünü kabul etti. Zira «Allah, kullarının tövbesini kabul eder», buyurmuştur. Mağfiret etti. Çünkü «Ey Resûlüm! Nefislerini israf eden kullarıma, Allah'ın rahmetinden ümid kesmemelerini söyle». buyurulmuştur.

5 — Uhud muharebesinde Ebû Süfyan, henüz imana gelmemiş iken, müslümanlara: «Bizim Uzzamız var», dedi. Uzza, putun ismidir. Bir rivayete göre, Sümer dedikleri bir ağaç idi. Gaftan kabilesi ona tapınırdı. Bu ağaca en önce tapan Sâlim bin Es'ad adında bir şahıs idi. Taif ile Mekke arasında bir yerde idi. O ağacın üzerine ev yaptılar. Şeytan içine girer ses verirdi.

Hazret-i Ömer de onlara: «Bizim Mevlâmız var, sizin Mevlânız yoktur», buyurdu. Cenâbı Zülcelâl Hazret-i Ömerin sözüne uygun olarak şu âyeti celileyi inzal buyurdu:

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ۝

«Bunun sebebi şudur: Çünkü Allah mü'minlerin velisidir. Kâfirlerin Mevlâsı ve bir yardımcıları yoktur.» (Muhammed :11)

Bu âyet-i celile Mekke ehlini korkutmak içindir.

6 — Münafıklardan Übey B. Selül hastalanmıştı. Resulullah onun ziyaretine gitmişti. Übey dedi ki: «Ya Resulullah, ben ölürsem, benim namazımı kıl ve kabrimin üzerine dur, bana düa et. Kendi cübbeni kefen et, bana».

Vakta ki, İbni Selül öldü, Resulullah onun namazını kılmak istedi. Hazret-i Ömer buyurdu ki: «Ya Resulullah o adamın üzerine namaz mı kılacaksın? Halbuki o, sana neler yapmıştı!»

Resulullah: «Elini benden çek», dedi.

Hazret-i Ömer:

«Ya Resulullah, onun cenaze namazını kılmağa gitme», dedi.

Resulullah aynı cevabı verdi. Üçüncüde Resulullah:

«Ey Ömer! Onun üzerine namaz kılıp kılmamakta muhayyer kılınıp, kılmağı tercih ettim. Eğer Cenâb-ı Hakkın onu affedeceğini bilsem, yetmiş kere istiğfar ederdim», buyurdu. Mübarek gömleğini Übeyin kefeni olmak üzere verdi. Henüz namazını kılmadan fakat kılmak üzere hazırlandığı bir zamanda şu âyet-i celile nazil oldu:

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ۝

«Onlardan ölen hiç bir kimseye ebedi dua etme. Kabrinin başında durma. Çünkü onlar Allah'ı ve Resûlünü inkâr ile kâfir oldular, onlar fasık olarak öldüler.» (Tövbe: 84)

Resûl-i Ekrem Cenaze namazına hazırlanırken, Hazret-i Ömerin dileğine uygun bir şekilde âyet-i kerimenin inmesi kendisini hayretlere gark etti.

Bu hadiseden sonra Resulullah hiç bir münafığın namazını kılmadı, cenazesinde hazır bulunmadı. Cenâb-ı Hak şunu demek istemiştir: «Ey habibim! Benim sevmediğim ve sana düşmanlık yapanların namazlarını kılma, onlar için duada bulunma, şayet kılar ve duada bulunursan ben de senin dileğini kabul etmeyeceğim, sonra üzülürsün!»

Aynı zamanda Allahü Teâlâ hikmetinin esasını Habibine bildirmiş, onun aksine hareket yapılamayacağını açıklamıştır.

Resulullahın o münafığa gömleğini gönderip, namaz kılınmasından men olunması şöyle anlatılmaktadır:

«Bedir muharebesinde Resulullah'ın amcası Hazret-i Abbas esir olmuştu. Üzerinde elbisesi yoktu. Peygamberimiz bir gömlek istemişti. Abdullahın gömleği Hazret-i Abbas'a uydu. Münafık Ubey gömleğini Resulullaha hediye etti. Resulullah da bu gömleğe karşılık olarak kendi gömleğini o münafığa vermek istedi. Namazdan maksad ölü için yapılan duadan ibarettir. Kâfire dua etmek ise yasaktır, çünkü kâfire duası geçmez, onun küfrü duaya mânidir.» (Tıbyan tefsirinden).

7 — Peygamberi zîşanımız Hazret-i Ayşeye atılan iftira hakkında Hazret-i Ömerle yaptığı istişarede: «Ya Ömer! Sen bu işe ne dersin?» dedi. Hazret-i Ömer: «Ey Allahın Resûlü! Artık bu sözleri dinlemeyin, bu büyük bir iftiradır. Bu sözü söylemek değil, kalbde saklamak dahi kimin haddine kalmıştır. Hazret-i Ayşe çok temiz ve çok kuvvetli bir imana sahibtir, dedi. Cenabı Hak Hazret-i Ömerin bu sözüna uygun olarak şu âyet-i celileyi inzal buyurdu:

لَوْلَآ إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ
خَيْرًا وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُبِينٌ ۝

«Onu duyduğunuz zaman: «Bunu söylememiz bize yakışmaz. Hâşâ, bu, büyük bir iftiradır.» demeniz lâzım değil miydi!» (Nûr: 16)

8 — Cenâb-ı Hak Âdem aleyhisselâmın zürriyeti hakkında şu âyeti kerimeleri inzal buyurdu:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ۝ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ
نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً
فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا
فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا
آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝

«And olsun ki, biz insanı çamurdan bir hülâsadan yarattık. Sonra onu sarp ve metin bir karargâhta bir nutfe yaptık. Sonra o nutfeyi bir kan pıhtısı hâline getirdik. Derken o kan pıhtısını bir çiğnem et yaptık. O bir çiğnem eti de kemiğe kalbettik. O kemiklere de et giydirdik. Bilâhare onu başka yaratılışla inşa ettik. Sûret yapanların en güzeli olan Allah'ın şanı ne yücedir.» (Mü'minûn: 12-13-14)

Hazret-i Ömer bu âyet-i kerimeyi okuyunca, hayretini gizlemeyip: «Kudreti ve hikmeti sebebiyle Allahın şanı büyüktür, kudretlerin en güzelidir», buyurdu. İşte Hazret-i Ömer'in feraseti bu kadar yüksekti. Kendisinin manevî arzusu Hakka müteveccihti. Buraya kadar Hazret-i Ömer'in üstünlüğünü anlatan ve onunla ilgisi bulunan âyetleri arzetmiş olduk. Bundan sonra da büyüklerimizden duyduğumuz hadis-i şerifleri anlatacağız.

56. MENKIBE: Ömerül-Faruk hakkındaki hadisi şerifler anlatılacaktır:

Birincisi: Ebü Hüreyre anlatıyor ki (Allah ondan razı olsun) Peygamberimiz Muhammed Mustafa (S.A.) Efendimiz buyurdu:

«Kıyamet gününde İslâm dini, mahşer yerine çok güzel surette ve süslenmiş olarak gelir. Cenâb-ı Hak onu biliyorken:

— Sen kimsin? diye sorar.

İslâm dini:

— Ben İslâmım, diye cevap verir.

Cenâb-ı Hak:

— Bunu cennete götürün, buyurur.

İslâm dini:

— Ya Rabbi, beni âziz tutup ikram edenlere ikram etmeyince, bana yardım edenlere yardım etmeyince ve bana yer veren kimselere köşk vermeyince cennete girmem, diyecektir.

Cenâb-ı Hak:

— Seni aziz tutan ve sana ikram edenleri getir, diyecektir.

İslâm, safların arasına girer, gezer ve Hazret-i Ömerin elinden tutar. Yüksek bir sesle bağırarak:

— Ey Allahım! Bu herkesin beni sürdüğü zaman bana yer veren, beni aziz tutan kimsedir,» der.

— Onu Cennete götürün, diye ferman buyurur İslâm:

— Yarabbi kıyamete kadar onu seven kimseleri cennete getirmedikçe, onu cennete götürmem, der.

Hazret-i Allah:

— Peki, onları da cennete götür, buyurur.

İslâm dini, safların arasında dolaşır, Hazret-i Ömeri sevenleri bulup Hazret-i Ömerle birlikte cennete götürür.

İkincisi: Hazret-i Ömer (R.A.) buyuruyor ki: «Hazreti Peygamber bir gün bana: «Ey Ömer, Cebrail Aleyhisselâm yanıma gelmişti. Ona senin göklerdeki üstünlüğünü sordum. Cevabında dedi ki:

— Eğer Hazret-i Ömerin güzel hallerini, menkıbelerini anlatsak, Nuh Aleyhisselâmın ömrü miktarı kadar anlatsam yine anlatmış olamam.

Bundan başka Resulullah buyurdu: **«Ömerin gadabından, hışmından korkunuz. Çünkü bu sebeble hak Teâlâ gadaplı olur».**

Üçüncüsü: Said ibni Cübeyr bin Abbas (R.A.) Hazretleri anlatıyor. Peygamberimiz bir hadisi şeriflerinde: «Cebrâil aleyhisselâm yanıma geldi. Hak Teâlâ Hazretlerinin Ömer'e selâm söylediğini ve «Onun rızası benim hükmümdür. Onun hışmı benim adaletimdir», buyurduğunu haber verdi.»

Dördüncüsü: Cudayf bin Hâris (R.A.) anlatıyor: Bir gün Ebû Zer-i Gıffarî'nin yanına bir genç gelir. Genç: «Siz Resul-i Ekremin sohbetinde bulundunuz, ben sizin için nasıl istiğfar edebilirim?» dedi. Hazret-i Ebü Zer: «Olsun, iste,» buyurdu. Genç: «Sen Hazret-i Ömerin önünden geçiyordun, senin için: «Bu genç iyidir», buyurdu. Ben Resulullahtan duydum, Cenabı Hak doğru ve haklı sözü Ömerin dili üzerine koymuştur», buyurdu. Bundan dolayı senin duanı isterim», dedi.

Beşincisi: Yal'a bin Ziyad rivayetiyle Hazret-i Hasan anlatıyor: Bir zaman Hazret-i Ömer Ebu Zer'in elini tutup sıkmıştı, Hazret-i Ebü Zer:

— Elimi bırak, incittin, ey İslâmın kilidi, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Bu söz nereden çıktı? buyurdu.

Hazret-i Ebü Zer:

— Hatırlar mısın, falan gün falan vakitte, Resuli Ekrem: «Eğer aranızda yayılacak fitnelerden korkuyorsanız, Ömerin bereketiyle size fitne erişmez. Ya Ömer! Sen İslâmın kilidisin», buyurmuştu, dedi.

Altıncısı: Hazret-i Enes (r.a.) Hazretleri anlatıyor: Bir gün Resûl-i Ekrem Hazret-i Ömerin yüzüne bakıp güldü. Ve:

— Yâ Hattâbın oğlu! Biliyor musun neden gülüyorum? dedi.

Hazret-i Ömer (r.a.):

— Ya Resulullah, Allah ve Resulü bilir, dedi.

Hazreti Resul-i Kibriya:

— Ârefe gecesi Hazret-i Allah Arafatta mevcut olanların hepsine bir rahmet bakışı yaptı. Sana ise hususi olarak nazar buyurdu. Onun için gülüyorum, buyurdu.

Görülüyor ki, Hazret-i Ömer'in Allah'ın yanında özel bir mevkii vardır.

Yedincisi: Hazret-i Aişe Validemiz (Allah ondan râzı olsun) nakl ediyor ve diyor ki: «İyileri hatırlayacağınız zaman Hazret-i Ömeri hatırlayın. Zira biz Sahabe olarak ve hakikatin Hazret-i Ömerin lisanından feyazan ettiğinde ittifak etmişizdir.»

Sekizincisi: Mübarek bin Fudâle rivayetiyle Hazret-i Hasan (R.A.) bir hadis-i şerifte şöyle buyuruyor:

لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفٍ مِثْلِهِ إِلَّا الْإِنْسَانُ

«İnsanoğlundan başkası kendisi gibi bin adamdan daha kıymetli olamaz. Hazret-i Ömer ise, bin mislinden daha hayırlıdır.»

Huzeyfetü'l - Yemânî (r.a.) buyuruyor ki:

«İslâm, Hazret-i Ömer zamanında "gelen" kimseye benzerdi. Yakınlığı artardı. Hazret-i Ömer'den sonra İslâm, arkasını dönmüş "giden" kimseye benzerdi. Uzaklığı artardı.»

Abdullah bin Meş'ud (r.a.) beyan ediyor ki: Üç kimsenin iç anlayışı ve göz bakışı kuvvetli idi:

1 — Mısır Sultanı'nın feraseti idi. Ne vakit ki, ailesine: «Bu çocuğa iyi bak, bunun faidesi bize dokunacak», demişti.

2 — Şuayip Aleyhisselâmın kızının gönül bakımından bakışı. Musa Aleyhisselâm dâvetine gelmiştir. Babasına:

— Sevgili Babacığım, onu para ile tut, kuvvetli ve inanılır bir kimsedir, dedi.

3 — Hazret-i Ebûbekrin (r.a) gönül sezişi idi. Çünkü kendisi kendisinden sonra gelecek, Hazret-i Ömeri seçmişti. Kendisi gönül sezişi ile Hazret-i Ömerin adaletli olacağını anlamıştı. Bir gün Hazret-i Ali dışarı çıkmıştı, gayet güzel bir elbisesi vardı. «Bu elbiseyi bana kardeşim, dostum, ahbabım Hazret-i Ömer verdi», buyurdu.

Dokuzuncusu: Ebû Bekir Sıddık (r.aa) Hazretleri, Hazret-i Peygamberimizin şöyle buyurduğunu rivayet etti:

— Şâyed Cenâbı Hak başka bir peygamber gönderseydi Ömer olurdu. Hazret-i Allah ona iki melek vermiştir. Bunlar ona kuvvet verir. Ve bir kabahat yapacağı zaman, onu Hakka döndürüp, günahtan alakor.»

Onuncusu: Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah (Allah ondan **râzı** olsun): «Bir husus hakkında insanlar bir görüş izhar etmiş olsalar, bir de Hazreti Ömer görüşünü izhar etmiş olsa onun görüşüne uygun bir şekilde ilâhî kelâm nazil olur», buyurmuştur.

On birincisi: Übey bin Kâb' (Allah ondan **râzı** olsun) dan rivayet olunan bir hadîs-i şerifte Resulullah şöyle buyuruyor:

— Benden sonra Allahın musafaha ettiği kimse Hattâbın oğlu Ömerdir. Cenâb-ı Hakkın kudretiyle elini tuttuğu, Cennetine koyduğu ve selâm verdiği kimseyse yine Ömer bin Hattâbdır. O makamda yakınlık, yer ile değildir. Onu ancak Allah ile ben biliriz. Bazan Cenâb-ı Hak ona ikram eder, nimet verir. Başkaları o mertebeye zor çıkarlar.

On ikincisi: Peygamber-i Zişan Efendimiz buyuruyor:

«Hazret-i Ömer'i şeytan ne zaman görmüş ise, onun heybetinden hemen yere düşer.»

On üçüncüsü: Peygamberimiz'in Amcası Hazret-i Abbas'ın oğlu Fadl'ın (r.a.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resulullah şöyle buyuruyor:

—Hattabın oğlu Ömer benimle ben de onunlayım. Benim ölümümden sonra Hazret-i Allah Ömerle beraberdir. Ömer her yerde Cenabı Hakkın hıfz-ü-emanetindedir.

On dördüncüsü: Abdullah bin Abbas. (Allah ondan râzı olsun) buyuruyor: Muhammed Mustafadan işittim: «Hazret-i Ömer (r.a.) İslâma girdiği gün, Cebrâil aleyhisselâm geldi: «Hazret-i Ömer müslüman oldu diye melekler sevinip bayram ediyorlar», dedi.

On beşincisi: Enes bin Malik (Allah ondan râzı olsun) rivayet ediyor. Resulullah (s.a.) Efendimiz.

— Ey Ömer! Sen ümmetimin üzerine bereketsin. Zikir ve Kur'an-ı Kerim okumak gibi nafilelerden gece kaçırdığını gündüz kaza et, gündüz yapamadığını gece kaza et», buyurmuştur.

57. MENKIBE: Ömerül-Faruk hakkında muhtelif kitaplarda anlatılan haberler beyan edilecektir:

Â'meş, Süfyan ve Abdullah (Allah onlardan râzı olsun) dan rivayet edildiğine göre, yemin ederek: **«Biz, hazret-i Ömerin kazancını terazinin bir kefesine o zaman yeryüzünde yaşayan diğer insanların amellerini de öbür kefesine koysalar, Hazret-i Omerin kefesi ağır geleceğini zannediyoruz»**, demişlerdir.

Şeyh Arif ve hakim Zeynüddin Ali bin Tâhir kendisinin yazdığı kitapta, Hazret-i Ömerin bir sözünü anlatıyor: «Münafık olan kimselerin arzu ve ameli hatâ ve günah olur. Çok yemek çirkin bir harekettir. Münafıklar, dünya işlerinde zeki, âhiret işlerinde câhildir.»

Ebülleys Semerkandi Hazretleri, Tenbihül-Gafilin adlı kitabında Hazret-i Ömerin yaratıklara karşı merhamet ve şefkatının çokluğu hakkında şöyle buyurur:

«Hazret-i Ömer, bir gayri müslim ihtiyarın dilen..lik yaptığını gördü:

— Ey ihtiyar, benim sana insaf etmemi istiyorlar. Gençliğinde senden cizye aldım. Şimdi ise seni affetmek gerekir, buyurdu.

İhtiyarı affeder ve ne gibi ihtiyacı varsa, çoluk çocuğu ile birlikte Beytülmaldan verilmesini emreder.

58. **MENKIBE:** Hazret-i Ömer (r.a.), oturmuş, etrafındakilerle sohbet ediyordu. Konuşma arasında bir tanesi Hazret-i Ömeri methetmeğe başladı. Hazret-i Ali (r.a.) buyurdu ki:

— Hangi Ömer'den bahsediyorsunuz? Cenâbı Hak, Peygamberlerden sonra ona benzer bir kul halketmedi. Hiç bir anne ve baba böyle bir yiğit dünyaya getirmedi. Cenâbı Hak, dininin sırlarını bilir. Şeriatını bilen fakihtir. Cenab-ı Hak, İslâmı Ömerle âziz etti. Bu sebeble kendisi emin oldu. Onunla adalet etti. Kendisinden sonra gelen Halifeleri de zor bir durumda bıraktı.

Hazret-i Ömer İslam dininde güzel örnekleri bırakmıştır. İslâm dininde ilk kadı tâyin eden o olmuştur. Şüreyh'i tâyin etmiştir. Beytülmalı o zat kurmuştur. Zekât veya başka malları Beytülmal olarak yaptığı binaya bırakırdı. Postayı ilk icad eden odur. Hapishaneyi ilk defa o icat etti. Had cezalarını icra için Cellâdı ilk defa o meydana getirdi. Cami ve mescitleri şehirlerde o tertip buyurdu. Müezzin ve buna benzer görevleri yapanlara ilk defa o maaş verdi. İran toprağına haraç tayin etti. Ramazan ayında teravihi cemaatla kılmağı o meşru kıldı. Resulullah teravih namazını kılmış, fakat cemaatla kılmamıştı, Ümmetine farz olur korkusuyla evinde kılmıştı. Fakat Hazret-i Ömer, bunun camilerde âlenen kılınması için emir verdi.

Ömerül - Faruk böyle yüce bir meziyet sahibi idi. Onun heybeti ve şecaatı şark ile garba yayıldığı halde zerre kadar kibrü gururu yoktu. Kendisini herkesten daha aşağı görürdü. Onun bizzat yaptığı işlere kimsenin gücü yetmezdi. Bizzat kendisi çalışır, kazanır ve kendi nafakasını kendi çalışmasiyle çıkarırdı. Herkese de kimseye yük olmaması için tavsiyede bulunurdu.

Bir gün Hazret-i Ömer şöyle demişti:

— **«Dışarda aile efradımın yeyeceklerini elde ederken vefat ettiğim yer, benim candan arzuladığım yerdir. Çabalayıp kazanmaktan el çekip de yarabbi rızkımızı ver demeyiniz. Çünkü Allah gökten ne altın gönderir ne gümüş. Allah kendi nizamını ve emrini kullarına bildirmiştir .Onları kimse değiştiremez.»**

Toplanan sadaka sütünden Hazret-i Ömere verilmişti. Bir yudum içer içmez, buna kendisinin lâyık olmadığını anlar, parmağını boğazına sokar ve kusar. Öyle zorlukla o birkaç damla sütü boğazından çıkardı ki, gürenler öleceğini zannettir. Bu kadar takvaya önem veren bir muhterem zat idi. Mevlâ rahmetine gark eylesin, bize de mübarek şefaatlarını nasip buyursun. Amin.

Hüccetüt'ül-İslâm Muhammed Gâzâlî Kimya-i Saadet adındaki kitabında şöyle yazıyor: Bir zamanlar Hazret-i Ömer'e «Ganimet malları içerisinde misk getirmişlerdi. Onu ailesine getirdi. «**Bunu satın parasını fakirlere dağıtın**», buyurdu. Aradan bir zaman geçti, sonra hanımının sandığında misk kokusu sezmişti. Hanımına bunun kokusunun nereden geldiğini sordu. Ailesi: «Miski sandıktan çıkarıp fakirlere verirken, sandığın kapılarına yapışan bir kokudur», dedi. Hazret-i Ömer toprakla silinerek sandığın temizlenmesine emir vermişti. Bu suretle evinin içinde miski bırakmak şöyle dursun, kokusunu dahi saklamak istememişti. O kadar kendisi haktan korkan ve çekinen bir kimse idi. Haramın veya şüpheli maddelerin küçüğüne razı olan yavaş yavaş büyüğüne de gidebilir. Bunun için Yüce Ömer, bu hususu önemle men etmişti.

59. **MENKIBE:** Tefsirlerde geçer ki, Hazret-i Ömer (r.a.) Minber üzerinde buyurdu: «Kadınların mihirlerini fazla yapmayınız. Eğer bunun fazla olması icabetmiş olsaydı Hazret-i Muhammed Mustafa yapardı. Halbuki Fahr-i Âlem Efendimiz, ailelerinin hiç birine fazla mihir vermemiştir. Rivayet edildiğine göre Resül-i Ekrem, ailelerine ve kızlarına beş yüz dirhemden fazla nikâh parası vermemiştir. O sırada bir kadın ayağa kalkarak:

— Cenâb-ı Hak şu âyet-i kerimeye nazaran bize bir hayli mihr vermektedir, dedi:

وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا

«Sizden biriniz, hanımını fuhuşdan başka bir sebeple boşayıp, başka bir hanım aldığında, önceki hanıma mehr olarak verdiği çok fazla miktardaki malı geri almasın.»

Böylece Hazret-i Ömer kadınlara son derece müsamaha edildiğini bu âyetle isbatlamış oluyor. Hazret-i Kur'an kadınların fazla mehr almamalarını da tavsiye ediyor.

Hazret-i Ömer, kadının bu ifadesini doğruladı ve İslâmın yüceliğini bu âyeti kerime karşısında daha iyice tasdik eyledi. Ve Ömerül-Faruk şöyle buyurdu:

كُلُّ النَّاسِ أَفْقَهُ مِنْ عُمَرَ قَدْ أَصَابَتْ إِمْرَأَةٌ وَأَخْطَأَ عُمَرَ

«Bütün insanlar Ömer'den iyi bilir. Bu kadın doğru söyledi, Ömer hatâ etti.»

Hazret-i Ömer (R.A.) bir gün: «Ey kadınlar gözünüzü açın, durumunuza bakın, alış veriş edin, şeriatın gösterdiği yol üzerinde çalışın başkalarına muhtaç olmayın», buyurdu. Yine o mübarek bir gün:

—Dinimizin emrettiği şekil üzere alış veriş yapmasını bilmeyenler, çarşıya, pazara çıkmasın, buyurdu.

60. MENKIBE: Hazret-i Ömer Halife olduğu sırada İslâm ordusunun baş kumandanı Halid bin Velid (r.a.) idi. Hazret-i Ömer bunu azl edip yerine Sa'd bin Ebi Vakkas'ı (r.a.) tâyin etti. Bir müddet sonra Sa'd Hazretleri Kûfede bir ev yapacaktı. Arsanın bir tarafında bir mecusînin evi var idi. Hazret-i Sa'd mecusîyi çağırıp:

— Bu evi bana sat, buyurdu.

Mecusî:

— Asla satmam, dedi.

Sa'd, fazla para vâdettiği halde mecusî evini bir türlü vermek istemedi. Mecliste bulunanlar:

— Efendimiz, bir mecusîye bu kadar ısrar etmeğe ne lüzum var, evi alır, parasını da verirsiniz, dediler.

Mecusî, bu sözleri duyunca:

— Sa'd Hazretleri bu işi tatbike kor, diye korkusundan hemen ailesinin yanına gitti. Durumu karısına anlatıp, ne yapacaklarını birlikte meşveret ettiler. Bunun üzerine kadın:

— Bunların bağlandıkları büyük bir komutanları vardır. İsmi Ömerdir. Onun yanına git, durumu anlatıp Sa'd'ı şikâyet et. O, bir kolaylık gösterir, dedi.

Kocası aynı yolu tutup Hazret-i Ömerin huzuruna çıkar. Medineyi Münevvere'de Hazret-i Ömerin sarayını aramaya koyulur.

— Ömer dışarıya çıkmıştır, dediler.

Mecusî diğer Padişahlar gibi Hazret-i Ömerin bir köşkü olacağını zanneder. Kendisi de şehrin dışına doğru gezintiye çıkmış ve yüksek Hükümdarın bir çok hizmetçileriyle hangi taraftan çıkacağını gözetliyordu. Hiç bir taraftan böyle ihtişamlı geliş görmedi. Halbuki Hazret-i Ömer, kamçısını başının altına koyup rahat rahat uyuyordu. Kendisi de uyuyanı görüyor, fakat bunun bir Emîr olacağını asla tahmin etmiyordu. Onun yanına yaklaşıp, kendisini uyandırdı:

— Emîrin ne tarafa gittiğini biliyor musun? diye sordu.

Hazret-i Ömer:

— Emîri ne yapacaksın? dedi.

— Benim evimi elimden almak isteyen Sa'd'i ona şikâyet etmek için geldim, dedi.

O mübarek hemen oradan kalkıp, Mecusî ile birlikte makamına geldiler. Hizmetçisinden bir parça kâğıt istediler. Hizmetçi aradı bir parça kâğıt bulamadı.

— Bir parça deri de olsa olur, buyurdular.

Hizmetçi onu da bulamadı.

— Bir parça kemik de olsa olur, buyurdu.

Hizmetçi bir koyun kemiği bulup geldi. Hazret-i Ömer:

Besmeleden sonra:

— «Sa'd bu yazım sana ulaştığında, hasmını hoşnut et, yahut da huzuruma gel,» diye emirname yazdı.

Mecusî bu kemiği alıp evine geldi. Karısı:

— Ne yaptın, inşallah durumu hallettin, deyince, kocası:

— Bu kadar uzun yola gittiğime pişman oldum. Bunca zahmetle gittiğim halde bana bir kemik üzerine bir parça yazı verdi, dedi.

Karısı:

duruyor. Mecusî, o kemik yazısını verdi. Kemikteki yazıyı Hazret-i Ömerin yazdığını anladı, hemen öptü ve alnına koydu. Mecusiye:

— Ne istiyorsan burada söyle, beni Hazret-i Ömer'in huzuruna çıkmağa mecbur etme, dedi.

Mecusî bu durumu görünce, aklı başından çıktı, düştü bayıldı sonra ayıldı:

— Ey Sa'd, bana İslâmı öğret, diyerek evini de Hazret-i Sa'd'e bağışladı.

Hazret-i Sa'd ona İslâmı öğretti, orada bulunan askerler, mecusîye, ne sebeple müslümanlığa girdiğini sordular:

— Hükümdarınızı gördüm, eski bir yamalı hırka giymiş, kamçısını başının altına koymuş, toprak üzerinde derviş varî bir vaziyette uyuyordu. Onun heybetinin halkın kalblerinde yer ettiğini de gördüm. Böyle bir hükümdarın bulunduğu din, hiç şüphe yok ki, mukaddes bir dindir, dedim.

Bu hareketten adaletin ne kadar üstün olduğu düşünülmeli ve Hazret-i Ömerin kurduğu muazzam bir devletin nasıl yaşatıldığı hatırlanmalıdır?

61. MENKIBE: Hazret-i Ömer (r.a.) Peygamberimizin arkasında namaz kılıyordu. Resulullah Efendimiz, Naziat sûresinin yirmi dördüncü âyet-i kerîmesine geldi. Bu âyete göre Fir'avunun, askerlerine: «Ben sizin en yüksek Tanrınızım» dediği anlatılıyor. Hazret-i Ömerin namazda gayreti galeyana geldi. Vücudunun tüyleri elbisesinden dışarıya çıktı. Namaz içinde:

— Eğer ben o fir'avnın zamanında yanında olsaydım, boynunu koparırdım, buyurdu.

Hazret-i Ömer'e Peygamberimiz:

— Namazını kaza et, zira namazda konuştun, buyurdu

Bunun üzerine hemen Cebrâil geldi: «Ey Resûlüm, Ömere namazını kaza et, deme. Biz onun namazını kabul buyurduk, bütün ümmetin namazları ile bir kıldık. Biz çok gayretli kulların gayretlerini severiz», denildi.

62. MENKIBE: Bir bayram günü Hazret-i Ömer Resuli Kibriyanın huzuruna girmişti. Bakmış ki, Resulullahın huzurunda bir takım çocuklar duruyor, ondan bayramlık elbise istiyorlar. Peygamberimiz:

— Ey Ömer! Beni bunlardan satın al, yani kurtar, dediler.

Hazret-i Ömer gidip bir parça et, bir miktar hurma ve meyva getirdi. Hazret-i Resûl:

— Ey Ömer! Mâlik bin Zerin Yusuf Aleyhisselâmı satın almıştı. sen de beni et ve meyva ile satın aldın, buyurdu.

Ömerül - Faruk:

— Ya Resulallah, her ne kadar Yusuf aleyhisselâmdan ucuz aldım ise de, ondan güzel ve şirinsin, buyurdu.

Hazret-i Ömer öyle şecaatli idi ki, ondan şeytanlar dahi korkardı. Onun mektubu ile senelerce kurumuş olan nilin suyu akmağa başlamıştı. Onun kamçısı ile yerde olan zelzele sükûnete kavuştu. Medinedeki hutbesinin sesi İrak'ta işitildi. Cenâb-ı Hak onun isteğine uygun âyet-i kerîmeler inzal buyurdu. Cebrâil aleyhisselâm, Resulullahın huzurunda bulunduğu sıralarda onunla oturur, manevî sohbetlerde bulunurdu. Arslan dahi onun bekçiliğini yapardı, bütün canavarlar onun emrine bağlı ve ondan korkarlardı.

63. MENKIBE: Rivayet olunur ki: Resulullah (s.a.v.) Efendimiz otururken, huzuruna Hazret-i Ömer girdi. Resul-i Ekrem:

— Ey Ömer! Adâlet nurunu sana vermem için, bana yüce Mevlâdan emir geldi. Şimdi onu sana veriyorum. Yeryüzünde adalet etmek senin nasibindir.

Ebû Bekirin, ölümü sırasında yazdığı vasiyetnamesine, halife olacak şahsın isminin yerini kimsenin üzülmemesi için açık bırakmıştı.»

Abbas bin Abdülmuttalip (Allah onlardan râzı olsun) bunu duyunca, Hazret-i Ebûbekir'den sonra ihtilafa düşülmemesi için gidip vasiyetnameyi istedi. Boş yere Hazret-i Ömerin ismini yazdı. Hazret-i Ebûbekir (Allah ondan râzı olsun) ağır hastalandığı bir devrede, kendisini bilmiyordu, sonradan ayıldığında, Peygamberimizin amcası Hazret-i Abbası görünce vasiyetnameyi ve açık kalan yeri görmek istedi. Hazret-i Abbas:

— Efendim, hata yapıp açık yere Hazret-i Ömerin ismini yazdım, dedi.

Hazret-i Ebûbekir sevindi ve Ulu Allah'a hamdü sena etti ve dedi ki:

— İstediğim bu idi.

Ashabı kiramdan bir kısmı geldiler:

— Ömerül-Faruk çok sert bir insandır, onu müslümanlara Halife seçtin, Allahın huzurunda ne sebep göstereceksin? dediler.

Hazret-i Ebûbekir:

— Beni yerimden kaldırın oturayım, dedi.

Oturup etrafındakilere buyurdular ki:

— Cenâb-ı Hak, benden Ömeri niçin Halife yaptın, diye sorarsa:

— «Ey on sekiz bin âlemin râbbi! O gün yeryüzünde Ömerden daha âdil bir kimseyi bulamadım, bundan dolayı onu halife seçtim,» derim, demiştir.

Hazret-i Ömer Halife olunca, etraftan insanlar gelir:

— Halife kimdir? Kurdlar kuzularla birlikte su içiyor, beraber dolaşıyorlar. Kuzulara hiçbir zarar gelmiyor, derlerdi.

İşte Hazret-i Ömer bu kadar adalet sahibi idi. Kendisi gece yarılarında çuvalı omuzlayıp, koca karının evine giderdi. Zaif olan cariye ve hizmetçilerine yardımda bulunurdu. Geceleri Abdurrahman bin Avf adındaki sahabe ile kervanı beklerdi; şehri dolaşır, âdeta gece bekçiliği yapardı.

64. MENKIBE: Abdurrahman bin Avf (r.a.) anlatıyor:

— Ben Hazret-i Ömerden çok acaip şeyler gördüm, dedi.

— Acaba neler gördün? diye sordular.

— Sağ olsaydı söyleyemezdim, diyerek söze başladı:

— Birincisi her gece şehri ikimiz dolaşırdık, bir mahalle vardı. Oraya gelince bana: «Burada dur beni bekle», dedi. Bir şey söylemeden durdum kendisini bekledim, geldiği zaman nereden geldiğini sormağa dahi cesaret edemezdim. Ölümünden sonra bir gece o mahalle gitmiştim. Bir ev içinde yaşlı bir kadın gördüm. «Acaba Hazret-i Ömere ne oldu ki, bu gece gelmedi?» diyordu. Bu haberi duyunca, bir ah çekip düşüp bayıldı. Sonradan ayıldı, ona sordum:

— Ne yapardı size?

— Affedersiniz, gece yatakta hastalık dolayısiyle yaptığım pislikleri gece gelip atardı, yahut, gündüz yaptığım pislikleri gece gelip atardı, dedi. Ayrıca çamaşırlarımı yıkar ve bana yiyecek getirirdi, dedi.

— Ey kadın, ben de Hazret-i Ömerin arkadaşıyım, o öldüyse ben sağım, onun vazifesini ben yaparım, dedim.

Kadın:

— O koca Ömerin yerini kim tutabilir? Eğer onun ahbabı iseri bana duanla yardım et, dedi. Hastalığımı Hazret-i Ömerin yardımı ile çekiyordum, Ömerin vefatı ile kendi ölümümü de Allahtan isteyeceğim, sen de iste.

Orada hem ben dua ettim, hem kadın. Baktım ki, kadın ruhunu Hakka teslim eyledi. Ben de o kadının techizü tekfini ile meşgul oldum, ihtiyaçlarını tamamladım.»

65. MENKIBE: Abdurrahman bin Avf (Allah ondan râzı olsun) anlatıyor:

Bir gece Hazret-i Ömer bir su tulumunu arkasına almış, Medine-i Münevvere'nin köylerine giderken yorulup bir yere oturmuştu.

— Ey Emîrel-Müminin! Yoruldunuz, biraz da ben götüreyim, dedim.

Cevabında:

— Benim su tulumumu sen taşırsan, yarın kıyamet gününde benim günahımı sen yüklenebilecek misin? dedi.

— Ey Emîrel-Mü'minin! Senin gibi mübarek bir insanın ne yükü olur? dedim. Resul-i Ekrem Efendimizin yolunda yürüyorsunuz, diye ilâve eyledim.

Hazret-i Ömer:

— Ben bu halifelik yükünden tamamen kurtulabilir, sual cevaptan âzade kılınırsam, o zaman Resulullahın dostu olurum, buyurdular.

Hazret-i Ömer'in ölümünden bir sene sonra, oğlu Abdullah (Allah ondan râzı olsun) babasını rüyada gördü. Başı açık bir halde Resul-i Kibriya'nın mescidine gelerek gördüğü rüyayı şöyle anlatmıştı:

— Dün akşam babamın ölümünden bir sene sonra ancak rüyamda görebildim onu. Halbuki babamı rüyamda görmek için her akşam salâtü salâm getiriyordum, ancak dün akşam onu rüyamda görmem müyesser oldu. Babamın rengi değişik bir halde idi.

— Sevgili babacığım, mübarek yüzünün rengi kırmızı idi, şimdi neden böyle oldu? diye sordum.

— Oğlum, dedi, şimdi kurtuldum. Şimdiye kadar hesaplarla meşgul idim. Çünkü hesapların biri bitiyor diğeri ona ekleniyordu. Sonra

hesap, sadaka develerinin bir yularına gelmişti. O kopuk yuları birçok yerinden bağlamış, artık deveye bağlayacak hali kalmadığından dışarı atmıştım. Hazret-i Allah: «O yuları neden atıp müslümanların mallarını heder ettin?» diye birtakım azarlayıcı hitaplarda bulundu.

Sevgili babacığıma:

— Sonra o itaptan nasıl kurtuldun? diye sordum.

Babam:

— Oğlum, sana kefenimin içerisine koy diye söylediğim mektubum sebebiyle kurtuldum, dedi.

Mektup mes'elesi şöylece izah edilmektedir:

— Bir gün Hazret-i Hasan ve Hüseyin (Allah onlardan razı olsun) babamın yanına gelerek kendisine selâm verdiler. Arkasından oturdular. Babam müslümanların işleriyle fazlaca meşgul olduğundan verdikleri selâmı işitmedi. İşi bitince o mübarek zatları yanına çağırdı.

— Biz selâm verdik, dediler.

Babam:

— İşitmedim, buyurdu.

Sonra babam kalktı, onların yanına gidince, ikisi de ayağa kalktılar. Babam ellerini öptü. Hazinedarına iki kat elbise getirmesini, her birini birisine giydirmesini emretti. Ve onlardan bu hareketinden dolayı özür diledi. Onlara: «Ben gafil davrandım, bilemedim, duyamadım, özrümü kabul edin,» demiştir.

Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin, bu ifade karşısında kalktılar ve babalarının yanına gittiler:

— Farûk-ı âzam Hazret-i Ömer bize elbise verdi, dediler.

Hazret-i Ali Hazret-i Ömer'in, hayatta olduğu müddetçe İslâmın nuru, ölümünden sonra da cennet ehlinin ışığı olacağını haber verdi. Bu haberin çğulları tarafından Hazret-i Ömere iletilmesini tavsiye etti. Hazret-i Hasan ve Hüseyin, Hazret-i Ömere bu haberi ulaştırdılar. Hazret-i Ömer:

— Her ikiniz de bu sözü babanızdan duydunuz mu? diye sordu.

Onlar:

— Evet, dediler.

Oğlu Abdullah'a emretti:

— Kalem kâğıt getir ve üzerine Resuiullahın kızının çocukları Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin, babaları Hazret-i Ali'den:

— **«Ömer, hayatta İslâm'ın nûru, ölümünden sonra cennet ehlinin ziyasıdır,»** hadisi şerifini duyduklarına şehadet ediyorlar; diye yaz.

Hazret-i Abdullah yazdı. Hazret-i Ömer:

— Yavrum bu yazıyı ben ölünce, kefenimin arasına ve göğsümün hizasına koy, sıkıntıda kaldığım zaman yardımıma yetişsin, buyurdu.

Bir nükte: Kim babasının gönlünü almak isterse, böylece hareket etsin ki, babasının duasını kazansın ve babasını kabirde memnun ve mesrur etmiş bulunsun. Çünkü babanın meyvası evladdır. Şu halde bir insan başkasının gönlünü almak isterse, oğlunun gönlünü yapması lâzımdır. Nasıl ki, Hazret-i Ömer Hazret-i Ali'nin gönlünü alması için evladlarına ikramda bulundu, o da kendisinin cennet ehlinin ışığı olduğu haberini almış oldu.

66. MENKIBE: Bir gün Hazret-i Ömer (r.a.) Medine-i Münevverede yolda gidiyordu. Bir kadın, yolda oturan bir acûze kadına:

— İçeri gir, Emîrül-Müminin geliyor, dedi.

İhtiyar kadın, başını evden dışarı çıkarıp:

— Emîrül Müminin kimdir? Dün buradan geçerdi ona Ömer derlerdi. Bugün Müminlerin Emîri oldu, dedi.

Hazret-i Ömer, ihtiyar kadının sözlerini işitince geri dönüp:

— Ömer'i Ömer'e kim gösterdi? kendini tanımasına kim sebep oldu? buyurdu.

Ondan sonra her gün o ihtiyar kadının kapısına gelir:

— Atılacak çöpün, görülecek işin, doldurulacak su kabın var mı, yapayım? Çünkü Ömeri senden başka hiç kimse bilmedi, buyurdu.

67.MENKIBE: Bir gece Hazret-i Ömer (r.a.) Medine-i Münevverenin sokaklarında dolaşıyordu. Bir kadın, kızına, evi içinde sağmış olduğu süte su karıştırmasını tenbih ediyordu. Kız, asla annesinin bu gayri meşru sözünü kabul etmek istemiyordu. Çünkü Emîrül-Müminin süte su karıştırmamayı emr etmiş idi. Kız bu emri tutmuş ve ondan ayrılmıyordu. Annesi:

— Emîr burada yok, dedi.

Kız:

— Hazret-i Ömer burada yok ise, Rabbi Zülcelâl bizi görüyor, dedi.

Hazret-i Ömer bu sözü kızcağızdan duyunca, o evi işaretledi ve sabahleyin geldi, o kızı kendi oğluna istedi. Kadın:

— Ey Emîrül-Müminin! Benim sana lâyık kızım var mı ki, sana kızımı vereyim, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Dün kızınla süte su karıştırmak hususundaki münakaşanızı duydum, o sözü sebep oldu, benim gelinim olmasına, buyurdu ve o kızı kendi oğlu Asım'a aldı.

Asımın kızından Abdülaziz oldu. Abdülazizin oğlu Ömer bin Abdülaziz halife oldu. Onun zamanında kurt kuzu ile gezerdi.

68. **MENKIBE:** Ömerül-Faruk (r.a.) Hazretleri, bir gece Medine şehrini beklerken, uzak yerden bir ağlama sesi duydu. Sesin geldiği evi aradı buldu, evin damına çıktı, içeri girdi. O esnada bir adamın içerde bir kadınla içki içtiğini gördü. Hazret-i Ömer:

— Ey insan! ***Allahın emrini niçin tutmuyorsun? Bu yaptığın günahın cezasını çekmeyeceğini mi zannediyorsun?*** dedi.

O şahıs korkusundan ne yapacağını bilemedi ve şunu ilâve etti:

— Ey Müminlerin Emîri! Acele etmeğe lüzum yok, evet ben bir günah işledim, fakat siz dört günahı birden işlediniz, dedi.

1 — Cenâb-ı Hak âyeti kerimesinde buyurdu ki:

وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا

«Evlere kapılarından gelin.» (El-Bakara: 189). Halbuki sen evin üstünden girdin.

2 — Yine Cenâb-ı Hak şöyle buyuruyor:

لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا

11/2

«Ey iman edenler! Odalarınızdan başka odalara sahipleri ile alışkanlık peydâ etmeden ve selâm da vermeden girmeyin.» (En-Nur: 27)

3 — Yine Allah:

وَلَا تَجَسَّسُوا

«Başkalarının ayıplarını araştırmayın» buyuruyor. Sen ise araştırıyorsun.

4 — Hazret-i Allah, Hucurat Sûresinin 12 nci âyetinde şöyle buyuruyor:

اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ

«Zanının birçoğundan kaçının. Muhakkak ki, bazı zanlar günahtır.» Sen ise bana karşı su'i zanda bulundun, dedi.

Bu sözleri duyan Hazret-i Ömer çok müteessir oldu, sorduğu suallere ve yaptığı hareketlere son derece pişman oldu. Günahını örtmek için bir köle azad etti. Bu hareketini gören şahıs da tevbe etti ve iyilerle haşrü neşr olmağa başladı. Onun ıslahına da Hazret-i Ömerin bu hareketi sebep oldu. Onun yüce adaleti ve feraseti daha birçok kimselerin ıslah olmalarına vesile olmuştur.

69. MENKIBE: Ömerül-Faruk (r.a.) Hazretleri bir gün câmide başını yere koyup yatacaktı. O arada siyah bir köle geldi.

— Ey Emîrel Müminin! Evvelâ kalk bana insaf et, kıyamet günü Cenab-ı Hak benim alacağımı senden alır, dedi.

Bu ifade Hazret-i Ömerin kalbine çok büyük bir tesir yaptı.

— Ne istiyorsan yapayım, buyurdu.

Siyah köle:

— Elbisemi yıkamanı istiyorum, ben bir muhtaç insanım. Öksüzlere, fakirlere, hastalara yardım etmen, onların ihtiyaçlarını temin etmen asıl vazifelerindendir, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Çok doğru söylüyorsun, çamaşırlarını çıkar, yıkayayım, buyurdu.

Siyah köle elbiselerini çıkardı, Ömere verdi ve:

— Ey Emîrel-Müminin, ben çıplak duramam, ver elbiseni giyeyim, dedi.

Ömerül-Faruk elbiselerini çıkarıp köleye giydirdi, kendisi beline bir peştemal sarıp çamaşırlarını yıkadı. Siyahî köleden özür diledi, onu memnun edecek şekilde tatlı sözlerle kendisinden helâllik istedi. Köle dedi ki:

— Ey müminlerin ulusu! Eğer acımasaydım sana hakkımı helâl etmezdim, kıyamet günü şark ile garb arasında uzanmış ve dağılmış olan çıplaklar, açlar, fakirler ve düşkünlerin senden haklarını soracaklarını biliyorsun. Acaba onlara nasıl cevap vereceksin? dedi.

Hazret-i Ömer bu söze karşı da çok fazla ağladı. Habeşli köleden özür diledi, gönlünü aldı ve ağlayarak evine gitti. (Allah ondan ve yolunu takip edenlerden razı olsun).

70. **MENKIBE:** Hazret-i Ömer (Allah ondan razı olsun) zamanında bir kervan, Medine-i Münevvere'ye gece gelip konaklamış, fazla yorgun oldukları için hepsi de uyumuştu. Kervanda bulunanların hepsi kâfir idi. Hayvanlarını ve mallarını koruyacak kimseleri yoktu. Hazret-i Ömer onları bu halde görünce, malları kayb olur da ben mes'ul olurum, düşüncesiyle endişe etmişti. Abdurrahman bin Avf (r.a.) Hazretlerinin hanesine gitti. Gelen ve konan kervanı anlattı:

— Onları beraber bu gece bekleyelim, dedi.

Her ikisi kervanı sabaha kadar beklediler. Sabah olunca Hazret-i Ömer:

— Namaz, namaz! diye çağırdı.

Uyuyanlar uyandılar, Hazret-i Ömer evine geldi. Kervandan birisi Hazret-i Ömer'i takip etti. Sabaha kadar kendilerini bekleyen bu şahsın kim olduğunu öğrenmek istedi. Başkalarından:

— Bu kimdir? diye sordu.

— Emîrül-Müminindir, müslümanların önderidir, yeryüzündeki insanların en hayırlısıdır, dediler.

O zat, kervan halkına gidip:

— Bizi sabaha kadar bekleyen ve bize hiç bir zararın dokunmamasına gayret gösteren müminlerin koruyucusu ve insanların en hayırlısıydı, dedi.

Kervan halkı:

— Bu zatın kâfirlere bu kadar merhameti olursa ya müslümanlara merhameti ne kadar daha fazladır.

Hülasa onun dininin hak olduğu meydana çıktı, artık bizim kendisine iman etmemiz lâzımdır, dediler.

Hepsi Hazret-i Ömerin huzuruna varıp müslüman oldular, küfürden kurtuldular.

71. MENKIBE: Hazret-i Ömer, Selmân-ı Farisiyi İran'a Vali, Ebû Musel-Eşarîyi de hâkim tayin etmişti. Her birine «Beytülmal» den iki dânık ayırmıştı. Beytülmalden bir de câmi yapılmasını emretmiştı.

Selmân (r.a.) valilik işleri ile uğraşıyor, camiyi bina etmeğe çalışıyordu. Ebû Musel-Eşarî de ayrı bir yerde oturup müminler arasında hükmetmeğe başladı.

Selmân (r.a.) aldığı iki dânık ücretin bir dânıkı ile camiye kilim alıyordu. Bir dânık da arpa ekmeği alıp yiyordu. Yemekten sonra kilimin üzerine bir miktar yatıp uyudu. Ebû Musel Eş'arî, Hazret-i Ömer'e bir mektup yazdı:

«Selmân Hazretleri, Resul-i Kibriya'nın yaşayış tarzını sahabe-i kiram'ın yaşama usullerini bırakıp başka şekilde yaşamağa koyuldu. Çeşitli yemekler yemek ve yumuşak yerlerde yatmak gibi işlerle meşgul olup, müslümanların işlerini yapamaz hale geldi.»

Hazret-i Ömer bu mektubu okuyunca, Selmân Hazretlerini valilikten ayırıp huzuruna çağırdı. Selmân-ı Farisî (r.a.) Medine-i Münevvere'ye gelince Hazret-i Ömer ve bir takım kimseler Selmân-ı Farisî'yi karşıladılar. Selmân Hazretleri karşıdan Hazret-i Ömeri görünce, deveden inip ona karşı yürüdü. Emîr ile musafaha etti. Selmân-ı Farisî Hazretleri Ömerden:

— Ey Büyük Halife! Hakkımda ne duydun ki, beni azlettin? diye sordu.

Hz. Ömer, iki arpa ekmeği ve Şam kilimini söyledi.

Selman Hazretleri, hastalanması hasebiyle kilimi aldığını söyledi. Tövbe etti ve bir daha böyle bir harekette bulunmayacağına söz verdi. Hazret-i Ömer de Selmân-ı Farisî'den:

— Benim hakkımda sana hoş gelmeyen bir iş duydun mu? diye sordu.

Kendisine yemin verdirerek duyduğunu aynen söylemesini tenbih eyledi. Selmân Hazretleri:

— Zat-ı âlilerinizin bir eski bir de yalnız cuma günlerinde giydiğiniz yeni iki kat elbisesi olduğunu duydum. Hazret-i Muhammed Mustafanın bir kat elbisesi olduğunu siz daha iyi bilirsiniz, dedi.

Hazret-i Ömer:

— Evet bir ara iki kat elbisem vardı. Fakat birisini bir fakire verip tövbe ettim. Bir daha iki kat elbise saklamayacağıma da söz verdim, buyurdu.

72. MENKIBE: Hazret-i Ömer (r.a.) devrinde İran fetholdildi. Altun, gümüş, deve, at, katır, koyun, köle, câriye gibi birçok ganimet malları da aldı geldi. Halife bu ganimet mallarını herkese ihtiyacına göre dağıttı. Kendisine hiç bir şey alıkoymadı. Evine gece vakti vardı. Ev halkı:

— Bizim için iki dirhem bir şey alıp geleydin, daha iyi olurdu, evde yiyecek hiç bir şey yoktur, dediler.

Hazreti Ömer ailesine:

— Cenab-ı Hakkın Ahkâf Sûresinin yirminci âyetinde bildirdiği kimselerden olurum korkusundan ötürü getirmedim, dedi.

Âyet'in meâli şudur:

«Siz bütün zevklerinizi dünya hayatı içinde (yaşayıp) bitirdiniz. Bunlarla safâ sürdünüz.»

— İşte bu âyetin ahkâmına tâbi olurum düşüncesiyle size Beytülmal eşyalarından bir şey getiremedim, demiştir. Yine:

أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا ج

«Sizi dünya hayatı aldatmasın,» âyet-i kerimesinde bildirilen dünyaya aldanmış kimselerden olurum, diye de korktum. Yine Resulullah (S.A.) den kıyamet gününde uzak olurum, düşüncesiyle almadım. Zira Resulullah bir duasında şöyle buyurdu:

اَللّٰهُمَّ اَحْيِنِي مِسْكِيناً وَاَمِتْنِي مِسْكِيناً
وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ *

«Ey Allahım! Beni miskin yaşat, miskin olarak öldür ve kıyamet günü miskinler zümresi ile beraber haşret.»

Kıyamet günü Sevgili Peygamberimden uzak kalmayayım, diye böyle yaptım, size bir şey getirmedim, buyurdu.

Evinde bir şey olmadığını görünce evden dışarı çıkıp mescide girdi. Yüksek sesle **«namaza»** deyip hutbe okumağa başladı. Hutbede:

— Ey insanlar! Kıyamet gününün korkusu olmasaydı, şu gördüğünüz işler hep başka çeşit olurdu. Ancak kıyamet gününün korkusu bizi bu işleri işlemekten geri bıraktı. İsteklerimize uymadık. Bu gece evimde yiyecek bir şey bulamadım. Bana iki dirhem borç verecek kimse var mıdır? buyurdu.

Bunu duyan ashab-ı kiram çok ağladılar. Abdurrahman bin Avf (Allah ondan razı olsun) kalkıp iki dirhem borç verdi. Hazret-i Ömer, bu kadar kendisini hak ve hukukdan geri çekmiş bir insandı, adaletle ve merhametle insanları yönetiyordu.

73. MENKIBE: Yüce Mevlâ İran'ın fethini Hazret-i Ömer'e nasib kıldı. İran'ın fethedileceği gece Hazret-i Osman Ömerül-Faruk'un huzuruna girmiş, bakmıştı ki, Hazret-i Ömer acele olarak mektup yazıyor. Hazret-i Osman selâm verdi. Hazret-i Ömer verilen selâma cevap vermedi. Mektubu acele ile bitirdi, lâmbayı söndürüp selâmı aldı. Hazreti Osman lâmbanın söndürülmesinin ve mektubu bitirdikten sonra selâmının alınmasının hikmetini sordu.

Hazret-i Ömer:

— Ey Osman lâmba Beytülmalindir, onda müslümanların hakları vardır. Ben mektup yazdım, lâmbayı yaktım. Çünkü mektup müslümanların işleri için yazıldı. Lâmbanın ışığında selâmını almamam, kıyamet günü müslümanların benden haklarını istemelerinden ve Cenab-ı Hakkın da bana sual sorup cevap veremeyeceğimden korktuğum içindir, buyurdu.

74. **MENKIBE**: Cenab-ı Hak dört maddeyi, yani anasır-ı erbaa dediğimiz ateş, hava, su ve toprağı Hazret-i Ömer'e has kıldı. Halifeliği esnasında Medine-i Münevvere'de büyük bir zelzele oldu. İnsanlar korktu. Hazreti Ömer, insanları topladı, minbere çıkıp hutbe okudu. Hutbede:

— Hazret-i Muhammed Mustafa'dan duydum: «**Yerin zelzelesi iki şeyden meydana gelir: Birisi zina etmek, diğeri zulüm etmektir. Zina ve zulüm aşikâr olursa, yer buna güç getirmez. Cenab-ı Hakka yalvarır, inler ve sallanır. Bu hareket zina ve zulüm yapan insanların helâk olmalarına kadar devam eder,**» buyurmuştu. Şimdi ben tövbe ettim, siz de tövbe edin, dedi.

Hepsi tövbe etti. Hazret-i Ömer kamçısını yere vurdu:

— Ey toprak! Sen tövbe edenlerin altında yine sallanıyorsun, şayet sakin olmazsan, bir kamçı vururum, onu kıyamete kadar söylerler, buyurdu.

O anda toprağın sallanması sükûnete kavuştu. Hazret-i Ömer hayatta iken, bir daha zelzele olmadı. Demek ki, yer ona bağlandı, anasır-ı erbaa kendisine bağlı kılınmıştı. Bu da Cenab-ı Hakkın kendisine bir lutfu keremi idi. Nasıl ki, yeryüzü Musa Aleyhisselâmın sözünü dinleyip, Karun'u yutmuş ise, Hazret-i Ömer'in de sözünü tutup sallanmasına son verdi.

Rüzgârın da Hazret-i Ömer'e itaat ettiği tarihen sabittir. Hazret-i Ömer'in hutbede:

— «**Ey Sâriye dağa, dağa!**» sözünü Nihavend'de olan Sâriye Hazretlerine götürmesi idi.

Bahusus rüzgâr, Süleyman Aleyhisselâm'ın da emrine musahhar kılınmıştı. Sultan Süleyman, rüzgâr vasıtasiyle kürsüsüne binerek istediği yere kısa zamanda giderdi. O kendisi için bir mucize idi. Fakat Hazret-i Ömer'e de bir keramet olarak bahşedilmişti.

Ateşin Hazret-i Ömer'e musahhar kılınması keyfiyeti şöyledir:

Yemen yolu üzerinde Çâh-ı Aden denen bir kuyu vardı. İçi ateşle dolu idi. O kuyunun üzerinden kim geçerse yanardı. Hazret-i Ömer'e bu kuyuyu haber verdiler. Kendisi o kuyunun başına geldi ve üzerinden geçti, geçerken kamçısı ile kuyuya vurdu:

— «**Ömer'in kamçısından korkmuyor musun? Ümmet-i Muhammedi yakıyorsun,**» buyurdu.

Ateş kuyuya girip kayboldu. Kıyamete kadar bir daha o ateş zuhur etmedi. Bilginlerin bir kısmı o ateşin «ashabül-eyke» (*) ye indirilen ateşten kaldığını bildirmişlerdir.

75. MENKIBE: Bir gün Hazret-i Ömer (r.a.), yoksullara mal dağıtıyordu. Bir kişi, yanında bir çocukla geldi. Hazret-i Ömer bunları gördü:

— Sübhanallah, bu ne benzeme, bu çocuğun sana benzediği gibi birbirine benzeyen iki kimse görmedim, buyurdu.

O zat:

— «Ey müminlerin önderi! Bu çocuğun bir takım acayip hallerini sana söyleyeyim, dedi. Bir yola gidecektim. Ailem bu çocuğa hamile idi. Beni bu vaziyette bırakıp gidiyor musun? dedi.

— Karnındakini Cenab-ı Hakka emanet ediyorum, dedim.

Yolculuğumdan dönünce, bu çocuğun annesi ölmüştü. Bir akşam konu komşu ile sohbet ederken, karşımızdaki mezarlıkta bir ateş gördüm. Bu ateş nedir? diye sordum.

— Bu ateş senin ailenin mezarından çıkar, biz onu daima geceleri görüyoruz, dediler.

— Fe Sübhanellah, ailem, namaz kılar, orucunu tutar, merhameti severdi. Bu ateş nedir? diye merak ettim.

Gittim kabrini açtım, baktım ki, bir lâmba yanıyor. Lâmbanın yanında bu çocuk oturuyor, o anda bir ses işittim:

— Bu çocuğu bize havale etmiştin, şimdi sana veriyoruz, diyordu.

Ben de:

— Ah, keşki bunun annesi de diri olsaydı, dedim.

O zaman:

Bu kadar dikkatli hareket ettiği halde devamlı ağlardı. Bu kadar korku ve ağlamasının sebebini sordular:

— Bir koyun veya keçi Fırat nehri kenarında gezerken hastalansa, hastalığına ilâç yapmasalar, kıyamet gününde onu benden sorarlar, onun için korkarım, demiştir.

İşte Hazret-i Ömer bu kadar takva ve feraset sahibi idi. Amr İbn-i As Hazretlerinin oğlu Abdullah (Allah onlardan razı olsun) buyuruyor ki:

«Hazret-i Ömer'in ölümünden sonra onu rüyada görmek için daima dua ederdim. On iki ay sonra duam kabul olup rüyada kendisini gördüm. Yıkanıp peştemaline sarılır bir halde gördüm.

— Ey müminlerin reisi, Hazret-i Allah'ın huzurunda makamın nasıldır? Ne haldesin? diye sordum.

— Sizlerden ayrılalı ne kadar oldu? diye sordular.

— On iki ay oldu, dedim.

— Bu ana kadar hesap veriyordum, şayet Hakkın rahmeti gazabını geçmeseydi imkânsız kalır, mahvolur giderdim. Şimdi ben ve sen, defterlerimizi günah kirleri ile karaladığımızı bilelim. Yine sen ve ben, iyi amellerimizi günah üzgarına verip mahvetmişiz. Ahiret hazırlığında bulunmamış, aldanmışız.»

Yaşadığı müddet geçineceğinden fazla malı yanında bırakmayana Hazret-i Ömer böyle buyurursa ve başından bu haller geçerse ya bizim halimiz ne olacak? Biz öyle gaflet içindeyiz ki, âhiretimizi dünyamıza bedel değiştiriyoruz, âhirete ait korku ve endişeyi arkaya atıyoruz. Allah yardımcımız olsun.

77. MENKIBE: Müminlerin reisi Hazret-i Ömer (r.a.) Hazretleri Ebû Musel-Eş'arî'yi vali tayin etmişti. Bir zaman sonra kendisine bir mektup yazıp gönderdi. Mektupta:

— «İdarecilerin iyisi, insanların onun sebebiyle iyi olduğu kimsedir. Ey Ebû Musa! Elini çok geniş tutma, o zaman insanlar da ellerini geniş tutarlar. Senin benzerin şunun gibidir ki, bir hayvan çok ot yiyerek semiz olup bu semizliği hayvanın ölümüne sebep olacak kadar olursa, onu kesip yerler,» diye yazmıştır.

Bir gün Hazret-i Ömer, Hazret-i Huzeyfe (r.a.) ile beraber sohbet ediyorlardı. Hazret-i Ömer:

— Ey Huzeyfe! Resul-i Kibriya (sallallahü aleyhi ve sellem) sana münafıkların gizli sırlarını anlatmıştı. Bende münafıkların alâmetlerinden ne görüyorsun? buyurdu.

Huzeyfe:

— Allah muhafaza etsin, sen nasıl böyle söylersin? Resul-i Ekrem'den senin hakkında nifak alâmeti diye bir şey işitmedim, dedi.

Haşret-i Ömer, verâ (Haramdan korkup sakınmak, şüpheli şeylerden uzaklaşmak) konuları hakkında konuşurken:

— Harama veya şüpheli şeylere düşerim korkusu ile yetmiş kadar helâl şeylerden elimi çektim, buyurmuştur.

İmam-ı Gazali merhum, Kimya-i Saadet adlı kitabında Hazret-i Ömer'in günde yedi veya dokuz lokma yediğini kaydetmektedir.

78. MENKIBE: Tâ'arruf kitabında Şeyh Abadî Hazretleri buyuruyor ki: «Ömerül-Faruk, Üveysi Karanî'nin özel vasıflarını Resulullahtan sormuştu. Peygamber Efendimiz, Üveysi görmeden kendisine çok dualarda bulunurdu. Üveys hakkında Hazret-i Ömer'e dahi vasiyette bulundu. Hazret-i Ömer halife olunca, bir arefe günü Arafat'ta insanları toplanmış buldu. Minber üzerine çıkıp:

— Iraklılar ayağa kalksın! buyurdu.

Onların arasından birine:

— Nerelisin? diye sordu.

— Karenliyim.

— Üveysi Karenî'yi tanır mısın?

— Tabiî tanırım, aramızda ondan daha fakir, ondan daha divâne yoktur!

Hazret-i Ömer bunu duyunca:

— Fahr-i âlem onun için: «Kıyamet günü ümmetimden Rabia ve Müdar kabileleri koyunlarının yünü sayısınca kimseler Üveys'in şefaatı ile cennete girerler» buyurdu.

Rabia ve Müdar iki büyük kabile idi. Koyunlarının sayıları belirsiz idi.

Harem bin Hayyân (Allah ondan razı olsun) anlatıyor:

— Kûfe'ye gidip Üveys-i Karanî Hazretlerini aradım. Fırat nehri kenarında abdest alırken ve elbiselerini yıkarken buldum. Kendisi-

ne selâm verdim. Selâmımı alıp döndü bana baktı. Musafaha yapmak istedim, yanaşmadı.

— Cenab-ı Hak sana rahmet eylesin, seni affu mağfiret buyursun, nasılsın? dedim.

Kendisine karşı olan sonsuz hürmetim ve acıma hissim dolayısiyle ağladım, o da ağladı.

— Ey Harem bin Hayyân sen nasılsın? Beni sana kim tanıttı? dedi.

— Cenab-ı Hakkın yardımı ile seni tanıdım, yalnız benim ve babamın ismini nereden bildin? diye sordum.

«Alîm ve Habîr olan Allahü Teâlâ Hazretleri bildirdi», diye beyan olunan âyet-i kerimeyi okudu.

— Benim ruhum senin ruhunu tanıdı. Mü'minlerin ruhları birbirlerini görmeseler dahi, aşina olurlar, tanışırlar buluşurlar, dedi.

— Bana Fahrî âlemden bir yadigâr haber ver, dedim.

— Ruhum ve vücudum Hazreti Muhammede fedâ olsun Ben onu görmedim. Onun mübarek hadis-i şeriflerini başkalarından duydum. Hadis-i şerifi rivayet etmeği, fetvâ vermeyi. meşhur olmayı sevmem. Benim tek bir meşguliyetim var. Ondan başkasiyle uğraşamam, dedi.

— Bana bir âyet-i kerime oku, bir de dua ve vasiyet buyur, onunla ölünceye kadar amel edeyim, seni Allah için çok seviyorum, dedim.

Elimden tutup beni Fırat kenarına götürdü. Euzü besmele çekerek şu âyet-i kerimeleri kıraat buyurdu:

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

«Bu gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri oyun yapar olduğu halde (Abes) batıl yaratmadık. Bu ikisini hak ile yarattık. Fakat çokları bunu bilmezler. Kıyamet günü onların hepsine mikattır. O günde hiç bir velî yakınlarına hiç bir şey ile faide vermez. Nazil olan azabdan men olunmazlar. Allahü Teâlânın rahmet ettiği mü'minler bunun dışındadır. O aziz ve rahîmdir.» (Duhan: 38, 39, 40)

— Ey Hayyan oğlu! Bilirsin baban öldü, senin de ölmen yakındır. Ya cennete veya cehenneme gidersin. Büyük deden Âdem aleyhisselâm öldü. Nuh aleyhisselâm Allahın dostu İbrahim Aleyhisse-

lâm, Musa Aleyhisselâm, Davud, İsa, hepsi bu âlemden ayrıldılar, âhirete teşrif buyurdular. Hazret-i Ebûbekir ve kardeşim Hazret-i Ömer de öldüler, dedi.

Ben:

— Hazret-i Ömer (r.a.) henüz ölmedi, dedim.

— Allahu zülcelâl bana haber verdi ki, o da âhirete teşrif buyurdu. Yakın zamanda sen ve ben de öleceğiz, dedi.

Kısa bir dua buyurdu ve vasiyetim şudur dedi:

«Kur'ân-ı kerîmi ve iyi kimselerin yolunu seç, hiç bir an ölümü hatırından çıkarma. Yakınlarına git, onlara nasihatta bulun. Cemaattan ayrılma, haberin olmadan dinden çıkar, Cehenneme gidebilirsin.»

Daha sonra:

— Ey Heyyan oğlu! Bundan sonra hiç görüşemeyeceğiz. Sen beni ben de seni dua ile hatırlayacağız. Sen bir tarafa ben de bir tarafa gidelim, dedi.

Bir miktar kendisiyle beraber gitmek istedim, kabul etmedi. Ağladı, beni de ağlattı. Bir mahalleye girinceye kadar arkasından baktım. Ondan sonra da kendisinden bir haber alamadım. Hayatım boyunca Hazret-i Ömere hayır dua ederim. Çünkü bana Üveysi Karanî Hazretlerini tanıtıp onunla görüşmeme, ondan bol bol feyz almama vesile olmuştur.

79. MENKIBE: Ömerül-Faruk (r.a.) Hazretlerinin ZAİDE adında bir câriyesi vardı. Bir gün koşarak Resul-i Kibriyanın yanına gitti.

— Ey Allahın Resulü! Ben Hazreti Ömerin evindeyim, ekmek pişirmek istedim, odun yoktu. Hurmalığa gidip odun topladım ve bağladım. Odunu getirmeğe de gücüm yetmiyordu. O anda bir at ayağı sesi kulağıma geldi. Halbuki o hurmalıkta hiç bir atlı görmemiştim. Yeşil elbiseler giymiş güzel yüzlü bir atlı gördüm. Bana:

— Ey Zaide, Hazret-i Muhammed nasıldır? dedi.

— Pek iyidir, bizi cennetle müjdeler ve cehennemle korkutur, dedim.

— Ey Zaide! Hazret-i Muhammedin huzuruna varırsan ona: Cennet Rıdvan'ı sana selâm ediyor. Senin Peygamberliğine Rıdvan'dan daha fazla sevinen kimse yoktur. Zira hiç bir Peygamberin ümmeti,

senin ümmetinin istediği kadar cennete girmek istemez. Senin ümmetin kıyamet günü üç kısım olacaktır: **Sabıklar, muktesitler ve zalimler:**

Sabıklar, hesapsız cennete girerler.

Muktesitler'in hesabı kolay geçer ve cennete girerler.

Zalimler de senin şefaatinle Cenâbı Hak affedip, bağışlar. Böylece ümmetinin hiç zayi olmayacağını ümid ediyorum,» dediğimi anlat, dedi.

Resulullah (s.a.) Efendimiz mübarek başını secdeye koydu ve:

— **Cenâb-ı Hakka hamdü senalar olsun ki, hayatta iken Rıdvanın lisanı ile ümmetimin aff olacağını müjdeledi,** buyurdu.

Zâide sözüne devamla:

— Ey Allahın Resulü! Bundan daha acaip şeyler söyleyeyim mi? dedi. Odunu bağlamıştım, biraz ağır olmuştu.

— Götüremiyor musun? dedi.

— Evet, dedim.

Elindeki kamçısı ile büyük bir taşa işaret etti:

— **Ey taş kalk! Bu odunu Ömer Bin Hattâb'ın evine götür ve geri gel,** dedi.

Derhal taş koşarak geldi. Odunu yerden kaldırıp gitti. Sonrasını göremedim. Hazret-i Ömerin kapısına götürüp koymuş, geri geldiğini gördüm.

Ey kardeşim, şayet Hazret-i Ömerin mübarek bir zât olduğunu öğrenmek istiyorsan onun hizmetçisisinin haline bak! Hizmetçisi bu kadar üstün meziyet taşıyınca ya kendisinin ne kadar âlî bir insan olduğu kendiliğinden meydana çıkmış olur.

80. MENKIBE: İmâm Ebul'Leys-i Semerkandi'nin (Tenbihül Gafilin) adlı kitabında yazılmıştır ki: «Hazret-i Ömer (r.a.) Hazretleri Şam'dan kablar içinde getirilen zeytinleri muhtaçlara dağıtıyordu. Oğlu da yanında idi. Boşalan kablara elini sokar, yağlı eli ile saçlarına sürerdi. Hazret-i Ömer oğluna baktı:

— Yavrum! saçlarının yağlı olmasının hikmeti nedir?, diye sordu.

— Doğrudur, babacığım, yağlandı, dedi

Hazret-i Ömer yavrusunun elinden tutup hamama götürdü. Saçlarını yıkattı. Ve çocuğuna şöyle söyledi:

— Yavrum! Bu yapılan hareket, babanın cezâ görmesinden daha kolaydır.

Bu da gösteriyor ki, Hazret-i Ömer bütün hareketlerinde kendi çocuğu olsa dahi zerre kadar iltimas etmesine imkân yoktu, adaletten zerre kadar ayrılmıyordu. Bu ne büyük bir bahtiyarlıktır.

Yine Tenbihül-Gafilin adlı kitapta yazılıdır: «Bir gün birisi karısından şikâyet etmek üzere Hazret-i Ömerin evine gelir. Kapısının önüne gelince, içerde Hazret-i Ömerin hanımı Ümmü Gülsüm'ün Hazret-i Ömer'e birçok sözler söylediğini duyar, Hazret-i Ömerin de, hiç bir cevap vermeyip sabrettiğini anlar. O adam kendi kendine: «Ben ailemden kendisine şikâyete geldim. Halbuki kendisinin hanımı da aynısını kendisine yapmaktadır. Binaenaleyh, ben artık evime gideyim, kendisine hiç bir şey açmayayım,» der.

Evine doğrulurken Hazret-i Ömer dışarı çıkar ve adamın gittiğini görür, kendisini geri çağırır ve der ki:

— Niçin geri döndün, niçin geldin, neden döndün?

Adam:

— Efendim, benim hanımım, bana karşı gelmişti. Sözümü dinlemez oldu, onu size şikâyet etmek için geldim. Vakta ki, sizin evdeki hanımınız da aynısını size söyleyince, ben artık hayâ ettim. Daha size bir şey açacak halim kalmadı. Onun için geri dönmeğe karar verdim, dedi.

Bunun üzerine Hazret-i Ömer şöyle söyledi:

— Ailemin üzerimde bulunan şu hakları sebebiyle kendisini affettim:

1. Nefsim onun sebebiyle sükun bulup haramlardan sakınmam dolayısiyle,

2. Kendisi cehennem ile benim aramda manevî bir perde vazifesini yaptığı için.

3. Ben bulunmadığım zaman evimin bekçiliğini yaptığı için.

4. Çamaşırlarımı yıkar, benim ibadetimin temiz olmasını sağlar.

5. Yavrularıma bakar, onları kimseye muhtaç etmez.

6. Ekmeğimi pişirir, yemeğimi hazırlar, benim bütün ihtiyaçlarımı zamanında ve vaktinde temin eder. İşte onun bu çeşit hakları sebebiyle benim onu azarlamam icap etmez, sabretmem gerekir, dedi.

Dogru olanı Hazret-i Allah sever, benim ailem de doğrudur ve doğruluktan ayrılmaz. Onun için ben de onu aff ettim ve hakkımı kendisine helâl ettim.

81. MENKIBE: Mesâbih adlı kitabın Havz ve Şafaat babının güzel hadisler bahsinde Enes bin Malikten rivayet olunan bir hadisi şerifte Resulullah (S.A.) Efendimiz şöyle buyurdu:

«Hazret-i Allah ümmetimden dört yüz bin kimseyi cennete koyacağını vâd etti.»

Hazret-i Ebûbekir (r.a.):

— Ey Allahın Resulü! Bize bunu çoğalt, dedi.

Resulullah iki elini avuç yapıp:

— Bunun kadar, buyurdu..

İşte bu misalle cennete gireceklerin fazlalığını bildirdi. Hazret-i Ebûbekir:

— Tekrar fazlalaştır, ey Allahın Resulü, diye niyazda bulunmuştur.

Resuli Ekrem avuçlarını birleştirip:

— **Bunun kadar,** buyurdu.

Hazret-i Ömer (r.a.):

— **Şayed Allah hepimizi, yahut bütün insanları Cennete koymağı murat etmiş olsaydı, bir avuçda Cennetine koyardı, dedi.**

Resulullah (Sallallahü aleyhi ve sellem):

— **Ömer doğru söyledi,** buyurdu.

———*———

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hazret-i Ebubekir ve Hazret-i Ömer

1. **MENKIBE:** Mesâbîh-i Şerifte Şeyheyn (Hazret-i Ebû Bekir ve Hazret-i Ömer) Hazretlerinin menakıbı hususunda sağlam hadisleri bildirirken Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivayet buyurduğu bir hadis-i şerife göre Resûl-i Ekrem (S.A.) Efendimiz şöyle buyurdular:

«**Bir adam öküzünü sürüp gidiyordu. Yorulunca öküzüne bindi. Cenâb-ı Hak o öküze dil verip açık bir ifade ile: — «Bizi Allah bilmek için değil, çift sürmek için yaratmıştır,» dedi. Bu sözü duyanlar: Sübhanallah, öküz de konuşur mu?»** diye hayrette kaldılar, şaştılar. **Ben öküzün konuşmasına inanıyorum,** Ebûbekir ve Ömer de İman ederler.»

Bu hadis-i, Buharî, Müslim ve Nesaî rivayet etmiştir.

Bunu bildirince Resulullah, Hazret-i Ömer ve Hazret-i Ebûbekir orada yoklardı. Onların gıyabında kendilerinin imanlarının ne derece üstün olduğunu belirtmiş oldular.

Seb' günü için bilginler çeşitli görüşler ortaya atmışlardır. En kuvvetli olanı, fitne ve fesadın çok olup insanların koyunları sahipsiz bıraktıkları, dolayısiyle kurdların koyunlara serbestçe saldırdığı, kurdun eline fırsat verildiği gün olarak ifade olunandır.

2. **MENKIBE:** Gene **Mesâbih** adlı kitabın aynı bahsinde hasen hadisler beyan ederken, Ebû Sa'îd-i Hudrî'nin (Allah ondan razı olsun) Peygamberimizden rivayet ettiğine göre Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyuruyorlar:

«Sizin gök yüzünde ziya veren yıldızlara baktığınız gibi, Cennet halkı da illiyyîn ehline bakar. Ebûbekir ve Ömer onlardandır. Fakat onlar bu mertebenin daha üstüne de çıkarlar.»

İlliyyîn, cennet makamlarının en yücesidir. Siccin, cehennem tabakalarının en kötüsü ve en aşağısıdır.

Yine Mesâbih-i şerifte hasen hadisler faslında Hazret-i Enes (r.a.) Peygamberimizden naklen şöyle buyuruyor:

«Ebû Bekir ile Ömer Cennetteki erkeklerin peygamberlerden sonra seyyididir.»

Huzeyfe'nin (r.a.) Peygamberimizden rivayet ettiği ve Tirmizî'nin naklettiği hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

— Benden sonra iki kimseye bağlanın. Onlar da biri Ebû Bekir, diğeri Hazret-i Ömerül - Faruktur.»

Hazret-i Enes .(r.a.) rivayet buyurmuştur:

«Resül-i Kibriya Sallallahü aleyhi ve sellem Efendimiz câmiye girdiği zaman Hazret-i Ebûbekir ile Hazret-i Ömerden başka kimse başını yukarı kaldırıp bakmazdı. İkisi âdeta başlarını kaldırıp Resul-i Kibriyaya karşı tebessüm ederlerdi, kendisine tazim ve ikramda bulunurlardı. Resulullah da onlara bakıp tebessüm buyururdu.

İbni Ömer (r.a.) hasen hadisler bölümünde Resulu Ekremden naklen şöyle beyan eder: «Resul-i Ekrem Efendimiz bir gün mescide girdiler Hazret-i Ömer ve Hazret-i Ebûbekir, Resulullahın biri sağında diğeri solunda idi. Peygamberimiz onların ellerinden tutmuştu:

— Biz kıyamet gününde bu şekilde kalkarız, buyurdular.

3. **MENKIBE: Mesâbih-i Şerif** adlı kitabda iki şeyhin menakibi bahsinde hasen hadisler bölümünde tâbiinden olan **Abdullah bin Hatiyyeden** rivayet ediliyor:

Resül-i Ekrem Hazret-i Ebû Bekir ve Ömeri (r.a.) görünce:

«Bunlar göz ve kulaktırlar», buyurdu. Yani bunlar dinde göz ve kulak mesabesindedirler. Bir kısımları:

— Ey Allahın Resulü! Bunların hak nazarında ne kadar üstün mevkileri vardır? dediler.

Bazı âlimler:

«Ey Allahım! Bizi gözlerimiz ve kulaklarımızla faidelendir», hadis-i şerifinde gözler ve kulaklardan **maksat Hazret-i Ebû Bekir** ile Hazret-i Ömer'dir, demişlerdir.

Yine güzel hadis olarak **Ebû Saîd Hudrî (r.a.) rivayeten bildiriyor: «Resulullah (s.a.) Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde:**

«Her peygamberin gökte ve yerde ikişer veziri vardır. Benim gök ehlinden olan vezirlerim Cebrail ve Mikâildir. Yerde olan vezirlerim Ebû Bekir ve Ömerdir.» buyurdu. (Tirmizi rivayet etmiştir.)

4. MENKIBE: **Ravzâtül-Ulemâ** adlı kitabın müellifi anlatıyor: «Fakih Ebün-nasr Farsi dili ile Hazret-i Ali'den (r.a.) rivayet etmiştir: Bir adam Resulullahın huzuruna geldi:

— Ey Allahın resulü! Falan yahudinin ısırıcı bir köpeği vardır. Ne zaman cemaate gelmek için oradan geçsem, beni parçalar, elbisemi yırtar. O Yahudiye söyleyin, köpeğine sahip olsun, dedi.

Server-i âlem, bizzat kendisi kalktı. Yahudinin evine gitti. Yahudi Resulullahı karşıladı. Peygamberimiz:

«Ey Yahudi kardeş, senin köpeğin bu zatı ısırmış, elbisesini yırtmış», buyurdu.

Yahudi:

— Benim köpeğim kendisine eziyet edenden başkasına saldırmaz. Sen Allahın Resulü olduğunu söylüyorsun. Gel de köpekten bu adama ne için hakaret ettiğini sor, dedi.

Bu hâdiseyi anlatan diyor ki: Resulullah Yahudinin evine doğru gelince, köpek koştu Resulullahı karşıladı. Kendisinden şikâyet eden şahsı görünce onu öldürürcesine kendisine yine saldırdı. Peygamberimiz köpeğe hitaben:

— Ey köpek bu adama niçin hucum ediyorsun? Bunun sebebi nedir? diye sordu.

Cenâb-ı Hak köpeğe lisan verdi:

— Ey Allahın Resulü! Benim önümden her gün bin kadar adam gelip geçiyor, hiç bir tanesine saldırmam. Bu adama Hazret-i Ömer ve Hazret-i Ebûbekir'e buğz ettiği için saldırıyorum. Çünkü kendisi Hazret-i Ebûbekir ile Hazret-i Ömerin resimlerini evinin kapısının üzerine asmış, evine girerken, (hâşâ) onların yüzlerine tükürmedikçe evine girmez. Girerken ve çıkarken aynı fenalığı yapmaktadır. Ey Allahın Resulü! İsterseniz buyurun beraber gidelim, evinin kapısının üzerinde aynı resimleri göreceğiz. Şâyet yalan söylüyorsam, canım sana fedâ olsun, dedi.

Peygamberimiz, köpekle beraber o şahsın evine vardılar, köpeğin anlattığı gibi çıktı. Peygamberimiz Muhammed Mustafa Hazretleri, tükürük izlerini de yüzlerinde gördü. Bu sefer Resulullah o şahsa:

— «Tövbe et, Müslüman ol. Allahü Teâlâ tövbeni kabûl eylesin», buyurdu

Bunun üzerine o adam tövbe edip müslüman oldu. Sonra köpeğin sahibi de imana geldi. Köpek:

— Ey Allahın Resulü Kıyamete kadar sana selâm olsun. Cenâb-ı Hakkın gönderdiği hakîkî peygambersin, dedi. Ve ortadan kayboldu.

5. MENKIBE: Ravzatül - Ulemâ adlı kitabın müellifi naklediyor: Salih bin Muhammed bin Salih Sahavîden duydum. O da isnad ile Ebûl Cerrâh'dan, o da Ebû Alkemeden duymuş, Alkeme buyuruyor ki:

«Bir ara kalabalık bir kervan içinde bulundum. Bir emîrimiz vardı. Onun sevku idaresinde idik. Ne zaman kalkacağımızı ve duracağımızı o tesbit ederdi, onun emrine bağlı idik. Bir yerde konaklamıştık. Emîrimiz Şeyheyn Hazeratı hakkında olur olmaz sözlerde bulundu. (Yani Hazreti Ebûbekir ile Hazret-i Ömer hakkında kötü kötü sözlerde bulundu). Ne kadar ikaz etmek istedikse de, kendisini bu fena sözlerden vazgeçiremedik. O akşam rüyamda şöyle bir hadise gördüm. Güya sabah olmuş, yüklerimizi hayvanlara yüklemişim, emîrimizin hareket emrini bekliyoruz. Emîr tarafından bir haber gelmeyince, yanına vardık. Bağdaş kurmuş oturuyordu. Ayaklarını bir örtü ile kapamıştı. Örtüyü açtık, ayakları domuz şekline girmiş. Hayvanını eğerledik, hayvanına bindirdik, etrafında domuzların otladığı bir kiliseye vardık. Hayvanından aşağı atlayıp, iki ayağı üzerinde durdu. Üç kere domuz gibi bağırdı ve domuzlara karıştı. Tam domuz şekline girdi. Diğerlerinden ayıramadık, kötü işlerimizden ve nefislerimizin şerrinden Allahu Teâlâya sığınırız.

6. MENKIBE: Yine Ravzatül - Ulemâ kitabının yazarı buyuruyor ki: Ebûlleys Nasr Ahmed bin Muhammedi'l-Hayr bana şöyle söyledi: «Buhârâ pazarından Tus pazarına giderken, yolda Fergâneninyani Türkistanın İskenderiye köyünden birisiyle arkadaş oldum:

— Nereden gelip nereye gidiyorsun? diye sordum.

Fergâneden geldiğini, bir kadın için üç yüz dirhem karşılığında hicaza bedel olarak gittiğini söyledi.

— Bu zaman hac zamanı değildir. Hacılar çoktan yola çıktılar Sen onlara kavuşamazsın. Sonra Fergâneden Mekke-i Mükerremeye üç yüz dirhem ile nasıl hac ediyorsun? dedim.

O zât:

— Bizim için Tus'ta bir mıntıka vardır. Ona Meşhed derler. Biz orasını ziyaret ederiz. Orada Hazret-i Alinin sülalesinden İmam-ı Ali Rızanın, yanî on iki imamın sekizincisi olan zâtın kabri vardır. O kabir bizim hac yerimizdir, dedi.

Onunla biraz daha konuşunca kendisinin Râfızî olduğunu anladım. Onun sözlerini çürütmeğe bir takım deliller getirmeğe çalıştım. Konuşmamız bir nevî münakaşa şeklini aldı. Kendisini Meşhedde bırakıp geçtim. Durumu o zamanın hâkimi bulunan Ebûl - Fedlâ hazretlerine anlattım. Hâkim:

— Onunla arkadaşlığı kesmeseydin. Onların küfürlerini meydana çıkaraydın, biz de o zaman onları bu şehirden dışarı atardık, dedi.

Hâkimden izin alıp tekrar Meşhede vardım. Bir çok geceleri o Râfizi ile geçirdim. Onunla fazla düşüp kalkınca, beni de kendilerinden kabul etti. Bir ara bana:

— Anlaşıldı, bizden oldun. Seyyidimizi, imamımızı ziyaret etmiyor musun? dedi.

— Hay hay, dedim.

İmamları bize bir namaz kıldırdı. Kur'an-ı Kerimi aslına benzemeyen bir okuyuşla okudu. Hattâ Kıyamet sûresinin on yedinci âyet-i kerîmesinde Hak Teâlâ «Ey Resûlüm, Kur'an-ı Kerîmi toplayıp okutmak bizim üzerimizedir.» buyurulan âyet-i kerîmeyi yanlış okudu, başka şekilde, manası değişecek bir tarzda kıraat eyledi. Ben kalbimden imama «Yalan söylüyorsun», dedim. Ve kalktım namazımı yeniden kıldım. O zât beni kendi büyüklerinden birisinin yanına getirdi. İki ayağı ve ağzı köpek ayağı ve ağzı gibi, sesi de köpek sesi gibi olan birisini gördüm. Cenâb-ı Hakkı zikrediyor, dediler. Sonra Fergâneli şahıs bana:

— Bu efendimiz her gün Şeyheyne bin kere lânet eder. Hakkın emri ile bu mertebeye ulaştı, dedi.

Ben oradan çıkıp Hâkime hep yaptıklarını söyledim. Hâkim, Meşhede geldi. Bu Râfizileri çıkarmak istedi. Fakat muvaffak olamadı.»

7. MENKIBE: Ravzatü'l-Ulemâ kitabının yazarı anlatıyor ve diyor ki: «Edip, Zahid Ebû Yusuf Ya'kûb bin Yusufdan işittim, şöyle söylemişti: «Mukaddes Mekke yolunda Dâmiğan'a varmıştım. Dâmiğanlı birisi ile Nişaburlu biri, Hazret-i Ebûbekirin ve Ömerin (Allah

onlardan râzı olsun) mübarek oldukları hakkında münakaşa ediyorlardı. Dâmiğanlı Sünnet ehli, Nişaburlu Rafızî idi. Dâmiğanlıya yardım etmek için yanlarına gittim. Münakaşa uzadı. Sonunda Dâmiğanlı Nişaburluya:

— Sana kimsenin söylemediği sözleri söyledim, kâr etmedi. Bu bozuk Rafızî itikadından vazgeçmedin. Gel seninle fiili olarak tecrübe edelim, dedi.

Nişaburlu:

— Nasıl olacak ne şekilde olacak? diye sordu.

Dâmiğanlı dedi ki:

— Dâmiğan'da bulunan hamamların en büyüğü olan Emir hamamının külhanına gidelim. Kapısını açtırıp, ikimiz içine girelim, öğleye kadar duralım. Sen haklı isen, ben yanarım. Ben haklı isem sen yanarsın, dedi.

Oradan ayrılıp doğru hamama geldik. Kendisi önce hamamın kapısını açmaktan çekindi. Birkaç şahid tuttuktan sonra kapıyı açtı. Dâmiğanlı, Nişaburlunun sağ elinin küçük parmağından tutarak önce kendisi ocağın içine girdi. Sonra Nişaburluyu da çekti. Hamam yakınındaki câminin müezzini öğle ezanını okuyunca ocakcıyı çağırdım. O da bu ikisini çağırdı. Dâmiğanlı çıktı. Elbisesi dahi yanmamıştı. Nişaburlu yanıp kül oldu.

Aziz mü'min kardeşlerim! Hazret-i Ebûbekir ile Hazreti Ömerin ne kadar üstün olduklarını anlamak için bu ibretli hâdise kâfidir. Aklı olan insan bunu can kulağı ile dinler ve ona göre o büyüklere karşı lâzım gelen hürmeti yerine getirir. O mübarekler hakkında kötü söz söylemek çok büyük bir hakarettir. Kendilerinin imanlarının bozuk olmasına sebeptir. Allah bizleri bu gibi kötü inançlardan uzak eylesin. Amin.

8. **MENKIBE:** Hazret-i Ömer (r.a.), herkesten evvel camiye gitmeği âdet edinmişti. Bir gün camiye giderken önünde bir delikanlının koşa koşa camiye gittiğini gördü.

— Yavrum, neden bu kadar acele camiye gidiyorsun? Halbuki namaz sana farz dahi olmamıştır, buyurdu.

Çocuk:

— Efendim, acele etmem gerekir, çünkü dün benden küçük bir çocuk vefat etmişti, dedi.

Hazret-i Ömer bu sözü çocuktan duyunca çok müteessir oldu, ağladı, sızladı ve çocuğu alnından öptü.

9. MENKIBE: Bostan kitabının sahibi kendisinden önce gelen bilginlerin birisinden duymuştur:

«Benim bir komşum vardı. Hazret-i Ebûbekir ile Hazret-i Ömerin haklarında ağıza alınmayacak sözlerde bulunur, onlara çeşitli hakaretler savururdu. Bir akşam çok daha ileriye gitti. Sözlerine dayanamadım, kendisiyle döğüştüm. Üzülerek eve geldim. Yatsı namazını geciktirerek uyudum. Rüyamda Muhammed Mustafayı gördüm.

— Ey Allahın Resulü! Falan komşum senin en sevdiğin Ebûbekir ile Hazret-i Ömeri kötülüyor, dedim.

— Bu bıçağı al, git onu bıcakla, dedi.

Bıçağı aldım, o şahsı yere yatırıp bıçakladım. Güya elime kan da bulaşmıştı. Elimi yere sürdüm, o esnada uyandım. Sonra baktım ki, o şahsın evinden bir feryat çıktı. Sebebini sordum.

— Bu akşam bu adam birdenbire öldü, dediler.

Sabahleyin gidip baktım. Boğazında bir bıçak çizgisi vardı.»

Bu kıssa Şevahidü'n-Nübüvve adlı kitaptan alınmıştır.

10. MENKIBE: Sefine (r.a.) anlatıyor: «Vaktaki Resulullah Medine-i Münevvere'deki mescidi yaptırırken, temele kendisi bizzat mübarek elile bir taş koydu. Sonra:

— Ey Ebûbekir taşını yanıma koy, dedi.

Ondan sonra Hazret-i Ömere:

— Taşını Hazret-i Ebûbekirin taşının yanına koy, buyurdu.

Sonra da Resulullah, (s.a.) Efendimiz:

— Benden sonra halife bunlardır, buyurdu.»

11. MENKIBE: Rivayet olunduğuna göre, sahabe-i kiramın yavruları bir arada toplanıp oynaşıyorlardı. Bir gün Ebûbekirin oğlu Hazret-i Ömerin oğluna:

— Sen uzun fikirlinin oğlusun, diye hitap etti.

Hazret-i Ömerin oğlu bu söze tahammül edemeyerek ağlayıp, doğru babasının yanına geldi.

— Hazret-i Ebûbekirin oğlu bana uzun fikirlinin oğlu dedi, diye şikâyet etti.

Hazret-i Ömer'in bu ifadeden canı sıkıldı. Çocuğun bu sözü kendiliğinden söylemeyip, mutlaka büyüklerinden duyup söylediğine kail oldu ve durumu Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimize aksettirdi. Bizzat kendisi Resulullaha mes'eleyi açıkladı. Resul-i Kibriya Hazret-i Ebûbekiri huzuruna çağırdı. Hazret-i Ebûbekir huzur-u Resulullaha girdi. Fahr-i âlem:

— **Ey Ebûbekir! Gece yatağa girince ne düşünürsün?** diye sordu.

— Ey Allahın Resulü! Bir nefes aldığım zaman, acaba ikincisini alabilecek miyim, yoksa hemen nefesimin sonunu mu-alıyorum, diye düşünüyorum.

Resulullah:

— **Ey Ömer sen yatarken ne düşünürsün,** dedi.

Hazret-i Ömer:

— Yatarken acaba sabaha çıkabilecek miyim, diye düşünerek yatarım, demiştir.

Resulullah Efendimiz, Hazret-i Ömer'e:

— **Ey Ömer! Sen anlat, Ebûbekirin düşüncesi mi uzundur, yoksa senin mi? Bu hâkemliği artık sen yap,** buyurdu.

Hazret-i Ömer, kendisinin düşüncesinin Hazret-i Ebûbekire nazaran daha uzun olduğuna karar verdi ve bizzat kendisi bu söylenen sözü tasdik buyurdu.

Evet, Ebûbekire nisbetle Hazret-i Ömerin fikri uzun kabul edilmiştir, fakat bize nazaran çok daha hassas ve çok daha kısa düşünceli idi. Her şeyi düşünür ve zamanından evvel o işin hallini Mevlâdan isterdi. Bizim ömrümüz uzadıkça arzularımız fazlalaşır, fakat kendisinin ömrü uzadıkça, Hakka yaklaşmasını ve kendisine ne cevap vereceğini düşünürdü. Mes'uliyet duygusundan çok korkardı. Daima ağlar, sızlardı ve acaba Hakkın huzuruna hangi yüzle varacağım, diye endişe ve ıstırabını daima açığa vururdu.

12. **MENKIBE:** İmam-ı Beğavî, **Meâlimüttenzil** isimli tefsir kitabında şu âyet-i kerime hakkında şöyle buyuruyor:

«Namazda kıraâtını cehr ve ihfâ etme! Bu ikisi arasında bir yol tut.» (İsrâ S. 110.)

Bu âyet-i kerimenin tefsirinde buyuruyor ki: Ebû Kataden gelen rivayeti bize Ebû Osman Sa'id bin İsmail haber verdi. Resulullah Hazret-i Ebûbekire:

— Senin yanından geçiyordum. Kur'ân-ı Kerîm okuyordun, sesini çok gizli çıkarıyordun, buyurdu.

Hazret-i Ebûbekir:

— Ben Rabbime sığınıyordum. Rabbim benim sesimi işitir, dedi

Resulullah:

— Sesini biraz daha yükselt, buyurdular.

Hazret-i Ömer'e:

— Senin yanından geçiyordum. Kur'ân-ı Kerîm okurdun, sesini çok yükseltmiştin, buyurdu.

Hazret-i Ömer:

— Yüksek sesle okumakla uyuyanları uyandırmak, şeytanı kovmak isterim ya Resulullah, dedi.

Resul-i Ekrem:

— Sesini biraz hafif çıkar, buyurdu.

Şu halde bu âyet-i kerîmenin, hem Hazret-i Ebûbekir ve hem de Hazret-i Ömer haklarında nazil olduğu anlaşılmakta ve onların bol bol Kur'ân okuduklarını ve Kur'ânın ne şekilde okunacağını da anlamış oluyoruz.

13. MENKIBE: İmâmı Beğavî sağlam bir esasa dayanarak, Hazret-i Ebûbekir ve Hazret-i Ömerin menakıbı bahsinde İbni Abbas'dan rivayet ediyor: «Hazret-i Ömerin ölümünden sonra mübarek cesedi teneşirin üzerine konmuştu. İnsanlar toplanmış dualar yapıyorlardı. Birisi arkamda dirseklerini omuzuma dayamış:

— Allah sana bol bol rahmet eylesin, ey Ömer! dedi. Umarım ki, seni Allah iki arkadaşınla beraber kılar. Zira çok defa Peygamberi Zişan Efendimizden duydum şöyle dua ederdi:

— Ben Ebûbekir ve Ömerle geldim. Ben onlarla girdim. Ben onlarla çıktım.»

Arkama döndüm, baktım ki, bu sözleri söyleyen Hazret-i Ali Kerremellahu vechehudur. (Allah onlardan râzı olsun.)

14. MENKIBE: Süfyan-ı Sevrî anlatıyor: Kûfede bizim yakınımızda ısırıcı bir köpek vardı. Bir gün bir iş için köpeğin olduğu yerden geçiyordum. Köpeği görünce korkup olduğum yerde kaldım. Cenab-ı Hakkın izniyle köpek:

— Asla benden korkma, ben seni parçalamam. Ben sen üzerine değil, Hazret-i Ebûbekirle Hazret-i Ömere kötü sözlerde bulunan o münafıkların ve zındıkların üzerine musallat kılındım, demiştir.

15. MENKIBE: Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimiz, Hazret-i Ali Efendimizle birlikte gidiyorlardı. Peygamberimiz buyurdular ki:

— «Ey Ali, hiç bir kavim devamlı sevinç içinde bulunmaz. Bütün dünya nimetleri bir gün olur kesilir. Ancak cennet nimetleri kesilmez. Ey Ali, ilk devrede zarar görsen dahi, devamlı doğrulukta ol, sonu iyi ve neş'eli gelir.»

Bu esnada Hazret-i Ebûbekir ile Hazret-i Ömer göründüler, Resul-i Ekrem onları görünce:

— «Bu ikisi ümmetimin müjdecileridir. Bunları sevmek imandandır. Onlara buğz etmek nifaktandır», buyurdu.

Hazret-i Ali (Allah ondan râzı olsun):

— Ey Allahın Resulü! Onların muhabbetleri sizin bu mübarek kelâmınız ile daha fazla içime yer etti, dedi.

16. MENKIBE: Hazret-i Fahr-i Âlem Muhammed Mustafa Efendimiz buyuruyorlar:

— «Gök yüzünde iki melek vardır. Biri devamlı şiddet ve gazab ile emir verir, ötekisi hilm ve kolaylıkla emir verir. Her iki melek de Allahın emri üzerine yürür. Bunlar Cebrail ve Mikâildir. Peygamberlerden de iki kimse vardır. Bir tanesi mülâyemetle emreder. Ötekisi çok sert bir lisanla emir verir. İkisi de hak üzeredirler. Bunlar Hazret-i Nuh ile İbrahim Aleyhisselâmdırlar. Ashab-ı kiramımdan da iki kimse vardır. Birisi çok mülayim bir hareketle emir verir, ikincisi de sertlikle emreder. İkisi de doğru hareket etmektedir. Bunlardan birisi Hazret-i Ebûbekir, diğeri ise Hazret-i Ömerdir.»

17. MENKIBE: Ebüd-Derdâ (r.a.) beyan ediyor: Bir ara Resül-i Kibriyanın huzurunda bulunuyordum. Hazret-i Ebû Bekir ve Hazret-i Ömer de huzura geldiler. Resüli Kibriya (s.a.) Efendimiz:

— «Allahü Zülcelâla hamdolsun ki, beni sizinle kuvvetlendirdi,» dedi.

18. MENKIBE: Şuayb Bin Harb buyuruyor ki: Mâlik bin Muavvel'den bir vasiyet arzu ettim. İki büyük zât olan Hazret-i Ömer ile Hazret-i Ebû Bekiri sevmemi söyledi. Tekrar bana vasiyet et, diye istirhamda bulundum. Aynı tavsiyeyi tekrarladı. Resulullah bir sözünde bunlar hakkında şöyle buyurdu, dedi:

— «Müslümanlardan Kelime-i Tevhidi arzuladığım gibi, Ümmetimin Ebû Bekir ve Ömere sevgi beslemelerini rica ederim.»

19. MENKIBE: Abdullah Ibni Abbas (r.a.) Hazretleri anlatıyor: Hazret-i Fahr-i Âlem (S.A.) Efendimiz buyuruyor:

— «Bana Hamza ile Câfer gösterildi. Önlerinde zebercedden bir tabak içinde incir yiyorlardı. Sonra üzüm oldu. Üzümden yediler. Arkasından taze hurma oldu. Ondan yediler. Hangi amel ile bu kudsal makama eriştiniz diye sordum. «Lâilâhe illallah Muhammedun Resulullah» mübarek sözü ile dediler. Ondan sonra hangi iş ile diye sordum, sana salâvat okumakla, dediler. Tekrar hangi işle bu kadar üstün bir dereceye ulaştınız, dedim. Ebûbekir ve Ömer'i sevmekle, dediler.»

20. MENKIBE: Abdullah bin Ömer (r.a.) anlatıyor: Resulullah (s.a.) Efendimiz şöyle buyurdu:

«Benden sonra en evvel Cennete Hazret-i Ebû Bekir ile Hazret-i Ömer gireceklerdir.»

Allah onlardan razı olsun bizlere de onların vardıkları cenneti nasip buyursun. Amin.

21. MENKIBE: Hazret-i Ali'nin Resulullahdan rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Fahr-i âlem Efendimiz şöyle buyurdular:

— «Evvelâ Ebûbekir'e, sonra da Hazret-i Ömer'e itaat ediniz. Ancak böylece doğru yolu bulmuş olursunuz. Onların yolundan giderseniz, necat bulursunuz.»

22. MENKIBE: Lübâbül-Elbâb adlı kitapta Enes bin Mâlikten (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resul-i Ekrem Efendimiz, Ensardan Sefine adında bir sahabeye bir mektup teslim ederek Yemen'e Muaz bin Cebele gönderdi. Yolda muazzam bir arslan Sefine'nin önüne geçti. Bir takım şeyler söyler gibi oldu. Ağzından anlaşılmayan bir takım sözler çıkıyordu. Sefinenin yanında Resulullahın mektubu bulunuyordu. Bu mektubun kendisinde bulunduğunu söyledi. Bundan sonra Arslan oradan uzaklaştı, başka bir şey demedi.

Sefine adındaki zat Yemen'e gitti. Muaz bin Cebelden lâzım gelen cevabı aldı. Dönüp gelirken Arslanın olduğu yere geldi. Arslandan yine bir takım seslerin çıktığını duydu.

— Sefine (r.a.) nın yanında, Resulullahın mektubuna karşılık yazılan mektup vardır, dedi. Bu söz üzerine arslan yine oradan uzaklaştı Sefine Hazretleri doğruca Medine-i Münevvere'ye geldi. Doğru

Resulullahın huzuruna çıktı .Hiç bir şey söylemeden Fahr-i âlem Efendimiz:

— **Ey Sefine! Durumu sen mi anlatacaksın, yoksa ben mi anlatayım?** demiştir.

Sefine:

— Vaziyeti Zatınızdan dinlemek esaslı olur, dedi.

— **Yolda senin önüne çıkan yırtıcı hayvanın sana ne demek istediğini anlayabildin mi?** diye sordular.

Sefine Hazretleri:

— Hazret-i Allah ve Onun sevgili Resulü bilir, dedi.

Resul-i Ekrem:

— **O arslan sana, Resulullahı, Ebû Bekiri ve Ömeri, ne hal üzere bırakıp geldin?** diye sormuştu, buyurdular.

Abdullah ibni Mes'ud (r.a.) kalkıp:

— Ey Allah'ın Resulü! Yırtıcı hayvanlar Hazret-i Ebûbekir'in ve Ömerin üstünlüklerini nasıl bilirler? dedi.

Resulullah:

— «**Evet beni Hak Peygamber olarak gönderen Yüce Allah'a yemin ederim ki, Ebû Bekirin ve Ömerin üstünlüğünü bilmeden hiç bir, mahlûkunu, gökleri, yedi kat yeri, cenneti, cehennemi, arşı,kürsiyi, Melekleri, Cinleri, dağları, denizleri, yırtıcı hayvanları ağaçları ve bunun gibi her eşyayı yaratmamıştır**» buyurdular.

23. MENKIBE: **Lübâbül - Elbâb** kitabında Enes bin Mâlik'in rivayet ettiği bir hadis-i şerife göre Fahr-i âlem Efendimiz şöyle buyurdu:

— **Elbette Allahü Teâlâ beni kendi nurundan yarattı. Benim nurumdan Ebûbekiri, Ebûbekirin nurundan Ömeri ve Aişeyi. Ömerin nurundan ümmetimin mü'min erkeklerini Aişenin nurundan da mü'min kadınları yarattı.**»

Sonra şu âyet-i kerîmeyi okudu:

وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ۝

«Allahü Teâlâ bir kimseye nûr vermezse, onda nur olmaz.» (Nur: 40).

Bu âyet-i kerîmenin izahından anlaşılıyor ki, Allahın hidayete ulaştırmadığı kimseyi hiç bir fert felaha kavuşturamaz. Her şey Allahın kudretiyle olmakta, hakiki saadet ve refah ancak Allahın emriyle temin edilir. Her insan kendi işinde yapacağı doğruluğu Resulullahtan öğrenmek ve ona uymak zorundadır. Çünkü Hazret-i Allah Şurâ suresinin elli ikinci âyetinde: **«Elbette sen doğru yolu göstericisin»** buyurmuştur.

Bir İhtar: Hazret-i Resulullah'ın **«Beni Hazret-i Allah kendi nurundan yarattı»**, sözü mücmel bir sözdür, bunun geniş bir şekilde açıklamaya ihtiyacı vardır. Aynı zamanda bu söz tasavvurî bir sözdür. Resulullah çok zaman böyle rumuzlu ve tılsımlı sözler söylemiştir. Bu sözlerinin geniş bir açıklamasını bilginlere ve varislerine bırakmıştır. İçtihat ehlinin ve İlimde rusuh bulmuş olanların bu yolda maharetleri vardır, açıklayabilirler. Şâyet Resulullah buyurmuş olduğu her sözünü geniş bir şekilde açıklayarak buyurmuş olsaydı, o zaman binlerce kitapların yazılması lâzım gelecektir. «Allahın misli yoktur» buyrulması, yani: Allahın benzeri yoktur ki, onun benzerinin benzeri bulunsun. Allahtan başka Allah olmadığını bu âyetle açıklamış olmaktadır. Mahlûkların sıfatlarından münezzehdir, Allah her şeyden berî ve uzaktır. Allah kadîm, mahlûk hadistir, mahlûkun bütün işleri de hadistir. Hadis-i şerifin özetle manası şöyle olsa gerektir:

«Allah önce özel bir nur yarattı. O nurdan beni yarattı. Toprak ve sudan önce, hatta Hazreti Ademden evvel rüzgârı yarattı. O rüzgârdan Havvayı yarattı. Allah bir nur yarattı, o nurdan melek yarattı. Hak Teâlâ o nuru kendi zâtına muzaf kıldı. Resulullahı da Kâbeyi de kendisine muzaf kıldı.

Bu hususta Hazret-i Adem ile Hazret-i İsanın hadiseleri vârid olmuştur. Allahü Teâlâ bir ruh yarattı. Ve yarattığı ruhu Hazreti Adem Aleyhisselâmın mübarek vücuduna üfürdü. İşte âyette Allah şöyle buyuruyor:

وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ

«Ona kendi ruhumdan üfürdüğüm zaman, secdeye varınız.» (*) Âyet-i kerîmesi Adem aleyhisselâm hakkında nazil olmuştur. Allah ondan başka bir ruh daha halk etti. O halkettiği ruhu, Hazret-i Meryemin gömleğinin yakasına üfürdü.

Cenâbı Hak Hazreti Meryem Validemiz hakkında şöyle buyuruyor:

«Biz bundan dolayı ona ruhumuzdan üfürdük. O, Rabbinin kelimelerini ve kitaplarını tasdik etti. Rabbine itaatte sebât edenlerdendi, O.»

Bunlar gibi Cenâbı Hak bir nur daha halketti. O halkettiği nurdan Habibinin mübarek cesedini yarattı. Ondan sonra da bütün âlemi Resulullahın ezelî ve ebedî nurundan meydana getirdi. Bütün Kâinat onun nurunun timsalidir. O gelmeseydi cihana kimse gelmeyecekti. Ne yer, ne gök, ne ay, ne güneş, ne insan, ne hayvan ne de hiç bir şey. Cenabı Hak, hadîs-i kudsîsinde: **«Eğer sen olmasaydın eflâki halketmeyecektim»**, buyuruyor.

İşte bu müstesna Peygamberin feyzinden feyiz alan Hazret-i Ebû Bekir ile Hazret-i Ömer bu nuru Peygamberden almışlar, kendisine lâyık olacak şekilde yetişmişler, onun emrinden zerre kadar dışarı çıkmamışlardır. Gece gündüz onun etrafında pervane gibi dönmüşler, hiç bir işte Resulullaha karşı gelmemişler, Peygamberimizin göz ve kulakları mesabesinde olmuşlardır. Resulullah, onları medhederken, gökteki Cebrail ile Mikâile benzetmekte ve: **«Yer yüzünün zîneti Ebû Bekir ile Ömer, gök yüzünün zîneti de, Cebrail ile Mikâildir»**, buyurmaktadır.

Ebû Bekir hakkında Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

أَبُو بَكْرٍ خَيْرُ النَّاسِ ●

1 — **«Peygamberler müstesna olduğu halde Ebû Bekir herkesin üstünüdür.»** (İbni Mâce bu hadisi rivayet etmiştir.)

أَبُوبَكْرٍ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ أَبُوبَكْرٍ أَخِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ●

2 — **Ebû Bekir benden, ben de Ebû Bekirdenim. Ebû Bekir, dünya ve ahirette kardeşimdir.»** (İbni Mâce rivayet etmiştir.)

إِنَّ اللهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ

3 — «Cenabı Hak Hak kelimesini hazret-i Ömerin dilinde ve kalbinde cari kıldı.» (Müslim rivayet etti.)

اَللّٰهُمَّ اَعِزَّ الدِّيْنَ بِعُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ

4 — «Ey Allahım, İslâm dinini hattâbın oğlu Ömerle aziz et.» (Bu hadisi müslim rivayet etmiştir.)

***

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hazret-i Osman

Hulefa-i Raşidîn'in üçüncüsü Hazret-i Osman'dır (r.a.). Onun özellikleri ve üstünlükleri sonsuzdur. Bilhassa hayâ sahibi olması, Kur'an-ı Kerim'i toplaması gibi İslâm'a büyük hizmeti vardır. Evet, Resul-i Ekrem'den başka kimsenin masum olamayacağı şüphesizdir. Ancak Hazret-i Osman'ın sevapları yanında hataları hiç denecek kadar azdır. Çünkü insan nisyan ve hatadan mürekkeptir. Fakat Hazret-i Osman, hilâfeti devrinde son derece müsamaha göstermiş, kimseyi incitmemiştir.

Hazret-i Osman'ın babası Affan'dır. Dedeleri şöyle sıralanmaktadır:

Ebûl-Âs, Ümeyye, Abdüş-Şems, Abdül-Menaf'dır. Böylece kendisi Hazreti Muhammed'le dördüncü batında birleşiyor.

Hazret-i Osman, Hazret-i Ebûbekir, Hazret-i Ömer'den daha evvel Peygamber Efendimizle birleşmektedir. Çünkü onun nesebi diğerlerine nazaran Resul-i Ekrem'e daha yakındır.

Mübarek künyeleri, İslâmın zuhurundan sonra Ebû Abdullah olarak kalmıştır. Lâkabları «Zinnureyn» iki nur sahibi demektir. Bu lâkabı kendisine veren Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimizdir. İki kerimelerini Rukiye ve Ümmü Gülsüm'ü ayrı ayrı nikâhlayıp onlarla aile hayatı yaşadığı için ona (iki nur sahibi) anlamına gelen bu lâkab verilmiştir. Kendisine ikramdan başka bir şey değildir. Peygamberimiz ayrı ayrı iki kızı ölünce, Hazret-i Osman'a hitaben şöyle buyurdu:

«Ey Osman! Başka kızım olsaydı, onu da sana verirdim.»

Hazret-i Osman ilim ve hikmin sembolüdür. Hilmü takvada onu geçen yoktur. Gökteki melekler dahi ondan hayâ etmişlerdir. Kur'an

onun dilinde su gibi akmıştır. İslâm'a hizmeti sayılamayacak kadar çoktur. Hayatında kimseyi ağlatmamıştır. Her sözü hikmet, her sükûtu ibret olmuştur.

HAZRET-İ OSMAN'IN BAZI FAZİLETLERİ:

Hazret-i Osman-ı Zinnureyn, orta boylu, geniş omuzlu, güzel yüzlü, büyük sakallı ve esmer tenli idi.

Âlim ve fazıl, âbid ve salih, sahî ve kerîm, halim ve selim pek nazik ve mahcub, Kureyş yanında gayet sevgili idi.

Hazret-i Sıddık'ın dâveti üzerine ilk defa müslüman olanlardan sayıldı. İlk defa hicret bayrağını açan ve Habeşistan'a hicret eden o idi. İslâm'ın yayılması için malı ile de büyük gayret göstermişti. Hazret-i Resul onun hakkında birçok müjdeler beyan buyurmuştur. Bunların bir tanesi de şudur:

«Osman cennette benim refikimdir.»

Hilâfet devri on iki seneden on iki gün noksandır. Âsiler tarafından Kur'an okurken şehid edilmiştir.

Şimdi onun güzel menkıbelerini göreceğiz, bakacağız ki, ne muazzam bir insandır. İnsanlık âlemine de bir örnek olmuştur. Mevlâ bunların ruhlarını rahmetine gark eyleye, bizleri de bunların şefaatlarına mazhar buyura. Âmin.

1. **MENKIBE**: Bizzat Hazret-i Osman Zinnureyn anlatıyor:

— «Müslümanlığı kabul etmeden evvel, bir gün Kureyş'in büyükleri ile bir arada bulunuyordum. Hazret-i Resul-i Ekrem'in kızı (Rukiye)yi Utbe'ye verdiği haberi bana ulaştı. Eyvah ben niçin istemedim, diye üzüldüm ve eve geldim. Annem, teyzem ve yakınımız olan birçok kadınlar bizim evde toplanmıştı. Bir kimseyi medhüsenâ ediyorlardı.

— Teyzeciğim, bu medhüsenâ ettiğiniz kimdir? dedim.

— O, yüzü güzel, sözü tatlı, bir kimsedir. Allah onu bize Hak dine, doğru yola çağırmak için göndermiştir. Gökyüzünden inen Kur'an ile teşrif etmiştir. O'na bağlı ol, putlara tapma, dediler.

Bu önemli sözleri duyunca, tam manasiyle düşünüp:

— Bana bunun kim olduğunu söyleyin, dedim.

— Muhammed bin Abdullah'tır. Cenab-ı Hak tarafından resul olarak gönderilmiştir. Allahın emirlerini bize iletir, bizi hak dine ça-

ğırır. Yüzü ziya verir. Dinine giren felâh bulur. Bizden istediği şeyler kolaydır. Ona yakın olan kurtulur, dedi.

Bu sözler bana çok fazlasiyle tesir etti. Tek başıma düşündüğüm bir an Hazret-i Ebûbekir yanıma geldi ve bana şöyle söyledi:

— Ey Osman! Yazıklar olsun sana. Hak din gün gibi meydanda iken, sen kavminin elleriyle yapmış oldukları putlarına tapıyorsun! Görmeyen, işitmeyen hiç bir kimseye ne fayda ve ne de zarar veremeyen bir takım cansız taşlara nasıl tapabilirsin?

— Doğrudur, teyzem de çok doğru söylemişti, dedim.

Bunun üzerine Hazret-i Ebûbekir bana:

— Gel Resul-i Ekrem'e gidelim, müslümanlığı kabul et, dedi.

O esnada Resulullah Efendimiz yanında Hazret-i Ali olduğu halde karşıdan göründüler. Hazret-i Ebûbekir kalktı ve onları karşıladı. Resul-i Kibriya'nın kulağına bir şeyler söyledi. Resulullah yanıma gelip:

— Ey Osman! Seni Allah'a ve onun cennetine çağırıyorum. Ben Allah-ü Teâlâ'nın sana ve bütün insanlara gönderdiği Peygamberim, buyurdu.

Onun tatlı sözlerini duyunca, kalbim ilâhî nurlarla lebaleb doldu. Hiç düşünmeden şehadet kelimesini getirdim. Aradan az bir zaman geçti, kızı Rukiyyeyi bana verdi. Teyzem İslâm'a girdiğimi duyunca, çok sevindi ve şu şiiri okudu:

Arzularım sebebiyle, Cenab-ı Hak Osman'a,
Hak yolunu gösterdi ve hidayet verdi ona.

Kendi fikrini bırak uy Resulün fikrine,
Her sözü doğru olan Allah'ın Resulüne.

Hak ile meb'us olan, iki kızını nikâhladı,
Ufukda birleşen ay ile güneş gibi oldu.

Bazı rivayetlere göre Hazret-i Osman buyurdular ki:

— «Bir teyzem vardı, her çeşit ilimden ve bilhassa kehanet ilminden haberi var idi. Kendisi iyiyi, kötüyü ayırdeden bir kadın idi. Bir gün onu ziyaret etmeğe gitmiştim. Kendisinin hazırladığı bir kasideyi bana okudu. Kaside Resul-i Kibriyayı methediyordu. Kendisinin hak peygamber olduğunu ifade ediyordu. Onun damadı ve yardımcısı olacağımı da yazıyordu.

— Bu kasideyi al, doğru Resulullah'ın yanına git, iman eyle, demişti.

Ayrıca kendisinin doğru sözlü olduğunu ve getirmiş olduğu dinin Hak Din olduğunu da ilâve eylemişti.

— Bu ifadeyi benden almış ol ki, senin derecen de çok yüksek olacaktır. Dünyanın her tarafına ismin yayılacak, insanlar ve periler isminden haberdar olacaklar, ismin hutbelerde kıyamete kadar okunacaktır, dedi.

Bu sözler içime te'sir etti. Puta tapmaktan son derece nefret ettim. Kalbimde hiç bir tereddüt kalmadı. Resulullah'ın huzuruna vardım. Onlar da Hazret-i Ebûbekirle bana geliyorlarmış, selâm verdim. Selâmımı aldılar ve sonra:

«Ey Osman! Teyzenin öğütlerini dinledin, söylediklerinin hepsi haktır. Cenab-ı Hakk'a ve bana aykırı hareket etmek istemiyorsan, teyzenin sözlerine inan, onun söyledikleri hep olacaktır. Onun için durma gel, İslâm dinine gir, onu kabul et,» dediler.

Hazret-i Ebûbekir (r.a.) bana:

— Ey Osman! Sana bir şey soracağım, cevabını ver buyurdu. Resul-i Ekrem'in getirmiş olduğu dinde ve benim candan bağlandığım bu ilâhî buyruğunda bir şüphen var mıdır? Ataiarımızın yaptıklarını bırakmamak, duymayan ve görmeyen putlara tapmak bir maharet değildir. Bunlar hiç ilâh olabilirler mi? Böyle bir düşünceye sahip olmak acaba sana yarar mı?

Ben de karşılık olarak:

— Çok doğru buyuruyorsun! dedim.

Resulullah'ın mübarek ellerini öperek kendisine iman eyledim. Müslümanlar safına katıldım.»

Kendisinin, iman edenlerin sıra bakımından beşincisi olduğu rivayet edilmektedir.

2. MENKIBE: İmam-ı Begâvî (r.a.) Meâlimüttenzil adlı kitabında şu âyet-i kerimenin tefsirinde şöyle buyuruyor:

اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۞

«Mallarını gece gündüz, gizli aşikâr (hak yolunda) harcayanlar yok mu? İşte onların, Rableri katında mükâfatları vardır. Onlara hiç bir korku da yoktur, onlar mahzun da olacak değillerdir.» (El-Bakara: 274).

Bu âyetin tefsirinde Kelbî Hazretlerinin ifadesine göre, bu âyet Hazret-i Osman ile Abdurrahman ibni Avf Hazretleri hakkında nazil olmuştur. Abdurrahman ibni Avf ve Hazret-i Osman İbni Affan Resulullah'ın huzuruna dört bin dirhem ile girmişlerdi.

— Ey Allah'ın Resulü! Yanımda sekiz bin dirhem param vardı. Dört binini çocuklarıma, diğer dört binini Allah yoluna kabul olunması için getirdim. Bunu Allah'a borç olarak veriyorum, çünkü Allah benim bu sadakama karşılık fazlasiyle bana verecektir, dedi.

Resulullah (S.A.) Efendimiz:

— Cenab-ı Hak, çocuklarına bıraktığını ve borç verdiğini bereketlendirsin, buyurdu.

Hazret-i Osman (r.a.), Tebük muharebesinde kendi imkânları ile müslümanları hazırladı. İşte bu iki mübarek zat hakkında şu yukardaki âyetin nazil olduğu rivayet edilmektedir.

Abdullah bin Sümre (r.a.) buyuruyor ki: «Tebük muharebesinde Hazret-i Osman (r.a.) bin dinar getirdi. Resulullah'ın kucağına döktü. Resulullah Efendimizin, mübarek elleriyle altınları karıştırdığını gördüm. Sonra:

«Osman bundan sonra yaptıklarından zarar görmez,» buyurdular.

Ondan sonra da Zülcelâl Hazretleri şu âyet-i celileyi inzal buyurdu: (Yukarıda yazdığımız ve manasını açıkladığımız âyet) Ondan sonra da şu âyet-i celileyi inzal buyurdu:

«Mallarını Allah yoluna sarfeden kimseler, dağıttıkları şeylerle karşısındakileri minnette ve ezâda bırakmazlar. Onların ecrini, onların Rabbi verir. Onlar için korku ve üzüntü yoktur.» (El-Bakara: 262).

Minnet: İyilikte bulunduğu kimseye: «Ben sana falan zamanda falan iyiliği yapmadım mı? Seni şu kötü durumdan kurtarmadım mı?» gibi sözler söylemektir. İşte bu gibi sözler insana manen büyük bir eziyettir, aynı zamanda başa kakmaktır.

Ezâ: Nimet verdiği kimseyi mahcup etmek, onu kendisine hatırlatmak, insanların yanında o kimseyi mahcup durumda bırakmaktır.

Bu gibi hallerden insanları Cenab-ı Hak şiddetle men etmiştir. Çünkü Hazret-i Allah kullarına hesapsız verdiği halde hiç bir kuluna verdiğini başına kakmamakta ve ona ezâ cefa eylememektedir. O halde biz ne oluyoruz ki, yaptığımız küçücük bir iyiliği başa kakıyor, karşımızdaki din kardeşimizi insanlar yanında mahcup ediyoruz?

Abdurrahman bin Zeyd bin Eslem buyuruyor ki:

— Babam bana şöyle demişti: «Oğlum! Bir kimseye bir şey bağışlasan, onu mahcup etmemek için önce sen kendisine selâm verme, önce o versin ki mahcup olmadığı ve bir yükün altında olmadığını ihsas ettirsin.»

Hazret-i Allah kullarına yaptığı ihsanı başa kakmaz ve başa kakmayı haram kılmıştır. Ancak kul, Hakkın ihsanlarını şükürle ve kullukla karşılaması gerekmektedir. Aksi halde nankör olur ve Allahın en sevmediği kulları arasına girmiş olur. Allah kullarına karşılık istemeden verir, yapılan şükür kulun kendi menfaatı icabıdır.

İmam-ı Beğevî Mesâbih-i Şerif'te güzel hadisler arasında Abdurrahman bin Habbab'ın (r.a.) rivayetini bildiriyor: «Hazret-i Muhammed Mustafa, ashaba öğüt veriyor ve harbe gitmenin çok faziletli olduğunu bildiriyordu. Hazret-i Osman kalktı:

— Havutlu ve her ihtiyacı tamamlanmış olarak yüz deve benim borcum olsun, dedi.

Resulullah Efendimiz, tekrar harbe teşvik buyurunca, Hazret-i Osman tekrar ayağa kalkıp:

— Üç yüz deve daha Allah yoluna feda olsun, dedi.

Resul-i Ekrem Sallallahü aleyhi ve sellem:

«Bundan sonra Osman'ın yaptıkları Osman'ın üzerine olmaz,» buyurdu.

Muttarizi, bu hadis-i şerifin manası hakkında «Osman bundan sonra hiç bir nafile amel yapmasa dahi zarar vermez. Çünkü kendisinin yaptığı iyilik bütün nafile işlerin yerine geçer. Ona yeter ve artar,» buyurmuşlardır.

Cidden Hazret-i Osman'ın İslâm dininin yükselmesi ve kuvvet bulması için çok hizmetleri geçmiştir. Bunu tarihler açık olarak yazmaktadır.

3. MENKIBE: Yine İmam-ı Beğâvî, Mesâbih-i Şerif'te Hazret-i Osmanın menkıbesi hakkında sağlam hadis olarak Hazret-i Aişe'den (r.a.) şöyle naklediyor:

«Resulullah evinde diz kapakları açık bir halde yatıyordu. Hazret-i Ebûbekir kapıya gelip içeri girmek için izin istedi. Resulullah izin verdiler. Ebûbekir içeri girdi. Fakat Resulullah durumlarını değiştirmedi. Arkasından Hazret-i Ömer teşrif buyurdu. O da içeri girmek için izin istedi. Kendisine izin verildi. İçeri girdi. Yine Fahr-i Âlem Efendimiz ,hiç istifini bozmadı. Sonradan Hazret-i Osman-ı Zinnureyn kapıyı çaldı, içeri girmek için izin istedi. Resulullah kendisine hemen içeri girmek için izin vermedi. Oturdu, ayaklarını kapattı, toplandı ve ondan sonra Hazret-i Osman'ın içeri girmesine müsaade etti.

Hepsi dağıldıktan sonra Resulullah'a bu hareketi ,sordum, Resulullah cevabında şöyle buyurdu:

«Ey Aişe, meleklerin hayâ ettikleri bir kimseden **ben** hayâ etmez miyim?»

Başka bir rivayete göre de:

«Osman son derece hayâ sahibi bir insandır. Eğer o vaziyette kendisini içeri kabul etmiş olsaydım, söyleyeceğini hayâsından söyleyemeden geri dönecekti,» buyurdu.

İnsanların Hazret-i Osman'ın hayâsından hayâ almaları ve kendilerini bir nebze olsun ona uydurmaları gerekmez mi? Bugünün insanlarının hayâsının ne derece sükûta uğradığı aşikârdır. Bilhassa kadınlarımızın zerre kadar hayâ örtüsüyle örtünmedikleri esefle müşahede olunmaktadır. Hayâ ile iman beraber yürümektedir. Hayâsız insanın imansız insandan farkı yoktur.

4. **MENKIBE**: Yine **Mesâbih-i Şerif**'te Hazret-i Talha (r.a.) Hazretlerinden rivayet olunan bir (hasen) hadis-i şerifte şöyle buyurulmaktadır:

«Her peygamberin bir arkadaşı vardır. Cennette benim arkadaşım da Osman'dır.»

Hasen hadislerin diğer bir tanesinde de, Enes bin Mâlik'ten rivayet olunduğuna göre: «Resul-i Ekrem Biat-ı Rıdvan ile bize emreylemişti. O zaman Hazret-i Osman'ı Mekke-i Mükerreme'ye, Kureyş'e elçi olarak göndermişlerdi. Resul-i Kibriya herkesle biat ettikten sonra Hazret-i Osman için şöyle buyurdu:

إِنَّ عُثْمَانَ فِي حَاجَةِ اللهِ وَرَسُولِهِ:
فَضَرَبَ بِإِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى

«Osman Cenab-ı Hakkın ve Resulünün işini görmektedir.»

Ve mübarek iki ellerinin birini Hazret-i Osman için diğerini de kendisi için takdir buyurdu. Kendisi için olan elini Hazret-i Osman için olan elinin üzerine koyup, Hazret-i Osman'ın yerine biat etti.

Enes bin Mâlik (Radiyallahü anh) buyuruyor ki:

— Resul-i Ekremin Hazret-i Osman için olan eli, diğerlerinin kendileri için olan ellerinden daha hayırlı ve daha mübarek olmuştur.

5. MENKIBE: Hasen hadislerden diğer bir tanesi de, Mürre bin Kâb (Radiyallahü anh) rivayetiyle **Mesabih** adlı kitapta Osman-ı Zinnureyn'in menakıbı bahsinde bildiriliyor:

«Hazret-i Fahr-i Âlem Efendimiz yakında zuhur edecek olan fitnelerden bahsediyordu. O anda kendisini kapatmış bir kimse oradan geçiyordu. Fahr-i Âlem Efendimiz:

— «O fitne günü bu şahıs hidayet üzere olacaktır,» buyurdu.

Kalkıp o şahsa baktım. Hazret-i Osman ibni Affan idi.» Bu hadiseyi anlatan diyor ki:

«O şahsı Resulullah'a gösterip:

— Ey Allah'ın Resulü bu mudur? dedim.

— Evet, buyurdular ve tasdik ettiler.»

Yine aynı konu ile ilgili bahiste, Aişe Validemizden rivayet olunan bir hadis-i şerifte Resulullah Efendimiz şöyle buyurdular:

يَا عُثْمَانُ لَعَلَّ اللهَ يُقَمِّصُكَ قَمِيصًا فَإِنْ أَرَادَكَ
عَلَى خَلْعِهِ فَلَا تَخْلَعْهُ لَهُمْ

«Ey Osman! Allah sana (hilâfet denen) bir gömlek giydirecek. Eğer münafıklar onu çıkarmağa uğraşırlarsa, bana gelesiye kadar onu çıkarma.»

Bu hadis-i şerifin verdiği manevî kuvvet sebebiyle Hazret-i Osman halife olduğu zamanda muhasara edilmişken, halifelikten çekilmemişti.

İbni Ömer (r.a.) Hazretleri Peygamberimizden şöyle rivayet eder:

Resulullah, fitneyi bize naklederken, mübarek parmağı ile Hazret-i Osman'a işaretle:

«O fitnede bu, mazlum olarak öldürülür,» buyurmuştur.

6. MENKIBE: Hazret-i Osman (r.a.) müslüman olunca amcası, Hazret-i Osman'a eliyle ve diliyle çok eziyetler yapmıştı. İslâm dininden ayrılması için çok uğraşmıştı. Yaptığı eziyetleri tekrarlamak dahi mümkün değildir. Sonunda amcası, Hazret-i Osman'a:

— Daha insafa gelmedin mi? dedi. Artık dedelerinin dinine dön, aksi halde sana yine eziyet etmeğe döneceğim.

Hazret-i Osman (radiyallahu anh):

— Sevgili amcacığım, bana bu ana kadar yaptığın işkencelerin yüz mislini yapsan, yine Hazret-i Muhammed'in yolundan ayrılmam. Boşuna zahmet çekiyorsun, demiştir.

Ondan sonra amcası artık Hazret-i Osman'a eziyet etmemeğe karar verdi. Hazret-i Osman amcasının sıkıcı eziyetlerinden kurtulunca, doğru Fahr-i Âlem'in huzuruna vardı. Oradan da hanımı Rukiye validemizi ve diğer bir takım müslümanları yanına alıp Habeşistan'a hicret buyurdu. O mübarek zat iki defa hicret etme şerefine kavuştu: Birincisi Habeşistan'a, ikincisi de, Medine-i Münevvere'ye hicret buyurdu. Bütün malını ve canını Resulullah'ın yoluna feda etti. Hiç bir zaman Resulullah'dan ayrılmamış, ondan ayrı bir şey düşünmemiştir. Din ve iman uğrunda çok büyük hizmetlerde bulunmuştur. Bilhassa Hazret-i Kur'an hakkında yaptığı hizmeti kıyamete kadar unutulmayacak, Kur'an'ın her harfi kendisine şefaat kaynağı olacaktır.

7. MENKIBE: Hazret-i Osman-ı Zinnureyn'in serveti çoktu, evinde üç yüz kadar hizmet eden cariyeleri vardı. Bir gün cariyelerinden birisiyle buluştu. Bu hali gören Resul-i Ekremin kerimesi Hazret-i Osman'ın hanımı Rukiye validemiz, bu halden üzüldü, Hazret-i Osman'a sezdirmeden doğru kendisinden izin isteyip babasının yanına gitti. Hazret-i Osman, Rukiyenin bundan müteessir olduğunu anladı, kalbi sıkılmağa başladı. Hazret-i Osman:

— Eğer Rukiye, benden Resulullah'a şikâyet ederse, benim halim ne olur? diye endişe ediyordu. Dünya ve âhiret saadetim mahv ü perişan olur, diyerek kendi kendini levm ediyordu..

Bu esnada abdest alıp Hakka iltica ya başladı. Öte yandan Resul-i Ekremin kerimesi Rukiye eve gelmişti. Fakat, yüzünde biraz teessür alâmeti gözüküyordu. Bu halinden Resulullah sordu. Hazret-i Rukiye kendini tutamayarak ağladı.

— Sevgili babacığım! Hazret-i Osman'ın benim üzerime cariyeye bakması senin o mübarek şanına lâyık mıdır? dedi.

Resulullah Efendimiz:

— Gözümün nuru Rukiye! Cenab-ı Hakkın ve benim razı olmamı arzuluyorsan, hiç durma, evine dön. Hazret-i Osman'ın ayaklarına yüzünü sürüp, özür dile. Yoksa Allah'ın huzurunda ve benim yanımda yerin olmaz, buyurdu.

Rukiye anamız, babasının sözünü kabul edip hemen geri döndü. Kapıyı çaldı, kapı kapanmıştı, içerde Hazret-i Osman düşünüyordu.

— Kim çalıyor? dedi.

Rukiye:

— Zaife ve günahkâr ailendir, dedi.

Hazret-i Osman kapıyı hemen açtı, kendisinden özür dileyecekti. Rukiye Osman'ın ayaklarına kapanmak istedi. Hazret-i Osman bırakmadı. Hazret-i Rukiye:

— Babamın emrini yerine getirmeden içeri girmem, diyerek Hazret-i Osman'ın ayaklarına yüzünü sürüp, fazlasiyle kendisinden özür diledi. Hazret-i Osman da bu hal karşısında şükür secdesine kapanarak dedi ki:

— Ey Allah'ın Resulünün kızı, mademki baban sana öyle emir verdi. Ben de Allah-ü Teâlâ'nın aşkına ve babanın hürmetine üç yüz cariyemin hepsini birden azâd ettim.

O anda Hazret-i Cebrail Resulullahın yanına indi. Hazret-i Osmanın, bütün cariyelerini azâd ettiğini haber verdi. Cenab-ı Hakkın: «Osman'ın amellerini yazan hafaza meleklerini kaldırdım. Bundan sonra hayır ve şerri yazılmayacaktır. Ayrıca ondan hesap sorulmayacak, ameli tartılmayacaktır,» buyurduğunu haber verdi.

Böyle bir insan, acaba meleklerden daha üstün sayılmaz mı? Bu insanın kadrü kıymeti takdir edilebilir mi? Bu yüce insan hakkında ileri geri söz söylenir mi? Bu mübarek insanın şefaatını kazanmadan gitmek büyük cinayet sayılmaz mı? Mevlâ bizlere şefaatını müyesser buyursun

8. **MENKIBE:** Hazret-i Osman (r.a.), hanımı Rukiye v. idemizle otururken cariyelerinden birisi kendilerine yemek getirdi. Yemek getiren cariye'ye Hazret-i Osman biraz dikkatli baktı. Rukiye validemiz bunun farkına vardı. Kendisinde bulunan kadınlık gayreti galebe çaldı ve bundan biraz müteessir oldu. Osman-ı Zinnureyn, hanımının üzüldüğünü anladı:

— Ey Rukiye! dedi. O kadının yüzüne istekli bakmadım, bunda hiç bir kasdım olmadığını Hazret-i Allah bilir, diyerek yemin eyledi.

Bu yeminden Rukiye validemizin kalbi feraha kavuştu. Halbuki Hazret-i Osman cariyesinin yüzüne bir başka nazarla bakmamıştı. Hazret-i Ruyikenin gönlünü aldığı halde, yine gönlü sarsılmıştı, bunun çaresine bakmak lâzım geldiği kanaatına vardı. Cariyeye bakmasında hiç bir kasdı olmadığı halde Resul-i Kibriyanın kızı olduğu için bundan dolayı yüz köle azâd buyurdu. Resulullahı bu kadar severdi. Kalbinin kırılmaması için çok itina gösterirdi ve Resulullah'a hürmette asla kusur etmezdi.

9. **MENKIBE:** Bir ara Resul-i Kibriyanın huzurunda bir melek bulunuyordu. Hazret-i Osman oradan geçiyordu. Melek:

— Ya Resulullah, buradan geçen kim idi? diye sordu. Resulullah:

— Affan'ın oğlu Osman'dır, dedi.

Melek, bu ismi duyunca, hemen ayağa kalktı:

— Ey Allahın Resulü! Bu insandan bütün gökteki melekler ve yerdekiler sıkılır, kendisini sevip, hürmet ederler. Bunun Allah nazarında derecesi çok üstündür. Bunun gibi kadri yüce olan bir kimseyi bir takım bahaneler bulup nasıl şehid edeceklerdir? dedi.

Artık meleklerin methettikleri bir insanın Hak nazarında ne kadar üstün olduğunu düşünmek yerinde olur Hazret-i Osman a buğz edenler, nasıl müslümanız diyebileceklerdir? Cennet yüzünü görebileceğiz derlerse mutlaka yalan söylemiş olurlar. Bu gibiler kâmil bir imanla âhirete gidemezler. Hazret-i Osman'ın özelliği çok geniştir, bunları tamamiyle anlatmamıza imkân yoktur. Bizim gibilerin o mübarek zat-ı şerifi medh etmeğe, menkıbelerini yazmağa ve olduğu gibi anlatmağa imkân yoktur. Ancak, yaptığımız, karınca kaderince kendisinin ululuğundan bir nebze anlatmaktır. Bu vesileyle kendisine karşı müslümanların sevgilerini ve hürmetlerini çoğaltmaktır. Kendisini sevenler zümresine ulaşmak için bir takım tatlı tatlı menkıbelerinden bahsedeceğiz:

10. MENKIBE: Resulullah sallallahü aleyhi ve sellem Osman'a:

«Ey Osman! Cenab-ı Hak senin evvel yaptığın ve sonra yaptığın ve yapacağın günahlarını affetsin,» diye kendisine dua buyurdu. Cenab-ı Hak, Sevgilisinin duasını kabul buyurup, Osman-ı Zinnureyn'i affetmiştir. Onun hakkında birçok âyetler nazil olmuştur. Resulullah Efendimiz:

«Cennet halkı cennette bir ışık görürler. Ah, bu nedir? diye sorarlar. Hazret-i Allah Azamet ve Kibriyası ile:

— Bu bir şimşek değil, bir nurdur. Osman'ın bir yerden bir yere giderken ayağındaki nalının ziyasıdır, buyurdu.»

Hazret-i Osman (r.a.) bu kadar üstün bir insandı. Onun yeryüzünde yürümesi cennette ziya yapıyordu. Hazret-i Osman'ın her akşam iki rekât namaz kılardı ve o iki rekâtta bütün Kur'anı hatmederdi. Bu kadar uzun ve önemli ibadeti herkes yapamazdı, bu ancak Hazret-i Osman'a aitti.

11. MENKIBE: Bir gün Fahr-i Âlem (S.A.V.), Ashab-ı Güzin (r.a.) ile otururken, Cebrail Aleyhisselâm geldi:

— Ey Allahın Resulü! Yusuf Aleyhisselâmın mübarek yüzüne bakmak istiyorsan, Hazret-i Osman'ın şerefli sakalına bak. İbrahim Halilullah'ın sakalına bakmak istiyorsan, gene Hazret-i Osman'ın mübarek sakalına bak. Bir peygambere yaradılış ve ahlâk bakımından ve o yaratılışı kendi kudretince siyretinde muhafaza etmesi bakımından müşabeheti olan kimse şüphesiz cennetliktir, dedi.

Bu parça tarih kitaplarından alındı.

12. MENKIBE: Bir gün Affan'ın oğlu Osman evine Resul-i Ekrem'i dâvet etti. Resulullah:

— Ey Osman beni yalnız mı davet ediyorsun? dedi.

Hazret-i Osman

— Sahabeler de buyursunlar, ya Resulullah! dedi.

Resul-i Kibriya Hazret-i Bilâli vazifelendirdi, bütün ashab-ı kiramı Hazret-i Osman'ın evine dâvete çağırdı. Kendisi de Hazret-i Ali ile birlikte Hazret-i Osman'ın evine doğru yürüdü. Hazret-i Osman Resul-i Kibriyanın mübarek adımlarını sayıyordu. Fahr-i âlem bunun farkına varıp sebebini sordu:

— Ey Allahın Resulü! Her adımınıza bir köle azâd edeceğim de ondan, dedi.

Yemekten sonra bütün kölelerini azâd etti.

Bu fıkrayı okuyan insan, iyice düşünsün ki, Hazret-i Osman Resulullahı ne kadar çok seviyordu, onun yoluna her şeyini feda ediyordu. İşte sadık dost, candan ahbap böyle olur, böyle hareketle isbat edilmiş olur. Yoksa sözle sevmek veya seviyorum demek fayda vermez.

13. MENKIBE: Resulullah (S.A') Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyorlar:

«Bütün peygamberler devrelerinde bir kimse ile sevinmişler, öğünmüşlerdi. Ben de Hazret-i Osman ile öğünürüm.»

Yukarıda da belirtildiği üzere, Resul-i Ekrem (S.A.) Efendimiz buyurdu ki:

— Kıyamet günü bütün peygamberler, ashabından birini arkadaş edip yanlarından ayırmazlar. Ben de Osman bin Affan'ı refik kabul ettim. Bir an onsuz olmam. Cennette benim arkadaşım Hazret-i Osman olacaktır.

Hazret-i Osman'ın şerefinin yüceliği hakkında daha birçok deliller ve menkıbeler mevcuttur. Onun mübarekliği hakkında bir hayli hadis-i şerifler de vardır. Resulullah sallallahü aleyhi ve sellem Efendimizin yanındaki üstün değerini anlamak bizim için kolay değildir. Çünkü biz onların ölçülerini anlamaktan âciziz. Bizim terazimiz onların manevî ağırlığını çekmez. Ancak onların üstünlüğüne inanmak ve onları gerektiği şekilde sevmek imanımızın icaplarındandır. Bundan başka bu mübarek sahabeleri sevenleri sevmek vazifemiz olduğu gibi sevmeyenleri de sevmemek lâzımdır.

14. MENKIBE: Şevahidün-Nübüvve adlı kitapta, Aişe validemizden rivayet olunan bir hadis-i şerife göre Resulullah Efendimiz:

— Ey Aişe, ashabımdan birini bana çağırmanı istiyorum, ona bir takım diyeceklerim vardır, buyurdu.

— Ey Allahın Resulü! Hazret-i Ebûbekir'i çağırayım mı? dedim. Hiç cevap vermediler. Anladım ki onu arzu buyurmadılar. Hazret-i Ömer'i çağırayım mı? dedim. Gene cevap lûtfetmediler. Anladım ki, onu da arzu buyurmadılar. Ondan sonra, Amcanın oğlu Hazret-i Ali'yi çağırayım mı? dedim, gene cevap vermediler, anladım ki, onu da o anda istemediler. Hazret-i Osman'ı çağırayım mı? dedim. «Çağır, gelsin,» buyurdu. Çağırdım, geldi. Resul-i Ekrem ona bir şeyler söyledi, rengi değişti. Bir takım şeyler daha söyleyince, yüzünün eski rengi yerine geldi:

— Hazret-i Osman'ın evini hariciler veya âsiler muhasara ettikleri zaman, «niçin karşı çıkmıyorsun?» diye sorduklarında «Ben bu belâya sabredeceğim,» dedi.

Hazret-i Aişe: «Resulullahın Osman'ı çağırdığı gün, bu hadiseyi kendisine naklettiğini sanıyorum,» demiştir.

Görülüyor ki, Hazret-i Osman, şehadeti hadisesini daha önceden biliyor ve ona hazırlık içinde bulunan bir kimse gibi bekliyordu. Onun için âsilere hiç bir mukavemet yapmadan kendisi Hakkın kaderine teslim olmuştu.

15. MENKIBE: Ensardan Câbir (r.a.) rivayet ediyor:

Bir gün bir cenaze getirdiler. Resulullah onun namazını kılmadı.

— Ey Allahın Resulü! Şimdiye kadar herkesin namazını kılıyordun, bu sefer bunun namazını neden kılmadın? diye kendisinden soruldu.

Resul-i Ekrem:

— «Bu adam benim en sevdiğim Osman'a buğz ederdi. Osman'ı sevmeyene Allah buğz eder, onun sevmediği kimsenin namazını kılmam.» buyurdu.

16. MENKIBE: İbni Abbas (r.a.) Peygamberimizden rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Resulullah şöyle buyurdu:

— «Elbette Osman'ın yardımı ile ümmetimden cehenneme girmesi icap eden yetmiş bin kimse cennete girecektir.»

İbn-i Ömer'in (r.a.) rivayet ettiği bir hadiste de Resulullah:

— Mübarek Mi'rac gecesinde dördüncü kata kadem bastığım zaman, önüme bir elma düştü, alıp elmayı ikiye böldüm. İçinden bir hûri çıktı. Son derece sesli bir şekilde gülüyordu. «Sen kimin için halkedildin?» diye sordum. «Haksız yere şehid edilen Affanın oğlu Osman için halkedildim,» dedi.

17. MENKIBE: İbn Mes'ud (r.a.) rivayet ediyor: «Bir muharebede Resulullah (S.A.) ile birlikte bulunuyordum. Yiyeceğimiz kalmamıştı. Asker sıkıntı ve ıstırap içinde idi. Resulullah askerin bu haline vakıf oldu. Bunun üzerine şöyle buyurdu.

وَاللّٰهِ لَا تَغِيبُ الشَّمْسُ حَتّٰى يَأْتِيَكُمُ اللّٰهُ بِرِزْقٍ

«Cenab-ı Zülcelâl size güneş batmadan evvel rızık gönderecektir.»

Hazret-i Osman bu mübarek hadis-i şerifi işitince Resulullah'ın her sözünün doğru olduğunu düşünerek bir takım yiyecek tedariğinde bulundu. Bir tarafta on dört yük yiyecek buldu. Fazlasiyle alıp dokuz yükünü güneş batmadan Resulullahın huzuruna getirdi.

— Ey Osman! Bunlar nedir? diye sordular.

— Osmandan Resul-i Kibriya'ya hediyedir, dedi.

Resul-i Kibriyanın buyurdukları zaman geçmeden yerine gelince, müminler mesrur oldular. Münafıklar üzüldüler. Fahr-i âlem mübarek ellerini açarak:

اَللّٰهُمَّ اَعْطِ بِعُثْمَانَ اَللّٰهُمَّ اَجِرْ بِعُثْمَانَ خَيْرًا

«Ey Allahım, Osman'a çok kazanç ver,» diye hayır duada bulundular.

18. MENKIBE: Ebûl Müin Nesefî, **Temhid** adlı kitabında Hazret-i Osman'ın halife olmasını şöyle anlatıyor:

«Hazret-i Ömer (r.a.) âhirete teşrif buyurunca, halifelik vazifesi altı büyük sahabe arasında meşveret ile taksim edilmek istendi. Daha evvel de anlatıldığı gibi, Sâd Hazretleri mecliste yoktu. Talha ve Zübeyr (Allah onlardan razı olsun):

— Bizi bu vazifeden affedin, dediler.

Arkada Hazret-i Osman ile Hazret-i Ali ve Abdurrahman bin Avf (r.a.) kalmışlardı. Abdurrahman bin Avf:

— Ben bu vazifeyi ikinize bıraktım, dedi.

Halk üç gün serbest bırakıldı. Abdurrahman bin Avf, halkı gizliden gizliye yokladı. İnsanların en fazla kimi istediklerini tesbit eyledi. Baktı ki, Hazret-i Ali'den evvel Hazret-i Osman'ın halife olmasını istiyorlar.

Bunun üzerine Abdurrahman bin Avf: **«Osman bin Affanı halife seçtim,»** dedi. Hazret-i Ali ve diğer ashap Hazret-i Osman'a biat ettiler, kendisinin halifeliğini kutladılar, vazifesinde başarılar dilediler. Hiç bir fitne ve karışıklık çıkmadan toplu olarak Hazret-i Osman'a uydular, onu halife seçtiler. Kendisinin halkı idare etmesi çok

esaslı olmuştu, kimsenin burnunu kanatmadan, kimseye eziyet etmeden ve kimsenin kalbini kırmadan vazifesini sonuna kadar ulaştırdı. Mevlâsının himayesinde idi. Resul-i Kibriyanın duasını kazanmıştı.

19. MENKIBE: Hiç şüphe yoktur ki, Kur'anın bir araya getirilmesinde en büyük yardım Hazret-i Osman tarafından olmuştur.

Halk arasında Kur'anın toplayıcısının Hz. Osman olduğu meşhurdur. Fakat Ebûbekir Sıddîk menakıbinde Hazret-i Azîz'in (K.S.), «Güzide» adlı risalesinde nakledildiğine ve açıklamasından anlaşıldığına göre Kur'an'ın toplayıcısı Hazret-i Ebûbekir'dir. Hazret-i Osman zamanında Irak ve Şam fethedildikten sonra oralarda tam ve toplu bir mushaf yoktu. Kendisi bizzat kendi eliyle Kur'anlar yazarak etrafa gönderdi. O zamanlarda insanlar Kur'an'ı çeşitli şekilde okuyorlardı, her birisi ayrı ayrı telâffuzda bulunuyordu. Bunun için Hazret-i Osman, tek bir üslup üzerine Kur'anı yazdı ve onu birkaç ülkeye gönderdi. Huzeyfe bin Yemanî, halk arasında Kur'anın çeşitli şekillerde okunup anlaşılmasından ve birbirlerini küfürle ıtham etmeye kadar varan türlü anlayışlardan acı duyarak bizzat Hazret-i Osmanın yanına geldi ve şöyle dedi:

«Ey Mü'minlerin Emiri! Yahudi ve hıristiyanlar gibi Allah-ü Teâlâ'nın kitabını çeşitli şekillere sokmadan önce, bu insanlara yardım et.»

Hazret-i Osman bütün ashab-ı kiramı bir araya topladı. Kur'an-ı Kerimin tilâvetinde ihtilâf bulunduğunu anlattı, Hazret-i Ebûbekirin topladığı ana mushafdan beş nüsha daha yazdırıp her birini bir vilayete gönderip:

— İnsanların bu mushaflara uymasını arzu ediyorum, dedi.

Ashab-ı kiram (Allah onlardan razı olsun):

— Ey yüce Halife, çok güzel yaptınız, isabet buyurdunuz, dediler.

Hazret-i Ali:

— Eğer ben halife olsaydım, aynısını yapardım, dedi.

Hazret-i Osman ana mushafı Hazret-i Hafs'dan aldı. Sâid bin Âs Hazretlerine imlâ etmesini, Zeyd bin Sâbit Hazretlerine de yazmasını emretti.

Başka bir rivayete göre, imlâ için Abdullah bin Zübeyr, Said bin Âs, Abdurrahman bin Hârîs Hazretlerine bu işi havale etmişti. Hazret-i Osman, bunlara:

— Şayet bir şüpheniz olursa, Kureyş lügatine bakınız. Çünkü Kur'an Kureyş lügatine göre inmiştir, buyurdu.

Kur'an-ı Kerîmin imlâsını meydana getirenler, Bakara Sûresinde bir âyet-i kerîmede şüpheye düştüler. Bir kısmı tâbût bir kısmı da tâbûh diye okuyordu. Durumu Hazreti Osman'a arzettiler.

— Kelime tâbût olacaktır, buyurdu.

Zeyd bin Sâbit (r.a.) beş kadar mushaf yazdılar. Bunlara Mushaf-ı İmam denildi. Her birisi ayrı ayrı memleketlere gönderildi. Hasbel icap Kur'an-ı Kerîm'de bir ihtilâf konusu olduğu zaman yazılan bu mushaflara bakılıp, doğrusu kavranırdı. Bu Kur'anların bir tanesi Mekke şehrine, bir tanesi Basra'ya, bir tanesi Şam'a, bir tanesi de Kûfe'ye gönderildi. Bir tanesi de Medine-i Münevvere'de kaldı.

Bunlar bir rivayete göre, yedi kadar mushaf idiler: Bunların birini Yemen'e diğerini de Bahreyn vilâyetine göndermişlerdi.

Bunlar «Aynî ve Güzide» eserlerinden alınmıştır. Hazret-i Osman'ın isabetli düşüncesi, İslâmiyete son derece yardım yapmış oldu. Onun sarsılmaz fikirleri ve verdiği kararları hepsi yapıcı şekilde idi.

Kur'an-ı Kerîmin tertibi evvelâ Resulullah tarafından tesbit edilmiş, daha sonra da bu tertip Hazret-i Osman tarafından sağlanmıştır. Resulullahın bildirdiği tertip üzerine uyuldu, her sûre tesbit edilen yerine konuldu.

20. MENKIBE: Gülşen-i Envâr adlı kitapta yazılıdır: Hazret-i Osman (r.a.) bütün kuvvetiyle Kur'an-ı Kerimin yazılma işiyle meşgul olurken, bir cuma günü cuma namazını kılıp dua ettikleri bir anda bir zat geldi:

— Ey vahî kâtibi! Fazilet bakımından İhlâs Sûresi Tebbet Sûresinden daha üstün olduğu halde niçin Tebbet Sûresini İhlâs Sûresinden önce yazdın? Bunu ne akıl ve ne de mantık kabul eder! diyerek bunun esas hikmetini öğrenmek istiyordu.

Hazret-i Osman o zatın gözlerini silip:

— Bir bak bakalım, dedi. Nereyi göreceksin?

Bir bakar, Levh-i Mahfuzu görür. Levh-i Mahfuzda Kur'an-ı Kerîm aynı yazıldığı şekilde dizilmiş, orada öyle görünmekte ve sıralanmaktadır.

Bu önemli kerameti gören şahıs, Hazret-i Osman'a karşı hürmeti artarak kendisine devamlı hizmet etmeğe başlar, bütün vakitlerini ibadetle geçirir.

Azıcık aklı başında olan kimse Hazret-i Osmanın ne kadar üstün bir insan olduğunu buradaki işaretten de anlayabilir. Onun Kur'ana karşı yaptığı hizmeti ve sûreleri yerli yerine koyması cidden büyük bir hizmettir.

21. MENKIBE: Osman Zinnureyn, halifeliği zamanında bıyığı yeni bitmiş olan bir gencin kulağını çekmişti. Genç ıstırap duydu ve üzüldü:

— Efendim, herkesin kıyamet gününde hakkını alacağı dehşetli günü düşününüz, dedi.

Bu söz Hazret-i Osman'a çok tesir ettiğinden:

— Ey genç! Sen de benim kulağımı çek, ödeşelim, dedi.

Genç, Hazret-i Osman'ın mübarek kulağını çekti. Hazret-i Osman:

— Biraz daha fazla, deyince genç:

— Efendim, siz kıyamet gününde kısas yapılacağından korktunuz, ben de fazla çekemem ,korkarım, demiştir.

22. MENKIBE: Hattâb oğlu Ömer âhirete teşrif buyurup yerine Hazret-i Osman halife olunca, Hazret-i Ömerin ölümünü fırsat sayan Rum Kayseri, Şam Valisi Muaviye'nin üzerine hücum etti. Hazret-i Osman (r.a.) bunu duyunca, Abdullah bin Ebi Serh'i ve Abdullah bin Zübeyr'i yardıma gönderdi. İki ordu birbirlerine yaklaşıp, harp günü belli olmuştu. Abdullah bin Zübeyr, Abdullah bin Ebi Serh'e:

— Rum ve Frenklerin askerleri çok, müslümanların askeri ise azdır. Onları ancak bir takım hilelerle yenebiliriz. Harp başlamadığına göre, sen askerinle beni bekle. Benim tarafımdan tekbir seslerini duyduğun zaman, Rum ve Frenk askerlerine saldır, harbe başla. Onların padişahları ordudan ayrı bir yerdedir. Tavus kanadından yapılan gölgelikte, birkaç şarkıcı kadınlarla oturduğunu haber aldım, dedi.

Abdulah bin Ebi Serh hazır vaziyette beklerken, Abdullah bin Zübeyr, otuz askerle birlikte elçiler gibi gitti. Rum ve Frenk askerlerine haber verildi. Kayserin bulunduğu yere yaklaşınca, yanındaki otuz askere:

— Siz benim ile düşman askeri arasında durun, beni fark etmesinler, şayet görürlerse onları bir zaman oyalayın, benim başka işim var, dedi

Abdullah, Kayserin çadırına girdi. Çadırdaki cariyeler şaşdılar, kendilerini Kayserin üzerine attılar, üçünü de tekbir ile öldürüp getirdi. Otuz kadar asker de aşikâre tekbir getirdiler. Bu tekbirleri hazır vaziyette bekleyen Abdullah bin Ebi Serh Hazretleri duyup Rum ve Frenk ordusuna saldırıp on binden fazla düşman askerini kılıçtan geçirdiler. Bu zafere Abdullah bin Zübeyr'in kahramanlığı sebep oldu. Harp hüd'adır sözü orada tahakkuk etti. Ancak plânla onları yenebildiler. Çünkü düşman ordusu çok kalabalık bir ordu idi.

Rum memleketlerinin bir kısmı müslümanların eline geçti. Abdullah bin Serh, Medâyin Vilâyetini düşmandan aldı ve onlardan haraç aldı. Hicretin yirmi altıncı senesinde Hazret-i Osman, Harem-i Şerif çevresinde birçok evler zaptetti, yıktırdı. Böylece Mescid-i Haram genişlemiş oldu.

Hicretin yirmi sekizinci yılında Horasan halkının kimseyi dinlemedikleri duyuldu. Adeta İslâm kuvvetine karşı kafa kaldırır bir hal aldılar. Oraya Sâd bin Âs Hazretleri gönderildi. Kendisi orada yapmış olduğu mücadele neticesinde onları yola getirdi. Aynı yılda müslümanlar arasında Kur'an-ı Kerîmin okunması hususunda ihtilâflar vuku buldu. Daha önce de belirtildiği üzere, bu ihtilâflar Hazret-i Osman'ın dirayeti yüzünden önlendi. Hicretin otuz birinci yılında Hazret-i Osman Resul-i Kibriyanın yüzüğünü Eris kuyusuna düşürdü. Kuyunun suyunu boşaltıp yüzüğü çok aratmışsa da bir türlü bulduramadı. Aynı yılda Muaviye, İstanbul'a gidip muharebe etti.

Yemenli bir yahudi olan Abdullah bin Sebe, Hazret-i Ömer'in devrinde İslâm'a girmişti. Fakat yahudi hıncı içinden çıkmamıştı. Kötü fikirleri ile müslümanlar arasında bir fitne çıkarmak için fırsat kolluyordu. Hazret-i Ömerin sür'atli adaleti, şiddetli tebdirleri sayesinde kendisi tasarladığı fitnelerini tatbik sahasına koyamadı. Hazret-i Osman zamanında mel'un fikirlerini ortaya koymaya fırsat buldu. O zamanın insanlarına: «Osman'ın üzerine yürümek ve onu devirmek bir ibadettir,» diye aşıladı. Mısır halkından bir kısmı Hazret-i Ali'nin, bir takım Basralılar Hazret-i Zübeyr bin Avvam'ın ve bir kısım Kûfeliler de Hazret-i Talhanın (Allah onlardan razı olsun) yanlarına geldiler. Bu mübarek şahısların yapıcı öğütleri ile fikirlerini değiştirdiler. Fakat bunlar sonradan yine fitne çıkarmak için toplandılar.

Hazret-i Osman'ı kabahatli yapmak ve halifeliğinden onu uzaklaştırmak bu da olmazsa onu öldürmek hususunda karar aldılar. Hazret-i Osmanın (r.a.) üzerine yürüdüler. Hazret-i Osman Efendimize dokuz kadar sual sordular:

1 — Hazret-i Muhammed Mustafa, Ebûbekir ve Ömer hazeratı, Arafatta namazı iki kıldılar, kesrettiler, siz niçin namazı tamam kıldınız? diye sordular.

Hazret-i Osman:

— İslâm dini yayıldı. Şark ve garbdan müslüman olanlar gelip, Arafatta birleştiler Şayet namazı tam olarak kılmasaydım, etraftan gelen müslümanlar namazın böyle kılınacağını zannedip hataya düşerlerdi, kesretmenin sünnet olduğunu bilmezlerdi, buyurdu.

2 — Peygamberimiz, Hazret-i Ebûbekir ve Hazret-i Ömer (Allah onlardan razı olsun) Ebûzer-i Gaffari'yi mükerrem tutarlardı. Sen onu Medine'den çıkardın, bunun sebebi ne idi? dediler.

Ebûzer (r.a.) Şam'da Muaviye'nin yanında bulunuyordu. Muaviye, Beytül'mal-i müslimine yani müslümanların malına **Allahın malı** dedi. Hazret-i Ebûzer de ona:

Bu malları bildiğin gibi sarfetmen için Allahın malı diyorsun!.. Bunun cevabını âhirette Hazret-i Allah'a vereceksin. Mal-i müslimin dememenin cevabını da müslümanlara vermen gerekir, dedi. Muaviye'ye kızıp Şamdan Medine-i Münevvereye geldi.

Hz. Osman onu Medine'den dışarı çıkardı. O da gidip harabe bir köyde yerleşti. İşte bunun cevabını Hz. Osman'dan sordular.

Hz. Osman, bu soruya şöyle cevap verdi:

— Ebûzer, benim yüzüme sert sözler söyledi. Onun için kendisini Medine'den uzaklaştırdım. Ta ki, onun bu sert davranışından nâdânlara bir şey sirayet edip, onlara cesaret gelerek İslâmiyette bir karışıklık olmasın diye...

3 — Evvelki zamanda zekâtı âmiller (memurlar) toplardı. Şimdi sen zekâtı mal sahiplerinin arzusuna bıraktın, isteyen veriyor, istemeyen vermiyor, böyle şey olur mu?

Hazret-i Osman (r.a.) verdiği cevapta:

— Âmiller aldıkları zekâtları çok zaman zorla alıyor ve gerektiği şekilde zekât toplamıyorlardı. Ayrıca topladıkları mallara bir takım zararlar da dokunduruyorlardı. Şimdi ise, herkesi serbest bıraktım, her insan kendi arzusu ile zekâtını getirip Beytül-mala teslim ediyor, bunu ben sağladım, dedi.

4 — Hazret-i Fahr-i âlem, Hakem bin Âs'ı ve Mervan Hakemi kötülükleri yüzünden Medine-i Münevvere'den dışarı sürüp çıkardı. Siz onları Medine-i Münevvere'ye aldınız, dediler.

Hazret-i Osman bu suale şöyle cevap verdi:

— Resulullah'ın ölümle neticelenen hastalıklarında onları geri getirmek için müracaat etmiştim. Müracaatımı kabul buyurmuşlardır. Bu durumu Hazret-i Ebûbekir ve Hazret-i Ömer'e söylemiştim. Şahit istediler. Şahit bulunamadı. Ben halife olunca Pepgamber-i Zişândan aldığım daha önceki müsaadeye dayanarak geri aldım.

5 — Kendi kabîlene ait olan kimselere yardımı arttırıyorsun, onların yiyecek ve giyeceklerini fazlalaştırıyorsun, dediler.

Hazret-i Osman (r.a.):

— Cenab-ı Hakkın bana mal ve servet bahşettiğini biliyorsunuz. yakınlarıma yaptığım yardımlar bütün kendi imkânlarımdan olmuştur. Bu ana kadar Beytül-malden kendilerine bir kuruş vermiş değilim, bu yaptığım merhamet hareketimden vazgeçecek değilim, dedi.

6 — Hazret-i Osman'a: «Kur'anın bazı âyetlerini neden yaktın?» diye sordular.

Kendilerine verdiği cevapta:

— Kur'an-ı Kerîmin rivayet hususlarında ihtilâf bulunduğunu, haber aldım. İslâm dininde fitnenin çıkmaması ve ileride bir kargaşalığa meydan verilmemesi için değişik halde bulunan nüshaları yaktım, buyurdu.

7 — Hazret-i Ebûbekir hutbede Resul-i Kibriya'ya hürmeten kendisinin bastığı basamaktan bir basamak aşağıda hutbeyi okudu. Hazret-i Ömer da Ebûbekre hürmeten bir basamak daha aşağıda hutbeyi okudu. Siz ise, Fahr-i âlemin durduğu yerde hutbeyi okuyorsunuz, bunun sebebi nedir? diye sordular.

Hazret-i Osman:

— Eğer bu yolu tutsaydım, kuyu kazıp da aşağıya doğru inilip hutbe okunacaktı, buyurdu.

8 — Hayvanlarımızın mer'a yerlerinde otlamalarını men ettin, dediler.

Hazret-i Osman:

— Beytül-mal hayvanlarının yemeleri için diğer şahıs mallarını men ettim, buyurdu.

9 — Sen Resulullah'ın yüzüğünü kaybettin, dediler.

— **Bütün sahabelerin gözleri önünde Eris kuyusuna düştü, ne kadar aradık. Fakat bulamadık, üzülüyoruz ve kıymetli şereften mahrum kaldık**, dedi.

10 — Senden evvelkilerde görülmediği halde kapına muhafızlar, bekçiler ve kapıcılar koydun, niçin? dediler.

Cevabında dedi ki:

— Devletin din işleri kötü niyetlilerin zararlarını def ettiği için kendi canımı muhafaza ettim.

İşte bu şekilde Hazret-i Osman'a çeşitli sualler yöneltmişler, kendisini cevap veremeyecek bir hale getirmek istemişlerdir.

23. MENKIBE Hazret-i Osman'ın Şehadetinin sebebi: Hazret-i Osman'ın şehadetine, Mervan'ın fesat çıkarması sebeb olmuştur.

Müfsid Mervan, Resulullah Hazretlerinin saadetli zamanlarında vahiy kâtibi idi. **Âl-i İmrân** sûresi nazil olduğu zaman Kâinatın Sultanının yanında bulunduğu için bu sûreyi yazmasını Resulullah, Mervan'a emretti. Mervan da, **Âl-i İmrân** yerine **Âl-i Mervan** yazdı!.. Kendi kısır ve aciz aklına kıyas ederek öyle sandı ki, Resulullah bunun farkına varmaz ve kıyamete kadar kendi ismi Kur'an'da yazılı kalır!.. Böylece ismi kıyamete kadar okunup meşhur olur!.. Resul-i Kibriya, âlemlerin serveri ve Ledün Sultanı iken, böyle bir işin farkına varmaz olur mu? Böyle bir ihtimal düşünülebilir mi?.. Allah'ın kadim kelamının tebdil ve tahriften mahfuz olduğu Kur'an nassı ile sabitken böyle Kur'an-ı değiştirmek mümkün olur mu? Bunun muhal olduğu güneşten bile aşikâr bir hakikattir. Fakat Mervan, bedbahtlığından ötürü böyle bir fasit hayale teşebbüs etmiştir.

Bu şekilde Resulullah, Mervan'ın bu sureyi değiştirdiğini görünce gazaba gelip:

— **Sen, bizim yanımızda kalmaya lâyık değilsin**, diyerek Mervan'ı şehirden dışarı, uzak bir yere sürdü.

Âlemlerin Fahrının saadetli zamanlarında yeniden şehre dönebilmek için çok uğraştı, fakat Server-i Âlem Hazretleri, asla razı olmadılar ve şehre dönmesine izin vermediler.

Hazret-i Fahr-ı Kâinat Aleyhisselâm âhirete sefer ettikten sonra Ebûbekir Hazretleri hilafet makamına oturunca bu sürgün kararının ortadan kaldırılması için çok yalvardı ise de o da razı olmayıp:

— Sultan-ı Kâinatın red etmiş olduğu bir kimse, hiç mümkün müdür ki, bizim zamanımızda şehre gelsin!.. diyerek onu bulunduğu yerden bir o kadar daha uzağa sürdü.

Hazret-i Ebûbekir âhirete sefer edince Hazret-i Ömer halife oldu. Onun şerefli zamanında da Mervan, bu sürgünden kurtulmaya çok çalışıp çabaladı. Araya pek çok kimseler koyarak yalvarıp yakardı.. Hazret-i Ömer dedi ki:

— Hazret-i Resulullahın ve Ebûbekirin red ettiği böyle bir kimsenin, bizim yanımıza girmesi ihtimali hiç var mıdır?.

Hazret-i Ömer şehâdet şerbetini içtikten sonra Hazret-i Osman halife olunca Mervan, bunu işitir işitmez hemen, izin almaksızın, bir an bile durmadan Hazret-i Osman'ın evine geldi; Hazret-i Osman'ın mübarek ayaklarına düşüp yalvarmaya başladı. Hazret-i Osman, çok halîm ve selîm mizaçlı idi; onun yalancılığını ve yanlışını biliyordu; aynı zamanda kendisiyle akrabalığı da vardı. Hazret-i Osman'ın yumuşaklığından yüz bularak bu hal ile Mervan, şehirde kaldı. Sonra her gün eksik olmayıp Hazret-i Osman'ın şerefli huzurlarına vardı.

Hazret-i Osman, on iki yıl halife oldu. İlk altı yıl doluncaya kadar kendisine tâbi olanlara, yakınlarına ve akrabasına hiç bir vazife vermedi. Altı yıldan sonra devlet makamları boşaldıkça oralara kendi akrabasından boş olanları yerleştirmeye başladı. Bundan sonra Islâm askerleri arasında biraz huzursuzluklar yayılmaya başladı. Bu arada Mervan'ı da, elinden iş gelir kimse olduğu için bir devlet kâtipliğine tayin eylediler. Allah'ın takdirinde de bunun gibi halleri zuhur edecekti.

Müfsid Mervan, kâtip olunca Hazret-i Ebûbekir.in ve Hazret-i Ömer'in yakınlarına kin ve düşmanlık besleyip intikam almak için fırsat gözleyip durdu.

İşte bu sırada bir gün Mısır Beylerbeyisinden şikâyetçi geldi. Yeni bir Beylerbeyi istiyorlardı. Hazret-i Osman, bu şikâyetçilere:

— Kimi istersiniz? diye sordu.

— Hazret-i Ebûbekir'in oğlu Muhammed'i rica ederiz, dediler

Hazret-i Osman buyurdu, derhal tayin emri yazdılar: «**Evvelki Bey'i azledip Ebûbekir'in oğlu Muhammed'i size Bey olarak tayin ettim. Siz ki, Mısır halkısınız, ona itaatlı ve bağlı olunuz.**»

Mervan, kendi kendine: «İntikam almam için bundan daha iyi bir fırsat elime geçmez», dedi. Ve Hazret-i Osman'ın dilinden şöyle bir mektup yazdı:

«Sen ki, eski Bey'sin. Muhammed oraya gelince seni azledecektir. Fakat o gelir gelmez sen, kesip kellesini bana gönder. Biz, seni azletmek sözünden döndük.»

Mervan, bu kâğıdı yanında sakladı. Zira Hazret-i Osman'ın âdeti şu idi ki, abdest bozacağı zaman mühür olarak kullandığı yüzüğünü parmağından çıkarıp yanında kimi bulsa ona verirdi. Yüzüğün üzerinde Allahu tebareke ve teâlâ hazretlerinin şerefli ismi yazılı olduğu için böyle yapar ve derdi ki:

— Ey Kiramen Kâtibin adlı melekler! Siz benimle beraberken ben abdest bozmaya utanırım. Ben size söz veririm ki, abdest bozmaktan çıkıncaya kadar sizin yazabileceğiniz bir iş yapmayacağım.

İşte böyle söyledikten sonra ayak yoluna girdi. Mervan, bu vakti gözetti. Ve o saatte yüzüğü Mervan'a verdi. O da mektubu hazırlamıştı. Hemen mektubu mühürleyip mutemedi olan bir çavuşa teslim ederek kendisine sıkı sıkı tenbihte bulundu:

— Eğer yolda Muhammed'e rast gelirsen sakın onunla buluşmayasın. Onun ilerisine geçip Muhammed'den birkaç gün önce Mısır'a gitmeyince ölmeyesin!..

Çavuş da mektubu alıp ılgar ile Mısır'a giderken meğer bu sırada Ebûbekir'in oğlu Muhammed de menzilden menzile askerleriyle beraber giderken yüksek bir tepeye çıkmıştı, Medine yolundan bir çavuşun geldiğini gördü.

— Acaba ne haber getiriyor? diyerek çavuşu beklemeye başladı.

Fakat çavuş, Muhammed Hazretlerinin yanına uğramayıp Mısır'a doğru yoluna devam etti. Ebûbekir'in oğlu Muhammed, çok bilgili ve akıllı bir kimseydi.

— Bu çavuşun bize uğramadan geçmesi iyi bir haber değildir, diyerek birkaç kişiyi onun arkasından gönderdi ve:

— Gidin, o çavuşu ister istemez geri çevirip getirin, dedi.

Birkaç yiğit gidip çavuşun ardından yetiştiler:

— Geri dön, Muhammed seni istiyor, dediler.

Çavuş inad etmek istediyse de bunlar onu söyletmeyip geri döndürdüler. Muhammed'in şerefli huzuruna getirdiklerinde çavuşa dedi ki:

— Nereye gidiyorsun?

Çavuş cevap verdi:

— Mısır'a gidiyorum.

— Halife'den emrin var mıdır?

— Yoktur.

Muhammed:

— Çavuş'u arayın, diye emretti.

Her ne kadar aradılarsa da bir şey bulamadılar. Sonunda:

— Buna değnek vurun, diye emretti.

Ancak birkaç değnek vurmuşlardı ki, Çavuş, durmalarını söyleyip bir kâğıt gösterdi. Kâğıdı alıp okur okumaz Hazret-i Osman'a karşı huzursuz oldular. Yanında olan adamlarına emri gösterdi. Hepsi huzursuz olup bazı yersiz sözler söylediler. Ne bilsinler ki, Hazret-i Osman'ın bundan haberi yoktur, bütün bunlar Mervan'ın işidir..

İşte Mervan, bunun gibi fitne ve fesada sebep ve fail olup kıyamete dek lânete müstahak olmuştur.

Onun için devlet erbabına, bilhassa hâkim olanlara layık ve uygun olan şudur ki: Adamların iyilerini istihdam etsinler. Zira devlet erbabına her ne gelirse, çoğunlukla akraba ve yakın himayesinden ve hak bayrağının müfsitleri sebebinden gelir. Bu hikâyeden çok büyük hisse alınacaktır. Zira Hazret-i Osman gibi bir sultanı ne vartalara uğratmıştır. Gerçi ezelde mukadder bu idi, fakat Mervan, fitneye sebep olmuştur.

Ondan sonra Ebûbekir'in oğlu Muhammed yoldan geri dönüp akraba ve aşireti halkına mektuplar göndererek olanları bildirdi. Bu mektubu işiten her kişi, Hazret-i Osman'dan huzursuz olup ona karşı haksız yere nice nice yakışmaz sözler söylediler.

Herkes, Ebûbekir'in oğlu Muhammed tarafını tuttu. Bunlar dediler ki:

— Hazret-i Ebûbekir'in oğluna böyle ihanet etmek neden gerekti? Madem ki, onun suçu vardı, niçin şeriatla kendisinin hakkından gelmedi de Mısır'a gönderip Mısır halkına öldürtmek istiyor?

Sözün kısası, nice dedikodulara sebep oldu. Halkın çoğu, yüz döndürüp düşmanlarını öldürmeye giriştiler. Hazret-i Ebûbekir'in sevenleri çok olduğundan başka birçok münafıklar da bir bahane ile bunlara karışıp gerçekten on binden fazla erkek oldular. Osman (r.a.) Hazret-

lerinin mevcut dört yüz kulu vardı ki, bunları da para ile satın almıştı. Hepsi harp âletleri ile silâhlanıp donanarak Hazret-i Osman'ın sarayını kuşattılar.

Hazret-i Osman, bütün kullarını huzuruna çağırıp buyurdu ki:

— Her kim odasına gidip silahını çözerek kendi halinde oturursa mülkiyetimden azad olsun, benim hayır duam da onunla olsun.

Onlar da emre uyarak dağıldılar.

Ondan sonra Hazret-i Ali (Kerremallahu veçhe ve radıyallahu teâlâ anh'a) haber verdiler ki:

— On bin kişi Hazret-i Osmanı öldürmek için toplanıp gelmişlerdir.

Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin ayrılık acısı ve ateşi, İmam-ı Ali Kerremallahu Veçhe Hazretlerinin aziz canlarını öylesine yakmıştı ki, ne günleri gün yerine ve ne de geceleri gece yerine geçerdi. Gece gündüz ağlar ve mübarek ciğerini dağlardı.

O kadar ki, Fahr-i Âlem Aleyhisselâm Hazretlerinden sonra Zülfikar adlı kılıcını mübarek beline kuşanmadı ve Düldül adlı atına hiç binmedi. Gece gündüz Resul-i Ekrem Efendimiz Hazretlerinin Ravza-i Mutahharasında olurdu. Onun için kendileri gitmeyip İmam-ı Hasan ve İmam-ı Hüseyin Hazretlerini gönderdiler. Ve onlara tenbih ettiler ki:

— Her kim Hazret-i Osman'a saldırmaya gelirse kılıcı vurun, aman vermeyin! Her kim olursa olsun!.

Bu iki şehzade, bellerine kılıçlarını kuşanıp Hazret-i Osman'ın kapısına vardılar. Bu şehzadeleri kapıda görünce hiç bir ferd kapıya gelmeye cesaret edemedi. Neticede hepsi gittiler. Kapıdan vazgeçip sarayın duvarını delerek içeri girdiler. Hazret-i Osman (r.a.), Kur'an-ı Azîm ve Fürkan-ı Kerîm okumakta idi. Okurken şehid ettiler.

«Hüküm, biricik kahredici olan Allah'ındır. Hepimiz Allah'a aitiz ve yine hepimiz O'na döneceğiz.»

Hazret-i Osmanı yaraladıktan sonra Hazret-i İmam-ı Ali'ye haber verdiler. Aceleyle kalkıp Hazret-i Osman'a geldi. Kapıda durup bekleyen İmamı Hasana bir tokat vurup İmam-ı Hüseyn'i göğsünden itivererek içeri Hazret-i Osman'ın yanına girdi ve mübarek hatırını sordu. Hazret-i Osman, haline şükredip dedi ki:

— Ya Ali, bunun başıma geleceğini benim bilmediğim mi sanırsın? Yoksa Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri bana bildirmedi mi zannedersin?.. Ya Ali, lutf edip benden ötürü bir kimseye zarar vermeyesin. Bu gece Peygamber Aleyhisselâm Hazretlerini rüyada gördüm, bana buyurdu ki: «Ya Osman, bekleyişim haddini aşmıştır. Bizimle görüşmenin vakti nihayet geldi; yarın gece orucunu bizim yanımızda açacaksın.» Ya Ali, on şeyi sakladım; mühürlü hazine gibi kimseye açmadım.

Hazret-i Osman, bu on şeyi şöylece bildirip buyurdu:

1. Ben, İslâm'ın üçüncü halifesi oldum.

2. İki âlemin iftiharı ve insle cinne gönderilen Peygamberimiz Aleyhisselâm Hazretlerinin iki muhterem kızlarını almak bana müyesser oldu. Böyle bir şeref hiç bir kimseye müyesser olmamıştır.

3. Irlamadim (Teğanni etmedim). Bütün ömrümde de ırlamak istemedim.

4. Ömrümde ırlama dinlemedim ve ırladıkları yere bile uğramadım.

5. İmana geldikten sonra zina etmedim, evvelden de etmemiştim.

6. İmana geldikten sonra hırsızlık etmedim, evvelden de etmemiştim.

7. Fahr-i Âlem Aleyhisselâm Hazretleriyle biat edip mübarek eline elim yapıştıktan sonra artık sağ elimi ud yerime uzatmadım.

8. Bir cuma günü geçmedi ki, ben bir kul azad etmeyeyim. Eğer hazır kul bulunmazsa sonra bir kul alagetirip azad etmeyince rahat etmedim.

9. Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin şerefli zamanlarından beri benim başıma gelecekleri bilirdim; fakat kimseye açmazdım.

10. Bu üslûp ve bu tertip üzere yedi Mushaf-ı şerif yazdırıp müminleri ayrılık ve aykırılık içinde bırakmamak için her birini bir ülkeye göndermek bana müyesser oldu.

Yukarıda etraflıca anlatıldığı şekilde... Bu da muteber bir Arapça kitaptan Türkçeye tercüme edilmiştir.

24. MENKIBE: Emîr Efendi Hazretleri naklederler ki: «Hazret-i Osman'ın (r.a.) kıymetli elleriyle yazdıkları mushaf-ı şeriflerden üç kadarını, Şam'da, Yemen'de ve Mısır İskenderiyyesinde gördüm.»

Fakat bazıları nakleder ki, Hazret-i Osman'ın şehid olduğu anda okumuş olduğu Kur'an kana boyanmıştı. Lâkin bazıları da rivayet eder ki, mübarek kanı üç Kur'anda dahi görünmüştü.

Bazı râviler şöyle naklederler: Başka Kur'anlarda da okuduğu âyet üzerinde sanki Hazret-i Osmanın kan'ı yeni damlamış gibi taze bir vaziyette görünüyordu, dediler.

Allahın hikmeti Emîr Efendinin huzuruna birkaç kere çıkıldığı halde bu haberin sıhhatını sormak müyesser olmadı. Fakat bu kadar keramete, Hz. Osman'ın yüce şanı karşısında şaşmak gerekmez.

25. MENKIBE: «Mesabihi Şerif» te Hazret-i Osmanın menakıbı hakkında güzel hadisler bahsinde Kuşeyrî Hazretlerinden rivayet edildiğine göre, «Hazret-i Osmanın şehid edildiği gün, kendisi evinin muhasara edildiğini farketti. Muhasara edenlere hitaben:

— Cenâb-ı Hakka yemin ederim ki, siz farkında değilsiniz. Resulullah, Medineyi Münevvereye teşrif buyurduğu zaman Rûme kuyusundan başka içilecek su yoktu. «Kim Rûme kuyusunu satın alabilir, Müslümanların kovası ile kendi kovasını bir tutarsa, ona cennetteki kovası, Rûme kuyusundaki kovasından hayırlı olur,» buyurdular. Kendi param ile o kuyuyu satın aldım. Siz beni bugün o kuyunun suyunu içmeğe bırakmıyorsunuz, deniz suyu gibi tuzlu su içiyorum, dedi.

Hepsi sözünü tasdik ettiler, «öyledir» dediler.

Şârih Gürânî (r.a.) İbni Abdilberr'den naklediyor: Medine-i Münevverede bir yahudinin örülü, suyu tatlı bir kuyusu vardı. Suyunu satardı. Resulullah:

مَنْ يَشْتَرِي بِئْرَ رُومَةَ يَجْعَلُ دَلْوَهُ مَعَ دِلَاءِ
الْمُسْلِمِينَ خَيْرٌ لَهُ مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ ❁

«Rûme kuyusunu kim satın alır, kendi kovasını müslümanlardan farksız tutarsa, Cennetteki kovası bundan hayırlı olur», buyurdular.

Hazret-i Osman (r.a.) kuyuya gidip, Yahudi ile pazarlık yaptı. Yahudi kuyunun tamamını vermedi. Hazret-i Osmanla nöbetleşerek, bir gün kendisi bir gün de Hazret-i Osman su alırdı. Hazret-i Osmanın sırası gelince, bütün müslümanlar suyun etrafını çevirirdi. Osmanın nöbetinde herkes iki günlük suyunu çekerdi, yahudinin nöbetinde

müslümanlar gelip su almazlardı. Yahudi bu işten memnun olmadı. kuyudan kalan yarı hissesini de Hazret-i Osman'a sattı. Bu sebeple bütün kuyunun suyu müslümanlar için akmağa başladı. Hazret-i Osman satın almış olduğu o suyu tamamen sebil etti, halka bedava dağıttı.

Gene Hazret-i Osman (r.a.):

— Cenâb-ı Hakka ve İslâm'a yemin ederim ki, Mescid Sahabe-i kirama dar geliyordu. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

مَنْ يَشْتَرِى بُقْعَةَ ال فُلَانٍ فَيَزِدْهَا فِى الْمَسْجِدِ
خَيْرٌ لَهُ مِنْهَا فِى الْجَنَّةِ *

«Falanın yerini kim satın alıp mescide katarsa, o yerden daha hayırlısına Cennette kavuşur», buyurdu. O yeri işte kendi imkânlarımla satın aldım, Mescid'e kattım. Siz şimdi benim o mescidde namaz kılmama mani oluyorsunuz, dedi.

Hiç tereddüt etmeden hepsi:

— Evet, dediler.

— **Hazret-i Allah'a ve Mübarek İslâm'a kasem ederim ki:** Tebük müharebesinde İslâm ordusunu kendi malımla techiz ettim. Bunu biliyorsunuz, dedi.

Hepsi:

— Doğrudur, evet, dediler.

Yine buyurdu ki:

— **Hazret-i Allaha ve İslâm'a kasem ederim ki,** Resulullah Mekkede Sevir dağına çıkmıştı. Beraberinde Ebûbekir, Ömer ve ben bulunuyorduk. Dağ sallanmağa başladı. Peygamberimiz, mübarek ayağı ile dağa vurdu ve şöyle söyledi:

— **«Ey dağ! Sâkin ol, üzerinde bir peygamber, bir sıddık ve iki şehid vardır»,** buyurdular.

Hepsi bu hususu da kabul ettiler. Hazret-i Osman:

— **Allahü - Ekber, Kâbenin sahibine yemin ederim ki, ben şehidim,** diye üç kere bu sözünü tekrarladı.

Hazret-i Osman o günde kendisinin hak üzere olduğunu ve karşısına geçenlerin tamamen batıl yolunu tuttuklarını kendilerine ikrar ettirmek için bu karşılıklı konuşmayı kendileriyle yaptı, yoksa kendisinin nahak yere öldürüleceğini, zâten biliyordu.

Mesâbih-i Şerifin aynı bölümünde, Süheyl (r.a.) anlatıyor:

— Hazret-i Osman (r.a.) Şehid edileceği gün: **«Resulullah bana Muharebe edenlere karşılık vermeyip, sabretmemi tavsiye buyurmuştu»**, dedi.

26. MENKIBE: Adiy bin Hâtem (r.a.) rivayet ediyor:

Hazret-i Osman şehid olunca, bir ses duydum:

— **«Osman bin Affan'ı rahatlık ve seadetle, Rabbini öfkesiz bulmasiyle, Gufran ve Rıdvan ile müjdeliyorum»**, dedi. Sağa sola baktım, kimseyi göremedim. (Şevahidünnübüvve kitabından alınmıştır.)

27. MENKIBE: Gene (Şevahidünnübüvve) adlı kitabdan bildiriliyor: Hazret-i Osman (Allah ondan razı olsun) Şehidlik mertebesine yükseldikten sonra mübarek cenazesi üç gün defn olunmadı. Üç günden sonra bir seda duyuldu:

«Osman'ı gömünüz. Namazını kılınız. Allah ona rahmet buyurdu!.»

28. MENKIBE: «Şevahidünnü - Nübüvve» adlı kitaptan alınmıştır: Hazret-i Osman'ı Cennet'ül Baki'ye defn etmeğe giderlerken, arkalarında bir büyük bulut zuhur etti. Cenazeyi tâkip edenler çok korktular. O kadar korktular ki, nerde ise cenazeyi bırakıp kaçacaklardı. Buluttan bir ses geldi:

— **Cenazeyi bırakıp kaçmayınız, korkmayınız, biz de bu mübarek insanın cenaze namazını kılacağız**, dediler.

Sonradan o bulutun melekler oldukları anlaşıldı; onlar da Hazret-i Osmanın cenaze namazına bulut şeklinde iştirak ettiler.

29. MENKIBE: «Şevahidün - Nübüvve» adlı kitaptan seçilmiştir: Hazret-i Osman (r.a.) şehadet mertebesine ulaştıktan sonra Fahr-i Kâinat Resul-i Ekrem Efendimizin mescidine cinler toplandı. Üç gün üç gece ağladılar ve feryad ettiler. Bu cinlerin ağlama ve sızlamalarını duydular. Bu hal de Hazret-i Osman'ın büyüklüğüne delâlet eder.

30. MENKIBE: Hazret-i Osman (r.a.) Medine'de Halife olarak ikamet ettikten sonra ondan başka kimse Medine'de Halife olarak kalmamıştır. Hazret-i Ali (Kûfede) oturmağı kararlaştırmıştır. Hazret-i

Alinin Medine'den gidip Kûfe'ye yerleşmesi, sakın sanmayasın ki, Hazret-i İmamın peygamber huzurunda üstünlüğü ve yüksek değeri olmadığındandır. Hâşâ, asla böyle değildir. Ezelde öyle takdir olundu ki, Hazret-i Ali (Kerremallahu Veçhe) Kûfe şehrine gidip Allâhın nusretiyle beldeler ve ülkeler fethedecek, İslâm ülkelerini koruyup muhafaza edecektir.

31. **MENKIBE:** Hazret-i Osman Hazretlerinin kerametlerinden birisi de, onun şehid olmasından sonra dünyanın fitne ile dolmasıdır. Bu fitne, Deccalin çıkmasına kadar devam edecektir. Hazret-i Osman'ın şehid olmasına zerre kadar sevinen bir kimse, hakikî iman sahibi olamaz. Deccal zamanına ulaşırsa ona uyacağından, Deccal'a yetişememişse kıyamet günü onunla birleşeceğinden korkulur.

Başta dört Halife olmak üzere Ashab-ı Kiram'ın her birine kalb ile buğz etmekten, kin bağlamaktan, dil uzatmaktan Allah muhafaza buyursun. Çeşitli fitne kapıları Hazret-i Osmanın ölümü ile İslâma açılmış, ayrılık ve fitne cereyanlarına imkân verilmiştir. Hazret-i Osmanın ölümü İslâm'a büyük rahneler açmıştır.

32. **MENKIBE:** Molla Câmi Hazretlerinin yazdığı Şevahidünübüvve kitabından alınmıştır: İbn-i Saîd Gıfârî adında birisi Hazret-i Osmanın şehid olmasından sonra saadethanelerine girdi. Fahr-i Âlemden kalma bir değneği alıp, dizine karşı vererek kırmak istedi. Orada mevcut olanlar:

— Sakın o asayı kırma! Resulullahtan hatıra kalmıştır o! dediler.

İbni Saîd asayı kırmadı. Fakat Hazret-i Osman'ın evine girip, mübarek değneği kırmaya teşebbüs ettiği için, dizinde bir ağrı zuhur etti. Bu ağrı gün geçtikçe arttı .Bir sene geçmeden öldü.

Cenâb-ı Hak gayret sahibidir. Dostlarına yakınlarına ihanet edenlerin dünyâda veya âhirette hakkından gelir.

33. **MENKIBE:** Şevahidün-nübüvve kitabından seçilmiş ve tercüme edilmiştir: Büyük velilerden bir zât anlatıyor:

— Beytullah'ı tavaf ederken, bir âmâ gördüm, hem tavaf ediyor, hem de:

— «Ey Rabbim! Beni affet, günahımın affedilmeyeceğini de biliyorum», diyordu.

Âmâ'ya:

— «Bu feyizli yerde bu çeşit söz söylenir mi?» dedim.

Âmâ adam:

— «Ben çok büyük bir günah işledim», diyerek anlatmağa başladı. «Hazret-i Osman şehid olmadan evvel, bir ahbabımla, Hazret-i Osman şehid olursa, açık yüzüne birer tokat vurmağa yemin ettik. Şehid olunca, evine gittik. Mübarek nâşı hanımının yanında duruyordu. Yüzü örtülü idi. Ahbabım:

— Ölünün yüzünü aç, ona tokat vurmağa and içmişiz, dedi.

Ailesi:

— Hazret-i Osman Peygamber Efendimizle sohbet etti. Resul-i Ekremin iki kızını ayrı ayrı aldı, bunlardan başka daha bir çok faziletlerinin mevcut olduğunu herkesin bildiği şüphe götürmez bir hakikattır. Siz böyle mübarek bir ölünün yüzüne tokat vurmaya utanmaz mısınız? dedi.

Arkadaşım utanıp geri çekildi. Ben, o sözlere aldırmadım. Yanına gidip mübarek yüzüne bir tokat vurdum. Hazret-i Osman'nın hanımı:

— Ellerin kurusun ,gözlerin kör olsun, Cenâb-ı Hak günahlarını affetmesin, dedi.

Henüz o zâlim kapıdan ayrılmadan elleri kurudu, gözleri kör oldu. Ve günahlarının affedilmeyeceğini kendisi bizzat ikrar etti.

Zeyd Hazretlerinin anlattığına göre, Hazret-i Osman'ın (r.a.) şehid edilmesine çalışanların hepsi kısa zamanda delilendiler, çeşitli hastalıklara mübtelâ oldular.

Abdullah İbn-i Mübarek (r.a.):

— «Delilik bu gibi zâlimler için çok azdır», dedi.

34. MENKIBE: Medine-i Münevvereye giden bir kervan, Hazret-i Osmanın kabrine uğradı. İlâhi hikmet icabı Hazret-i Osmanın (r.a.) kabrini ziyaret ettiler ve:

— Bu akşam Hazret-i Osman'ı ziyaret, yarın da Hazret-i Resül-i Kibriyayı ziyaret ederiz, diye karar verdiler. Hazret-i Osman'ı ziyaret etmek için kervanın hepsi abdestlerini tazelediler. Aralarında tek bir Râfizi vardı. Ancak onun Râfizi olduğunu kimse bilmiyordu. Ona da ziyarete gidelim, diye teklifte bulunuldu. Râfizi çeşitli engeller ve maniler ortaya attı. Ve nihayet Hazret-i Osman'ı ziyarete gitmedi.

Bu mübarek zâtın ziyaretinden mahrum kalması ona kâfi idi. Bundan başka bütün kervandaki insanlar Hazret-i Osman'ı ziyarete gidince, tek başına kalan Râfizinin çadırına arslan girer Râfizinin ba-

şını koparır, onu paramparça eder. Ziyaretten dönenler, bakarlar ki, Arslan Râfizînin başını çadırdan çıkarmış onu parçalıyor. Açık bir dil ile:

— «Mübarek Hazret-i Osman'ı sevmiyenin cezâsı işte böyledir», der.

35. **MENKIBE:** Resulullah'ın göz bebeği olan Hazret-i Hüseyin anlatıyor: Hazret-i Osman'ı şehid edenler, çok pişman olduklarını câmide kendi aralarında tekrar etmişler. O esnada gök yüzünden bir şahıs yere inip, mübarek elini Resulullahın saadethanesine uzatıp, bir kelâmı kadim çıkarıp:

— Siz iki cihan serverî Muhammed Mustafanın böyle ikilik çıkaranlardan fitneye sebep olanlardan uzak olduğunu bilmez misiniz? diye seslendi.

Hazret-i Osman Efendimiz seksen yaşında iken şehid edilmişti. Cennetül - Bâki adındaki kabristanda defnolundu. Hazret-i Osmanın faziletleri o kadar çoktur ki, anlatmakla bitiremeyiz. Denizin büyüklüğüne nazaran damla nasıl bir yekun teşkil etmiyorsa, Hazret-i Osmanın da faziletleri denizler kadar çoktur. Onları tamamen anlatmamıza imkân yoktur. Ancak denizden bir damla hesabı müslümanlara bu faziletlerden bahsedeceğiz ki, herkes o mübarek büyüklerin himmetlerinden faydalansın ve yolunu onların mükemmel yollarına benzetmeğe çalışsın.

36. **MENKIBE:** Bu menkıbe de Hazret-i Osman'ın hakkında nazil olan âyetler hakkındadır:

Birincisi: İslâm dini yayılmağa başladığı zamanda, Medine-i Münevvere'deki mescit halka dar geliyordu. İnsanların bir kısmı çadırlarda namaz kılıyorlardı. Resulullah (S.A.) Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurdu:

مَنْ زَادَ فِي مَسْجِدِنَا هٰذَا وَلَوْ بِذِرَاعٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ

«Bizim mescidimizi bir zirâ olsun genişleten, cennete girer.»

Hazret-i Osman:

— Ey Allahın Resulü! Bütün servetim sana feda olsun, mescidi büyütme işini üzerime alıyorum, dedi.

Mescid-i şerifi kırk zirâ kadar genişletti. Ondan sonra Cenab-ı Hak şu âyet-i celileyi inzal buyurdu:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ
فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ۝

«Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve âhiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'dan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır. (Tevbe: 18)

İkincisi: Cenab-ı Hak insanlara farz, vacip ve nafile olarak infak etmelerini tavsiye buyurdu. Hak yolunda yapılan infakın bereketini ve manevî sevabının ne derece üstün olduğunu bu âyet-i kerimelerde Hazret-i Allah beyan buyurdu:

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ
مِائَةُ حَبَّةٍ ۗ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

«Mallarını Allah yolunda harcayanların hali yedi başak bitiren, her başakta yüz (tane) bulunan bir tek tohumun hali gibidir. Allah kime dilerse, ona kat kat verir. Allah, ihsanı bol olan, hakkiyle bilendir.» (Bakara: 261)

اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا
يُتْبِعُوْنَ مَآ اَنْفَقُوْا مَنًّا وَّلَآ اَذًى لَّهُمْ
اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝

«Mallarını (Hak yolunda) harcayıp da, sonra o harcadıklarının arkasından bir başa kakış ve bir eziyet takıp katmayanlar (yok mu?), onların Rableri yanında mükâfatları vardır. Onlara hiç bir korku yoktur, mahzun da olacak değillerdir, onlar.» (Bakara: 262)

Hazret-i Allah iyilik yapıp başa kakmağı haram kılmıştır. Verilen, Hak için verilmelidir. İnsanları minnet altına sokmak ve her zaman onların başına yapılan iyiliği kakmak iyi bir şey değildir. İnsanlar başkalarına bir şey verirken, onu minnet altında bırakmamalıdırlar, verdikleri şeylere karşı da mağrur olmamalıdırlar. Çünkü her şeyi veren ve verdiren Allahtır. Allah, verdiği hesapsız nimetleri kullarının, başlarına kakmıyor, sitem de etmiyor. Ancak verdiği nimetlere karşı şükür istiyor, kulluk vazifesinin ifasını diliyor. Onu da yine kendi menfaati için değil kulun kurtuluşu ve saadeti için istiyor. Zira Allah, kulunun kendisine verebileceği bir faydadan münezzeh ve müstağnidir.

Bakara Sûresinin 262 nci âyet-i kerimesi rivayetlere göre, Hazret-i Osman ile Abdurrahman bin Avf hakkında nazil olmuştur. Abdurrahman bin Avf, Resul-i Ekremin huzuruna gelip dört bin dirhem takdim etti.

— Ey Allah'ın Resulü! Yanımda bulunan paranın yarısını getirdim, yarısını eve bıraktım. Bu verdiğimi Allah için istikraz veriyorum, dedi.

Resulullah:

— Hak yoluna verdiğin ve evine bıraktığın paraya Allah bereket versin, dedi.

Hazret-i Osman (r.a.) Hazretleri Tebük muharebesinde bin deve yüküyle, İslâm ordusunu canlandırdı, bir hayli yardımlarda bulun-

du, orduyu baştanbaşa techiz etti. İşte bu hizmetine binaen, Hazret-i Allah'ın yukarıda geçen: **«Onların Rabları yanında mükâfatları vardır»** âyet-i kerimesinin Hazret-i Osman (r.a.) hakkında nazil olduğu anlaşılmıştır.

Abdurrahman bin Semüre (r.a.) buyuruyor ki: Hazret-i Osman, Tebük harbinde, bin kırmızı altın getirdi. Peygamberimizin kucağına paraları döktü. Daha önce de dediğimiz gibi, Resul-i Ekrem altınları mübarek eliyle karıştırdı ve şöyle buyurdu:

— Hazret-i Osman'ın bundan sonra yapacakları kendisine zarar vermez.»

Ebû Said Hudrî (r.a.) buyuruyor ki: Resulullahı gördüm, Hazret-i Osman için dua ediyor ve şöyle diyordu: **«Ey Allahım! Ben Osman'dan razıyım sen de razı ol.»**

Bu duayı ta sabaha kadar uzattı.

Üçüncüsü: Hazret-i Osman o kadar ibadetlerine bağlı idi ki, gündüzleri oruç tutar, geceleri namaz kılar ve Kur'an-ı Kerîm okurdu. Rivayetlere göre bir rekâtta Kur'anı hatmeder, ikinci rekâtta da bin kadar ihlâs-ı şerif okurdu. Cenab-ı Hakkın şu âyet-i kerimeyi Hazret-i Osman hakkında inzal buyurduğu rivayeti vardır:

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ
يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ

«Yoksa o, âhiret (azâbın) dan korkarak, Rabbinin rahmetini umarak gecenin saatlerinde secdeye kapanır, kıyamda durur, bir halde taat ve ibadet eden kimse (gibi) midir? De ki: Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?» (Zümer: 9)

Dördüncüsü: Hazret-i Osman'ın (r.a.) hayır hasenat yapmak, geceleri devamlı ibadetlerde bulunması ve gece gündüz Kur'an-ı Kerîmi okuması gibi bir takım önemli ibadetleri vardı. Şu âyetleri de Cenab-ı Hak, Hazret-i Osman hakkında inzal buyurmuştur:

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا
مُبْعَدُونَ ۝ لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ
فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ۝

«Şüphe yok ki, kendileri için bizden en güzel (bir saadet) sebk etmiş, (takdir) edilmiş olanlar, işte bunlar oradan (cehennemden) uzaklaştırılmışlardır» (Enbiye: 101)

«Bunlar gönüllerinin dilediği (nimetler) içinde ebedî (yaşar) larken onun (cehennemin) gizli sesini bile duymazlar.» (Enbiya: 102)

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ
الْمَلَائِكَةُ هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي
كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝

«O en büyük korku, bunları asla tasaya düşürmez. Bunları melekler karşılayarak: "Bu size dünyada vâd olunan (mutlu) gününüzdür," diye cennet kapıları önünde tebrik ederler.» (Enbiya: 103)

Başka bir rivayete göre, bu âyet-i kerîmeyi okuyan Hazret-i Ali:

— Ben onlardanım, Ebûbekir, Ömer, Osman, Talha, Zübeyr, Said, Abdurrahman da onlardandır, buyurdu.

Bilginlerin ekserisi bu âyetin Hazret-i Osman hakkında nazil olduğu görüşünü savunmuşlardır.

Yine Hazret-i Ali'den rivayet olunan bir habere göre şu âyet-i kerime de Hazret-i Osman hakkında nazil olmuştur:

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ
فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

«İman edip de güzel güzel hareketlerde bulunanlar, bundan sonra haram olan şeylerden de sakındıkları, imanlarında sebat ile iyi işlere devam ettikleri, sonra haram edilen şeylerden daima sakınıp haram olduklarına iyice inandıkları ve yine sakınmakta devam ve ısrar ile güzel işleri arayıp onlarla iştigal eyledikleri takdirde (haram kılınmazdan evvel) yaptıklarında üzerlerine hiç bir suç yoktur. Allah iyi hareket edenleri sever.» (El-Maide: 93)

37. **MENKIBE**: 1 — Ebû Karfese (r.a.) rivayet ediyor: Bir gün Resul-i Kibriyanın sohbetine gittim. Bir zaman sohbete devam ettim. Hazret-i Osman (radiyallah anh) meclise geldi, bir köşeye oturdu Resulullah:

— **«Bana yakın ol,»** buyurdular.

Hazret-i Osman bir nebze yaklaştı. Resulullah:

— **İyice yanıma yaklaş,** buyurdular.

Hazret-i Osman iyice yaklaştı. Osman'ın dizi Resulullah'ın dizine dayanmıştı. Hazret-i Osman'ın yakası açıktı. Resulullah mübarek eliyle yakasını dügmeledi. Hazret-i Osman'ın yüzüne baktı, mübarek göz yaşlarını oluk gibi akıttı ve şöyle buyurdu:

«Önünde büyük işler vuku bulacağını bil, kıyamet gününde benim Havz-ı Kevser'ime en evvel sen geleceksin. Damarlarından kan akar, rengi kan rengi, kokusu misk kokusu gibidir. Hazret-i Allah'ın Peygamberi olan ben, sana «Sübhanallah, seni kim böyle yaptı!» derim. Sen, falan falan, dersin. O zaman arşın içinden bir ses gelir: "Bilinir ki, Hazret-i Osman, her sürülmüş üzerine emîr ve padişahtır," der. Sonra Allah ile senin aranda perde kalkar. Sana tecelli eder. Allah-ü Teâlâ sana:

— **Ey Osman! Seni şehid edenler hakkında ne düşünüyorsun? der. Sen de:"Ey Allahım, eğer sen onları korursan, ben de korurum.**

Sen azarlarsan ben de azarlarım, eğer sen affedersen, ben de affederim," dersin.»

2 — Câbir (r.a.) bildiriyor: Bizler muhacirlerden bir gurup Resulullah'ın huzurunda bulunuyorduk. Beraberimiz de **Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyr, Abdurrahman bin Avf, Sad bin ebi Vakkas** (Allah onlardan razı olsun) hepsi bulunuyorlardı. Resul-i Ekrem:

«Herkes sevdiğinin yanına gitsin,» buyurdu.
Herkes sevdiğinin yanına gitti. Resulullah Efendimiz de Hazret-i Osmanın yanına çağırdı.

— **«Sen dünyada ve âhirette benim ahbabımsın,» buyurdu.**

3 — Ebû İmamet'il-Bahili'nin (r.a.) rivayet ettiği bir hadîs-i şerifte Resulullah şöyle buyurdu:

— Bir şahsın şefaati ile, **Rebîa** ve **Mudar** kabileleri sayılarınca, ümmetim, cennete girer, buyurmuştur.

Bilginler bu şefaat eden kişinin Hazret-i Osman olduğunu söylemişlerdir.

4 — Mugire b. Şû'be (r.a.) beyan ediyor: Kâfirler Hüneyn muharebesinde mağlup olmuşlardı. Resul-i Kibriya bir kişiye:

— Ey Allahın düşmanı, Allah sana buğz eder, buyurdular.

— Ey Allah'ın Resulü! Bu adam Kureyş kabilesine buğz eder, dedim.

— Evet, doğrudur, fakat Osman bin Affan'a da buğz ediyor, buyurdular.

5 — Şeddad bin Evs (r.a.) buyuruyor: Resul-i Ekrem'den duydum ki, şöyle buyurmuştu:

— Sahabe-i Kiramımla sohbet ediyorduk, Cebrail Aleyhisselâm geldi. Beni sağ kanadının üzerine alıp Adn cennetine götürdü. Orada gezerken, elime bir elma geldi. Elmaya iştiyakla bakarken, elma ikiye bölündü. İçinden bir huri çıktı. Allah'a herkesin yaptığı şekilde tesbihini yaptı. «Sen kimsin?» diye sorduğumda «Ben hur-i iyn'im, Cenab-ı Hak beni Arş'ın nurundan halketmiştir,» dedi. «Sen kimin için halkedilmişsin» diye sordum. «İmam-ı mazlum Osman bin Affan içinim,» dedi.

6 — Hazret-i Enes, Peygamberimizden şu hadisi rivayet ediyor:

— Resulullah bir akşam kalkıp bir tarafa gidiyordu. Hazret-i Osman da biraz önünden gidiyordu. Cebrail Aleyhisselâm geldi.

— Ey Allahın Resulü! Bu saatte senden evvel giden kimdir? diye sordu.

— Hazret-i Osman bin Affan'dır, dediler.

Cebrail Aleyhisselâm:

— Hazret-i Osman'dır, değil mi Ya Resulallah? dedi.

Resul-i Ekrem:

— Evet, buyurdu.

Sonra Resulullah, Cebrail Aleyhisselâm'a:

— Siz Osman'ı bu dünyadan başka âlemde tanıyor musunuz? dedi.

Cebrail Aleyhisselâm:

— Seni on sekiz bin âleme hak Peygamber olarak gönderen yüce Allah'a yemin ederim ki, güneş yeryüzünü aydınlattığı anda, Hazret-i Osman gökyüzünü aydınlatmıştı. Hazret-i Allah gökyüzünü onun nuru ile aydınlatmıştır ,dedi.

7 — Hazret-i Ali (r.a.) buyuruyor:

— Bir gün ben, hizmetçime, mescide gidip Hazret-i Osman'ı sevip sevmeyenleri tesbit etmesini emretmiştim. Bu tesbiti de açık olarak Hazret-i Osman'ı kimler sever, diye bağırarak soracaktı. Kanber mescide gidip emredilen şekilde bağırdı.

O mecliste bulunanlardan ancak bir kişi kalkıp: «Ben Osman'ı seviyorum» dedi.

Kanber:

— Seni Halife Hazret-i Ali çağırıyor, diyerek onu Hazret-i Ali'nin yanına iletti. Hazret-i Ali o şahsa hitaben:

— Hazret-i Osman'ı seviyor musun? buyurdu.

O şahıs:

— Hazret-i Osman'ı ben canımdan daha fazla severim, zira bir zaman Hazret-i Resulullah'ın huzuruna varmıştım: «Ey Allah'ın Resulü! Yeni şeriat evine girdim, mehir param yok. Bana bir takım şeyler verin,» dedim. Kırk dirhem kıymetinde bana eşya ve para verdiler. Bunun bir kısmını Hazret-i Ömer, fazlasını da Hazret-i Osman vermişti. Sonra: «Ey Allahın Resulü! Dua buyurun da bu malın bereketini Cenab-ı Hak çoğaltsın,» dedim.

— Peygamber, Sıddîk, iki şehid'in verdikleri eşyada beis bulunmaz mı? buyurdular.

Hazret-i Ali bu haberi duyunca son derece memnun oldu.

— Çok yerinde söyledin, kardeşim, dedi.

8 — Sad bin İbrahim anlatıyor: Hazret-i Ali Kerremallahu vechehu Resul-i Kibriya'nın yanında idi. Hasan ve Hüseyin Efendilerimiz geldiler (Allah onlardan razı olsun). Resulullah her ikisini göstererek:

— İşte bunlar cennetteki gençlerin üstünleridir. Bunların babaları daha yüksektir. Osman bin Affan, Allah'ın dostu Hazret-i İbrahime benzer, dedi.

9 — Semâme'nin oğlu Muhârik, kızkardeşi Ümm-ü Gülsüm'ü bütün mü'minlerin annesi Hazret-i Aişe validemize gönderdi.

— Selâmımı götür, Hazret-i Osman (r.a.) hakkında bir hadîs-i şerif biliyorsa, bize bildirsin, dedi. Ümm-ü Gülsüm anlatıyor ki:

«Hazret-i Aişe'nin yanına vardım, evlâtlarından birisi sana selâm eder», dedim. "Allah'ın selâmı ve rahmeti onun üzerine olsun," diye selâma mukabele etti. Sonra, sizden Hazret-i Osman hakkında bir hadîs-i şerif buyurmanızı rica ediyor, dedim. Zira onun şehid edildiği anda çıkan haberleri ve yapılan çeşitli konuşmaları biliyorsunuz! dedim.

Hazret-i Aişe (r.a.):

— Ben, Hazret-i Osman'ı Resulullah ile birlikte bir ev içinde gördüm. Cebrail Aleyhisselâm çok soğuk bir gecede vahy getirmişti. Vahy gelince Fahr-i âleme, bir ağırlık gelirdi.

Nitekim Allah, Müzemmil Sûresinde:

«Biz sana ağır söz vahy ederiz,» buyurmuştur. (Bu ağır söz, Kur-an-ı Kerîm'de insanlara ağır gelen güçlü emir ve nehiylerdir. Yahut Resulullah içindir. O ağır sözleri yüklenir, ümmetine de yükletir. Yahut da, lafızda olan mana için beyan edilmiştir. Yahut da düşünmek ve inceden enceye teemmül etmek için buyurulmuştur. Yahut âyetler terazide ağır gelecekleri için böylece buyurulmuştur.)

Aişe validemiz buyuruyor:

— Resul-i Ekrem, vahy esnasında hava çok soğuk olduğu halde mübarek alnından terlerdi. Kur'an-ı Kerîm okunuşta her ne kadar

hafif görünüyorsa da, hakikatte mana ve ehemmiyeti bakımından çok ağırdır, azameti ve Allah'ın kelâmı olması bakımından ağırdır. Resulullah (S.A.) Efendimiz, Hazret-i Osman'ın arkasına vurup:

— Bu makama kim nail olur? Cenâb-ı Hak bu makamı peygamberlerinden başka hiç kimseye vermemiştir. Ancak ekrem olan, yani en fazla ikram eden kimseye vermiştir. Cenab-ı Hakkın lâneti, Osman'a kötü söz söyleyenin üzerine olsun, buyurdu.

Uhud muharebesinde iki ordu karşılaştığı zaman, emrolunduklarını işi bırakıp gidenlere Resulullah şöyle buyurdu:

— «Hazret-i Lût'tan sonra hanımı ile Allah yolunda ilk defa Osman bin Affan hicret etmiştir.»

Hazret-i Osman Habeşistan'a, oradan da Medine'ye hicret edenlerin birincisidir. Rukiye validemiz de onunla beraber bulunuyordu.

Peygamber Efendimiz: «Ben Allah'ın yanında Osman'ın düşmanlarının düşmanıyım, hepsine karşıyım,» buyurmuştur.

Bu hadîs-i şerifi, Yusuf bin Abdullah Selâm, rivayet etmiştir.

10 — Yine Resulullah bir hadîs-i şeriflerinde şöyle buyurdu:

«Biz Osman'ı, Cenab-ı Hakkın dostu Hazret-i İbrahim'e teşbih ediyoruz.»

11 — Abdullah bin Ömer'den rivayet olunan bir hadîs-i şerife göre Resulullah şöyle buyurdular:

«Hazret-i Osman, ümmetimin en hayâlısı ve en fazla ikram edenidir.»

12 — Kelîb bin Velid, Melbeke adındaki bir zattan rivayet ediyor. Ömer'ül-Faruk'un oğlu Abdullah'ın yanına bir şahıs geldi:

— Affan'ın oğlu Osman Bedir muharebesinde bulundu mu? diye sordu.

Hazret-i Abdullah:

— Bulunmadı, dedi.

— Acep Bi'at-ı Rıdvan'da bulundu mu? dedi.

— Hayır, bulunmadı, diye cevap verdi.

— Uhud muharebesinde ordu ikiye bölündüğü zamanda dağılanlardan değil mi idi? diye sordu.

— Müslümanların çoğu ne yaptıysa o da onu yaptı, yani hezimete uğramadan dağılıp ayrıldılar, dedi.

Soruyu soran zat kalkıp gitti.

— Efendim, bu şahsın sorularına karşı verdiğiniz cevaplar tatminkâr değil, denildi.

— O halde o zatı hemen geri döndürün, dedi.

O şahsı çağırdılar, geri geldi. Abdullah Hazretleri o şahsa:

— Bana sorduğun suallerin cevaplarını anlayabildin mi? diye sordu. O zat da:

— Evet anladım, dedi ve sorduğu üç suali ve onların cevaplarını tekrarladı.

Abdullah bin Ömer (r.a.) buyurdu ki:

— Osman-ı Zinnureyn ,Bedir muharebesine gidememiş, bu ise, Resulullah'ın emri üzerine olmuştur. Resulullah o harpten Hazret-i Osman'ın manevî hissesini ayırmıştır. Başkalarınınkini ayırmadı, halbuki onunla beraber birçokları da harbe iştirak etmemiştir.

Hazret-i Osman Bi'at-i Rıdvan'da bulunamadı. O sıralarda Resulullah onu Mekke-i Mükerreme'ye elçi göndermişti. Onun için bulunamadı, kendisinin bulunduğu vazife daha önemli idi. O bi'at esnasında Resulullah, iki eliyle bi'at buyururken, bir elini de uzattı, «Bu da Hazret-i Osman'ın bi'atı olsun» buyurdu. Hiç şüphe yoktur ki, Resul-i Kibriya'nın eli Hazret-i Osman'ın elinden üstündür.

Uhud muharebesinde İslâm ordusu hezimete uğradıkları zamanda şeytanın vesvesesiyle asker dağıldı, yoksa askerin korkusundan ötürü dağılmış değillerdi. Böyle iken Hazret-i Allah onları affetti. Nitekim Cenab-ı Hak onların durumlarını şu âyet-i kerîme ile haber verdi:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ ۙ
إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ
وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝

«Hakikat iki ordu karşılaştığı gün, içinizden dönenler (yok mu) **onları, irtikâp ettikleri bazı şeyler yüzünden, ancak şeytan kandırmak istedi. And olsun Allah** (yine) **onları affetti. Çünkü Allah şüphesiz çok yarlığayıcıdır, Halîm'dir.»**

Bundan sonra Ömer'in oğlu Abdullah:

— Sakın sen, Hazret-i Osman hakkında kötü düşünme ve bir şey söyleme, demiştir.

13 — Abdullah bin Mübarek, Ebûl Müsab'dan, o da Yezid bin Leheb'den rivayet ediyor: Osman bin Affan'ın şehid olmasına sebep olanların hepsi sonradan deli olmuşlardır, hiç birisi sağlam kalmamıştır. Mevlânın emri yerine gelmiştir. Haksız yere kan akıtanların cezası yine dünyada herkese ibret-i âlem için gösterilmiştir. Şurası da muhakkaktır ki, âhiretteki cezaları ondan çok daha ağır olacaktır.

14 — Ebû Sa'îd'il Hudrî'nin (Allah ondan razı olsun) Resul-i Ekrem'den rivayet ettiği şu hadîs-i şerifte şöyle buyuruluyor:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ عُثْمَانَ يُرِيْدُ يَطْلُبُ رِضَاكَ فَارْضَ عَنْهُ

«Ey Allahım şüphesiz ki, Osman senin rızanı istiyor. Sen de fazlü kereminle ondan razı ol.»

15 — Abdullah bin Abbas'ın (Allah onlardan razı olsun) Resul-i Ekrem Efendimizden rivayet ettiği hadîs-i şerifte Resulullah şöyle buyuruyor:

اَللّٰهُمَّ فَرِّجْ عَنْ عُثْمَانَ ابْنِ عَفَّانَ كُرْبَتَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

فَكَمْ مِنْ كُرْبَةٍ فَرَّجَهَا عَنِّيْ عُثْمَانُ ●

«Ey Allah'ım! Osman bin Affan'a mahşer gününün dehşetinden ferahlık ve sürur ver. Çünkü o bizi nice dar günlerimizde feraha kavuşturdu.»

16 — Abdullah İbn-i Abbas'dan (r.a.) nakledildi ki, Resul-i Ekrem şöyle buyurdu:

«Ey Allah'ım, Osman'ın sıkıntılarını kıyamet gününde yok et, ona ferahlık ve rahatlık ver. O bizim çok sıkıntılarımızı yok etmiştir.»

17 — Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyor: «Eğer kırk kızım olsaydı, hepsini Osman'a verirdim. Hiç birisi kalmayıncaya kadar.»

18 — Abdullah bin Ömer, Peygamberimizden rivayet ediyor ki, Resulullah buyurdu:

— Ashabımdan dört kimseyi insanlara Kur'an-ı Kerimi öğretmek için göndermek istiyorum. Zira bizden önce İsa bin Meryem havarilerini etrafa göndermişti.

Bundan sonra Resul-i Ekrem, Osman bin Affan, Abdullah ibni Mes'ud, Mu'az bin Cebel, Übey bin Kâab (Allah hepsinden razı olsun) Hazretlerini gönderdiler.

19 — Abdullah bin Abbas (r.a.) beyan ediyor: Resul-i Ekrem Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde buyurdu:

«Allah'a kasem ederim ki, ümmetimden yetmiş bin kebair ehline Hazret-i Osman şefaat edecektir. Bu vesileyle onlar cennete gideceklerdir.»

38. MENKIBE: Muteber kitaplarda yazılıdır: Ebû Hüreyre (Radiyallahu anh) buyuruyor ki: Bir an Resulullah'ın kızı Rukiye'nin yanına vardım, elinde bir tarak tutuyordu.

— Babam şimdi dışarı çıktı, bu tarakla da babamın mübarek başını taradım, sakalını düzelttim, dedikten sonra bana:

— Osman bin Affan'ı nasıl buldun? dedi.

— Kendisinden daima iyilik ve hayır buldum, dedim.

— **Babam bana: «Kızım Rukiye! Babanın canı olan Hazret-i Osman'a hürmette kusur etme, ashabım arasında ahlâk'da bana en yakın olan odur,»** buyurdu.

39. MENKIBE: Zübeyr bin Harrâs (r.a.) rivayet buyuruyor: Hazret-i Ömer'in kızı Hafsa validemiz, hicretin üçüncü senesinde, genç yaşta iken, Bedir muharebesinde Huneys'den dul kalmıştı. Babası, kızını bizzat, Hazret-i Ebûbekir ile Hazret-i Osman'a teklif buyurdu. O sıralarda Hazret-i Peygamberin kızı vefat ettiği için her ikisi de bu arzuya uymayı münasip bulmamışlardı. Hazret-i Ömer bu durum karşısında sıkıldı. Resul-i Kibriya, onun sıkıntısını anlayarak:

— Ey Ömer! Kızını Osman'dan daha hayırlı bir kimse alacak ve Osman Hafsa'dan daha iyisini nikâhlayacaktır. Kızını bana nikâh et, ben de kızımı Osman'a nikâh edeyim, buyurmuştur.

İşte bu şekilde Resulullah Efendimiz Hazret-i Ömer'in üzüntüsünü önlemiş oldu. Hazret-i Osman'ı da nura kavuşturmak için kerimesini ona verdi.

40. MENKIBE: Ebû Hüreyre (r.a.) Hazretleri'nin, Resul-i Ekrem Efendimiz'den rivayet buyurduğu hadîs-i şerifte şöyle buyuruluyor:

«Kim üç şeyden kurtulursa, bayram onundur. Bunlar benim ölünüm, Deccal ve doğru yol üzere olan halifenin şehid olunmasıdır.»

Ebû Hüreyre Hazretleri diyor ki: «Hak üzere olan halifenin kim olduğunu birçoklarına sordum, aldığım cevapta, Hazret-i Osman'ın olduğunu söylediler.»

41. MENKIBE: Ukbe bin Amir (r.a.) rivayet ediyor. Resul-i Zişan (S.A.) bir gün:

— Ey Ebûbekir ve Ömer! Siz ikiniz hem bu dünyada ve hem de öteki dünyada kardeşsiniz. O halde birbirinize selâm verip, musafaha ediniz, buyurdu.

Hazret-i Ebûbekir, Hazret-i Ömer'in elini tutup, musafaha etti. Resulullah tebessüm buyurarak:

«Ey Ebûbekir! Sen Ömer'in önünde bulunursun,» dedi.

Yani daha evvel halife olacağını söylemek istedi. Sonra:

— Ey Zübeyr! Ey Talha! Geliniz, sizi de birbirinizin dünya ve âhiret kardeşi yaptım, selâm verin ve musafaha yapın,» buyurdu.

Talha ve Zübeyr (Allah onlardan razı olsun), beyan edildiği gibi, musafaha ettiler. Aynı bunlar gibi Fahr-i âlem (S.A.), Ubey bin Kâab ile Abdullah bin Mes'ud'u, Ebû Ubeyde bin Cerrah ile Ebû Hüzeyfe'nin kölesi Salimi, Usâme bin Zeyd ile Ebû Hind'i birbirleriyle dünya ve âhiret kardeşi tayin buyurdu. Ebû Hind, Resulullah'a kan alması için gelip iznini ister ve Resulullahın kanını emri üzerine alırdı. İşte yukarıda saydığımız zevât hepsi birbirleriyle âhiret kardeşi olmuşlar, birbirleriyle musafaha buyurmuşlardır.

Ondan sonra Abdurrahman bin Avf, Hazret-i Osman'a bakarak Bakara Sûresinin yüz elli altıncı âyet-i kerimesini okudu. Bu âyet-i kerime birisinin ölümü duyulunca veya bir cenaze görülünce okunan âyet-i celîledir. Manası şöyledir:

«Biz Hazret-i Allah'ın zayıf kullarıyız, öldükten sonra yine ona

Abdurrahman bin Avf, yine Hazret-i Osman'a dönerek:

«Biz acaba ne yaptık ki, Resulullah bizim yüzümüze hiç bakmıyor? Hazret-i Allah'ın gazabından ve Resulünün azarlamasından yine o mübarek Fahr-i âleme sığınırız,» dedi.

Bu sefer Fahr-i âlem, bu iki mübarek sahabesine bakarak:

«Cenab-ı Hakkın azamet ve celâli hakkı için söylüyorum. Hazret-i Allah'ın, Resulünün ve meleklerin yanında kıymetlisiniz, ikram görenlerdensiniz. Ancak ne zaman sizi anmak istesem, Cenab-ı Hakkın bu iş ile görevlendirdiği bir meleği gelip beni men ediyordu. Bu iki zat zengindir, onları en sonra söylersin, derdi. Bunun gibi kıyamet günü evvelâ fakirlerin, sonra zenginlerin hesabı görülür. Siz ikiniz de dünya ve âhirette kardeşsiniz. Siz de birbirinize selâm verip, musafaha edin,» buyurdular.

Kendileri buyurulduğu gibi musafahayı yaptılar. Resulullah bu ikisine:

— Razı oldunuz mu? diye sordu.

Onlar da:

— Evet, razı olduk, ya Resulallah, dediler.

Ebû Hüreyre Hazretleri buyuruyor ki:

— Doğruluk üzere bulunan halifenin hangisi olduğunu Leys'e ve İbni Leheba'ya sordum.

— Hak üzere olan halife Hazret-i Osman'dır, dediler.

Her ikisi: «Razı olduk, Resulullah bizi halk arasında mahcup etmedi, bizim de kardeşliğimizin kimlerle olacağını tasrih buyurdu,» dedikten sonra Resulullah her ikisine hitaben şöyle buyurdu:

— Sizin için biraz daha açıklama yapayım mı?

— Buyur, ya Resulallah, dediler.

Resulullah efendimiz:

— Sizler kardeş olduğunuz gibi benim de cennette kardeşim İlyas Aleyhisselâm'dır. Cenab-ı Hakkın bir Peygamberi olarak ben, Cenab-ı Zülcelâli ve sizi şahid tutuyorum. Dünyada ve âhirette kardeşlik verdiğim sizler bugün herkesin en iyisi, en hayırlısısınız, buyurdu.

42. **MENKIBE:** Hazret-i Peygamberimiz'e:

— Cennette yıldırım, şimşek olur mu? diye sordular. Cevaben buyurdular ki:

— Hazret-i Osman bir köşkten diğerine giderken yüzünün parlayışı cennette şimşek gibi çakar.»

Bir kısım bilginler dediler ki: Bunun için Resulullah Hazret-i Osman'a **«Zinnureyn — İki Nur Sahibi»** lakabını verdi.

Hazret-i Osman uzun gecelerde sabahlara kadar namaz kılar ve Kur'an okurlardı, mübarek omuzları yatağı görmez ve gözyaşları hiç durmazdı.

Bir bilgin Hazret-i Osman hakkında şöyle söyledi:

— Hazret-i Osman, ağlamaktan gözyaşlarını kuruttu, o kadar ağlardı ki, nerede ise gözleri kör oluyordu. Uykusu kaybolmuş, gündüz ile geceyi farketmez olmuştu.

43. **MENKIBE:** Nu'man bin Beşir'den (r.a.) rivayet ediliyor. Resul-i Ekrem (S.A.) buyurmuştur ki:

أَصْدَقُكُمْ حَيَاءً عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ

— «Aranızda hayâ hususunda en sadıkınız, Osman bin Affan'dır.»

Bu izahdan da anlaşılıyor ki, Hazret-i Osman, ashap arasında en fazla hayâ sahibi olanı idi. Hazret-i Âdem'den bu yana nice insanlar ve güzel ahlâklı kişiler gelmiştir. Hayâ, güzel ahlâkın en şereflisidir. Hazret-i Osman da en üstün şereflerden birisini kazanmıştır.

Cenab-ı Hak, hayır ve şerri çift olarak yaratmıştır. Hayırda rızası var, şerde rızası yoktur. Hazret-i Allah **«Her şeyi çift yarattık,»** buyuruyor (Zâriyat Sûresi). Allah, açlığı halketti, tokluğu ona çift yaptı. Hastalıkla sağlığı çift yaptı. Fakirlikle zenginliği çift yarattı. Kimseye muhtaç olmamakla, başkasının sırtına yük olmağı çift yarattı. Kalbi yarattı, ruhu ona eş kıldı. Nefesi halketti rüzgârı ona eş kıldı. Dini yarattı kemâli onunla beraber yaptı. **«Bugün dininizi ikmal ettim,»** buyuruluyor (Maide: 3)

Mevlâ, dünya ile yok olmağı da çift halketti.

«Dünya malından yanınızda olanlar fânidir. Allah'ın indinde, cennetteki sevap, oradakilere bâkidir.» (Nehl: 96)

Hareket ile sükuneti çift yarattı. Ateş ile hararet bir yaptı. Bunları ikiz kardeş saydı. Yerin altı ile üstünü Mevlâ çift halketti.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ۞

«Cenab-ı Hak sizin için yeri geniş kıldı ki, üzerinde geniş yollar açıp, işinize gidersiniz.» buyurulmaktadır (Nuh: 19)

Göğü yarattı, yüksekliği ona eş yaptı. Nitekim Nebe Sûresi on ikinci âyetinde: «Yedi kat gökleri çok kuvvetli ve çok sağlam kıldık. Zamanla bozulmaz,» buyurulmaktadır.

Cenab-ı Hak cenneti halketti, maddi ve manevi sıkıntıları onun ile eş kıldı. Nitekim Resulullah bir haddis-i şeriflerinde: «Cennet istenmiyen sıkıntı veren şeylerle örtülüdür. Cehennem de, şehvetlerle ve arzulanan şeylerle örtülüdür», buyurdu.

İman ile hayâ da beraberdirler, bunlar çift olarak yaratılmışlardır. Enes bin Mâlik'in (r.a.) rivayet ettiği hadis-i şerifte Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

اَلْحَيَاءُ مِنَ الْاِيْمَانِ: اَلْحَيَاءُ مَعَ الْاِيْمَانِ ۞

«Hayâ imandandır. Hayâ imanla beraberdir.»

Cenab-ı Hak hayâyı gözde, imanı kalbde yaratmıştır. Allah muhafaza buyursun, hayâ gözden kayb olursa, iman da kalbde zayıflar. Bu ikisi beraber bulundukları kat'i delillerle sabit olmuştur. Asla bunlar birbirlerinden ayrılmazlar.

Hazret-i Osman'a gelince, bulunduğu zamanın en üstün kimsesi idi. Onun bulunmaz huyları, yüksek ahlâkî halleri, cömertliği ve di-

ğer sayılamayacak derecede sonsuz önemli halleri ve meziyetleri vardır.

Hayâ, Yüce Mevlâ'nın özel sıfatı olduğu gibi, mahlûkların da sıfatıdır. Fakat mahlûka ait bu sıfatın birkaç manası vardır:

Birinci manası: Hazret-i Âdem'de görüldüğü gibi, sıkılmak şeklindedir. Buğday dânesi yedi. O esnada üstünden cennet elbiseleri soyuldu. Utanıp, yüzünü çevirdi. Hazret-i Allah:

— **«Bizden kaçıyor musun?»** buyurdu.

Âdem Aleyhisselâm:

— «Asla kaçmam, Allahım! Cennet elbiseleri üzerimden soyulduğu için utandım, sıkıldım ve ayıplandım, onun için yüzümü çevirdim,» dedi.

İkinci manası: İsrafil Aleyhisselâm'ın hayâsıdır. O çok büyük bir hayâdır, Resulullah Efendimiz bir hadîs-i şeriflerinde şöyle buyurdular:

«İsrafil Aleyhisselâm her gün yetmiş defa yüzünü kanatları ile örterdi. Ey âlemlerin Rabbi, ne edeyim, sana gereken bir secde ve rükû yapamadığımı biliyorum.»

Üçüncü manası: Peygamberler ve meleklere ait olan hayâdır. Bunlar:

سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ

«Ey Rabbimiz! Seni tesbih ve takdis ederiz. Sana hakkiyle ibadet edemedik,» demektedirler.

Dördüncü hayâ: Hürmet ve hizmete aittir. Hazret-i Musa'nın hayâsı bu cinsdendir. Hazret-i Musa Aleyhisselâm:

— **Ey Allahım! Bana cennet lâzım. Senden cennet isterim, seni görmek de dilerim. O kadar ki, bana ekmek, tuz, koyunların yiyeceği gibi küçük şeyler lâzım olunca bunları senden ne yüzle isteyeyim?»** dedi.

Cenab-ı Hak:

— «Ey Musa! Maksad budur. Bunları isteyeceksin! Böyle daima bir ihtiyaç için huzura gelinir, yalvarıp yakarılır, bu sebeple kulluk vazifeleri yerine getirilir. Bana kavuşma yoluna girilmiş olur,» buyurdu.

Bu bahis çok uzundur burada bunu kısa kesiyoruz.

Hazret-i Allah'ın sıfatı olan hayâ, günahları örtmek ve affetmektir. Allah, kulların günahlarını görür, fakat örter ve o günahları bilir. Fakat affeder. Câbir bin Abdullah (r.a.) rivayetiyle Resulullah bir hadis-i şeriflerinde buyuruyor:

«Günahkâr bir kul mezarından kalkar. Cehennem korkusu ve sıratın heyecanı ile mahşer yerine gelirken iki yolun ayrıldığı bir kavşak yerine gelir. Korkarak, ağlayarak ,sükûnetle yolun birisine girer. Hiç bir kimse kendisinden bir şey soramaz. Yol boyunca gider. Cennet kapısına gelir, sağ ayağını kapıdan içeri atar. Sol ayağını kaldırırken Hazret-i Allah vasıtasız olarak kulun sağ eline bir defter verir.

— Ey kulum! Defterini eline al, oku, ondan sonra kendi kendine hüküm ver. Arzun olan cennete gir ve orada ebedi kal! buyurur.

O kul kendi defterine bakar. "Ey kulum yaptıklarını gördün ve öğrendin, ben yaptıklarını unutmadım, ancak sana söylemekten hayâ ettim." yazısını okur.»

Bu hadis-i şerife benzer diğer bir hadis-i şerifi Süleyman Darânî Hazretleri rivayet buyurmaktadır. Şöyle ki:

— Gökyüzünden indirilen kitaplarda Zülcelâl Hazretleri buyurur ki: «Ya kulum! Senin günahların çok ise de, onlardan korkup hayâ ediyorsun. İzzet ve celâlim hakkı için, senin hatalarını kullarımın gözlerinden ve gönüllerinden gizlerim. Gözünün hiyanetlerini, gizli kabahatlerini meleklerin anlayışından korurum. Ben de günahlarını Levh-i Mahfuz'da Kirâmen Kâtibin adındaki meleklerden saklarım. Kıyamet günü muhasebe meydanına geldiğinde, hesabını kolay yaparım.»

Fazla günahı olan kimseler günahlarından dolayı utanır, çekinir ve korkarlarsa, Cenab-ı Hak onlara lûtfu keremiyle muamele edecektir. Hazret-i Osman (r.a.) bütün haramlardan sakınırdı ve bir iyiliği yaparken dahi utanırdı. Günahlara karşı değil, sevaplara karşı dahi utanan Hazret-i Osman bize ne kadar güzel öğüt vermekte...

Hazret-i Osman'ın ve kendisini sevenlerin hesabı kolay olacaktır.

Hazret-i Fahr-i Âlem Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde:

— **«Cenab-ı Hak kıyamet gününde yüz yirmi dört bin peygamberi ümmetleriyle birlikte muhasebe meydanında durdurur. Herkes ne yapmışsa ona göre hesabını görür. Osman bin Affan ve onu sevenleri mahşerden hesapsız olarak geçirir,»** diye buyurulmaktadır.

Hazret-i Allah peygamberlere verdiği güzel hasletlerden Hazret-i Osman'a da vermiştir.

Bunların birincisi: Şehid olmaktır. Bu şehidliği Cenab-ı Hak Zekeriya ve Yahya Aleyhisselâma vermiştir.

İkincisi: Zühdü takvası ve hicret etmesidir. Cenab-ı Hak zühdü takvayı Hazret-i İsa'ya vermiştir.

Üçüncüsü: Cenab-ı Hak ile konuşma mertebesi: Hazret-i Osman Kur'anla çok ülfet ettiği için, Allah ile konuşmuş gibi oldu. Hazret-i Musa'nın Allah ile konuştuğu gibi.

Dördüncüsü: Güzellik: Hazret-i Osman'daki güzellik bütün sahabeler arasında gıbtayı mucipti. Güzelliği Allah Yusuf Aleyhisselâm'a vermişti.

Beşincisi: Cömertliktir: Cenab-ı Hak bu fazileti Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'a vermişti.

Altıncısı: İhtiyarlıktır: Hazret-i Allah ihtiyarlığı Hazret-i Nuh'a vermişti.

Yedinci haslet: Hayâ etmek vasfıdır: Cenab-ı Hak hayâyı Hazret-i Âdem ile iki cihan serveri Muhammed Mustafa'ya vermiştir. Hak celle ve Alâ bu yedi çeşit üstün vasfı Hazret-i Osman Efendimize bahşetmiştir.

Cenab-ı Hak pirlik (ihtiyarlık) rütbesini peygamberler arasında Nuh Aleyhisselâm'a verdiği gibi, insanlar arasından da pirlik unvanını Hazret-i Osman Efendimiz'e vermiştir. Nuh Aleyhisselâm resullerin piri olduğu gibi Hazret-i Osman da ümmetin içinde onlara karşı bir pir sayılmıştır.

Peygamber Efendimizin mübarek ömürleri altmış üç idi. Hazret-i Ebûbekir ve Ömer'in ömürleri de aynı idi. Hazret-i Osman Efendimizin ömrü ise, seksen iki idi. Bunun sebebi, Cenab-ı Hakkın kendisine bahşettiği şehidlik derecesine ulaşması için ruhunu kolayca vermesidir. Kendisi Yahyâ Aleyhisselâm gibi zulmen katledilmiş idi.

Allah cömertliği Hazret-i İbrahim'e, diğer peygamberlere rehber olması için vermişti. Hazret-i Osman'a da zamanenin evliyaları arasında önder olması ve cömertlikte onlara bir numune sayılması içindi. Hazret-i Osmanın meziyetleri sayılamayacak kadar çoktur. Ne mutlu bu büyük insana kendisini uydurmak isteyen kimseye ve ne yazık ki, bu insanın hayatından bir şey almadan bu âlemden eli boş gidene...

İşaret: Mekke-i Mükerremede, râhip Mugire adında birisinin Taif'de bir bağı vardı. Senenin her gününde o bağda bir meyva turfanda halinde meydana geliyordu. Bundan dolayı övünenler, sevinenler oluyordu. Buna karşı mü'minler de:

— Medine-i Münevvere'de Hazret-i Osman'ın bir evi bulunuyordu. Senenin belirli günlerinde fakirlere ve kimsesizlere yemek veriliyordu. Misafirler yatıyordu, diyerek bundan dolayı da müslümanlar övünürlerdi.

Demek ki, Hazret-i Osman'ın bu güzel hareketi müslümanların tümünü sevindirmeğe vesile oldu.

44. MENKIBE: Hazret-i Peygamberimiz bir hadis-i şeriflerinde buyurmuşlar ki: **«Cebrail Aleyhisselâm bana haber verdi. Cenab-ı Hak Yusuf Aleyhisselâm'a bahşettiği güzelliğin aynısını veya benzerini Hazret-i Osman'a vermiştir. Hazret-i Yusufun yüzünü görmek isteyen Osman'ın yüzünü görsün. Yusufun cemalini görenler, fitneye düştüler, Osman'ın yüzünü görenler hürmet ederler.»** buyurdu.

Diğer bir hadis-i şerifte:

«Kendim, çok defa Yusuf'un yüzünün kemalini görmek istedim, göremedim. Bir gün Cebrail Aleyhisselâm'a Osman'ın yüzünün hepsini görmek istediğimi, ancak buna muktedir bulunmadığımı bildirdim. Cebrail: "Ey Allah'ın Resulü! Ben de muktedir olamadım. Osman'ın yüceliği biz meleklere o kadar büyük tesir etmiştir ki, onun izahı gayrı kabildir. Her gece yarısı evinden çıkıp mescide giderken, Hazret-i Osman'ın hayâsı ve haşmeti yerde ve gökteki melekleri utandırır, mahcup eder," dedi.»

Câbir bin Abdullah ile Enes bin Mâlik Hazretleri, Hazret-i Muhammed Mustafa (S(A.) Efendimizden şu hadisi rivayet etmişler: Resul-i Ekrem buyurur:

«Mirac gecesi birinci gökte bir mihrâb gördüm. Dört mil uzunlukta, eni bir mil mesafede, mercan tanesinden idi. Mihrabın içinde Osman'ın güzelliğini orada gördüm. İkinci gökte yine bir mihrâb da-

ha gördüm, o da diğerinden daha uzun ve daha genişti. Orada da yine Hazret-i Osman'ın cemali vardı, onu doya doya gördüm. Üçüncü kat semada yine çok daha geniş bir sedeften mihrâb gördüm, onun içinde yine Hazret-i Osman'ın mübarek yüzünü gördüm.

Dördüncü kat semada lülüden bir mihrâb gördüm, bunun genişliği diğerlerinden çok daha büyüktü. O mihrâbın içinde yine Osman'ın güzelliğini gördüm. Beşinci kat semada yine çok daha geniş yakuttan yapılmış bir mihrâb gördüm, onun içinde Hazret-i Osman'ın cemalini bol bol seyrettim. Altıncı gökte zebercedden yapılmış bir mihrâb gördüm, çok geniş ve çok uzundu, onun içinde de, Hazret-i Osman'ın yüzünün güzelliğinin timsali vardı, bol bol gördüm. Yedinci gökte de bir mihrâb vardı. Yeşil zümrüt tanesinden yapılmıştı, onun içinde Hazret-i Osman'ın cemali konulmuştu, baktım ve doydum. Gökteki melekler de gelip Osman'ın cemalini seyrediyorlardı. Durmadan Cenab-ı Hakkı tesbih ve takdis ediyorlardı.

— Bu Osman'ın sureti ne zamandanberi buraya konuldu? dedim. Cebrail Aleyhisselâm:

— Zülcelâl Hazretlerine yemin ederim ki, Hazret-i Âdem halkedilmeden dört yüz bin sene evvel Hazret-i Osman'ın bu mübarek suretleri yedi gökte bulunan mihrâblarda vardı. Bu Hazret-i Osman'ın güzel amellerinden ve iyi işlerinden dolayı idi, dedi.»

Hazret-i Osman'ın yapmış olduğu salih amelleri çoktur. Biz burada birkaç tanesini sayacağız:

1 — Fakirlere bakar ve onları giydirirdi.
2 — Geceleri çok zaman sabahlardı, devamlı Kur'an okurdu.
3 — Her gün oruç tutardı, çok zaman oruçlu bulunurdu.
4 — Açları doyurur, öksüzlerin halini sorardı.
5 — İhlâs Sûresini devamlı okurdu.
6 — Kalbinde mü'minlere karşı hiç bir kin ve adaveti bulunmazdı.
7 — Başına gelen her musibet ve acıya sabrederdi. Gazabını yener ve kimseyi şikâyet etmezdi.

46. MENKIBE: Ebû Osman Hayri (Allah ona rahmet eylesin) LETÂİF adlı kitabında Peygamberimizin buyurduğu şu hadisi şerifi yazmıştır:

«Mîrâç gecesinde birinci kat semaya çıktığımda, Osmanın şeklini gördüm.

— Bu dereceye ne sebeple ulaştın? dedim.

— Gece namaz kılmakla, dedi.

İkinci kat semaya vardığımda Hazret-i Osmanın benzerini, orada da gördüm.

— Bu rütbeye ne ile ulaştın? dedim.

— Kur'an-ı Kerîm okumakla, dedi.

Diğer sema katlarında yine kendi şeklini gördüm.

— Bunlara ne ile eriştin? dediğim de:

— İhlâs sûresini devamlı okumakla, dedi.

Dördüncü katta:

— Resulullahın akrabasına nasihat yapmakla. Beşinci gökte:

— Mescidde itikâf etmekle. Altıncı gökte:

— Cenab-ı Haktan hayâ etmekle. Yedinci gökte:

— Musibetlere ve belâlara sabretmekle bu derecelere kavuştuğunu söyledi.»

Burada Hazret-i Osmanın ayrı ayrı rütbelere ulaşması, kendi çalışması sayesinde ve güzel niyeti mukabilindedir. Kendisini örnek kabul ettiğimiz takdirde bizler de onun yoluna girersek o mübareğin feyzinden hissedar oluruz inşaallah.

47. MENKIBE: Yukarıda Hazret-i Osman'a (Zinnureyn) denilmesinin hikmetinden azıcık bahsetmiştik. Şimdi ise bu konuyu biraz daha açıklayalım:

Yüce Allah, Hazret-i Musa'ya iki nur vermişti. Bunlar Tevratın Nuru ile Yed-i Beyzâ'nın nuru idi. Hazret-i Osman'a da iki nur vermişti. Bunların birisi, Hazret-i Rukiyeyi alması, diğeri de Ümmü Gülsüm'ü nikâhlaması nurları idi. Yani Resulullahın iki göz nuru kerimelerini ayrı ayrı nikâh etmiş ve «Zinnureyn» yani iki nur'a sahip olmuştu.

Hazret-i Osman'a «Zinnureyn» denilmesinin bir sebebi de, iki defa hicret ettiğindendir. Birinci hicret Habeşistana, ikincisi oradan Medine-i Münevvereye.

Bir üçüncü izahı da şöyledir: Hazret-i Osman, iki muharebede yara aldığı içindir. Birisi Bedir, diğeri de Hudeybiyedir. Bedir muharebesinde Resulullah sallallahü aleyhi ve sellem:

«Ey Osman! Ben senden sen de bendensin», buyurdular. Resulullah, «Hem kendi nuruna hem de benim nuruma sahipsin», demek istedi. Hüdeybiye gününde bi'at-ı Rıdvanda Resulullah:

— Bu iki elimin birisi de Osmanın elidir. Böylece bi'at'ı Rıdvan ettim, buyurmuştur.

Resulullah'ın iki kıymetli eli birbirine değince, bir elinden güneş gibi, diğer elinden ay gibi iki nur parladı. Resulullah: «Bu iki nur Osmanındır, Osman, daimi olarak cennette benim arkadaşımdır», buyurdu.

İki nur hakkında şu görüş de ileri atılmaktadır: Nurun birisi geceleri ibadet etme nuru, diğeri de, gündüzleri tuttuğu oruçların nurudur, denildi. Bu iki nurun biri îman, diğeri Kur'an nurudur da denildi. Biri zâhirin nuru diğeri batının nurudur da, denildi.

Herkes ittifakla kabul etmiştir ki, Hazret-i Osman (r.a.) zamanının şeyhi idi. Yetimlere, dertlilere, öksüzlere, kimsesizlere bir baba idi. Onlara karşı son derece şefkat sahibi idi. Medine-i Münevverede bir aç veya çıplak görse veya duysa hemen onun çaresine bakar, giydirir ve yedirirdi. Onların arzularını yerine getirmedikçe kendisi ne yer, ne içerdi.

Hazret-i Osman, Kur'an'a en büyük hizmet edenlerden birisi idi. Mübarek elleriyle yazmış olduğu dört kadar Kur'an'ı dünyanın dört ayrı bucağına göndermişti. Yirmi sene devamlı yatsı namazından sonra dört rek'at ayrıca bir sünnet namazı kılardı ve çok zaman, bu dört rek'at namazında çok fazla ihlâs okurdu, ayrıca tesbihu takdisi çok getirirdi. Çok zaman vitir namazında yalnız olarak Kur'an'ı baştan aşağıya tam manasiyle okuyup hatmederdi.

Bu kadar güzel hasletler ve iyi amellerle beraber sonunda bir de şehadet mertebesine erişti. Şehid olarak Hazret-i Allahın huzuruna gitti.

Resulullah Efendimiz bir hadisi şeriflerinde buyuruyorlar ki:

— «Ey Allahım. Osman Bin Affân senin hesabın için hayâ eder», dedim. Cenâb-ı Hak: «Ey Habibim! Bütün insanları hesaba çeksem, Osman bin Affân'ı hesaba çekmem. Ondan hesabı kaldırmışım, buyurdu.»

İŞARET: Beş şeyi işleyen beş şeyden men edilmez.

Kim ki, hayâ ederse, herkes ondan hayâ eder.

Başkasına merhamet edene, merhamet olunur.

Malını cennet yolu için harcayan cennete girer.

Kim ki, affederse, başkalarının affına ulaşır.

Allahı tanıyanı herkes tanır.

Bu beş şeyi Hazret-i Osman devamlı yapardı.

BİR NÜKTE: Düyada ve âhirette üstünlük dört şey ile kaimdir:

1 — Çehre güzelliği ile,
2 — Mal ve cömertlik ile,
3 — Kavm ve akraba ile,
4 — Velâyet ve kemal ile olur.

Ahirette Kemâlât şu dört şey iledir:

1 — Güzel ve ihlâslı ibadet,
2 — Güzel huy,
3 — Sünnete sarılmak.
4 — İyi niyet ve güzel duygularla olur.

İşte bu sekiz önemli duygu Hazret-i Osman bin Affanda mevcut idi. Yüz güzelliği ve cömertliğini bilmeyen yoktu. Resulullah'ın en yakın akrabası sayılırdı, dördüncü batında Resulullahla akrabalıkları birleşiyordu. Mü'minlerin Emiri idi. Sünnet-i Resulullahı ne fazlası ve ne de eksiği olmamak suretiyle ihya ediyordu. Kur'an'a çok büyük hizmeti oldu. Kendi eliyle yazmış olduğu Kur'anları etraf memleketlere gönderdi. Bu şekilde kıyamete kadar okunacak olan Kur'an-ı Kerime ortak olmuş oldu, okuyanlara iştirak etmiş sayıldı.

İYİ HUYLU olması: Resulullah kendi kızını Hazret-i Osman'a nikâhlarken kendisi hakkında buyurduğu sözler onun güzel huylu olmasına kâfidir.

İBADETİNİN GÜZELLİĞİ: Bundan önce bu husus açıklanmıştı.

SİRETİ: Yani iç güzelliği, niyet ve arzusu: Ebû Hüreyre bir gün Hazret-i Osmanın yanına gidiyordu. Yolda bir kadına gözü ilişti. Ne zaman ki, Hazreti Osmanın huzuruna çıktı, Osman:

مَالِي أَرَاكُمْ تَدْخُلُونَ عَلَيَّ وَأَثَرُ الزِّنَا فِي أَعْيُنِكُمْ

«Ne oluyor bana ki, gözlerinizde zinâ eseri görüyorum», dedi.

— Ey Mü'minlerin Emiri! Muhammed Mustafadan sonra vahy var mı? diye sordu:

Cevabında.

— Evet, Vahy inmez, fakat mü'minin firâseti doğrudur. Hazret-i Resulullah bu hususta şöyle buyurmuştur:

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَاِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُوْرِ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ

«Mü'minin firâsetinden korkunuz. Zira mü'min Allah'ın nuru ile görür.»

İŞARET: Müslümanlığın devamı dört şey'e bağlıdır: Bunlar da Kur'an okumaya, temizliğe, ibadet ve mücahedeye devamdan ibarettir. Cenâb-ı Hak bu dört şeyi de Hazret-i Osman'a bahşeylemiştir.

Kur'an-ı Kerimi herkesin okuması için yazdı. Rûme kuyusunu herkesin içmesi için satın aldı. Mescidi şerifi ibadet için genişletti. Tebûk muharebesinde bütün orduyu giydirdi ve zaferi İslâma mal etti.

48. MENKIBE: Hazret-i Osman (r.a.) Fahri âlemin evinde yiyecek ve içecek kalmadığını, Resuli Kibriyanın allelerinin renklerinin açıktan değiştiğinin farkına vardı. O sırada Resulullah mescidde namaz kılıyordu. Bu hali sezen Hazret-i Osman, Selmân-ı Fâr'isi (r.a.) Hazretlerine:

— Neden daha evvel haber vermedin? diye sitemde bulundu. Hemen bir beali koyun, bir kısım bal ve bir çuval un aldırdı. Hazreti Aişenin evine bu malzemeyi götürdü.

— Ey Aişe! Ey mü'minlerin validesi! Resulullah'ın bunları hanımları arasında taksim buyuracağını tahmin ediyorum. Hiç bölmesin, ben hep evlerine ayrı ayrı bu kadarlık bir gıda maddesini götüreceğim, dedi.

Hazret-i Aişe:

— Müsaade ettim, koyun kesildi. Ekmek hazırladım. Resulullah câmiden geldiler. Unu, ekmeği ve balı görünce; «Bunları kim getirdi?» diye sordu. «Hazret-i Osman getirdi», diye söyledim. Diğer ailelerine de taksim etmek istediler. Onlara da ayrı ayrı götürdüğünü söyledim. Mübarek ellerini semaya kaldırarak şu duayı yaptı:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِعُثْمَانَ مَا تَقَدَّمَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَمَا أَعْلَنَ وَمَا أَسَرَّ ۞

«Ey Allahım! Osmanın geçmiş, gelecek, gizli, âşikâr bütün günahlarını affet,»

49. MENKIBE: Bir gün Hazret-i Osman'a bir kısım kişiler:

— Ey Emîrel Mü'minîn! Bu kutsal makama ne ile ulaştın?» dediler?.

Cevabında şöyle buyurdu:

— Allah'ı sağ tarafıma, sünneti sol tarafıma aldım. Ve kesinlikle bildim ki. Hazret-i Allah bütün halime vakıftır.»

Rivayet olunur ki: Hazret-i Ali Kerremallahu Veçhehu, Hazret-i Fatıma üzerine bir kadın almak istedi. Bu durum Resulullah'a ağır gelip bundan dolayı üzüldü. Hazret-i Ebûbekir, araya girdi, Resulullah affetmedi. Hazret-i Ömer rica etti, affetmedi. Ancak Hazret-i Osman araya girdi Resulullah affetti. Hazret-i Ebûbekir ve Ömerin istirhamlarını kabul buyurmayıp Hazreti Osmanın niyazını kabul buyurmasının hikmeti ne olduğunu Resulullahtan sordular. Cevabında şöyle buyurdu:

«Öyle bir kimsenin şefaatını kabul ettim ki, Cenâb-ı Haktan, yer ile göğün değişmesini veya bu ümmetin günahkârlarının affolmasını istese Hazret-i Allah kabul buyurur. Yer ile göğü değiştirir, yahutta bu ümmetin günahkârlarını affeder», buyurdu.

50. MENKIBE Hazret-i Resulullah bir gün Aişe Validemizin evinde bulunuyordu. Hazret-i Osman dört deve yükü buğdayı Resulullah'ın evine göndermişti. Hizmetçileri geri gelince:

— Sizin gönderdiğiniz buğdayları Resulullah Muhacirlere verdi, dediler.

Hazret-i Osman bunun üzerine dört deve yükü buğday daha Resulullah'a gönderdi. Bu sefer hizmetçileri:

— Efendim, onları da Resulullah Ensara verdi, dediler.

Hazret-i Osman tekrar dört deve yükü buğday daha gönderdi. Resulullah bunu kendi hanımları arasında taksim buyurdu. Sonra hizmetçilere:

— **Büyüğünüze ne kadar buğday geldi?** diye sordu.

Hizmetçiler, on iki yük buğday geldiğini söylediler. Osman'ın hiç kendisine buğday bırakmadığını Resul-i Ekrem anladı. Bunun üzerine mübarek ellerini kaldırıp:

— **Ey Allahım! Osman'ın bağışlamasından âciz kaldım, Bana verenlerin hepsinin karşılığını verdim. Ancak Osmanın verdiğinin karşılığını vermekte âciz kaldım. Sen ona en iyi karşılığı ver.**, buyurdu.

Hemen Cebrâil geldi:

— Ey Allahın Resulü! Cenâb-ı Hak sana selâm eder ve der ki: «Biz ondan râzıyız, kendisini sana cennette komşu edeceğiz. Arasat meydanındaki hesabı ondan kaldırdık. Sen onu mükâfatlandırmaktan âciz kaldınsa, biz ona karşılık vermekten âciz değiliz.»

51. MENKIBE: Hazret-i Osman bir gün yedi tabağa yedi çeşit yemek koydurup hizmetçilerinin eline verip Resulullah'a götürmelerini emretti. Hizmetçiler tabakları Huzuru Resulullah'a koydular.

Resulullah:

— **Haydi gidin, efendinize selâm söyleyin,** buyurdular.

Hizmetçiler:

— Ey Allahın Resulü! Bizi de size hediye olarak gönderdi, dediler.

Resulullah:

— **Ey Allahım, Osman'ı sana havale eyledim,** buyurdular.

Derhal Cebrâil aleyhisselâm geldi, Cenâb-ı Hakkın:

— **Ey Habibim! Osman'a benden selâm söyle. Huld ve Nâim Cennetlerini bu hediyesine karşılık olarak ona bağışladım»** buyurduğunu haber verdi.

52. MENKIBE: Hazret-i Ali Efendimiz, evlenip Fatıma validemizi alacağı zaman, elinde para yoktu, zırhını pazara çıkarıp satmak istedi. Bu para ile düğün masraflarını görecekti. O sırada Hazret-i Osman Pazardan geçiyordu. Hazret-i Alinin zırhını tanıdı. Satıcıyı çağırdı:

— **Acaba bu zırhın sahibi buna ne kadar para istiyor?** dedi.

Satıcı:

— Dört yüz dirhem istiyor, dedi.

— Gel parasını vereyim, buyurdu.

Hazret-i Osman'ın evine gettiler. Zırhı satın aldı ve parasını verdi. Sonra bu zırh ile beraber dört yüz dirhem daha ilave eyledi. Hazret-i Aliye gönderdi.

— Bu zırh senden başkasına yakışmaz. Bu dört yüz dirhemi düğünde harca ve bizi mazur gör, buyurdu.

53. MENKIBE: Hazret-i Osman öyle cömert bir insandır ki, bir gün Şamdan kervan geldi, Hazret-i Osmanın yüz çuval unu gelmişti. O sıralarda Medine-i Münevverede kıtlık baş göstermişti. Sahabe, Osmanın buğdayı geldiğini duyunca, hepsi almak için pazarlığa girişti. Hazret-i Osman hiç birisine vermedi. Ve buyurdu ki:

— Ben bunu kıymete koydum, sizden daha fazla ücret verene vereceğim, dedi.

Sahabe müteessir oldular. Hepsi birlikte Hazret-i Ebûbekirin yanına gittiler.

— Ey Mü'minlerin reisi! Hazret-i Osmanın malı geldi, bir ölçek buğdaya yedi dirhem verdik vermedi. «Sizden fazla veren ve sizden daha iyi alıcım var», dedi.

Hazret-i Ebûbekir:

— Ya Osman, ortalıkta kıtlık var, Resulullah'ın ashabından, Ensar ve Muhacirinden daha hayırlı müşteri olur mu? Bunlara niçin vermiyorsun? dedi.

Bir rivayete göre bu sözleri Ashab-ı Kiram söyledi. Ebûbekir onları şöyle ikaz buyurdu:

— Siz Hazret-i Osman hakkında kötü düşünmeyin, aranızda bir münakaşa da olmamıştır. O, Resulullah'ın cennette komşusudur. Binaenaleyh, siz biraz sabırlı olun, onun sözünü iyice anlayamadınız: size rumuzlu söz söylemiştir; yanına beraber gidelim, bakalım ne diyecektir.

— Ey Osman! Sahabeler senin bir sözünden çok müteessir olmuştur.

Hazret-i Osman:

— **Evet ey Resulullah'ın halifesi! Onlardan iyisi bire yedi yüz veriyor, bunlar bire yedi veriyorlar. Biz bu buğdayı bire yedi yüz verip alana verdik,** buyurdu.

Ondan sonra Hazret-i Osman, yüz deve yükü unu Medine'de bulunan bütün fakirlere parasız olarak dağıttı. Yüz deveyi de ayrıca kurban edip etini müslüman fakirlere dağıttı, onları bolluğa kavuşturdu.

Hazret-i Ebûbekir, Osmanın bu hareketinden çok memnun oldu. Hazret-i Osman'ın alnından öptü ve kendisini taltif etti ve:

— Ashab-ı Kiramın senin sözünü anlayamadıklarını önceden anlamıştır, buyurdu.

Hazret-i Ebûbekir o gece Resulullah'ı rüyasında gördü. Güzel elbiseler giymiş, mübarek başına sarık sarmış, elinde bir kısım çiçekler ile tebessüm buyurarak bağdan geliyordu. Hazret-i Ebûbekir:

— Ey Allahın Resulü, ne taraftan teşrif buyurdunuz? diye sordu.

Resulullah:

— **Hazret-i Osmanın ziyafetinden geliyorum, kendisi çok esaslı bir sadaka dağıttı; Hazret-i Allah ona dört yüz yük misk ve anber verdi,** buyurdu.

54. **MENKIBE:** Hazret-i Fahri âlem bir hadisi şeriflerinde şöyle buyuruyorlar:

— **Hazret-i Osmanın şehid olduğunu duyan ve okuyan yahutta düşünen müslümanların müteessir olup gözlerinden yaşlar akarsa, ölüm anında (Lâbüşrâ) müjde yok diye bir seda duymaz. Onun gözü, kabirde ve kıyamette karanlıkta kalmaz. Gönlü dünyada ve âhirette ayrılık derdi çekmez.**

55. **MENKIBE:** Hazret-i Ali Kerremellahu Veçhehu Efendimiz:

— Kıyamette evvelâ kimin hesabı görülür? diye Resulullah'a sormuş.

Resulullah:

— **Evvelâ Benim. Ondan sonra Ebûbekirin, sonra Ömerin, sonra senin hesabın görülür,** buyurdu.

Hazret-i Ali:

— Ey Allahın Resulü! Hazret-i Osmanın hesabı nasıl oldu? diye sordu.

Fahrî âlem (s.a.v.) Efendimiz:

— **Bir ara Osman'a bir işim düşmüştü. O işi Osmanın gizli gizli yapmasını istedim. O da isteğimi gizlice yerine getirdi. Ben de Cenâb-ı Haktan Hazret-i Osmanın hesabının gizli yapılmasını arzu ettim.»** buyurdu.

Hazret-i Osman devamlı şu duayı yapardı:

اَللّٰهُمَّ احْفَظْ دِيْنِي وَاِسْلَامِي
وَاَمَانَتِي وَاِيْمَانِي وَفَرْجِي

«Ey Allahım, dinimi, islâmımı, emânetimi, imanımı ve kuvvetimi sen muhafaza buyur.»

Onun ihlâslı duası asla red edilmiyordu. Onu Cenâbı Hak çok seviyordu. Ona Cebrail vasıtasiyle selâm söylemişti. Onun cömertliği yüzünden çok büyük ihsanlara mazhar oldu. Resulullah'ın göz bebeği sayıldı. Resulullah ile cennette beraber bulunacağı *husus* kesinlikle açıklandı.

Hazret-i Osmanın üstünlüğünü anlatan bazı hadisler:

1 —

عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَوَلِيِّي فِي الْاٰخِرَةِ

«Osman İbn-i Affân dünyâda ve âhirette herkesten bana yâkındır.» (Bu hadisi ibni Mâce rivayet etmiştir.)

2 —

عُثْمَانُ اَحْيَى اُمَّتِي وَاَكْرَمُهَا

«Hazret-i Osman, ümmetimin içinde en faxla hayâ ve saha ile mevsuf olanların birincisidir.» (İbn-i Mâçe rivayet etmiştir.)

3 —

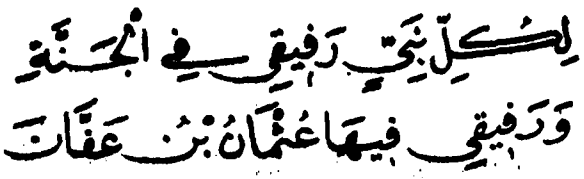

«Cennette her peygamberin bir arkadaşı vardır. Benim de Cennette arkadaşım Hazret-i Osmandır.» (İbn-i Mâce rivayet etmiştir.)

4 —

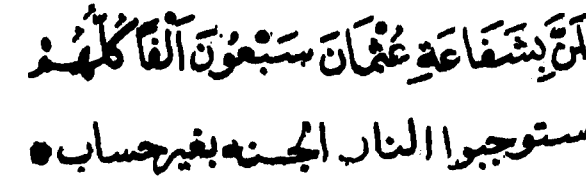

«Cehenneme müstahak olanlardan yetmiş bin kişi hazret-i Osmanın şefaatı ile cennete girerler.» (İbn-i Mâce rivayet etmiştir.)

5 —

«Hayâ imandandır. Hazret-i Osman ise, Ümmetimin ziyâde hayâ edenidir. (Taberani rivayet etmiştir.)

6 —

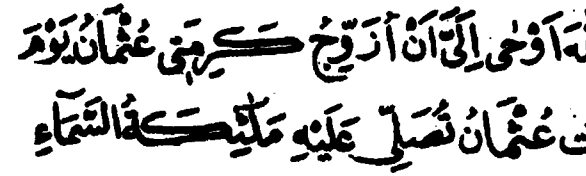

«Muhakkak Allah Kerimemi Hazret-i Osman'a nikâhlamam için vahy eyledi.» (İbn-i Mâce ve Tirmizi rivayet etmişlerdir.)

7 —

«Hazret-i Osmanın ölüm gününde melekleri onun üzerine selâtü selâm ve Osmanın cenazesine iştirak ederler.»

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hazret-i Ebûbekir, Ömer ve Osman

1. MENKIBE: İmam-ı Begavî'nin (Allah ona rahmet eylesin) Mesâbîh adlı hadis kitâbında Enes bin Mâlikten rivâyet edilen bir hadisi şerifte Resul-i Ekrem (s.a.v.) Efendimiz Ebûbekir, Ömer ve Osmanla (Allah onlardan râzı olsun) beraber Uhud dağında bulunuyordu. Dağ sallanmağa başladı. Resulullah şerefli ayağı ile dağa vurup:

— «Ey Uhud rahat ol. Çünkü üzerinde nebi, sıddık ve iki şehid vardır», buyurdular.

2. MENKIBE: Yine Mesâbih adlı kitapta Ebû Mûsel-Eş'arî (Allah ondan râzı olsun) anlatıyor:

«Medine-i Münevvere'de bir bağda Resul-i Ekremin huzurunda bulunuyordum. Bir zât gelip kapıyı çaldı. Resulullah:

— Hemen kapıyı aç ve geleni Cennetle müjdele, buyurdular.

Hemen kapıyı açtım. Baktım ki, gelen Hazret-i Ömer, kendisini cennetle müjdeledim. Kendisi bu müjde karşısında Cenâb-ı Hakka sonsuz hamdü senalarda bulundu. Arkasından bir kişi daha kapıyı çaldı. Yine Resulullah bana:

— Kalk kapıyı aç ve geleni cennetle müjdele, buyurdu. Kalktım, kapıyı açtım, baktım ki, gelen Hazreti Ebûbekirdir. Ona da cennet müjdesini verdim. Kendisi Hakka hamdü sena etti. Tekrar kapı çalındı. Gene Resul-i Ekrem Efendimiz bana:

— Kalk kapıyı aç, geleni Cennetle müjdele ve başına gelecek belâlarla onu tekrar müjdele, buyurdu.

Kapıyı açtım. Baktım ki, gelen Hazret-i Osmandır. Fahr' âlem Efendimizin buyruklarını kendisine söyledim. Cenâb-ı Hakka hamdetti.»

3. MENKIBE: Mesâbih-i Şerif'te güzel hadislerden olarak İbn-i Ömer tarafından rivayet edilmiştir ki:

«Resulullah zamanında Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali hakkında konuştuğumuz vakit kendileri hakkında «Allah onlardan razı olsun», derdik.»

4. MENKIBE: Lübâbül Elbâb adlı kitapta Ömer Delhaki (r.a.) buyurmuştur: Şemr b. Havşeb İslâm büyüklerindendi. Hak yolunun yolcusu ve âriflerin senbolü idi. Bir zaman öğle namazını kılıp evine gidiyordu. Yolda iki kimsenin birbirleriyle şiddetli münakaşa ettiklerini gördü. Kendilerine yaklaştı.

— Siz zâhirde müslümansınız, giyimleriniz müslüman giyimi, sözleriniz ise çok çirkin. Bu sözler câhil kimselerin sözlerine benziyor, dedi.

Şemr b. Havşeb diyor ki:

— Münakaşa edenlerden birisi bid'at ehli olduğu için inandığı batıl dâvasını sağlama çıkarmak için diğer ehli sünnet mezhebinden olan kimse ile haksız olarak münakaşa ediyordu. Hatta bunlardan bir tanesinin iddiası şu idi:

— Muhammed Mustafadan sonra Hilâfet Hazret-i Alinin hakkı. Hazret-i Ebûbekir, Ömer, Osman bu hilâfeti zorla aldılar, diyor. Ona dönerek şöyle söyledim:

— Bu çeşit konuşmalarda bulunma, Muhammed Mustafadan sonra en hayırlı insan Hazret-i Ebûbekir, sonra Hazret-i Ömer, ondan sonra Hazret-i Osman ve sonra da Hazret-i Ali'dir (Allah onlardan râzı olsun), dedim.

Sünniye de şöyle söyledim:

— Bu adamla münakaşayı bırak. Allah bunun cezâsını verir.

Sünni olan zât:

— Sizin aramızda hakemlik yapmadıktan sonra bunun yakasını bırakmam, dedi.

— Lâhavle velâ kuvvet illâ billah, Hazret-i Resulullah âhirete teşrif buyurdu. Vahyi ilâhi de kesildi. Sizin aranızda ben nasıl hüküm verebilirim? dedim.

Sünni etrafına baktı, karşıda bir hamamın yandığını, etrafa ateş saçtığını farketti. Bu esnada Sünni, Râfizi'ye:

— İnsaflı ol doğru konuş, batıl yolda yürüme. Aksi halde her ikimiz şu yana hamama gireceğiz, hak üzere olan yanmaz, kurtulur, batıl yol üzere olan yanar kurtulur, demiştir.

Rafizî:

— Hak üzere benim, hiç korkum yoktur, ateşe girmeğe de hazırım, dedi.

— İnadlaşmayınız, Cenâbı Hak bizi bu gibi şeylerden uzaklaştırmıştır, dedimse de fayda vermedi. İkisi de ateşin önüne gittiler. Sünnî:

— Ey Rabbim! Hamdü sena, fazlü kerem senin içindir. Seni ve meleklerini şâhid tutuyorum. Hiç şüphem yoktur ki, Resulullahdan sonra en hayırlı insan Muhammed Mustafa ile mağarada kalan ve onun yoluna canını feda etmekten çekinmeyen, bütün servetini Hak ve Resulullah uğruna veren Ebûbekir, sonra Ömer, sonra Osman ve sonra da Hazret-i Aliyyül Mürtezâdır. (Allah onlardan râzı olsun). Benim inanışım budur. Şâyed benim itikadım hak üzere ise, bu ateşi Hazret-i İbrahim'e gülistan yaptığın gibi bana da yap Allahım. Beni yakma Rabbim, diyerek kendisini ateşe attı. Sonra Rafızî:

— Ey Rabbim! Hamdü senalar sana, şükürler ve sıtayişler de sanadır, senin içindir. Benim inanışım da Resulullahdan sonra en hayırlı insan Hazret-i Alidir. Ebûbekir, Ömer, Osman haksızlık yapıp ondan hilâfeti aldılar. Ben bu üçünden memnun değilim. Ey Rabbim, şâyed benim sözüm doğru ise, bu ateşe beni yaktırma, dedi. Ve ateşin içine girdi. Kapıcı kapıyı kapadı.

Şemr b. Havşab diyor ki:

— Bunların durumu ne olacak? diye telaşlanıyordum. İkindi zamanı oldu. Külhanın kapısı kendiliğinden açıldı. İştiyakla kapıdan kimin çıkacağını gözlüyordum. Sünni az miktarda terlemiş bir halde dışarı çıktı. Hemen sünnî'ye sarıldım, öptüm ve kendisini kucakladım.

— Ateşin içinde ne yaptın? diye sordum. Kendisi bana ateşin içinde geçirdiği hadiseyi şöyle anlattı:

— Beni güzel bir bahçeye götürdüler. Orada döşekler serilmiş, bana buraya yat, dediler. Bu ana kadar yatıyordum. Biraz önce uyandırdılar. İkindi olmuştu. Cemaatla namaza yetiş, dediler. Ben de geldim, dedi.

Sünninin elinden tuttum, külhancıyı çağırdım. Râfızi'nin kömür olmuş vücudunu ateşin içinden çıkarttım. Baktım ki alnı yanmamış onun üzerinde üç satır yazı var.

İlk satırda: «Bu, tuğyan ve isyan eden bir kimsedir», yazılıydı.

İkinci satırda: «Ebûbekir, Ömer, Osman'a hürmet etmedi», yazılmıştı.

Üçüncü satırda: «Cenâb-ı Hakkın rahmetinden ümidsizdir», yazılmıştı.

Bu manzarayı seyreden Râfızilerden dört bin kişi kadar ehli sünnet mezhebine girdi. Üç gün devamlı olarak insanlar etraftan gelip Rafızinin vaziyetine baktılar. Hazret-i Allah'ın gazabını görüp ibret aldılar. İnsanlar uzaklara mektup yazarak, bundan böyle Hazret-i Ebûbekir, Ömer ve Osman hakkında kötü sözlerde bulunulmasını şiddetle men ettiler. Ateşe girme hadisesi aklı başında olan kimseler için büyük bir ibrettir. Hakkı Hak bilip Hakka bağlanmak, batılı batıl bilip batıldan kaçınmak insanlar için en önemli vazifelerden birisidir.

5. MENKIBE: İstanbul'da Koca Mustafa Paşa camiinde vâiz ve Sünbül Efendi seccâdesinde halife olan Şeyh Hasan (Allah ona rahmet eylesin) Hazretleri anlatıyor:

— Arap yarımadasında seyahat ederken, Hasan-ı Basri'nin kabr-i şerifini ziyaret etmek kasdiyle Basra'ya vardım. Hacı Ahmed adında bir mü'minin evinde misafir kaldım. Kendisiyle sohbet ederken bana şunu anlattı:

— Memleketimizde Yahyâ isminde bir imam vardı. İlim ve iyi ahlâk sahibi idi. Ancak kendisi Râfizi idi. Sık sık Ebûbekir, Ömer, Osman hakkında kötü kötü sözlerde bulunurdu. O kadar ki, gelen valilerle iyi geçiniyordu. Onun için kimse ona bir şey yapamıyordu. Hatta beni bir gün valiye şikâyet etti. Ben arkasında namaz kılmıyorum diye beni kötülemek istemişti. Vali beni çağırdı:

— O, imamın arkasında namaz kılacaksın. Aksi halde halin perişan olur, dedi.

Ben de kendisine:

— Sultanım, göre göre insan kendisini ateşe atar mı? Onun durumunu bildikten sonra ben onun arkasında namaz kılmam. Siz bilirsiniz. Başımı koparsanız, yine ona uymam, dedim.

Oradan dışarı çıktım. Birkaç gün sonra imâm Yahya'yı çarşıda gördüm:

— Bütün müslümanlar yanıma gelin, diye bağırıyordu.

Acele olarak yanına gittik. Avucu diş ile dolu idi.

— Ne oldu? diye kendisine sorduk.

— Bunlar ağızımdaki dişlerimdir. Gece rüyamda gördüm ki, kıyamet kopmuş, son derece susamışım. Mahşer yerine giderken, bir güzel havuz gördüm. Havuzun yanında nur yüzlü bir ihtiyar duruyordu. Susayanlara su veriyordu. Kendisine yaklaştım:

«Sen kimsin?» diye sordum.

«Ben Ebû Bekir Sıddîkım» dedi.

«Seni dünyada iken sevmezdim, suyunu de istemem», dedim. Havuzun arka tarafında dolaşmağa başladım. Orada uzun boylu, heybeyli bir kimseye rastladım. O da aynı havuzun başka kanalından gelenlere su dağıtıyordu.

«Sen kimsin?» dedim.

«Ben Hazret-i Ömerim», dedi.

«Seni dünyada zaten sevmezdim, şimdi de suyunu içmem», dedim.

Havuzun diğer köşesine döndüm. Orada halim, selim bir ihtiyar gördüm. Kendisinin kim olduğunu sordum, bana:

Hazret-i Osman olduğunu söyledi. Herkese su dağıtıyordu, yüzü nur gibi parlıyordu, herkes onu seviyor ve okşuyordu. Ben ona:

«Seni dünyada sevmezdim, şimdi de suyunu istemem», dedim.

Havuzun diğer köşesine doğru döndüm. Orada iri yapılı orta boylu şecaatli bir insan gördüm. O da havuzun son köşesinde müslümanlara su veriyordu. Kendisinin kim olduğunu sordum. Hazret-i Ali olduğunu söyledi. Hemen kendisinin ayaklarına kapandım, ayaklarını öptüm:

«Çok susadım, bana bir bardak su ver, ne olur», dedim.

«Yukarıda benim arkadaşlarıma tesadüf etmedin mi?» dedi.

«Rastladım, ama onları sevmediğim için sularını da içmedim. Seni ise, çok seviyorum. Suyundan içmek istiyorum ve sana köle olmak bana şereftir», dedim.

Bunun üzerine Hazret-i Ali yüzüme bir tokat vurdu. O ağrı ile uyandım. Dişlerim avucuma doldu. Ey mü'minler! Bu ana kadar kötü yolda idim. Bundan sonra o eski ve çirkin yolu bıraktım, Allah'a hamdü sena olsun ki, o çirkin yol üzerinde canımı almadı. Dört büyük halifenin sevgi ve aşkını kalbime yerşleştirdi, dedi. Ve başından geçen kıssayı bana tafsilatıyle anlattı, dedi.

RÜBÂÎ

Eğerçi düşde oldu cümle dişden
Velî buldu saadetler o dişden
Zebaniler ona âteş müheyyâ
Ederken oldu âzâde ateşden.

6. **MENKIBE:** Bir râfızî, Hazret-i Ebûbekir, Ömer ve Osman Efendilerimizin mübarek isimlerini ayakkabısının altına yazdırmış ve onların hakkında hakaret etmekten lezzet alırmış. Bastığı yerde bu üstün zâtların isimleri yerlerde okunuyordu. Günlerden bir gün muvahhit mümin bir kimse yolda giderken, bu mübarek zâtların isimlerinin yerde bir ayakkabının izinde yazılı olduğunu görüp, yolda giden kimseyi takip eder.

Önde giden adam yoldan bir ormanlığa sapmış, gölgeliğin altına yatmış uyumuş, Sofî de aynı ayak izini takip ederek, Rafızî'nin olduğu yere gelmiş. Ayakkabısının ökçesinde dört mübarek zâtın isminin yazılı olduğunu görünce, tahammül edemeyerek hemen onu öldürmek istemiş. Fakat belki adamın bu isimlerin yazılışından haberi yoktur, başkası yazar kendisi satın alır, diyerek hemen öldürmesini isabetli görmez. Sabreder. O esnada Rafızî uyanır, karşısında bu müslümanı görür. Müslüman ona:

— Ayağının altındaki yazılardan haberin var mı? diye sordu. Rafızî nè diyeceğini bilemedi. Sofî de kılıcını gizlediği yerden çıkardı. Besmele çekerek Rafızîyi öldürdü. Sonra kılıcını kınına koyarak o Rafızînin pis leşini bir çukura atarak, üzerini çer çöp ile kapattı. Oradan ayrılıp uzaklaşacağı zaman karşıdan dört atlının heybetli bir şekilde kendisinin üzerine geldiğini gördü. Onlar:

— Sen adam öldürmüşsün, katilsin, bize öldürdüğün adamın leşini göster, dediler.

Sofî feryat edip:

— Ben katil değilim, haklıyım ve böyle bir şey yapmadım! dediyse de kurtulamadı. Dört atlıdan bir tanesi heybetli bir şekilde harbesini müslümanın göğsüne dayadı.

— Geri dön, yoksa sen bilirsin, dediler.

Çaresiz kalarak geriye döndü. Râfızînin leşini attığı kuyunun başına geldiler. Üzerindeki çöpleri kaldırınca, ne görsün, bir domuz suretine girmiş yatıyor. Dört atlı bu sağlam müslümana:

— Hazret-i Allah senin günahlarını affu mağfiret buyurdu. Cehennem ateşinden seni kurtardı. Cenneti sana nasip buyurdu, dediler.

Sofi bu müjdeden çok sevinip bunların kim olduğunu sordu.

— Biz, Ebûbekir, Ömer, Osman ve harbeyi göğsüne dayayan Hazret-i Ali'yiz, dediler.

Sofi, bu hadiseden dolayı çok sevindi ve Allah'a bol bol hamdü senalar ederek yoluna devam etti.

7. **MENKIBE:** Bir vakitler Eyüb bın Hasan adında bir tüccar vardı. Bir hükümdara kumaş, mal satmak için huzuruna çıkmıştı. Tesadüfen o esnada padişah, Hazret-i Ebûbekir, Ömer ve Osman Efendilerimizin hakkında kötü kötü sözler konuşuyor, yanındakileri de âdeta inandırıyordu. Bu sözler tüccara çok tesir etmiş ki, hükümdara nasihat etmek istedi. Fakat, üç büyük halifeye hakaret eden bu hükümdara bir şey dersem, beni öldürebilir, düşüncesiyle malını sattı hiç bir şey demedi kalktı gitti. O akşam rüyasında Hazret-i Muhammedi gördü. Hükümdar da huzurlarında bulunuyordu. Resulullah tüccara iltifat buyurarak:

— Behim ashabıma reva olmayan kelâmlarda bulunan bu mudur? diye hükümdarı gösterdi.

Tüccar:

— Evet, budur ey Allah'ın Resulü! dedi.

Resulullah:

— Bunu sen öldür, diye emir verdi.

Tüccar:

— Yanımda onu öldürecek bir şeyim yoktur, dedi.

Server-i Kâinat, tüccarın eline bir kama verip:

— Bununla öldür! buyurdu.

Tüccar: Allah'ın inayetiyle bıçağı hükümdarın boğazına sokarak öldürdü. Sonra uykudan uyandı. Rüyasını padişaha anlatmağa gitti. Sarayın kapısından girdi, orada ağlama ve vaveyla sesleri duydu.

— Ne oldu? diye sordu.

— Bu akşam hükümdarı yatağında öldürmüşler, dediler.

İşte o da kendi kötü amelinin cezasını çekti. Demek o büyük zatlar hakkında kötü düşünmek veya fena sözlerde bulunmak insanın akıbetini perişan eden bir harekettir.

8. MENKIBE: Tebriz şehrinde bir Râfızî vardı. Gece gündüz onun işi üç büyük zat-ı muhterem'e hakaret etmekti. Bu yaptığı düşmanca konuşmalardan ve çirkin inanışlardan zevk alıyor, başkalarına aşılamak istiyordu. Kendisi, Hazret-i Ebûbekir, Ömer, Osman hakkında ağıza alınmayacak sözler sarfediyordu. Bir akşam rüyasında şöyle görmüştü:

Kıyamet kopmuş, bütün insanlar ayakta, hayret içinde mahşer yerinde dolaşıyor. Kendisi de fazlaca susamış bir halde etrafta su arıyor. Bir kalabalık gördü; aralarında gayet nuranî bir kimse yanındakilere su dağıtıyor. Râfızî o nurlu mübarek zatın yanına gidip su ister. İhtiyar adam Râfızîye su verir. Rafızî su dağıtan kimsenin kim olduğunu sorar.

— Bu mübarek zatın ismi Ebûbekir'dir, derler.

Bu mübarek ismi duyunca Rafızî, suyu içmeden geri verir. Arkadan bir topluluk daha geçer. Yine aralarında top yüzlü bir zat herkese su dağıtır. Rafızî bu zattan da su ister. İhtiyar bu Rafızîye su verir. İçeceği zaman, kendisine su verenin kim olduğunu sorar. Bu zatın adının Hazret-i Ömer olduğunu öğrenir, suyu içmeden olduğu gibi geri verir.

Arkadan bir topluluk daha görür. Orada yine ihtiyar, nur yüzlü bir insan herkese su dağıtıyor. Rafızî kendisinden su ister. İhtiyar, Rafızîye suyu verir, arkasından ihtiyarın kim olduğunu sorar. Bunun Hazret-i Osman olduğunu söylerler. Rafızî suyu içmeden geri verir.

Sonra başka bir topluluğa tesadüf eder. Aralarında heybetli bir zat herkese su dağıtır olduğunu görür; gider kendisi de su ister, kendisine su verilir, sonra bu suyu dağıtanın kim olduğunu sorar.

— Hazret-i Aliyyül-mürteza'dır, derler. Hemen bu ismi Rafızî duyar duymaz, Hazret-i Ali'nin ayaklarına kapanır.

— Medet ey Ali, bana su ver, der. Hazret-i Ali:

— Benden öncekilerden neden su istemedin diye sorar.

Rafızî.

— Dünyada iken onları asla sevmezdim, onlara buğz ve düşmanlık ederdim. Onun için sularını içmedim. Sana ise çok hem çok muhabbet ederdim. Onun için senin suyunu içeceğim, demiştir.

Hazret-i Ali mübarek iki parmağını Rafızî'nin iki gözüne sokar ve ikisini de çıkarır. O heyecanla uyanan Rafızî kendisini kör olarak bulur. Hatta bazı rivayetlere göre, Kanunî Sultan Süleyman, İran seferinde Tebriz şehrine uğramış ve o körün dilencilik yaptığını görmüştür. O körden gördüğü rüyayı dinlemiştir. İşte o kör ondan sonra devamlı istiğfarda bulunmuş, yapmış olduğu o kötü hallerden ve inanışlardan vazgeçmiştir.

9. MENKIBE: Bir muvahhit müminle bir Rafızî arkadaş olmuşlar, Mekke-i Mükerreme'ye giderlerken, tanışmışlar ve yol arkadaşlığı yapmışlar. Mümin Rafızîye yol boyunca nasihat ediyordu:

— Gel bu kötü inançtan vazgeç. Bunun sonu pişmanlıktır. Dünyada rezalet, âhirette perişanlıktır. Göz göre göre neden kendini ateşe veriyorsun? Molla Cami Hazretlerinin Rafızîler hakkındaki kıt'asını duymadın mı? diye kendisini elinden geldiği kadar ikaz etmeğe ve onu doğru yola götürmeğe çalışıyordu. Ona: Dört büyük halifeyi sevmeyenin âhiri perişanlıktır, hüsrandır, diyerek ne kadar söylemişse kâr etmemiş, adam insafa gelmemiş. Şu beyit bu hususta çok meşhurdur:

«Cehud (*) imana gelmez, merd-i mülhid tövbekâr olmaz.»

Bu iki yolcu Mekke yolunda giderlerken, Rafızî, müslümanın sözlerinden hiç bir hisse almaz, itikadından vazgeçmez. Onun öğütlerini alayla karşılar. Hikmet eseri olacak ki, Mekke-i Mükerremeye yaklaşınca, bir domuz sürüsü göründü. Rafızî deve üzerinde iken aynı domuzların şekline girdi. Hemen yere atladı. Domuzlar arasına karıştı. Bütün hacılar bu hali görünce çok ibret aldılar. Aklı başında olan bir kimse bu kıssadan hisse almalı ve ona göre kendi inanışını hak yoluna yöneltmeli. Bu büyük zat-ı muhteremleri sevmeli, bunlara asla buğz etmemelidir.

10. MENKIBE: Bir zamanlar bir Rafızî ile bir Yahudi münakaşa edip dövüşmüşlerdi. Cenab-ı Hak, köpeği domuz üzerine musallat

---

(*) Cehud: Bildiği ve anladığı halde inad edip hakikati inkâr eden demektir. Yahut Yahudi mânasınadır. Hazret-i Muhammedin peygamberliğini bildikleri halde inanmadıkları için Yahudiler bu isimle anılırlar.

eder. Yahudi, Rafıziye bir tokat vurup gözünü çıkarınca, Rafızi Yahudiyi tutup kadıya götürür. Kadı, Yahudiyi azarlayıp:

— Bu adamın gözünü neden çıkardın? diye sorar.

Yahudi şu cevabı verir:

— Efendim, mahşer gününde Rafıziler Yahudilerin bineği olup, her Yahudi'nin bir Rafızi üzerine binerek cehennem ateşine gideceklerini duydum. O gün de benim bineğim bu olsun diye gözünün birini çıkardım. Çünkü hafızam zayıf, görüşüm kısa olduğundan olur ki, onu orada tanımaz olurum. Rafıziyi bulamam, yaya kalırım, bunun için bu işi yaptım ,der.

Kadı efendi ve huzurda bulunanlar Yahudinin bu sözünden memnun oldular. Rafıziyi azarladılar.

Hakikatte Rafıziler Yahudilerden daha aşağı bir millettir. Çünkü her münkirin bir iddiası vardır. Fakat Rafızinin hakka dayanan hiç bir iddiası yoktur. Molla Câmi Hazretleri Rafıziler hakkında şu kıt'ayı irad buyurdu:

Rafızî olur kıyamette Yahudi eşeği
Yeder anı mülhid-i cahil tutup elde yular.
Kibr-i nasrani elinde bir demir çomağ ile
Sürer anı ta olunca menzili dârul-bevvar.
Nice yüz bin lânet ol Hak'dan Resulünden dahi
Eşeğe, binene, yedene, sürene her ne ki var.

Rafıziler kıyamette başka bir topluluk olup, sual ve hesap görmeden cehenneme konulacaklardır. Halbuki onlara sorulduğu zaman: «Bizler, hesap görmeden doğrudan doğruya cennete gireceğiz,» derler.

Kıyamette bunlar doğru cennetin kapısına gelecekler, bir de bakacaklar ki, Hazret-i Ebûbekir Kevser Havuzu'nun başında bütün müslümanlara su dağıtıyor, Kevser Şarabını onlara bol bol veriyor.

— Dünyada biz bunu hiç sevmezdik, burada nasıl bunun elinden Kevser içeriz? Içemeyiz. Onun bulunduğu taraftan cennete girmeyiz, derler.

Cennetin diğer kapısına doğru giderler. Bir de bakarlar ki, orada Hazret-i Ömer bütün ehl-i imana havz-ı kevserden su dağıtıyor. Gene inatları üzerine:

— Biz dünyada bunu hiç sevmezdik, bunun elinden yine havz-ı kevser istemeyiz, derler.

Oradan uzaklaşıp cennetin başka bir kapısından içeri girmeğe gayret gösterirler, bir de bakarlar ki, o kapıda Hazret-i Osman müslümanlara havz-ı kevserden su dağıtıyor.

— Biz bunu dünyada hiç sevmezdik, onun bulunduğu kapıdan içeri girmeyiz, onun elinden havzı kevser içmeyi arzulamayız, derler. Buradan da uzaklaşırlar. Dolaşırlar ve nihayet cennetin ayrı bir kapısını aralar ve orada Hazret-i Ali Kerremallahu vechchu Hazretlerinin bulunduğunu öğrenirler. Bunlara Hazret-i Ali sorar:

— Ebûbekir Sıddîk, Ömerül-Faruk ve Hazret-i Osman'ın bulunduğu kapılara uğramadınız mı?

Rafıziler:

— Onları asla dünyada sevmezdik, bundan dolayı onların kevser şarabını içmek istemedik, bulundukları kapılardan da içeri girmeği arzulamadık, biz dünyada iken ancak seni severdik, senin mübarek elinden kevser şarabını içmek isteriz, senin kapından cennete dahil olmağı arzularız, derler.

Hazret-i Ali:

— O mübarek üç zevattan izin alınmadıkça, cennete girilemeyeceğini bilmiyor musunuz? Kevser şarabından da size içirmiyorum, uzaklaşın yanımdan, der.

Hazret-i Alinin yanında duramayan Rafıziler, kabahatlarını anlarlar ve kimseden fayda olmayacağını bilirler. Binlerce pişman olduklarını biribirlerine söylerler. Bunlar bu perişanlık içinde iken, onlara ayrı ayrı birer Yahudi gönderirler. Yahudiler:

— Şimdiye kadar biz sizleri arıyorduk, size binip mahşere gidecektik, nerde kaldınız? derler. Halbuki ondan daha evvel onlara Hıristiyanlar takılacak ve Rafızilerin her birini sakalından yakalayıp mahşer yerine götürecek ve orada rezil ve perişan olacaklardır. Ondan sonra Allah yardım etsin. Zebaniler gelip bulundukları hal üzere cehenneme götürürler. Mahşerdekiler bunlardan uzaklaşıp yüz çevirirler.

Bu dünya-yı denî perverde kim nimetleri fânî
Niçin âkil ede bir iş ki, bâz vere peşimanî.

11. **MENKIBE**: Meşayihten birisi naklediyor: «Medâyinde bulunuyordum. Nerede olursam olayım, kim ölse onun için kefen alıp onu defnetmeğe azmetmiştim. Bir gün Kûfe'den bir kervan geldi, aralarında bir cenaze var idi. Yardımcımı kefen almağa gönderdim. Ben

de ölünün yanına gittim. Karnına bir kerpiç koydular, herhalde şişmemesi için yaptılar. Birdenbire kalkıp oturdu:

— Vahlar olsun, yazıklar olsun bana, dedi.

— Kelime-i tevhid söyle, dedim.

— Bundan sonra bu kelime-i tevhidi söylemenin kıymeti kalmadı, dedi. Bulunduğum kavim durmadan Hazret-i Ebûbekir, Ömer, Osman hakkında fena konuşmalarda ve kötü inanışlarda bulunurlardı. Ben de onlara bağlanır, o mübareklere yakışmayan sözlerde bulunurdum. Ölünceye kadar bu itikat üzere bulundum. Öldüğümde beni cehenneme götürüp, yerimi gösterdiler. Şimdi bu yolda olanları ıkaz etmem için bana yeniden can verdiler, dedi.

Ve hemen yine vefat etti. Bu fıkra Şevahidün-Nübüvve adlı kitaptan alınmıştır.

Bu fıkra dana ziyade Rafızilik yolunun çok kötü bir yol olduğunu temsil yolu ile insanlara kavratmak içindir.

12. MENKIBE: Hazret-i Ali (Kerremallahu veche) anlatıyor: «Bir şahıs devamlı olarak Hazret-i Ebûbekir, Ömer, Osman haklarında kötü söz söylerdi. Bir ara yüzünde bir yara çıktı. O kadar büyüdü ki, bütün yüzünü kapladı. Yüzü kapkara oldu. Bu yara yüzünden vefat etti. Böylece hem dünyada ve hem de âhirette rezil rüsvay halde gitti.»

Bu da Şevahidün-Nübüvve adlı kitaptan alınmıştır.

13. MENKIBE: Gene Şevahidün-Nübüvve adlı kitapta yazıldığına göre, ünlü kişilerden birisi naklediyor: Çocukluğum sırasında bir Rafızi hocam vardı. Beni de neticede Rafızi yapmıştı. Bir akşam rüyamda, kıyamet kopmuş, bütün insanlar Fahr-i âlemin etrafında toplanmış şefaat istediklerini gördüm. Ben de onlara katılarak huzur-u Resulullah'a kavuşup şefaatını istedim. Sağ tarafında halim selim bir ihtiyar, sol tarafında heybetli bir insan vardı. Bu iki şahıs beni görünce:

— Ey Allah'ın Resulü! Bu adam bizden ne istiyor? Her gün bize kötü kötü sözlerde bulunuyor. Biz bu adama ne yaptık? dediler.

Resulullah beni tutmak istedi. Bu heyecan içinde uyandım. Sacım, sakalım ve kirpiğim döküldü. Dört ay kadar dışarı çıkamadım. Ne kadar ilâçlar yaptımsa fayda bulamadım, Bir gün bir ahbabım beni ziyaret etmeğe geldi. Durumu sordu, olduğu gibi kendisine naklettim.

— Artık durmadan Fahr-i âlemin üzerine salâtü selâm getir. Bütün sahabeye kalbinden muhabbet eyle, hiç birisini ayırma. İnşaallah yakında bu hastalıktan kurtulursun, dedi.

Hemen kalkıp abdest aldım, iki rekât namaz kıldım. Devamlı ihlâs üzere tövbeye sarıldım. Bir hafta içinde saçım, sakalım ve kirpiğim eskisinden daha iyi oldu.

Demek ki, bu büyük halifelere söz söylemek veya onlara kötü bir niyetle bakmak veya inanmak ne kadar çirkin bir hal olduğunu anlamak zor değildir.

14. MENKIBE: İmamı Müstağfirî (Allah ona rahmet eylesin) **Delâilün-Nübüvve** adlı eserinde velilerden birisinden naklediyor:

Üç kimse Yemen'e gidiyorlardı. Bu müslümanlara bir de Rafızî katıldı. Sahabe-i kiramın büyüklerine (Allah onlardan razı olsun) dil uzatıyordu. Ehl-i sünnet itikadında olanlar Rafızî olan kişiye çok öğüt verdiler. Hiç ondan hisse almadı, kendine gelmedi. Aksine daha fazla inadı arttı. Bir yerde oturdular istirahat ettiler. Abdest almağa kalktılar. Rafızîyi de uyandırdılar. Uyanınca:

— Ah ah, yazıklar olsun, ben herhalde burada kalacağım, dedi.

Arkadaşları ona sordular.

— Rüyamda Hazret-i Muhammedi gördüm, başucuma geldi. Burada senin şeklin değişecektir, buyurdu.

Arkadaşları:

— Durma hemen abdest al, tövbe ve istiğfar et, dediler. Rafızi, ayaklarını toplayıp kalkmak istedi. Bakmışlar ki, ayak kısmı maymun ayakları şekline girdi. Sonra topuklarına, sonra dizlerine kadar domuz ve maymun şekli haline geldi. Müslümanlar bu adamı devenin üzerine oturttular. Akşam üstü bir meşeden geçerken, devenin üzerinde olan bu adam zorlayıp deveden atladı ve maymunların arasına karıştı. Hepsi koklaştı, fakat deveden insan olup sonra maymun olan çok ağladı ve onlarla beraber ayrılıp uzaklaştı.

Aklı başında olan insan bu kıssadan hisse almalıdır. Demek ki, Rafızîlik bu kadar çirkin bir şeydir. İnsanın şeklini değiştiren ve insanı cehenneme sevkeden bir haldir. Mevlâ bizleri boyle hallerden uzak eylesin.

Ya Rab hemişe lûtfunu et bize rehnüma
Bana gösterme ol tariki ki gitmez senden yana

15. MENKIBE: Büyük zatlardan birisi naklediyor:

— Bir seferim esnasında yolum Şam'a uğradı. Bir câmide sabah namazını kıldım. İmam namazı kıldırdıktan sonra üç büyük halife, Hazret-i Ebûbekir, Ömer ve Osman hakkında dile alınmayan sözlerde bulundu. Çok müteessir oldum. Kalmadım, yoluma devam ettim. Bir sene sonra gene yolum Şam'a uğradı. Yine bir sabah namazını aynı câmide kıldım. İmam namazdan sonra üç büyük halifenin üstünlüklerini beyan eden medhü senalarda bulundu. Oradakilerden birisine sordum:

— Bu imam geçen sene o üç büyük halife hakkında kötü sözler söylemişti, şimdi onları methediyor, bunun hikmeti nedir?

O müslüman:

— Geçen sene imam olan kimseyi görmek ister misin? dedi.

— Tabii isterim, dedim. Önüme geçip bir odaya götürdü. Odada boynunda zincir takılı siyah bir köpek bağlanmış yatıyordu.

— Bu köpektir, dedim.

Müslüman olan şahıs:

— İşte bu geçen seneki imamdır, dedi. Bir gün aynı yaptığı gibi sabah namazından sonra arkasını mihraba verip, üç büyük halifeye kötü kötü sözler söylerken, şekli değişip bu hale getirildi. Köpeğin yanına yaklaştım:

— Sen daha önce burada imamlık yapan mısın? dedim.

Evet, der gibi başını salladı. Gözyaşlarını akıttı. İşte bu kadar tez zamanda cezanı buldun diye Hazret-i Allah'a hamdü senada bulundum. (Şevahidün-Nübüvve adlı kitaptan alınmıştır).

16. MENKIBE: Yine Şevahidün-Nübüvve adlı eserden alınmıştır: Gazilerden birisi anlatıyor:

Bir zamanlar bir muharebeye giderken beraberimizde Beni Temim kabilesinden Ebû Hayyan isminde biri büyük halifelere dil uzatıyordu. Hiç yakışmayan sözleri onların haklarında yapardı. Kendisine bir hayli nasihatlerde bulunduksa da kâr etmedi, bu hastalığından vazgeçmedi. Yolda rastladığımız bir hakime durumu açıkladık, bu Rafızinin inadını kendisine aktardık. Hâkim:

— O adamı yanıma bırakın, ben onu er geç yola korum, dedi.

Biz yola girip ilerlemiştik ,bir de baktık ki, o hayırsız herif bize yetişti. Hâkim buna bir kat elbise ile bir de binmek için at vermiş. Yine kendisi at üzerinde iken o büyük halifelere dil uzattı. Bize karşı:

— Ey Allah'ın sevmediği kullar. Beni nasıl buldunuz? dedi.

Biz de:

— Bizden ayrıl, bize bulaşma, senin kötülüğün bize bulaşmasın, deyip kendisini yanımızdan kovduk.

Bizden epeyce uzaktan giderdi. Abdest bozmak için yoldan ayrılınca, kızıl arılar başına üşüşmüşler, bizden medet istedi. Belki bu hadise ona ibret olur, yola gelir diye kendisine yardım ettik, onu o dehşet halinden kurtaramadık, o hayvanlar bize de hücum ettiler. Biz uzaklaşınca tekrar Rafızînin üzerine hücum ettiler, üzerini delik deşik ederek canını alıncaya kadar uğraştılar ve nihayet o kimsenin canı cehenneme gitti.

Biz bu Rafızînin halini seyrederken, çok ibret aldık ve o esnada şöyle bir ses işittik:

— Mübarek halifeleri sevmeyenin dünyada cezası bu, âhirette de şiddetli ve daha ağır olacaktır!

17. MENKIBE: Şeyh-i Ekber Muhyiddin-i Arabî (Allah ona rahmet eylesin) Fütuhat-ı Mekkiye adlı kitabında nakletmiştir:

— «Cenab-ı Zülcelâlin sevdiği kullarından bir kısım kullar vardır, onlara «Recebî» derler. Bunlar kırk kişidir. Eksik ve fazla olmazlar. Receb ayının başlangıç günlerinde hiç takatları olmaz, âdeta gökyüzü üzerlerine yıkılmış, kendileri ayakta duramadıkları gibi ellerini ve ayaklarını dahi kıpırdatamazlar. Bu kadar kuvveti dahi kendilerinde bulamazlar. Gün geçtikçe bu ağırlık hafiflemeğe başlar. Şaban ayına girince hafiflemeğe başlarlar.

Recebîler Hazret-i Allah'ın inayetiyle bu ayda çeşitli keşiflerde bulunurlar, sonsuz tecellilere mazhar olurlar. Şaban ayı gelince bu haller kendilerinden yok olur, o ağırlık ve durgunluk tamamen kendilerinden silinir. Bazılarında bu hallerin bir kısmı kalıp bir seneye kadar devam eder.»

Muhyiddin-i Arabî kuddise sırruh buyurur:

— «Receblilerin birini gördüm, onda Rafızîlerin keşfi baki kalmıştı. O Recebli zat, Rafızîleri domuz şeklinde görürdü. Tanımadığı bir kimseye bakıp domuz şeklinde görünce:

— Sen Rafızîsin, tövbe et, buyururdu.

O şahıs hakkiyle tövbe ederse insan şeklinde görürdü, etmezse yine aynı şekil üzerine görürdü. Şayet o kimse hakkiyle tövbe ederse.

— Tövben kabul oldu, derdi.

Sureti değişmezse:

— Sen tövbeyi yalan yere yaptın, diye kendisine ihtar ederdi.

Bir gün Şafiî mezhebinde çok iyi tanınan ve sevilen iki kimse o zat-ı muhteremin yanına geldiler. Meğer bu iki kimse Rafızî itikadında imişler. Üç büyük halifeye sövüp sayarlarmış ve onlara cephe açmışlardı. Recepli adam, bu iki kimsenin dışarı çıkmalarını emretti. Sebebini sordular:

— Sizi domuz suretinde görüyorum. Hazret-i Allah bana Rafızîleri domuz suretinde gösterdi, dedi.

O iki zat Rafıziliğin fenalığını anlayınca tövbe ettiler ve bütün inanışlarından sıyrıldılar. Recebli zat:

— İşte şimdi tam tövbe ettiniz, şimdi artık sizi insan suretinde görüyorum, dedi.

O iki kimse Recebliye çok duada bulundular ve yollarını doğrulttular, bütün arkadaşlarına da ikazda bulunarak onları yola getirmeğe çalıştılar.»

18. MENKIBE: Rafızilerin dünyada çektikleri perişanlığı anlatmağa aittir:

Hace Muhammed Parisa'nın **Faslül-Hitap** ismindeki kitabında, Hazret-i Ali (r.a.) şöyle buyurdular:

— **«Birçokları beni Hazret-i Ebûbekir, Ömer ve Osman'dan faziletli kabul ediyorlar. Bunların kalbleri bozuktur. Müslümanlar arasına fitne sokmak için bu yola sapıyorlar. Resulullah bu gibilerden beni haberdar etti ve bunları öldürmemi söyledi. Bunlar görünüşte müslümanlarla kardeş gibi imişler, halbuki kalblerinde din ve iman düşmanlığı vardır ve Kur'ana tam suikasd ediyorlar. Kur'an-ı Kerîmin hükümlerini değiştirmek için âdeta yarış halindedirler. Sahabe arasında ihtilafların çıkmasına sebep olurlar. Cenab-ı Hak onları affetmez. Küçükler büyüklerinden böyle bozuk fikirleri öğrenirler. Tam manasiyle küçükler de yoldan çıkmış olurlar. İşte o zaman Resulullah'ın sünnetine bağlanan hidayete ulaşır. O zaman âbid ve şehidlerden daha kıymetli olur. Yeryüzünde Rafızilerden daha fazla isten-**

meyen kalmayacaktır. Zamane insanları onları sevecek ve isteyecektir. Yeryüzü onlara gadab eder, gökyüzü istemeyerek onlara gölge olur. Rafızîlerin bilginleri dünyada en fena insanlardır. Çünkü her kötülük onlardan çıkar, diğerlerine onlardan sirayet eder. Gökteki melekler onlara tükürürler, daima lânetle onları anarlar. Sahabe-i kirama dil uzattıkları an, kalblerindeki hikmet nurları söner. Hazret-i Allah Rafızîlerin ve bid'at çıkaran kişilerin suretlerini değiştirir.»

Bu ifadeleri Hazret-i Ali Efendimizden duyanlar:

— Ey Mü'minlerin Emîri! Şayet bizler o zamana ulaşırsak ne yapmalıyız? dediler.

Hazret-i Ali cevabında:

— Hazret-i Isa'nın havarileri gibi yapınız. Hazret-i Allah'ın emirlerine, Resulünün sünnetine yapışınız. Ashabını sevip o taifeden olmayınız. Benim size nasihatim: Allah'ın emrine bağlanmanız, Resulullahı sevmeniz ve çeşitli bid'atlardan uzaklaşmanızdır, buyurdu.

Abdullah b. Sebe, Hazret-i Ebûbekir, Ömer ve Osman (Allah onlardan razı olsun) Hazretlerine dil uzatıp Hazret-i Ali'yi daha faziletli kabul ederek Rafızî itikadını çıkaran Yahudi dönmesidir. Bu adamın sözünü Hazret-i Ali Efendimiz duyunca:

— Allah'a kasem ederek «Mutlaka onu öldürürüm» demiştir.

— Ey Halife seni seveni niçin öldürürsün? dediler.

— Üç mübarek büyük halifeye dil uzatanı elbette öldürürüm Böyle bir adam benim bulunduğum şehirde bulunmasın.

Zamanında ne kadar böyle sapık düşünceliler varsa onları hep dışarı atardı. Ve Yahudi dönmesi Abdullah ibni Sebe'i şehirden dışarı attırdı. (Bu parça Şevahidün-Nübüvve'den alınmıştır.)

Hülâsa: Dört Büyük Halife, sahabenin en ünlüleri ve en üstün derece kazananları idi. Onlara dereceyi veren insanlar değil, Hazret-i Allah idi. Onların birini diğerinden daha üstün kabul eylemek bizim için asla yaraşmayan bir harekettir. Başta Hazret-i Ebûbekir, arkasından Hazret-i Ömer ve onu Hazret-i Osman takip eylemekte, sonunda fazilet bakımından Hazret-i Ali Efendimiz gelmektedir. Bu hususta bütün bilginler ittifak halindedirler. İcmâ da bunun üzerinedir. Bundan başka yol arayan kendisini dalalet bataklığına atmış demektir.

19. MENKIBE: Ebüdderdâ (r.a.) bin Akale'den rivayet ediyor. Süveyde diyor ki: Bir gün Rafızîlerden bir taifeye uğramıştım. Hazret-i Ebûbekir ve Ömer (Allah onlardan razı olsun) Hazretlerini kötülüyorlardı. Bunu Hazret-i Ali'ye anlattım:

— Şayet senin kalbinde olanı bilselerdi o büyük halifelere söz söylemeğe, dil uzatmağa cesaret edemezlerdi, dedim.

Hazret-i Ali (r.a.):

— Hazret-i Ebûbekir ve Ömer (r.a.) hakkında kalbimde iyilik ve güzellikten başka bir şey gizlemekten Allaha sığınırım. Onlar Resulullah'ın kardeşleri ve en yakınları idi. Onlara sevgiden başka bir histe bulunanlara Allah lânet eder, buyurdu.

Sonra mübarek gözleri yaş ile doldu. Kalkıp elimden tuttu, minbere çıktı. Gayet muhtasar ve fasahatli bir hutbe okudu:

«Kureyşin iki büyüğüne aklu hayale gelmeyen iftiralarda bulunan kimselerin bulunduğunu duyuyorum. Benim hakkımda söyledikleri de bende değildir. Bu iki büyük halifeyi imanlı kişiler sever. Onları sevmeyen beni sevmiyor demektir. Biliniz ki, Peygamberden sonra en faziletli insan Ebûbekir, ondan sonra da Hazret-i Ömer, ondan sonra da Hazret-i Osman'dır. Dünyada ve âhirette Allah'a en yakın olanlar onlardır. Resulullah'ın en sevdiği kimselerdir. Allah'a ve Resulüne sonsuz tazimlerimi bildirir ve benim hakkımda vuku bulan inanışlardan Allah'a sığınırım,» dedi.

Üç büyük halife ayrı ayrı İslâm'a büyük hizmetler vermiş, kıyamete kadar sitayişle anılacaklardır. Hazret-i Osman'ın hilâfet müddetinin, on iki seneden on iki gün noksan olduğu rivayet edilmekte. dir. Yaşı 82'yi tecavüz etmiş, ahlâkı çok mazbut, halim selim bir kimse idi. Onun zamanında askerler Türkistan'a kadar ilerlemiş, kuzeyde Dağıstan'a kadar gitmiş, garben de garbî Bahrimuhiti kaplamıştı. Şam Valisi bulunan Muaviye, Hazret-i Osman'ın müsaadesiyle deniz yolu ile harb etmeği başarmış, hazırladığı donanma ile Kıbrıs'a çıkan İslâm ordusu orayı sulh yolu ile ele geçirmiş, sonra da İstanbul'u fethetmek üzere ordu hücuma geçmiş ise de muvaffak olamamıştır.

Hazret-i Osman, insanlar arasında **«Câmi'ül - Kur'an»** diye anılmaktadır. Yani «Kur'an'ı Toplayan» demektir. Ebûbekir Hazretleri Kur'an'ı toplamış ise de, sûreleri sırası ile tertip edilememiş ve sayıları çoğaltılamamıştır.

Hazret-i Osman seçmiş olduğu kâtipleri vasıtasiyle Kur'anı tertip ettikten sonra bir takım nüshalar meydana getirmiş ve etraf memleketlere dağıtmağa muvaffak olmuştur.

Hülâsa: Üç büyük halife cidden bu âlemde uğraşmışlar, maddî ve manevî sahada bizim için çok büyük fedakârlıklarda bulunmuşlar, İslâm'ın genişlemesine ve müslümanlığın bütün dünyaya yayılmasına unutulmaz hizmetler yapmışlardır.

ALTINCI BÖLÜM

Hazret-i Ali (Kerremallahu Veche)

Hazret-i Osman'ın şehadeti üzerine Hazret-i Ali hilâfet makamına geçti. Hazret-i Resulullah'ın amcasının oğlu idi. On yaşında iken müslümanlığı kabul etti. Onun kahramanlığı ve düşmanlara karşı hücumu halkın dilinde destan oldu. Resul-i Ekrem'in kerimesi Fatıma annemiz onun ailesidir.

Bu bölümde yüz menkıbe vardır. Hazret-i Ali'nin geniş bir sahası vardır. Onun cengâverliği bütün dillerde destandır. Resulullah'ın ilimde ve şecaatte medhü sena buyurduğu tek şahıstır. Kardeşlik bağları onunla kuvvetlendi, dinde müşkiller onun sayesinde çözüldü. Hayber Kalesinin Fatihi, hakkın savunucusu, bâtılın yok edicisidir.

ŞEREFLİ NESEPLERİ:

Hazret-i Resul-i Kibriya'ya en yakın olan odur. Hazret-i Ali'nin babası Ebû Talib; Abdul-Muttalib de dedesidir. Hazret-i Ali, Resulullah'ın amcasının oğludur. Resulullah'a neseb bakımından yukarıda zikri geçen üç halifeden daha yakındır. Fazilet ise, halifelik sırasına göredir.

1. MENKIBE: Hazret-i Ali Efendimiz'in doğumu hakkındadır:

Mekke-i Mükerreme'de hicretten yirmi üç yıl evvel doğdu. Annesi, Hişâm'ın oğlu Esed'in kızı Fatma hatun idi. Fatma validemizin bir gece rüyasında evinin içi nur ile dolmuştu. Kâbe'nin etrafındaki dağlar, Beytullah'a secde ediyorlardı. Eline dört kılıç verildi. Bu kılıçlar Ali'nin elinden düşüp dört tarafa dağıldılar:

Biri suya düştü. Biri havaya, göklere kadar ulaştı. Biri yere düşüp kırıldı. Biri de Arslan halinde her tarafa uzandı. Kimse bunu durduramadı. Ancak Resulullah'ın önüne gitti durdu. Resulullah'ın ayaklarına kadar kapandı.

Bu rüyadan ancak dört ay kadar geçmişti. Hazret-i Peygamberimiz Hazret-i Ali'nin annesi Fatma'nın rahatsız olduğunu hissetmişti. Halini sordu. Fatma hatun hâmile olduğunu, Mevlâ'nın kendisine bir erkek evlâd vermesi için dua etmesini istemişti.

Resul-i Ekrem:

— «Eğer oğlun olursa, bana bağışlarsan dua ederim,» buyurdu.

Fatıma:

— Erkek olursa sana nezrettim. Amcan da sana nezrettiğini söyledi

Hazret-i Fahr-i âlem Fatma'ya dua buyurdu. O evlâd Aliyyül-Mürteza oldu.

Dokuz ay karnında taşıdıktan sonra Hazret-i Ali'nin (r.a.) nûru yeryüzüne ışık vermeğe başladı.

Râvî der ki: Hazret-i Ali doğar doğmaz Resulullah hemen teşrif buyurup, mübarek ağzına yemek alıp çiğnedi ve kendi eliyle Hazret-i Ali'nin ağzına koydu. Yahut mübarek tükrüğünü Hazret-i Ali'nin ağzına koydu. İlk dünya nimetlerinden Resulullah'ın pâk tükrüğü ile beslenmeğe başladı. Bunun için Hazret-i Ali'nin o mübarek sözlerinin her birisi hikmetle doludur. Af, şecaat, merhamet, ahlâk, insanlık ve üstünlük payelerine bu sayede ulaştı.

Hazret-i Muhammed kulağına ezan okudu. Yahut da bir rivayete göre, tekbir sesleri getirdi. İsmini de Cenab-ı Zülcelâl izniyle «Ali» koydu. Annesi daha önceden «Haydar» ismini koymuştu. Haydar, arslan demektir. Zira annesi rüyasında oğlunu bir arslan suretinde görmüştü.

Resul-i Ekrem Efendimiz: «Aliyyül-Mürteza budur,» buyurdu. Hazret-i Fahr-i âlem mübarek elleri ile Hazret-i Ali'yi yıkadı, kendi sarığını başından çıkarıp Ali'nin başına koydu. Yahut, sarığı ile Ali'yi sildi. Bir kısmını da başına sardı. Bu vesile ile Hazret-i Ali Kerremallahu vechehu ve radiyallahu anhu, müslümanların baştacları sayıldı. Bu keramet sahabeden hiç birisine nasip olmamıştı. Ancak Hazret-i Ali Efendimiz buna mazhar olmuştu.

Başka bir rivayete göre annesi Fatma, Kâbe-i Muazzamayı ziyaret etmek ister. Kâbeyi tavaf ederken, doğum sancılarının başladığını hisseder. Dışarı çıkmağa fırsat bulamaz, zarurî olarak Harem-i Şerifin içinde doğum yapar.

Hazret-i Aişe validemiz anlatıyor:

«Bir ara Fahr-i âlem benimle beraber oturuyordu. **Hazret-i Ali** oradan gelip geçti. Buyurdular ki:

— **Ey Aişe şunu iyi bilesin ki, Arab'ın efendisi Ali'dir.**

Ben de dedim ki:

— Ya Resulullah, Arab'ın Seyyidi siz değil misiniz?

Buyurdular ki:

— **Ben bütün insanların Seyyidiyim, Arab, Acem, Türk, Rum hepsinin seyyidiyim. Hazret-i Ali de Arabın Seyyidi'dir,** buyurdu.

Resulullah, Hazret-i Ali ile amca çocuğu olması hasebiyle onun büyümesine ve yetişmesine büyük hizmeti geçmiştir. Çok zaman Resulullah, Hazret-i Ali'yi kucağına almış, kendi eliyle yedirmiş, etrafta dolaştırmış ve ağlamalarını önlemiştir. Çok zaman Resulullah Hazret-i Ali'yi uykuda bulduğu vakit onu uyandırır ve onunla meşgul olurdu. Onu çok severdi. Bir kardeşten ve bir evlâddan daha fazla onu severdi. Hazret-i Ali'nin annesi:

— Ey cihanın tek tanesi! Müsaade buyurun da çocuğa biz bakalım, bizim vazifemizdir. Sen zahmet buyurma, diye Resulullah'a hürmet etmek kasdiyle böyle söylerdi.

Resulullah Efendimiz de:

— **Doğmadan önce bu çocuğu bana vermediniz mi? Artık bu benimdir. Siz onunla meşgul olmayınız,** buyururdu.

Rivayet olunur ki: Bir gün Fahr-i âlem Harem-i Şerif'e gelmişti. Hazret-i Ali çok defa omzunda idi. Sahabe oturmuş, pehlivanlıktan, kahramanlıklardan bahsediyorlardı. Resulullah Efendimiz:

— **«Omzumdaki çocuk, söylediğiniz pehlivanlardan çok daha üstün olacak. Kürre-i arz'da bunun bir benzeri daha bulunmayacak, Sizin erkek diye bahsettiğiniz arslanları bu benim oğlum öldürecektir,»** diye söylemişlerdir.

BEYT

Dünya halkı ger gelirse bir yana
Yalnızca bu kalırsa bir yana
Cenk olursa bu oliserdir yeğin
Hak bunu kılıserdir yeğin
Buna benzer bir dahi çâpuk süvar
Görmedi görmeyiser bu ruzügâr
Çün kılıcın sala bürran ede bu
Cenk ola ki günde bin kan ede bu.

Mecliste bulunanlar:

— Ya Muhammed! Biz seni emniyetli, doğru ve ciddi bir insan sanırdık! Halbuki senin bir çocuk için söylediğin sözler hiç mantıkî sözler değildir!.. Bu çocuğa bu kadar güveniyorsun, bu doğru mudur? dediler.

Fahr-i âlem:

— Bu anlattıklarımı unutmayın. Seneler sonra bu yavruyu görürsünüz, dedi.

Başka bir rivayette geçer ki: Hazret-i Ali üç yaşına basınca, Hazret-i Fahr-i âlemle namaz kılmıştı. Ebû Talib ona bir şey söylemedi. Annesi Fatma ise, Ebû Talib'e:

— Hiç görüyor musun, Ali, Muhammed'el-Emîn'le nasıl namaz kılıyor? Kâbe'ye secde ediyor, dedi.

Ebû Talib:

— Biz bu çocuğu Muhammed'el-Emîn'e teslim etmişiz. Onun yaptıklarını yapacaktır. Zira onun yaptıkları da yabana atılır şeyler değillerdir. Muhammed hangi dinde olursa, Ali de o dinde olsun, bunda beis yoktur, dedi.

Rivayet edilir ki, bir gün Ebû Talib at ile bir yere giderken, Resulullah'ın sağ yanında İmam-ı Ali'nin namaz kıldığını gördü, Hazret-i Ali'den on yaş büyük olan Câfer Tayyar'a:

— Sen de hayvandan in, Muhammed'in sol tarafında namaza dur, devlet ve saadet sahibi ol, dedi.

Câfer Tayyar (r.a.) hemen inip, Fahr-i âlemin soluna durdu. Namaz bittikten sonra Resulullah (S.A.V.) Tayyar'ı yanında görünce sevindi.

— Ey Câfer! Hiç şüphe yoktur ki, Allah sana iki kanat verecektir. Yeryüzünden uçarak cennete gideceksin. Yerin cennet, arkadaşın huriler olacaktır, dedi.

Yine rivayet edilir ki, Yemen'de Mirem adında bir mütteki âbid vardı. Zâhidlerin zâhidi idi. Mübarek kalbi Allahu Teâlâ'dan başkasına iltifat etmiyordu. 190 senelik ömrünü hep ibadetle geçirdi. Mala, mülke hiç bakmazdı. Gece gündüz Hakka sığınmış, gündüzleri de oruçla zamanını geçirirdi. Seccâdeden hiç ayrılmazdı. Bir gün Hazret-i Allah'a şöyle münacatta bulundu:

— Ey benim Râbbim harem-i şerif'in sâkinlerinden, Kâbe-i Muazzamanın büyüklerinden birinin yüzünü görmekle şereflenmek istiyorum, dedi.

Yapmış olduğu duası ihlâslı olduğu için hemen kabul oldu. Mekke-i Mükerremenin en şerefli büyüğü Kâbe-i Muazzamanın en kerim sakini olan Ebû Talib, bir seferde yolu düşüp o abid ve zâhidin ziyaretine gitti. Zâhid Mirem Ebû Talibe hürmet ve tâzim ettikten sonra halini sordu. Ebû Talib:

— Ben Mekke diyarında Beni Hâşim kabilesinden Abdülmuttalib oğlu Ebû Talibim, dedi.

Zâhid Mirem verilen haber karşısında son derece sevindi. Tâzim-ü tekbirde ve Allah'a son derece niyazda bulundu.

— Muradıma ulaştım, dileğim kabul oldu, diye sevindi.

Sonra dedi ki:

— Ey Ebû Talip bizim büyüklerimiz bize bildirmişler ki: "Abdulmuttalibin iki torunu vardır. Birisi oğlu Abdullahdan zuhur eder, Resul olur. Diğeri oğlu Ebû Talib'den meydana gelir, hidayet sahibi olur. Resulullah otuz yaşında bulunduğu sırada Hazret-i Ali dünya'ya gelir.

Ebû Talib der ki:

— Efendim, sizin bahsettiğiniz Peygamber doğmuştur, yirmi dokuz yaşındadır.

Mirem:

— O halde sen Mekkeye döndüğün zaman, o biricik Peygambere o mukaddes mabud dergâhının yakınına benden selâm götür Arz et ki, Mirem, eşi ve benzeri bulunmayan Allah'ın birliğine onun elçisi ve Peygamberinin kendisi bulunduğuna da inandım. Bunu kendisine söyle. Sonra senin sülbünden meydana gelecek olan evlâdına da benim selâmımı söyle, dedi.

Ebû Talib, yanında bulunan bu şeyhi denemek için:

— Karşımızda kurumuş bulunan şu ağacın meyva vermesini ve yapraklanmasını istiyorum, o zaman senin sözlerinin doğru olduğuna inanacağım, dedi.

Şeyh Mirem:

— Ey Allahım! şimdi bahsettiğim ve hürmetlerine inandığım nebi ve veli hürmetine şu ağacı canlandır, beni mahcup etme, dedi. O

anda kuru ağaç yapraklandı, yaşardı ve meyva verdi. Onda iki nar göründü. Şeyh Mirem, iki narın birini Ebû Talibe verdi. Ebû Talib parçaladı ve iki tane yedi. Rivayetlere göre, o taneler nutfeye tesir edip, Hazret-i Alinin vücudunun esasını teşkil etti.

Ebû Talib, Miremin verdiği müjdelere sevindi ve bunların hepsinin hak olduğunu tasdik etti. Kendisi Mekke-i Mükerreme'ye döndükten sonra aradan bir sene geçti. O vakit, Fatıma binti Esed, Hazret-i Aliyi (r.a.) dünyaya getirdi. Fâtıma Hâtun diyor ki:

— Kâbe'yi tavaf ediyordum. Doğum alametleri belirdi. Resul-i Ekrem benim farkıma vardı. Bana:

«— Tavafı bitirdin mi?» diye sordu.

— «Bitirmedim», dedim.

— Tavafını bitir, şâyed çok sıkılırsan kâbenin içine girersin» buyurdu.

Siret'ül-Mustafa adlı kitapda bahsediliyor: Fatıma Hâtun Kâbeyi tavaf ettiği bir zamanda Resulullah'ın amcası Hazreti Abbas bin Abdulmuttalib ve Haşimoğullarından birçokları da tavafta bulunuyorlardı. Fatıma Hâtunun doğum sancıları belirmeğe başladı. Beytullahın bulunduğu çevreden dışarı çıkmağa takadı kalmamıştı.

«Ey Râbbim benim doğumumu kolaylaştır», diye Rabbine dua ediyordu. Rivayetlere göre, Beyt-i Şerifin duvarı yarılıp, o anda Fâtıma Hâtun kaybolmuştu.

Hadiseyi anlatan diyor ki: «Kâbenin içine girdim, Fâtıma Hâtunu göremedim. Üç gün kadar kendisini kimse göremedi. Dördüncü gün kucağında Hazret-i Ali olduğu halde meydana çıktı».

Gene Siret'ül-Mustafa adlı kitapta yazılıdır. Fâtıma binti Esed, Hazret-i Aliyi Kâbeden evine getirdi. Adet üzere beşiğe kodu. Ebû Talib çocuğunun yüzünü görmeğe geldi. Yüzünün örtüsüne elini koyduğu zaman, Ali sabi iken elini men etti. Babasının yüzünü soymaya başladı. Annesi gelip kendisini emzireceği zaman onu da men eti. Annesinin emzirmesine de razı olmadı. Annesi ve babası bu çocuğun halinden hayretlere düştü. Bundan sonra çocuklarına hangi ismi takacakları hakkında meşverete başladılar. Fatıma Hâtun:

— Bu çocuğun eli, arslan pençesi gibidir. Adını Esed (Arslan) koymak doğru olur, dedi.

Ebû Talib:

— Bu oğlumun ismini «Zeyd» koymak istiyorum, dedi.

Fahr-i Âlem (S.A.V.) Hazret-i Alinin doğum haberini alınca, Ebû Talibin yanına gelerek:

«—Bu çocuğun ismini ne koydun?» diye sordu.

Ayrı ayrı anne ve babası koymak istedikleri isimler hususunda istişare ediyorlardı. Arzuladıkları isimleri birer birer Muhammede haber verdiler. Sultan-ı Kâinat Efendimiz:

— **Ben bu çocuğun adını Ali koymak istiyorum. Âli himmet sahibi olsun** diye.. buyurdu.

Fatıma Hâtun:

— Gerçekten ben de hâtiften bu ismi işittim. Bana da umulmadık taraftan bu ismi kendisine vermemi söylediler, dedi.

Hulasâ (Ali) ismi üzerinde karar kıldılar. Zâten Peygamberimiz de bu ismi intihap etmişti. Hazret-i Ali'ye verilen isim üzerinde ittifak hasıl oldu. Fatıma Hâtun:

— Bu ismi ben umulmadık taraftan duymuştum, binaenaleyh, bu isim çok yerindedir, dedi.

Yine rivayet edilir ki Fatıma Hâtun, Alinin ismi üzerinde bir akşam istihare yoliyle Kâbe'ye yönelip niyaz yüzünü dergâh-ı biniyaz'a çevirerek dua eder, yalvarır ve oğlunun ne isim alacağı hakkında Cenâb-ı Mevlâdan niyazda bulunur. Gece rüyasında ona:

«— Oğlunun ismini ALİ Koy.» denildi.

Nihayet bu isim Hazret-i Ali'de kararlaştı.

Bir gün Peygamberimiz Ali'yi görmek için beşiğine doğru yaklaştı. Annesi Fatma Hâtun:

— Ey Muhammedel - Emin, yanaşma ona, onun Arslan gibi pençeleri var. Sana karşı bir edepsizlik eder diye korkuyorum, demiştir.

Resul-i Ekrem Efendimiz:

— **Ey Fatma, Ali bize karşı edeblidir. Bize karşı bir şey yapmaz,** buyurdu. Ali o esnada derin bir uykuda olduğu halde Resulullah'ın mübarek kokusunu aldı ve hemen gözlerini hakikatin önünde açtı. Resul-i Ekrem'in Mübarek yüzünü gördü. Hazret-i Ali hal lisanı ile şu sözleri terennüm etti:

ŞİİR

Şükür kim oldum müşerref devlet-i dîdârına
Dide-i hunbârımı açdım gül ruhsârına
Olmadı zâyi' adem menzillerin kat ettiğim
Vâsıl oldum pertev-i hurşîd-i pür envârına.

Fahr-i Âlem Efendimiz Hazret-i Aliyi beşikten kaldırıp mübarek kucağına aldı. Bir müddet, mucizeler bildiren mübarek dillerini gül yaprağı gibi ağzının goncasına koyup esrar çeşmesinin sırrını (**Vema yentiku anil-heva** -- O nefsinin arzularını ve boş şeyleri konuşmaz) ve Şeriatın balını Resulullah Hazretleri ağız ağıza ona içirdi.

Rivayet edilir ki, Hazret-i Ali'nin ilk defa babası kendisine yaklaştığı zaman babasını kendisine yaklaştırmadığının sebebi, iki cihan serveri Fahri âlem tarafından kendisine manevî aşı yapılması içindi. Çünkü Resulullah Hazret-i Aliye tam manevî aşıyı kendi mübarek ağzının lisan balından vermişti. Bizzat kendisi Aliyi kucağına aldı ve ağzına kendi ağzının balını koydu. Onun için Hazret-i Ali «**İlim Şehrinin kapısı**» oldu.

KI'TA

Katre katre zülâl-i marifeti
Eber-i deryadan iktisab etti
Feyz-i Hak ol hilâli etmeğe bedr
Kabil-i nur-ı âfitâb etti.

Bundan sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir leğenin içine Aliyi koyup yıkamağa başladı. Çocuğun sağ omuzunu yıkayınca, kendiliğinden sol omuzunu çevirdi. Resulullah bu hali görünce, ağlamağa başladı. Fatıma Hâtun Resulullahın ağlamasının nedenini sorunca Resulullah:

— **Yâ Fatıma! Bu çocuğu hilkatinin başında ben yıkadım. O da beni ömrümün nihayetinde yıkar. Ben de onun gibi sağ tarafımdan sol tarafıma kendi kendime dönerim,** demiştir.

Resulullah Hazret-i Ali'ye çok önem verdi. Onun büyümesine, olgunlaşmasına, çeşitli meşakkatlardan kurtulmasına yardımcı olmuştu. Âdetâ Hazret-i Ali üzerine bir koruyucu vasfını takınıyordu. Bü kadar ihtimamı hiç kimseye göstermemişti.

Hazret-i Aliyyül-Mürteza beş yaşına basınca, Mekke-i Mükerreme'de az yağmur sebebiyle kıtlık olmuştu. Etrafta kıtlık olunca, Ebû Talibin çocukları fazla olduğu için yiyecek kalmamıştı. Resulullah amcası Abbas'a gitti:

— Amcacığım, sen servet sahibisin. Amcam Ebû Talib çok sıkıntıda, çoluk çocukları vardır. Ona bir yardım yapmanızı isterdim, buyurdu.

Amcası bu teklifi kabul buyurdu. Onunla beraber Ebû Talib'e geldi. Durumu anlattılar. Ebû Talib, büyük oğlu Akilin yanında kalmasını istedi.

Hazret-i Abbas Câfer'i Tayyar'a kefil oldu.

Resul-i Ekrem de Hazret-i Ali'yi yanına aldı. Böylece Hazret-i Ali, Resulullahın kefaletinde oldu. O zamana dek ki, Cebrail Aleyhisselâm ona dâvet ruhsatı müjdesini yetiştirdi ve Ebûbekir'den sonra Ali iman getirdi. Allah onlardan ve diğer ashab-ı kiramın hepsinden razı olsun.

2. **MENKIBE:** Resulullah Efendimiz'e, Pazartesi günü nübüvvet geldi. Kendisine evvelâ, Hazret-i Ebûbekir, salı günü Hazret-i Ali iman etti. Bir rivayete göre, Hazret-i Ali on yaşında iken iman etmişti. Ömrü boyunca, hiç bir zaman puta tapmadı. Cenâb-ı Hakka şükürler olsun ki, Allah onu her türlü afetlerden korudu. Hatta rivayetlere göre, Hazret-i Ali şöyle dedi:

— Annem bir gün beni karnında saklarken, puta tapmağa gitmek istedi. Allahın yardımı ile annemin karnında halkettiği bir ağrı sebebiyle gitmedi ve puta tapmaktan vazgeçti.

Aliyyül - Mürteza, Resulullahın huzurunda yetişti, onun terbiyesiyle meydana geldi. Resulullahın amcası Abbas, İmam-ı Ali hakkında üç yüz kadar âyet indiğini söylüyor.

3. **MENKIBE:** Hazret-i Ali (r.a.) Efendimizin birkaç ismi vardı: Bunlar: **Ebül - Hasan, Ebül - Hüseyin, Haydar** (Arslan) **Kerrâr** (muharebede düşmana karşı defalarca saldıran ve yılmayan), **Emirülmahl, Ebü - Reyhaneyn** (iki reyhanın, yani Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyinin babası), **Esedullah** (Allahın arslanı), **Ebüt - Türab** (toprak babası).

Hazreti- Ali Efendimizin bu isimler arasında en fazla sevdiği isim, (Ebü Türab), yani toprak babası idi. Çünkü bu ismi kendisine Resulullah vermişti.

Hazret-i Ali'ye Resulullah'ın bu ismi vermesi şöyle oldu: Bir ara Hazret-i Ali Hazretleri, Fatıma validemiz'e darılmıştı. Üzüntüsünü sürdürüp mescide gitti ve orada toprak üzerine yattı. Fatıma Validemiz Babasının huzuruna çıktı:

— Sevgili babacığım! Bir kabahat yaptım, Hazret-i Aliyi kızdırdım, kabahat bendedir, dedi. Hazret-i Muhammed hemen Hazret-i Aliyi aramağa çıktı. Mescide girince onun kuru toprak üzerinde yattığını gördü.

Resulullah «Kalk ey Ali», buyurdu. Kendisinin uyandıranın iki cihan serveri ins'ü cinnin rehberi ve bütün insanlığın halaskârı olduğunu görünce, hemen kalktı. Yüzüne toprak yapışmıştı. Resulullah mübarek elleriyle o toprakları yüzünden sildi ve «Kalk ey Ebâ Türâb» dedi.

Şevâhidün - Nübüvve isimli kitapta şöyle yazılıdır:

Bir gün Resulullah kızı Fatıma validemizin evine gelip, Hazret-i Alinin vücuduna toprak bulaşmış bir halde gördü. Resulullah mübarek elleriyle Hazret-i Alinin üzerindeki toprakları silip:

— «Kalk, Ey Ebâ Türab», buyurdu. Bu hususta birkaç rivayet vardır. Esas olan Hazret-i Alinin Ebû Türab ismini almasıdır. Kendisinin de bu ismi diğer isimlerinden daha fazla sevdiği rivayeti de kat'îdir. Çeşitli isimlerin kendisine verilmesi, değerinin üstün oluşuna, Allah ve Resulullah nazarında çok makbul bulunduğuna işaret içindir.

4. MENKIBE: Hazret-i Fahr-i âlem efendimiz ilk def'a Hatice Validemizle evlendi. Hatice Validemizden ikisi erkek, dördü kız olmak üzere altı çocuğu dünyaya geldi. Hâtice Validemiz, kızı Fatma küçük yaşta iken öldü. Resulullah Fatıma annemizi kendi yanından ayırmadı, terbiyesiyle ve yetişmesiyle meşgul oldu. Hazret-i Fatıma bir iş için babasının huzuruna çıktı. Resulullahın iltifatlı bakışları kızının üzerine döndü. Kalblerine şu his geldi:

— Şimdi Hatice sağ olsaydı, kızının cehizini hazırlayacaktı. Çünkü kızını çok seviyordu. Zira o, son derece zâhide bir kadındı. Annesine de çok benziyordu.

Peygamberimizin kalbine bu fikir doğunca, hemen Cebrâil aleyhisselâm geldi. Cenâb-ı Zülcelâlın şöyle bir emri vardır dedi:

«Sevgilime selâmımı bildir. Sakın merak etmesin, kızının bütün ihtiyaçlarını cennetten sadık bir kuluma vereceğim.»

Haberi kendisine duyurdu. Resulullah bu sözler karşısında şükür secdesi yaptı, Hakka tazarru ve niyazda bulundu. Cebrâil aleyhisselâm yine geri döndü .Elinde, bohça ile örtülmüş, bir altın sini ve yanında bin kerûbiyyun meleği vardı. Yani beraberinde binlerce en büyük melekler bulunuyordu. Ayrıca Mikâil aleyhisselâm şanına tâzim için bin

kadar meleklerin büyüklerinden bulunuyordu. Arkasından İsrafil aleyhisselâm yine bir bohça içinde örtülü bir tepsi, beraberinde bin lerce meleklerle gelmişti. Ondan sonra da Azrail adındaki melek yine tâzim için bin kadar Keribiyyün meleklerile geldi. Hepsi hediyelerini Resulullahın huzuruna bıraktılar. Fahr-i âlem:

— Ey kardeşim Cebrâil bunda Rabbimin emri nedir? dedi. Bu siniler, bu tepsiler nedir? diye sordu. Cebrâil aleyhisselâm:

— Ey Allahın Resulü! Hazret-i Allah sana selâm ediyor. Ben Azamet şanımla Muhammed Mustafanın kızı Fatmayı Ali'ye verdim. Arş'ı Alâda onların nikâhlarını kıydım. Resulüm de Sahabe arasında ayrıca nikâh etsin. Sinilerin birinde cennet elbiseleri vardır. Fatımaya giydirsin, diğer sinilerde cennet yemekleri vardır. Onları da Sahabeye ziyafet olarak yedirsin, buyurdu.

Resulullah bu müjdeyi duyunca tekrar secdeye kapandı.

— Sevgili kardeşim Cebrâil! Nikâhın nasıl yapıldığını düşünüyorum. Bana durumun ne şekilde ceryan ettiğini lûtfen anlat, dedi.

Cebrâil aleyhisselâm, anlatmağa başladı:

— Hazret-i Allah buyurdu. Cennet kapıları açıldı, Cennet çeşitli şeylerle süslendi. Cehennemin kapıları kapandı. Bütün hurîler elpençe cennetin etrafını kuşattı. Yerde ve gökte olan bütün melekler hazır ol vaziyete girdi. Hepsi Tuba ağacının altına toplandı. Bundan sonra Allah emir verdi. Anlatılamayacak derecede esen tatlı rüzgârın o güzelim cennet ağaçlarının yapraklarının fısıldaması, o nurdan yaratılan cennet kuşlarının ötüşmesi, onların nâğmeleri cenneti bambaşka bir hale soktu. Ondan sonra Hazret-i Allah cemâlinizi ortaya koydu. Bana:

«Ey Cebrâil, cengâver Alinin vekili ol. Ben de Fatımanın vekili olayım. Ey melekler siz de şahid olun. Fâtımayı Ali'ye zevceliğe verdim. Ya Cebrâil sen de vekâletin hasebiyle kabul et», buyurdu. İşte orada böylece nikâh kıyıldı, dedi. Ey Allahın Resulü sana da Ashabını toplayıp öylece nikâh kıymana emir verdi, dedi.

Resul-i Kibriya bunu duyunca yine secdeye kapandı. Derhal Sahabe-i Kiramın toplanmasını emir verdi. Cebrâil Aleyhisselâm'a Resulullah şöyle buyurdu:

«Ey Allahın Resulü Hak sana selâm ediyor, Hazreti Ali'nin yerine hiç kimsenin vekil olmamasını, nikâhda bizzat kendisinin vekil olmasına lüzum gördü. Dört yüz akça mehr ile nikâh yapıldı. Müjdeciler

Hazret-i Fatma'ya müjde götürdüler. Fatımatüzzehra râzı olmadı. Hemen Cebrâil aleyhisselam geldi.

— Ey Allahın Resulü! Cenâbı Zülcelâl buyuruyor: «Fatıma dört yüz akçaya râzı olmuyorsa, dört bin akça olsun.»

Fatıma dört bin altına da razı olmadı. Cebrâil aleyhisselâm bir daha nazil oldu:

— Ey Allahın Resulü! Yüce Mevlâ senin bizzat Fatmanın maksadının ne olduğunu anlayıp, durumu anlayıp bildirmeni emrediyor, dedi.

Resulullah, candan sevdiği kızı Fatmanın yanına gitti. Maksadının neden ibaret olduğunu sordu. Fatıma:

— Ey babacığım! Mahşer gününde sen günahkârlara ne kadar şefaat edeceksen, ben de senin ümmetinin kadın taifesinden senin yapacağın kadar şefaat etmeyi istiyorum. Benim arzum ve gayem budur, başka gayem yoktur, dedi.

Hazret-i Peygamber, kerimesinin arzusunu Cebrâil aleyhisselâm'a bildirdi. Cebrâil Hazret-i Allah'ın manevî huzuruna vardı. Yüce Mevlâ, Fatıma Vâlidemizin arzusunu yerine getirdiğini, kıyamet günü kimi arzu ederse şefaat edeceğini kabul buyurdu.

Resuli Ekrem Efendimiz, kızı Fatma'ya arzusunun kabul olduğunu müjdeledi. Fatıma Validemiz (Allah ondan razı olsun):

— Ey sevgili babacığım, senin mü'min ümmetine şefaat edeceğin Kur'anın muhtelif âyetlerile sabittir. Benim kadınlara şefaat edeceğime dair deliller yoktur, dedi.

Resulullah:

— Cenâb-ı Zülcelâl'a arzunu takdim edeyim. Ne emir buyurursa, sana bildiririm, buyurdu. Dışarı çıkınca karşısına Cibril'i Emîn geldi. Ona kızının arzusunu bildirdi. Aynı müracaatın, vasıtasiyle Hazret-i Allah'a ulaştırılmasını istedi. Cebrâil hemen Hazret-i Hakka ulaştı ve elinde beyaz bir mendil olduğu halde geri döndü. Orada şu satırlar yazılı idi:

«Mahşer günü isyankâr mü'min kadınlar'a Fatıma kulumu şefaatçı seçtim, bu hüccet elinde bakî kalsın.»

Resulullah o ipek kâğıdı yine bir kâğıda sarıp kızı Fâtıma Validemiz'e verdi. Fatımatüzzehra bu yazıyı görünce, hemen Hazret-i Ali

ile nikâhlanmağı kabul etti. O senedi Fatıma muhafaza etti. O senedin ne olduğu ileride tafsilatiyle anlatılacaktır.

Bir rivayete göre bu husus şöyle anlatılıyor: Hazret-i Fahr-i âlem Efendimiz, kızı Hazret-i Fâtımayı İmam-ı Ali Efendimiz'e verdiği zaman, on sekiz akça ile bir gelinlik elbise alınmıştı. Resulullah Fatıma anamıza gelinliği giydirince ağladı. Bu ağlamağı gören kızı Fatıma:

— Babacığım niçin ağlarsın?» diye sordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz:

— Ey sevgili kızım! Kıyamet günü Cenâb-ı Hak Hazretlerinin huzurunda 18 akçanın gelinlik hakkının hesabını nasıl vereceğim, bunu düşündüğüm için ağlıyorum, buyurdu.

İşte bunun gibi bütün hak yolunun yolcuları ellerindeki servetlerinin kıyametteki hesabını düşünmüşler, ne cevap vereceklerinin endişe ve korkusunu çekmişlerdir. Biz ise, kızlarımız'a ve oğlanlarımız'a yaptıklarımız ve yapacağımız çok miktarda cehiz ve sarfiyatın hesabından hiç korkmuyoruz. Ahirette halimizin ne olacağını düşünenimiz yok. Bizleri Allah korusun, yoksa bu gidişle halimiz çok korkunçtur. Allah bize hidayet buyurur, doğru yolu gösterir ve bizi Hak yolun'a sekvederse, o müstesnadır.

5. MENKIBE: Hazret-i Ali Efendimiz, orta boydan biraz daha kısa idi. Göğsü geniş, gözleri siyah ve geniş karınlı idi. Bakışları çok câzip idi. Sakalları sık, fakat harb zamanlarında uzatırdı. Ashab-ı Kiram arasında en sık sakallı o idi. İmansızlar o mübareğin yüzünü gördükleri zaman, benizleri sararır, korkularından ne yapacaklarını bilemez hale gelirlerdi. Bu kadar büyük cüssesi olan imam-ı Ali Efendimiz bazen günlerce yemek yemezdi, bu kadar büyük vücutları ile ac ve susuz dururdu.

Hazret-i Peygamberimiz İmam-ı Ali Efendimizden neden yemek yemediğini sordu. Yahut bunun hikmeti Resulullahtan soruldu:

— Alinin manevi kuvveti vardır. O açlık bilmez, dedi. Bilhassa harp esnasında açlık asla aklına gelmezdi. Onun için kuvve-i maneviye ile dolu idi. Aşağı yukarı Hazret-i Ali bütün muharebelerde bulunduu. Bir yeri zabtetmek veya bir kal'ayı almak icabetse mutlaka Hazret-i Aliyi çağırırlardı, sancağı Hazret-i Aliye verirlerdi. Resulullah muharebelerde sancağı Hazret-i Aliye verir ve şöyle buyururdu:

— Ey Ali! Bu zafer senindir. Seni Hazret-i Allah'a ısmarladım. Fütuhatını bekliyorum, diyerek onu muharebeye gönderirdi.

Hazret-i Ali imansızlarla yapmış olduğu muharebelerde zaferleri kazanıp müjde haberleriyle geri dönerdi. Bu kadar arslanca cengeden ve Hakka tam bir ihlasla bağlanan bir kimse idi.

6. **MENKIBE:** Beni Necran adında büyük bir hıristiyan kabilesi vardı. Resulullah bunlara ne kadar öğüt verdiyse de, kâr etmedi. Bir türlü iman etmediler. Bunlar hiç bir anda imana yaklaşmayıp inadlarında ısrar edince bunlar hakkında şu âyeti kerime nazil oldu. (Bu âyette Allah Resulüne hitap buyuruyor):

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ
تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا
وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ
نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

«Artık sana (bu) ilim geldikten sonra kim seninle onun hakkında çekişirse, de ki: «Gelin oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, (sonra hepimiz bir arada olarak) dua ve niyaz edelim de Allahın lânetini yalancıların üzerine okuyalım.»

Bu âyet-i kerime de **«Ebnâuna»** dan murad, Hazret-i Fatıma validemiz, **«Enfüsenadan»** murad (Resulullah) ve Hazret-i Ali Efendimizdir. Yahut bütün mü'minler maksuttur.

İbtihal: İbn-i Abbas (r.a.) ya göre, duada tazarru edelim, demektir. Kelabi Hazretleri: «Duada fazlaca sığınalım demektir», diyor.

Kisâi: Lânet edişelim manalarına geldiği rivayet edilmektedir.

Resulullah Efendimiz bu âyet-i kerimeyi Necran kabilesine okudu. Bunlara: «Kim yanlış yolda ise, Cenâb-ı Hakkın lânetinin üzerine olmasını bildirdi. Onlar da:

— Biz ahbaplarımızın yanına gidelim, bu işi onlarla beraber konuşalım, yarın geliriz, dediler.

Bunlar gittiler, reislerine durumu açıkladılar:

— Lânetlenme hakkında ne düşünüyorsun? diye sordular:

O da:

— Ey insanlar! Siz hıristiyansınız, fakat Muhammedin peygamber olduğunu bildiniz. Bir topluluk peygamberi ile lânetlenmeğe kalkışırsa, o kavmin küçük ve büyüğü hepsi ölür, kimse kalmaz. Eğer İsa hakkında sözünüzden dönmek istemiyorsanız, onunla vedâlaşıp memleketinize gidin, dedi.

Sabahısı gün Necran kabilesi Resulullahın huzuruna çıktılar. Hazret-i Resulullah torunu Hazret-i Hüseyni kucağında tutuyordu. Hazret-i Hasanı eliyle tutmuş. Fatıma anamız arkada, Hazre-i Ali yanında birlikte yürüyorlardı.

Resulullah bunlara:

— Şimdi Ben dua edeyim. Siz de âmin deyin, buyurdu.

Hıristiyanlar papaslarının etrafına dönerek:

— Önümde öyle kimseler görüyorum ki, hak Teâlâdan bir dağın yerinden koparılmasını isteseler, onların hürmetine Allahü Teâlâ o dağı yerinden kaldırır. Lânetlenmekten kaçının. Aksi halde perişan olursunuz. Kıyamete kadar Hıristiyan kalmaz, dedi.

Bunun üzerine Necrân oğullarının büyüğü:

— Ey Kâsımın babası! Biz seninle lânetlenmemeğe karar verdik. Sen kendi imanınla biz de kendi dinimizle kalalım, dedi.

Resulullah:

— Lânetlenmeden veya hakkınızda lânet istemekten kaçınıyorsanız, müslüman olun, buyurdular.

Benî Necran kabilesinin öncüleri müslümanlığı kabul etmediler. Resulullah:

— O halde harb edeceğiz, hazır olun, buyurdu. Hıristiyanlar:

— Bizim gücümüz yok, seninle harbedemeyiz, sulh olalım, dediler. Bizimle harbedip de bizi korkutma, bizi dinimizden döndürme, biz sana her sene iki bin hülle (yani birisi bel beştemali, diğeri de omuz havlusu) verelim, dediler.

Resulullah buna razı oldu. Böylece bin hülle Sefer ayında, bin hülle de Recep ayında olmak üzere senede iki bin hülle vereceklerini vâd ettiler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz:

— Nefsim kudret elinde olan Allah'a kasem ederim ki, Necran kabilesine gelecek azab geri çevrildi. Mülaane etmeğe razı olsalardı maymun ve domuz suretine girerlerdi. Bulundukları vâdi ateş ile dolardı. Yüce Allah Necranın ve onun halkının kökünü kazırdı. Ağaçlardaki kuşlar dahi canlı kalmazdı. Bir sene geçmeden hepsi helâk olur, giderdi, buyurdu.

7. MENKIBE: Bazı müfessirlere göre Bakara sûresinin iki yüz yetmiş dördüncü âyeti kerîmesi Hazret-i Allahın fazileti hakkında nazil oldu. Bunun sebebi şöyle anlatılmaktadır:

Hazret-i Ali Efendimizin dört dirhemi vardı. Bir dirhemini âşikare, bir bölümünü gizli, bir bölümünü gece ve bir bölümünü gündüz verirdi. Bunun üzerine Cenâb-ı Hak bu âyet-i inzal buyurdu:

«Mallarını gece gündüz, gizli, aşikâr, (hak yolunda) harcayanlar (yok mu) işte onların, Rableri katında mükâfatları vardır, onlara hiç bir korku da yoktur. Onlar mahzun da olmazlar.» (Bakara: 274).

Resul-i Kibriya Efendimiz Hazre-ti Ali'ye bu şekilde neden sadaka verdiğini sordu. Hazret-i Ali:

— Bu dört yoldan hariç sadaka verme cihetini görmedim, onun için bu usulü takip ettim, dedi. Eğer birisi kabul olmazsa diğeri kabul olur, o da olmazsa öbürü kabul olur düşüncesiyle yaptım, yâ Resulallah.

8. MENKIBE: Me'âlimüttenzil adındaki tefsirde şu âyet-i kerimenin tefsirinde:

أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ ۝

«İman eden kimse, fâsik (yani kâfir) gibi midir? Bunlar bir olmazlar. (Secde: 18.)

Muhyiddin ve İmam-ı Begavi (Allah onlara rahmet eylesin) buyuruyorlar ki: «Bu âyet-i celile Hazret-i Ali ve Velid bin Ebî Muayt (Hazret-i Osmanın anne arafından akrabasıdır) hakkında nazil olduğu rivayeti vardır.»

Hazret-i Ali Efendimizle Velid bin Muayt arasında münakaşa olmuştu. Velid Hazret-i Aliye:

— Sükût dur, zira sen çocuk denecek şekilde küçüksün, benim dilim senden daha düzgündür. Ok atmakta senden daha ustayım. Kalbim senden daha kuvvetlidir. Harblerde senden daha cesaretliyim, dedi.

Hazret-i Ali Kerremallahu Veçhe, Onun fâsik olduğunu söyledi. Bunun üzerine Hazret-i Allah yukarıdaki âyeti celileyi inzal buyurdu. Yani «İman eden kimse fâsık gibi midir?» denildi.

Bu âyette tek bir kimsenin açıklandığı yok, bütün mü'minler fasık gibi midirler? demektir. Tâbii değillerdir. Mü'min başka fasık başkadır. Aralarında dağlar kadar farklar vardır. Mü'min imanı ile itikadı ile, kulluk ve ibadetiyle yaşamakta, fasık fısk-u fücuru ile ve bütün mel'anetiyle yaşamaktadır. Onun için ikisi bir değildir, aralarında farklar vardır.

9. **MENKIBE:** Meâlimüt-Tenzil adlı tefsirde İmam-ı Beğavi Hazretleri Dehr Sûresinin şu âyet-i celilesinin nazil olmasını şöyle açıklamaktadır:

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ●

«Yemeğe olan sevgilerine rağmen yoksulu, yetimi, esiri doyururlar.» (El-İnsan - Ed-Dehr: 8)

Bir ara Hazret-i Hasan ile Hazret-i Hüseyin Efendilerimiz hastalanmışlardı. Hazret-i Peygamberimiz ashab-ı kiramla birlikte bunlara bakmağa gitti. Hazret-i Ali ve Fatma validemize hitaben:

— Bu iki yavru için adak adayın, buyurdular.

Onlar da Fıdda adındaki kapıcıları ile birlikte çocuklarına Hazret-i Allah sıhhat bağışlarsa, üç gün kadar oruç tutmayı nezrettiler. Hazret-i Hasan ve Hüseyin Allah'ın izniyle sıhhat bulunca, yiyecek ve içecek bir şeyleri bulunmadığı için Hazret-i Ali bir Yahudiden üç sâ arpa borç aldı. Üçü de sözlerini yerine getirmek için oruç tuttular. Arpanın üçte birini hizmetçileri öğüdüp, beş tane ekmek pişirdi. Hepsi beş kişiden ibaret idi.

İftar zamanında Hazret-i Fatıma (r.a.) ekmeklerin taksimini yaptı, birini Hazret-i Ali'ye, birini Hazret-i Hasan'a, birini Hazret-i

Hüseyin'e, birini hizmetçisine ve birini de kendisine ayırdı. O esnada bir miskin (*) kapıyı çaldı:

— Ben müslüman fakirlerinden birisiyim, bana yemek verin, dedi.

Hepsi önlerindeki ekmekleri yani beş tane ekmeği miskine verdiler. Kendileri su ile iftar ettiler. Ertesi gün yine oruç için niyet ettiler. Hizmetçi bir parça da arpa getirip, Fatma validemiz beş çörek daha pişirdi. İftar sofrasına ekmekler kondu, herkese birer tane düşüyordu. Bu sefer de kapıyı bir yetim çaldı. Beşi de çöreklerini o yetime verip, kendileri su ile iftar ettiler. Yine ertesi günü oruca niyet ettiler. Geri kalan arpa ile yine Fatma annemiz çörek pişirdi, beş çöreği ayrı ayrı herkesin önüne koydu. İftar sofrasına yaklaştılar, yemek yiyecekleri sırada yine kapı çalındı. Bu sefer kapıyı bir esir çaldı. Allah için istiyordu. Beş tanesi de önlerindeki ekmeklerini o esire verdiler. Kendileri yine su ile iftar ettiler.

Bir rivayete göre son kapıyı çalan esir müşrikti. Müşrik olsa dahi Allah için istedikten sonra onu boş çevirmek yoktur. İşte Hazret-i Ali ve Hazret-i Fatma annemiz böyle çetin bir imtihan geçirmişler, son derece cömertliklerini izhar etmişlerdi.

Rivayet edildiğine göre, dördüncü sabah Hazret-i Ali, Hasan ile Hüseyin Efendilerimizi Resulullah'ın yanına götürdü. Resulullah Efendimiz, torunlarının açlıktan son derece titrediklerini gördü. Resul-i Ekrem şöyle buyurdu:

— Ey Ali! Beni derin derin düşündürdün.

Sonra Resulullah kızının evine gitti. Baktı ki, kızı açlıktan karnını arkasına bağlamış, gözleri kararır hale geldiğini görünce, düşüncesi daha da arttı. Sonra Cebrail Aleyhisselâm geldi:

— Ey Allah'ın Resulü! Sana müjdeler olsun, Ehl-i Beytin hakkında Hazret-i Allah âyet inzal buyurdu.

Ve «Hel Etâ» Sûresindeki yukarıdaki âyet-i okudu. Ve bu âyetin ihtilâfsız bunlar hakkında nazil olduğu anlaşıldı.

Başka bir izaha göre, Peygamberimiz de kızı gibi üç gün yemek yememişti. Kendisi onlar gibi açlık çektiğini söyledi ve bunun sonsuz mükâfatını inen âyet-i kerime ile kendilerine müjdeledi.

(*) Miskin, bir günlük yiyeceği dahi olmayan fakir kimse demektir.

Hazret-i Ali Medine dışına çıkıp dolaşmak istemişti. O ara bir Arabın kuyudan su çekip, hayvanını suladığını gördü. Hazret-i Ali o zata:

— Sana para ile su çekeyim mi? buyurdu. O şahıs bu teklifi kabul etti. Bir kova su için bir avuç hurma vereceğine söz verdi. Hazret-i Ali kovayı çekerken kovanın ipi koptu. Kova kuyunun içine düştü. Arap bu hali görünce Hazret-i Ali'ye çok kızdı, ona âdeta hakaret edercesine sözler sarfetti. Hazret-i Ali mübarek elini kuyuya salıp kovayı dışarı çıkardı. Kovayı Araba verip oradan ayrıldı.

Oradan doğru evine geldi. Aldığı hurmaları ailesine verdi. Hurma yerken Hazret-i Fatma Hazret-i Ali'nin yüzünde bir teessür alâmeti gördü. Bunun sebebini sordu. Hazret-i Ali bunun esasını söylemedi. Gizledi. Öte taraftan Arap, Hazret-i Ali eliyle derin yerden kovayı nasıl çıkardı diye düşünmeğe başladı. Ve: «Bu adam boş değildir. Mutlaka Muhammedin dinine bağlı bir şahıstır,» dedi. «Muhammed dini hak olmasaydı, bu adam bu kovayı buradan çıkaramazdı,» dedi. Ve Hazret-i Ali'yi ziyaret etmek kasdiyle yola çıktı. Ona karşı yaptığı hakaretâmiz konuşmalarından özür dilemeğe karar verdi.

Geldi Hazret-i Ali'nin kapısını çaldı. Baktı ki, içerde Fahr-i âlem vardır. Hemen Arap içeri girmek istedi. Resul-i Ekrem:

— «Ey Ali, bu sana hakaret eden Araptır, bırak onu içeri girsin, buyurdu.

Bazı rivayetlere göre, Arap Hazret-i Ali'ye kovayı kuyuya düşürdü diye tokat atmıştı. Hazret-i Ali ona karşılık vermedi. Arap sonradan onun mensup olduğu dinin Hak dini olduğunu anlayınca, kendine geldi ve Ali'ye tokat vuran kolunu kesip, kolunu diğer eline alıp Hazret-i Ali'ye götürdü.

Arap içeri girdi. Resulullah onu gördü. Resulullah Araba:

— Neden böyle bir hata ettin? diye sordu.

Arap ağlayarak yapmış olduğu hareketin fena olduğunu, bundan dolayı affedilmesinin teminini istedi. Imana gelmesini açıkladı. Resulullah Efendimiz, onun kesik elini mübarek elleriyle yerine yerleştirdi. Ve eski haline getirdi. Cenab-ı Hakkın kudretiyle Arabın eli eski haline geldi.

İşte bu da gösteriyor ki, Hazret-i Ali'nin Allah nazarında değeri çok büyüktür. Onun daha buna benzer birçok menkıbeleri vardır.

10. MENKIBE: Bir gün Fahr-i âlem sallallâhu aleyhi ve sellem Efendimiz, Hazret-i Ali'ye:

— Ey Ali, Yüce Hâlik'i sever misin? diye buyurdu.

Hazret-i Ali:

— Çok severim, dedi.

— Beni de sever misin? buyurdu.

Hazret-i Ali:

— Severim, buyurdu.

— Fatıma'yı sever misin?

— Severim.

— Hasan ve Hüseyin'i sever misin?

Hazret-i Ali yine:

— Tabii severim, buyurdu.

Resul-i Ekrem:

— Ey Ali! Bu kadar sevgiyi bir kalbde nasıl muhafaza edersin? buyurdu.

Hazret-i Ali buna cevap veremeyeceğini açıkladı. Hazret-i Fatma validemiz:

— Bu hususta düşünecek ve üzülecek bir cihet görmüyorum. Çünkü, Allahı sevmen, iman ve akıl yolu iledir. Resulullahı sevmen yine imandır. Beni sevmen şehvet yolu hasebiyledir. Hasan ve Hüseyini sevmen tabiatından ve ciğer yolu iledir, dedi.

Hazret-i Ali Efendimiz, Fatma'nın verdiği cevabı Resul-i Ekreme bildirdi. Resulullah:

— Bu meyve ancak Peygamber ağacından çıkar, buyurdu.

Demek istedi ki: «Ey Ali! Bu cevap ancak bir peygamber kerimesinin cevabıdır. Senin değildir. Bu cevapta derin bilgi vardır. Düşünmek lâzımdır ki, anlaşılsın. Yoksa kaba bir bakışla bu mana pek anlaşılamaz.»

11. MENKIBE: Rivayet olunur ki, Hazret-i Aliyyül-Mürteza, Hayber Kalesinin kapısını yalnız başına yerinden koparıp kaleyi fethetti. Zülfikâr adlı kılıcı ile kâfirlerin kafalarını kesip kanlarını akıttı. Vücutlarını yerde sürüdü. Onlardan almış olduğu harp ganimetlerini bütün fakirlere dağıttı. Sonradan sağ salim Fatma'nın yanına gitti. Ve şöyle söyledi:

— Elimdeki Zülfikârı görüyorsun, bu Zülfikârla Hayber'i aldım, dedi.

Hazret-i Fatıma:

— Zülfikârı senden daha iyi bilirim, dedi.

Hazret-i Ali bu durumu Resulullah'a duyurdu. Resul-i Kibriya hemen kalkıp Fatma annemizin yanına geldi:

— Ey kızım, sen Zülfikârı Ali'den daha iyi nasıl biliyorsun, anlat, dediler.

Hazret-i Fatma cevabında:

Sevgili babacığım! Mübarek Mi'rac gecesinde Hazret-i Allah ile görüşüp dönerken, cennette bulunan bir elma ağacından iki elma aldın. Birini yedin, birini de anneme getirdin. Kendisi o elmayı yedi. İkinizde de, o elmalardan kuvvet peyda oldu. İşte ben o kuvvetlerden meydana geldim. O zaman Zülfikâr cennetteki elma ağacında asılı idi, dedi.

12. **MENKIBE:** Mesabih-i Şerif'te, sağlam hadis olarak Sa'd bin Ebi Vakkas'dan (r.a.) rivayet edilmiştir. Hazret-i Muhammed Mustafa, Hazret-i Ali için şöyle buyurdu:

أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي

«Seninle ben Harun ile Musa Aleyhisselâm gibiyiz, Ancak benden sonra Peygamber yoktur.»

Mesabih adlı eseri şerh eden Hanefi fıkıh âlimi Türpeşti buyurur ki: «Resulullah (S.A.V.) Tebük muharebesine giderken, Medine halkı üzerine Hazret-i Ali'yi vekil bıraktı. Müslümanların işlerini görmeğe kendisini vazifelendirdi. Münafıklar bunu çekemediler. Bir takım ileri geri sözlerde bulundular: "Muhammed Ali'yi sevmiyor, onunla harpte beraber bulunmağı istemiyor, onun için onu harpten geri bırakıyor," dediler. Hazret-i Ali, münafıkların bu kötü sözlerini duydu. Hazret-i Ali, hemen kılıcını kuşanıp yolda Resulullah'a yetişti.

— Ey Allah'ın Resulü! Münafıklar bu fakir kulunuz için bir takım ileri geri sözlerde bulundular. Kendisini Resulullah beraberinde götürmedi, çünkü ruhu sıkılacaktı. Onun için onu Medine'ye bıraktı, gitti, dediler.

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz:

— **Onlar yalan söylüyor. Seni Medinedekilere halife yaptım. Geriye dön, benim ve senin ehline halife ol. Ey Ali, benimle Hazret-i Musa ve Harun gibi olmak istemez misin?**

Nitekim Allah şu âyet-i kerimede bu hususu açıkladı:

وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي

«Musa kardeşi Harun'a kavmime halifem ol dedi.»

Müslim şerhinde bu hadîs-i şerifin Rafızîler için bir delil olduğu söyleniyor. Halbuki onlar bahsi yanlış anlıyorlar. Ve güya bu âyete göre Halifelik hakkı Hazret-i Ali'nin idi. Haksızlık yapıldı da bunu Hazret-i Ebûbekir, Ömer, Osman aldı; ondan sonra kendisine verildi, diyorlar. Rafızîler arasında dahi ihtilâf çıkmıştı. Hazret-i Ali'den önce halife seçilen kimselere (hâşâ) kâfir dediler. Bir de Hazret-i Ali hakkını istemediği için ve bunun yoluna mücadele etmediği için (hâşâ) ona da kâfir dediler. Onun için Hazret-i Ali Efendimiz: **«Benim yüzümden iki kitle cehenneme gidecektir,»** buyurdu. «Birisi beni haddinden fazla sevip bana uluhiyet isnad edenler. İkincisi: Bana iftira yapıp beni sevemeyenler ve bana hakaret edenlerdir,» dedi. Bunların her iki kısmı da cidden yoldan çıkmış kimselerdir.

Kâdî tefsirinde buyrulur ki: Ashab-ı kirama ve Hazret-i Ali'ye (hâşâ) kâfir diyenlerin kâfir olacaklarına şüphe yoktur. Zira İslâmiyeti bize Ashab-ı kiram aktarmıştır. O mübareklere böyle fena, çirkin hakaretlerde bulunmak İslâmı yıkmaktan başka bir şey değildir. Rafızîlerden başka sahabelere taş atan olmadı.

İmamiye ve mutezileden bir gurup, sahabe-i kiram için Hazret-i Ali'den evvel diğer halifeleri seçtikleri için hata ettiler, kâfir olmadılar, demişlerdir. Halbuki Resul-i Ekrem Efendimizin Tebük muharebesine giderken Hazret-i Ali'yi Medine'ye bırakmasında onların anladıkları manalar ve deliller yoktur. Burada ancak Hazret-i Ali'nin üstün zekâsı, fazileti ve güvenilir bir kimse olduğu açıklanmaktadır. Yoksa başkalarından daha üstün oluşuna veya başka sebeplere bağlamak doğru değildir. Burada Reşulullahtan sonra kendisinin halife olacağına dair bir sarahat yoktur.

Bundan daha canlı delil şunu gösterebiliriz ki, Hazret-i Ali (r.a.) Hazret-i Harun'a benzetilmiştir. Musa Aleyhisselâm, Harun Aleyhis-

selâmı Rabbi ile mükâlemeye giderken milletine halife yapmıştı. Ancak Harun Aleyhisselâm Musa Aleyhisselâmdan sonra halifesi olmadı. Güvenilir rivayete göre, kırk sene evvel ölmüştür. Şu halde Resulullah Hazret-i Ali'yi Tebük muharebesine giderken Medine-i Münevvere'de halife seçmesinin Resulullah'tan sonra halife olacağını gösterir bir delil olmadığı şüphesizdir.

13. MENKIBE: Gene Mesabih adlı kitapta sahih ve sağlam bir hadîs-i şerifte bildiriliyor:

Hazret-i Ali (r.a.): «Daneyi yerden meydana getiren, insanı yoktan vareden Yüce Allah'a kasem ederim ki, Resul-i Ekrem:

— **Beni ancak inananlar sever. Bana ancak münafıklar buğz eder,** buyurmuştur,» dedi.

Yine Müslim şerhinde beyan ediliyor ki: «Hazret-i Ali Efendimizin Resul-i Kibriyaya yakınlığını, harplerde Resulullahın daima yanı sıra bulunuşunu büyük görmek ve ona muhabbet etmek, bu ancak müminlerin yapacağı iştir. Münafıkların ve kâfirlerin işleri değildir. Bunun aksine Hazret-i Ali'ye düşman olmak veya onu küçük düşürecek sözlerde bulunmak, Muaviye ile kendisinin arasındaki muharebelerde Hazret-i Ali'yi haksız bulmak gibi hareketler de İslâm'a yakışmaz. Müslümanlara gerekmez. Bu çeşit çirkin düşüncelerden cümlemizi Mevlâ muhafaza buyursun.»

14. MENKIBE: Yine sağlam kaynaklara dayanılarak verilen haberlere göre, Hayber harbinde Resulullah:

— **«Bu bayrağı sabah bir şahsa vereceğim Hazret-i Allah zaferi onun elinde nasip kılacaktır. O, Allahı ve Resulünü sever. Allah ve Resulü de onu sever,»** buyurdular. Sabahleyin İslâm ordusu erken saatte Resul-i Kibriyanın yanına koştular. Hepsi ayrı ayrı bayrağın kendilerine verileceğini düşünüyorlardı. Server-i Âlem Efendimiz:

— ***Ebû Talib'in* oğlu Ali nerededir?** diye sordu.

Ashab-ı kiram:

— Ya Resulullah onun gözleri ağrıyor, dediler.

— Birisini gönderin gelsin, buyurdular.

Hazret-i Ali huzura geldi. Resulullah mübarek tükrüğünü Hazret-i Ali'nin gözlerine sürdü. Gözlerinin ağrısı kayboldu, bir şeyi kalmadı. Sancağı Hazret-i Ali'ye verdiler. Hazret-i Ali:

— Ey Allahın Resulü! Kâfir ile son derece harb edeceğim. Ta ki, onlar bizim gibi olurlarsa, o zaman onları bırakacağım, demiştir.

Resûlullah:

— İlk sırada onlara karşı güler yüzlü ol, topraklarına girip müslümanlığa çağır, Cenab-ı Hakkın kendileri hakkında buyurduğunu onlara söyle. Böylece onların İslâm'a girmesine sebep ol. O zaman, onların hidayete ulaşması karşısındaki sevap, kırmızı deve bağışlamaktan daha hayırlıdır, buyurdular.

Çidden İmam-ı Ali Efendimiz harp sahalarında çok büyük zaferler sağladı. Çeşitli yerlerde müslümanların yüzlerini ak etti.

15. MENKIBE: Mesabih kitabında Hazret-i Ali'nin menakıbı bahsinin güzel ve sağlam hadislerinden birinde şöyle buyuruluyor:

إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ وَهُوَ وَلِيُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ

«Ali benden ve ben ondanım. Ali bütün mü'minlerin velisidir.»

Bu hadis-i şerifin şerhi üzerinde bazıları şu görüşe yer veriyor:

Rafıziler ve Şiiler bu hadis-i şerif ile Hazret-i Alinin tasarruf edici, işleri organize edici olduğunu, Resul-i Ekremin yaptığı bütün tasarruflarda bulunabileceğini ilave ederler. Mü'minlerin işlerine bakmak da tasarrufa girer. Bu bakımdan Hazret-i Ali için «Mü'minlerin İmamıdır,» demildi

Biz bu Şiilere şöyle cevap veririz: Hazret-i Ali'nin mü'minlerin velisi olmakla beraber (İmam) kelimesinin halife manasına gelmediği açıktır. Halbuki mü'minlerin işlerini görmek Hazret-i Ali'ye vacip olmuş olacaktı. Hazret-i Ali'nin imam oluşu ve halife kalışı, kendi devresine aittir. Ondan öncekiler kendi devrelerinde zamanın imamı idiler.

16. MENKIBE: Gene Mesabih adlı kitapta Hazret-i Ali'nin menakıbı bahsinde İbn-i Ömer (r.a.) tarafından bildirilmiştir. Resulullah, ashab-ı kiramı birbiriyle arkadaş yahut kardeş yapıyorlardı. Hazret-i Ali en sona kaldı.

— Ey Allahın Resulü! Bütün ashabı kiramı birbiriyle kardeş yaptın, beni yalnız bıraktın, ben ne olacağım? dedi.

Resulullah:

— Sen benim dünya ve âhirette kardeşimsin, buyurdu.

17. MENKIBE: Yukardaki hadis-i şeriflerden sonra Enes bin Mâlik'in buyurduğu bir hadîs-i şerif daha vardır. Resul-i Ekrem Efendimizin yanında bir pişmiş kuş vardı. Resulullah:

— «Ey benim Rabbim, senin en sevdiğin kullarından birini gönder. Şu kuşu onunla beraber yiyelim,» dedi.

Hazret-i Ali çıkageldi. O eti onunla beraber yediler.

İmam-ı Tirmizi (Allah ona rahmet eylesin) bu hadis-i şerifin açıklamasında çok güzel bir mukaddimeden sonra şöyle anlatıyor: «Bid'at sahipleri, bu hadîs-i şerifle oklarını bileyip, Hazret-i Ebûbekir'in halife olmasına karşı çıkarlar. Ebûbekir'in halife olması Resulullah'ın ölümünden sonradır. Bu ümmetin icmaı ile sabit olan ilk hükümdür. İcma, dini ayakta durduran en sağlam direklerden birisidir. Bu hadîs-i şerif, Ebûbekirin ilk halife olduğunu, isbatlamaz da inkâr da etmez. Ebûbekirin hilâfeti ümmetin icmaı ile sabittir ve bu hadisi rivayet edenler ise bu icmaa dahil olup Hazret-i Ebûbekir lehinde rey vermişlerdir. Bütün ashab-ı kiramın ittifakı bir hüccet değil midir? Enes bin Mâlik'in anlattığı hadis-i şerif, (manâsını değiştirmeyecek durumda):

«En fazla sevdiklerinden birini gönder» manasınadır. Hadis-i şerifte beyan edilen «Ey Rabbim! Bana halkettiklerinden en fazla sevdiğini gönder» buyurulması, «En çok sevdiklerinden birini gönder» demektir. Bu şekilde Mevlâ'nın sevdiği onun gibi daha birçok kimselerin bulunduğu da anlaşılmaktadır. Buna benzer ifadeler Arap edebiyatında bulunur. Meselâ: «Falan adam insanlardan en akıllısıdır,» denilince, bütün insanlardan en akıllısı sayılmaz ya? Yani onun gibi daha bir takım insan bulunur demektir (*).

Şu noktayı da belirtelim ki, Resulullah Efendimiz Hazret-i Allahın halk buyurduğu kulları arasına girer. Hazret-i Ali'nin Allah yanında Peygamberimizden daha sevgili olması düşünülemez. Çünkü Resulullah Efendimiz Allahın en sevgili kuludur. Eğer denilirse ki: «Resulullahın Allah'ın en sevgili kulu olduğu zaten şeriatle sabittir.

(*) Rafızi, şia, alevi denilen zümreler Hazret-i Ali Efendimiz Hazretleri mevzuunda ifrata giderek dalalete vardıkları gibi birçok kimseler de bu zümrelerden olmamak korkusunun tesiri ve tepkisi altında kalarak Hazret-i Ali'yi küçültmeye ve küçümsemeye meyletmekte, yani tefrit yoluna giderek dalalete varmaktadırlar. Bu mevzuda hem ifrat hem de tefrit, aynı derecede sapıklıktır.

Ondan sonra Allah'ın en sevgili kulunun, bu hadise göre Ali olması gerekir.» Biz de buna karşı deriz ki: «Bizim söylediğimiz şey de doğru nasiar ve ümmetin icmaı ile sabittir. O halde bildirdiğimiz şekilde tevil olunmalıdır.

Bunun bir başka cevabı şudur: Resul-i Ekrem amcası oğullarından en sevgili olanı yanına istemiş olabilir. Bunda bir sakınca da yoktur. Yani Çenab-ı Hak Hazret-i Ali'yi en fazla sevsin, diye Resulullah isteyebilir. Çok zaman Resulullah bazı tılsımlı sözlerini umumi mutlak manada söylerdi. Bunun içinden çeşitli manalar çıkarmak mümkündü. Bazen umumi söylerdi, fakat arzuları hususi idi. Akıllı insan bakar ve karineye göre durumu anlardı. Bu hususiaki açıklama sona erdi.

Gene Mesabih adlı kitapta yukardaki hadis-i şerifin izahından sonra Hazret-i Ali (r.a.) buyuruyor ki: «Ne zaman Resulullahtan sual sordumsa, cevabını verdiler. Ne zaman susarsam, kendileri kelâmda bulunurlardı.»

18. **MENKIBE:** Yine Mesabih-i şerifte yukarda buyrulan hadis-i şerifler sonra Hazret-i Ali (r.a.) rivayetiyle Resul-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem Hazret-i Ali hakkında şöyle buyurdu:

أَنَا دَارُ الْحِكْمَةِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا

«Hikmetin evi benim, kapısı Ali'dir.»

Tirmizî (Allah ona rahmet eylesin): «Bu hadis gariptir, yani tek kişi tarafından haber verilmiştir,» diyor. Mesabih kitabı sahibi İmam-ı Beğâvî, «Bu hadis-i şerifi tek bir kişiden başka kimse rivayet etmemiştir» diyor.

Tiybî Hazretleri bu hadis-i şerifi açıklarken, şöyle anlatıyor:

«Şiiler bu hadis-i şerifi delil olarak ileri sürüyorlar. Resul-i Ekrem'den ilim ve hikmet almak Hazret-i Ali'ye mahsustur. Diğerleri ancak Hazret-i Ali vasıtasiyle alabilirler, zira eve ancak kapısından girilir. Nitekim Cenab-ı Zülcelâl Bakara Sûresinde şöyle buyuruyor:

«Evlerinize kapılarından girip çıkınız.»

Halbuki onlar için bu hadîsde delil yoktur. Zira cennet evi hikmet evinden daha genişçe değildir ve cennet evinin ise sekiz kapısı vardır.

Yine Mesadih-i Şerifte İmam-ı Câbirden naklen şu hadis-i şerif rivayet ediliyor. Resulullah Efendimiz İmam-ı Ali Efendimizi Tâife göndereceği zaman çağırıp onunla gizli konuştu. Bazıları: «Amcası oğlu ile bu gizli konuşma uzadı,» dediler. Resul-i Ekrem Efendimiz:

— «Onun ile, ben değil, Allahu Teâlâ gizli konuştu,» buyurdular.

Tıybî (rahmetullahi aleyh) bu hadis-i şerifi anlatırken buyuruyor ki: «Allahu Teâlâ'nın Hazret-i Ali ile gizli konuşmasını emretmesi demektir. Gizli konuşulan hususlar ilâhî sırlara ait sözler ve gaybe ait işlerdir.»

Yine Mesabih'de aynı babın sonunda Ümmü Atıyye (Allah ondan razı olsun) bildiriyor: «Resulullah Efendimiz bir kısım askeri harbe gönderiyordu. Hazret-i Ali radiyallahu anh o askerin içinde idi. Resul-i Ekrem mübarek ellerini kaldırarak:

— «Ey Rabbim, Ali'yi tekrar görünceye kadar, bana ölüm verme,» buyurdular.

19. MENKIBE: Bir gün Ashab-ı Güzin (rıdvanullahı aleyhim ecmaîn) Resulullah'dan (sallallahu aleyhi ve sellem) Hazret-i Aliyi çok fazla sevmelerinin sebebini sordular. Server-i âlem:

— Gidin Ali'yi çağırın, buyurdular.

Ashab-ı kiram'dan birisi, Hazret-i Ali'yi çağırdı. Hazret-i Ali gelmezden evvel Peygamberimiz ashabına:

— Ey ashabım siz birine iyilik ederseniz, o size karşılık olarak fenalık yapsa ne edersiniz? buyurdular.

Ashab-ı kiram:

— Gene iyilik ederiz, dediler.

Resulullah:

— O şahıs tekrar size kötülük etse ne edersiniz? buyurdu.

Ashab-ı kiram önlerine eğildiler, bir şey diyemediler. Hazret-i Ali (radiyallahu anh) o esnada geldi. Resulullah, Hazret-i Ali'ye:

— Ey Ali, birisine iyilik etsen, o sana kötülük yapsa, ne yaparsın? buyurdu.

Hazret-i Ali:

— İyilik yaparım ya Resulullah, dedi.

Resulullah aynı suali yedi defa tekrarladı. Hazret-i Ali her defasında:

— O bana kötülük yaptıkça ben ona iyilik yaparım, buyurdu.

Ashab-ı kiram:

— Ey Allah'ın Resulü! Hazret-i Ali'yi neden fazla sevdiğinizin sebebini anladık, sevginize müstahaktır, dediler.

Sahabe-i kiram, Hazret-i Ali'yi çekemediklerinden dolayı bu suali sormuş değillerdir. Belki işin hakikatını anlamak istemişlerdir. Hazret-i Ali'nin yüksek derecesini ne şekilde kazandığını öğrenmek içindi. Yoksa sahabe-i kiramın her birinin temiz kalbleri buna müsait değildir. Onlar birbirlerine son derece hürmetli ve itaatlıdırlar. Birbirini kıskanmazlar, kincilik yapmazlar.

20. MENKIBE: Resul-i Ekrem Efendimizin mucizelerine aittir. Bir gün Fahr-i âlem Efendimizin huzuruna üç zat geldi. Bunların birisi Hazret-i İbrahim'in, diğeri Hazret-i Musa'nın ve üçüncüsü de Hazret-i İsa'nın kavminden idi. Önce İbrahim Halilullah'ın kavminden olan şahıs Resulullah'a şöyle söyledi:

— Ya Resulullah! Bütün yaratılmışların en hayırlısı benim, en büyüğü de benim diyorsun, bunu biz nasıl ve nereden bilelim? Halbuki Hazret-i Allah İbrahim Aleyhisselâm'a «Halilim» buyurdu. Buna ne dersiniz?

Resul-i Ekrem:

— Yüce Allah İbrahim'e Halilim, buyurduysa, bana da «Habibim» buyurdu. Bir kimsenin ahbabı mı yakındır, yoksa sevgilisi mi? buyurdu.

O zat cevap veremedi. O esnada Resulullah'ın yüzüne baktı ve kelime-i şehadeti getirip müslüman oldu.

Arkasından Musa Aleyhisselâm'ın kavminden olan şahıs huzura girdi:

— Ya Habibullah! Sen diyorsun ki, benim derecem bütün peygamberlerin derecesinden daha üstündür, hepsinin sultanı benim, Allahu Teâlâ'nın huzurunda senin makamının yüceliğine nasıl ve ne şekilde inanalım, Hazret-i Musa her zaman Tûr-i Sina'ya çıkar Mevlâsı ile konuşurdu. Rabbül-izze Hazretleri ona «Kelimim» buyurdu.

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

— Cenab-ı Hak Hazret-i Musa'ya Kelimim buyurdu ise, bana da Habibim buyurdu. Cenab-ı Hak Musayı Tûr-i Sina'ya çıkardıysa beni de Hazret-i Cebrail ile birlikte, yedi kat semaya, oradan Arş'a, Kürs'e,

levhu kaleme, Sidre-i Münteha'ya, Kabe Kavseyn'e ulaştırdı. Cennet ve cehennemi gösterdi. Birçok âli makamlara yükseltti. Bana hesapsız lutuf ve ihsanını göstererek yetmiş perdeyi kaldırıp mübarek cemalini gösterdi. Cenab-ı Hak bana vermiş olduğu bütün sözlerini tatbik buyurdu. Meselâ ümmetimden benim üzerime günde yüz defa salâtü selâm getirmeği âdet edinene bin rahmet, cennette bin derece verecek, bin çeşit günahlarını affedecek ve bin altun sadaka vermiş gibi hayrü hasenatlarını kabul buyuracaktır Bunları Mevlâm ümmetime vereceğini vaad buyurmuştur, dedi.

Hazret-i Allah'a sonsuz hamdü senalar olsun ki, biz günahkâr kullarını iki cihan serveri Muhammed Mustafa'ya ümmet kıldı ve onun tükenmeyen şefaatına mazhar buyurdu.

Enes bin Mâlik ile Ebû Hüreyre Hazretleri buyurdular ki: Hazret-i Musa'nın kavminden olan sail de hiç bir şey diyemedi. Resul-i Kibriyanın ayaklarına kapanıp kelime-i şehadet getirdi ve müslümanlığa girdi. Ondan sonra Hazret-i İsa'nın kavminden olan kişi Resulullah'ın huzuruna girdi:

— Ya Resulullah, bütün peygamberlerden daha fazla Allah'a ben yakınım, sevgiliyim, evvel ve âhir gelenlerin efendisiyim, diyorsun. Allah yanında derecenin üstün olduğunu ne ile biliyor ve nasıl isbat ediyorsun? Halbuki İsa Aleyhisselâm «Ruhullah» idi. Ölüleri Allahın izniyle canlandırırdı, dedi.

Resulullah bu zatı dinledikten sonra Hazret-i Ali'nin huzura çağırılmasını istedi. Hazret-i Ali huzura geldi:

— Buyur, Ya Resulullah, dedi.

Resulullah o zat'a:

— Ali'ye çok eski bir kabir göster, dedi.

O zat bin sene önce ölen bir kimsenin mezarını gösterdi.

Resulullah, Hazret-i Ali'ye:

— O kabrin yanına git, üç defa çağır, Allahın emriyle meydana ne geleceğini gözle, buyurdu.

Hazret-i Ali kabrin yanına gitti: «Ey Yakub!» diye çağırdı. Allah'ın emriyle mezar orta yerinden yarıldı. Bir defa daha: «Ey Yakub!» diye çağırdı. Mezar açıldı. Üçüncü defa çağırınca mezarın içinden nur yüzlü ihtiyar bir kimse dışarı çıktı. Yüksek sesle kelime-i şehadet getirdi. Hazret-i Ali ile birlikte Resulullah'ın huzuruna çıktı.

Bu mucizeyi gören birçok kâfirler imana geldi. Hazret-i İsa'nın kavminden olan o şahıs da müslüman oldu.

21 MENKIBE: Hazret-i Ali'nin yüze yakın menakıbı vardır. Fakat bu menkıbe hepsini bastıracak niteliktedir:

Habîb-i Hüda, Şefi-i Ruz-i Ceza Muhammed Mustafa Efendimiz (S.A.V.) Cenab-ı Mevlâ'dan hicret emrini aldığı vakit, Hazret-i Ali Efendimiz'in Resulullah'ın yatağına yatacağı, Allah tarafından emredilmişti. Böylece Hazret-i Ali en büyük vazifeyi görmek, Resulullah'ın emirlerini yerine getirmek ve Mekke'de kalan ashab üzerine kaim-i makam olmak üzere vazifelenmişti. Resulullah bütün bu önemli vazifeleri Hazret-i Ali'ye bırakmıştı.

Hicret akşamı imansızlar Resulullah Efendimizin evinin dört tarafını sarmış idiler. Şeytan da kendilerini takviye ediyordu. Cenab-ı Hak onlara hatta şeytan da aralarında olmak üzere hepsine bir uyku verdi. Onlar uykuda iken Resulullah Hazret-i Ebûbekirle birlikte çıktılar ve Mekke yolunu tuttular. Cenab-ı Hak Mikâil ve İsrafil'e:

— Kâfirler, olur ki, Ali'ye bir ziyan vermek isterler, siz onu koruyun, buyurdu. Bu iki büyük melek, Hazret-i Ali'nin etrafında pervane gibi döndüler, nöbet tuttular. Bir zaman sonra şeytan ayaklandı, yüksek sesle:

— Eyvah, Muhammed kaçtı, yok burada! dedi.

Çünkü şeytan kâfirlere insan suretinde görünürdü. Kâfirler şeytan'a:

— Sen bunu ne biliyorsun? dediler.

İmansız şeytan:

— Yaratıldığımdan beri gözüme uyku girmedi. Bu akşam Muhammedin yaptığı sihirle uyudum, dedi.

Bunun üzerine hep kâfirler birden Resulullah'ın evine hücum ettiler. Hazret-i Ali Efendimizi Resulullah'ın yatağında buldular. Resulullah'ın nerede olduğunu sordular. Hazret-i Ali:

— Ben ne bileyim, dedi.

Kâfirler onu aramak için dışarıya çıktılar. Sabahısı gün, Hazret-i Ali kalktı ve Resulullah'ın Kâbe-i Muazzama'daki makamına oturdu, hiç bir kimseden korkmadı.

— Fahr-i âlemden kimin alacağı varsa gelsin benden alsın, dedi.

Kimin emaneti varsa hepsi geldi aldı gitti. Mekke'de kalan ashab-ı kiram, Hazret-i Ali'nin kanadının altına sığındılar ve korundular. İçi hınçla dolu olan kâfirler cesaret edip de ashab-ı kirama bir eziyet yapamadılar. Resulullahın evinde Hazret-i Ali gayet emin bir vaziyette kaldı. Kimseden zerre kadar korkmadı. Oradaki müslümanların işlerini gördü. Resulullahın emri üzerine orada bulundu. Sonra Resulullah Mekke'den Medine'ye evinin taşınmasını emir verdi.

Hazret-i Allah'ın Arslan'ı İmam-ı Ali (kerremallahu vechehu) Kureyş kâfirlerinin toplandığı yere gitti.

— Ey Kureyş kavmi! Allah nasip ederse ben yarın Medine-i Münevvere'ye gidiyorum, bir diyeceğiniz var mı? Ben burada iken diyeceğinizi deyin, buyurdu.

Hepsi başlarını eğdiler ve hiç bir şey diyemediler. Hazret-i Ali o meclisten ayrılınca, Ebû Cehil kalktı:

— Ey Kureyşin ileri gelenleri! Muhammedin evi burada bulunduğu müddetçe bize düşmanlık etmez, bunu önlemeliyiz, dedi.

Kâfirler ayrı ayrı fikirler ileri sürdüler. Şöyle yaparız böyle yaparız, dediler.

Sonra Hazret-i Abbas'a yalvardılar:

— Kardeşinin oğluna söyle. Muhammedin evini buradan alıp gitmesin. Aksi halde aramız açılır, dediler.

Hazret-i Abbas aynı sözleri Hazret-i Ali'ye söyledi. Hazret-i Ali:

— Sevgili amcacığım, yarın nasip olursa Resulullah'ın evini Medine'ye taşıyacağım. Kararım kesindir. Önüme çıkacak olanla harb ederim, buyurdu.

Hazret-i Abbas Hazret-i Ali'nin sözlerini aynen kâfirlere söyledi. Onların canları sıkıldı. Hazret-i Ali'yi şehrin dışına çıkarmamağa karar verdiler. Sabah oldu. Allah'ın Arslanı Hazret-i Ali, Resulullah'ın evinde bulunan eşyaları aldı ve yola revan oldu. Kureyşten birkaç kişi atlı olarak Hazret-i Alinin yolunu kestiler.

— Bu ısrarından vazgeç, yoksa seninle herb ederiz, dediler.

Hazret-i Ali olanca kuvvetiyle bunların üzerine yürüdü. Allahın yüksek izniyle onlara galip geldi. Tekrar yüklerini yükletti ve yola girdi. Yolda henüz müslüman olmayan Mikdâd bin Esved, Hazret-i Alinin karşısına çıktı. Hazret-i Ali ona hiç bir söz söylemeden bir vuruşta yere yıktı. Göğsünün üzerine çıkıp onu imana çağırdı. Hemen

imanı kabul edip, şehadet kelimesini getirdi. Mikdâd'ın bir oğlu İslâm yolunda Hazret-i Hüseyinin şehid olduğu muharebede canını feda etti. Mikdâd Hazretleri ashab-ı kiramın en büyüklerinden ve sözü geçenlerdendi.

22. MENKIBE: Resul-i Kibriya Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde: «Fakr benim iftihar kaynağımdır,» buyurdu.

Hazret-i Ali bu mübarek hadis-i şerifi Resulullahdan duyunca, ondan sonra asla dünyaya kıymet vermedi. Fazlasiyle fakirliği seçti. O kadar ileri gitmişti ki, bugün eline bin altın geçse sabah ne yiyeceğim demez, hepsini bir anda ya yer veya dağıtırdı. Resulullah ona «Sultanul-Eshiya — Cömertlerin Sultanı» ismini verdi Bir gün Hazret-i Ali Fatma annemize:

— Açlığım çok, yiyecek bir şey var mı? dedi.

Hazret-i Fatma:

— Hiç bir şey yoktur. Yalnız altı akça var, bundan başka hiç bir şeyimiz yok. Ya Ali! Git bu altı akça ile yiyecek bir şeyler al, Hasan ve Hüseyin de meyva istediler, biraz da meyva alırsın, dedi.

Hazret-i Ali mezkûr parayı alıp çarşıya çıktı. Yolda giderken bir kimse görür, bir müslümanın yakasına yapışmış:

— Ya hakkımı ver yahut mahkemeye gidelim, der.

Bunu Hazret-i Ali duyar ve alacaklı borçlunun yakasını bırakmaz. Borçlu alacaklıdan birkaç gün mühlet ister. Ona mühlet vermez.

— Ben de sıkıntı içindeyim, sana bir saat dahi müsaade edemem, der.

Hazret-i Ali bunların yanına gitti:

— Kavganız kaç para içindir? dedi.

— Altı akça içindir, dediler.

Hazret-i Ali: «Şu müslümanı bu sıkıntıdan kurtarayım, Fatmaya bir şeyler söylerim,» diye düşündü. Beraberinde bulunan altı akçeyi borçluya verip onu o sıkıntıdan kurtardı. Uzun zaman Fatma annemize ne söyleyeceğini düşündü. Sonra: «Nasıl olsa Fatma kadınların ulusu, Resulullahın kerimesidir. Bana bir şey söylemez,» diye eli boş olarak evine döndü. Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin kapıya kadar koştular, babalarının meyvalarını alıp yiyecekler. Bir de babalarının ellerini boş görünce ağladılar. Hazret-i Fatmaya:

— Verdiğin altı akçe ile bir müslümanı hapisten kurtardım, buyurdu.

Hazret-i Fatma (r.a.):

— Ne güzel yaptın, Allah'a hamdü senalar olsun, bir müslümanı sıkıntıdan kurtarmanın karşılığı bize kâfidir, dedi

Fakat ne de olsa, içten gene biraz müteessir oldu. Hazret-i Ali hanımının sıkıntısını anlayıp iki yavrusunun ağlamasını görünce, gönlünde bir kırıklık sezdi. Bu kederle dışarı çıktı. Hiç olmazsa Resulullahın mübarek cemalini göreyim de iç sıkıntım kaybolur, dedi. Bu inanış ve ihlâsla giderken yolda birinin elinde besli bir deve bulunuyordu.

— Ey insan! Bu deveyi alır mısın? dedi.

Hazret-i Ali:

— Şu anda bir kuruş param yok, dedi.

O zat:

— Sana bir zaman müsaade ederim, dedi.

— Ne fiatla veriyorsun?

— Yüz akçeye veririm.

— Aldım kabul ettim.

— O halde ben de kabul ettim.

Deveyi o anda adam Hazret-i Ali'ye teslim etti. Hazret-i Ali deveyi alıp uzaklaşırken yolda başka bir adama tesadüf etti. Hazret-i Aliye:

— Bu deveyi bana verir misin? dedi.

Hazret-i Ali:

— Hay, hay veririm, dedi. O şahıs:

— Bunu üç yüz akçeye bana verir misin? dedi.

Hazret-i Ali:

— Verdim, kabul ettim, dedi.

Deveyi o kimseye verdi. Üç yüz akçeyi peşin eline alınca, doğru çarşıya gitti. Yiyecek ve çeşitli meyvalar aldı. Evine yaklaşınca uzaktan çocuklar sevindiler, babalarının getirmiş olduğu meyvaları ye-

meğe başladılar. Fatma anamız Hazret-i Alinin getirmiş olduğu bu yiyeceklerin karşılığını nereden aldığını sordu. Hazret-i Ali durumu olduğu gibi Fatma validemize söyledi. Her ikisi yemeklerini yedikten sonra Cenab-ı Mevlâ'ya hamdü sena ettiler. Ondan sonra Hazret-i Ali:

— Ya Fatma! Ben Resul-i Kibriya'nın sohbetine gidiyorum, dedi.

Ve yola çıktı. Yolda Hazret-i Peygamberimize sahabe-i kiramı ile tesadüf etti. Meğerse Resulullah amcasının oğlunu ve kerimesini görmeğe geliyormuş.

Resul-i Kibriya:

— Ey Ali, deveyi kimden alıp kime sattın? buyurdu.

Hazret-i Ali:

— Yüce Allah ve Onun Resulü bilir, dedi.

Resulullah:

— «Ey Ali! Sana deveyi satan Cebrail, satın alan da İsrafil, idi. Deve de cennet develerinden idi. Müslümanı sıkıntıdan kurtardığın için Cenab-ı Hak dünyada bire elli hasene verdi. Âhirette vereceğinin karşılığını ise, kendisinden başka kimse bilmez,» buyurdu.

23. MENKIBE: Fahr-i âlem Efendimiz Mi'rac'a teşrif buyurduğu zaman, dördüncü katta Allahın bir Arslanını gördü. Onun güzelliğini diller târif edemez. Cebrail Aleyhisselâm'dan o Arslanın kim olduğunu sordu. Cebrail Aleyhisselâm:

— Ey Allahın Resulü! O gördüğün Arslan yabancı değildir. Permağınızdan yüzüğünüzü çıkarıp ağzına atın, dedi.

Hazret-i Resulullah, yüzüğünü arslanın ağzına attı. Arslan son derece tevazu göstererek yüzüğü ağzına aldı. Resulullah Efendimiz, bu Arslanın durumunu yedince katta anlattı. Hazret-i Ali (kerremallahu vechehu) ağzından yüzüğü çıkardı ve huzur-u Resulullaha koydu. Bütün ashab-ı kiram Hazret-i Ali'nin bu üstünlüğüne hayran oldular. Ona olan sevgi ve hürmetleri bir kat daha arttı.

24. MENKIBE:

Hazret-i Ali kerremallahu vecho hakkında inen âyetler:

1 — Bazı bilginler buyuruyorlar ki: Hazret-i Ali (r.a.) mescidde namazını edâ ediyordu. Bir fakir dua ediyordu, bir şeyler istiyordu.

Hazret-i Ali rükûa varmıştı. Mübarek elinden yüzüğü çıkarıp fakire bırakmıştı. Bu hareketi Hazret-i Allah'ın hoşuna gidip, Hazret-i Ali hakkında Hazret-i Allah şu âyeti celileyi inzal buyurdu:

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

«Sizin sahibiniz ancak Allahtır. O'nun Peygamberidir. Allah'ın emirlerine boyun eğici olarak namazını dosdoğru kılan, zekâtı veren o mü'minlerdir.» (Mâide: 55)

BİR İŞARET: «Değersiz bir şey,kıymetli bir kimse tarafından verilirse değerli olur,» derler. Her gece gibi bir gecedir Kadir Gecesi, fakat Cenab-ı Mevlânın ona verdiği sonsuz kıymet inkâr edilmez bir hakikattır. Çünkü o gecenin bin aydan daha hayırlı olduğu Kur'anla sabit olmuştur. Yine bir sevaba mukabil yedi yüz derece karşılık verileceği açıklanmaktadır. Hazret-i Ali (kerremallahu vechehu) Hak yolunda verdiği hayırlar onun için sonsuz bir dereceye ulaşmağa vesile olmuştur.

2 — Hazret-i Abbas ve Talha (Allah onlardan razı olsun) arasında bir münakaşa geçer. Hazret-i Abbas (r.a.) hacılara su dağıttığı için, fazla sevap aldığını söyler. (Abdüddâr) kabilesinden bulunan Hazret-i Talha Beytullah anahtarını saklayarak, istediği zaman orada kalacağını söyleyerek ondan daha fazla sevap kazandığını iddia eder. Hazret-i Ali Efendimiz:

— Siz ne anlatıyorsunuz, ben sizden on ay önce bu işlere başlamışım siz o zaman buralarda bulunmuyordunuz, dedi.

Bu ifade üzerine Cenab-ı Mevlâ şu âyetleri inzal buyurdu:

«Siz hacı sakalığını, mescid-i haramın imarını Allah'a âhiret gününe inanan, Allah yolunda cihad eden kimse gibi mi tuttunuz? Bunlar Allah yanında bir olmazlar. Allah zalimler güruhuna hidayet vermez. İman edenlerin, hicret edenlerin, Allah yolunda, mallariyle, canlariyle savaşanların Allah yanında derecesi çok büyüktür. Kurtuluşa erenler de işte onların tâ kendileridir.» (Tevbe: 19-20)

3 — Katade (Allah ondan razı olsun) anlatıyor ki: Müşrikler Peygamberimiz'e «Bakalım bize tebliğ etmek istediği dinden dolayı bizden bir şey isteyecek mi?» diye konuşmalara başladılar. Bunların bu çeşit konuşmaları üzerine Hazret-i Allah şu âyet-i kerimeyi beyan buyurdu:

قُلْ لَآ أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ

وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ۞

«De ki: «Ben bu (tebliğime) karşı yakınlarıma sevgiden başka hiç bir mükafat istemiyorum.» Kim bir güzellik kazanırsa biz onun bu hususdaki güzelliğini arttırırız. Çünkü Allah, çok yarlığayıcıdır.» (Şura: 23)

Said bin Cübeyr (r.a.) Abdullah İbn Abbasdan (r.a.), Resulullahın yakınlarından Hazret-i Ali, Hazret-i Fatma, Hasan ve Hüseyin'i (Allah hepsinden razı olsun) sayar. İşte bu âyetteki yakınlıktan murat bunlar olduğu rivayet olunmuştur. İki Cihan Serveri Fahr-i âlem Efendimizin bu yakınlarını sevmemek asla doğru değildir. Bunlara karşı buğz etmek îmanın zayıflamasına ve Allah korusun îmanın kaybolmasına sebeb olacaktır.

4 — Hazret-i Ali hakkında inen âyetlerden birisi de şudur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا

بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ذَٰلِكَ خَيْرٌ

لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞

«Ey iman edenler! Siz peygambere mahrem bir şey arzetmek istediğiniz zaman mahrem konuşmanızdan evvel sadaka verin. Bu, sizin için daha hayırlı, daha temizdir. Fakat bulamazsanız, şüphe yok ki, Allah çok yarlığayıcı, çok esirgeyicidir.» (Mücâdele: 12)

Mücâhidin beyanına göre bu âyetin ihtiva ettiği ameli yalnız Hazret-i Ali yapardı. Resuli Kibriyadan bir istekte bulunacağı zaman önce fakirlere bir hayırda bulunur, sadaka verir, ondan sonra o işe koyulurdu. Arkasından da Hazret-i Allah'a tam manası ile sığınırdı.

Abdullah İbni Ömer (Radiyallahu anh) buyuruyor ki:

«Hazret-i Ali'de bulunan üç önemli hasletin bende olmasını isterdim. Kırmızı tüylü, siyah gözlü develerimin fazla olmasından daha iyi onları severdim. O üç şeyden biri: Resulullah sallallahü aleyhi ve sellem, muhterem kerimelerini Hazret-i Ali'ye vermiştir.

İkincisi: Hayber kal'asının fethi sırasında Resulullah sancağı şefifini Hazret-i Ali'ye vermiştir.

Üçüncüsü: «Habibime bir şey söyleyeceğiniz zaman, önce sadaka veriniz», tarzında beyan buyurulan âyet-i kerîme ile yalnız ve yalnız Hazret-i Ali amel ederdi.» (*)

Rivâyet olunmuştur ki, Hazret-i Alinin (Allah ondan râzı olsun) bir dinar altını vardı. Bunun birer dirhem sadaka vermek suretiyle Fahr-i Âlemden gizlice on kadar sual sordu. Bu sualler şunlardır:

1 — Ey Allahın Resulü! Hazret-i Allah'a nasıl ibadet edeyim?
— Sıdk ve safa ile.
2 — Ey Allahın Habibi, Hazret-i Rabbimden ne isteyeyim?
— Bu âlemde ve diğer âlemde âfiyet ve mağfiret iste, buyurdu.
3 — Ya Resulullah, benim üzerime ne lâzımdır?
— Allahın ve Resulullahın buyurduğunu tutmak.
4 — Neyi işlemekle mes'uliyetten kurtulurum?
Halâl yemek ve doğru söylemekle.
5 — Ya Habibüllah, Hak nedir?
— Ölüm anına kadar islâm, Kur'an ve buyruk tutmak.
6 — Ye Nebiyyullah mesrur olmak nedir?
— Cennettir.
7 — Yâ Kerimallah rahat hangi şeydedir?
— Allahın cemâlini görmektedir.

(*) Sadakanın duaların kabul edilmesindeki ehemmiyeti, sadaka ve zekâtın çok ihmal edildiği zamanımızda, dikkatle ve ibretle düşünülmelidir.

8 — Ey Habibullah! Fesât nedir?
— Allah'a şirk koşmak ve dinden çıkmaktır,
9 — Ey Habubullah vefâ nedir?

— KELİME-İ ŞEHADET getirmektir.

(Onuncu sual ve cevabı kitapta bulunamadı.)

BİR NÜKTE: Cenâb-ı Mevlâ her şeye kadirdir. Dilediğini aziz, dilediğini zelil kılar. Bazı kullarına mülk, saltanat, rütbe ve kıymet verir. Dilediğini de bütün kıymetlerden mahrum bırakır.

Müslümanlığın ilk sıralarında Resulullah ne kadar zorluk çekti. Kime bir şey söylese hemen onlar kaçarlardı. (Hâşa) Bu hareketleriyle gûya Resulullahı küçük düşürmek istiyorlardı. Bilhassa şu âyet-i kerime'ye göre kâfirler bu hallerini açığa vurmuşlardır:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ ...

«Kur'an-ı Kerîm için, onu dinlemeyiniz, lâğv ediniz, derler.» (Fussilet: 26)

Yani, bunlar hep boştur. Kur'an diye hakikî bir kitap yoktur. O kitap okunurken, siz sesli konuşun ve onun sesini susturun. Böylece kâfirler Kur'anın sesini kısmak ve Resulullahın şanını küçültmek için uğraştılar. Bunun üzerine Hazret-i Allah: **«Onun sözünü işitebilmeniz için, önce sadaka vermeniz lâzımdır»**, buyurdu. Ondan sonra Hucurât suresinde şöyle buyurdu:

«Resûlümü evinden çıkması için, dışardan çağırmayınız», (Hucurat: 4).

«Sesinizi Resûlümün sesinden yüksek tutmayınız», (Hucurat: 2).

Ondan sonra Hazret-i Allah Resulünün Mekkede durmasına mani olan Mekkelilere karşı NECM suresinin dokuzuncu âyetinde bildirilen, Cebrâil aleyhisselâmın ve diğer bütün mukarreb meleklerin ulaşamadıkları **«Kabe Kavseyn»** makamı ile Resul-i Ekremin şereflendirilmesini bu âyetle ve buna benzer daha başka âyetlerle bildirdi.

BİR İŞARET: Yalan yere yemin eden, Harem'i şerifte avlanan veya nâmaz ve oruçta hataları olanlar, muhtaçlara bir şey vererek Cenâb-ı Zülcelâlin rızasına ulaşmağa çalışmalıdırlar. Bu fakirler için en büyük bir makamdır.

6 —

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ
كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً
مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝

«Yoksa kötülükleri kazananların kendilerini ,iman edip de iyi amellerde bulunanlar gibi mi yapacağız, dirim ve ölümleri bir mi olacak sandılar? Hükmedegeldikleri şey ne fenâ!» (Câsiye: 21)

Rivayet olduğuna göre bu âyet-i celîle Hazret-i Alinin şanına tâzim için inmiştir. Çünkü onun bütün işleri sağlam, îmân'ı bütün, takvâ üzere olması bu hakkı kendisine kazandırıyordu. Onda zerre kadar riya ve gösteriş yoktu. Onun selâbetini ve dürüstlüğünü bütün kitaplarda, Hadisi şerifler ve hattâ âyetler haber vermektedirler. Hazret-i Alinin şan'ı şerefi çok yüksektir. Bunu Kur'anı Kerîm ve hadisi şerifler beyan buyurmaktadırlar.

7 — Azhâb sûresinde şöyle buyuruluyor:

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ
وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ
أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

«Vekarla evlerinizde oturun. Evvelki câhiliyet devrindeki gibi yürümeyin. Namazı dosdoğru kılın. Zekâtı verin. Allah'a ve Resulüne itaat edin. Ey Ehli Beyt, Allah sizden ancak kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister.» (Ahzâb: 33).

Hazret-i Resulullah'ın aile efratı onun ehli beyt'idir. Aileleri, Hasan ve Hüseyin, Hazret-i Ali ve Fatıma anamızdır. (Allah hepsinden râzı olsun.)

25. MENKIBE: Hazret-i Ali'nin yüce şanında bildirilen hadisler ve haberler:

Yukarıda beyan edilen âyetlerin Hazret-i Ali hakkında nazil olduğu rivayet edilmişti. Onları anlattık. Şimdi ise, Hazret-i Alinin şanına tâzim için hakkında beyan buyurulan hadis-i şerifleri anlatacağız.

1 — Sâid bin Cübeyr, Abdullah ibni Abbasdan (Allah onlardan razı olsun) rivayet ediyorlar ki: Rad Sûresinin yedinci âyeti: «Sen Habibim ancak munzirsin, her kavmin de bir hidâyet rehberisin.»

Bu âyet gelince Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

— «Korkutucu benim, Ali yol göstericidir. Ey Ali! doğru yola gidenler senin önderliğinde giderler.»

2 — Rebi'a bin Nacid (r.a.) Hazret-i Ali Efendimizden rivayet ediyor. Bir gün Fahr-i âlem Efendimiz beni çağırdı:

— Ey Ali! Sen hazret-i İsa gibisin, yahudiler ona buğz ettiler. Vâlidesi Meryem hazretlerine haşâ iftira ettiler. Nasarâ, yani Hıristiyanlar da onu çok sevdiler ve kendi makamından yükseğe çıkardıları, buyurdu.

Hazret-i Ali Efendimiz buyuruyor ki:

«İnsanların çoğu benim yüzümden cehenneme giderler. Meselâ beni severler ve sahabe-i Kiramın bazısına buğz ederler. Yine bir kısım insanlar bana buğz ederler, Ashab-ı Kiramı severler. İşte bu iki sınıf insanlar cehenneme girerler.

Ben Peygamber değilim, bana ilâhî vahî gelmez. Ancak kudretim yettiği kadar Kur'an-ı Kerim ile amel ederim. Sizlerin de Allahın emirlerini yerine getirmeniz vacibdir. İsteseniz de istemeseniz de yapmanız gerekir. Günah ile size emredersem, yapmayınız, karşı geliniz,» buyurdu.

3 — Kays Bin Haris, beyan ediyor. Bir Zât, Muaviye bin Süfyandan bir hususu sordu. Muaviye:

— Git Hazret-i Aliden sor. O benden iyi bilir, dedi.

O zât:

— Bu işte senin cevabını bekliyorum, sen kötü bir insansın, Resulullah'ın bilgide üstün tuttuğu ve ilmin kapısı olarak kabul buyurduğu kimseyi istemezsin. Halbuki Resulullah onun hakkında:

— **«Ey Ali! Sen benimle Harün ve Musa gibisin. Ancak benden sonra peygamber gelmeyecek»**, buyurdu. Çok def'a Hazret-i Ömer'in Hazret-i Ali ile meşveret ettiğini gördüm. Bir müşkülü olunca, Hazret-i Aliyi sorar, Ali burada mıdır? diye sual ederdi.

Sonra Muaviye o kişiye:

— Kalk, Allah ayaklarına kuvvet versin, dedi.

Yani o kişiyi yanından kovdu ve ismini kendi divanından sildi.

4 — Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a.) anlatıyor: Bir gün Muaviye yanıma gelmişti. Bir sırası gelip Hazret-i Aliden bahsetti. Ben de:

— Eğer Hazret-i Alide bulunan üç fazileten birisi bende olsaydı, bana dünyadan ve dünyanın içindekilerinden daha hayırlıydı, dedim. Bu üç şey şunlardır:

1. Resulullah'tan duydum: **«Beni seven, Ali'yi sever,»** buyurmuştur.

2. Ayrıca bir daha işittim, **Hayber kal'asının fethinde: «Yarın bu sancağı birinin eline vereceğim. Allah ve Resulü onu sever, o da Allah ve Resulunü sever»**, buyurmuştu. Sabahısı gün sancağı Hazret-i Aliye verdi.

3. Yine Resulullahdan duydum:

— **«Ey Ali, Sen benimle, Harûn ve Musa gibisin. Ancak benden sonra Peygamber gelmeyecek»**, buyurdu.

4 — Câbir bin Abdullah (r.a.) rivayet ediyor: Resul-i Kibriyadan duydum:

— «Mirâç gecesi göklerde hicaplardan, perdelerden geçtim. Perdelerin arkasında birisi:

— **«Ya Muhammed! Senin baban İbrahim ne güzel babadır. Senin kardeşin Ali İbni Ebi Talib ne güzel kardeştir. Ona hayır ile vasiyet et, dedi»** buyurmuştur.

Hasan-ı Basrî (Rahimetullahı aleyh) Enes bin Mâlikten (r.a.) rivâyet ettiği bir hadisi şerifte Resul-i Ekrem ve nebiyy-i muhterem

sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki: **«Cennet üç kimseye âşıktır. Bunlar Ebû Talibin oğlu Ali, Ammar bin Yâsr ve Selman-ı Farisî'dir.** (Allah onlardan razı olsun.)

5 — Sad bin Vakkas (r.a.) buyuruyor ki: Bir gün Muaviye bana:

— Hazret-i Aliyi seviyor musun? dedi.

— Nasıl sevmeyeyim onu, Hazret-i Peygamber onun için birçok müjdeler bildirmiş, Harunun Hazret-i Musaya olan yakınlığı gibi Resûlullah'a yakınlığı olduğu bildirilmiştir?..

6 — Âmil b. Şürahbil hazretleri diyor ki: Cemel muharebesinde Hazret-i Ali Zeyd bin Serhân'ı gördü. Kanlar içinde yatıyordu. Hazret-i Ali, Zeydin baş ucuna geldi.

— Ey Zeyd, Allahü Teâlâ sana rahmet eylesin. Ben seni güvene şayan ve iyi insan bilirim. Resulullah seni medh etti. Cennet ile müjdelemişti, dedi.

Zeyd hazretleri ellerini kanlar arasından çıkarmıştı.

— Ey mü'minlerin reisi! Resulullah seni de cennetle müjdeledi. Gösteriş için veya dünyâ tamaı için değil, cenk etmek, safları birbirine vurmak yahut safları sıklaştırmak için senin yanında bulunamadım. Resul-i Kibriya:

— **«Ali iyilerdendir. Kötüleri, bâğîleri (yol kesici eşkiyayı) ve ona karşı gelenleri öldürür. Ona yardım edenler kazanır. Yardımda bulunmayan iyiliklerden uzak kalır, sürülmüşlerden olur.»** Bu hadisi duyduktan sonra ben artık seninle beraber bütün harplerde bulunmayı, senin dostlarından olmayı çok sevdim, dedi ve ruhunu teslim etti.

7 — Amr bin Cümû (Radiyallahu anh) bildiriyor: Bir gün Fahr'i âlemin huzurlarında idim:

— Ey Amr, buyurdular.

— Buyur, Ya Resulullah, dedim.

— Cennetin direğini göstermemi ister misin? buyurdular.

— Tabiî isterim, Ya Nebiyyallah, dedim.

O esnada Ali bin Ebi Talib oradan geçiyordu.

— **«Bu zat ve onun ehl-i beyti cennetin direğidir,»** buyurdular.

8 — Hazret-i Ali rivayetiyle Resul-i Ekrem (s.a.v.) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurdular:

— Mîraç gecesinde Cibrili Emîn benim elimden tutup, Cennetin süslü bir derecesinde oturttu. Bir ayva önüme koydu. Alıp kokladım. Elimde döndürürken, iki parça oldu. İçinden daha güzelini görmediğim bir huri meydana geldi. Bana selâm verdi. Selâmını aldım.

— Sen kim oluyorsun? dedim.

— Benim ismim **Râdiyye, Merdiyye'dir.** Cenâb-ı Hak beni üç şeyden yarattı. Üst kısmım anberden, orta kısmım kâfurdan, aşağı kısmım da miskdendir. Hayat suyu ile yoğruldum. Yüce Mevlâ bana (Ol) buyurdu, ben de oldum. Kardeşim Ali ibni Ebi Talib de benim refikim ve kardeşimdir.» buyurdu.

Ebüzer'i Giffarının rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resul-i Ekrem:

— **«Benden uzaklaşan, Allahtan da uzaklaşır. Ey Ali, senden ayrılan, benden de ayrılır»,** buyurmuştur.

Enes bin Malik'in (radıyallahu anh) rivayet buyurduğu bir hadisi şerifte Resul-i Ekrem Efendimiz:

— **Hazret-i Aliyi zikretmek, onu anmak, ibadettir,»** buyuruyor.

Câbir bin Abdullah Hazretlerinin bir hadis-i şeriflerinde ise:

— **«Yüce Mevlâ yerleri ve gökleri halketmezden iki bin yıl önce, cennetin kapısının üzerine kelime-i tevhidi yazdı ve sonunda da Hazret-i Alinin bir rümuzunu oraya ekledi. Yani Hazret-i Ali Resulullahın yardımcısıdır, kaydı konuldu.»** (*)

9 — Abdullah bin Mes'ud (r.a.) rivayet ediyor: Bir gün Fahr'i âlem Efendimizin huzurunda idim:

— Hazret-i Ali hakkında ne buyrulur? diye soruldu.

— **«Hakikat ilmi on bölüme ayrıldı. Dokuz bölümü Hazret-i Aliye, bir kısmı da diğer insanlara verildi»,** diye buyuruldu.

10 — Abdullah ibni Abbas (r.a.) rivâyet ediyor: Bir gün Resul-i Kibriya evden dışarı çıktı. Kendi eliyle Hazret-i Alinin elini tuttu ve buyurdu:

— **«Ey insanlar! Dikkat ediniz, buna hakaret eden, Allah'a ve Resulüne hakaret etmiş olur. Bunu seven, Allah'ı ve Resulünü sevmiş demektir.»**

(*) Cennetin kapısı üzerinde bulunan bu yazının hadis metnindeki ibaresi aynen şöyledir: «LAilâhe illallah Muhammedün Resulullal Aliyün nâsuru Resulullah.»

11 — Gene Abdullah İbn-i Abbas Hazretleri rivayet ediyor:

— **«Hazret-i İbrahim'e ilimde, Nuh'a hikmette, Yusuf'a çektiği sıkıntılarda bakmak isteyen Hazret-i Ali'ye baksın»**, buyurdular.

Enes bin Malik (radiyallahu anh) buyuruyor: Bir ara Resulullah'ın yüksek huzurlarında bulunuyorduk. Hazret-i Ali içeri girip en arka yerde oturdu. Resulullah Hazret-i Aliyi çağırdı ve öndeki güzel bir yerde onu oturttu.

— **Ey Ali, seni Allah dört hasletle benim üzerime mümtaz kıldı.** buyurdu.

Bunun üzerine Hazret-i Ali diz çöküp alnını yere koyarak:

— Annem, babam sana feda olsun, Ya Resulullah, köle hiç bir zaman efendisinden üstün olabilir mi? dedi.

Resulullah:

— **Cenâb-ı Hak bir kuluna ikram etmeği murat buyurduğu vakit, o kuluna gözlerin görmediği, kulakların duymadığı, hiç bir kimsenin hatırına bile gelmeyeceği şeyi verir**, buyurdu.

Biz ise şöyle söyledik:

— Ey Allahın Resulü! Bu dört şeyi anlatır mısınız?.

Kabul etti.

— Cenâb-ı Mevla ona Fatıma gibi bir Peygamber kerîmesi, Hasan ve Hüseyin gibi evlâdlar, bir de kayın peder ihsan eyledi. Bana böyle şeyler verilmedi, buyurdu.

12 — Said bin Cübeyr, Abdullah İbni Abbas'ın (Allah onlardan râzı olsun) elinden tutmuş gidiyorlardı. Zemzemin yanında birtakım kişiler oturmuş Hazret-i Ali hakkında ileri geri konuşuyorlardı. Abdullah İbn-i Abbas hazretleri:

— Beni onların olduğu yere götürün dedi.

Yanlarına gittik:

— Aranızda Allah'a ve Resulullah'a yakışmayan sözlerde bulunanlar var mı? diye sordu.

— Hayır, aramızda Allah ve Resulüne yakışıksız söz söyleyen yoktur, dediler.

— Aranızda Hazret-i Ali hakkında söz söyleyen var mıdır?

— Evet vardır, dediler.

— Ben kesin olarak biliyorum ve kulağımla işittim ki, Resul-i Ekrem hazretleri şöyle buyurdu:

«Ali hakkında kötü sözlerde bulunan, bana söylemiş gibidir. Bana dil uzatan Allah'a dil uzatmış gibidir. Cenab-ı Hak, kendisine kötü sözlerde bulunanı cehenneme koyacaktır.»

13 — Atiyyetü'l-Üfi diyor ki: Câbir bin Abdullah'ın (r.a.) huzuruna çıkmıştık. İhtiyar bir kimse vardı, ona Hazret-i Aliyi sevip sevmediğini sorduk.

— Biz Resulullah zamanında münafıkların alâmetlerini Hazret-i Aliye buğz edenlerin hallerinden anlardık, dedi.

14 — Şâb'i (r.a.) diyor ki: Hazret-i Ebûbekir, Hazret-i Ali'yi gördü.

— «Resulü Ekremin huzurunda insanların makam bakımından en üstününe, yakınlık bakımından en yakınına ve en fazla kanaat edene bakıp sevinmek isteyen Hazret-i Aliye baksın», buyurdu.

15 — Aişe Validemiz buyuruyor:

Ya Resulullah senden sonra insanların en hayırlısı kimdir? diye sordum.

— Hazret-i Ebûbekirdir, buyurdu.

— Ondan sonra kimdir? diye sordum.

— Ömer'dir, buyurdular.

— Ondan sonra kimdir? diye sordum.

— Bunun üzerine Fatımatüz-Zehra ve Osman'dır, buyurdu.

— Ey Allahın Resulü! Hazret-i Ali hakkında bir şey buyurmadınız, dedim.

— «Sevgili kızım! Ali ben demektir. Ve benim nefsimdir. Kendini beğenen, kendisi hakkında söz söyleyeni hiç gördün mü?» buyurdu.

16 — Zeynel Âbidin Ali bin Hüseyin, dedesi Ali bin Ebî Talibden rivayet ediyor. Ali Kerremallahu Veçhe Hazretleri buyurdu ki: «Hazret-i Muhammed bana çeşitli ilimlerden bin bâb öğretti. Ve bu bâblardan her biri de bana bin bâb (kapı) açtı.

17 — Abdullah bin Abbas hazretleri Resulullah Efendimizin amcasıdır. O mübarek zât buyuruyor:

— «**Ben ilmin terazisiyim. Ali bu terazinin kefeleri, Hasan ve Hüseyin ipleri, Fatıma kefelerin asıldığı demiri ve benden sonra gelen Halifeler de terazinin okudur. Bu terazi ile dostlarımızın amelini tartarlar.**»

Enes bin Mâlik rivayetiyle Resul-i Ekrem buyuruyor:

أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا

«**Ben ilim şehriyim, Ali bu şehrin kapısıdır. Muaviye de bu kapının halkasıdır.**»

18 — «**Hazret-i Allah ,ağaçlardan yaprakları döktüğü gibi Hazret-i Ali'nin üzerinden de günahları veya hataları öylece dökmüştür**», buyuruluyor. Bu Hadis-i Muaz İbni Cebel bildirmiştir.

19 — Hazret-i Ali Efendimiz buyuruyor ki, Resulullah şöyle buyurdu:

«**Hazret-i Musanın kardeşi Harun ölünce, «Ya Rabbi, ya Rabbi sen kardeşimi afv buyur,» diye dua buyurdu. Cenâb-ı Hak vahyi ile «Önce ve sonra gelen bütün insanların afv olmasını isteseydin, hepsini afv ederdim. Yalnız Hüseyin bin Ali bin Ebû Talibi şehid edeni, intikamını alacağını için af etmezdim**», buyurmuştur.

Gene Hazret-i Ali Resul-i Ekremden naklen beyan buyurdu: «Musa aleyhiselâm Hak Teâlâdan Hazret-i Hüseyinin ruhunu ziyaret etmek istedi. Yetmiş bin melek ile kabrini ve ruhunu ziyaret etti.»

Abdullah bin Abbas'ın rivayet ettiği bir hadisi şerifte Resulullah: «**Cenâbı Hak, Beni İsra'il kavminin Peygamberlerine yapmış oldukları sui zanları ve buğzları sebebiyle onlara yağmur vermedi. Bu ümmetten de Ali bin Ebi Talib'e düşmanlık edilince yağmur yağdırmaz,**» buyurmuştur.

20 — Câbir bin Abdullah'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Resul-i Ekrem:

«**Hazret-i Alinin bu ümmet üzerine olan hakkı babanın evladı üzerindeki hakkı gibidir**», buyurmuştur.

21 — Muaz bin Cebelin rivayet buyurduğu bir hadisi şerifte Resulullah şöyle buyurdu:

حُبُّ عَلِيٍّ حَسَنَةٌ لَا تَضُرُّ مَعَهَا سَيِّئَةٌ

«Hazret-i Aliyi sevmek bir hasenedir. Onun yanında hiç bir günahın zararı olmaz. Ona buğz etmek günahtır. Hiç bir sevap o buğz oldukça, faide vermez.»

22 — Abdullah bin Abbas rivayet ediyor: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Hazret-i Ali hakkında şöyle buyuruyor:

حُبُّ عَلِيٍّ يَأْكُلُ الذَّنْبَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ

«Ali bin Ebi Talibin sevgisi, günahları ateşin odunu yediği gibi yok eder.»

23 — Abdullah bin Câfer (r.a.) bildiriyor: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem bir hadis-i şeriflerinde:

«Ali benim aslım, Câfer fer'imdir. Yahut Câfer aslım, Ali fer'imdir», buyurmuştur.

24 — Mü'minlerin validelerinden **Ümmü Seleme (radiyallahu anha)** rivayet ediyor. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

«Benim sır sahibim Ali Bin Ebi Talibdir», buyurmuşlar.

25 — Ebüzer-i Gıffarinin (radıyallahu anh) beyan ettiği bir hadisi şerifte Resul-i Kibriya Efendimiz şöyle buyurdu:

«Ali ilmimin kapısıdır. Anlâtmam lâzım gelen şeyleri, ümmetime açıklamaktadır. Benden sonra Aliyi sevmek îmandandır. Onu sevmemek nifak alâmetidir. Aliye bakmak rahmet, ona muhabbet ibadettir.»

26 — Resulullah'ın hanımlarından Ümmü Seleme adındaki validemiz Resulullahdan şu hadisi şerifi rivayet eylemiştir:

«Kur'an Ali ile, Ali de Kur'anladır.»

Bunun açıklaması şöyledir: Hazret-i Ali dâima Kur'anla meşgul olmuş, onu okumuş, okutmuş, etrafa yaymış kendisi Kur'anın rehberliğini yapmıştır. Kur'anın emirleriyle emreder, yasakları ile hem kendisini ve hem de insanları sakındırırdı.

27 — Ebû Hüreyre, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet ediyor:

«— Patlıcanı yeyiniz. O öyle bir meyvadır ki onu Me'vâ adındaki cennette gördüm. Cenâb-ı Hakkın birliğine, benim Hak peygamber olduğuma, Alinin de Veli olduğuna şehadet etti. Patlıcan yemek niyete göre değişir. Zarar niyeti ile yenirse zarar verir, ilâç niyetiyle yenirse fayda verir», buyurdu.

28 — Huzeyfe b. Yemânın haber verdiği bir hadisi şerifte Fahr-i âlem Efendimiz şöyle buyurdular: Şâyed bu insanlar «Mü'minlerin Emiri» isminin Ali'ye ne zaman verildiğini bilmiş olsaydılar, Alinin ne yüksek derece sahibi olduğunu hiç inkâr etmezlerdi. Hazret-i Âdem ruh ile beden arasında iken, henüz çamuru yoğrulup şehadet âlemine gelmeden Hazret-i Allah: «Ben sizin Rabbinizim, Muhammed Peygamberinizdir.» diye ilân ettiği zaman Hazret-i Aliye Emirül-Mü'minin ismi verilmişti.»

29 — Hazret-i Ömerül-Faruk'un (r.a.) Resulullah Efendimizden naklen rivayet ettiği bir hadisi şerifte şöyle buyuruluyor:

لَوْ اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وُضِعَتَا فِي كَفَّةٍ
وَاِيْمَانُ عَلِيٍّ فِي كَفَّةٍ لَرَجَحَ اِيْمَانُ عَلِيٍّ ●

«Şâyed yerleri ve gökleri terâzinin bir kefesine, Alinin îmanını da öbür kefeye koysalar, muhakkak Ali'nin imanı ağır gelir.»

(Bu hadisi Müslim rivayet etmiştir.)

30 — Abdullah İbn-i Abbas'dan rivayet olunduğuna göre Fahr-i âlem Efendimiz şöyle buyurdular:

«Bütün insanlar Ali bin Ebi Tâlibin muhabbetinde birleşselerdi, Cenâb-ı Hak Cehennemi halketmezdi.» (Tirmizi rivayet etti.)

31 — Başka bir hadisi şerifte buyruldu ki: **Eğer Ali halkolunmasaydı, Fatıma'ya eş bulunamazdı.»** (Taberânî rivayet etti.)

32 — Muaviye bin Hayde (r.a.) Resulullah Efendimizden rivayet buyuruyor:

«Ali bin Ebi Tâlib'e buğz eden kimse ölürken bu buğz ile giderse ister yahudi ister nesrâni ölsün, farketmez.» (Taberânî rivayet etmiştir.)

Allah korusun, bu kimsenin îmanından korkulur. Bu hadisler tehdidî manayı müştemildirler. Yani korkutucu ve Hazret-i Aliye buğz etmemek için insanlara bir ikaz mahiyetindedirler.

33 — Muâz bin Cebelin (r.a.) rivayet buyurduğu bir hadisde Fahr-i âlem Efendimiz şöyle buyuruyorlar:

«Alinin yüzüne bakmak ibadettir.»

(Bu hadisi Taberânî ve Hâkim rivayet etti.)

34 — Ebû Berzet-il Esleminin beyan buyurduğu bir hadisi şerifte Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyorlar ki:

«Cenâb-ı Zülcelâl Hazretleri bana özel bir güven veren tavsiyede bulundu. Birkaç defa, «Bu özel ahdimi kabul ettin mi?» diye bana sordu.

Ben de «Kabul ettim, ey Rabbim», dedim. Arkasından «Kabul ettiğim ahid nedir, yâ Rabbi?» diye sordum.

Hazret-i Allah bana elçisiz bu ahdin ne olduğunu bildirdi. Ve herkese haber vermemi emir buyurdu. Yüce Mevlâ bu ahidle buyurdu ki:

— «Ali hidayet kılavuzu, doğru yolun öncüsüdür. Bütün mü'minlerin gözlerinin nuru, müslümanların sertâcıdır. Ben bütün yaratıklarıma, benim bir olduğuma inanmalarını ve senin de hak peygamber bulunduğunu tasdik etmelerini önemli kıldığım gibi Alinin sevgisini de bütün mü'minlere elzem kıldım. Onu seven beni ve seni de sevmiş sayılır. Hakiki dost olur. Aliyi sevmeyen de hakiki düşman olur», buyurdu.»

BİR İŞARET: Zühd, takvâ, vefa, sıdk, rıfk ve rıza sahibi, cömert ve hakiki insan Alidir. İlimle konuşan, dilinden hikmet akan Alidir. Süzülmüş kimselerin içinde yekta, hürmete lâyık olan Alidir. Cenâb-ı Zülcelâlın yaratıkları arasında en sevgili kul, Alidir. Hazret-i Allah'ın din ağacının verimli meyvası Alidir.

Hazret-i Ali (kerremallahu veçhehu) kâfirlere karşı sertlik içinde ve âdeta malîkincehenneme karşı olan tutumu gibi bir tutum izlemişti. Muhtaçlara ve yetimlere karşı çok merhametli idi. Küçükleri sever ve ihtiyarlara hürmet ederdi. Hülâsa ahlâkı Hazret-i Muhammedin ahlâkına benziyor, siması da ona benziyordu. Rıdvan adındaki melek cennet halkına nasıl sonsuz bir şefkat sahibi ise, Hazret-i Ali de ehl-i İslâm'a öylece şefkat ve merhamet sahibi idi. Onun bulunduğu meclis tatlı sohbetle devam ederdi. Onun bulunduğu harb meydanı onun sayesinde muzafferiyete, kâfirlerin kaçmasına veya esir ol-

masına vesile olurdu. Hazret-i Ali Efendimiz Zülfikâr ismindeki kılıcını eline aldığı vakit, kâfirlerin canları sıkılırdı. Kendisinin cömertliği o kadar çoktu ki, kesesinin ağzını açtığı zaman bütün fakirler bayram yaparlardı.

26. MENKIBE: Rüknül-İslâm Ahmed Cürcânî hazretleri (Allah ona rahmet buyursun) şöyle îzah ediyor:

Yüz kişiden daha çok kimselerden duydum ki, Resul-i Kibriya (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurdular:

«Hazret-i Alinin Amr bin Abdûdün karşısına bir defa çıkması, ümmetimin kıyamete kadar yapacak oldukları ibadetlerden daha hayırlıdır.»

Amr bin Abdüd, Arabî, Kureyş'e mensub ve Nüzar evlâdlarındandı. O kadar ki, kendisindeki kuvvet Ad kavminin kuvveti kadar idi. Hiç bir muharebeden yenilerek ayrılmadı. Ancak Bedir'de yaralı olarak dönmüştü. Yarası iyi olunca, Hendek harbine iştirak etti. Bu adamın muharebeye gelmesiyle müslümanları bir sıkıntı kapladı. Bu muharebede yirmi bir gün kadar ok, mızrak, kılıç, taşla dövüşmüşlerdi. Harbin yirmi ikinci gününde Amr bin Abdüd, hendek kenarına gelip, karşısına bir harp arslanı istedi. Müslümanlardan hiç birisi bu şahsın dâvetine icabet etmedi. İkinci meydan okuyuşunda yine kimse karşısına çıkmadı. Yedi defa böylece meydan okudu. Yedinci def'ada Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimiz, Hazret-i Aliyi huzuruna çağırdı:

— **«Ey Ali, benim binidime bin. Zülfikarımı al. Amr bin Abdüdün önüne arslanca çık, onun yiğitliğinden ve uzun boylu oluşundan çekinme. Yüce Mevlâdan sana yardım etmesini, senin vasıtanla bu müslümanlardan bu belânın def'ini ve sana zafer ihsan etmesini niyaz ediyorum,»** buyurdu.

İmam-ı Ali Efendimiz Düldül'e bindi. Zülfikarı aldı. Avını gözetleyerek hiç yılmadan günlerce yiğitlik taslayan Amrın önüne vardı.

— Ey Amr! İşittim ki, sen Kâbenin önünde yemin etmişsin, Kureyşten bir insan senden iki teklifte bulunsa birini yaparmışsın, dedi.

Amr:

— Doğrudur, öyle dedim, dedi.

Hazret-i Ali:

— İyi bilirsin ki, ben Kureyştenim, senden iki şey arzulayacağım. Birini olsun kabul et. İlk isteğim, Allahın birliğine ve Resulullah'ın hak Peygamber olduğuna iman etmendir, buyurdu.

Amr:

— Bunu kabul etmiyorum, başka ne istiyorsun? dedi.

Hazret-i Ali:

— Bu iki kuvveti kendi hallerine bırakıp Mekke-i Mükerremeye gitmendir, dedi.

Amr:

— Bunu işte kabul ettim, yalnız Ebûbekir, Ömer ve Osman'ın başlarını keser öyle giderim, dedi.

Hazret-i Ali:

— Önce benim başımı kes, sıra bulursan onların da başını kesersin, dedi.

Amr:

— Ey Ali! Henüz çocuksun, dünyanın lezzetini alamadın, senin başını koparmak istemiyorum, dedi.

Hazret-i Ali:

— Ben Allahü Teâlânın yardımı ve Resulullahın duası ile senin başını kesmek istiyorum, buyurdu.

Hazret-i Alinin bu kesin ifadesi karşısında Amr, harekete geçti. Doğru Alinin üzerine yürüdü. Hazret-i Ali Efendimiz atından indi. Birbirlerine hücum ettiler. Hazret-i Ali fırsat kollayarak, kılıcı ile Amr'ın uyluğunu kopardı. Artık onun işini bitirdim, diyerek geriye döneceği zaman Amr kendisinin kopmuş bacağını Hazret-i Aliye fırlattı. Hazret-i Ali bu atılan bacağın önünden savuştu. Savuşmasaydı iyi olmayacaktı. İmam-ı Ali geriye dönüp, Amr'ın kafasını kopardı. Hazret-i Muhammed Mustafa bu durum üzerine hemen tekbir getirip:

— «Alinin Amr bin Abdüd ile bir defa karşılaşması, ümmetimin kıyamete kadar yapılan ibadetlerinden daha hayırlıdır», buyurdu

27. MENKIBE: Bu menkıbe de Resulullah Efendimizin Hazret-i Ali'ye yapmış olduğu vasiyetleri hakkındadır.

Bizzat Hazret-i Ali haber veriyor: Bir gün Fahr-i Âlem bana:

— «Ey Ali! Sana beş yüz koyun vermemi mi istersin, yoksa din ve dünyanın saadetini temin eden beş kelimeyi öğrenmeyi mi istersin?» buyurdu.

Ben:

— O beş kelimeyi arzularım ,dedim.

Bana şu duayı öğrettiler:

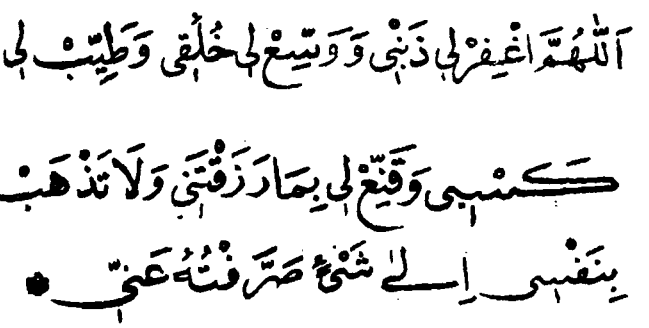

«Ey Allahım! Günahımı bağışla,

Hulkumu geniş eyle,

Kârımı temiz kıl,

Verdiğin rızka kanaat edici eyle,

Hoşlanmadığın şey'e nefsimi kaydırma»,

Ve yine buyurdu ki: «Ey Ali, sonu üzüntü ve ağlamak olmayan hiç bir ferahlık yoktur.»

Hazret-i Ali (Kerremellahu vechehu) beyan buyuruyor: Resulullah (S.A.V.) Hazretleri bir gün bana:

«— Ey Ali! Muhakkak Kâbe gibisin, herkes Kâbeye gider. Kâbe bir yere varmaz. Hilâfet vazifesini teslim etmek için bir topluluk gelirse, al, şayet gelmezlerse, sen onların yanına gitme,» buyurdu.

Abdullah bin Ömer (Radiyallahu anha) bildiriyor: Resuli Ekrem Efendimiz buyuruyor:

— «Ey Ali! Sen Cennet ehlisin, kısa zamanda bir topluluk gelir, onların lakabları râfizidir. Şâyed onlara kavuşursan, onları öldür. Onlar dinden nasiplerini kesdiler, Cum'a ve cemâât bilmezler. Ebûbekir ve Ömere kötü sözlerde bulunurlar», buyurdu.

Aliyyül-Murteza Efendimiz Resul-i Ekrem Efendimizden şu hadisi şerifi rivayet buyuruyor:

— «Ey Ali! Evvelâ senin halife olman için üç defa Allah'a sığındım, Cenâb-ı Hak hazret-i Ebûbekri takdim buyurdu», dedi.

Abdullah ibni Abbas'ın beyan buyurduğu bir hadisi şerifte Resul-i Ekrem Efendimiz şöyle buyurdu:

يَا عَلِيُّ إِنَّ اللهَ تَعَالَى زَوَّجَكَ فَاطِمَةَ وَجَعَلَ خَدَامَةَ الْأَرْضِ
فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا مُبْغِضًا لَكَ مَشَى حَرَامًا ۞

«Ey Ali Cenâb-ı Hak sana Fatmayı aile yaptı. Yeryüzünü ona mehr kıldı. Yeryüzünde sana buğz ederek yürüyenlere yeri haram kıldı.»

Amr bin Yâser'in bildirdiği bir hadisi şerifte Resulullah şöyle buyurdu:

يَا عَلِيُّ إِنَّ اللهَ تَعَالَى زَيَّنَكَ بِزِينَةٍ لَمْ يُزَيِّنْ خَلْقَهُ بِزِينَةٍ
أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْهَا الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا
وَجَعَلَ الدُّنْيَا لَا تَنَالُ مِنْكَ شَيْئًا ۞

«Ey Ali! Cenâb-ı Hak seni halkettiği eşyadan, hiç kimseyi ziynetlendirmediği ve kendisinin en sevdiği zühd ile süsledi. Dünya senden hiç bir şeye kavuşamaz.»

İmam-ı Ali Efendimizin Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemden rivâyet ettiği bir hadisi şerifte Resulullah buyuruyor:

يَا عَلِيُّ لَا تُدْرِكُ الْآخِرَةَ وَلَا تَخَفْ إِلَّا ذَنْبَكَ

يَا عَلِيُّ لَا تَسْخَ إِذَا سُئِلْتَ عَنْ شَيْءٍ
لَا تَعْلَمُ أَنْ تَقُولَ اللّٰهُ تَعَالَى أَعْلَمُ ❁

«Ey Ali! Ancak Rabbinden ümid edici ol, ancak günahından kork. Bilmediğin bir şeyi senden sorduklarında, Allah bilir demekten utanma.»

Yine Hazret-i Ali bir hadisi şerifte Resulullahtan şöyle anlatıyor:

«Yâ Ali! Bir kimseyi ayıplama, bahil olma. Güler yüzlü ol. Herkese ikram et, sahi ol. Mü'min yumuşak yüzlü ve cömerd olur. Münafık, yobaz ve herkesi kötüleyici olur. Ümmetimin cömertlerinin günahları, Güneşin buzu eritmesi gibi eriyecektir.»

Ebû Musa rivayet ediyor. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem bir hadisi şeriflerinde şöyle buyuruyorlar:

يَا عَلِيُّ أَنَا أَرْضَى لَكَ مَا أَرْضَى لِنَفْسِكَ وَأَكْرَهُ لَكَ
لِنَفْسِي لَا تَقْرَءِ الْقُرْآنَ وَأَنْتَ جُنُبٌ وَلَا أَنْتَ رَاكِعٌ
وَلَا أَنْتَ سَاجِدٌ وَلَا تُصَلِّ وَأَنْتَ عَاقِصٌ شَعْرَكَ ❁

«Ey Ali Şahsım için râzı olduğum şeylere senin için de razı olurum. Kendim için istemediğim bir şeyi senin için de istemem, cünüb iken,rükû ve secdede iken Kur'an okuma. Saçlarını örüp başının üzerine bağladığında namaz kılma.»

(Bu hadisi Taberânî ve Hâkim rivayet etmişlerdir.)

Bu hadisi şeriften anlaşılıyor ki, kıyamda tamamlanamayan zammı sure rükû ve secdede okunamaz okunması kerahettir. Her kıraatın kendine göre yeri ve zamanı vardır. Rükû ve secde tesbih yerleridir. Kıraat yerleri değildir.

Aliyyül - Mürteza Efendimiz, Resulullahtan şu hadisi şerifi nakl[illegible]

Peygamberimiz buyuruyor:

«Ey Ali! Gayretli ve kayırıcı ol, Allah **gayretli olanları sever. Cömert ol, Allah cömertleri sever. Cesaretli ol, Allahu Teâlâ cesaretli olanları sever. Senden bir şey isteyen kimsenin işini yap.»**

Resulullah Efendimiz İmam-ı Aliye şöyle söyledi:

«Ey Ali! Rabbimize yaklaşıyoruz diye kazandıkları vakit, sen de dünyada ve âhirette Allah'a yaklaşmak, derece ve kıymette onlardan önce olmak için iktisap et, kazan.»

Hazret-i Ali'ye Resul-i Ekrem:

«Ey Ali, Eğer başın ağrır ve seni rahatsız ederse, iki elini başının üzerine koyup, Hâşir Sûresinin sonundaki âyeti (Lev enzelnâ) sonuna kadar oku,» buyurdu.

Enes bin Mâlik'in (r.a.) rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfte Resulullah Efendimiz şöyle buyurdular:

«Ey Ali, Sakın yalan söyleme, helâk olacağını bilsen dahi. Doğruluktan ayrılma, öleceğini bilsen dahi.»

Yine Peygamberimiz, Hazret-i Ali'ye şöyle buyurdu:

«Ey Ali! Cebrail Aleyhisselâm'ın bana bildirdiği beş kelimeyi mi istersin, yoksa emir vereyim sana beş keçi mi versinler?»

Hazret-i Ali:

— Beş kelimeyi bana bildirmeni isterim, Ya Resulullah, dedi.

«Ey yaratılmışlara rızık veren, ey yoksullara acıyan, ey zorda kalana kavuşan, ey mü'minlerin velisi, ey esirgeyenlerin en merhametlisi olan Allah, bana acı,» duasını Hazret-i Ali Efendimiz'e talim buyurdular.

Yine Hazret-i Ali bildiriyor: Resul-i Ekrem bir zaman bana:

«Perşembe günü bıyığını kes, tırnağını kes, koltuk ve kasıklarını tıraş et. Cuma günü temiz elbiseni giy ve güzel koku kullan,» buyurmuştur.

Birçok ravi ile bildirilen bir hadîs-i şerîfte iki cihan serveri Muhammed Mustafa Efendimiz buyuruyorlar:

يَا عَلِيُّ عَلَيْكَ بِالْعَدَسِ فَكُلْهُ فَإِنَّهُ قَدْ بَارَكَ فِيهِ
سَبْعُونَ نَبِيًّا آخِرُهُمْ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

«Ey Ali! Mercimek yemeğine devam et, mercimeğe bütün peygamberler, en son İsa bin Meryem olmak üzere yetmiş peygamber bereketle dua etmişlerdir,»

Şu halde mercimek yemeğinde çok büyük hassalar vardır. Zira Peygamberimiz çok zaman mercimek çorbası yemişlerdir.

28. MENKIBE: Hazret-i Ali'nin yüceliği hakkında bildirilen hadis-i şerifler:

1 — «Mi'rac Gecesinde Arşın kenarında şöyle yazılı idi: «Ben birim, Benden başka ilâh yoktur. Adn Cennetini Ben yarattım. Yarattıklarımdan Habibim Muhammed'i seçtim. Onu, Ali ile kuvvetlendirip, yardım ettim.»

2 — Hazret-i Bilâl-i Habeşî (r.a.) anlatıyor: Bir gün Fahr-i âlemin mübarek yüzü ayın on dördü gibi parlıyordu. O vaziyette yanımıza teşrif buyurdu. Abdurrahman bin Avf, Hazret-i Resulullah'ı karşıladı.

— Annem babam sana feda olsun, nedir bu nur? dedi.

Resul-i Kibriya:

— «Bu, kardeşim ve amcamın oğlu Ali hakkında gelen bir müjdedir. Cenab-ı Hak Ali'yi Fatma ile nikâhladığı zaman, cennetin sahibi olan meleğe, Tûba ağacının sallanmasını emir buyurdu. Rıdvan salladı. Bizim dostlarımız sayısınca, deliller saçıldı. Cenab-ı Hak nurdan melekler halkedip her meleğe o delillerden verildi. O senedlerde: «Resulümü ve Ehl-i Beyt'ini hâlis sevenler, cehennemden azâd olmuştur,» diye yazılmıştır,» buyurdu.

3 — Selman-ı Farisî'nin rivayet ettiği bir hadîs-i şerifte Resulullah Efendimiz buyuruyor ki:

«Kıyamet günü olunca, Arş'ın sağında benim için kırmızı yakuttan bir kubbe kurulur. Arş'ın solunda İbrahim için yeşil yakuttan bir kubbe kurulur. Bir kubbe de benimle İbrahim Aleyhisselâm arasında kurulur. Bu, Ali içindir. Siz iki Halilin arasında olan Habibi ne anlıyorsunuz?»

4 — Abdullah bin Abbas rivayetiyle Resulullah buyurdu:

— «Kıyamet günü olunca bütün peygamberler bir araya toplanır. Arş-ı Âlâ'nın altından birisi: "Ey Nebiler! Sizi sevenlerle övünün!" diye nida olunur. Ben de dört dostum ile iftihar ederim.»

Buradaki dört dosttan murat, Hazret-i Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali Efendilerimizdir.

5 — Abdullah İbni Abbas (r.a.) şu âyet-i kerimenin tefsirinde buyuruyor:

«İman edip salih ameller işleyen kimselere Allahu Rahman yakın zamanda kendi muhabbetini verir.»

Bu âyetin tefsirinde şöyle buyurdu: Allah bir kulunu severse, onu dost yapar, yer ve gök ehline de sevdirir. Bilhassa Resulullah Efendimiz:

«Cenab-ı Mevlâ bir kulunu severse, Cebrail Aleyhisselâm'a: "Falan kimseyi ben seviyorum siz de sevin," buyurur. Cebrail ve bütün melekler o kulu sever. Sonra gökten biri: "Ey yer ehli! Hazret-i Allah falanı sever, siz de sevin," der. Böylece bu kulu bütün yer halkı sever.»

Abdullah İbni Abbas Hazretleri buyuruyor ki! Bir kavle göre bu âyet-i kerimedeki (Vüd) muhabbet kelimesi Hazret-i Ali'nin muhabbetidir. Mü'minlerin kalbine bu muhabbet tatlı gelmektedir.

6 — Enes bin Mâlik (r.a.) bildiriyor: Resulullah'ın huzurunda oturuyorduk. Ensardan Ebû Ukal diye tanınan birisi kalktı:

— Ey Allahın Resulü! Senden sonra insanların en hayırlısı kimdir? dedi.

— **Hazret-i Ebûbekir'dir**, buyurdular.

— Sonra kim gelir? dedi.

— **Hazret-i Ömer'dir**, buyurdular.

— Ondan sonra kimdir? diye soruldu.

— **Hazret-i Osman Zinnureyn'dir**, buyurdular.

— Ondan sonra kimdir?, dedi.

— **Ali bin Ebi Talib'dir**, buyurdular.

— Ya Resulullah! Amcanın oğlunu dördüncü bıraktın, bu oldu mu? O senin kardeşin sayılırdı, dedi.

Resulullah Efendimiz:

— **Ey Ukayl, Hazret-i Allah'ın bütün peygamberleri halkedip, beni en sonraya bıraktığını bilmiyor musun?**

Yani sona kalanın daha hayırlı olduğunu bilmez misin? demek istemiştir. Ebû Ukayl:

— Biliyorum, ya Resulallah! dedi.

Yine buyurdu:

— **«Benim son peygamber olmamın zararı ne oldu ki, Ali'nin de ümmetimin son halifesi olmasında bir zarar bulunsun. Cenab-ı Hak bana Âdem'in yaratıldığı zamandan kıyamete kadar iman eden bütün kullarının sevabını bağışladı. Ebûbekir'e bağlananların, onu sevenlerin de günahlarını bağışladı. Ömer ve Osman'ı sevip, Hazret-i Ali bin Ebî Talib'e de sevgi ve saygı gösterenlere, yeryüzünde bütün ibadet edenlerin sevaplarını bağışladı,»** diye müjde verildi.

7 — Enes bin Mâlik (r.a.) rivayet etmiştir: Hazret-i Fahr-i âlem bir hadîs-i şeriflerinde buyurdular ki:

— **Kıyamette bütün insanlar çıplak iken biz dört kişi binitli oluruz. Ben Burak üzerinde olurum. Salih Peygamber kendi devesi üzerinde olur. Fatma benim (Asbâ) adındaki deveme biner. Ali bin Ebî Talib de cennet develerinden birine biner. İçi Cenab-ı Hakkın korkusundan dışı da rahmetindendir. Başı üzerine konan tâcın sekiz direği, köşe veya kenarı vardır. Nurunu sekiz cennetten alır. Benim önümde giderek, «Lâilâhe illallah, Muhammedün Resulullah» diye nida eder. Melekler önünden geçerken, Ali bin Ebî Talib için: «Bu da mukarreb meleklerdendir,» derler. O esnada Allah tarafından «Ey mahşer halkı! Bu mukarreb melek veya nebi değil, Ali bin Ebî Talib'dir!» şeklinde bir ses duyulur.**

8 — Hazret-i Hasan bin Ali (Allah ondan razı olsun) anlatıyor:

«Babam bir gün câmiden çıkınca, Hazret-i Ebûbekir'in mübarek yüzüne baktı. Hazret-i Ebûbekir de babamın yüzüne baktı.

— Ey Ebûbekir! Niçin bu şekilde yüzüme bakıyorsun? dedi.

Ebûbekir:

— Hazret-i Resul-i Kibriyadan duydum ki: **«Kıyamet günü Sırat Köprüsünden elinde Hazret-i Ali tarafından ruhsatı olanlardan başkaları geçemeyecek,»** dedi.

Babam da:

— **Ey Ebûbekir! Sen beni duygulandırdın, ben de sana müjdeli bir haber arzedeyim mi?** dedi.

Hazret-i Ebûbekir, «Buyur,» dedi.

Babam:

— Hazret-i Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem yalnız bir yerde:

«Ey Ali! Kıyamet günü Sırat Köprüsünden geçmeğe gelenlerden Ebûbekir, Ömer ve Osman'ı hakiki sevmeyenlerin eline «Geç» ruhsatı verme,» buyurmuştu, dedi.

9 — İmam-ı Câbir Hazretleri naklediyor ki: «İki cihan serveri Muhammed Mustafa Hazretleri Arafat'ta bulunuyordu. Hazret-i Ali Efendimiz de karşılarında bulunuyordu. Resulullah buyurdu:

— Ey Ali, bana yaklaş, uzakta durma. Cesedini benimkine bitiştir. Beni ve seni bir ağaçtan meydana getirdiler. O ağacın aslı benim. Fer'i sensin, Hasan ve Hüseyin o ağacın dallarıdır. Bu dalların birine tutunabilen kimseyi Cenab-ı Mevlâ cennetine kor. Ya Ali! Benim ümmetimden sana buğz eden olursa, Cenab-ı Hak azap meleklerine emreder, bunları burunlarından çeke çeke tutar getirirler. Yani cehenneme sokarlar, buyurdu.»

10 — Berâ bin Azib (Allah ondan razı olsun) buyuruyor: Sultanül-Enbiya Hazretleri ile Vedâ Haccında beraber bulunuyorduk. Mekke - Medine yolu arasında (Cuhfe) yakınında Gâdirhum' vadisinde oturmuştuk. Resulullah (S.A.V.) bana:

— «Esselâh, esselâh diye seslen» dediler.

Ben de seslendim, emirlerini yerine getirdim. Bütün ashab-ı kiram toplandılar. Resulullah:

— Her mü'mine kendi nefsinden daha yakın ve sevgili değil miyim? buyurdular.

Sahabe-i kiram:

— Evet, ya Resulullah ,öyle..., dediler.

Resulullah:

— Benim ailelerim, mü'minlerin anneleri değil midirler? buyurdular.

Ashab-ı kiram:

— Evet, öyledir, ya Resulullah, dediler.

Sonra Hazret-i Ali'nin elini tutup:

«Beni seven Ali'yi de sever. Ya Rabbi! Bunu sevenleri sen de sev. Ali'ye düşman olana sen de düşman ol,» buyurdular.

11 — Resulullah Efendimiz buyuruyor:

— «Kıyamet günü ben gelirim, Hazret-i Ali de gelir. O da benimle beraberdir. Elinde Livail Hamd'i tutar. Livail Hamd ismindeki sancağım biri sündüsten, diğeri istebrakten olmak suretiyle iki parçadan ibarettir.»

Dinleyenlerden birisi kalktı:

— Ey Allahın Resulü! Annem babam sana feda olsun, Hazret-i Ali, Livail Hamd'i taşıyabilir mi? dedi.

Fahr-i âlem:

— Ona ne güzel hasletler verilmiştir. Kendisi o sancağı taşıyabilecektir. Onun sabrı benim sabrım ve güzelliği Yusuf Aleyhisselâmın güzelliği gibidir. Kuvveti Cebrail Aleyhisselâmı gibidir. Ebû Talibin oğlu Ali hamd sancağını elinde tutar. Kıyamet günü de benim sancağımı o tutacak, bütün ümmet onun sancağı altına girecek,» buyurdu.

12 — Hayber Muharebesinden dönülmüştü. Resulullah, Hazret-i Ali'ye buyurdular ki:

— Ey Ali! Senin hakkında yanlış konuşmalar yapılmayacağını ve sana Hazret-i İsa'ya yaptıkları gibi yapmayacaklarını bileydim, senin istikbalin hakkında çok sözler söylerdim. O vakit bütün insanlar senden feyiz almak için ayağına kapanırlar, abdest aldığın su şifadır diye hastalarına içirirlerdi. Ey Ali, senin bana yakınlığın Harun ile Musa arasındaki münasebet gibidir. O kadar ki, benden sonra peygamber gelmeyecektir. Seni benim yolum üzerine şehid ederler. Âhirette sen benimlesin. Benim havuzum üzerine halifem olursun, ümmetimin içinde en evvel cennete giren ve cennetin elbiselerini giyen sen olacaksın. Seni sevenler nurdan minberler üzerine otururlar. Yüzleri nurlu ve berrak olur. Onlara şefaat ederim. Cennette benim komşum olursun. Senin topluluğun benim topluluğumdur. Senin huzurun benim huzurumdur. Senin sırrın benim sırrımdır. Senin özün benim özüm ve senin çocukların benim evlâdlarımdırlar.»

Hazret-i Ali Efendimiz, bu sözleri Resulullahtan duyunca hemen şükür secdesine kapandı. Ve şöyle niyazda bulundu:

— Yüce Rabbime şükrederim ki, beni İslâm nuru ile münevver kıldı. Kur'anı bana bildirdi. Peygamberlerin en faziletlisi ve en sonuncusuna beni sevdirdi ve yaklaştırdı.

29. MENKIBE: Hazret-i Ebûbekir Efendimiz anlatıyor: Ben, Ömer b. Hattâb ve Osman-ı Zinnureyn, Resulullahtan bir takım sualler sormak için Hazret-i Aişe (r.a.) nin evine gittik. Resulullahın kapısına yaklaşınca kapıda hiç görmediğimiz bir ejderha duruyordu. Biz ondan korktuk ve geriye kaçtık. Bu ejderhayı Hz. Aliden başkası korkutamazdı. Ejderha çok heybetliydi. Hazret-i Ömer, geriye döndü baktı:

— İşte Ali geliyor, dedi.

Yanımıza gelince:

— Ya Ali! Şu karşıdaki ejderhayı görüyor musun, biz ondan korktuk ve geriye döndük, dedi.

Hazret-i Ali gelince ejderha oradan uzaklaştı. Ondan sonra hep birlikte Resulullah'ın huzuruna girdik.

30. MENKIBE: Hazret-i Ali Efendimiz buyuruyor: Bir gün Hazret-i Fahr-i âlemin mübarek huzurlarına varmıştım. Yüzünü güler halde buldum.

— Ya Resulullah, sizi neş'eli gördüm. Acaba Allah'dan sevindirici bir haber mi var? Bildirin de biz de sevinelim, dedim.

Buyurdular ki:

— «Ya Ali! Cebrail Aleyhisselâm Hazret-i Mevlâ'dan şu haberi getirdi: Cenab-ı Hak Adn cennetini halketti. Orada kendi kudretiyle kırmızı yakuttan bir ağaç dikti. Kökünü yere geçirmesini ve dallarını dışarı sarkıtmasını emir buyurdu. Ağaç da Allahın emrine uyarak kökünü ve dallarını istenilen şekle koydu. Dışarıya yedi yüz bin dal sarktı. Her dalın üzerinde hesapsız köşk vardı. Her köşkte yedi yüz bin kadar oda bulunuyordu. Her odada bir kapı, içinde bir divanda kalınlığı bin arşın olan bir döşek, her divanda bir huri, karşılarında kırkar bin erkek ve kadınlardan hizmetçi yaratıldı. Her odada gözlerin görmediği, kulakların duymadığı ve kalbin düşünemediği nimetler ve sırlar bulunuyordu.

Ey Ali, bunlar sana ve seni sevenlere hazırlanmıştır. Seni seven beni sevmiş, sana buğz eden bana buğz etmiştir ve benim şefaatım onlara yoktur.»

31. **MENKIBE:** Abdullah ibni Abbas (r.a.) rivayet etmiştir. Fahr-i âlem Fatmayı Hazret-i Ali'ye nikâh ettiği vakit, Hazret-i Fatma Resulullah'a:

— Sevgili Babacığım! Beni bir şeyi olmayan kimseye nikâh ettin, dedi.

Resulullah:

— **«Ey kızım Fatma! Sen istemez misin? Allah yeryüzünde iki kimseyi seçip birleştirdi. Biri baban, diğeri kocandır,»** dedi.

32. **MENKIBE:** Gene Abdullah ibni Abbas (r.a.) beyan ediyor: Bir gün Resulullahla birlikte ikindi namazını kılmıştık. Namazdan sonra arkasını mihraba verip:

— **«Ey inananlar! Muhacir ve ensar! Size Ebû Talib'in oğlu Ali'nin faziletinden haber vereyim mi?»** buyurdu.

Biz de:

— Buyur, ya Resulullah, annemiz ve babamız senin yoluna feda olsun, dedik.

Resulullah:

— «Cebrail beni Mi'rac Gecesinde alıp giderken, dördüncü katta Ali bin Ebî Talib'e benzeyen bir şahsın bir divanda oturduğunu gördüm. Ona dikkatle baktım. Cebrail benim bakışıma hayret etti ve sordu:

— Burada oturana niçin dikkatli baktın?

— Burada oturan Hazret-i Ali değil midir?

Cebrail:

— Hayır, o değildir. Fakat melekler ona çok hayran olduklarından Cenab-ı Hak onun suretinde bir melek koydu, herkes ona bakıp Hazret-i Ali'deki muhabbetlerini tatmin ediyorlar, dedi. O kadar melekler Hazret-i Ali'ye muntazırdırlar ki, onun suretine giren meleği diğer melekler saf saf ziyarete geliyorlar. Arzu ederseniz yaklaşıp selâm verin, dedi.

Yanına gittim ve kendisini kucakladım. O da beni kucakladı. Onda Hazret-i Ali'nin esas kokusunu hissettim,» buyurdu

33. **MENKIBE:** Câbir bin Abdullah (r.a.) buyuruyor ki: Peygamberimizden Hazret-i Ali'nin doğumu soruldu. Resulullah (S.A.V.) Efendimiz cevap olarak şöyle buyurdu:

«Cenab-ı Zülcelâl Hazretleri yerleri ve gökleri halketmeden, hiç bir peygamber meydanda değilken, benim ve Alinin nurunu yarattı. Biz, Allahın huzurunda tesbih ederdik. Hiç yoktan bir sulbden bir rahme intikal ettik. Tâ ki Abdülmuttalib'e ulaştık. Ben Abdullah'ın sulbüne intikal ederek, Amine Hatun'a emanet olundum. Ali bin Ebî Talib ise, Ebû Talibin sulbüne intikal ederek, Fatma binti Esed hatuna emanet olundu. Melekler müjdeci geldiler. O zaman çeşitli insanlar rüyalarında gördü. Bu doğan kimdir? denildi. Ebû Talibin oğlu Hazret-i Ali'dir, denildi. Mekke-i Mükerreme'de zelzele oldu. Putların hepsi yüz üstü düştüler. Mekke halkı heyecanlanıp, bu akşam bir şeyler oldu, dediler. Onların görmediği birisi tarafından:

— Bu gece müşrikleri kahredici, münafıklara gazab edici, kulların ziyneti, Allahın mührü, İmamül-hüda, göklerin yıldızı, karanlıkların lâmbası Ali, Fatıma binti Esed'den doğdu, diye bir nida geldi,» buyurdu.

34. MENKIBE: Hazret-i Ali Efendimiz rivayet ediyor: Resul-i Kibriya'nın huzurunda oturuyordum. Elimden tuttu. Beraber Medine sokaklarında dolaşarak bir bostan bahçesine geldik:

— Ey Allahın Resulü! Bu ne iyi bir bostandır, dedim.

— Ya Ali! Senin için cennette bundan daha iyi bostan vardır, dedi.

Böylece yedi kadar bostandan ilerledik. Hepsinde: «Bu ne iyi bostandır,» diyordum. Resulullah: «Senin için cennette bunlardan daha iyi bostanlar vardır,» buyurdu. Yol tenhalaşınca bana sarılıp, ağlamağa başladı. O kadar ki, beni de ağlattı.

— Ey Allahın Resulü! Seni bu kadar ağlatan şey nedir? dedim.

— Sana karşı bir topluluğun içindeki buğz ve adaveti beni ağlatır, buyurdu.

— Ey Allahın Resulü! Ben o zaman kendi dinimin doğru emri üzerinde bulunur muyum? dedim.

— Dininde doğruluk üzerine bulunursun, buyurdu.

35. MENKIBE: Abdullah bin Ebî Leylâ diyor ki: İmam-ı Ali (Kerremallahu vechehu) yaz ve kış mevsimlerine göre ayrı ayrı elbise giyerdi. Yani kışın kış elbisesi, yazın da yaz elbisesini giyerdi. Babama bunun sebebini sormasını istedim. Babam da Hazret-i Ali Efendimiz'e bunun sebebini sordu. Hazret-i Ali:

— İki cihan serveri Muhammed Mustafa Efendimiz Hayber Fethinde beni çağırdı. O zaman benim gözlerim ağrıyordu.

— Ey Allahın Resulü! Gözlerim çok ağrıyor, dedim.

Resulullah Efendimiz mübarek tükrüğünü benim gözlerime sürüp:

— **«Ey Rabbim, soğuk ve sıcağın tesirinden bunu koru,»** buyurdu.

O zamandanberi ne gözlerim ağrıdı, ne de başım.

İşte bu keramet Resulullahın maneviyatının tesiriyle olmuştu.

36. MENKIBE: Fahr-i âlem Efendimiz Hayber Muharebesinde:

لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ رَجُلًا يُحِبُّ اللّٰهَ وَيُحِبُّ رَسُولَهُ

— **«Yarın sancağı bir şahsa ita edeceğim. Allah onu sever, o da Allahı sever,»** buyurdu.

Sancağı Hazret-i Ali'ye verdiler. Hayberi fethetti. Resulullah Efendimiz Hayber'i fethetmek için ilk defa sancağı Hazret-i Ebûbekirin eline vermişti. Ebûbekir fethedemedi. Bu hususta âlimlerimizin çeşitli görüşleri vardır. En isabetli görüş şudur:

Hazret-i Ebûbekir sancağı eline aldığı vakit müslüman kuvveti az küffar kuvveti çoktu. Onun için onun sancağı tuttuğu zaman Hayber fethedilemedi. Hazret-i Ali Efendimiz Hayber'e gittiği zaman, müslümanlar çok, kâfirler azdı, onun için orası fetholdu.

Bu hususta şöyle bir sual sorulmaktadır: Hayber Kalesini Hazret-i Ali'nin fethetmesinin ondan öncekilerin fethedememesinin hikmeti nedir?

Bunun bir cevabı şudur: Hazret-i Ebûbekir Resulullahın veziri sayılıyordu. Ebûbekir sancağı eline aldığı zaman, Sultanül-Enbiya Resulullah kalb bakımından mustarip idi. Tam manasiyle Ebûbekir'e himmet edemedi. Çünkü kalbi başka şeylerle meşgul idi. Onun için Ebûbekir'in elinde sancak var iken Hayber Kalesinin fethi müyesser olamadı. Sonra Resulullah, Ebûbekirin Hayber'e gittiğinde beraberinde bulunamadı. Sultandan vezir tam himmet alamamıştı. Ne zaman Hazret-i Ebûbekir sancağı getirip Resulullah'ın huzuruna bıraktı. Resul-i Kibriyanın kalbi sükunete, rahat ve huzura kavuştu. Bu sefer

Sultanın kalbi kuvvet bulunca, ikinci def'ada bu kuvvet Hazret-i Aliye sirayet etti ve nihayet Hazret-i Ali Allahın yardımı ve Resul-i Kibriyanın manevî himmetiyle Hayber Kalesini fethetti.

İkinci cevap: Hiç şüphe yoktur ki, Hazret-i Ebûbekirde bulunan bir takım hasletler Hazret-i Ali'de yoktu. Her birinde ayrı ayrı meziyetler bulunuyordu.

Cenab-ı Hak Ebûbekiri takvâ, havfü haşyet, sıdk ve rahmet sıfatları ile süsledi. Fasahat, şecaat, heybet, mertlik ve savaşmak gibi hasletlerle Hazret-i Aliyi süsledi. İşte bu şekilde her iki mübarek zata Allah ayrı ayrı hasletler bahşetti. Bu şu demek değildir ki, Hayber Kalesini Hazret-i Ali fethetti diye Hazret-i Ebûbekirden üstündür. Böyle bir iddia yoktur. Hazret-i Ali Hayberi alınca, kapıyı yerinden ayırdı. Hazret-i Resulullah bu hali görünce Hazret-i Ali'yi takdir ederek şöyle buyurdu:

لَا فَتَىٰ إِلَّا عَلِيٌّ لَا سَيْفَ إِلَّا ذُو الْفِقَارِ

«Ali'den gayri delikanlı, Zülfikâr'dan gayri kılıç yoktur.»

Bu, Hazret-i Ali için bir medih sayıldı.

37. MENKIBE: Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Efendimiz Mekke şehrini fethedince, Mekkenin yani Beytullahın içinde ve etrafında bulunan iki yüze yakın put yüz üstü yıkıldı. Hepsi ayaklar altında çiğnendi. Beytullahın içinde Hayber kapısından daha büyük çapta bir put vardı. Bu putu zincirlerle tavana bağlamışlardı ve ona son derece hürmet ve tâzim gösteriyorlardı.

Resulullah, Beytullahın içine girip Hazret-i Ali'yi çağırdı:

— Ey Ali omuzuma çık, bu putun iplerini kes, buyurdu.

Hazret-i Ali:

— Ey Allahın sevgili Resûl'ü! Ne haddime kaldı ki, senin omuzuna çıkayım. Bu hürmetsizliği sana karşı nasıl yaparım? İşte benim bütün âzalarım senin emrindedir, istediğin gibi üzerime çık ve şu putların iplerini kır, dedi.

Resulullah Efendimiz:

— Ey Ali! Sen benim nübüvvet, gayret, hamiyet ve risâlet ağırlığımı çekecek kuvvette değilsin. Eğer ben gayret ve hamiyet ayağını

yedinci kat semaya koysam, gökler ve yerler ayağının altında mahvolurdu, buyurdu.

BİR NÜKTE: Hadis-i şeriflerde beyan olunduğuna göre, Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellemin bir miktar Hazret-i Ebû Bekiri arkasına aldığını rivayet etmektedirler. Bu önemli haber Rafızilerin bellerini kırmıştır. Çünkü onlar Hazret-i Ebûbekire hiç önem vermezler. Bütün itibarlar ve kemaller Hazret-i Alinin hakkıdır. Diğerleri ondan sonra gelmektedir, diye iddiaları vardır. Evet, Hazret-i Ebûbekiri sırtına almış, fakat Ebûbekir, Resulullahın omuzunda mumun erimesi gibi erimiştir. Bu da Rafizilerin Hazret-i Ebûbekire karşı olan buğz ve adavetlerinin erimesine işarettir.

Ondan sonra Hazret-i Fahr-i âlem Efendimizin emrine Hazret-i Ali uymuş ve Resul-i Ekremin omuzuna çıkmış, putun zincirini, çivilerini kırmıştır. Hazret-i Muhammed:

— Ey Ali! Yaptığın işi cesurane yaptın, dedi.

Hazret-i Ali:

— Ey Allahın Resulü! bu bulunduğum manevî makamda şu anda emir buyurursanız, bir anda ayı ve güneşi gök yüzünden yere çekerim, dedi.

Burada Hazret-i Alinin manevî feyze mazhar olduğu ve Resul-ü Kibriyanın sonsuz himmetine eriştiği anlaşılmaktadır.

38. MENKIBE: Fahr-i âlem Mi'rac'a teşrif buyururken, Arş-ı Âlâda nâlinlerini çıkarıp öylece huzurullah'a girmek istemiştir. Cenâb-ı Hak:

— **«Ey Nebiyyi Muhterem! Arş'ın üstünde nalinle durmuş olduğuna göre, yine öylece dur ki, arş senin ayağındaki nalinin hürmetiyle şereflensin. Yüce Allah, habib-i edibinin hürmetiyle arş'ı alâsını şereflendirsin,»** buyurmuştur.

Buradan anlaşılıyor ki, Hazret-i Muhammed Mustafanın Allah katındaki şerefi, diğer Peygamberlere nazaran çok üstündür, kıyas kabul etmez şekilde farklıdır.

39. MENKIBE:

RESULULLAH'IN HAZRET-İ ALİ'YE TAVSİYELERİ:

İki Cihan Serveri Muhammed Mustafa Efendimiz, Hazret-i Ali ile Fâtıma annemizi evlendirdikten sonra kendilerine şu tavsiyede bulundu:

— Ey Ali! Gelini evine getirdiğin vakit ayağından çorabını çıkar ve ayağını temizce yıka. Ayağının suyunu evin her tarafına saç. Böyle yaparsan Cenâb-ı Hak senin evindeki yetmiş çeşit fakirliği dışarı atar. Ve yetmiş çeşit bereket ve nimeti sana bahşeder. Sana yetmiş rahmet indirir. Gelinin bereketi evin her köşesine yayılır. Gelin cüzzamdan, delilikten ve diğer hastalıklardan emin olur.

— Ey Ali! gelini ilk hafta ekşi ayran, sirke ve ekşi yemeklerden men et, buyurdular.

Hazret-i Ali, bu yemeklerden neden yasaklandığının sebebini sordu. Resul-i Ekrem buyurdu ki:

— Ey Ali! Ekşi yemekler kadının rahmine tesir eder ve meydana gelecek olan çocuğun ahlâkına da tesiri olur. Ya Ali! Evde bir hasırın bulunması çocuk yapmayan kadından daha hayırlıdır. Sirke yiyen kadının zor hayız görmesi muhakkaktır. Temizliği de çok uzar. Ekşi elma yemek hayız kanını keser, çeşitli hastalıklar meydana getirir. Kadının normal yaşantısını sıfıra indirir.

Yine Resulullah mübarek tavsiyelerine devam buyurarak şöyle söyledi:

— Ey Ali! Ailene ayın başlangıcında, ortasında ve sonunda yaklaşma, o devrelerde kadının durumu iç hastalıklar bakımından korkuludur. İkindi namazından sonra da kendisine yanaşma. Çünkü o sırada çocuk olursa, şaşı olur. Şeytan bu gibilerden çok hoşlanır.

— Ey Ali! Cimâ esnasında konuşma, zaruret olmadıkça hiç kelâm eyleme. Avret mahalline bakma, cimâ halinde gözünü kapama. Bu haller doğacak olan çocuk üzerine tesir eder.

— Ey Ali! Cimâ esnasında başka bir kadını kalbine alma. Bu niyetle doğan çocuk kendisini livatacılığa sevkeder.

— Ey Ali! Ayakta da ailene yaklaşma, bu hayvanların yaptıkları işitir. Şâyet bu yanaşmadan çocuk dünyaya gelirse, altına işer. Bayram akşamları da ailene yaklaşma. Çocuk doğarsa altı parmaklı veya dört parmaklı olur. Meyva veren ağacın altında da bu işi yapma. Doğan çocuk insan öldürücü, vurucu ve kırıcı olur. Birleşme anında üstünüz örtülü olsun. Aksi halde doğan çocuk ölünceye kadar fâkirlikten kurtulamaz olur.

— Ey Ali! Ezanla kamet arasında da ailene yaklaşma. Şâyet bu arada çocuk olursa, kan dökmeği sever. Ailen hamile olduğu vakit, abdestli olmadıkça ona yaklaşma. Çünkü bu durumda çocuk olursa,

gönlü kör, eli cimri ve bahil olur. Şaban ayının onbeşinci gecesinde yani berat gecesinde ailene yaklaşma. Doğan çocuğun derisinde çeşitli yaralar meydana gelir. Ailene baldızının şehvetiyle de yanaşma. Yani onu içine alarak ailene gelme. Eğer bu durumda bir çocuk dünyaya gelirse hırsız olur, halka çeşitli eziyetler vermeğe sebep olur.

— Ey Ali! Etrafı açık olan yani dört tarafı duvar olmayan bir yerde ailene yaklaşırsan, doğan çocuk mürâî, münafık ve kıskıs olur. Yola çıkacağın gece de ailene yaklaşma. Çocuk olursa, bütün serveti günah harcamağa sebep olur.

«Ondan sonra «Malını sarfedenler şeytanın kardeşleridir», âyet-i kerîmesini okudular. Üç günlük yolculuktan dönünce de ailene yaklaşırsan çocuk zâlim olur. Hakkına razı olmaz olur.

— Ya Ali! Ailene pazartesi gecesi yaklaşırsan doğan çocuk âlim olur ve hakkına razı olur. Salı gecesi yaklaşırsan, doğan çocuk mü'min, güzel huylu ve yumuşak tabiatlı olur. Çirkin huylardan arınmış pâk ve temiz kalbli olur. Perşembe gecesi ailene yanaş. Çocuk doğarsa, hikmeti bol, aşkı bol ve irfanı bol olur.

— Ey Ali! Perşembe günü öğleden önce ailene yanaşırsan, doğan çocuğa ölünceye kadar şeytan tesir edemez. Dünyâsı ve âhireti mes'ud olur. Cuma gecesinde ailene yaklaşırsan, doğan çocuğun hafız olur, çok büyük veli olur. Ailene ilk gece saatlerinde yaklaşma. Çünkü o saatte çocuk olursa dünyâya çok düşkün olur, âhiretini unutur.

— Ey Ali! Benim tavsiyelerimi iyi kavra, bunları tatbik et ve ezberle. Bunların sana çok büyük faidesi dokunacaktır

40. MENKIBE: Hazret-i Ali radiyallahu anh buyuruyor:

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün beni huzuruna çağırdı.

— Ey Benim gözbebeğim Ali! Senin bana olan yakınlığın Harunun Hazret-i Musa'ya olan yakınlığı gibidir. O kadar ki, benden sonra bir peygamber gelmeyecek. Sana bir takım vasiyetler yapacağım, dinler ve tatbik edersen şakirlerden olur ve şehidlik mertebesine ulaşırsın. Cenâb-ı Hak seni kıyamet gününde âlim ve fâkih olarak mezardan kaldırır, buyurdu ve tavsiyelerine devam etti:

— Ey Ali! İman sahibinin üç alâmeti vardır:

1. Namaz kılmak,
2. Oruç tutmak,
3. Sadaka vermektir.

Münafıkta da üç alâmet bulunur:

1. Yalnız kılarken noksan ve yanlış kılar. Kalabalığın yanında kılarken, düzgün ve güzel kılar.
2. Kendini medhedenler karşısında zevkle işlerini yapar. Ve yapılan medihlerden memnun olur.
3. Hazret-i Allah'ı insanlar yanında zikredip, yalnız başına zikretmez.

Münafıklarda bundan başka ayrıca üç alâmet daha bulunur:

1. Konuştuğu söz yalandır.
2. Verdiği sözde durmaz. Döneklik yapar.
3. Emanete hiyanetlik eder.

— Ey Ali! Zâlimde de üç kötü hal bulunur:

1. Kendisinden daha zayıf ve daha fakir olanlara baskı yapar.
2. Gücü yettiği kadar başkalarının mallarını zorla ellerinden alır.
3. Rızkını nerden alacağı hakkında hiç incelemez, helâl ve haram fark etmez olur.

— Ey Ali kıskançlarda da üç alâmet mevcuttur:

1. Kalabalıkta o kimseye yaltaklanır.
2. Herkesin arkasından gıybet eder.
3. Başına belâ gelenlere karşı sevinir.

— Ey Ali! Tenbellerde de üç alâmet bulunur:

1. Allah'a ibadet ederken tenbellikle yapar, manevî bir zevk almaz.
2. Yaptığı ameli kusurlu yapar,
3. Namazı vaktinde kılmaz, geçirir.

— Ey Ali! Tövbe eden kimsenin üç alâmeti vardır:

1. Haramlardan uzaklaşır.
2. İlim öğrenmeğe hırslı olur.
3. Memeden çıkan süt tekrar yerine girmediği gibi o da terkettiği günaha tekrar dönmez olur. Yani yapılan tövbe bu kadar müessir olmalıdır.

— Ya Ali! Akıllı insanda üç alâmet bulunur:

1. Dünya'ya değer vermez.
2. Sıkıntı ve eziyet çeker ve bundan hiç şikâyet etmez.
3. Musibet karşısında sabru tahammül gösterir.

— Ey Ali! Sabırlı olan kimsede üç alâmet bulunur:

1. Kendisine gelmeyenlere kendisi gider ve sıla-i rahm eder.
2. Kendisine zulmedenleri bağışlar.
3. Kendisine haksızlık edenlere karşı merhamette bulunur.

— Ey Ali! Ahmak insanın üç önemli belirtisi vardır:

1. Allahın kesin emirlerine karşı tembellik eder.
2. Lüzumsuz sözlerde çok bulunur.
3. Allah'ın yarattıklarına karşı çok eziyetli olur.

— Ey Ali! İyi insanların da üç alâmetleri vardır:

1. Yediği helâldir.
2. Kendi memleketinde ilim meclislerinde bulunur.
3. Namazı cemaatla kılar.

— Ey Ali! Uğursuz kimsenin de üç alâmeti olur:

1. Yediği haramdır.
2. İbadetlere acele eder.
3. Namazı özrü yok iken tek başına kılar.

— Ey Ali! İyi insanların üç alâmetleri vardır:

1. Bütün ibadetlerini zamanında ve yerinde yapar.
2. Haram işlerden uzak olur.
3. Kendisine fenalık eden kimseye iyilik yapar.

— Ey Ali! Kötü adamın da üç alâmeti olur:

1. Allahın emirlerine karşı tembel bulunur.
2. Herkese kötülüğü dokunur.
3. Kendisine iyilik edene kötülük eder.

— Ey Ali! Salih insanda üç önemli haslet bulunur:

1. Bilgisiyle dinini kuvvetlendirir.
2. Kendisi için beğendiği şeyleri başkasına da beğenir.
3. Allah ile daima sulh-ü selâhda bulunur.

— Ey Ali! Mütteki olan kimselerde üç alâmet bulunur:

1. Fena insanlardan uzaklaşır.
2. Yalan söylemekten sakınır.
3. Harama düşme korkusundan hiç bir zaman emin olmaz.

— Ey Ali! Günahkâr insanın üç alâmeti vardır.

1. Bütün amellerini hata ile yapar.
2. Oyun ve çalgı ile uğraşır.
3. Unutkan olur.

— Ey Ali! Kalbi kararmış olan kimsenin üç belirtisi olur:

1. Düşkünleri esirgemez.
2. Aza kanaat etmez, hiç doymaz olur.
3. Öğüt ona tesir etmez. Ne söylense kâr etmez

— Ey Ali! Doğru olan kimselerin de üç alameti bulunur:

1. İbadetini gizli yapar, gösterişten kaçar.
2. Düştüğü müsibeti kimseye söylemez, sıkıntısını gizler.
3. Daima dilinde Mevlâsı olur. Zikirle meşgul olur.

— Ey Ali! Fâsık adamda da üç alâmet olur:

1. Fitne ve fesadı sever.
2. İnsanların hata ve belaya girmesinden memnun olur.
3. İyi işlerden uzaklaşır.

— Ey Ali! Aşağılık hissini duyanlarda da üç almet bulunur:

1. Akrabası ile çekişir.
2. Komşularına eziyet verir.
3. Günah işlemeği sever.

— Ey Ali! Cenâb-ı Hakkın sevmediği kimsede üç alâmet mevcuttur:

1. Fazla yalanla beraber yalan yere yemin eder.
2. İnsanlara sıkıntı verir.
3. Başkasının sırtından geçinmek ister.

— Ey Ali! Abid olanın üç alâmeti vardır.

1. Allahı büyük ve kendisini çok küçük görür.
2. Şehevî arzularına son verir.
3. Allahın rızasını kazanmağı şiar edinir.

— Ey Ali! İhlâslı olan kimsede üç hal bulunur:

1. Gücü yettiği kadar herkesi aff eder.
2. Malının zekâtını verir.
3. Fakire sadaka vermeği zevk bilir.

— Ey Ali! Bahil ve cimride de üç alâmet bulunur:

1. Açlıktan korkar, ne yiyeceğini düşünür.
2. Kendisinden bir şey istendiği zaman, fakir olacak diye korkar.
3. Kendisine iyilik yapana, içinden husumet besler.

— Ey Ali! Sabırlı insanın üç alâmeti vardır:

1. Allahın bütün emirlerine sabreder.
2. Günahları işlememeğe sabreder.
3. Allahın verdiği belâ ve musibete sabreder.

— Ey Ali! Fâcir adamın üç nişanı vardır:

1. Çok yemin etmekle kabarır.
2. Kadınları aldatır.
3. Herkese iftira eder.

— Ey Ali! Seni sevenlerde üç nişan bulunur:

1. Servetini senin yoluna sarfeder.
2. Canını senin yoluna feda eder.
3. Senin sırrını kimseye açmaz.

— Ey Ali! Kâfirin de üç alâmeti bulunur:

1. Allahın ezeli dininden şüphe eder.
2. Allahın sevdiklerine düşman olur.
3. İbadet ve taattan gafil olur.

— Ey Ali! Allahın rahmetinden uzak olan kullarının üç alâmeti vardır:

1. Allahın gazabından ve ikabından emîn olur.
2. Allahın rahmetinden ümidsiz olur.
3. Allah'a Resulullah'a muhalefet etmekten zevk alır.

— Ey Ali! Affolunmuş olan kimsenin üç alâmeti olur:

1. Allahın azabından korkar.
2. Hilesinden, kahrından korkar.
3. Allah namına yapılan vâz ve nasihatlardan korkar.

— Ey Ali! Allah yanında insanların en hayırlısı herkese faydası dokunan ve zararı uzak olan kimsedir. En fenası da kinci, intikamcı ve daima dargın duran kimsedir. Allahın en fazla sevdiği kimse, ömrü uzun olup, işleri iyi olandır. En fena kimse de, ömrü uzun olup, ameli çirkin olandır. Bu kimselerin dışı günah yaldızları ile güzel, içi günahın kazuratları ile mülevves olanlardır.

— Ey Ali! Bundan daha fenası fenalığından kurtulmak için kendisine ikram olunan kimsedir. Bundan daha fenası, zenginlere hürmet edip, fakirleri hiçe sayandır. Zenginlere karşı çeşitli sofralar çıkarıp, fakirlere karşı asla cömertlik etmeyen kimsedir. Bundan daha kötüsü, tek başına yeyip, kimseye bir dilim ekmek vermeyendir. Bundan daha kötüsü, bir müslüman din kardeşine ahbaplık gösterip, sonra onu uçuruma düşüren kimsedir.

— Ey Ali! İnsan için üstünlük günahları terk etmekle mümkündür. Allahtan korkmanın alameti, men olunan şeylerden kaçmaktır. Doğru söyleyenin alâmeti, karşısındaki şahıs kendisine ne kadar kızsa, darılsa yahut onu sevse veya ona muhtaç olsa yine doğru söylemesidir.

— Ey Ali! Gönül karartan şey beş tanedir:

1. Fazla yemek,
2. Fazla uyumak,
3. Fazla konuşmak,
4. Fazla gülmek,
5. Rızk için fazla endişe etmek.

— Ey Ali! Kalbi siyahlatan şey de beştir:

1. Günah üzerine günah yapmak.
2. Karnı tok iken yine yemek yemek.
3. Haksız yere mal yığmak.
4. Namazı zamanında kılmamak.
5. Sol el ile yemek ve içmek.

— Ey Ali! Beş şey unutmağı meydana getirir:

1. Farenin yediği ve içtiğini yemek ve içmek.
2. Kıbleye karşı su dökmek.
3. Duran suya su dökmek.
4. Kül üzerine su dökmek.
5. Haram ile geçinmek.

— Ey Ali! Kalbi parlatan beş şeydir:

1. İhlâs sûresini huzurlu bir şekilde fazlaca okumak.
2. Az yemek.
3. Az pişmiş yemeği yemek.
4. İlim sohbetlerinde bulunmak. Yani ilim meclislerinde bulunmak.
5. Gece fazlaca namaz kılmak.

— Ey Ali! Beş şey kalbi nurlandırır:

1. İlim yoluna koşmak ve okumak.
2. Yetimin başını okşamak.
3. Seher zamanında fazlaca istiğfarda bulunmak.
4. Az yemek, az içmek.
5 Fazla oruç tutmak.

— Ey Ali! Gözün nurunu arttıran da beş şeydir:

1. Kâbeye fazlaca bakmak.
2. Kur'an-ı Kerîme bakmak.
3. Anne ve babanın yüzüne şefkat gözü ile bakmak.
4. Alimin yüzüne hürmetle bakmak.
5. Akar suya bakmak.

— Ey Ali! İnsanı ihtiyarlatan beş şeydir:

1. Fazlaca borçlu olmak.
2. İbadet üzüntüsü bulunmak.
3. Gam ve gussası olmak.
4. Kadının nefesi erkeğe dayanmak.
5. Güzel kokuyu çok sürmek.

— Ey Ali! Cennet kapısında gördüm ki: «Kim nefsinin arzularını yerine getirmezse, onun makamı cennettir.» Cehennem de şöyle nidâ eder:

«Ey benim Râbbim! beni niçin halkettin?» diye sorar. Allah:

«Bahil ve kibirliler için halkettim», buyurur. Cehennem: «— Ey benim Rabbim! Muhakkak ben onlar için yaratıldım!» der.

— Ey Ali! Allahın rızası, anne ve babanın rızasında, gazabı da anne ve babanın gazabında gizlidir.

— Ey Ali! Komşuna, kâfir olsa dahi yardım et. Yine kapına gelen misafir, kâfir olsa dahi yerdım et. Dilenci dahi kâfir olsa insanlığını, merhametini bırakma. Şüpheli şeyleri yiyenin dini karışık ve kalbi kara olur. Haram yiyenin dini örtülü, kalbi kararmış olur, duası makbul olmaz ve arzusu kabul olunmaz.

— Ey Ali! Bir günahkâr âsi kul, Allah'a karşı duada bulunsa, Cenâb-ı hak şöyle buyurur: «Verin bu âsi kulun istediğini, onun sesini duymak istemem.» Allah o kuluna azab edeceği zaman haramı ona sevdirir ve onun akibetini perişan kılar. Dünyaya ait olan işleri kolay, ahirete ait olan işleri ortada kalır. Dinden uzaklaşır ve durmadan bu kul: «Allah affedicidir,» der.

— Ey Ali! Cenab-ı Hak bir kulunu sevdiği zaman, o kulun duasını hemen kabul buyurmaz. Onu geciktirir. Melekler: «Ey Rabbimiz! Bu kulun duasını kabul eyle» derler. Hazret-i Allah:

«Siz onu bana bırakın. Siz ona benden fazla mı acıyorsunuz? Ben onun sesini seviyorum. Arzularını sonra vereceğim,» buyurur.

— Ey Ali! Bir kimsenin ölümü yaklaştığı zaman, âzaları birbirine selâm verir. Ölen âza diğerine: «Ben öldüm, sen de öleceksin, cansız olacaksın,» der. Yani beyaz tüy, siyah tüyüne ben beyazladım, sen de beyazlayacaksın, der.

— Ey Ali! Ferahlanma! Cenab-ı Hak ferahlananları sevmez. Daima hüzünlü ve gamlı ol. Hazret-i Allah gamlı kullarını sever.

— Ey Ali! Her üzerimize doğan gün bize şöyle seslenir: «Ey insan! Ben senin yeni gününüm ve senin şahidinim,» der. Her gelen gece de aynısını söyler. O halde gece ve gündüzle sohbetini güzel et. Allahın fazlu kereminden helâl rızkını iste. Helâl rızık istemek her insan için farzdır. Abdest aldıktan sonra (İnnâ enzelnahu) sûresini üç defa oku. Allah sana elli senelik nafile ibadetini bağışlar. Ayaklarını yıkadıktan sonra bana on defa salatu selâm getir. Kıyamet gününde Allah hem üzüntülerini yok eder ve hem de seni affu mağfiret buyurur.

— Ey Ali! Güneş doğmadan evvel Allahı zikredenlerin günahları Kaf Dağı kadar olsa dahi affu mağfiret olunur. Onlar âhirette azâp ve ikap görmezler.

— Ey Ali! Sabah namazını kıldıktan sonra kalkma, güneş doğuncaya kadar yerinde otur. Sonra iki rekât işrak namazı kıl. Hazret-i Allah sana bir hac sevabını ihsan buyurur. Bin rekât namaz kılmış, bin fakiri doyurmuş kadar sevap bağışlar.

— Ey Ali! Rahatlık ve sıkıntılı anlarında, yolculuk ve mukim zamanlarında kuşluk namazına devam et. Muhakkak surette cennetin Dühâ kapısından girersin. Çünkü Hazret-i Allah bütün peygamberlerine kuşluk namazını kılmalarını emir buyurdu.

— Ey Ali! Cuma günü boy abdesti alan kimsenin bir hafta içindeki günahları affolunur. O kimsenin kabri nur ve mizanı ağır, Sırat köprüsünden de yıldırım gibi geçmesine vesile olur. Allahın en sevgili kulları secdede şu duayı yapanlardır:

«Ey Allahım! Ben nefsime kötülük ettim. Beni bağışla. Zira günahları ancak sen bağışlarsın.»

— Ey Ali! İçkiye müptelâ olan kimse ile sıkı fıkı olma. O Allaha karşı gelendir. Zekâtını vermeyenle de konuşma yahut arkadaşlık yapma. O Allahu Teâlâ'nın düşmanıdır. Faiz yiyenlerle de arkadaşlık etme. Çünkü onlar için Kur'an-ı Kerîm'de bildirildiği gibi: «Eğer böyle yapmazsanız, Allah'a ve Resulüne karşı harp etmiş olduğunuzu bilin,» buyuruluyor.

— Ey Ali! Kur'an-ı Kerîm'i okurken ve dua yaparken sesini çok fazla çıkarma. Namaz vakti olunca hemen kıl. Vakti geciktirirsen şeytan seni meşgul eder. Bir hayırlı işe niyet ettiğin zaman onu da geciktirme hemen yap. Yoksa şeytan seni gevşetir, o iyi niyetinden seni soğutur.

— Ey Ali! Çalıştırılan işçinin ücretini tam vermeyenin amelini Allah mahv eder. Kıyamet günü de ben onun amansız düşmanı olurum. Cebrail Aleyhisselâm:

«Keşki dünya insanlarından olsaydım da yedi şeyi işleseydim,» demiştir:

1. Beş vakit namazı cemaatle kılsam.
2. Âlimlerle beraber sohbet etsem.
3. Hastaları ziyaret etsem.
4. Cenaze namazını kılsam.
5. Susayanlara su dağıtsam.
6. İki dargını barıştırsam.
7. Yetimlere iyilikte bulunsam.

— Ey Ali! Sen de bu yedi şeyi yapmağa azimli ol!

— Ey Ali! Bir evde bir yetim ağladığı vakit Arş-ı Alâ titrer. Cenab-ı Hak: «Ey Cebrail! Bu yetimi ağlatanın cehennemde yerini bul. Ben de onu ağlatayım. O yetimi sevindirenin ve güldürenin de cennette yerini bul, Ben onu güldüreyim,» buyurur.

— Ey Ali! Hazret-i Allah insana vücudunun içinde dilinden daha hayırlı ve tatlı hiç bir şey halketmedi. Onunla cennete girilir. Cehenneme de onunla girilir. Dil yırtıcı bir hayvan gibidir. Bir ejderhadır. Onu bir hapishaneye koymak lâzımdır.

— Ey Ali! Her ayın on üçüncü ve on beşinci günlerinde oruç tut. Hazret-i Allah bu günlerde oruç tutanların yüzlerini nurlandırır. Gönüllerini parlatır. O senenin hepsini oruç tutmuş gibi olur.

— Ey Ali! İlimsiz ibadet edenin zararı faydasından fazladır. Bu yolda dumana boğulmuş yolunu şaşırmış kimseden farksızdır. Bu adam döner dolaşır sonra kendisini bir tehlikeli yere atar veya düşer.

— Ey Ali! Benim üzerime her gün yüz defa salâtü sclâm getiren kimseye, günahları çok olsa bile şefaat etmem vacip olur.

— Ey Ali! Bir koyun sağacak kadar da olsa, gece namazı kılmak, gündüz kılınan bin rekât namazdan daha sevaptır. Gece namazı kılanların yüzleri, gündüz kılanların yüzlerinden daha nurlu olur.

— Ey Ali! Bir kimseyi lânetleme. Hatta hiç bir canlıya lânet okuma ki, yaptığın lânet döner sana gelir. Allahın sonsuz nimetlerine şükreden, belâlarına sabreden ve günahlarına istiğfar eden kimse istediği kapıdan cennete girer.

— Ey Ali! Haddinden fazla uyumak kalbi öldürür, unutmağı çoğaltır. Fazla gülmek gönlü perişan eder, insanda vakar bırakmaz. Çok günah işlemek kalbi karartır, pişmanlık verir.

— Ey Ali! Başkasına muhtaç olmayacak derecede dünyayı isteyen, Sırat köprüsünden yıldırım gibi geçer. Allah ondan razı olur. Haram yollardan mal toplamak gayesiyle dünyayı isteyen Allahu Teâlâ'yı gadablı bulur. Bir müslümana hulus-i kalble yemek vermek isteyen kimseye, Allah bin sevap verir ve onun bin günahını affolur. Mazlumun ahu zarından ve onun bedduasından çok sakın. Kâfir de olsa Hak Teâlâ mazlumun intizarını kabul buyurur.

— Ey Ali! Borcun az olsun, borç dinin harap olmasına, insanın gönlünü meşgul etmeğe ve insanın kalbini karartmağa sebep olur. Cuma gecesinde Bakara Sûresini okuyan kimseye yer ile gökler nur ile dolar. Dühan Sûresini okuyan kimsenin işlediği ve işleyeceği günahları affolur. Yatacağı zaman Vessemâ-ı vet-Tarık Sûresini okuyan yıldızlar adedince sevaba gark olur.

— Ey Ali! İhlâs Sûresini çok oku. Bu sûre Kur'an-ı Kerîmin ışığıdır. Bir harfinde bin bereket ve bin rahmet bulunan Ayetel-Kürsî'yi çok okuman vazifen olsun. Dünya ve âhiret şerrinden seni muhafaza eder. Haşr Sûresini de çok oku.

— Ey Ali! Şu duaları yatarken oku, bunlara çok devam et:

1 —

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ

«Subhanallahi vel-hamdü lillahi ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekberu ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billahi'l-aliyyi'l-azimu.»

2 —

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۝ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ ۝
وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُوًا اَحَدٌ ۝

«De ki: O Allahdır, bir tekdir. O, Allahdır, Sameddir. Doğurmamıştır, doğurulmamıştır O. Hiç bir şey onun dengi değildir.» (İhlâs: 1-4)

3 — Âyetel-Kürsi'nin fazileti:

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۚ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا
نَوْمٌ ۚ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ مَنْ ذَا الَّذِىْ
يَشْفَعُ عِنْدَهٗٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ
وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهٖٓ اِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ وَلَا
يَئُوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيْمُ ۝

Okunuşu ve meâli:

Allahu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyu'l-kayyumu. Lâ te'huzuhu sinetün ve lâ nevmun, lehu mafi's-semavati ve mafi'l-ardı, men zellezi yeşfeu indehu illâ bi iznihi, ya'lemu ma beyne eydihim ve ma halfehum. Ve lâ yuhitune bişey'in min ilmihi illâ bima şâe. Vesia kürsiyyuhu's-semavati ve'l-arde. Ve lâ yeuduhu hıfzu hüma. Ve hüve'l-aliyyü'l-azimu.»

«Allah kendinden başka hiç bir tanrı yoktur. Diridir. Zâtiyle ve kemaliyle kaimdir. Onu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku. Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsi onun. Onun izni olmadıkça nezdinde şefaat edecek kimmiş. O önlerindekini, arkalarındakini bilir. Onun ilminden, kendisinin dilediğinden başkası hiç bir şeyi kavrayamaz. Onun kürsüsü gökleri ve yeri vâsîdir. Bunların koruyuculuğu ona ağır da gelmez. O çok yüce, çok büyüktür.» (Bakara: 255)

4—

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدِّيْنِ
وَالدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ❁

— «Ey Allahım! Din, dünya ve âhiret hususunda senden affu âfiyet isterim.»

5 —

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا لَآ اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَغِيْثُ
فَاَغِثْنِيْ وَاَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ وَفَرِّجْ هَمِّيْ ❁

«Ey diri ve hakkiyle kayyum olan Allahım. Senden başka yok. Ancak sensin. Rahmetine sığınırım. Beni mağfiret et, halimi ve ahvalimi düzelt, sıkıntımı gider.»

— Ey Ali! Yemeğe tuz ile başla ve tuz ile bitir. Yani başlarken ve bitirirken tuz ile başla ve bitir. Tuz, yetmiş derde devâdır. Ancak ölüme çaresi yok. Yemeklere çörek otu koy. Yeni ay doğduğu zaman hem tekbir getir ve hem de duasını oku. Bir kimseden bir müracaatın olduğu zaman âyetel-kürsiyi oku, arzun daha kolay yerine gelir.

— Ey Ali! Benim halis ümmetimden yedi kimse muhakkak cennete girecektir:

1 — Tövbe eden delikanlı.
2 — Sadakayı kimsenin görmediği şekilde veren insan.
3 — Haramlardan sakınan ve kuşluk namazına devam eden.
4 — Malı elden gitse dahi, namazı cemaatle kılan.
5 — Allahü Teâlâdan korkusundan dolayı gözleri daima yaşaran.
6 — Âlimlerle beraber sohbet eden.
7 — Allah için bir insanı seven ve sevdiren.

— Ey Ali! Kırk gün geçtiği halde bir ilim meclisine gitmeyen kimsenin kalbi ölür, kararır ve paslanır. O kimse devamlı günah da işler. Çünkü kalbini silecek ve nurlandıracak bir ibadet yapmamıştır. Kalb ancak ilimle canlanır. İlimsiz ibadet insana canlılık vermez. Haramlardan sakınmayan ve her hareketinde harama cür'et eden kimsenin dünyada kalmasından yerin altında kalması daha hayırlıdır.

Bir şeyi pişirdiğin zaman çok pişir, yerken de çok çiğne. Çiğnenmeyen yemekler ve sıcak olarak yenen nimetler insana zarardır.

— Ey Ali! Yağmur yağdığı vakit, kâfirlerle muharebe ettiğin zaman ve Kur'anı Kerîmi okurken çok dua et. Âlim oldukları halde bu dualara devam etmeyen kimselerin başını demir öğüten bir cehennem değirmeni öğütecektir.

— Ey Ali! Doğrulukla hükmet, Allahın huzurunda zulm ile hükmedenlerin boyunlarına demirden zincirler örülecektir. Bu zincirin bir arşınını bir dağa koysalar dağ eri:.

— Ey Ali! Kısa zaman sonra benim ümmetimin arasında bir Rafizî kolu meydana çıkacaktır. Ashabıma söven ve onlara dil uzatanları vur. Onlar bu ümmetin yahudisidir.

— Ey Ali! Hazret-i Allah bir körün elinden tutanı ne kadar günahları olsa dahi affeder. Körün sağ elini sol eli ile tutmalıdır. O kimsenin elini tutana Cenâb-ı Hak bir saliha kadın ihsan buyurur.

— Ey Ali! Evinde çörek otu, bal ve zeytin yağı bulunduran kimseye melekler istiğfar ederler. İçinde, suret, köpek ve şarap olan yere melekler uğramaz. Melekler misafir girmeyen ve anne babaya asi olan eve de girmezler. O kul için istiğfarda bulunmazlar.

— Ey Ali! Yolculuğa veya harbe gideceğin zaman Yâsin sûresini ve Kadir suresini de on defa oku. Hak Teâlâ düşman şerrinden seni halas kılar.

— Ey Ali! başına bir musibet geldiğinde: «— Ey benim Râbbim! Senden Resulün ve Resülün akrabası hürmetine istiyorum. Beni ancak sen hâlâs kılarsın», diye dua et.

Hazret-i Ali Efendimiz:

– Ey Allah'ın sevgili Resulü! Senin akraban (yakınların) kimlerdir? diye sordu.

Resulullan sallallahu aleyhi ve sellem:

— Her haramdan sakınan temiz müslümanlardır, buyurdu.

Şu halde Peygamberimizin akrabası olmak isteyen kimse hem takva üzere ve hem de günahlardan uzak olması gerekiyor. O zaman Resulullahın en yakını sayılmış oluyor. Allah bizleri ona yakın olanlardan eylesin.

41. MENKIBE: Hazret-i Ali hakkında beyan buyurulan bir takım güzel menkıbelerden ibarettir.

Muharebelerin birinde elde edilen ganimetleri Resulullah Ashab-ı Kiram arasında âdilane bir şekilde taksim ediyordu. Her muharebe eden şahsa bir hisse verdikleri halde Hazret-i Aliye iki hisse verildi. Askerler arasında bir konuşma başladı:

— Hazret-i Ali Resulullahın damadı olduğu için ona iki hisse verdi, dediler.

Bu çeşit sözler Hazret-i Peygamberimizin kulaklarına kadar geldi. Kendisi minbere çıktı. Cenâb-ı Hakka hamdü senadan sonra buyurdu ki:

— Ey İslâm askerleri! Bu kâfir ordusunu kimin mağlup ettiğini, düşmanlara karşı canlı nâralar atanın ve onların yüreklerini korkutanın kim olduğunu bilir misiniz?

Ashab-ı Güzin:

— Biliyoruz, ya Resulallah, yüzü ablak, başı sarıklı, düldüle binmiş bir kimse idi. Bir defa nâra atınca, dağlar dahi korkularından titriyorlardı. Bir hamle yaptığı zaman yerler titriyordu. Kılıcı çekmesi şimşeğin çakması gibi olurdu. Kâfire vurunca etrafı bulut kaplar, vuranı göremezdik. Ancak düşen başları, el ve ayakları görebilirdik.

Resulallah Sallallahu aleyhi ve sellem:

— Öyle güzel harb eden Cebrâil Aleyhisselâm idi. Muharebe edip, Kâfirleri yer ile bir yaptıktan sonra geriye döndü: «Ey Allahın Resulü bu ganimetlerden benim hissemi Hazret-i Aliye ver», dedi. Bundan dolayı ben Aliye iki hisse veriyorum. Aslında Cebrailin hissesini kendi arzusu üzerine Ali'ye veriyorum, kimseye iltimas etmiyorum. Su-ı zan etmeyiniz, demiştir.

Bu menkıbede bâzı kafayı kurcalayacak noktalar vardır. Meselâ, Ashab hiç bir zaman Resulullahın taksimatına itiraz etmezler ve etmemişlerdir. Bunu ihtiyatla kabul edeceğiz. İkincisi Hazret-i Ali'ye huzurda iki hisse verilse dahi Hazret-i Ali bu taksimi kabul etmez, umuma hakkını bağışlayabilirdi.

42. MENKIBE: Bir gün Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz:

— Ya Ali, sana müjdeler olsun. Kıyamet gününde Hazret-i Allah Cennet meleklerinin reisi, Rıdvan'a emreder ki, «Ali bin Ebî Talib tarafından elinde senedi bulunmayanı cennete koyma.» Sen de istediklerine sened verirsin, cennete girerler. Razı olmadıklarına vermezsin. O zaman onlar cennete giremezler, buyurdu.

Bir gün Hazreti Ali Ebûbekirle yolda karşılaşdılar. Hazret-i Ebû Bekir:

— Yâ Ali, senden sened alınmadıkça cennete girilmeyecek. Bana o zaman sened verir misin? dedi.

Hazret-i Ali de:

— Doğru buyuruyorsunuz. Resulullah buyurdu: «O günde Sıddik-i âzam müsaade edecek sen de dilediğine sened vereceksin». İşte o zaman sen benim üzerime bir âmir olacaksın», dedi

Her ikisi de birbirlerine lâtife edip muhabbetlerini göstererek yollarına devam ettiler.

43. MENKIBE: Muharebelerin birinde imansızlardan birisi meydana çıkıp, müslüman askerlerinden karşısına bir pehlivan istedi. Karşısına çıkan bir müslümanı şehid etti. Artık mü'minlerden o kâfirin karşısına çıkan olmadı. Kâfir iyice gururlanıp müslüman askerlerinin üzerine yüksek sesle bağırdı:

— Ey Muhammed! Bana er gönder, onunla dövüşelim. Niçin duruyorsun? Yanında bu kadar pehlivanlar varken niçin hiçbirisi karşıma çıkmıyor? Yoksa hepsi benden korkuyorlar mı? Başka yoksa Amcanın oğlu Ali'yi gönder. Baksın arslanlık nasıl oluyor! dedi.

Resulullah Aliyi huzura çağırdı. Ve buyurdu ki:

— Ey Ali! Bu imansızla harp etmek ister misin?

Hazret-i Ali:

— Ya Resulullah, senin emrin yoluna canım kurban olsun. Himmet buyurun, izin verin. Umarım ki Allahın yardımı ile o kâfirin şerrini müslümanların üzerinden atarım. Onları kurtarırım.

Resulullah (S.A.V.) Efendimiz:

— Ey Ali! Seni, yerleri ve gökleri yaratan Allah'a havale eyledim, buyurdu. Hazret-i Ali, yaydan fırlayan ok gibi atını o imansızın üzerine koşturdu. Yüksek sesle öyle bağırdı ki, kâfirler kıyamet koptu sandılar. Kâfirler son bahar yaprağı gibi hepsi korkularından yere düştüler. Bir kısmının içi çatladı. Kâfir harb meydanında gururlu gururlu duruyordu. Hazret-i Ali ona yaklaşınca, kendisini imana dâvet etti. Kâfir kabul etmeyince onlar birbirlerine girdiler. Kendisini epeyce hırpaladıktan sonra tekrar kâfiri imana çağırdı. Kâfirin hiç aldırmadığını görünce, bir vuruşta atından onu düşürdü, göğsü üzerine çıktı. Kılıcını boğazına dayadı. Yine onu imana dâvet etti. Kâfir altından hiç bir şey yapamayacağını anlayınca, iman etmek şöyle dursun, Hazret-i Alinin yüzüne doğru tükürdü. Hazret-i Ali kâfirin üzerinden indi. Onu serbest bıraktı. Kâfir bu hareketten çok hayret etti ve Hazret-i Ali Efendimiz'e sordu:

— Yâ Ali! İlk sıralarda beni o kadar sıkı tutuyordun, canımı alırcasına bana hücum ediyordun. Sonra neden beni salı verdin?

Hazret-i Ali:

— Evvelâ seni amansız bir şekilde yakalamam, İslâm ve iman namına idi. Allah ve Resulullah uğruna idi. Şimdi ise, sen benim yüzüme tükürdün ,öldürürsem kendi nefsanî isteğimin teskin edilmesi için olacaktı. Onun için ihlâsıma bir leke gelir korkusu ile seni bırakıyorum, dedi.

Kâfir:

— Yâ Ali! Sende bu kadar himmet ve ihlâs olursa, sizin savunduğunuz dininiz de bu kadar önemlidir. Bana imanı bildir, ben müslüman olacağım, dedi.

Hazret-i Ali Müslümanlığı kendisine telkin edince o muharebede bulunan yetmiş kadar bahadır pehlivan da müslümanlığa girdiler. İşte onlar imana girdikten sonra artık Hazret-i Alinin yanından ve izinden ayrılmadılar.

44. MENKIBE: Bir sabah namazına Mescide Hazret-i Ali giderken önünde bir ihtiyara rastladı. İhtiyarın yaşına ve başına hürmet edip, onu geçmedi. İhtiyarın arkasından ağır ağır onu takip ediyordu. Câminin kapısına geldiler. Hazret-i Ali baktı ki, Hıristiyan camiye girmiyor. Kendisi hemen camiye girdi. Baktı ki, Resulullah Ashab ile beraber rükûda bulunuyor. Güneşin doğmasına da çok az bir zaman

kalmıştı. Hemen Hazret-i Ali cemaate uydu. Namaz kılındıktan sonra ashab-ı kiram Resulullahtan ikinci rekâtın rükuunda neden fazla kaldığını sordular. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdular:

— Üç defa rükudaki tesbihi getirip kalkacağım zaman Cebrâil sidretül-müntehadan acele olarak geldi. Kanadı ile arkama bastı. Kafamı da tuttu, rükûdan kalkmamak için beni eğletti. Bunun nedeni böyle olduğunu bilmiyorum, dedi

Hazret-i Allah Cebrâili gönderdi: «Habib-i Edîbime bunu bildir, bunu Ashabına bir sır olarak bildirsin», buyurdu.

Derhal Cebrail Resulullahın huzuruna çıktı.

— Ey Allahın Resulü! Sen rükudan kalkacağın zaman Hazret-i Allah buyurdu. «Var Muhammedin arkasına kanadını ger, kalkmasın. Zira yolda kulum Ali, önünde bulunan bir ihtiyarı hürmet etmek üzere bırakıp geçmiyor, cemaat sevabından mahrum olmamak için onu beklet», diye bana emir verilmişti. Ben de aynı emri tatbik ettim. Ali, iftitah tekbirinin sevabını almış oldu. O zaman Cenâb-ı Hak, kardeşim İsrafil aleyhisselâmı güneşi tutmakla ve onu doğdurmamakla vazifelendirdi. Bunun hikmeti işte budur, dedi.

Cenab-ı Peygamberimiz Cebrailden aldığı haberi aynen Sahabe-i kirama anlattı. O zaman Ashab arasında Hazret-i Alinin derecesi bir kat daha fazlalaştı Bundan başka bir ihtiyara, velevki kâfir olsun, hürmet edilirse, ondan alınacak sonsuz derecenin ehemmiyetine de işaret buyuruldu. Bize de bundan büyük hisse ayrıldı.

45. MENKIBE: Hazret-i Ali (kerremellahu vechehu) bir muharebeye gitmişti. Allah, o muharebede İslâm ordusunu muzaffer kıldı. Sağ salim Ordu geriye döndü ve birçok ganimet malları arasında bir kese altını Resulullah'a verdi. Resulullah kesedeki altınları taksim etti. Hazret-i Aliye üç tane altın verdi. Hazret-i Ali, Sultan-ı Enbiyanın diğerlerine nazaran kendisine az vermesinin hikmetini merak etti. Evine geldi ve yattı uyudu. Rüyasında baktı ki, kıyamet kopmuş, herkesin muhasebesi görülüyor. O esnada kendisine:

«Ey Ali, sen de şu üç altının hesabını ver», dediler.

Çok büyük heyecan içinde idi. O kadar terledi ki, yatağı hep su olmuştu. Yatağından şiddetle ileri atladı. Bu rüya üzerine tövbe ve istiğfara devam etti. Resul-i Kibriyanın huzuruna varınca:

— Yâ Ali, üç altının hesabını vermekte bu kadar güçlük çektin. Bundan fazla olsaydı ne yapacaktın? buyurdular. Hazret-i Ali Efendimiz, Resulullahın ayaklarına kapandı ve kendisinden özür diledi.

46. MENKIBE: İslâmın zuhurundan evvel araplar arasında «ANTER» isminde büyük bir pehlivan vardı. Böyle bir pehlivana o güne kadar tesadüf edilmemişti. O pehlivan, Hazret-i İbrahim aleyhisselâmın dininden idi. Bedîüzzaman, Kâsım ve Âlemşah gibi evlâdları vardı. Peygamberimiz: «Medh edecekseniz, amcam Hazret-i Hamzayı medhedin», buyurmuştur. Kıssalar yazanlar ANTER'e Hazret-i Hamza dediler.

Evet Hazret-i Hamza çok kuvvetli ve çok erkek bir pehlivan idi. Onun önüne her insan çıkamazdı. Hazret-i Ali, ona bir al at vermişti. Adı Eşkar idi. O devrede o attan daha güzel at yoktu. Hazret-i Hamza, önce Hazret-i İbrahimin dininde idi. Amcası olduğu için Resulullahın sevgisini çok fazla saklıyordu. Vahy gelince, İslâmla şereflendi. Daima Eşkar adındaki atına biner avlanırdı. Kimse onun sırtını yere getirememişti. Öyle pehlivanca harp cephelerinde savunur ve dövüşürdü ki, Peygamberimizin emri üzerine ilk defa kan döken o olmuştu. Uhud muharebesinde şehid olmuştu. Resulullah ona (Şehidlerin Reisi) ismini vermişti. Namazını bizzat Fahr-i âlem Efendimiz kıldırmıştı. Bütün melekler onun namazına iştirak etmişlerdi. Bu mübarek zatın menkıbesi çoktur. Zamanı gelince ondan da bahsedilecektir.

Bahsimize dönelim: Bir gün Fahr-i âlem (s.a.v.) Efendimiz (Anter) ismindeki cengâver kimsenin pehlivanlığını, boy ve bostunu, durumunu Sahabeye anlatıyordu. Hazret-i Ali de bu sohbete iştirak etmişti. Anter hakkında anlatılan şecaata aşık olmuştu. İsterdi ki, Anter denen kimseyi şekli ile atı ile beraber görsün.

Hazret-i Fahr-i Âlem Efendimiz, Alinin kalbinden geçene âgâh olmuş, nübüvvet nuru ile içine bakmış ve şöyle buyurmuş:

— Ey Ali! Anter'i görmek istiyorsan, falan dereye git. «Ya Anter, bana gel», diye seslen, buyurdular.

İmam-ı Ali Efendimiz mezkûr dereye gitti. Ve târif üzerine:

— Yâ Anter! diye üç defa çağırdı.

Etraftan birçok ses geldi:

— Buyur, ben mi geleyim, hangimizi istiyorsun?

Ondan sonra Resulullah:

— Ey Ali! Niçin Anter'i istiyorsun? Birçok Anterler gelip toprak olmuşlardır. Annesinin ve babasının ismiyle çağır, buyurdu. Hazret-i Ali tekrar:

— Yâ fülân oğlu Anter! diye çağırdı.

O zaman Anter, silahları ile Allahın izniyle dirilip huzura girdi. Selâm verdi. Hazret-i Ali, uzun boylu ve enli yüzlü Anter'i görünce, mübarek kalbinde bir hayret uyandı ve kendisini bir haşyet kapladı. Allah'ı tasdik ve tesbih eyledi.

47. MENKIBE: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz: «Ben ilmin şehriyim, Hazret-i Ali de kapısıdır», buyurduğunda Hariciler Hazret-i Aliyi çekemediler. Bilginlerinden on kişi kadar kimse bir araya geldiler ve dediler ki: «Onumuz Ali'ye tek bir soru soracağız ve ayrı ayrı cevap alacağız. Eğer ayrı ayrı cevap verirse biz de onun âlim olduğunu kabul edeceğiz.».

Hepsi Hazret-i Alinin huzuruna çıktılar. Onlardan bir tanesi:

— Ey Ali! İlim mi üstündür, mal mı? diye sordu.

Hazret-i Ali:

— İlim üstündür, dedi.

— Hangi delil ile?

Hazret-i Ali:

— İlim Nebîlerden kalmadır. Mal kârun, Fir'avun ve Hâman'dan kalmadır, buyurdu.

İkincisi:

— Ey Ali! İlim mi üstün mal mı? dedi.

Hazret-i Ali:

— İlim üstündür. Çünkü, ilim sahibini muhafaza eder. Malı ise sahibi muhafaza eder. Onun için ilim üstündür.

Üçüncü şahıs da aynı sualı sordu. Ona da:

— Mal sahibinin düşmanı çoktur. İlim sahibinin ise, dostu çoktur, onun için ilim maldan üstündür, dedi.

Dördüncüsü aynı soruyu sordu:

— İlim daha üstündür. Çünkü mal sarfetmekle azalır. İlim anlatmakla çoğalır, dedi.

Beşincisi de aynı soruyu sordu. Ona da:

— İlim daha hayırlıdır. Zira mal sahibi cimri diye çağrılır. İlim sahibi ise, büyük isimlerle anılır.

Altıncısına:

— İlim daha üstündür. Çünkü mal hırsızdan saklanır. İlim ise, eşkiyadan saklanmaz, dedi.

Yedincisine de:

— Mal durmakla kayıb olur. İlim durmakla kayıp olmaz, cevabını verdi.

Sekizinci şahsa:

— Mal gönlü karartır. İlim ise nurlandırır, dedi.

Dokuzuncu şahsa:

— Mal sahibi zenginliği dolayısiyle büyüklük iddia eder. İlim sahibi ise, tevazu ile kulluğu iddia eder.

Onuncu kimseye:

— Mal kalbin katılaşmasına sebep olur. İlim ise kalbin sâfileşmesine ve rahmete vesile olur, dedi.

Ondan sonra Hazret-i Ali buyurdu ki:

— Dünyada yaşadığım müddetçe bana aynı konuda sual sorulsa, hiç sıkılmadan cevap verirdim.

Bu ilmî kerameti gören on haricî, Hazret-i Ali'ye tâbi oldular ve ona asla karşı gelmediler. Şu halde Hazret-i Ali'nin ilim şehrinin kapısı olmaya lâyık olduğu anlaşılmaktadır.

48. MENKIBE: Hazret-i Ali (Kerremallâhu veçhe) buyuruyor:

— Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, beni Yemen'e Kadılık yapmak, Hakkın emrini halka uygulamak vazifesiyle göndermişti.

«Ey Allahın Resulü! Benim ilmim yok, nasıl kadılık yapacağım?» dedim. Mübarek elini göğsüme koyup:

اَللّٰهُمَّ اَهْدِ قَلْبَهُ وَسَدِّدْ لِسَانَهُ

«Ey Allahım! Kalbine hidayet, diline doğruluk ver,» diye niyazda bulundu. Ondan sonra hiç bir an iki kimsenin arasını fasletmek için şüpheye düşmedim. Bütün ömrüm boyunca onun himmetiyle hüküm verdim. Sonra Resulullah bana:

«Ya Ali! Benim hayvanıma binip Yemen'e git. Falan tepeye geldiğin vakit, üzerine bin. İnsanların seni karşıladıklarını göreceksin. O zaman: «Ey Taşlar, Ey ağaçlar, Allahın Resulü size selâm ediyor», diye tebliğ et», buyurdu.

Hazret-i Ali Efendimiz söylenen yere gidip, selâmı tebliğ buyurunca, yer üzerinden bir gürültü, bir uğultu koptu. Taşlar ve ağaçlar Resulullahın selâmına: «Sâlât ve selâm Allahın Resûlünün üzerine olsun» diye cevap verdiler. O tepede bulunanlar bunu görünce bir anda islâma girdiler.

49. MENKIBE: Zamehşerî, Rebîül - Ebrâr isimli kitâbında Ummi Mabed'in kız kardeşi oğlu Henûd'un, teyzesi Ümmi Mâbed'den rivayet ettiği bir haberi bildiriyor:

«Resul-i Ekrem Efendimiz, bir gün benim çadırımda uyuyordu. Uyanınca benden su istedi. Suyu ağzına koyup ağzını çalkaladıktan sonra evimin kapısında bulunan bir dikenin kenarına döktü. Sabahleyin baktım ki, dikenin olduğu yerde bir ağaç yeşeriyor. Anber gibi güzel kokulu, şeker gibi tatlı meyvaları vardı: O meyvadan aç kimse yese doyar, hasta yese şifa bulurdu. Susuz yese kanardı. Biz o ağacın ismini Mübarek Ağaç koyduk.

Bir seher vakti, meyvelerini döktüğünü ve yapraklarının solduğunu gördüm. O anda bu ağacın yapraklarını neden döktü diye düşünürken, bir de baktım ki, Hazret-i Alinin ölüm haberi geldi. Anladım ki, bu ağacın solması ve meyvalarının yok olması Hazret-i Alinin ölümü dolayısiyle olmuştur.

O ağaç bir zaman sonra biraz yeşermiş ise de artık meyve vermedi. Bir zaman sonra tamamen soldu ve kurudu. Bunun sebebini inceledim. Baktım ki, Hazret-i Hüseyin Efendimizi şehid etmişler.

Bu fıkra (Şevahidünnübe) adlı eserden alınmıştır.

50. MENKIBE: İbni Abbâs Hazretleri (r.a.) buyuruyor: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Hüdeybiye günü, Mekke'ye doğru yola çıkmışlardı. Yolda müslümanlar susadılar. Hiç bir tarafta su bulamadılar. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Cuhfe'de konakladı:

— Müslümanlar, aranızdan falan kuyuya gidip, su tulumlarını doldurarak buraya getirecek kimse var mı? Varsa o kimseyi Allah'ın cennete koyacağına söz veriyorum! buyurdu.

Bir adam kalktı:

— Ey Fahri âlem, ben giderim, dedi.

Resulullah o kimseyi birkaç sucu ile yolladı. Selem'e bin Ekvâ (r.a.) buyuruyor ki: Ben de onlarla birlikte gittim. Kuyuya yaklaşınca, bir meşelik yere geldik. Ağaçlardan bir takım sesler duyduk. Hareketler sezdik. Bir takım ateşsiz alevler meydana çıktı. Çok fazla korktuk. O ağaçlık yerden ileri gidemedik. Geri döndük. Resulullahın huzuruna çıkıp durumu kendisine anlattık. Buyurdu ki: Onlar cinlerden bir taifedir. Sizi korkuttular. Ben size dediğim gibi giderseniz onlar size bir zarar veremezler. Bu sefer başkası kalktı, yine onları da yanına alarak gitti. Bu sefer o da durumu görünce korktu, gidemedi. Akşam oldu. Asker çok fazla susadı. Hazret-i Peygamber Hazret-i Aliyi huzuruna çağırdı:

— Yâ Ali, sen şu sucularla beraber kuyuya git ve su al gel, buyurdu.

Râvi der ki: Biz de Hazret-i Ali ile birlikte vardik. Kılıçlar bir elimizde, tulumlar diğer elimizde olduğu halde gittik. O korkulu yere gidince, o cinler açığa çıktılar, çeşitli sesler çıkarıyorlardı. Bizi bir korku kapladı.

Hazret-i Ali buyurdu ki:

— Siz hiç korkmayınız. Önünüze çıkandan zarar gelmez, buyurdu.

O önde biz arkadan devam ettik. Biz sanıyorduk ki, Hazret-i Ali diğerleri gibi korkup geri dönecek. Ağaçların içine girince, ortada hiç ateş yok iken bir alevdir meydana geldi. Çeşitli kesilmiş başlar zuhur edip, bir takım sesler de meydana çıktı. Hazret-i Ali:

— Hiç sağa sola bakmadan beni tâkip ediniz, dedi.

Kendisini tâkip edip sonunda kuyuya vardık. Su çekmek için tek kovamız vardı. Berâ bin Mâlik bir iki kova su çekti. İp koptu ve kova kuyuya düştü. Kuyunun dibinden bir takım gülmeler ve sedalar geldi. Hazret-i Ali:

— Sizden geriye dönüp ordunun yanına gidip bir kova alıp gelecek kimse var mı? diye sordu.

O ağaçlık yerden geçmeğe kimse cesaret edemedi. Hazret-i Ali beline bir ip bağlayıp kuyuya indi. Gülme ve kahkaha sesleri daha fazla çoğaldı. Kuyunun orta yerine kadar inmişti. Mübarek ayağı kaydı

ve düştü. Kuyunun içinden çeşitli sesler gelmeğe başladı. Hatta bir kimsenin *boğulma halindeki* sesleri de duyuluyordu. Oradan bize bir ses geldi:

— Ben Allahın kulu ve Resulullahın kardeşiyim! Tulumları aşağı verin!

Tulumları hep doldurup ağızlarını bağlayıp yukarıya verdi. Kendisi iki, biz birer tulum elimize alarak geri döndük. Ağaçlık yere geldiğimizde evvel gördüğümüz şeyleri görmedik ve hiç bir ses duymadık. Ağaçlık yerden çıkacağımız zaman heybetli bir ses duyduk. Resulullahın ve Hazret-i Alinin medhini yapıyordu. Resulullahın huzuruna girdik. Hazret-i Ali gördüklerimizi ve yaptıklarımızı başdan sonuna kadar Peygamberimize söyledi. Resulullah:

— Bu tarafa gelirken duyduğunuz ses, putların şeytanı olan Mus'irî öldüren Abdullah ismindeki cinnin sesi idi, buyurdular.

Bu fıkra da Şevahidünnübüvve adlı eserden alınmıştır.

51. MENKIBE: Şevâhidünnübüvve kitabında yazılıdır: Ebû Abdüllahın rivâyetiyle İbrahim bin Hişâm Mahsûmî Medine-i Münevverede Vali iken cuma günlerinde halkı minberin etrafında toplardı. Kendisi hutbe okurken, Hazret-i Ali hakkında ağza alınmayacak sözlerde bulunurdu. Günlerden bir gün yine cuma idi. Aynı kötü konuşmasını yapıyordu. Halkı etrafına toplamıştı. Ben de minberin altında idim. Bir ara bana uyku bastı. Kendimden geçmiş, meğerse uyumuşun, rüyamda Resul-i Ekremi gördüm, kabri şerifleri yarılmış bir halde gördüm. İçinden beyaz elbiseli bir vaziyette Fahr-i âlem Efendimiz çıktı, bana dönerek:

«Ey Ebû Abdullah! Bu adamın sözleri seni sıkmıyor mu?» buyurdu.

«Evet sıkılıyorum, fakat Vâlidir, ona itaat etmem lâzım,» dedim.

«İyice bak Hazret-i Allah ona ne yapacak» dedi.

Gözlerimi açtım, Minberde yine Hazret-i Ali hakkında kötü kötü konuşmalarda bulunuyordu. O esnada minberden düşüp hemen öldü. Allahın adaleti hemen tecellî eyledi.

Nitekim:

«Verir kullarına mühlet velâkin eylemez ihmal» denilmiştir.

52. MENKIBE: Molla Cami'nin (kuddise sirruhu) **Şevahidünnübüvve kitabında yazılıdır:**

Hazret-i Ali (radiyallahu anhu) bir mübarek günde sabah namazını cemaatla kılıp, şerefli âdeti olan vird, hamd, salâvat-ı şerife getirdikten sonra arkasını minbere verdi:

— Bazı sözler vardır ki, bunlar herkese söylenmez, buyurdular.

Mesciddeki gençler hep dışarı çıktılar. Sonra Hazret-i Ali, Ashab-ı Kiramdan birisine:

— Kûfe'nin falan mahallesinin falan sokağında falan mescidindeki gençler kendi arzuları ile dışarı çıktılar. Mescidin yanında bir kapı var orayı çal, içinden bir kadınla bir erkek çıkacak, onların her ikisini de al, gel.

Onlar çıktılar dışarı, Ashabdan giden zât buyurdu ki:

— Sizi Hazret-i Ali kerremallahu veçhehu çağırıyor.

İkisi beraber hiç durmadan o sahabe ile Hazret-i Alinin huzuruna geldiler. Hazret-i Ali Efendimiz kadına:

— Sana bir sorum var. Olduğu gibi söyleyeceksin, buyurdu.

Kadın:

— Başıma gelen belâları senden saklayamam, dedi.

Hazret-i Ali kadına hitaben buyurdu:

— Küçük yaşda iken bir amcan ölmüştü. Onun bir küçük yavrusu arkada kaldı. Baban o çocuğa kimsesiz olduğu için sahip çıktı, baktı ve evimize uğur getirir, dedi. Onu büyüttü. Bir gün babandan seni istedi. Baban ona çok kızdı: «Ben seni besleyeyim, bu çocuk senin ile süt kardeş olsun da sen onu almağa kalk» diyerek ona çok fena içerledi. Ve çocuğu evden uzaklaştırdı.

Bir tarafta dolaşırken seni yakaladı ve sana tecavüz etti. Sen bu yaklaşmadan hamile kaldın. Çocuğunu düşürmek için çok çırpındın, neticede bir imkân bulamadın. Bu karnındakine bir annen bir de baban vakıfdı. Gebeliğin sona erince bir gece, kimsenin sezmeyeceği bir sekilde bir oğlan çocuk dünyaya getirdin, öldürmeğe tahammül edemediğin için annenle beraber çocuğu bir beze sarıp yolun üzerine koydunuz. Yolda çocuğu koklayan bir köpek çocuğu parçalar diye geriye döndün, dayanamadın, bir taş alıp köpeğe atacağın yerde çocuğun kafasına vurdun ve çocuğun başını yardın. Çocuk ağlarken siz bırakıp gittiniz.

Yoldan geçen kervancılar bakmışlar ki, yolda bir çocuk ağlıyor, kervanda bulunan bir tüccar çocuğu aldı. Kendisine hizmet eder diye

eve götürdü. Çocuk büyüyünce Tüccar hicaza gitmek istedi. Yola revan oldu. Gitti Mekkede vazifelerini bitirdikten sonra orada vefât etti.

Tüccarın vefat haberini alan genç delikanlı can sıkıntısından dolayı biraz geziye çıktı ve nihayet yolu Kûfe'ye düştü. Kûfe'deki ileri gelenlerle konuştukça oraya ısındı ve orada yerleşmeğe karar verdi. Sonra seni bu gence nikahlamağı tasarladılar. Ve nihayet sizleri bir akşam gerdeğe koydular.

Hazret-i Ali bunları anlattıktan sonra:

— Ey kadın! Doğru söyle, dediğimiz gibi vuku bulmadı mı? Sakın ha yanlış bir ifadede bulunma, buyurdu.

Kadın:

— Hepsi yerinde, buyurduklarınızın bir tanesi bile hatalı değildir. Buyurduklarınızın hepsi benim başımdan geçmiştir. Bu sırrı bu ana kadar annem, ben ve Allahtan başka kimse bilmezdi. Şimdi ise sen de biliyorsun, dedi.

Hazret-i Ali:

— Ey kadın, bu delikanlı senin yolda bıraktığın ve köpeğe atacağım diye taşlayıp kafasını yardığın evladındır, dedi.

Ondan sonra gence dönerek:

— Ey genç! Aç başını bakalım, buyurdu.

Genç başını açtı, başındaki taş eseri belli oluyordu. Bunun üzerine kadın:

— Yâ Ali, buyurduklarının hepsi yerindedir, dedi.

Hazret-i Ali delikanlıya sordu:

— Bu akşam bu kadınla aranızda vuku bulan münakaşalarımızın hepsi bana Allahın izniyle malûm oldu, buyurdu. Ancak burada bulunanların da bilmeleri için anlat bakalım, dedi.

Genç:

— Ey Allahın veli kulu! Senden ne gizleyeyim! Ne zaman bu kadına yanaşmak istedimse, onunla benim arama (haşa) bir domuz giriyor ve benim isteğimi tepiyordu. Ben de isteğimden vazgeçiyordum. Ne zaman bu kadının üzerinden elimi çektimse hemen o araya giren vahşi hayvan kayboluyordu. Bir gün kadın bu halde rahatsız olup bana: «Benimle istihza mı ediyorsun? Niçin böyle benimle eğleniyorsun?» dedi. Sabaha kadar olan münakaşamız bu idi, diye cevap verdi.

Hazret-i Ali ikisine birlikte hitaben:

— Hazret-i Allah, sonsuz lûtfu kereminden ve nihayetsiz gayretli oluşundan dolayı anne ve evlâdın birleşmesine rıza göstermediği için, aranıza vahşî bir hayvanı koydu ve aranızda uzun boylu bir münakaşa cereyan ettirdi.

İşte bu Hazret-i Alinin bir kerameti idi. Buna benzer daha birçok keramet alâmetleri vardır. Onun kerametleri kitaplarla ve hadis-i şeriflerle sabittir.

53. MENKIBE: Hazret-i Ali'nin (Kerremellahu veçcehu) hilâfetleri hakkındadır.

Osman (radiyallahu anha) Hazretlerinin ölümü vak'asından sonra bütün Ashab-ı Kiram toplandılar, Hazret-i Ali'ye uydular ve ona biat ettiler. Muğire bin Şûbe dedi ki:

— Duralım, bakalım, Hazret-i Osmanın kanını kim taleb edecektir?

O gün duruldu, kimse Hazret-i Osmanın kanını aramağa kalkışmadı. Müğîre sabahleyin Hazret-i Alinin yanına vardı, Ve dedi ki:

— Artık durmak hatadır. Osmanın katillerini bulup cezalandırmak lâzımdır.

Hazret-i Ali buyurdu:

— Muğire dün hiyanet etti Bugün nasihatta bulunuyor. Halbuki daha önce Hazret-i Aliye biat edileceği zaman, Müğire biattan kaçındı. Şimdi ise nasihata kalkışıyor, buyurdu.

Malik bin İşter buyurdu ki:

— Yâ Ali, emir ver de başını keseyim. Talha dahi korkusundan sana biat etti.

Hazret-i Ali'den etraftaki Ashab, Hazret-i Osmanın kanını araması için gayret göstermesini istediler. Imam-ı Ali onlara şöyle buyurdu:

— İşte fitne bu yüzden meydana gelecek.

Etraftaki kumandanlar müminlerin emîrine ve Resulullah'ın halifesine karşı serkeşliğe başladılar. Muaviye, Amr İbn-i As ve diğerleri, Hazret-i Osman'ın kanını ısrarla istediler. Esasen seçkin sahabeler arasında cereyan eden hallerin aslını bizim anlatmamız doğru değildir. Bir müslümana sahabe arasında geçen çekişme ve çarpışmaları etraflıca veya hulasaten nakletmek yakışmaz. Sadece seçkin sahabelerin anıldığı yerde (Allah onların hepsinden razı olsun) demek lâzımdır.

54. MENKIBE: Bir gün Hazret-i Ali Fırat nehri kenarında dolaşırken, su içinde boğulmuş bir kimse gördü. Yanına yaklaştığında serçe parmağında yemen taşından yapılmış bir yüzük gördü. Buna hayret etti. Bu hususu yanındakilere aynen anlattı. Yanındakiler:

— Bu adam suda boğuldu, dediler.

İmam-ı Ali son derece hayretler içerisinde hayalen bulunurken, Kadir olan Yüce Allah, o adamın parmağındaki yüzüğü konuşturdu. Yüzük şöyle dedi:

«Ey Ali! buyurduğunuz gibi, parmağında yemen yüzüğü olan kimse boğulmaktan kurtulur. Ancak ben Yemen değil, Hind diyarının taşıyım. Senin murat buyurduğun hasse bende yoktur.»

Hazret-i Ali, bu haberi duyunca memnun ve mesrûr oldu. Orada bulunanlara:

— Suya düşüp de boğulmamak, Allahın izniyle ancak yemen taşlarına mahsustur. Başka taşlarda bu hususiyet yoktur, buyurdu.

55. MENKIBE: Burada Hazret-i Ali Efendimizin üstün faziletlerinden bahsedilecektir:

Hazret-i Alinin üstünlüklerinden birisi de, onun ilminin sonsuzluğu idi. Bir gün minberin basamaklarına çıkarken şöyle buyurdu:

— Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, Tevrât, Zebur ve İncilde olan bütün sırları size anlatabilirim. Onlar da beni tasdik ederler, buyurdu.

İmam-ı Alinin ibadeti de diğerlerine nazaran çoktu. Farz ve vacip namazlarından başka birçok nafile namazları kılardı.

Onun hilmi de çoktu. Yedi defa kölesini yüksek sesle çağırdı. Kölesi cevap vermedi. Köleyi kendi yanına değil, kendisi kölesinin yanına gidip gelmediğinin sebebini sordu:

— Neden yanıma gelmedin? dedi.

— Sultanım, sizi öfkelendirmek istedim, onun için.

Hazret-i Ali:

— Ben Allahın izniyle öfkelenmem. Ancak seni imtihana teşvik edeni kızdırayım, buyurarak o köleyi hemen âzâd etti.

Ömrü boyunca, geçimi için çalıştı.

Hazret-i Ali (kerremallahu veche) nin tevâzuu anlatılamayacak kadar engin idi. Ekseri zamanda ata binmez, yaya yürürdü. Bir gün ihtiyaçlarını alıp gelirken, yolda hizmetçisi:

— Ey Emirel-Mü'minin! Bu yükü biz alalım, vazife bizimdir, dedi.

Hazret-i Ali:

— Babanın çocuklarına ihtiyaçlarını kendisinin götürmesi daha münasiptir, buyurdu.

Hizmetçi:

— Siz zamanın Halifesisiniz. Cihanın sultanısınız. Bu hizmet yüksek şahsiyetine hafiflik verir, dedi.

Hazret-i Ali:

— Yavrularının ihtiyaçlarını taşımakla kişinin kemalinden hiç bir şey eksilmiş olmaz, buyurdu.

Onun cömertliği de sonsuz idi. Bir gün ancak dört dirhemi vardı. Bir dirhemini gizli, bir dirhemini âşikâre, bir dirhemini gece ve bir dirhemini de gündüz vermişti. İşte bunun üzerine Bakara sûresinin iki yüz yetmiş dördüncü âyet-i celilesi nazil oldu. Onun bu cömertliği bütün İslâm âlemine yayıldı.

Fakirleri çok düşünürdü. Üç akşam üst üste yemek yemeden, iftar yapmadan iftar yemeklerini kapıyı çalan fakirlere vermişti. Miskin, yetim ve fakiri memnun ederek kapısından gönderdi, kendisi ve aile efradı üç gün devamlı açlıkla mücadele etti. Bunun üzerine (Hel'-atake) sûresinin sekizinci âyeti nâzil oldu. Nâmazda rükûda sadaka verdiği için Maide sûresinin elli beşinci âyeti-i kerîmesi nazil oldu. Yani bir nevi kendisini medhetmek sadedinde geldi.

Halifeliği sırasında (Beytülmale) yani hazineye girdi. Orada bir çok altun ve gümüşleri gördüğü zaman şöyle dedi:

— Ey kırmızılar ve beyazlar! Benden başkasına kendinizi gösterin, bir takım cilveler yapın. Ben sizi dönüşü mümkün olmayacak şekilde boşadım.

K I T' A

Olsa zer hurşid anı hıfz etmezem gerdûn misâl
Nukre mah olsa ona hurşidveş kılmam nazar
Rif'atim yanındadır hâk-i siyah hurşid-u- mah.
Himmetim yanındadır toprağa yeksan sîm-ü-zer. (*)

(*) Altın, güneş olsa onu gökkubbe gibi saklamam.
Gümüş, ay olsa ona güneş gibi nazar kılmam.
Yüceliğim yanında siyah toprak güneş ve ay gibidir.
Himmetim yanında altın ve gümüş toprakla bir hâllidir.

Şevahidünnübüvve adlı kitapta yazılıdır: Mübarek ayağını atın bir üzengisinin üzerine basarken Kur'anı Kerîme başlar, ata binip diğer ayağını öteki üzengiye basınca hatmederdi. Yanî Kur'anı baştan sonuna kadar okurdu. Bu kadar Kur'ana devamlı bir kimse idi.

Esmâ binti Gâmis, Fatımatüz-Zehra'dan rivayet ediyor: *Ilk birleşme gecesinde* Hazret-i Alinin toprak ile konuştuğunu işittim. Sabahleyin bu durumu babama arzettim. Hemen şükür secdesi yaptı. Ve bana şöyle buyurdu:

— «Yâ Fatıma! Sana müjdeler olsun, Cenâbı Hak efendine saadet ve üstünlük verip, yeryüzündeki mahlûkların seçilmişlerinden eyledi», buyurdu.

56. MENKIBE: Gene Şevahidünnübüvve adlı kitapta yazılıdır: Sıffîn muharebesine giderken askerler susadılar. Oraya buraya gidip su ararken bir kiliseye tesadüf ettiler. Kilisede bulunan Rahip bir tarafa işaret eyledi. O tarafta bir çeşmenin bulunduğunu haber verdi. Askerler gösterilen tarafa giderlerken, Hazret-i Ali (R.A.):

— Başka tarafa gitmeyin, (bir taşı göstererek) bunu kaldırın, buyurdu.

Askerler taşın etrafında toplanıp kaldırmağa uğraştılar. Fakat kuvvetleri kâfî gelmedi. Hazret-i Ali yalnız başına o taşı kaldırdı. Altından çok güzel bir su çıktı. Bütün asker içti ve kandı. Tekrar o taşı mübarek eliyle yerine koydu ve kapattı. Râhib bu hali görünce Hazret-i Ali'ye:

— Yoksa sen Peygamber misin? dedi.

Hazret-i Ali:

— Peygamber değilim, fakat peygamberin vasîsiyim, buyurdu.

Râhib ihlâsla müslümanlığı kabul eyledi. İslâm'a girdi. Râhib'e soruldu:

— Müslüman olmanızın sebebi ne idi?

— Ey Hasanın babası! Biz daha önceki babalarımızdan duyduk, kitaplarımızda da vardır. Bu yerde bir çeşme olduğu ve bu çeşmenin meydana çıkarılması bir peygamber veya Peygamber vasîsi tarafından ortaya çıkarılabilir. Bu hali görünce, artık dayanamadım, hakikatı gördüm, inkâr edemedim ve müslüman oldum... Çünkü siz bu çeşmeyi meydana çıkarınca, işittiğim ve okuduklarımın hepsi meydana çıktı. Artık hilâf taraf kalmadı. İşte ben de arzuma kavuştum, dedi.

Müslümanlığı kabul eden Râhib, dünyadan alâkasını kesti, Hazret-i Alinin hizmetinden ayrılmaz oldu. Onunla beraber harbe girdi

ve şehid oldu. Hazret-i Alinin üstünlüklerini yazmak ve anlatmak insan kudretinin fevkindedir.

KIT'A

Bir serverin ki şöhreti hüsn-ü hısal için
Vassafı «Hel Eta» ola, meddahı «İnneman»
Lâyık değil ki eyleye hurşid-i zatının
Dâmân-ı ittisâfını âlûde her Süha.

Hazret-i Ali Hakkında beyan edilen bir takım harikalar cereyan etmiştir. Onların hepsini burada sıralamamıza imkân yoktur. Ancak bazılarını anlatmakla yetineceğiz.

57. MENKIBE. Şevâhidün - Nübüvve adlı kitaptan alınmıştır: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, mübarek cesedlerini Hazret-i Alinin yıkamasını, techiz ve tekfin eylemesini vasiyet buyurdu. Resulullahın nurlu vücuduna bakanın hafızası kuvvetlenir. Yüzünün nuru çoğalır. Hazret-i Alinin keskin zekâsından ve fehminin genişliğinden sordular:

— Fahr-i âlem Muhammed Mustafa'yı yıkadığım zaman, gözünün çukurunda birazcık su kalmıştı. O suyu dilim ile alıp içtim. Hafızamın kuvvetlendiğini ve idrakimin genişlediğini hissettim. Bunun semeresi mübarek Fahr-i âlemin göz bebeğinden içtiğim suyun tesiri ile olmuştur, buyurdu.

58. MENKIBâ: Ebûl - Esved Düelî buyuruyor ki: Mü'minlerin Reisi Hazret-i Aliden işittim. Buyurdu ki:

— Gezinecektim, ayağımı atın üzengisine koydum, ata bineceğim vakit, Abdullah bin selâm çıka geldi:

— Ey Ali ne tarafa gidiyorsun? dedi.

— Irak'a gidiyorum, dedim.

— Çok dikkatli ol, Irak'a gidince başına bir kılıç isabet edecektir. dedi.

Hazret-i Ali:

— Ben bu haberi Resulullahtan duydum, dedi.

(Bu fıkra Şevahidün - Nübüvve adlı eserden alınmıştır.)

59. MENKIBE: Bir gün Hazret-i Ali bir şahsa şöyle buyurdu:

— Sen benim konuşmalarımı buradan alıp Muaviye'ye ulaştırıyorsun.

O şahıs:

— Hayır ben böyle bir iş yapmıyorum, dedi.

Hazret-i Ali:

— Doğru söylemedin, buyurdu.

O zât:

— Doğru söylüyorum, dedi.

Hazret-i Ali:

— Allah'a niyaz eylerim. Şâyed yalan söyledinse gözlerin kör olsun, buyurdu.

Bir hafta geçmeden gözleri kör oldu.

Bir gün Hazret-i Ali (kerremellahu veçhehu) Mescidde duranlara şöyle söyledi:

— Ben Resulullahtan duydum ki: **«Ben kimin efendisi isem Ali de o topluluğun efendisidir»**, buyurdu. Bu hadisi şerifi duyanlar şahidlik etsinler. Mescidde bulunanlardan bir tanesi bu hadisi şerifi duyduğu halde şahidlik yapmadı. Hazret-i Ali o şahsa:

— Sen hadisi şerifi işittin, neden şehadet etmiyorsun? buyurdu.

O zât:

— Ben çok ihtiyarladım, onun için unuttum.

Hazret-i Ali:

— Ey benim Râbbim! Bu adam yalan söylüyorsa, derisinde, örtemeyeceği bir beyazlık meydana çıkar, diye duâ buyurdu.

Durumu anlatan diyor ki:

— O şahsın iki gözünün arasında bir aklık zâhir oldu.

Zeyd bin Ekrem (r.a.) diyor ki:

— Ben de onunla beraber bir mecliste bir toplantıda bulundum. Bu hadisi şerifi duyduğum halde şehâdet etmedim. Allah gözlerimin ziyasını kaybetti.

Zeyd daima bu işi yaptığına pişman olduğunu söyler ve Cenâb-ı Mevlâdan affını dilerdi.

60. MENKIBE: İmâm'ı Ali hazretleri bir gün minbere çıktı:

— Ey insanlar! Ben, Allahın kulu, Resûlünün kardeşi, cennet kadınlarının seyyidesinin nikâhlısıyım. Benden başkası bu dâvada bulunursa, Allah onun belâsını verir, buyurdu.

Mescidde bulunanlardan birisi ayağa kalktı:

— «Ben Allahın kulu, Resulullahın kardeşiyim» sözü kimseye hoş gelmez! Bu söze kim inanır? dedi.

Bunun üzerine o kimse derhal deli oldu. Onu ayağından sürüyerek mescitten çıkardılar. Yakınlarından birisi:

— Bu adamda daha önce böyle bir hal var mı idi? diye sordu.

Komşuları:

— Hayır, bu adamda bu ana kadar böyle bir hal vuku bulmadı, dediler.

Bu adamın cinnet getirmesi Hazret-i Ali'ye dil uzatmasından dolayı olmuştur. (Bu fıkra Şevahüdün - Nübüvve adlı kitabdan alınmıştır.)

61. MENKIBE: Sıffîn muharebesinde Hazret-i Ali Efendimiz:

— Ey Ebâ Müslim neredesin? dedi.

Oğlu Muhammed bin Hanefiyye:

— Ebû Müslim safların arkasındadır, dedi.

Hazret-i Ali:

— Ebû Müslim Havlânî'yi söylemiyorum. Benim kasdettiğim, Ebû Müslim, Horasanlıdır. Bu askerin sahibi olacaktır. Şarktan siyah bayraklarla meydana çıkar. İtiraz edenlerle tam muharebe eder. Cenâb-ı Hak onun sayesinde birçok engelleri önler. O gün Horasanlı Ebû Müslim ile dini yaymağa çalışanlara ne mutlu!.

Görülüyor ki, tarihte Horasanlı Ebû Müslimin gelip, İslâm'a yardımcı olacağını ve İslâm davası uğrunda birçok cenkler yapacağını Hazret-i Ali Efendimiz o zamandan haber vermiştir. Ve verdiği haber aynen çıkmıştır. Ebû Müslim geldi, çok çok muharebeler yaptı. Ve İslâm dâvası uğrunda büyük fedakârlıklarda bulundu.

62. MENKIBE: Rivayet olunduğuna göre, bir gün Muaviye:

— Keşki öleceğimiz zamanı bileydik, dedi.

Beraberinde bulunanlar:

— Bunu bilmek nasıl mümkün olur? dediler.

Muaviye:

— Ben bu hususu Hazret-i Ali'den öğrenirim. Zira onun sözleri boş değildir, dilinden çıkan kelâmlar hakdır ve yerindedir, dedi.

İnandığı üç kimseyi yanına aldı. Onlarla beraber Kûfeye doğru yola çıktı. Kûfeye az bir yer kalınca, onlara:

— Şehre ayrı ayrı giriniz, her biriniz benim vefat ettiğimi Hazret-i Ali'ye söyleyiniz, o kadar ki, benim ölüm günüm ve saatım, nerede öldüğüm, nasıl öldüğüm ve namazımı kim kıldırdığı hususunda birbirinizi nakza düşürmeyin. Sözleriniz birbirini tutsun, dedi.

Bunlar aynı emir üzerine ayrı ayrı şehre girdiler. Bir tanesi şehre girince Kûfeliler:

— Ne taraftan geliyorsun: diye sordular.

— Şamdan geliyorum, dedi.

— Orada ne var ne yok? diye sordu.

— Muaviye öldü, dedi.

Hazret-i Ali Efendimize bu haberi getirdiler. Hazret-i Ali, hiç aldırış etmedi.

İkinci gün ikinci şahıs çarşıya girdi. O da Muaviyenin ölüm haberini verdi. Hazret-i Ali'ye bunu da duyurdular. Gene kendisi hiç bir cevapta bulunmadı. Üçüncü gün de üçüncü şahıs şehre girdi. Aynı Muaviyenin ölüm haberini Kûfelilere verdi. O gün birisi gelip Hazret-i Ali'ye bu haberi verdi.

— Artık bu haber üç taraftan ayrı ayrı gelince, doğruluğunda pek şüphe kalmadı dediler.

Hazret-i Ali mübarek başı ile yüzünü göstererek:

— Bu başımdan akan akan ile şu yüzümü kanlara boğmadıkça, Muaviye ölür mü? buyurdu.

Üç kimse Hazret-i Alinin bu sözlerini Muaviye'ye götürdüler. Muaviye, Hazret-i Aliden sonra öleceğini anladı. Nitekim kazâ-i İlâhî ile öyle oldu. (Şevahidün - Nübüvve'den alınmıştır.)

63. MENKIBE: Peygamberimiz Muhammed Mustafa Efendimiz, Vedâ haccından dönerken, «Gadır - Hum» denen yerde namaz kıldıktan sonra Ashab-ı Kiram'a dönerek şöyle buyurdu:

«Ben mü'minlere nefislerinden daha yakın değil miyim?»

Ashab-ı Kiram kendisini tasdik ettiler:

«Buyurduğun gibisin, yâ Resulallah» dediler.

Sonra Peygamberimiz Hazret-i Alinin elinden tutarak:

«Ben kimin Mevlâsı isem, Ali de onun Mevlâsıdır. Ey Allahım, ona düşmanlık edene düşmanlık yap. Onu seveni sev, Onu hor tutanı hor tut, ona yardım edene yardım eyle ve nerede olursa olsun ona Hakkı yakın eyle», demiştir.

KIT'A

Gel ey rıza-i Resul isteyen zuhura getür.
Nişan-ı devlet-i tevfik «vâlemen vâlâhu»
Adavet-i Esedullah'a ola kail kim
Sana çekilmeye şemşir «Âde men âdâhu»

64. MENKIBE: Hazret-i Ali Efendimiz henüz topraktan sıyrılmamış bir miktar altın bulup Resulullah'a gönderdi. Resulullah bu altınları Necid halkına dağıttı. Kureyş ve Ensâr:

— Ey Allah'ın Resulü! Bizi bırakıp da Necid halkına bu altınları dağıttın. Bunun hikmeti ne idi? dediler.

Resul-i Ekrem:

— Bunların müslimanlarla iyi geçinmeleri için yaptım», buyurdu.

O sıra çok zayıf ve çok fâkir bir kimse geldi:

— Yâ Resulallah, Allahın emrini yerine getir, dedi.

Resulallah Efendimiz:

— Ben Allahın emirlerini yerine getirmezsem, kim getirir? dedi.

Hâlid bin Velid:

— **Ey Allahın Resulü! İzin ver de bunun kafasını koparayım,** dedi.

Resulullah Halid bin Velid'e müsaade etmedi. O zat yüzünü döndürüp meclisten uzaklaştı. Fahr-i âlem Efendimiz:

— Bu adamın sülâlesinden bir topluluk gelecek, Kur'ân-ı Kerim okurlar, fakat boğazlarından aşağı geçmez. Müslümanları öldürürler. Okun yaydan çıktığı gibi İslâm dininden çıkarlar, buyurdular.

İşte Hâriciler bu kavimdendirler. Bu sebepten dolayı haricilere okun yaydan çıkması gibi dinden çıkanlar manasına gelen (Marikun) denilmiştir.

65. MENKIBE: Resul-i Kibriya Sallallahu aleyhi ve sellem, Hazret-i Ali'ye: «Sen, dinden çıkanlarla (yani Haricîlerle) harbedeceksin, onların içinde eli bir parça et, omzu başında kadın göğsüne benzer bir et ve üzerinde yaban faresi kuyruğu gibi kıllar bulunan bir kişi olacaktır,» buyurmuştur.

Hazret-i Ali Haricîlere karşı zafer kazanınca, ölüler arasında Resulullah'ın buyurduğu şahsı aratmış, fakat bulunamamış. Hazret-i Ali:

— Ben hayatta yalan söylemedim, bana söyleyen de yalan söylememiştir, buyurdu.

İkinci defa arattılar. Kırk ölünün altından târif edilen kişiyi çıkardılar. Aynen Resulullahın târif buyurduğu kişi o idi.

66. MENKIBE: Hazret-i Ali (kerremellahu veçhehu) Hâricîlerle muharebeye giderken, Nehrîvan yolundaki bir kiliseden Râhib:

— Ey İslâm askeri! Reisinize söyleyin, bu tarafa dönsün, dedi.

Hazret-i Ali'ye Râhibin çağırdığını söylediler. Hazret-i Ali, Kiliseye doğru döndü, rahibin yanına vardılar.

Râhib: — Ey İslâm ordusunun kumandanı! Bu gün İslâmın tâlih yıldızı mağlubiyyeti gösteriyor. Bekleyin, yıldız seâdet tarafına meyl etsin, İslâm yükselsin.

Hz. Ali: — Gök ilmini bilmediğin anlaşıldı. Yere ait bir mesele sorayım. Şimdi ayağını bastığın yerin altında ne var?

Râhib: — Bilemem.

Hz. Ali: — Ben sana haber vereyim. Şu şekilde bir kab, içinde bir takım para ve gümüş var, dedi.

Râhib: — Ey azîz dostum, bu ilmi nereden aldın? dedi.

Hz. Ali: — Resulullahtan bana bu bilgiler gelmiştir. Nitekim bir gün Fahr-i âlem Efendimiz bana:

— **«Bir takım askerlerle harbin olacaktır. Onlardan on kişiden daha az kimse kurtulacak, senin askerlerinden on kimseden daha az şehid edilecek»**, diye bir haber verdi.

Râhib, bu işi iyice anlamak için, ayağının altını kazdırdı, baktı ki, aynen İmam-ı Alinin ifadesi üzerine çıktı. Bu durumu görünce Râhib hemen îman etti. Rivayetlere göre, Hâricîlerle Hazret-i Alinin muharebesinde dört bin Hariciden üç bin dokuz yüz doksan biri öl-

müş, dokuzu kalmıştır. Dokuz kadar da İslâm ordusundan şehid olmuştur.

67. MENKIBE: Şevahidün-Nübüvve adlı kitaptan alınmıştır. İmam-ı Müstağfiri «Delâilün-Nübüvve» adlı kitabında Firâs bin Amr'-dan (radiyallahu anh) anlatmıştır. Asr-ı Seadette Firâsın başı ağrıyordu. Resulullah Firâsın iki gözünün arasını tuttu. Mübarek parmaklarının değdiği yerde bir kıl çıktı. Hemen onun baş ağrısı geçti.

Hâriciler Hazret-i Alinin üzerine yürüdüler. Firâs da Hâricilerle beraber oldu. O zaman alnındaki kıl düştü. Baş ağrısı gene başladı. Feryâd ediyordu. Ona:

— Sen Hâricilere uyduğun için bu iş başına geldi, dediler.

Tövbe ve istiğfar etti. O kıl gene kaşına kondu ve hemen baş ağrısı kayboldu. Bu da onun bir kerameti idi.

68. MENKIBE: Gene Şevâhidün-Nübüvve adlı kitabda yazılıdır. Ali bin Zeyd (radiyallahu anhu) rivayet etmiştir.

— Said bin Müseyyeb (radıyallahu anhu) bana bir adam gösterdi.

— Var onu gör, dedi.

— Görmeğe ne lüzum var, halini anlat, dedim.

— Şu adam, Hazret-i Osman'la Hazret-i Ali'yi kötülüyor, onların hakkında ağza alınmayacak sözlerde bulunuyor, dedi.

Allah'a:

«— Ya Rabbi! Eğer Osman ve Ali'nin senin nazarında üstün bir mevkileri varsa, bana bir alamet göster», diye bir niyazda bulundum. O hayırsız şahsın yüzü hemen karardı.

69. MENKIBE: Şevahidün-Nübüvve kitabında yazılıdır. İmamı Ebû Abdullah Muhammed bin Kayyımil Cevzi Kitaburruhda bir kureyşli kimseden anlatıyor: Şamda bir adam gördüm. Yüzünün bir parçası simsiyah idi. Görünmesin diye onu örtüyordu. Yüzünün böyle kapkara olmasının sebebini sordum:

— Herkese olduğu gibi anlatacağıma Allah'a söz verdim, dedi. Ve anlatmağa başlayarak dedi ki: Ben Hazret-i Ali'ye buğz ederdim. Hakkında ağza gelmeyecek şekilde sözler sarfederdim. Bir akşam rüyamda bir zât gördüm. Yanıma geldi:

— Benim hakkımda çok kötü sözler söylüyorsun, diyerek yüzüme bir tokat vurdu. Sabahleyin kalktığımda baktım ki, yüzümün bir tarafı simsiyah olmuş.

Hazret-i Aliden sordular:

— Yâ Ali! Hazret-i Ebûbekir ve Ömer zamanında pek fitne ve fesat yoktu. Fakat Hazret-i Osman ile senin zamanında çok kaynaşmalar ve itişmeler oluyor. Bunun sebebi nedir? dediler.

Hazret-i Ali:

— Onların yardımcıları Osman ile bendim. Hazret-i Osmanın ve benim yardımcılarım ise sizsiniz. Siz böyle olduğunuz için bu işler böyle olmuştur.

Bu söz çok ibretli bir sözdür. Şu halde insanlar değişince, herşey değişir. İş, değişmekte ve hakkaniyetten uzaklaşmaktadır. Toplumun ahlâkı değişince onu idare eden başkan da değişir ve her topluluk kendine lâyık başkanı bulur.

70. MENKIBE: Müslümanların büyük Halifesi İmam-ı Ali (r.a.) Yenbû köyünde hastalandı.

— Ölürsen senin hizmetini yapmazlar. Medine-i Münevvereye gidersen kardeşlerin hizmetinde bulunurlar, dediler.

Hazret-i Ali:

— Ben şimdi ölmem. Resulullah bana haber vermiştir. (Mübarek başını göstererek) Başımın kanı yüzümün tümünü kaplamadıkça, ölmem, demiştir.

71. MENKIBE: Ammar bin Yâsir (r.a.) bir gün Hazret-i Ali'ye:

— Ey Ali! Sana insanların fenalarından haber vereyim mi? Bunlar, Salih aleyhisselâmın devesini kılıçla öldürenler ile senin başına kılıç vurup da yüzünü kana boyayanlardır, buyurmuştur.

72. MENKIBE: Hazret-i Ali (radiyallahu anhu), bir gün kendisini şehid eden ibni Mülcem'i Kûfe'de mescidde gördü.

— Ey Mülcemeoğlu! Senin küçük yaşında bundan başka bir lâkabın var mıydı? diye sordu.

İbni Mülcem:

— Haberim yok, dedi.

Hazret-i Ali:

— Sana «Ey Şaki ve ey Salihin devesini kısırlaştıran!» diye hitap eden bir Yahûdi hizmetçin var mıydı? buyurdu.

İbn Mülcem:

— Evet, dedi.

Hazret-i Ali (radiyallahu anhu) ona başka bir şey söylemedi.

73. **MENKIBE:** Şevahidün-Nübüvve adlı kitapta yazılıdır.

Bir gün Hazret-i Ali (kerremallahu veçhehu) Zübeyr ile sır olarak konuşuyordu. Peygamberi Zişan Efendimiz:

— Ey Ali! Sırlarını Zübeyr'e veriyorsun, halbuki o seninle muharebe edecektir, buyurdu.

Cemel vak'ası olduğu zaman Hazret-i Ali Efendimiz, bu hadis'i şerifi Zübeyr'e hatırlattı. Bunun üzerine Zübeyr pişman olup geri döndü. Arkasından bir adam gitti, Zübeyr'i şehid edip kafasını Hazret-i Aliye alıp geldi. İmam-ı Ali Zübeyr'i şehid edene cehennemi müjdeledi. Resulullah'ın zamanında buyurduğu haber aynen vuku buldu.

74. MENKIBE: Fahr-i âlem Efendimiz Hendek kazıldığı gün, Ammar bin Yâsr'in (Allah onlardan râzı olsun) mübarek eliyle sırtını sıvazladı.

— Seni azgın bir cemaat şehid edecektir, buyurdu.

Siffîn muharebesi sırasında harb şiddetlendiği bir zamanda Ammar bin Yâsir, Hazret-i Ali'ye:

— İşte bugün Resulullahın müjdelediği şehadet günümdür, dedi.

Hazret-i Ali bir cevap vermedi. Ammar bu sözünü üç defa yemin ederek tekrarladı. Üçüncü defada Hazret-i Ali:

— Doğru diyorsun, o gündür, buyurdu.

Ammar bin Yâsir Muaviyenin bulunduğu tarafa doğru tekbir getirerek yaklaştı. Karşı tarafın bir kısım muhariplerini düşürdü. O esnada susadı. Su istedi. Süt ile karışık bir bardak su getirdiler. Ammar bu suyu görünce, birazını içti ve tekbir getirdi. Sonra şöyle söyledi:

— Hazret-i Resul-i Kibriya bana haber vermişti ve buyurmuştu ki:

«Seni, isyan eden bir gurup şehid edecektir. Cebrail ve Mikâil arasında şehid edilirsin. O zaman sana süt ile karışık su verirler.»

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Amr İbni As'ın oğlu Abdullah'a:

— «Ammar'ı şehid edene cehennem ateşi müjdelersin», buyurmuştu. Hazret-i Ammar şehid olunca iki zalim:

— Onu ben öldürdüm, ben öldürdüm, diye kendilerini medhü sena ederlerdi. Ve mübarek başını Muaviyeye getirdiler. Biri ben öldürdüm, diğeri ben öldürdüm, diye çekişiyorlardı.

Muaviye:

— Ammar'ı şehid edene bir kese gümüş vereceğim, dedi.

Bunların ikisinden hangisinin şehid ettiğini anlamak için Abdullah bin Amr bunların birisine sordu:

— Ammar'ı nasıl şehid ettin?

Üzerine hücum ederek şehid ettiğini söyledi.

— Sen şehid etmemişsin, dedi.

Ötekisine sordu. O dedi ki:

— Birbirimize hücum ettik, benim hücumum daha ağır geldi ve atından düştü.

«Cebrâil ve Mikail arasında bu işi yapan asla iflâh bulmasın, dinde huzur görmesin, daima pişman olacaktır», buyurdu. Sağa sola bakarken, yanına gittim, başını kesdim, dedi.

Abdullah:

— Şu keseyi al, cehenneme gideceğini de bil, dedi.

O kişi:

— Ölsek de öldürsek de işimiz haraptır, dedi. Gümüş dolu keseyi attı yere. «İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciûn» dedi.

Muaviye:

— Ya Abdullah, bu gibi sözleri söylemenin yeri midir? diye sordu.

Abdullah:

— Mescid yapılırken, herkes bir taş getirdi. Ammâr bin Yâsir (r.a.) iki taş getirdi. Peygamberimiz Muhammed Mustafa:

— Ya Ammar! Seni tuğyan eden (taşkın ve sapık) bir topluluk şehid edecektir. Ey Abdullah, Ammâr'ı şehid edene Cehennemi müjdele», buyurduğunu bildirdi.

75. MENKIBE: Fahr-i Âlem Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz buyurdu:

— Ey Ali! Kısa zaman içerisinde seninle Aişe arasında bir vaka olacaktır.»

Bu haber Cemel Vak'asına işaret idi.

Hazret-i Ali:

— Ey Allahın Resulü! Bu iş bütün Ashap arasında ancak bana mı mahsus olacaktır? dedi.

Resulullah:

— Evet yalnız sana mahsus olacaktır, dedi.

Hazret-i Ali:

— O zaman ben Sahabe-i Kiramın en şanssızı olurum, dedi.

Resul-i Ekrem:

— Hayır, dediğin gibi olmazsın. Fakat, orada sen galip gelirsen, onu olduğu yere gönderirsin, buyurdu.

İmam-ı Ali Cemel Vak'asında galip geldi ve Hazret-i Aişe Validemizi hürmet göstererek Medine-i Münevvereye gönderdi.

76. MENKIBE: İmâm-ı Müstağfirî adındaki âlim Delâilin-Nübüvve ismindeki kitabında bildirmiştir:

Rûm Kayserî, Hazret-i Ömerin Hilâfeti zamanında bir takım zor sualleri yazıp Hazret-i Ömer'e gönderdi. Hazret-i Ömer bu soruları Hazret-i Aliye verdi. Hazret-i Ali soruları okudu. Kâğıt kalem istedi. Cevapları yazıp Rûm Kayseri'nin elçisine gönderdi. Elçi:

— Bu cevapları kim yazdı? diye sordu.

Hazret-i Ömer:

— Resul-i Kibriyanın damadı, dostu ve amcasının oğlu Hazret-i Ali yazdı, buyurdu.

Bundan sonra bir kısım Yahudilerin gelip:

— Ey Mü'minler! size ne oldu bu kadar kısa zaman içinde birbirinizle muharebeye giriyorsunuz? diye sordukları rivayet edilir.

Hazret-i Ali:

— Ey Yahudiler! Size ne oldu ki, daha ayaklarınız deniz suyundan kurumadan: «Ya Musa, başkalarının ilâheleri olduğu gibi bize de ilâhlar göster,» dediniz? diye cevap verince Yahudilerin bir söz diyecek halleri kalmadı. Hepsi bırakıp gitti.

Abdullah İbn-i Abbas (r.a.)

— Ali'ye ilmin onda dokuzu verildi. Allah'a yemin ederim ki, onda birinde de ortaktır, buyurdu.

İmam-ı Ahmed bin Hanbel (rahimehullahu aleyhi):

— «Ashab arasında bize en fazla üstünlüğüne ait haberler Hazret-i Ali hakkında gelmiştir», buyurdu.

Seyyidüttaife Cüneyd-i Bâğdadî, (Kuddise sirruhû) buyurmuştur:

«— Eğer Hazret-i Ali harplerden biraz fırsat bulaydı, bize gönüllerin kaldıramayacağı tasavvuf ilimlerini açıklayacaktı. Çünkü O, âriflerin ve zahidlerin reisidir. Çünkü Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, mübarek tükrüğünü Hazret-i Alinin ağzına akıttı. Ona manevî bir ilim hazinesini bahşetti. Hazret-i Alinin bildirdiğini kimse bildirmedi. Çok mübarek tasavvuf kelamları anlattı. Onlar kıyamete kadar bizler için bir rehber olacaktır.»

Bir gün Hazret-i Ali minberde:

— Bana Arş-ı Alâ'nın altından ve üstünden sorunuz. Gönlüm ilimle doludur, ağzımda Resulullahın bana emdirdiği ilim tükrüğü vardır. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a kasem ederim ki, bana izin verilse, Tevratta ve İncilde olan bütün sırları meydana çıkarırdım. Onlar da beni tasdik ederlerdi, demiştir.

O toplantı da Dâleb Yemânî adındaki birisi Hazret-i Ali için:

— Bu ne garip dâvada bulundu? Onu imtihan edeceğim, diyerek kalktı ve:

— Bir sualım vardır, dedi.

Hazret-i Ali:

— Öğrenmek için sor, imtihanı ve inad için sorma, buyurdu.

Dâleb:

— Sen beni mecbur ettin, dedi. Yâ Ali, Rabbini gördün mü? di-

Hazret-i Ali:

— Görmediğim Rabbime tapıyor değilim, buyurdu.

Dâleb tekrar sordu:

— Ey Ali, Râbbini ne şekil gördün?

Hazret-i Ali:

— Bu dünyada bu gözlerle Allahı görmek kullar için mümkün olmaz. Allah, gönül gözü ile görülür. Rabbim tektir, benzeri ve ortağı yoktur. Bir yerde değildir. Üzerinden zaman geçmez, buyurdu.

Dâleb, Hazret-i Alinin bu gönlü delen tesirli sözleri ile bayılıp düştü Bir zaman sonra kendisine gelince:

— Bundan sonra imtihan niyetiyle sual sormayacağıma Allah'a söz verdim, dedi.

77. MENKIBE: İmâm-ı Fahreddin Râzi (Allah ona rahmet eylesin) Tefsir-i Kebirinde beyan buyuruyor: Aliyyül-Mürteza'yı sevenlerden biri, siyah bir köle idi. Bir gün bunun hırsızlık yaptığını gördüler, yakalayıp İmam-ı Alinin huzuruna götürdüler.

Hazret-i Ali:

— Sen mi hırsızlık yaptın? diye sordu.

— Ben yaptım, diye itiraf etti.

Hazret-i Ali bu siyahî kölenin kolunu kesdi. Kesik kolu ile yolda giderken, Selman-ı Fârisi ve İbni Zekvân'a (Allah onlardan râzı olsun) tesadüf eyledi. İbni Zekvân köleye:

— Kolunu kim kesdi? diye sordu.

Köle:

— Resulullahın amcasının oğlu, Mü'minlerin emiri Hazret-i Ali kesdi, dedi.

İbni Zekvân:

— Elini kesen kimseyi medh mi ediyorsun? dedi.

Köle:

— Nasıl etmeyeyim? Ben onu öyle severim ki, canımdan daha fazla, dedi. Hazret-i Ali beni cehennem azabından kurtardı. Elimi kesmeseydi ben âhirette yanacaktım, bunun için onu çok severim.

Bunun üzerine bu haber Selman-ı Farisî tarafından Hazret-i Aliye ulaştı. Hazret-i Ali siyahî köleyi yanına çağırdı. Kesik elini bir mendil ile bağladı ve onun üzerine duâ buyurdu. O anda gökten bir ses duyuldu:

— «Örtüyü kaldır!»

Hazret-i Ali mendili aldı, baktı ki, Allahın inayetiyle el eski haline gelmiş:

78. MENKIBE: Kûfe halkı:

— Ey Mü'minlerin Emiri! Fırat nehri bu sene çok taştı, bir takım ekinlere zararı oldu, suyunun azalması için Hazret-i Allah'a dua buyurun, diye niyazda bulundular.

Hazret-i Ali Efendimiz evine girdi. Halk dışardan onu bekliyordu. Bir zaman sonra dışarı çıktı. Peygamber-i Zişan Efendimizin cübbesini giydi. Mübarek sarığını başına koymuş ve asasını eline almış, at istedi. Ata bindi. O mıntıkada bulunan, kadın erkek, çocuk ve yaşlılar hep etrafını sardı. Hepsi birlikte doğru Fırat'a gittiler. Kendisi attan inip iki rek'at namaz kıldı. Asayı eline alıp köprünün üstüne çıktı. Hazret-i Hasan ve Hüseyin Efendilerimizi de köprünün üzerinde yanına aldı. Mübarek asası ile suya bir işarette bulundu. Su bir hayli azalmağa başladı.

— Biraz daha azalsın, dediler.

Tekrar işaret buyurdu. Üç defa işaret etmek suretiyle halkın istediği seviyeye kadar suyu azalttı.

79. MENKIBE: Cündeb bin Abdullahil-Ezdî (r.a.) buyuruyor ki:

— Siffin muharebesinde Hazret-i Ali (r.a.) ile beraber idim. Emîr hazretlerinin haklı olduğunda şüphem yoktu. Nehrivanda konakladığımız zaman içime bir şüphe girdi. Karşımdakiler hep seçilmiş, büyük kimseler idi. Onlara nasıl kılıç vururum, diyordum. Sabah olunca askerin arasından çıktım. Bir yerde kılıcımı astım, kalkanımı onun üzerine koydum. Onun gölgesinde oturdum. Yanımda da bir matara su vardı. O sırada Hazret-i Ali teşrif etti.

— Beraberinde su var mı? diye sordu.

Matarayı verdim. İçti ve gitti. Biraz sonra geldi, abdest aldı. Kalkanın gölgesinde oturdu. Arkadan bir atlı geldi, Hazret-i Aliyi görmek istediğini söyledi. Ben de Hazret-i Aliye durumu anlattım.

— Gelsin, buyurdu.

Adam:

— Yâ Emirel-Mü'minin! Karşı taraf Fırat suyunu geçtiler dedi.

Hazret-i Ali (kerremellahu vechehu):

— Onlar suyu geçmiş olamaz, buyurdu.

Ondan sonra arkadan bir atlı daha geldi. O da karşı tarafın atlarını suyun öbür tarafında gördüğünü söyledi. Hazret-i Ali Efendimiz yemin ederek:

— Suyun bu tarafına geçmeleri imkânsızdır. Onların ölecekleri ve kanlarının akıtılacağı yerler buralardır, buyurdu.

Kendi kendime Allah'a hamd ettim: «Elime bir terazi geçti» dedim. «İmam-ı Alinin buyurdukları hepsi aynen çıkıyor», dedim. «Bununla harp etmek çok kolay olacak», diye düşündüm. «Çünkü Hazret-i Ali Resulullahtan aldığı haberler üzerine yürüyor, onun için buyurdukları hepsi hak üzeredir», diye karar verdim.

Hazet-i Ali arkamı sıvazladı.

— Haydi, işini yap, buyurdu.

İki atlı bana karşı geliyordu, onların her ikisini de öldürdüm. Üçüncüsü geldi. O bana ben ona vururken düşdük. Arkadaşlar beni alıp götürdüler. Kendime geldiğimde Harp bitmişti. Hazret-i Ali'nin (kerremellahu vechehu) başka bir kimseye şöyle söylediğini duydum:

— Seni falan yerdeki ağaca asıp şehid edecekler.

Aynen buyurdukları gibi oldu. Demek ki, kendisinin keramet ehli bir Allahın velisi olduğu anlaşıldı. Onun özelliği ve üstünlüğü Kur'anla ve Hadis-i peygamberî ile ortaya çıktı.

80. MENKIBE: Haccâc bin Yusuf, Kümeyl bin Ziyâd'ı (r.a.) çağırdı. Kümeyl yanına gitmek istemedi. Ondan kaçtı. Hacac, Kümeylin bütün akrabalarının vazifelerine son verdi. Kümeyl bunu işitti. «Ben nasıl olsa yaşlandım. Benim sebebimden yakınlarımın mahrum kalması doğru olmaz», diyerek Haccacın yanına gitti. Haccac:

— Ben seni öldürmek istiyorum, dedi.

Kümeyl:

— Zâten ben yaşlandım. Nasıl yaparsan yap. Gideceğim yer Hazret-i Allahın huzurudur. Beni öldürürsen hesabı sorulacaktır. Zâten bana Hazret-i Ali (kerremallahu vechehu) haber vermişti: «Seni Haccac öldürecektir,» buyurmuştu.

Haccâc Zalim arzusunu yerine getirdi. Bu zât-ı muhterem gibi daha nice mübarek insanların ölümüne sebep oldu.

81. MENKIBE: Haccâc bir gün Ebû Türâb'ın, yani imam-ı Alinin (r.a.) yakınlarından birini öldürmek istediğini, ancak bu vesile ile Allah'a yaklaşacağını söyledi. «Hazret-i Ali ile fazla sohbet eden ise Kanber'dir», dedi. Ve Kanberi yanına çağırttı.

— Kanber sen misin? dedi.

Kanber:

— Benim Kanber, söyle, dedi.

— Ebû Talib'in oğlu Ali senin efendin midir? dedi.

— Benim efendim ve koruyucum Hazret-i Allahtır. Benim Reisim ve veli-i nimetim Hazret-i Alidir, dedi.

Haccac:

— Seni öldürmek istiyorum, ne şekilde ölmek istersin, dedi.

— Nasıl istersen öyle öldür, ben de seni kıyamette öldürdüğün gibi öldürürüm, dedi. Hazret-i Ali bana bunu önceden haber vermişti ve: «Seni zulmen öldürecekler,» buyurmuştu.

Haccac da Kanber Hazretlerini gözüne baka baka öldürdü yahut öldürttü.

82. MENKIBE: Hazret-i Ali (Kerremellahu vechehu) Berâ bin Azibe:

— Benim göz bebeğim Hüseyini şehid edeceklerdir. O vakit sen oğluma yardım edemeyeceksin, buyurmuştu.

Hazret-i Hüseyin Şehid edildi. Berâ bin Âzib:

— İmam-ı Ali çok doğru söyledi. Oğluna yardım edemedim, yapamadığıma da çok pişmanım, dedi.

Aynı buyurulduğu gibi çıktı.

83. MENKIBE: İmam-ı Ali (Kerremellahu vechehu) bir yolculuğunda Kerbelâya uğramıştı. Etrafa bakıp ağlayarak oradan geçti. Cenab-ı Mevlâya yemin ederek:

— Burası develerin çökeceği ve insanların şehid edileceği yerlerdir. Ölenler, yani öldürülenler, hesapsız olarak cennete gireceklerdir, buyurdu.

Yanında bulunan Ashap:

— Ya Ali! Burası neredir, dediler.

— Kerbelâ'dır, buyurdu. O zaman bu sözü kimse anlayamamıştı. Çünkü o güne kadar Kerbelâ sözü duyulmamıştı. Hazret-i Hüseyin şehid edilince, o vakit o sözün sırrı meydana çıktı.

84. MENKIBE: Habbe-i Arabî adında bir zat anlatıyor. Bir gün Hazret-i Alinin sohbetinde bulunmuş, ondan bir takım sırlar öğrenmiştim. Diyor ki:

— Hazret-i Ali Kûfe'den asker istemişti. Askerler emri üzerine geldiler. Askerler henüz yanına varmadan mübarek:

— İki bin kişi asker geliyor, dedi.

Râvi diyor ki: «Askerler geldi, hepsini teker teker saydım, aynı çıktı. Ne bir fazla ve ne de bir eksik, çıkmadı.»

85. MENKIBE: Hazret-i Alinin sohbetinde bulunan Habbe-i Arabî anlatıyor: Muaviye ile Hazret-i Ali arasında cereyan eden bir muharebe esnasında bir denizin kenarında konakladık. Bir zât geldi. Hazret-i Aliye selâm verdi. Hazreti Ali bu şahsın selâmını aldı. O zât:

— Ben Şem'un bin Yuhannayım, Şu kilisenin sahibi benim, dedi. Bizim yanımızda Hazret-i İsadan miras kalan bir kitabımız vardır. Arzu ederseniz okuyayım, dilerseniz size vereyim.

Hazret-i Ali (r.a.)

— Oku bakalım, dedi.

Şem'un okumağa başladı. Resulullahın ve ümmetinin vasıflarını anlatıyordu. Sonunda da «Bir gün bu denizin kenarında bir kişi konaklar. Zamanenin Peygamberinin neseb bakımından en yakını o olur. Dünya onun yanında rüzgârın savurduğu külden daha hafifdir. Allah muhabbetiyle ölmek onun için, susuz kimsenin şerbet içmesinden daha tatlıdır. Ona yardım etmek onu sevmek Allahın rızasına ulaşmak için en hayırlı bir vasıtadır,» diye yazılmıştı.

Sonra Şem'un dedi ki:

— Peygamber gönderildi ve devresini bitirdi gitti. Ona iman ettim. Siz burada konakladınız. Yanınıza geldim. Yaşadığım müddet ve öldükten sonra sizinle beraber olacağım.

Hazret-i Ali ve onun yanında bulunanların hepsi ağladılar. Hazret-i Ali:

— Allah'a hamdolsun ki, beni unutulmuşlardan yapmadı. Kitabında beni andı, buyurdu.

Habbe-i Arabî sözüne devamla buyurdu ki:

— Hazret-i Ali Şem'unu bana emanet buyurdu. Kuşluk ve akşam yemeklerinde daima yanına çağırırdı. Muaviye ile muharebenin kızıştığı zaman Şem'unu yanına çağırdı. Nihayet o da orada şehadet şerbetini içti. Hazret-i Ali bizzat Şem'unu kendi elleriyle mezara indirdi.

— Bu bizim ehli beytten birisidir, buyurdu.

Şem'unun Resulullahtan önce de bulunduğu rivayetleri vardır. Fakat Allahın halkettiği Şem'unlar bir değil, iki değildir. Onların sayılarını Allahtan başka kimse bilmez. Hazret-i Alinin en sıkıntılı zamanlarında Cenâb-ı Hak yine bir Şem'un halketti ve onu Hazret-i Aliye yardımcı gönderdi.

86. MENKIBE: Hazret-i Allah, İmam-ı Ali için iki defa güneşi batarken geri döndürdü. Birisi Resulullahın sağlığında idi. Bir takım sahabe-i kiram bu hususu şöyle rivayet ettiler:

Bir gün Fahr-i âlemin yanında kalabalık sahabe oturuyorlardı. Hazret-i Ali de orada bulunuyordu. Cebrâil Aleyhisselâm vahy getirdi. Resulullah vahyin ağırlığından mübarek başını Hazret-i Alinin dizine koyup güneş batıncaya kadar başını kaldırmadı. Meğerse Hazret-i Ali ikindi namazını kılmamıştı. Resulullahın rahatını bozmamak için namazını îma ile kıldı. Resulullah vahyin ağırlığından ifaket bulunca:

— Ey Ali! İkindi namazını kıldın mı? diye sordular.

Hazret-i Ali:

— İmâ ile kıldım, ya Resulullah, dedi.

Resulullah güneşe emir buyurdu, güneş geri dönerek dağın üzerinde durdu. Hazret-i Ali abdest aldı, namazını rahatlık içerisinde kıldıktan sonra yine Resulullahın emriyle güneş battı. Esma Binti Ümeyye buyuruyor ki: «Güneş ikinci defa olarak batarken, tesdere sesi gibi bir ses duyuldu.»

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazret-i Ali ile Babil'e giderken Fırat nehrinden geçmek icap etti. O zaman ikindi vakti idi. Yanındakilerle beraber ikindi namazını kıldılar. Bir kısmı da hayvanlarını sudan geçirmek için meşgul olmuştu. Namazlarını vaktinde kılamadılar. Kılamayanlar arasında Hazret-i Ali de bulunuyordu. Hazret-i Ali ellerini kaldırıp Mevlâya dua etti:

— Yarabbi biz, namazımızı kılmadık, vakit de geçiyor, sen bilirsin dedi.

Cenâb-ı Mevlâ güneşe emir verdi. Güneş geri döndü. Rahatça namazlarını kıldılar, ondan sonra güneş battı, batarken bir ses yaparak battı. Hazret-i Alinin adamları korktular, tesbih ve tekbir getirdiler. (Bu fıkra Şevahidün-Nübüvve adlı eserden alınmıştır.)

87. MENKIBE: Selmân-ı Fârisi (radıyallahu anhu) anlatıyor. Bir yağmurlu günde mescidde bir kısım Sahabe-i Kiramla birlikte Resulullahın huzurunda idik. Birisi geldi. Yüksek sesle selâm verdi. Kendisini göremedik. Resulullah:

— Bu kimse sizin cinnî kardeşinizdir. Selâmını alınız, buyurdu

Hepimiz selâmını aldık. Fahri âlem Hazretleri:

— Sen kimsin? buyurdu.

— Cinnîlerden Şemrah oğlu Arfeteyim, dedi.

Resul-i Ekrem:

— Merhaba, ya Arfete! Allah sana rahmet eylesin, kendi şeklinde görün, buyurdu.

O zaman saçı yüzünü bürümüş kıllı bir kimse meydana çıktı. Gözleri bir tarafta, acayip bir şekilde, ağzı ve bütün azaları insanların azalarına benzemez bir tuhaf vaziyette idi. Bunun şeklini görenler hep korktuk. Hepimiz Resulullah'a baktık. Resulullah'a Arfete ismindeki Cinnî:

— Ey Allahın Resulü! Yanıma Ashabından bir tanesini veriniz İnşaallah kavmimi dine davet eder, sağ salim yine huzurunuza geliriz, dedi.

Hazret-i Fahrî Alem Efendimiz buyurdu:

— Kim ki, bu Arfete ile giderse, cennet ona vacibdir, buyurdu.

Hiç kimse bununla gitmeğe cesaret edemedi. Resulullah bu dâveti üç defa tekrarladı. Yine kimse cesaret edemedi. Ondan sonra Hazret-i Ali ayağa kalktı:

— Ey Allahın Resulü! Emir buyurursanız, bu hizmete ben gideceğim, dedi.

Resulullah, Arfete'ye:

— Harre denen yerde bekle. Ben sana en inandığım ve sana haberleri olduğu gibi anlatacak birisini gönderirim, buyurdu.

Vak'ayı anlatan Selmânı Farisi buyuruyor ki: Arfete gözden kayboldu. O günün yatsı namazını kıldıktan sonra Resulullah buyurdu:

— Yâ Selmân, Yâ Ali, benimle beraber gelin.

Arkalarına katıldık, Harre denen yere geldik. Koyun kadar bir deveye Arfete binmiş, at boyunda bir deveyi de elinde tutuyordu. Hazreti Aliyi büyük deveye beni de onun beline bağladı.

— Ey Selmân, Ey Ali demeyince gözlerinizi açmayın. Allahı zikredin, duyduğunuz seslerden korkmayın, hayvandan inmeyin, buyurdu.

Oradan vedâ edip ayrıldılar. Resulullah Hazret-i Ali'ye dönerek bir takım şeyler söyledi. Arfete bize yol gösterdiği halde sabaha kadar koşarak gittik. Hazret-i Ali bana in, dedi. İndim, gözümü açtım, susuz, otsuz ve ıssız bir sahaya geldik. Hazret-i Ali imam oldu. Biz cemaat olduk. Sabah namazını kıldık. Namazı kıldıktan sonra cinniler etrafımızı sardılar. Gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Çok çeşitli ve korkulu şekillere bürünmüş olan bu cinniler her tarafımızı sarmıştılar. İmamı Ali bunlara hiç iltifat etmiyordu. Sabah namazından sonra güneş doğup yükselinceye kadar tesbihu takdis eyledi. Allah'a hamdü senada bulundu. Ondan sonra cinleri İslâm'a dâvet buyurdu. Aralarında tek başına yaşayan (İFRİT) itiraz etmeğe kalkıştı.

— Ey Ali! Büyüklerimizin dını batıl mı demek istiyorsun? Bu dediğin olmaz, diyerek inat etti.

Hazret-i Ali:

— Biz hak yoldayız. Sen Kur'an-ı Kerime inanmıyorsun, buyurdu.

Yüzünü gökyüzüne doğru çevirip İsm-i Âzam'ı okudu.

— Ey Allahım, bunların inat edenlerini gökten ateş indirip yak, diye niyazda bulundu.

O anda Allahın izniyle bir zelzele oldu. Gök yüzünden bir ateş düştü, inat edenleri yaktı, yok etti. İnatçılar ve inanmıyanlar hepsi yüz üstü düştüler. Ben dahi düştüm, tahammül edemedim. Bir süre sonra kendime geldiğimde bir kısım cinnîleri ateşin yaktığını gördüm. Üzerlerine dumanın nasıl koştuğunu seyrettim. Bir zaman sonra üzerlerinden duman uzaklaşmıştı. Hazret-i Ali sağ kalanlara şöyle hitap buyurdu...

— Ey cin topluluğu! Şemrâh oğulları, biliniz ki, artık zaman Hazret-i Muhammed Mustafanın zamanıdır. Hazret-i Allah inatçı olanlarınızı ateş ile yaktı. İslâm'a geliniz. Yeryüzü zulüm ile dolsa yine adaletle hükmedilecektir, buyurdu. Resulullahı medhedip mucizelerini teker, teker kendilerine anlattı. Hazret-i Alinin keskin konuşmasına ve derin ilmine hayran olan cinler Allah'a boyun büküp Resulullah'a îman ettiklerini anlatarak:

— Allah'a, Resulüne inandık, senin bütün sözlerin yerindedir.. Seni yalanlamıyoruz, dediler.

İmanlarını tazelediler. Selmanı Farisi (r.a.) ifadesine devamla diyor ki: Artık vakit akşam olmuştu. Arfete yine hayvana bindi ve bizi aldı döndü. Sabah olmadan Harreye geldik. Sabah namazını Resul-i Kibriyanın arkasında kıldık. Bizi görünce, Allahü Teâlâya hamdü senada bulundu. Ve şöyle buyurdu:

— Ey Ali! Cin halkını nasıl buldun? dedi.

Hazret-i Ali:

— Ey Allahın Resulü! Hayır dualarınızın bereketiyle Allah'a îman edip, Resulüne uydular. İman nuru ile nurlandılar. Doğruyu kabul etmeyenler cezalarını çektiler. Gökten gelen ateşle yandılar, kül oldular, dedi.

Resulullah:

— Allah'a hamdolsun ki, artık onlardan kıyamete kadar bu korku gitmez, buyurdu.

88. MENKIBE: Ebû Hüreyre (R.A.) rivâyet ediyor: Bir gün Fahr-i âlemin huzuruna vardım. Bir tabak hurma önlerinde bulunuyordu. Mübarek avuçları ile bir avuç hurma bendeniz fakire verdiler. Saydım hurmalar yetmiş üç tane idi. Sonra Hazret-i Alinin yanına gittim. Onun yanında da bir tabak hurma vardı. Bana baktı ve güldü. Kendisi bir avuç hurma bana verdi. Bu hurmaları saydım, onlar da tam yetmiş üç tane geldi. Resulullahın yanına gidip bu hayretimi belirttim. Resulullah buyurdu:

— Ey Ebâ Hüreyre! Sen bilmez misin ki, Ali'nin eli benim elimdir. Adalette beraberdir, buyurdu.

⁂

Bir gün İmam-ı Ali kapısının önünde birçok kimselerin olduklarını görür. Kanberden bunların kimler olduklarını sorar. Kanber:

— Ey Mü'minlerin Emîri! Bunlar sizi sevenlerdir, diye cevap verdi.

Hazret-i Ali:

— Hayret, bunların yüzünde bana karşı sevgi alâmetleri yoktur, buyurdu.

Kanber:

— Ey Allahın Arslanı! Sizi sevenlerin yüzleri nasıl olur? dedi.

Hazret-i Ali:

— Mideleri boş, bedenleri et ve yağdan mahrum, zaif, dudakları susuzluktan ağarmış kimselerdir, buyurdu.

89. MENKIBE: Enes bin Mâlik (Allah ondan râzı olsun) rivayet ediyor:

Biz bir ara Ashab-i Kiramla birlikte Resulullahın huzurunda bulunuyorduk. Hazret-i Ali (r.a.) içeri girdi. Resulullah baktı ki, Hazret-i Aliye oturanlar arasından kim yer verecek, ona hürmet edecek. Kalktı Hazreti Ebûbekir Aliye ver verdi. Hazret-i Ali kendisine gösterilen yere oturunca, Resulüllahın yüzünden süruru ve neş'esi belli oldu. Hazret-i Ebûbekire dönerek:

— Ey Ebâbekir! Üstün evsafa sahib olan üstün evsafa sahib olanı bilir, buyurdular.

Ve Hazret-i Ebûbekir'i bu hareketinden dolayı tebrik ettiler.

90. MENKIBE: Fadl bin Salim (r.a.) anlatıyor. Bir gün Hazret-i Ali çarşıdan bir gömleklik alıp terziye gidip:

— Bunun kolları uzundur, kısaltın, buyurdu.

Terzi:

— Kesemem, zira kesince kusurlu olur, dedi.

Hazret-i Ali:

— Sen kısalt, dediğimi yap, ayıbı benimdir, dedi.

Terzi ısrar üzerine kolu kısalttı. Hazret-i Alinin kim olduğunu bilmeyen terzi:

— Bu insan her halde delirmiş, dedi.

Hazret-i Ali bu terzinin sözünü duyunca, sevindi. Allaha hamdü senada bulundu. Yanında bulunanlar bunun sebebini sordular. Cevabında buyurdu ki:

— Bir gün Hazret-i Muhammed Mustafadan duydum: «Bir adama deli denmedikçe, îmanı tamam olmaz», buyurdu. Terzinin sözüne nasıl hamd etmeyeyim. Benim îmanıma şehadet eyledi.

Amr bin Kays (r.a.) bildiriyor: Bir gün Hazret-i Ali Efendimizin üzerinde birçok yamalar vardı.

— Ey Allahın sevdiği veli kul, bu kadar hazineler elinde iken, niçin böyle eski elbiseler geyiyorsun, bu uygun bir şey değil, dediler.

Cevabında:

— Müslümanlar bize uysun, kalblerinde inanış bulunsun, huşu ve inkisar hasıl olsun ,bize yamalı giymek uygun olur, buyurdu.

91. MENKIBE: Bir gün Peygamberimiz, Hazret-i Alinin binek devesini tutana:

— Ali senin elinde şehid olacaktır, buyurdular.

Bu şahıs çok üzülüp, ağlayarak Hazret-i Alinin huzuruna geldi. Tazarrü ve niyaz ederek:

— Ey Ali! Kanım sana helâl olsun. Beni hemen öldür, dedi.

Hazret-i Ali:

— Bu sözü söylemene sebep nedir? dedi.

— Resul-i Ekrem Hazretleri «Alinin şehadeti senin elinde olacaktır, buyurdu. Bu fenalık benden zuhur etmektense, senin zülfikar kılıçınla ölmeyi istiyorum. Böylece dünyada ve ahirette yüz karalığından kurtulmuş olurum.

— Allah'ın buyurduğu emri kimse değiştiremez. Ne emretmişse olacak, kader meydana çıkacaktır. Allah bana şehid olmak elbisesini giydirdiği halde ben bu elbiseyi çıkarabilir miyim? Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, benim şehid olacağımı bana kendisi söyledi. Onun sözü aynen meydana çıkacak, bunu kimse önleyemez. Bu müjde ile kalbim hoştur. Sen de kalbini hoş tut. Bu sırrı gizlemek lâzımdır. Kimseye açma. Ben sana bundan daha iyi işfaatta da bulunabilirim.

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hazret-i Ali'ye birçok hikmetler dolu nakillerde bulundu.

92. MENKIBE: Lübâbül - Elbâb adlı kitapta yazılıdır: Muhammed bin Cerîr Taberi diyor ki: Hazret-i Ali (kerremellahu vechehu) Nehrivan harbini tamamladıktan sonra Abdurrahman bin Mülcem, Pi-

rek bin Abdullah ve Amr bin Ebî Bekir adındaki üç haricî birçok kimsenin öldüğü bu muharebeden, korkmuşlardı. Aralarında kanın dökülmesine sebep olan Hazret-i Ali, Muaviye ve Amr bin As'ı öldürmeğe karar verdiler. Ancak bu vesile ile islâm'a ârız olan fitneyi önlemeğe hak kazanabileceklerine inandılar. Bu esnada: «Biz öldürülürsek, yine sevap alırız», dediler. «Çünkü Müslümanlığı fitneden kurtarmış olacağız, İslâmı kuvvetlendirmiş sayılırız», diyorlardı.

Abdurrahman bin Mülcem Hazret-i Ali'ye, Amr bin Ebî Bekir Amr İbni As'a, Pirek de Muâviye'ye yeterim, dediler. Aralarında karar yaptılar. Onlar aynı gün ve saatte bu işi yerine getireceklerdi. Yâni menfur katillik işini yerine getireceklerdi. Abdurrahman bin Mülcem, Hazret-i Aliyi, Pirek Muaviyeyi, Amr bin Ebî Bekir de Mısır'a Amr İbn-i As'a doğru gittiler. Her biri biner dirhem karşılık ve zehirli kılıçlarını alıp bu işi yapmağa azmettiler.

Muaviye namâz kılmaya gelmişti. Pirek kılıçıyla vurdu. Muaviye düştü. İnsanlar Pirek'i yakaladılar. Muaviye Pirek'e:

— Ey Pirek böyle iş yapmağa niçin teşebbüs ettin? dedi.

Pirek, üç arkadaş aralarında karar aldıklarını, her biri ayrı ayrı vazife ile vazifelendiğini söyledi. Muaviye emretti, Pirek öldürüldü. Doktor geldi, Muaviyeye:

— Yaranız zehirli kılıç tesiriyle olmuştur. Üç şeyi seçmeniz gerekmektedir. Yâ ölümü seçersin, yahut ağrısına sabredersin veyahut sana bir şerbet veririm. İyileşirsin, ancak artık çocuk yapamazsın, dedi.

Muaviye:

— Ölümü tercih edemem, ıstıraba da dayanamam, ancak bir çocuğum var. Onunla kanaaat ederim. Şerbeti içeyim, dedi. Ve ondan sonra iyi oldu. Ondan sonra Muaviye Cum'a namazına çıktı ve ondan sonra Halifeler için Cum'aya maksure yapıldı. Maksure âdetini evvelâ Muaviye icat eyledi. Halifeleri düşmanca öldüren kişilerin hilelerini önlemek için kurulan bir korucu müfrezesi demektir. İlk defa Sultanların korunmasını meydana çıkaran Muaviye oldu.

Amr bin Ebî Bekir'i, Amr İbni As'ın huzuruna çıkardılar. Amr İbni As, yanındakilere emir buyurdu ve bu münafık da öldürüldü.

Bazı âlimler Hazret-i Alinin şehid olması hakkında dediler ki: Nehrivan muharebesi bitince dört bin Hâricîden dokuzu Kûfeye kaçarak kurtulabilmiştik. Kaçanlar Kûfe'ye gelince, şehirde bir feryadü figân koptu. Abdurrahman İbn-i Mülcem yolda giderken, bir ölü

evinden ağlama sesleri duydu. Harbde babasını ve kardeşini kaybetmiş Kutâm adında bir kadının peşine düştü. Yanına sokularak:

— Kocan yoksa seni şu evsafta bulunan bir kimse istiyor, ne dersin? dedi.

Genç kadın:

— Tabî râzı olurum. O kadar ki, benim akrabam ve yakınlarım vardır. Bunların müsaadesini almam icap eder, dedi.

İbn-i Mülcem:

— Haklısın, dedi. Kadın ilerledi bir eve gireceği zaman İbn-i Mülcem tâkip etti. Kadın bir eve gireceği zaman İbni Mülcem'e:

— Sen dışarda dur, ben seni çağırınca, gelirsin, dedi. Kadın içerde süslendi. Kokular süründü. Evdekilere:

— Mülcem bana bakınca siz perdeyi kapatın, dedi. Mülcem geldi. Kadının süslendiğini görünce ona son derece âşık oldu. Kadın hemen açılan perdenin arakasına girdi. Mülcem arzuladı. Kadın:

— Sen benim mihrimi veremezsin, dedi.

İbn-i Mülcem:

Ne miktar istiyorsun, dedi.

Kadın:

— Safî üç bin dirhem ile iki çalgıcı câriye ve Ebû Tâlibin oğlu Ali'nin öldürülmesini istiyorum, dedi.

İbn-i Mülcem:

— Gümüş ve câriye kolay, ancak Hazret-i Alinin öldürülmesi güçtür. Çünkü ben onun yanında çok kaldım ve onun nimetlerini yedim .Bu işi yapamam, dedi.

Kadın:

— Bana talip isen bunları yerine getireceksin, dedi. İbn Mülcem:

— Bir defa vurmak yeter dersen olur.

Kadın zehirli kılıcı ona verdi. İbni Mülcem aldı ve gitti. Ramazanın rivayetlere göre on üçüncü günü idi. Oğulları Hazret-i Hasanla ve Hüseyinle oturuyordu.

Hazret-i Ali evlâdlarına sordu:

— Bu gün ramazan-ı şerifin kaçıncı günüdür?

Oğulları:

— On üçüncü günüdür, dediler.

— Kaç gün kalıyor? buyurdu.

— On yedi gün kaldı, dediler.

— Elbette yüzüm başımın kanı ile sulanacak, buyurdu.

İbni Mülcem için:

— Ben onun dünyaya bol bol doymasını isterim, o benim ölümünum hazırdır, dedi.

Bunu duyan İbni Mülcem Hazret-i Alinin huzuruna çıktı:

— İşte vücudum, işte bütün âzalarım, istediğini kes, sana boynum hazırdır dedi.

Hazret-i Ali:

— İki Cihan serveri Muhammed Mustafa Hazretleri bana bildirmiştir. «Seni Beni Murad kabilesinden birisi öldürecektir», buyurmuştu. Ben hata yapmamış kimseye cezâ veremem, buyurdu.

Ramazan-ı Şerifin yirmi üçüncü günü oldu. İbni Mülcem Hazret-i Alinin evinde misafir kalmıştı. Sabahleyin Hazret-i Ali namaza kalkmıştı. Evlerinde bulunan bir kaz bağırmağa başladı.

— Bağırmaları ağlamalar tâkip eder, dedi. Hazret-i Ali bu kinayeli sözü söyleyince, Hazret-i Hasan:

— Baba bu nasıl bir söz, niçin böyle söylersin? dedi.

Hazret-i Ali:

— Hiç şüphe yoktur ki, bu mübarek ayda katl olunacağım. Kalbim buna şehadet ediyor, dedi.

Evinin kapısını açtı, bir çivi elbisesine takıldı ve elbisesini yırttı. Mübareğin gönlü sıkıştı. ve doğru mescide vardı.

خَلُّوا سَبِيلَ الْمُؤْمِنِ الْمُجَاهِدِ فِي اللهِ لَا بَعْدَ غَيْرِ الْوَاحِدِ

«— Allah yolunda mücahede eden, bir olan Allahdan başkasına ibâdet etmeyen mü'mine yol açınız», buyurarak halkı uyardı. İbni Mülcem o zamanda kadınla beraber idi. Müezzinin sesini duyunca, kadın:

— Kalk işini tamamla, ondan sonra gel neş'e ile işini yaparsın,

dedi. Resul-i Kibriya sallallahu aleyhi ve sellemden duydum. Şöyle buyurdu:

إِنَّ أَشْقَى الْأَوَّلِينَ عَاقِرُ نَاقَةِ صَالِحٍ وَأَشْقَى الْآخِرِينَ

قَاتِلُ عَلِيٍّ

«Evvel gelen şakilerin en kötüsü, Sâlih Aleyhisselâm'ın devesini öldürenler, sonra gelenlerin en kötüsü de Alinin kâtilleridir», dedi.

İbn-i Mülcem kalktı ve kılıcını kuşandı. Kendisini uyuyanlar arasında gizledi. Hazret-i Ali Efendimiz sabah namazından mihraba geçti. İki secde arasında iken, İbn-i Mülcem Hazret-i Alinin başına bir kılıç indirdi. Hazreti Ali düştü bayıldı. İfaket bulduktan sonra tekrar namazı tamamladı. Başka bir rivayete göre, Hazret-i Hasan babasının yerine geçti ve namazı kıldırdı. Hazret-i Ali düştükten sonra halk katili aradı. Hazret-i Ali:

— Beni vuran adam, şimdi şu kapıdan içeri girecektir, dedi.

Bütün yollar tutuldu, Hazret-i Alinin târifi üzerine kapıyı tuttular.

İnsanlardan bir tanesi İbni Mülceme:

— Hazret-i Ali'yi sen mi vurdun? dedi.

Evvelâ inkâr etti. O menfur adamı yakalayıp Hazret-i Alinin huzuruna getirdiler. Hazret-i Ali ona:

— Ey bedbaht herif bu işi niçin yaptın? Çocuklarımı yetim koydun, İslâmın belini kırdın, müslümanları öksüz bıraktın, buyurdu.

İbni Mülcem, hiç bir şey demedi. Sükûtu ihtiyar etti. Hazret-i Ali:

— Ben ölünceye kadar bu adamı hapse atın.

Hazret-i Hasan, Hüseyin ve Muhammed Hanefiyi yanına çağırdı onlara bir takım vasiyetlerde bulundu.

— Esirlerinize yemek verin, buyurdu.

Kızı Ümmü Gülsüm, ağlayarak hapishaneye vardı. İbni Mülceme:

— Bu gün babam iyidir, yarın seni de öldürürler, dedi.

İbni Mülcem:

— Madem iyidir, sen niçin ağlarsın? Sonra baban iyi olmaz. Çünkü o kılıç zehirli idi ,zehirli suya batırıldı.

Ümmü Gülsüm kızarak dışarı çıktı. Ramazanın yirmi üçüncü günü idi.

Hazret-i Ali kızına dışarı çıkıp kapıyı kapatmasını emretti. Hazret-i Hasan da kapıda ağlıyordu. «Hazret-i Muhammed, Hazret-i Ebubekir, Ömer, Osman vefat etti. Hepsi bu âlemden ayrıldı. Hazret-i Ali de onlara katıldı. O da vefat etti,» diye Hazret-i Hasan içerden bir ses duydu. Hemen kapıya yüklendi. Baktı ki, cidden mübarek babası Hazret-i Allah'a kavuşmuş, Şehadet derecesine ulaşmış.

Hazret-i Hasan ile Hüseyin, babalarını yıkadılar, Muhammed bin Hanefi de suyu döktü. Her üç evlâd babalarının hizmetini yerine getirdiler. Resulullahtan kalan mübarek kokuyu kendi üzerine saçtılar ve kendisini bir rivayete göre Kûfe'deki mescidine defnettiler. Ertesi gün İbni Mülcem öldürüldü. Ondan sonra Hâriciler toplanıp İbni Mülcem'in cesedini mezardan çıkarıp yaktılar, kül ettiler. Ve küllerini rüzgâra verdiler.

Bu mübarek zâtın şehid olma vak'ası hicretin kırkıncı yılına tesadüf etmektedir. Ramazanın ya yirmi üçü veya on yedisi olduğu rivayet edilmektedir. Kendisi şehid olduğu vakit altmış üçüncü yaşta bulunuyordu. Dört yıl on ay halifelik yaptı. Rivayete göre dokuz kadar aile aldı. Hazret-i Fâtıma hayatta iken onun üzerine başka kadın almadı. Onun ölümünden sonra diğer aileleri aldı. Hasan ve Hüseyin adındaki çocuklarından başka Muhsin adında bir küçük çocuğu da vefat etmişti.

Âlimlerin bildirdiklerine göre, Hazret-i Ali Resulullahla beraber bütün muharebelerde bulundu. Hiç birinden geri kalmadı. Bir Tebük muharebesinde bulunmadı. Resulullahın emriyle Medine-i Münevverede Resulullahın vekâletini ifa buyurmuştu. Annesi Fâtıma binti Esed bin Haşim idi. Müslümanlığa girmişti. Mekke'den Medine'ye hicret edip orada ölmüştü. Namazını Resulullah kıldırmıştı. Onun hakkında: «Bu benim annemdir,» buyurdu.

Hazret-i Alinin cenaze namazını oğlu Hazret-i Hasan kıldırdı. Bütün tefsirler, Hazret-i Alinin Resulullah gibi altmış üç yaşında iken vefat ettiğini söylüyorlar. Zaten Ebubekir ve Ömer de aynı yaşta idiler. Hazret-i Alinin yüzüğünde «Lâ ilâhe illallahül - Melikül - Hakkul - mübin» yazılı idi. Mevlâ ruhunu şâd etsin, bize de şefaatını nasip buyursun.

93. MENKIBE:

HAZRET-İ ALİNİN ÂDETLERİ HAKKINDADIR.

O mübareğin âdetleri hep İslâmî âdetler idi. Hayırlı işlerin öncüsü ve iman dâvalarının savunucusu idi. Bilhassa Hz. Ali Namaza durduğu vakit öyle bir huşu ile Hakkın divanına dururdu ki, dünya yı-

kılsa haberi bile olmazdı. Rivayetlere göre muharebelerden birisinde Hz. Alinin ayağına bir mızrak girdi, bir türlü alamadılar. Kendisi kıbleye döndü Râbbi ile başbaşa gelince öyle bir huzura daldı ki, mızrak çıkarıldı da kendisi onun ağrısını hiç hissetmedi. İşte böyle bir huzur ile namaza dururdu.

İbni Mülcem, mübareğin namazdaki kemalini bildiği için menfur cinayet saatını namaza isabet ettirmiştir.

94. MENKIBE: Rivayet olunduğuna göre, Allah'ın emriyle Nuh Aleyhisselâm gemiyi yapıp, üç tahta arttığında:

— Yarabbi, bu üç tahtayı ne yapayım? diye sordu.

Cenâb-ı Hak şöyle buyurdu:

— Yâ Nuh! Benim bir has kulum var. İsmi Alidir. Ahir zaman Peygamberi Muhammed Mustafanın amcasının oğlu olacaktır. Bu üç tahtayı ona tabut yapacaklar, başka işe kullanılmayacaktır.

Allahın emri üzerine o tahtalar bir kabre konuldu. Melekler o kabri ziyarete giderlerdi. Hz. Ali öldüğü zaman o kabre konuldu. Ancak Hz. Alinin kabri hakkında kesin bir bilgimiz yoktur.

Başka bir rivayete göre, Hz. Muhammed Mustafa Efendimiz:

— Ya Ali! Ben bir sır biliyorum. Onu bana Cebrâil söyledi. Sana bu sırrı söylüyorum: Senin mezarın Nuh Aleyhisselâm zamanında kazılmıştır. Kazılan yeri ben bilmediğim gibi mahlûkat içinde Allahtan başka da kimse bilmez. Vasiyet et Hasan ve Hüseyine: «Ben Öldüğüm vakit beni bir deve üzerine bindirin, Kûfe kapısına kadar götürün. Ondan sonra arkanıza bakmadan geri dönün», diye vasiyet yap, buyurmuştur.

Hazret-i Ali:

— Onlar bana: «Biz senin kabrinin yanına kadar geleceğiz,» derlerse ne yapayım?

— Onlara de ki: «Bana müsaade yoktur. Sizin kabrime kadar gelmenize imkân yoktur.»

Hz. Hasan ve Hüseyin yapılan vasiyet üzerine babalarını yıkadılar, kefenlediler ve deve üzerine bindirdiler, giderlerken Kûfe Kâpısına yaklaştıklarında, başka bir deve geldi, önlerine çöktü. Hz. Alinin cenazesini o deveden alıp gelen devenin üzerine bindirdiler. O deve gözden kayboldu. Onlar da geri döndü geldi.

Sabahısı gün, Kûfe halkı cenazeyi kaldırmak ve ona lâzım gelen hürmeti göstermek için toplandılar. Bakdılar ki, Hz. Ali akşam varacağı yere varmış. «Neden bize haber vermediniz?» dediklerinde: «Babamız bize böyle vasiyet etti ve vasiyeti üzerine akşam üzeri kendisini uğurladık,» dediler. Bu şekilde Hz. Ali'nin cenazesi yapılmadan, kalabalık birikmeden kimsenin haberi olmadan, aynı vasiyeti üzerine Hakkın arzu buyurduğu istikamete doğru götürüldü. Ve Hakkın Rahmet kucağına emanet olundu.

95. MENKIBE: Rivayet olunduğuna göre, Hz. Alinin mezarı yeryüzü ile aynı seviyede kapatılmıştır. Nitekim Harun Reşid, (Arneyn) semtinde avlanıyordu. Ceylanlar da o tarafa akın etmişlerdi. O tarafta bulunan ceylânlara köpek saldıklarında, hepsi geri gelirlerdi. Bunun sebebi oradaki yaşlılardan soruldu. Aldıkları cevapta: «Hz. Alinin kabri şerifleri orada olduğu rivayeti vardır», derler. Harun Reşit bu söze inandı ve her sene gelir, orayı ziyaret ederdi.

96. MENKIBE: Hz. Ali (keremellahu vechehu) buyuruyor: Bir akşam Fahr'î Kâinat Efendimizi rüyamda gördüm.

— Ey Allahın Resulü! Ümmetinden bana gelen bu sıkıntılar, meşakkatler nedir? dedim.

«— Onlara duada bulun» dediler.

Hz. Ali şu duayı yaptı:

— Ey benim Rabbim! Bana onlardan iyi karşılık ver. Başlarına benden daha az faideli olanı gönder.» buyurdu.

Aynı gün duası kabul oldu ve o gün şehid edildi.

97. MENKIBE: Hz. Hüseyin anlatıyor:

— Babam vefat ettiğinde bir ses işittik: «Hz. Muhammed gitti; vasisi şehid oldu. Bu ümmeti kim muhafaza edecektir?» Başka birisi cevap olarak:

— «Onların izinden giden ve Resulullahın ahlâkı ile ahlâklanan kimseler onları koruyacaktır», dedi. Ses kesilince içeri girdik. Babamız yıkanmış ve kefenlenmiş bir halde bulduk. Nâmazını kılıp defnettik.»

98. MENKIBE: Hz. Ali, Oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Efendilerimiz'e yaptığı vasiyetinde şöyle demişti:

— Ben öldüğümde beni tabuta koyarsınız, ondan sonra dışarı çıkarırsınız. Beni (Arneyn) semtine götürürsünüz. Hangi yerde ışık görülürse, beni oraya gömünüz.

Yaptığı vasiyeti aynen yerine getirildi. (Bu fıkra Şevahüdün-Nübüvve adlı eserden alınmıştır.

99. MENKIBE: Hz. Ali Efendimizi evlâdları defnettikten sonra geri döndüler, yolda bir fakire tesadüf ettiler. Fakir inliyordu. Bunun sebebini Hz. Hasan ve Hüseyin fakire sordu.

«— Burada benim bir koruyucum vardı. Bana çok bakardı ve bana Allah için sana yardım yapıyorum, şan ve şeref için değil» diyordu.

— Sana yardım eden şahsın ismini biliyor musun? dediler.

— Hayır bilmiyorum. Yalnız, kendisi durmadan tesbih ile meşgul oluyordu. O kadar ki, iki gündür o zât-ı Muhterem yanıma gelmedi, benim işim çok fenâ oldu. O zât durmadan tesbih getirirdi. Onun tesbihine meleklerin cevap verdiklerini duydum. Kendisine kapının ve duvarların tâzim ettiklerini hissederdim. Kendisiyle oturduğum zaman ne kadar zevklendiğimi sezince:

«— Fakir fakir ile, miskin miskin ile oturur», derdi.

Hazret-i Hasan ve Hüseyin hemen ağlamağa başladılar. Ve dediler ki:

— Bu söylediğin alâmetler bizim biricik babamız Hz. Alinin hali idi.

Fâkir:

— Şimdi nerde O mübarek?

— Onu bir yaramaz insan şehid eyledi. Şimdi onun cenazesinden geliyoruz.

— Ey evlâdlarım! Büyük dedenizin hürmeti için, beni onun kabri şerifine götürünüz, dedi. Onlar da onu alıp gittiler. Melhuz mezarının üzerine Fâkir:

— Ey Benim Rabbim, bu kıymetli kabrin sahibinin hürmeti için, beni bu dünyada yalnız bırakma, beni bu mübarek kabir sahibinin hürmetine ona ulaştır.

Duası kabul oldu ve ruhu rahmet-i Rahman'a kavuştu.

Katre deryaya ittisal etti.
Zerre hurşide intikal etti.

(Damla denize karıştı, zerre güneşe erişti.)

Hz. Hasan ve Hüseyin bu fakirin de techizü tekfinini yaptılar ve onu da oraya defnettiler.

100. MENKIBE: Hz. Hüseyin menakıbi Hakkındadır:

Herkesin bildiği üzere Hz. Hüseyin (Radiyallahu anhu) Kerbelâda şehid edilmeden evvel yakınlarının şehid edildiğini gördü. Oğlu Zeynel Abidini yanına çağırdı. Dedesinden ve babasından kendisine kalan emanetleri ona verdi. Kendisinin artık bu hengâmeden kurtulamayacağını, Cenab-ı Vacibü'l-Vücud'a sığınmadan başka çıkar yol olmadığını söyledi.

Ezeli dostuna gideceğini sezince, en iyi elbisesini giydi. Şehidlerin Reisi bulunan Hz. Hamzanın kılıcını kuşandı ve harb meydanına atıldı. Gitmeden önce çoluk çocuğu ile vedâlaştı. Doğru harp meydanına girdi.

Orada Yezidin ordusu hazır bulunuyordu. İki taraf birbirine girdi. Harb o kadar şiddetlendi ki, Hz. Hüseyin ok yağmuruna tutuldu. Hücuma kalkacağı vakit, bir toz hücumu oldu. Her taraf karanlık oldu. O esnada heybetli ve acayip bir kimseyi gördü. Başı merkebe ayakları Arslan'a benziyordu.

— Dedene, babana ve sana selâm olsun! dedi.

Ve Hz. Hüseyinin bindiği atın tırnağını eğildi öptü. Hz. Hüseyin o kimsenin selâmını alıp:

— Ey iyi niyetli şahıs, sen kimsin? bu ıssız yerde bana arkadaş oluyor, benimle dertleşiyorsun, dedi.

O şahıs:

— Allahın Resulünün sevgili kızının oğlu! Ben dünyâda Cinnilerin başıyım, bana (Zafer) derler. Pak olan ve son Peygamber bulunan dedeniz zamanında müslüman oldum. Sevgili babanın bağışlamalarındanım. Sen benim efendimin oğlusun. Sana karşı gelenlerle beraber muharebe etmeğe geldim.

Hz. Hüseyin:

— Babam hangi vakit seninle buluştu? dedi.

Zafer:

— Müslümanlığı kabul ettiğim sıra diğer cinler benimle muharebe ettiler. Bana galip geldiler. Beni esîr alıp öldürecekleri zaman, bütün askerlerimle birlikte Hazret-i Allah'a niyazda bulundum. O za-

man büyük dedeni şefaatçı gösterdim: «Ey Allahım! Bu kadar mü'min kullarını kâfirlere kırdıracak, sana Allah diyecek kimse bırakmıyacaksın, bize yardımını esirgeme», dedim. Ve ağladım. Umulmadık bir taraftan bir ses işittim:

— Hz. Muhammedin Ashabları arasında çok kuvvetlilerinden birisi Basraya gitti, onu çağır», denildi. Ben de kim olduğunu bilmeden yüksek sesle üç defa: «Ey Resûlün Ashabı! Allahın yardımı ile imdadımıza koş!» diye çağırdım. Derhal yüksek bir zat geldi. Hiç fırsat vermeden bütün cinlerin imansız kısımlarını kesdi. Böylece bu âcizi onların zulümlerinden kurtardı. Ondan sonra yanına gidip mübarek ayaklarına kapandım, kim olduğunu sordum. «Hz. Muhammed Mustafanın Ashabından Aliyim», buyurdu. Oradan doğru Basra şehrine döndüler.

Hz. Hüseyin (radıyallahu anhu) şöyle dedi:

— Ey Zâfer! Bu yaptığın şehadetinden çok memnun olduk ve sana inandık, eğer insan kılığına girebilirsen müsaade edelim buyur harbe gir, dedi.

— İnsan şekline girmeğe imkan yoktur.

— Madem insan suretine girmeniz mümkün değil, o halde bu şeklinizle ben bir hayli insanın kırılmasına da razı olamam.

Zâfer ağlayarak oradan ayrıldı.

Hadika'da nakledilen rivayette, Hazret-i Hüseyin (r.a.):

— Sizin vücudunuz çok naziktir. İnsanlarla muharebe etmeniz doğru olmaz, bu zulüm olur. Ben zulmü sevmem, dedi.

Zâfer adındaki Cin de ağlayarak oradan ayrıldı. Döndü bir de:

— Ya Hüseyin, insan suretine girelim öyle harb edelim, zira Bedir muharebesinde öyle yapmıştık, dedi.

Hazret-i Hüseyin (r.a.) bunlara şöyle cevap verdi:

— Resulullah'a Bedir muharebesinde şehid olma sözü verilmemişti. Kurtulması için ve İslâmın üstünlüğü için yardım edilmesi gerekiyordu. Onun için Allahü Teâlâ meleklerine yardım yaptırdı, cinlerini de seferber hale koydu. Fakat ben, Allah'a kavuşacağıma dair bana ilham geldi. Bir saat için dostlarımı sıkıntıya koymayı istemem, buyurdu.

Bunun üzerine Zafer adındaki cin ağlayarak ayrılmış oldu. Sonra toz dağıldı, aydınlık oldu. Hazret-i Hüseyin kemal-i vecd ile harb meydanına çıktı.

Kendisinin bir intikam hissi bulunmuyordu. Çünkü kendisine yardım yapalım teklifinde bulunanlara söz vermiyor:

— Ben Rabbime kavuşacağımı anladım, bana ilham olunduğu için bir saatlik ömrüm yoluna bu insanları kırdıramam, diyordu.

İşte bu hâdise de gösteriyor ki, Hz. Hüseyin elinde bulunan imkânları seferber etmedi. Hakkın emrine boyun eğdi. Gerçi harb meydanında dövüştü. Fakat, işi çok inada bindirmedi. Allahın dediğini yaptı ve Allah'ın emri üzerine şehadet mertebesine ulaştı. Mevlâ ruhunu şâd, kabrini pürşâd eylesin. Bizi de şefaatına mazhar buyursun. Amin!

101. MENKIBE: Bu menkıbe Siyer'den manzum olarak nakledilmiştir.

Vaktidir ey bülbül-ü gâfil uyan
Bir nazar kıl aç gözün tâ bil ıyan
Kim senin bağın değildir iş bu yer
Her kimi kim besler ise işbu yer (1).
İşte kim gel var gülistanın senin
Can ilinde taze bostanın senin.
Sa'y kıl kim iresin ol gülşene
Himmetini bağlama bu külhana.
Hayfdır (2) bu cifeye aldanmağıl
Sen seni bu yerde kala sanmağıl.
Ey perişan dil oturma dilfigâr (3)
Söyle bu söz senden ola yâdigâr
Siyreti ol kim rivayet eyledi
Bunu bu resme hikâyet eyledi
Râvi eder: «Bir Yehudi var idi
Leşkeri (4) çok ve adı Şa'yâ idi.
Var idi bir kal'ası yavlak (5) ulu
Kim iki kat yazu muhkem yapulu.
Seng-i hârâ idi ak taşdır yeri
Burçları yüce düzenli her yeri

(1) Bu toprak, her kimi beslerse onu yine kendisi yer.
(2) Yazıktır.
(3) Dil efkâr: Aşık, dalgın ve düşünceli.
(4) Askeri.
(5) Gayet, fazla.

İki kat bâru (6) her birinin eni
Yedi arşun idi bârunun eni
Hendeği var idi ki enli ve derin
Kim içi su idi ki dolu derin
Bir kaya üstünde muhkem bu yapu
İçi dışı leşker ile dopdolu
Râvi eder: «Ana benzer istivâr (7)
Ol Hicaz ilinde yokdur bir hisâr.
Çün işitti Dâvud-ı Şa'yâ bunu
Hep döküldü merheb u miyser kanı
Kati hışm etti kakdı ol lain
Pes çağırdı leşkeri derdi hemîn
Pes atına bindi ol oldu süvar
Ol lain gürbüz er idi nâmdâr (8)
Bindi leşker kaldırup sancak u alem (9)
Çaldılar zurnâ nağârâ zil hem
Bir kabîle var idi anda yakîn
Ki müslümanlardı anlar ehl-i dîn
Çok ilidi hem Benî Zühre adı
Leşkerine ol laîn döndü dedi:
«Ol Benî Zühre iline varalım
Uralım ol ili halkın kıralım
Kim Muhammed davetin anlar kabul
Eylemişler aldamış anları ol!
Âbâ-ı ecdad dinin terk eylemişler
Muhammed birle ahd terk eylemişler
Hep kıralım anların erlerini
Avrat oğlan hep alalım varını
Yehudlara ne kim ettiyse ol
Biz edelim anlara hem dahi bol.
Ol Muhammed görsün acı nicedir
Uyku görmez gözlerim kaç gicedir!»
Bu söz ile ılğâr edip gittiler
Gafil iken il içine yettiler.
Erkeğinin ulusunu kırdılar
Küçüğile dişisini sürdüler
Aldılar hem malların davarların

(6) Duvar.
(7) Kale duvarı.
(8) Ünlü.
(9) Bayrak.

Kırdılar hem bulduğun adamların
Bir iş oldu onlara kim hergiz ol
Kimseye öyle belâ olmuş değil.

ARABIN ŞİKÂYETİ

Bu yanâde bir gün ol Sultan-ı din
Fahr-ı âlem rahmeten lil'âlemin
Mescid içre otururdu ol imam
Geldi Câbir kapıdan verdi selâm
«Ya Resulallah», dedi «Bostanımız
Hoş yetişti taze nahlistanımız (10)
Kadem rencide kılsan dilerim sen
Ki bostana gelesin şâd olam ben.
Ayağın tozunu bostanıma sal
Mübarek ola nahlistanıma sal»
Kabul eder Resulullah dururlar
Sahabeyle o bostana varırlar
Dererler tâze tâze hurma yerler
«Ne tatlı tâzedir bu hurma» derler
Hemândem karşıdan bir toz göründü
Gelir tutmuş yolu düpdüz göründü.
Toz yarıldı çıka geldi bir Arab
Bir eğersiz ata binmiş ki aceb
Gövdesi baştan ayağa kara kan
Kan içinde sanki gark olmuş heman.
Geldi Peygamber katında ağladı
Şöyle kim yaşı gözünde çağladı.
Yaşını sildi Arab hem söyledi
«Hizmetinde geldik imana», dedi.
«Tanrı birdir hem resulsun mutlaka
Emrin ile kulluk ederdik Hakka
Gâfil iken bir gece biz nâgihan (11)
Davud-ı Şa'ya çerisiyle nihan (12)
Geldi çaptı bizi ğaret eyledi
Halkı kırdı çok hasaret eyledi
Er kişisin kırdı döktü kanını
Aldı malın, avretin, oğlanını.

(10) Hurmalığımız.
(11) Ansızın.
(12) Askeriyle gizlice.

Oğlumuz kızlarımız oldu esir
Sen meded eyle bize ey destgir.»
Bunu dedi hayi hayi ağladı
Cümle ol halkın yüreğin dağladı.
Hem sahabe dahi giryan oldular
Ol kişiye çok terehhüm kıldılar (13)
Ol Resulün hem mübarek gözüne
Geldi yaş rahmetti anın sözüne

NETİCE

Hem bu söz için geldi Cebrail
«Hak selâm verdi sana kim şöyle bil
Hem buyurdu size tacil edesiz
Ol laînin üstüne siz gidesiz.»
Döndü andan pes Resulullah eve
Mescide vardı heman ive ive
Pes buyurdu kim bilal etti nidâ
Mescide geldi kâmu mîr ü gedâ (14)
Mescid içi dışı doldu mü'minin
Minbere çıktı Resulullah hemin
Okudu hutbe Hakka hamd eyledi
Döndü hem ashaba da pend eyledi
Sonra dedi: «Dinleyin ey Hak leşkeri
Ol Benî Zühre'de ki kardeşleri
Anları kâfir nice kırmış heman
Gafil iken anları urmuş heman
Hak buyurdu kim ana biz varalım
Kıralım anları boynun vuralım
Siz ne dersiz maslahat ne görelim
Varalım mı üstüne ya duralım?»
Dediler: «Ya Resuallah kamumuz
Senin fermanın altıdır özümüz
Tutarız Hak emrini biz cân ile
Oynayalım baş yolunda cân ile
Hak Teâlâ düşmenin öldürelim
Ol yehudînin tomarın (15) dürelim.»
Pes dua kıldı Resul dedi: «Durun
İmdi bugün hep hazırlıklar görün
Hak emrin tutmağı bilin ganimet
Bugünkü taatle ederiz azimet.

(13) Merhamet duydular, acıdılar.
(14) Efendi ve köle.
(15) Defterini.

«Sem'a ve taa», (16) deyip dağıldılar
Her birisi cenge hazır oldular
Erte oldu geldi leşker fevc fevc
Her biri gitti geyimlu fevc fevc
Pehlivanlar bindiler çabuk süvar
Kim dokuz bin er ata oldu süvar
Okudu (17) Mikdadı çünkü geldi ol
Bir alem (18) evvel ana verdi Resul.
«Sen mukaddem ol» dedi «Önce yürü»
Bin kişi koştu bahadır her biri
Pes Resulullah dedi: «Kani Ali?»
Geldi dahi dediler ol dem veli.
Okudu Selman'ı dedi var ana
Muntazırım der Resulullah sana
Vardı Selman gördü giyinmiş Ali
Cenk yerağın hep kuşanmış ol veli
Fatıma tutmuş eteğini komaz
Ol çekinir gitmeğe ki anı komaz
Dedi Selman: «Ya Emir olğıl süvar
Kim Resulullah durupdur intizar.»
«Sem'a ve tâ'a» deyüp bindi atına
Dedi geldi ol Resulün katına
Hem Zübeyr ibni Avvam ol şîr-i ner (19)
Yaralı idi yatar idi meğer
Gaza üstünde yemişdi nice ok
Hem dahi taşlar dokanmış idi çok
Çün işitti ki Resul cenge gider
Kalktı yerinden heman ol şir-i ner
Dedi hatunu: «Mecalin yokdurur
Durmağıl kim cenge halin yokdurur.»
Sözünü hatununun dinlemedi
Kim yaram var deyu hiç inlemedi
Bindi peygamber katına geldi ol
Bir alem dahi ana verdi Resul
Bin kişi dahi ana koşdu ıyan
«Sağ yanımca gel» dedi «Ya pehlivan!»
Bir alem kalkdırdı kim adı İkab (20)

(16) İşittik ve kabul ettik.
(17) Çağırdı.
(18) Bayrak.
(19) Erkek aslan.
(20) Bu kelime ceza ve azab mânasına geldiği gibi, takib eden mânasına da gelir. Burada rehber'in yolundan ve izinden giden mânasına gelmektedir.

«Al senindir, ya Ali» dedi «İkab»
Bin kişi koşdu ana dahi dilîr (21)
«Leşkerin ardınca gel,» der «Ya Emîr»
Gece gündüz yürüdüler gittiler
Çün Kureyza kal'asına yettiler
Kâfire oldu haber kim: «Çok çeri
Geldi yetti üşde İslâm leşkeri
Dört yanaden ili varın sürdüler
Leşkeri hep kal'a içre girdiler»
Burçların üstüne oklar kurdular
Kendiler kal'a içine girdiler
Yetti nagâh irdi İslâm leşkeri
Önce Mikdad bilesince bin çeri
Çünkü kal'a yakınına yettiler
Görücek Mikdad'ı anlar bildiler
Leşkerini yasayıp (22) durdu laîn
Arkasın kal'asına verdi hemîn
Gördüler kim koptu bir toz nagehân
Bin kişi ile Zübeyr geldi hemân
Geldi pes koşum koşum oldum çeri
Fahr-i Âlem enbiyalar serveri
Hoş düzenli hem müzeyyen her biri
Yahşi ululer yeraklu (23) leşkeri
Râvi eder: Ehl-i İslâm ol zaman
Kim düzenli idi bilgil bi güman
Şebde yıldızlar gibi saf saf gelür
Kim geyimlu toz içinde berk vurur
Çün yehudiler bakar anı görür
Kim bu leşker böyle düzenli dürür
Bu tertib u bu envâr u bu zinet
Yehudi gönlüne saldı hezimet
Dilediler dönüp kaçmak hisare
Ana dahi etmediler cesare
Çün işitti Davud-ı Şa'ya bunu
«Kim dönerse boynuma» dedi «kanı.
«Korkmayınız ben olayım size zıman
Öldürürüm dahi vermezem eman»
İşbu denli bâğiye de ne cevab

(21) Cesur, Yiğit.
(22) Tertip ve tanzim edip, düzenleyip.
(23) Yararlı ve gerekli vasıtalar, silâh ve mühimmatla donanmış.

Yalnız kim vereyim buna cevab
Olmadı cenk ol gün akşam oldu der
Kondu ol leşkerler aram kıldı der
Müslümanlar Sabaha dek kıldı namaz
Ettiler Allah'a çok türlü niyaz
Çün Sabah oldukda ettiler nida
Ol ezandan göklere erdi sadâ
Korkdu kâfirler kamu andan hemîn
Çünkü kıldılar namazın mü'minîn
Durdu bindi her birisi atına
Geldi ulular Resulün katına
Yasadılar leşkeri hoş meymene (24)
Meysere (25) kalb u cenah (26) durdu yene
Meymene ucunda Ammar'ı kodu
Pes Ali'ye: «Kalbde durgıl sen» dedi
Kendisi birkaç Sahabeyle bile
Bir yüce yerde durdular bile
Leşkerini yasadı kâfir dahi
Düzdüler sağın solun onlar dahi
Çün iki leşker yasandılar heman
Çıktı islâm leşkerinden nagehan
Dedi bir er girdi cevlan eyledi
Bi tekellüf kasd-ı meydan eyledi
Adı Dırar idi hem has-ı Resûl.
Pehlivan gürbüz idi gâyet de ol
Pes yehudi leşkerinden çıktı dir (27)
Adı Hasan ibni Kârin bir dilir (28)
Girdi cevlan etti cenge durdular
Birbirine çık kılıçlar urdular
Urdu bir darb ana Dırar pehlivan
Kim iki pare olup düşdü heman
Verdi canın tamuya düşdü lain
Durdu Dırar diledi er pes hemîn
Bir mübarız (29) girdi adı Dâniyal
Etti Dırar ile çok ceng ü cidal

(24) Ordunun sağ kanadı.
(25) Sol kanadı.
(26) Merkez ve kanat.
(27) Nihayet, geç.
(28) Cesur, yiğit.

Çok oyunlar geçti ol mekkâr (30) ana
Akıbet fırsat bulup Dırar ana
Şöyle sancıdı (31) göğsüne ol pehlivan
Düşdü tamu inlerine verdi can
Girdi Heyyâc adlı bir er pes heman
Cenge girdi vermedi dahi eman
Hayli cenk eyledi Dırar ile ol
Cenk uzandı Dırar oldu pes melûl
Nara urdu sancıdı ağzından anı
Canı gitti tâmuya düştü tenî
Bildi Dırar görücek anı heman
Hamle kıldı vermedi bir dem eman
Nizesi (32) çün göğsüne idi yakîn
Çaldı kılıciyle anı ol laîn
Bakisin Dırar bıraktı pes hemîn
Kılıcına yapışınca ol laîn
Urdu tiz destlik edip bir darb ana
İki pare kıldı kaldılar dona
Düştü Dırar orada oldu şehid
Nara urdu gırre (33) oldu ol pelid (34)
Oldu Dırar içün cümle mü'minler melûl
Gürbüz idi hem melûl oldur Resûl
Çıkdı İslâm leşkerinden bir civan
Mürre't - İbni Dâri adlı pehlivan
Ol laîn anı dahi kıldı şehîd
Kati mağrur oldu ol mel'un pelid
Kimse girmedi dahi meydanına
Leşkerin depdi heman sağ yanına
Döndü andan sol yana depdi laîn
Çıkdı andan kalbe değdi ol laîn
Birbirine vurdu şöyle leşkeri
Oka tuttular heman döndü geri
Durdu meydan içre cevlan eyledi
«Ya Muhammed, leşkerın di gel!» dedi
«Var ise bir pehlivan gelsin bugün
«Pehlivan kimdir bu halk görsün bugün»

(30) Hileci.
(31) Batırdı, sapladı.
(32) Mızrağı.
(33) Mağrur.
(34) Murdar, pis adam.

Dedi Hazin oğlu sa'd'e pes heman
Hoş mübariz pehlivan idi civan
Hamle kıldı dahi vermedi eman
Kâfir ile cenge durdu bir zaman
Gördü kâfir Sa'di kim key erdürür
Hamlesini def eder darblar urur
Hile düzdü anda bir mekr eyledi
«Ya yiğit, ben bir aceb gördüm» dedi.
«Düşdü çaldım atının bir ayağı
«Üç ayağiyle durur ol bayağı»
Sandı gerçek geri baktı ol hemîn
Bir kılıç urdu hemandem ol laîn
Kim iki biçdi anı kıldı şehid
Düştü atından hemandem ol yiğit
Ziyade oldu mel'unun gururu
Çağırup haykırır idi serveri
Kimse girmez dahi çün gördü laîn
Depdi leşkerden yana sürdü hemîn
Bir iki adam yaraladı yine
Döndü andan depdi leşker kalbine
Tîr-i bârân ettiler (35) ol kâfiri
Korktu andan yine ol döndü geri
Durdu meydan içre cevlan eyledi
«Ya Muhammed, kani ensarın (36)?» dedi.
«Kani Kays n'oldu ve Mikdad'ın kani?
«Korktu benzer pehlivanların kani?
«Ger olar korkduysa kan ol dilîr (37)
«Şol Ali adlı bahadır nerre şîr (38)
«Şah-ı Merdan deyu ad almış durur
«Şimdi niçin geride kalmış durur?
«Kendini bir sınasın gelsin beri
«Ger gelirse dahi sağ varmaz geri!»
Pes Resulullah dedi: «Haydar kani?
«Zahr-i İslâm fethi ol server kani?»
Hazır idi dedi: «Lebbeyk» Şah heman
«Ya Resulallah buyur» dedi revan
«Varayın ben anı bican edeyin

(35) Ok yağmuruna tuttular.
(36) Yardımcıların nerede?
(37) Yiğit.
(38) Erkek aslan.

«Kan ile toprakta galtan (39) edeyin»
Pes Resulullah dedi: «Var, ya Alî
«Kim sana nusret karindir ya veli
«Bil ki Allah hem Resulullah sana
«Kim meded edicidir önden sona»
Şah-ı merdan kasd-ı meydan eyledi
Girdi hoş şahane cevlan eyledi
Davud-ı Şa'ya anı gördü heman
Hamle kıldı yani kim vermez eman
Kâfirin çün hamlesin gördü İmam
Çekdi kınından kılıcını tamam
Nara urup şöyle haykırdı ana
Aklı gitti kâfirin kaldı dona
Titredi âzâları pes ol laîn
Atını ardına sıçrattı hemîn
Pes çekildi bir yere durdu geri
Kim dağılmış aklını derdi geri
Hem dedi kim: «Ya yiğit nedir adın
«Kim bu resme hafv u heybet eyledin?»
Şah-ı Merdan dedi: «Adımdı Ali.»
Dedi kâfir: «Seni isterim, beli.»
Nara urdu çekdi kılıcın laîn
Şah-ı Merdan dedi: «Adımdır Ali.»
Şah anı gördü ki bir hoş pehlivan
Pes müdara (40) etti anınla heman
Yani kim tutam edem dedi esir
«Ta müsülman ola bir rükn ola» dir
Nagehan bir kılıç urdu ol laîn
Şah-ı Merdan başına erdi hemîn
Aldı kalkana ol dem Şah anı
Çün müsülman olmaz ol bildi anı
Pes kalktı nâra urdu ol Emîr
Bir kılıç urdu ana ol nerre-şîr
Sağ yanından şöyle kim çaldı anı
Sol yanından ol iki böldü anı
Düştü attan iki pare ol laîn
Kanile toprağa bulandı hemîn
Şah-ı Merdan yine cevlan eyledi
«Bir mübariz var mıydı gelsin» dedi

(39) Tekerlenici, yuvarlanıcı.
(40) İdare ile kullanma, güzel davranma.

Çünkü anı öyle gördüler Yehud
İtimad ederdi ana çün cehud (41)
Olda öyle olduğunu gördüler
Kaçdılar kal'a içine girdiler
Yapdılar kapıyı burcda durdular
Attılar ok mancıklıklar kurdular
Kuşattılar yirmi beş gün hisarı
Ki cenk idi kamu leyl ü neharı
Pes Resulullah buyurdu: «Siz dahi
Mancınık düzün atalım biz dahi.»
Durdu bir er ibni Amr idi adı:
«Ya Resulallah düzerim ben» dedi.
«Lakin ağaç yok bu ağaçlar kamu
«Hep yemiş ağaçlarıdır cümle bu.»
Bunu böyle söyleyince ol hemîn
Geldi gökten indi Cebreil Emin
«Hak Teâlâ verdi» der «Sana selâm
«Ver dedi bu âyeti hem ya imam:

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً
عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ۝

«Ma kata'tüm min linetin ev terektümühâ kaimeten alâ usulihâ feblizinillahi ve liyuhziyel-fasikin — Hurma ağaçlarını kesip devirmeniz veya onları kökleri üzerinde dikili bırakmanız Allah'ın izniyledir. Ve bu, çirkin işler yapanları rezil etmek içindir.» (Haşr: 5)

Pes Resulullah buyurdu: «Hak Teâl
«Bu ağaçları bize kıldı helâl
«Çünkü bu vakt ana muhtaç olmuşuz
«Ayrık (42) ağaç yok nâçar kalmışız.»
Pes ağaçdan yettiğince kırdılar
Düzdüler tiz mancınığı kurdular
Attılar bir taşı bâru üstüne
Düşdü san kim burcu yıkmak kasdına
Bir de attılar içeri düştü ol
Kâfirin canına korku düştü bol

(41) Bilerek inkâr eden. Hazreti Muhammed'in nübüvvetini bildikleri hâlde inkâr ettikleri için Yahudiler «Cehud» ismiyle anılırlar.

Bu resme cenkle çün erdi akşam
Müslümanlar varıp kıldılar ârâm (43)
Müslümanlar bülend (44) tekbir ederler
Kamusu onlarını bir ederler
Müslümanlar sabaha dek namazı
Kılıp ettiler Allah'a niyazı
Kimi tesbih kimi Kur'an okudu
Uyumadı biri çün sabaha erdi
Ezan okundu kıldılar namazı
Dua kıldılar ettiler niyazı
Hemandem kal'aya karşı beraber
Koşun bağladılar şöyle seraser
Pes getirdi pehlivanlar her biri
Mancınığa komağa bir taş iri
Getirdi anda taşı ol Ammar
Dilaver pehlivanlar başı ol Ammar
Koyuben mancınığa ol attı
Havadan kal'anın içine yetti
Düşüp bir yere viran eyledi ol
Dokuz kişiyi bican eyledi ol
Anın ardınca Mikdad attı bir taş
Dokundu dört eve ol kıldı hışhâş
Anın ardınca Sa'd bin Übade
Ki Hazrec ulusu Şeyh Suade
Atar çünki hevaya çıkdı ön taş
İnip bir kubbeyi ol kıldı hişhâş
Pes getirdi Şah-ı Merdan ol Ali
Mancınığa kodu bir taş ol veli
Râvi eder: Pehlivanlar her biri
Mancınığa kodular bir taş iri
Attılar her biri bir iş eyledi
Kâfirin canına teşviş eyledi
Ol arada dahi bir taş kalmadı
Kim ki vardı taş aradı bulmadı
Çünkü ayrık taş bulunmadı Resul
Ol mübarek hatırı oldu melûl
Çün Resulullah melûl oldu hemîn
Geldi gökden indi Cebrail Emîn
Hak Teâlâ'dan getürdü ol selâm

(43) İstirahat ettiler.
(44) Yüksek sesle.

Dedi: «Çünkü taş bulunmaz ya İmam
«Hak Teâlâ şöyle ferman eyledi:
«Mancınığa girsin Arslanım, dedi.
«Varsın ol içine düşsün kal'anın
«Kim anın fethi elindedir anın»
Pes Resulullah dedi kim: «Ya Ali
«Cebrail geldi dedi kim, ya veli
«Kim koyam bu mancınığa seni
«Bu hisara atam ey Hak Arslanı
«Hiç ziyan ermez sana uş ben zıman
«Feth eden bu kal'ayı sensin heman»
Şah-ı Merdan dedi: «Yüzüm üstüne
«Her ne emr olduysa gözüm üstüne
«Yoluna olsun feda canım benim
«Hatırıma geldi bu mana benim
«Kim beni kal'aya atınız dedim
«Yine dedim, iş Hakdır, ben ne diym»
Pes Resulullah dedi kim: «Enbiyâ
«Her ne endişe ede ya evliyâ?
«Düşe hakkın işine ol mutabık
«Muhalif olmaz olur ol muvafık
«Kim anların hemîşe gönlü hazır
«Hakkın yanındadır Hak ana nazır»
Aldı kalkanın kılıcın pes Ali
Geldi girdi mancınığa ol veli
Tuttu bile ol Nebiler serveri
Attılar gitti havaya Hayderi
Çün havaya çıktı ol Hak Arslanı
Kakdı kılıç arkasile kalkanı
Nâra urdu şöyle haykırdı Emin
Sanki gök gürledi Sarsıldı zemin
Çünki kâfirler görür bu heybeti
Hep kurudu güçleri ve kuvveti
Çün Ali indi havadan gördüler
Kaçdılar evli evine girdiler
Bağlayıp kapuların oturdular
Canlarından ümidi götürdüler
Dilleri kurudu tutmaz elleri
Gözleri görmez tutuldu dilleri
Şah-ı Merdan pes kapuya yürüdü
Çekdi kopardı kapuyu sürüdü
Geldi müminler hisara girdiler

Kâfiri yerli yerinde kırdılar
Kırdılar erkek komadılar diri
Garet ettiler dişisin her biri
Aldılar malın esirin tuttular
Sağ selamet evlerine gittiler
Sağlığile ol Medine şehrine
Geldiler anda Resul ile bile
Ol Resulün hizmetinde şadgâm
Oldu bu kıssa burada hem tamam
Mustafa'nın âb-ı rûsı hürmeti
Cümlemize ruzı kılgıl rahmeti...

YEDİNCİ BÖLÜM

Hz. Ebûbekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali (Radiyallahu Anhum) Menkıbeleri

1. MENKIBE: Meâlimüttenzil adlı kitapta beyan buyurulduğuna göre, Fetih Sûresinin yirmi dokuzuncu âyeti, başta Resulullahı ve dört Sahabeyi zikretmektedir.

İmam-ı Hasan (R.A.) buyuruyor ki: **«Tam Şahid olarak Allah yeter Muhammed Allah'ın Resulüdür.»** Bundan maksat Resulullahdır. **«Onun maiyetinde bulunanlar»** dan murat, Hazret-i Ebûbekirdir.

«Eşiddaü alel küffar — Kâfirlere karşı sert» dan maksat, Hazret-i Ömerdir. **«Ruhemaü beynehum** — Kendi aralarında yumuşak ve merhametli» den murad, Hz. Osman'dır.

«Terahum rükke'en sücceden — onları rüku ve secde eder görürsün» den murat, Hz. Ali (Kerremellahu vechehu) hazretleridir.

Yebteğune fadlen minallahi ve rıdvanen — Sadece Allahın fazlını ve rızasını isterler» den murad, Aşere-i Mübeşşere'nin geri kalanlarıdır.»

Bunların benzeri Tevratta ve İncil'de vardır.

«Ke zerğin» den murad, Resulullahtır. **«Ehrece şetehu»** dan murad, Ebû Bekiri - Sıddık'tır.

«Fe âzeruhu» den murad, Hz. Ömerül Faruktur. **«Festeğleze»** den murad, Hz. Osmandır. **«Festeva alâ Sukihi»** den murad, Hz. Ali (kerremellahu vechehu) kasdedilmektedir. **«Yücibuzzurâğe»** den, diğer bütün mü'minler maksuttur. **«Li yeğize bihimül küffar»** Hz. Ömerin ifadesi üzerine nazil olmuştur. Mekke halkı, o İslâmla müşerref olduktan sonra:

«Bugünden sonra artık gizli ibadet etmeyiz» demiştı.

2. MENKIBE: Cihar'ı Yâr'ı Güzin Hakkında nâzil olan âyet-i kerimeler hakkındadır. İleride bunlardan bahsetmiştik, orada temas edilmeyen hususlar burada ele alınacak ve haklarında buyurulan İlâhi âyetler beyan edilecektir.

Belli bir hakikattır ki, Hz. Allah on Suhuf Âdem aleyhisselâm'a inzal buyurdu. Bu on suhufun birinci suhufu, Hz. Muhammedin ve Onun Cihar'ı Yâr'ı Güzini hakkında beyanatta bulunuyordu.

Cenab-ı Hak ondan sonra (Elli Suhuf) Şit Aleyhisselâm'a gönderdi. Bunların birinci bölümünde Hz. Muhammed'in ve onun Cihar Yâr'ının faziletlerinden bahsediyordu.

Ondan sonra (Otuz Suhuf) İdris Aleyhisselâm'a gönderildi. Orada da Birinci Suhufda Hz. Muhammedin en üstün Peygamber olduğundan ve onun Cihar Yâr-ı Güzini'nin faziletlerinden bahsediliyordu.

Sonra On Suhuf Cenâb-ı Hak, İbrahim Aleyhisselâm'a gönderdi. On suhufun birincisinde Hazret-i Muhammed'in ve onun seçkin Hulefa-i Raşidinin üstünlükleri zikrediliyordu.

Şu halde indirilen yüz suhufta Hz. Muhammedin ve Onun üstün vasıfta bulunan Sahabei Kiramının faziletlerinden bahsetmiştir.

Sonra Tevrât Musa Aleyhisselâm'a nazil oldu. O mübarek Tevrat içinde, Hz. Muhammed, hakkında nice medhiyeler vardır. Ayrıca onun ashab-ı kirâmı hakkında da birçok faziletlerine âit işaretler mevcuttur.

Ebû Hüreyre (R.A.) Hazretlerinden rivâyet olunduğuna göre, şu âyet-i kerimenin tefsirinde:

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝

«(Musa'ya) Nidâ ettiğimiz vakit de sen Tur'un yanında değildin» (Kasas: 46)

Bu âyeti kerimenin tefsirinde şöyle bir husus geçmektedir:

«Cebrâil Aleyhisselâm yanıma geldi. Allahü Teâlânın sana selâmı var dedi. Ve Allah buyuruyor ki:

— Ben her şeye kâdirim. Hz. Husa'ya «Tur» dağında vasıtasız otuz bin kelâm söyledim. O kelâmların yetmiş kelimesi Hz. Musa ve Ümmeti hakkındadır. Yirmi dokuz bin dokuz yüz otuz kelimesi Ey Muhammed! Senin ve Cihar'ı Yâr'in Güzinin ve bütün ümmetlerin içindir.»

Allah'ın kelâmı ezeli ve ebedîdir. Evveli ve ahiri yoktur. Kelâmını istediğine duyurur ve istediği kimseler için buyurur. Buna karışacak hiç bir fert yoktur.

Hz. Allah Zebur adlı kitabı da Hz. Dâvud'a göndermiştir. Ancak bu Mukaddes kitapta da Hz. Muhammed ve onun Dört halifesi hakkında bir çok izahat mevcuttur. Onların üstünlüklerini beyan etmek ve onların kemallerini açıklamak için birçok izahları vardır.

Hz. İsa'ya nâzil olan İncil'de de, Hz. Muhammedi medhü sena eden ve onun dört büyük halifesini öven bir hayli beyanat mevcuttur. Onların medhü senalarını İncil yapa yapa bitirememiştir.

Kur'an-ı Kerimi Cenab-ı Mevlâ Muhammed Mustafa'ya gönderdi Onun yüceliğini anlatan birçok âyetler vardır. Ayrıca, Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali Hazeratının üstünlüklerini de beyan etmektedir

Âlek sûresinin ilk beş âyeti Resulullah'ın şan ve şerefi hakkında nazil oldu. Ancak «Helekel insan min alek» den Hz. Ebû Bekir kasdedilmektedir. «İkr'e ve Rabbükel Ekrem» den, Ömerül-Faruk (r.a.) Hazretleri murad edilmektedir. «Ellezî alleme bil kâlem» den murad, Hz. Osman olduğu rivayet edilmektedir. «Allemel-İnsane mâlem yâ'lem» den murad, Hz. Ali (Kerremallahu vechehu) olduğu birçok tefsir kitaplarında beyan olunmaktadır.

İlk Nazil olan sûre bu sûredir. İlk beş âyeti Resulullahın şan ve şerefi hakkında nazil olmuştur. Ondan sonraki âyetlerin, Cihar'ı Yârı Güzinin fazileti hakkında indiği beyan edilmektedir.

Hüzeyfe (R.A.) Peygamberimizden rivayet ettiği bir hadisi şerifte şöyle buyuruluyor:

«Alleme bil kalemi, Allemel insane mâlem yâ'lem» âyeti nazil olduğunda, Hz. Muhammed Mustafa buyurdu ki: «Kalem bir nimettir ki, onunla din ve îman kâimdir onsuz kimse dünyevî ve ührevî işini götemezdi.»

1 — Fatiha suresi Peygamberimizin remzini isbat etmektedir. **«Bismillâhirrahmanirrahim. Elhamdü lillahi Rabbil âlemîn»** cümlesi Resulullahın şan ve şerefini ilâ içindir. Nitekim Allah onun hakkında:

— **«Vemâ erselnâke illâ rahmeten lilâlemin** — Biz seni on sekiz bin âleme rahmet olarak gönderdik» buyuruldu. **«Errahmanirrahim»** Hz. Ebûbekire delâlet eylemektedir. Nitekim Peygamberimiz bir hadîslerinde: «Ümmetim içinde en merhametli Ebû Bekirdir», buyurdu.

«Maliki yevmiddin» Hz. Ömerül - Faruk'un şan ve şerefinin üstünlüğüne delâlet eylemektedir. Bunun isbatı şu hadisi şeriftir:

«Allahın dinine karşı en kuvvetliniz, Hz. Ömer'dir.»

«İyyâke nâbüdü ve iyyake nestâîn» Bu âyet-i kerîme Hz. Osman İbni Affan şan ve şerefine aittir. Resulullah Efendimiz onun hakkında da şöyle buyurmuştur:

«Sizin en sadık olanınız hayâ bakımından doğrunuz, Hz. Osmandır.»

«İhdinassıratel müstakîm» Bu âyet de Hz. Ali'nin şan ve şerefine işaret buyurmaktadır. Nitekim Fahr'î âlem Efendimiz şöyle buyurdu:

— **Benim ümmetimin en cömerti ve cengâver'i Hz. Ali'dir.»**

Fatihadaki: **«Mağdub ve dallin»** diye vasıflanan kimseler Yahudi ile Hıristiyanlardır. Aynı zamanda Râfizîler de bu hükme tâbidir. Nitekim bunlar yâni Râfiziler, Cihar'ı Yâr'i Güzüne buğz ederler. Dolayısiyle onun sebebinden kendileri hakkın rahmetinden uzak olurlar.

2 — Bakara sûresinin birinci âyeti de, hem Resulullah'a ve hem de Cihar Yâr'i Güzine delâlet eylemekte olduğu rivayet edilmektedir. (Elif) Allah'a, (Lâm) Cebrâil'e, (Mim) Muhammed Mustafa'ya işaret eylemektedir.

Hadisi şerifte rivayet olunmuştur ki: Hz. Muhammed Mustafa buyurdular:

— Miraç gecesinden Ümmühanın evinden beni alıp gittiler, Kabe kavseyn'den daha yukarı geçirdiler. Arş-ı Alâ'nın üstünden, sağından ve solundan binlerce metrelik perdeler aşdım. Orada: **Lâilâhe illâllah, Muhammedürresulullah, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali»** ya zılı gördüm.

Bakara Sûresinin ilk âyetinde Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

— Allah tarafından Cebrail vasıtasiyle Muhammed Mustafa'ya gönderilen Kur'ânın şan ve şerefine kasem ederim ki, bu kitap Hak kelâmıdır, bunun başka şey olmasına imkân yoktur. Yani bu öyle mukaddes bir kitaptır ki, size bununla hayat sağladık. Bu öyle bir Kur'an'dır ki, size yirmi üç senede teennî ile gönderdim. Yine öyle bir kitaptır ki, üç bin dokuz yüz doksan dokuz peygamber bu Kur'an'ı arzulamışlar, görmek ve kavuşmak istemişler. Fakat onlara değil, Muhammede ve onun ümmetine nasip olmuştur.

O halde bu çok büyük bir manevî nimettir. Müslümanlar bunun kadrini bilmeliler. Bunun Hak kelâmı olduğuna şek ve şüphe yoktur. Bu Kur'an benim Kelâmımdır. Kelâmım, kadimdir, hadis değildir. Her okuyan zevk alır, yorulmak bilmez olur.

Kur'an Müttekilerin hidayet kaynağıdır. Kur'an bütün mü'minlere âmdır. Fakat Cihar'i Yâri Güzin için bir özellik taşımaktadır. Onlar için hasdır. Bunun misali şöyledir:

— **Ellezine yü'minune bilğaybi»** Bu âyet bütün mü'minler hakkında umumîdir, fakat Ebûbekir hakkında hususidir.

— **«Ve Yukımünesselâte»** âyeti bütün mü'minler hakkında âmdır. Fakat Hz. Ömer hakkında hasdır.

— **«Ve mimma rezcknahum yunfikun»** âyeti bütün mü'minler hakkında âmdır. Hz. Osman Hakkında hasdır.

— **«Vellezine yü'minüne bima ünzile ileyke»** bütün mü'minler hakkında âm, fakat Hz. Ali hakkında hususîdir.

Yani gaybe îman, herkese lâzım. Fakat Hz. Ebûbekrin imanı herkesin fevkinde bir iman olmuştur. Herkes namaz kılar, fakat Hazret-i Ömerin namaz kılması özellik taşımaktadır. Herkes elinde bulunan nimetlerden fakir fukaraya verecek, fakat Hz. Osmanın vermesi ezeli ve tablidir. Peygamberin üzerine nâzil olan Kur'ân'a herkesin îman etmesi farzdır. Fakat Hz. Alinin Kur'ân'a inanması bambaşka bir mana taşımakta ve özellik ifade eylemektedir.

3 — Baka sûresinin 117 nci âyetinde şöyle buyuruluyor:

«(Namazda) yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz, bir iyilik değildir. Fakat, iyilik, Allaha, âhiret gününe, meleklere, kitaba ve Peygamberlere iman eden, malını akrabaya, yetimlere, yol oğluna, dilenenlere, köle ve esirleri kurtarmak için veren, namazı doğdoğru kılan, zekâtı veren, ahidleştikleri zaman sözlerini yerine getirenler, sıkıntıda ve hastalıkta ve muharebenin kızıştığı zamanlarda sabrü

metanet gösterenler. Onlar sadık olanlardır ve onlar takvâya erenlerin ta kendileridir.»

Bu âyette beyan buyurulan hasseler hepsi Hz. Ebûbekirde toplanmıştı. Bu âyet onu takdir ve tebcil için inmiştir.

Abdullah İbn-i Mes'ud (R.A.) buyurur ki: «Ey insan! eğer sen de böyle makbul kul olmak istersen, malını sevdiğin halde Allah rızası yoluna ver, cimriliği bırak. Nasıl ki, Sıddık-ı Âzam bütün malını Hak yoluna feda etmiş, ne yeyeceğim, nasıl yapacağım, dememiştir. Bu hususta Hz. Ebûbekrin bir çok menkıbeleri vardır. Ölüm anındaki malın kıymeti yoktur. Falana şunu verin, demenin hiç faydası yoktur. Sıhhat elde iken parayı yerine göre sarfetmek gerekir.»

Evet, yukarıdaki âyet yalnız Ebûbekir için değil, bütün mü'minler için bir vazife şuuru bildirmektedir.

4 — Âl-i İmrân Sûresinin 16 ve 17 nci âyet-i kerimeleri, yine dört büyük halifenin şan ve şereflerini yüceltmek için inmiştir. Bütün müminlerin de bu âyetlerle umumî olarak ilgileri vardır. Fakat Cihar'i Yâr'i Güzin ile hususi bir irtibatı vardır.

Meselâ âyetteki **(Essabirin)** den murad, Muhammed Mustafa'nın kâfirlere karşı sonsuz sabretmesidir. **(Essadikin)** Yâni, doğru kimseler. Bundan murad Hz. Ebûbekirdir. Çünkü doğruların piri odur. **(Velmünfikin)** den Hz. Osman'ın infakı kasdedilmektedir. **(Vel Kânitin)** den murad, Hz. Ömer Efendimizdir. O, Hakkın emrine öyle itaat ediyordu ki, kimsenin itaatı ona benzemiyordu. **(Vel Müsteğfirine bil eshar)** dan murad, Hz. Ali Efendimizdir. Evet, herkes seher vaktinde istiğfar eder ve etmiştir. Fakat Hz. Alinin gece ibadeti bir özellik taşımaktadır. Bunu ancak erbabı takdir edebilir.

5 — Âl-i İmran sûresinin 134 ncü âyetinde: **«Onlar bollukta ve darlıkta infak edenler, öfkelerini yutanlar, insanlardan af ile geçenlerdir. Allah iyilik edenleri sever,»** buyuruluyor. Bu âyetten kasdedilen dört çeşitli mana Dört Büyük Halifede bulunan önemli vasıflardan ibarettir. Çünkü onlar Kur'anda beyan buyurulan hususları hakkiyle ifa ediyorlardı. Mevlâ onları tebrik için bu âyetleri inzal buyurdu.

Şu aşağıdaki âyet-i kerimeleri Resulullah ve Cihar'i Yâr'i Güzin bütün dualarında okurlardı. O dualar çok makbul ve müstecab olurdu:

1 — «Ey Rabbimiz. Sen bunları boşuna yaratmadın. Sen pâk ve münezzehsin. Bizi âteşin azabından koru.» (Âl-i İmran: 191)

Bu âyet-i dua olarak Hz. Ebûbekir okurdu.

2 — **«Ey Rabbimiz, hakiykat sen kimi o ateşe sokarsan şüphesiz onu hor ve hâkir edersin. Zâlimlerin hiçbir yardımcıları da yoktur.»** (Âl-i İmran: 192)

Bu âyet, Hz. Ömer tarafından dua olarak okunurdu.

3 — **«Ey Rabbimiz, doğrusu biz «Rabbinize inanın» diye imana çağıran bir dâvetçiyi işidip hemen imana geldik. Ey Rabbimiz, artık bizim günahlarımızı yarlığa, kusurlarımızı ört, canımızı da iyilerle berâber al.»** (Âl-i imran: 193)

Bu âyeti Hz. Osman Efendimiz duada okurdu.

4 — **«Ey Rabbimiz, senin peygamberlerine karşı bize vâdettiklerini ver bize. Kıyamet günü yüzümüzü kara çıkarma. Şüphe yok ki, sen asla sözünden dönmezsin.»** (Âl-i İmran: 194)

Bu âyet ile de, Hz. Ali dua ederdi. Çokca bu âyeti okurdu.

6 — Şu âyet de Cihar'i Yâr'i Güzin hakkında nâzil oldu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ●

«Ey iman edenler, sabredin. Sabır yarışı edin, rabt-ı kalb edin. Allahdan korkun. Felâh bulacağınızı umabilirsiniz.» (Âl-i İmran: 200)

İşte şu âyette de, dört büyük sahabenin özel halleri anlatılmaktadır. **(İsbiru)** Hz. Ebûbekirin sabrı. **(Ve Sabiru)** Hz. Ömerin musaberesi, **(Ve Rabitu)** Hz. Osmanın hakikî dostluğu ve bağlılığı, **(Vettekullahe lealleküm tuflihun)** Bundan murad Hz. Ali'dir. Ancak Hz. Alinin dostluğunda bulunanlar felâh bulabileceklerdir. Çünkü onun dostluğunda döneklik yoktur.

7 —

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ
أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ
وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ●

«Kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberlerle, sıddıklarla, şehidlerle, iyi adamlarla beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştır.» (En-Nisâ: 69)

Bu âyette de, hem Resulullah ve hem de dört büyük halife zikredilmekte ve onlara işaret olunmaktadır. (NEBİYYİN) den murat, peygamberimiz. (SIDDİKİN) den murat, Hz. Ebûbekir, çünkü onun sadakatı dillere destan olmuştur. (VEŞŞÜHEDA) şehidlerden murad, Hz. Ömerül-Faruktur. (VESSALİHİNDEN) murat, Hz. Osman Efendimizdir. (VE HESÜNE ÜLÂİKE REFİKA) dan murat Hz. Ali Efendimizdir. İşte bu ayette de, hem büyük sahabe ve hem de Hz. Muhammed Mustafa Efendimiz zikredilmiştir. (Allah onlardan râzı olsun.)

Yine Allahü Zülcelâl Meâlen şöyle buyuruyor:

«Sizin yardımcınız ancak Allahdır, Onun peygamberidir. Allahın emirlerine boyun eğici olarak namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren o müminlerdir.» (El-Mâide: 55).

Bu âyetin tefsirinde şöyle bir rivayet mevcuttur: Hazret-i Ali câmide namaz kılarken, bir fakir gelmiş:

— Allah için yok mu bir şey? demişti.

Namaz içinde Hz. Ali elinden yüzüğü çıkarıp vermişti. Halbuki Ali rükûda bulunuyordu. Bu sahaveti üzerine yukarıda arzettiğim âyet nazil oldu. Allahın ve Resulullahın en seçkin kulları en fazla cömert olan kullarıdır. Cimri kullar Allahın hâlis kulları değillerdir.

Enfal sûresinin ikinci, üçüncü ve dördüncü âyetlerinde Mevlâ şöyle buyuruyor:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۝ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ
حَقًّا لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝

«Müminler ancak onlardır ki, Allah anıldığı zaman yürekleri titrer, karşılarında âyetleri okununca onların imanını artırır, onlar ancak rablarına dayanıp güvenirler. Onlardır ki, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızk olarak verdiğimizden harcarlar. İşte onlar gerçek müminlerin ta kendileridir. Rableri katında dereceler, yarlığanma ve sayısı bitmez, müddeti tükenmez rızk onlarındır.»

Âyetin açıklaması şöyledir, Allahın ismi anılınca korkan mü'minlerden murat, Hz. Ebû Bekirdir. Allahın âyetleri okununca îmanı kuvvetleşir, buyurulduğu hususta murat Hz. Ömerdir. Hakka tevekkül edenlerin piri Hz. Osmandır. Namazını dosdoğru kılıp fakirlere infak edenlerden murat, Hz. Ali (kerremelalahu vechehu) hazretleridir. «Şunlar hakkiyle müminlerdir» den murat, bu mübarek zevatı seven müminlerdir.

Yine Cenâb-ı Hak Tevbe sûresinin 71 nci âyetinde meâlen şöyle buyuruyor:

«Mü'min erkekler de, mü'min kadınlar da birbirinin velileridir. Bunlar iyiliği emrederler, kötülükten vazgeçirmeğe çalışırlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler. Allah'a ve Resûlüne itaat ederler. İşte bunları Allah yarlığayacaktır. Çünkü O, azizdir, Hâkimdir.»

Bu âyetin açıklamasına bakılırsa, hem Ebûbekir, hem Ömer ve Hz Osman ile Hz. Alinin üstünlüğüne işaret etmektedir. Her biri bu âyete göre birer vazife ile vazifelenmişlerdir.

Meselâ, Emri bil mâruf nehyi anilmünker, yapan Hz. Ebûbekir. Namazı dosdoğru kılandan murat, Hz. Ömer. Zekâtı veren Hz. Osman. Allah'a itaat edenden murat, Hz. Ali. Allahın rahmetine ulaşanlar, bu mübarekleri seven mü'minlerdir.

Kur'an-ı Azimüşşan'da Ebûbekir, Ömer. Osman ve Ali hakkında birçok âyetler nâzil olmuştur. Bu âyetlerin hepsini burada sıralamamıza imkân yoktur.

Hz. Ebûbekirin üstünlüğü birçok yönlerdedir. En önemlisi: Kuvvetli bir imana sahip olması, Hakka tevekkülde bulunması, cömertlik ve merhamette en ileriye gitmesi gibi halleridir.

Hz. Ömer'in (R.A.) bütün günahlardan sakınması, hakkaniyetten ayrılmaması, adaleti tam manası ile tesis etmesi, gibi bariz alâmetleri vardır.

Hz. Osman'ın, Rabbinin emrine sımsıkı sarılması, Kur'an-ı Kerîmi yazması, geceleri devamlı ibadette bulunması gibi özellikleri vardı.

Hz. Ali'nin (r.a.) düşmanlarla ceng etmesi, Allahın rızasını gözetmesi, ilme son derece sarılması ve Peygamberimize her sıkıntılı anında arkadaşlık etmesi gibi özellikleri vardı.

Hz. Ebûbekir (r.a.), infakı son derece sever, Resulullahın yüzüne bakmaktan doymaz, geceleri ibadet eder ve seher zamanlarında Hazret-i Allah'a sığınırdı. Her işini Allah'a havale ederdi. Olan bir işe israr etmezdi. Çok kuvvetli bir iman taşıyordu. Bu iman sayesindedir ki, Kur'anda mevcut olan bütün emirleri harfiyyen ifa ediyordu. Fakirleri kayırıyor, yetimleri okşuyordu. Allahın yasaklarından kendisi sakındığı gibi halkı da öylece sakındırırdı.

Hz. Ömer (R.A.) Hazretleri: Haksızlığa asla tahammül edemezdi. Doğruluk yolunda canını fedâ etmekten çekinmezdi. Doğruluk ve dürüstlük onun işareti idi. Kendisi çok şecaatli ve heybetli idi.

Hz. Osman (r.a.), hayâ sahibi, ittikâ ehli, tahammüllü, cömert, kıraat ehli bir kimse idi.

Hz. Ali (r.a.), mütevazi, ahlâklı, halim selim, sabırlı ve metanetli bir ulu insan idi. Resulullahın en sevdiklerinden birisi idi. Çünkü onun damadı idi.

Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerîmde buyuruyor: «Ey Habibim! Cennette dört çeşit ırmak vardır: 1 — Su, 2 — Süt, 3 — Şarap, 4 — Bal. Bunların her birinin ayrı ayrı tadı vardır. Dünyada dört dost yaptım, senin ahbapların. Onlar da: Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'dirler.

Yukarıdaki dört çeşit ırmak suları Cihar Yâr-i Güzin'e benziyor: Hz. Ebûbekir parlak su gibidir. Nasıl, hayat su ile kaim ise, İslâm da Hz. Ebûbekirle kaimdir.

Nehirlerin ikincisi: Süttendir. O da Hz. Ömer'e benzemektedir. Hazret-i Ömer süt gibi saf ve beyaz kalblidir. Süt nasıl değişmez, bir kararda kalıyorsa, Hz. Ömer de Hak yolunda bir kararda kalır. Asla değişmez.

Bu ırmakların üçüncüsü şaraptır: Yani sarhoşluk veren şarap değil de, manevî bir maddedir. Hz. Osman manevî bir şarap gibidir. Hz Osman nice gençlerin gönüllerini serveti ile doyurmuş ve kandırmıştır.

Cennetteki nehirlerin dördüncüsü baldandır. Hz. Ali Efendimiz bal gibi âziz ve tatlıdır. Nasıl ki, hastalar baldan şifa alıyorsa, mü'minlerin gönüllerinin şifası da Hz. Alidir.

Ey İnsan! Eğer istersen cennetin safi ve parlak suyunu içmek Hz. Ebûbekiri sev ve ona hürmet et.

Cennetin sütünü içmek istersen, Hz. Ömeri sev ve ona hürmet et. Çünkü o, Cennetin sütüne benzer.

Şayed cennetin şarabını içmeği arzularsan, Hz. Osmanı sev ve ona hürmet et. Zira o, cennetin şarabına benzer.

Eğer cennetin balını içmek istersen, Hz. Aliyi sev. Zira o, cennetin balına benzer.

Cennette nehirler olduğu gibi çeşmeler de vardır. Rivayet olunduğuna göre cennette dört önemli çeşme vardır. Cihar'i Yâr'i Güzin Kıyamet gününde o çeşmelerin başında bulunurlar. O çeşmelerin sularından doğru ve imanlı kullara kâseler dolusunca su dağıtırlar, kana kana doyururlar.

Anlaşılıyor ki, bu dört mübarek zevatı dünyada sevip hürmet edenlere cennette bu dört çeşme başında bulunan mübarekler ihsanda bulunacaklardır.

Cihar'i Yâr'i Güzîn onlara o çeşmelerden bol bol su içireceklerdir. Aksi halde bu Dört Büyük İnsan'a buğz eden kişiler cennetin bu çeşit çeşmelerinden su içemeyeceklerdir. Oranın suyu onlara haram kılınacaktır. Kendilerine cehennemden kaynar su içirilecektir.

Allah bizlere Hülefâ-i Raşidini sevmeyi nasip buyursun. Amin.

Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali (radiyallahu anhum) haklarında bir hayli âyetler nazil oldu. Bu âyetlerde bunların her birinin üstün değerlerinden bahsedilmekte ve İslâma yaptıkları hizmetler sıralanmaktadır. Bunlar hakkında yukarıda gerektiği kadar izahat verdik. Bundan sonra bu mübarek dört büyük insan hakkında vârit olan bâzı hadîs-i şeriflerden bahsedeceğiz:

1 — Ebû Hüreyre (Radiyallahu anh) dan rivayet olunan bir hadîs-i şerifte Resulullah şöyle buyuruyor:

لَا يَجْتَمِعُ حُبُّ هٰؤُلَاءِ الْاَرْبَعَةِ اِلَّا فِى قَلْبِ مُؤْمِنٍ
اَبُوبَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَلِيٍّ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمْ .

«Şu dört kimsenin sevgisi ancak mü'minin kalbinde toplanır. Onlar da: Ebûbekir, Ömer, Osman ve Hz. Ali'dir. Allah onlardan razı olsun.»

Yine Cenâb-ı Zülcelâl'in bu Cihar'ı Yâr'i Güzinin şanlarına indirdiği âyetlerin bir tanesi de, Tevbe sûresinin 112. nci âyeti kerîmesidir. Bu âyette Allah meâlen şöyle buyuruyor:

«Tevbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler, seyahat edenler, rüku edenler secde edenler, iyiliği emredenler ve kötülükten vazgeçirmeğe çalışanlar, Allahın sınırlarını koruyanlar, sen o mü'minlere dahi müjdele.»

Bu âyetin işaret ettiği manaya göre, tevbe edenlerden murat, Ebûbekir. İbadet edicilerden murat, Hz. Ömer. Hamdedicilerden murat, Hz. Osman. Oruç tutuculardan murat, Hz. Ali. Yine Rükü edicilerden murat, Hz. Ebûbekir. Secde edenlerden murat, Hz. Ömer. Emr-i bilmâruf nehyi anilmünker edenlerden murat, Hz. Osman. Allahın hududunu koruyanlardan murat, Hz. Ali. Bütün müminlere müjde buyurulmaktan murat, bu dört zevâtı kiramı sevenlerdir.

Bu mübarek Cihar Yâr-ı Güzin'in haklarında birçok âyetler nazil olmuştur. Bunlar, Allah'a verdikleri sözü bozmazlar. Ahdü misâklarını yerine getirirler. Belâya, musibete ve çeşitli fitnelere, sabrederler. Gizli ve âşikare Allahın verdiği nimetlerden fakir fukaraya verirler. Kötülüğe karşı iyilikle mukabelede bulunurlar. Onun için de Hazret-i Allah (Adn) ismindeki cenneti onlara nasip kılacaktır. Çünkü onlar kuvvetli imana sahiptirler. Onların zürriyetleri ve yakınları salih amel etmişler. Melekler onların üzerlerine girer. Her kapıdan onlara ayrı ayrı selâm verirler. Ve derler ki: «Allahın sizin üzerinize selâmı vardır, siz sabrınız sayesinde bu lûtfa eriştiniz.»

İşte bu medhü senaya Cihar'i Yâr efendilerimiz mazhar olmuşlardır.

Cenab-ı Hak, Mü'minun Sûresi'nin 10 uncu âyetlerinde meâlen şöyle buyuruyor:

«Mü'minler muhakkak felâh bulmuştur. Ki, onlar namazlarında huşu'a riayetkârdırlar. Ki onlar boş ve faidesiz şeylerden yüz çevirirler. Ki onlar zekâtlarını verenlerdir. Ki onlar ırzlarını koruyanlardır. Şu varki, zevcelerine yahut sağ ellerinin mâlik olduklarına karşı müstesnâdır. Çünkü onlar kınanmışlar değildir. O halde kim bunların ötesini isterse, şüphe yok ki, onlar haddi aşanlardır. Ki onlar emânetlerine ve ahidlerine riayetkârdırlar. Ki onlar namazlarına devam ederler. İşte onlar vâris olanların ta kendileridir.»

Felâh bulanlardan murat, Hz. Ebûbekirdir. Boş ve faydasız şeylerden iraz edenlerden murat, Hz. Ömerdir. Zekâtını verenlerden mu-

rat, Hz. Osmandır. Şehvet organlarını koruyanlardan murat, Hz. Ali Efendimizdir.

İşte bu âyet de, Cihar'i Yâr'i Güzünün üstünlükleri hakkında nâzil olmuştur. Daha buna benzer bir çok âyetler bu mübarek zatlar hakkında nazil olmuştur. Yüce Mevlâ bunlara çok önem vermiş ve Peygamberimizin sağ ve sol kanatları mesabesinde kalmışlardır.

Yine Resulullah (Sallallahu aleyhi ve sellem) buyuruyor:

«Benim ümmetlerim arasında bid'atlar zuhur eder. Ashabıma hakaretler yapılırsa, o zamanın âlimleri ilimlerini açıklasınlar. Kim o zaman ilmini açıklamazsa, Allahın, meleklerin ve bütün mahlukatın lâneti onun üzerine olsun.»

Sahabeler dediler ki:

— Ya Resulallah, İlmin açıklanması nasıl olur?

Resulullah buyurdu:

«— Sünnet ilmidir. Yâni ehli sünnet velcemaat mezhebinin ilmini açıklamak ve herkese doğru yolu öğretmektir», buyurdu.

3 — İbni Ömer (r.a.) Peygamberimizden naklen şu hadîs-i şerifi rivayet ediyor:

إِنَّ اللهَ تَعَالَى فَرَضَ عَلَيْكُمْ حُبَّ أَبُوبَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ
وَعَلِيٍّ كَمَا فَرَضَ عَلَيْكُمُ الصَّلٰوةَ وَالصِّيَامَ وَ الْحَجَّ
وَالزَّكٰوةَ فَمَنْ اَبْغَضَ وَاحِدًا مِنْهُمْ فَلَا صَلٰوةَ لَهُ
وَلَا صِيَامَ وَلَا حَجَّ وَلَا زَكٰوةَ وَيُحْشَرُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنْ
قَبْرِهٖ اِلَى النَّارِ ❁

«Allah, Ebûbekir, Ömer, Osman, Aliyi sevmemizi farz kıldı. Beş akit namazı bize farz kıldığı gibi, orucu, zekâtı ve haccı farz kıldı gibi. Kim bu dört kimseden birine buğz ederse, Allah onun nama-

zını, orucunu, hac ve zekâtını kabul buyurmaz. Ve kıyamet gününde kabrinden, cehenneme haşrolunacaktır.»

Resulûllah meâlen şöyle buyuruyor:

«Her kim benim ümmetimden bedeni ile namaz kılar, servetinden zekât verir, ağzı ile oruç tutar, ayakları ile hac eder, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'yi severse, o kimse Allah yanında, Cebrâil, Mikâil, Israfil ve Azrail gibidir. Yâni onlar kadar hakkın nazarında kıymetlidir.»

Teşbihte hatâ yoktur. Yapılan açıklamaya göre, Ebûbekir Namaza, Hz. Ömer Zekât'a, Hz. Osman Oruç'a, ve Hz. Ali Hacca benzetilmiştir.

4 — Peygamberimiz Efendimiz buyuruyor:

«Ümmetimden şehadet kelimesini getirmelerini istediğim gibi, Hb. Ebûbekiri, Hz. Ömeri, Hz. Osman ve Hz. Aliyi sevmelerini isteyeceğim.»

5 — Hazret-i Enesin rivayet buyurduğu bir hadisi şerifte Resulullah şöyle buyurdu:

«Ben ilmin şehri, Ebûbekir esası, Ömer duvarı, Osman tavanı, Ali de, kapısıdır. Bunların haklarında ancak hayır söyleyin.»

6 — Abdurrahman İbni Avf rivayet ediyor. Resulullah: «Ben yakında ölürüm, siz de ölürsünüz. Kıyamet gününde sorulursunuz. O zaman ne evlâd, ne babadan hiç kimseden fayda olmayacak. Ancak kalbi salim olanlar kurtulacaklardır. O günde şefaatım, ashabıma buğz edenlere haram olur.»

Hazreti Enes'in (r.a.) rivayet buyurduğu bir hadiste Resulullah buyuruyor:

«Ebûbekir benim vezirimdir. Yerimi tutacaktır. Ömer dilimdir. Onunla söylerim, Osman benden, ben Osmandanım. Ali benim Amca zâdemdir.» buyurdu.

6 — İbni Abbas hazretlerinin Resulullahtan rivayet ettiği bir hadisi şerifte şöyle buyuruluyor:

«Ebû Bekir, dinin direği gibidir. Hz. Ömer fitne için bir duvar gibidir. Ömer hayatta bulundukça fitne çıkmaz. Osman münafıkların ibtilâsıdır. Hazreti Ali benden, ben de ondanım.»

7 — İbni Mes'ut (r.a.) rivayet eder: Peygamberimiz buyurdu:

«Ebûbekir İslâmın tâcıdır. Ömer İslâmın zînetidir. Osman İslâmın cevheridir. Hz. Ali İslâmın güzel kokusu mesabesindedir.»

Bu hadisi şeriften anlaşılıyor ki, bu Cihar'i Yâr'ı Güzin yağmur gibidir. Nasıl yağmur düştüğü yere bir bereket işareti ise, bu mübarek zâtlar da yeryüzünde berekete işarettirler

8 — Peygamber Efendimiz buyuruyor:

«Ebûbekir, Ömer, Osman, Aişe, Allahın özel kullarıdır. Ali, Hasan, Hüseyin ve Fatma benim göz bebeğimdirler. Kıyamet gününde Allah bunların hepsini toplar. Kendilerine gereken bahşişleri verir.»

9 — Hz. Enes'in Resulullah Efendimizden rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Resulullah: «Ebûbekirin sevgisi kişinin affolmasını, Ömerin sevgisi günahların giderilmesini, Hz. Osmanın sevgisi İmanın kuvvetlenmesini, Alinin sevgisi de, cehennem ateşinin söndürülmesini sağlar,» buyurdu.

10 — Hazret-i Ali rivayet ediyor. Resulullah buyuruyor:

«Allah Ebûbekire rahmet eylesin ki, kızını bana nikâhladı, benimle hicret etti, benimle yol arkadaşlığı yaptı. Yine Allah Ömere rahmet buyursun ki, acı olsa dahi doğru söyler. Allah Osmana da rahmet buyursun ki, melekler ondan hayâ ederler. Allah Hz. Aliye rahmet buyursun. Çünkü o, Hak yolunda canını vermekten çekinmedi.

Ebû Hüreyre şu hadis-i şerifi Resulullahtan rivayet etti:

«Allahtan istedim ki, ümmetimden râzı olsun. Hep râzı oldu. Ancak Kur'an mahluktur diyenlerden, Ashabıma sövenlerden, bir de kaderi inkâr edenlerden râzı değildir.»

Yine Resulullah buyurdu:

«Ümmetimin en kötüsü, Ashabıma buğz edip sövüp sayanlardır.»

11 — Hz. Enes'in Resulullahtan rivayet ettiği bir hadisi şerifte şöyle buyuruluyor:

«Arşı alânın üstünde: (Lâilâhe illallah, Muhammedun Resulullah, Ebûbekiri Sıddık, Ömerül-Faruk, Osmanı Zinnüreyn ve Aliyyül Mürtezâ» yazılıdır. Görülüyor ki, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali efendilerimiz ne büyük insanlar ve ne tatlı bir manadırlar. Ebû Abide bin Cerrah ve Muâz ibni Cebel de ne güzel kişilerdir.

«Yıldızları semâ ehli için, Ashabımı da ümmetim için emîn kıldım.» buyurdu.

«Üç şey Peygamberlerin ahlâkındadır. Hocalara hediye vermek, âlimlere hürmet etmek, ashabımı sevmek», buyuruldu.

12 — Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyuruyor:

«Kur'an-ı Kerîmden size ne bildirilmiş ise, onunla amel edin, amel yapmamak hususunda mâzeretiniz kabul değildir. Eğer kitapta aradığınızı bulamaz iseniz, benim sünnetimle amel ediniz. Benim sünnetimde aradığınızı bulamaz iseniz. Ashabımın kararları üzerine amel edin.»

13 — **«Ümmetimin arasında cereyan eden ihtilâf rahmettir.»**

Esasda dinin temelinde ihtilaf yoktur. Fer'î mes'elelerde ihtilaf vardır. Burada gayeler bir, yollar ayrıdır. Hilâf ise, hem gayeler ve hem de yollar ayrı olan şeydir. İhtilâf ise böyle değildir. İhtilafta rahmet vardır. Zira hakikatı aramak vardır.

14 — Pepgamberimiz Efendimiz buyuruyor: **«Ebûbekirin fazileti gök yüzüne konsa, gök yüzünün onun heybetinden sesini işitirdiniz. Hz. Ömer öyle bir heybetlidir ki, melekler dahi onun heybetinden korkarlar.**

Hz. Osman öyle bir insandır ki, melekler onun kelâmını dinlerler.

Hz. Ali öyle bir Arslandır ki, yer ehli onunla iftihar ederler.

Peygamberimiz buyuruyor: «Havz'ı Kevserimin dört adet direği vardır. O direkler, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Alidirler.»

Burada bir sual var: Ebûbekir, Ömer, Osman ve Aliyi sevmeyenlerin nişanları nedir?

Cevap: Kabirden kalktıkları vakit yüzleri simsiyah olarak kalkarlar. Dünyada iken yüzlerinde nur olmaz, simsiyah çehreli olurlar, feyizden mahrum kalırlar.

Hz. Peygamberimiz Kevser suyunun faziletini açıkladı. Bu sûre üç âyet ve on kelimeden ibarettir, 42 harftir.

Hazret-i Ali buyuruyor: «Kim ihlâsla Kevser Sûresini okursa, Cenab-ı Hak ona cennette o kadar makam ve derece verecektir ki, her makamın uzunluğu, şark ile garb kadar geniş olacaktır.»

Cenâb-ı Hak buyuruyor: «Ey Habibim Muhammed! Biz sana ve ümmetine havz-ı kevser verdik ki, kıyamet gününde bütün peygamberler o sudan içecekler. Ve yine ey habibim, biz sana ve ümmetine öyle bir sûre verdik ki, kıyamet gününde onun sesini bütün peygamberler duymağa geleceklerdir»

Havz-ı Kevser hakkında peygamberimiz şöyle buyurdu:

«Benim için bir Havz-ı Kevser vardır. Râbbim bana söz vermiş, kıyamet günü o havzı kevserden birçok kimselere su verilecektir. O havuzun adı kevserdir. O havuzun başında bulunup su dağıtıcıları, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Alidirler. O havuzun eni maşrık ile mağrip arası kadar geniştir. Uzunluğu yer ile gök arası kadardır. Oradan içenler bir daha susamayacaklardır.»

Havz-ı Kevserin tafsilatı çok uzundur. Bunun tam izahını burada yapmamıza imkân yoktur.

Resulullahın buyurduğuna göre: «Cennette dört tane ırmak vardır. Her dört ırmak da havz-ı kevsere akar. Bu ırmaklardan bir tanesi berrak sudur. Ebû Bekirindir. Birisi süt ırmağıdır. Bu da Hz Ömer'e mahsusdur. Biri (şerap) ırmağıdır. Bu da Hz. Osmana mahsusdur. Bal ırmağı da Hz. Ali'ye mahsusdur. Ayrıca havz-ı kevserin dört tane direği vardır. Bir direği Ebûbekirin, eline, bir direği Hz. Ömerin eline, bir direği Hz. Osmanın eline, bir direği de Hz. Alinin eline verilecektir.»

Resulullah buyuruyor: «Cenabı Hak beni bütün Peygamberler arasında güzide kıldı. Ümmetlerimi de bütün diğer ümmetlerden üstün kıldı. Bütün ashabımın arasından Cihar Yâr-ı Güzin'i seçti. Bunlar da: Ebûbekir, Ömer, Osman ve Alidirler. Ümmetimin arasında dört gurup seçti. Üçü arka arkaya gelecektir. Bunlar da sahabe, Tabiîn ve tebe-e tâbiindir. Bir gurup da son zamanda Hz. İsanın cemaatı olacaktır. Bu dört gurubun toplamı Vakıa sûresinin evvelinde zikrolunmaktadır. Üç gurup (Sulletun minel evvelin) bir bölük hakkında da (Ve kelilün minel ahirin) ile bildirilmiştir.

Hazret-i Allah hiçbir ümmete vermediği dört nimeti bu ahir zaman peygamberin ümmetine vermiştir ki, şunlardır:

1 — İki cihan serveri Muhammed Mustafa gibi Ulül-âzim bir peygamberi bize nasip kılması.

2 — İslâm dini gibi parlak bir dinin nasip kılınması,

3 — Kur'an-ı Kerîm gibi bir müstesna kitaba muhatap oluşumuz.

4 — Hazret-i Allahın özel sevgisine mazhar olmamız nimetidir.

İşte yukarıda sayılan dört nimete âhir zaman ümmetinden başka hiç bir kimse kavuşamamıştır.

Evet bir çok peygamberler yeryüzüne geldi. Fakat hiç birisi Hz. Muhammed Mustafa gibi Güzide değildir.

Geçmiş ümmetlere kitap veya suhuf gönderilmiştir. Fakat Kur'an gibi kudsal ve ebedî bir mucize timsali gönderilmemiştir.

Bizden önceki ümmetlere Cenab-ı Hak birçok nimetler ihsan etmiştir fakat, Onun özel muhabbeti ancak biz ümmetlere nasip oldu.

3. MENKIBE: Hz. Ebûbekir'in canını, malını ve bütün servetini Hak yoluna vermesi, peygamberimize sonsuz bir sebgi beslemesi gibi özel vasıfları vardır.

Hz. Ömer ise: Hakka son derece bağlılığı, hakkı savunması, adaletten ayrılmaması, fitne kapılarını kapatması, doğruluğu ve heybetliliği gibi halleri vardı.

Hz. Osman: Kur'anı Kerîmi toplaması, kendi eliyle yazıp etrafa dağıtması, iki rekât namazda Kur'an'ı hatmetme gibi birçok hasseleri vardır.

Hz. Ali: Allahın ve Resulullahın uğruna harp etmesi, her girdiği harpte muzaffer çıkması, ilme son derece hürmet etmesi gibi hususiyetleri vardı. Mevlâ bu dördünden râzı olsun. Bizlere de şefaatçı eylesin.

Peygamberimiz buyuruyor: «Ümmetimin en merhametlisi, Ebûbekirdir. Dine en fazla kuvvet veren Hz. Ömerdir. Hâyâ bakımından en kuvvetlisi Hazret-i Osmandır. Malı ve canı ile en fazla cömertlik yapan Hz. Alidir.

Hilâfet Ebûbekirin esas vazifesidir. Hz. Ömer için bu vazife fer'îdir. Hayâ Hz. Osman'ın madenidir. Sahavet Hz. Ali'nin remzidir.»

Bir gün Resulullah Medinede mescidinin minberinde Ashabının fazileti hakkında bir takım beyanatta bulunduktan sonra şöyle buyurdu:

«Ebûbekir nerdedir?» Hemen Ebûbekir ayağa kalktı: «Burdayım yâ Resulallah» dedi. Peygamberimiz: «Yanıma yaklaş» buyurdu. Ebûbekir Resulullaha yaklaştı. Resulullah Ebûbekiri alnından öptü. Ondan sonra öyle ağladı ki bir ay kadar göz yaşları dinmedi. O esnada buyurdu ki:

«Ey müslimanlar topluluğu! Bu gördüğünüz zât, Ansar ve Muhacirinin en faziletlisidir. Bu öyle kıymetli bir kimsedir ki' Allah bana emîr buyurdu. Dünya ve âhirette onu dost edeceğim. Bu, benim en sadık dostumdur. Herkes beni inkâr ederken o beni tasdik etti. Mekkeliler beni sürdüler. Fakat bu benimle ülfet etti. Kızını bana verdi.» buyurduktan sonra daha Ebûbekiri medhetti ve yanından ayrıl-

dı. Arkasından Hz. Ömeri çağırdı. Ömeri Ebûbekir gibi kendisine yaklaştırarak şöyle buyurdu:

«Ey müslümanlar! Bu zat Hattabın oğlu Ömer'dir. Ensar ve Muhacirinin ulusudur. Dünyâda benim müsteşarımdır. Bu öyle bir insandır ki, Hakkı kabul eder ve yayar. Allahın emrini durmadan etrafa duyurandır. Şeytan dahi bundan kaçar, bütün insanlar Ömerden korkar. Cennetin lâmbasıdır. Onların iftihar kaynağıdır. Buna buğz edene yazıklar olsun.»

Arkasından Resulullah Hz. Osmanı çağırdı. Osman yanına yaklaştı. Osmanı alnından öptü. Ve ağlayarak buyurdu ki: Ey Mü'minler! Bu, Affanın oğlu Osmandır. Ansar ve Muhacirinin en büyüklerinden birisidir. Benim has dostumdur. İki kızımı da ona nikâhladım. Eğer üçüncü kızım olsa, yine ona verirdim. Gökteki melekler ondan hâyâ eder. Buna buğz edenlere yazıklar olsun» buyurdu. Ve Hz. Aliyi yanına çağırdı, onu da alnından öptü ve ağlayarak şöyle buyurdu:

«Ey Mü'minler! Bu, Ebû Talibin oğlu Alidir. Muhacir ve Ansarın en ulularından birisidir. Benim kardeşim ve amcamın oğludur. Aynı zamanda damadım ve özümdür. Buna buğz edenlere yazıklar olsun.

Ali, Hz. Hasan ve Hüseyin'in babasıdır. Birçok sıkıntılı anlarında Resulullahın yardımına koşmuştur. Birçok düşmanların kellelerini uçurmuştur.

Bu öğütlerimi duyanlar duymayanlara duyursun.»

Yine Resulullah buyurdu: «Ey Ümmeti Ashabım! Eğer ibadet yapa yapa beliniz bükülse, oruç tuta tuta vücudunuz erise, ashabıma buğz etmiş olsanız ibadetleriniz kabul değildir.»

Rivayetlere göre, abdest hakkında nazil olan âyette abdestin dört farzı açıklanmaktadır. Hz. Ebûbekir, abdestte, yüzü yıkama yerinde, Hz. Ömer kolları yıkama yerinde, Hz. Osman başı meshetme mesabesinde, Hz. Ali ayakları yıkama vazifesi gibi önemli mevkidedir.

Bu dört âzâ nasıl birbirlerine bağlı iseler, Cihar Yâr-ı Güzin de birbirlerine öylece bağlıdırlar.

Abdestin farzları dört olduğu gibi, hilâfeti işgal edecek zevât da dörtür. Farzlar arasında fark olmadığı gibi, Halifelik vazifesi arasında da fark yoktur. Hepsi için o vazife mukaddestir.

Şurası da muhakkaktır ki, Ebûbekir Ömerden. Ömer Osmandan. Osman da Hz. Aliden öndedir.

Hz. Ebûbekir Abdestte yüz menzilesinde, Hz. Ömer el menzilesinde, Hz. Osman baş menzilesinde ve Hazret-i Ali ayakların yıkanış mesabesindedir.

Dikkat edilirse yıkanan dört âzânın her biri farzdır. Farzlar arasında fark yoktur. Ancak farzları ifa eden şahıslar arasında fazilet bakımından farklar vardır.

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) efendimiz buyuruyor:

«Benim Ashabım Nuhun gemisinin benzeri gibidir. Her kim Nuh'a iman edip ona bağlanmış ve gemisine binmiş ise, boğulmaktan kurtulmuş. Kim ziddını tutmuş ise boğulmuş gitmiştir.»

İşte aynı bunun gibi kim Resulullahın Ashabına saygı gösterirse, bid'at ve hurafelerden kaçınırsa, selâmete ulaşmıştır. Aksi halde kendisini hüsran çukuruna itmiştir.»

Yine rivayet olunur ki: «Yerde ve gökteki melekler bu dört büyük insan için istiğfar ediyorlar. Onları takdir ve tebcil ediyorlar. Kim ki bu dört büyük insana buğz ederse onlara lânet okuyor, saygı gösterenlere de rahmet diliyorlar.»

4. MENKIBE: Dört büyük insan hakkında muteber kitaplarda anlatılan bâzı menkıbeler:

Hz. Enes İbni Malik anlatıyor:

«Bir gün Resulullahla Medine şehrinden beraber dışarı çıktık, bir bahçeye girdik. Resulullah: «Ey Enes, bahçenin kapısını kapat» buyurdu. Ben de kapıda durdum. Peygamberimiz: «Ey Enes! git kapıyı aç ve kapıda bulunan zâta cenneti müjdele,» dedi. Kapıda kim bulunduğunu bilmiyordum. Verilen emri yaptım. Kapıyı açtım, bir de baktım ki Hz. Ebûbekirdir. İçeri girdi. Arkadan yine kapı çalındı. Ona da aynı muameleyi yapmam emrolundu. Bir de baktım kapıda Hazret-i Ömer vardır. Arkasından yine kapı çalındı. Hazret-i Osman olduğunu anladım. Onun arkasından tekrar kapıyı açmaya gittim. Hazret-i Alinin içeri girdiğini gördüm. Bunların her üçüne de aynı Ebûbekir'e söylenenleri söyledim, onları çeşitli mükâfatlarla müjdeledim. Resulullah bu dört büyük insanın istikballeri hakkında birçok müjdeler verdi. Ve onları cennetle müjdeledi. Onlara karşı bizim saygı ve sevgi izhar etmemizi emretti.»

5. MENKIBE Yine Hz. Enes (r.a.) Hazretleri anlatıyor:

«Bir gün Resulullah bir bahçenin içinde oturuyordu. Ashab etrafını sarmıştı. Peygamberimiz fazlasiyle ağlamıştı. Sonra buyurdu ki: «Ey Enes! tek olan Allah hakkı için söylüyorum, kim ashabımın kederi ile mükedder, ferahı ile ferehnâk olmazsa hakîki mü'min değildir.»

6. **MENKIBE:** Bir vakit Cebrail-i Emin Aleyhisselâm, Resulullah Hazretlerinin huzurlarına geldi ve dedi ki:

—Senden sonra ümmetin üzerine Ebûbekir halife olsa gerek. Hak Teâlâ Hazretleri de Mirac gecesinde, arada vasıta olmaksızın Resulullah Hazretlerine buyurmuştu ki: «Senden sonra ümmetin üzerine İslâm halifesi ve imam Ebûbekir olsa gerek.» O halde Ebûbekir'in önce halife olması senin emrinle olmadı. Ahirde Ali'nin halifeliği de senin emrinle olmadı. Belki Allah'ın emri ve müminlerin seçimi ile olmuştur.

Eğer bunu yakin üzere bilmek istersen Huzeyfe bin Yemanî (r.a.) hazretlerinin rivayet buyurduğu haberi dinle. Rivayet eder ki, seçkin sahabe şöyle dedi:

— Ya Resulallah, eğer uygun ve doğru görürsen kendi ihtiyarınla bizim üzerimize bir halife tayin buyur ki, bizim gönlümüz bu sebeple emin olsun ve muhaliflerin dedikoduları kesilsin.

Resulullah Hazretleri cevap buyurdular:

— Eğer sizin üzerinize benden sonra kendi emrimle halife nasb etsem, sonra da siz ona âsi olsanız üzerinize azab nazil olur. Hayır, hayır, ben kendi muradım üzerine ümmetimin başına halife tayin etmeyi aslâ doğru bulmam. Çünkü Musa-i Kelîm, Harun Aleyhisselâm'ı kendi ihtiyarı ile kırk gün kavmi üzerine halife tayin etti; geri döndüğünde sekiz bin adam buzağıya tapıp kâfir oldular, dinden çıktılar. Ben de eğer kendi reyimle ümmetim üzerine halife dikersem biliyorum ki, kıyamette hiç kimseyi dürüst din ve doğru yol üzere, kitap ve sünnet ahdi üzerinde sabit bulamam. Ancak ben öyle bir iş işlerim ki, Allah'ı ümmetimin üzerine halife kılarım. Vallahi ben, halifelik hususunda ümmetimi Allah'a ısmarladım. Allah bilir o kimseyi ki, irade edip kendi tarafından tayin buyurur.

Böylece Allah, halifeliği kabul edip kendi tarafından hilafeti Ebûbekir Sıddık'a teslim etti. Bütün insanlar bilsinler ki, Ebûbekir Sıddık, sözleriyle ve nişanlariyle Resulullah Hazretlerinin halifesidir. Fakat bürhan ve fermanla Allah'ın halifesidir.

O halde bilmiş ol ey civanmerd ki, benim canım sana feda olsun, âlemin halk olunduğu zamandan kıyamete dek Resulullah Hazretleri

gibi bir nebi, ne gelmiştir ve ne de gelse gerektir.

Oncılayın ki, Ebûbekir Sıddık gibi bir Sıddık-ı takî ne gelmiştir ve ne de gelse gerektir. Allah ondan razı olsun. Haricî'ye de söyle ki: Dünyada ve âhirette kör, zelil ve tepe taklak olsa gerektir...

7. **MENKIBE:** Câbir (r.a.) rivayet eerd ki:

— Bir vakit Muhacir ve Ensardan büyük bir kalabalık, Resulullah Hazretleri ile beraber Medine'nin bir mahallinde, Ensardan bir dul ve saliha kadının ziyafetinde oturmuştuk. Elimizi yemek tarafına uzatmadan önce Resulullah Hazretleri buyurdu ki: «Bu saatte cennet ehlinden bir adam geliyor ki, benden sonra o adam ümmetim üzerine hakkiyle halife olur.» Bu sözü söylerken Ebûbekir Sıddık içeri girdi. Yine buyurdu ki: «Şimdi cennet ehlinden bir adam daha geliyor ki, Ebûbekir'den sonra ümmetim üzerine hakkiyle halife olur.» Bu sözü de söylerken Ömer Faruk Hazretleri meclise dahil oldu. Sonra yine buyurdu: «Bu vakitte cennet ehlinden bir erkek daha bu meclise gelir ki, Ömer'den sonra hakkiyle halife olur.» Daha mübarek sözleri bitmeden Osman Zinnureyn Hazretleri içeride göründü. Sonra Resulullah buyurdu:

— «Benim sevgili dostlarım, gerçi yemek hazırlanıp konulmuştur, fakat bir adam daha kalmıştır ki, bu yemekte bize arkadaşlığına müsaade-i rızk ittifakı düşmüştür. O, cennet ehlindendir ve Osmandan sonra ümmetim üzerine hakkiyle halife olur. Bu saatte erişir ve onunla yemek yiyecek vakit gelir.»

Bundan sonra Câbir dedi ki:

— Resulullah Aleyhisselâm bu sözü söyledi ve bir saât bekledi. Mübarek yüzünü kapı tarafına yöneltip beklemekte olduğu halde dua edip buyurdu ki: «Ya Allah, Ali'yi bu zümrede kıl. Ya Allah, Ali'yi bu zümrede kıl. Ya Allah, Ali'yi bu zümrede kıl.» Böylece üç kere bu duayı tekrarladı. Hemen Ali'yyül-Mürteza (r.a.) kapıdan girdi. Bunun üzerine Resulullah Hazretleri buyurdu:

— Yeyin, bu yemeği, size hoş ve senirici (afiyet) olsun.

8. **MENKIBE:** Dürüst rivayetle Sa'd bin Cübeyr (r.a.) dedi ki: «Resulullah Hazretleri, Medine-i Münevvere'de Mescid-i Şerifi bina etmek istedi ve temelini koymağa girişti. Onbin taştan fazla taş toplanmıştı. Ancak Resulullah Hazretleri, bunca taştan bir taş kaldırdı ve Ebûbekir'e buyurdu:

— Sen de bir taş kaldır.

Ondan sonra Ömer'e buyurdu:

— Sen de bir taş kaldır.

Daha sonra sırasiyle Osman'a ve Ali'ye de aynı şekilde birer taş almalarını buyurdu. Onlar da birer taş aldılar. Muhacir ve Ensar'dan seçkin sahabeler huzurda el kavuşturmuş duruyorlardı. Resulullah Hazretleri , hayırlı, uğurlu ve mübarek ayağını ileri koyup kaldırmış olduğu taşı gerekli yere koydu. Ondan sonra o topluluğun arasında yüksek sesle buyurdu:

— Ya Ebûbekir! Kaldırdığın taşı getir, benim koyduğum taşın yanına koy!

O da getirip taşını Resulullah'ın taşı yanına koydu. Ondan sonra Resulullah buyurdu:

— Ya Ömer! Sen de getir o taşı, Ebûbekir'in taşının yanına koy!

Ondan sonra Resulullah, sırasiyle Osman'a ve Ali'ye de aynı emri tekrarladı. Onlar da aldıkları taşları getirip sırasiyle birbirinin yanına koydular. Ondan sonra Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri, seçkin sahabelere hitap edip buyurdu ki:

— Bu taşlar arasında açıkca gördüğünüz sıra şunun delili ve izahıdır ki, benden sonra halife Ebûbekir'dir, ondan sonra Ömer'dir, ondan sonra Osman'dır ve ondan sonra da Ali'dir. Benim ashabım olan siz Muhacir ve Ensâr herkes ne miktar isterse bu taşlardan kaldırıp dilediğiniz yere koyun.»

Medine-i Münevvere Haremi'nin bu taş haberi çok yerde anlatılmıştır. Fakat bundan sahihi bize erişmemiştir.

9. MENKIBE: Bu haberin râvisi Sefine'dir. Allah ondan razı olsun. Eğer bir kimse sual etse ki:

— Sefine de kimdir? Seçkin sahabeler arasında maruf değildir.

Ben cevap veririm ki:

— Sefine, Ümmü Seleme (r.a.) nin kölesidir. Ümmü Seleme Hazretleri temiz zevcelerdendir. Sefine'yi alıp o şartla azad etti ki, hayatta olduğu müddetçe Resulullah Hazretlerinin şerefli hizmetlerinde olacaktır, ondan aslâ ayrılmayacaktır. O da bu şartla azadlığı kabul etti. Resulullah Hazretlerinin devamlı hizmetlerinde bulunurdu. Bir gün ondan sordular ki:

— Sefine adını sana kim koydu?

O da şöyle dedi:

— Malumunuz olsun ki, biz, Resulullah Hazretleri ile bir seferde idik. Bir menzilde âlet ve takımlarımız çoğaldı, davarlarımız da zayıftı. Bir büyük kilimimiz vardı. Resulullah Aleyhisselâm, ben kuluna buyurdu ki:

— O kilimi yere döşe ve askerin fazla olan takımlarını o kilimin üzerine topla.

Ben de hemen «Başüstüne» deyip kilimi yere yaydım, âletleri ve at takımlarını o kilim üzerine topladım. O zaman bana buyurdu ki:

— Kilimin uclarını bağla, kilimin içindeki takımları götür. Yola gir merdane git ki, sen Sefinesin (*).

Bunun üzerine ben de bütün silahları hemen yüksek himmetleriyle götürüp atlılarla beraber yürüdüm, ta menzile eriştim. Yolda aslâ bir yorgunluk ve bir elem görmedim. O günden bugüne dek ne vakit istersem on devenin yükünü taşırım ve on menzil yere iletirim. Resulullah Hazretlerinin mübarek sözlerinin berekâtı ile hiç bir zorluk da çekmem. Bu sebepten ismim Sefine'dir.

İşte bu Sefine rivayet eder ki: Resulullah Hazretleri her gün sabah namazını eda ettikten sonra mübarek yüzünü kavmine doğru döndürüp sual buyururlardı ki:

— Sizden bir kimse, bu gece bir vak'a görmüşse haber versin.

Eğer görmüş olan kimse varsa anlatırdı. Kendileri de dinleyip tabirini bildirirlerdi. Eğer kimse görmemiş olursa Resulullah o şeyi doğru görürler ve onlarla konuşup sohbet ettikten sonra kalkarlardı. Bir gün yine hiç kimse rüya görmemişti. Resulullah Hazretleri, kendileri buyurdular ki:

— Ey ashabım, bu geçen gece ben bir vakıa gördüm. Şaşılacak bir vakıadır. Gördüm ki, gökten bir teraziyi aşağı astılar. O terazinin iki tane büyük ve çok güzel kefesi vardır. Sonra beni terazinin bir kefesine koydular, öbür kefesine de Ebûbekir'i koydular. Böylece ikimizi tarttılar ve ben Ebûbekir'den fazla geldim. Sonra beni terazinin kefesinden çıkardılar, Ömer'i koydular ve Ömer ile Ebûbekir'i tarttılar. Ebûbekir, Ömer'den fazla geldi. Sonra Ebûbekir'i çıkardılar, Osman'ı o kefeye koydular, Ömer'i Osman'la tarttılar. Ömer, Osman'dan ağır geldi. Sonra Ömer'i çıkardılar, Ali'yi o kefeye koydular, Osman'ı Ali ile tarttılar. Osman, Ali'den ağır geldi. Sonra Osman'ı o kefeden dışarı çıkardılar. Daha sonra bütün ümmeti, Ali'nin vaktinden

(*) Sefine'nin lugat mânası gemi demektir.

kıyamete dek geleceklerin hepsini o kefeye koyup bütün ümmeti Ali ile beraber tarttılar, Ali onların hepsinden fazla geldi. Ondan sonra bu teraziyi göğe çektiler.

10. MENKIBE: Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdular:

— O Allah hakkı için ki, O'ndan başka Allah yoktur, âlem halkolunduğundan beri hiç bir nebi ve resul, ümmetinden, Ebûbekir Sıddık'tan daha faziletli bir kimse ile sohbet etmemiştir.

Yine Resulullah Aleyhisselâm buyurmuştur ki:

— Âlem halkolunduğundan beri yüz yirmi dört bin ümmetten hiç kimse, bu dinde Ömer'den daha kuvvetli olmamıştır.

Yine Resulullah buyurmuştur:

— Hiç kimsenin dili, Allah'ın kelâmına, Osman'ın dilinden daha fazla zikredici ve daha fazla açıklayıcı olmamıştır.

Yine Resulullah Aleyhisselâm buyurmuştur:

— Âlem vücuda geldiğinden beri hiç kimsenin bileği ve bazusu, küfür ehlinin başına kılıç vurmada, Ali'nin bileğinden ve bazusundan daha kudretli olmamıştır.

11. MENKIBE: Abdullah bin Ebi Beysanî'ye, Allah'ın Arşından sual ettiler. Kendisi cevap verip aynı suali Yahya bin Ebi Talib'den sorduğunu söyledi. O da aynı suali Abdülvehhab bin Ata'ya sorduğunu söyledi. O da Saîd bin Urve'ye sorduğunu söyledi. O da Katade bin Deame'den sorduğunu söyledi. O da Enes bin Malik'e (r.a.) sorduğunu söyledi. O ise Resulullah'a sorduğunu, Resulullah da Cebrail Aleyhisselâm'a sorduğunu, Cebrail Mikâil'den sorduğunu, Mikâil İsrafil'den, İsrafil Levh-i Mahfuz'dan sorduğunu söyledi. Nihayet Levh-i Mahfuz dedi ki: «Allah'dan Arşını ve Arşının ululuğunu sordum. Allah buyurdu:

— Arşımın üç yüz altmış bin kaimesi (ayağı) vardır. Her ayağının altmış bin kere yedi gök ve yedi kat yerce büyüklüğü vardır. Her ayağının altında altmış bin sahra, her sahrada altmış bin âlem, her âlemin altmış bin kere dev, peri ve insanı sayısınca mahluku vardır.»

İlâhî san'atın bu azametinden anlaşılıyor ki, halkın anlayışı, Allah'ın azamet ve celâline aslâ erişemez, halkın ilim ve akıl atının sür'ati, Allah'ın melekûtunun yüceliğine ve ceberutunun sırrına aslâ erişemez. Halk, bu hususta zannı ve arzusu nisbetinde hicran rüzgârından başka bir şey aslâ görmez. Bütün halktan hiç kimse, Allah'ın gaiplerin gaibi esrarının sırrından bir nefesi bile aşikâre vuramaz.

Demek ki, bütün yaratıklar ve melekler, Allah'ın zatî sırrını bilmemiştir ve bilemez de. Aynı zamanda Allah'ın yarattığı Âdem'i ve evladını, İblis'i, gökleri ve yerleri, cenneti veya cehennemi, bunların hiç birini de bilemezler. Ancak Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali (r.a.) Hazretlerine ve onların sadık dostlarına istiğfar eder ve yarlığanmak taleb ederler.

Bunca fazilet, şeref, menziller ve mertebelerle sünnet ve cemaat ehline, Allah'a hamd ve şükürden, sevinç ve saadetten başka ne gerekir!..

12. MENKIBE: Bu nakledeceğimiz hadis-i şerifin tercümesi çoktur ve uzundur. Fakat gerekli olduğu kadarını bildirelim. Abdullah bin Abbas (r.a.) Hazreti rivayet eder ki, Resulullah Aleyhisselâm buyurdu:

— Allah illetsiz ve âletsiz olarak, Âdem Aleyhisselâm'ı kudret eliyle yarattığı zaman onu bir aksırıkla imtihan etti. Aksırık Âdem Aleyhisselâm Hazretlerinin mübarek ağzından çıkarken aziz canı da istedi ki, aksırıkla beraber bedenden ayrılsın. Ancak Allah, Âdem Aleyhisselâm'a ilham buyurdu, o da bu ilhama uygun hareket ederek Allah'ı övmek istedi ve «El'hamdü-lillah» dedi. Buna karşılık Allah da: «Yerhamük'Allah» buyurdu. Bu demektir ki: «Hiç şüphesiz Allah sana ve senin nesline rahmet eder ve bereket verir.» Böylece «El'hamdü-lillah»ın berekâtiyle Âdem Hazretlerinin teni aksırık ıstırabından asude oldu ve «Yerhamük'Allah» berekâtiyle de aziz canı mübarek teninde karar tutup rahat oldu. Âdem, Allah tarafından söylenen «Yerhamük» mübarek sözünü işitir işitmez hemen iki elini başı üzerine koyup:

— Ah, ah, ah, o günahın uğursuzluğundan ve şerrinden ki, onu işleyeceğim ve onunla günahkâr olacağım!..

O sırada orada hazır bulunan melekler dediler ki:

— Ey Âdem, sen gayb âlemini bilmezsin. Henüz olmamış günahı nasıl bildin?

Âdem Aleyhisselâm buyurdu:

— Evet, ben ki Âdem'im, günah işlemeseydim Allah'ın rahmetine lâyık olmazdım. Zira Allah'ın rahmeti ve mağfireti günahkâr içindir.»

Abdullah bin Abbas Hazretleri der ki; Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu:

— «O zaman Âdem Aleyhisselâm'ın teninden bir bölüğü diri olup bir bölüğü de ölü iken Âdem, o vakitte kendi sırtı ile sinesi arasından bir söyleyicinin sesini işitti ki, Âdem'in canı o sesin aşkından titredi. O söyleyici dedi ki:

— Şükürler olsun o Rabbimize ki, O, hiç kimseyi oğul ittihaz etmemiştir, mülkü üzerinde O'nun ortağı yoktur, O'nun sahibi de yoktur ve O en büyüktür.

Ondan sonra bir ses daha işitti ki, şöyle diyordu:

— Aziz Rab doğru söyledi, Aziz Rab doğru söyledi!..

Bu sesten sonra mübarek sinesinden bir nurun zahir olduğunu gördü. O nurun heybetinden cennetin kapıları açıldı. Ondan sonra o nurla beraber birbirine müsavi iki nur daha Hazret-i Âdem'in mübarek sinesinde zuhura geldi. Bu iki nur, birbirine uygun olarak öyle bir parlayışla parladılar ki, cennetin dereceleri ve her ne ki bu derecelerde vardır hepsi açılıp aydınlandılar.

Ondan (İki ses işitip iki nur gördükten) sonra beşinci kere Âdem Aleyhisselâm, kendi batınının aynasından bir şahıs suretini gördü. Şemailinde heybet ve şevket sebeplerinden ve eserlerinden çok çok zuhura gelip hasıl olmuş bir şahıs ki, çok kuvvetli, gayet şiddetli, fevkalâde heybetli ,iri yapılı ve sıhhatli. Aynı zamanda kemal-i gayret ve salabetle süslü bir kılıç sureti de o suretin omzuna konulmuş.

Âdem Aleyhisselâm buyurdu ki: «O beş şey o beş kimsedendir: Birinci söyleyiciden, ikinci tasdik ediciden, üçüncü nurdan, dördüncü nurdan ve beşinci söyleyici o kılıcı taşıyan heybetli ve siyasetli şahıstan ki, onun gibi birbirine ulaşmış, rahmet ve kerametle süslenmiş idi.»

Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu ki: «O vakit Âdem'in âlâ (yüce) olan yarısı ruhla diri ve esfel (alçak) olan yarısı ise ölü idi; kendi baş gözüyle ve gönül kulağiyle o beş şeyi ve o beş şeyden görmesi gerekeni gördü, işitmesi gerekeni işitti. Hem o zaman şaşılacak bir şey görmekten ötürü kendi kendine hareket etti, mübarek lisanını aziz Rabbının büyüklüğünü, övgüsünü ve yüceliğini dile getirmekte kullanarak dedi ki:

— Sübhaneke rabbi, Sübhaneke rabbi, Sübhaneke rabbi, ma a'zameke ve ma a'zam kudretike ve ma evsa' mağfiretike ve rahmetike. Lâ ilâhe illâ ente tebarekte ve tealeyte rahmeten vasiat külle şey'in ilmen ve ahseyte külle şey'in adeden — Ey noksan sıfatlardan münezzeh Rabbim, seni tesbih eder anarım Rabbim, seni tesbih eder

anarım Rabbim, senden daha büyük hiç kimse yoktur, senin kudretinden üstün kudret yoktur, senin affından ve rahmetinden geniş hiç bir şey yoktur. Senden başka ilâh yoktur, mübarek ve yüce olan sensin, rahmetin ve ilmin her şeyi kaplamıştır, her şeyi tek tek sayar ve hepsini hakkiyle bilirsin... Ey Âlemlerin Rabbı, bana haber ver ki, bu gördüğüm şaşılacak iş nedir ve bu işittiğim güzel ses neden ötürüdür? O kimse kim idi, sana şükür ve sena etti? İkinci kim idi ki, evvelkini tasdik etti? O nur ne nur idi ki, cennetin kapıları onunla açıldı? Ya o iki nur da ne nurlar idi ki, cennetin dereceleri o iki nurdan aydınlanıp göründü? En sonunda gördüğüm o heybetli, salabetli suret ise kimin sureti idi?

Allah buyurdu:

— Ey Âdem, henüz onların zuhur vakti ve cilve etmeleri (görünmeleri) nöbeti gelmedi. Fakat sen bu saatte Âdemsin, sana lâzımdır ki, onlardan iki şeye kanaat edesin. Birincisi: Onların adlarının yazılı olduğu yeri göresin. İkincisi: Sıfatlarını benden işitesin.

Âdem dedi:

— Ey Âlemlerin Rabbı, sen neyi dilersen o şey olur ve ne buyurursan o meydana gelir.

Allah'dan buyruk geldi ki:

— Ey Âdem, biz bu sırrı açtık ve perdeyi kaldırdık. Bak da gör!

Âdem Aleyhisselâm, iki gözünü Arş tarafına çevirdi. Arş'ın sakında şunların yazılmış olduğunu gördü: **Lâ ilâhe illallah — Muhammed Resulullah — Ebûbekir Sıddık — Ömer'ül-Faruk — Osman Zinnureyn — Ali'yyül-Mürteza.**

Âdem dedi:

— Ey Allahım, demek bunları benden evvel halk etmişsin?..

Allah buyurdu:

— Ey Âdem, ben onları senden evvel halk etmemişimdir. Muhakkak ki, onları senin neslinden halk edeceğim. Fakat adlarını, gökten ve yerden, cennet ve cehennemden iki bin kere bin yıl önce Arş'ın sakı ve tacı üzerine yazmışımdır. Süfli âlemde Âdemilerî olan senin evladın nasıl benim isimlerimi zikrederlerse ulvi âlemde benim bendelerim olan melekler de onların isimlerini zikrederler.

Âdem Aleyhisselâm dedi:

— Ey Rabbim, onların yüzlerini görmedikten ve onları görmekle şad ve bahtiyar olmadıktan sonra onların adlarını görmüş olmamdan ne fayda hasıl olur?

Allah buyurdu:

— Ey Âdem, onların adlarını şimdi görmenin faydası şudur ki, ilmelyakîn bilesin ki, gerek senin hayatında senin yoluna çıkan her lüzum ve ihtiyaç gerekse senden sonra senin evladının karşılaşacağı her lüzum ve ihtiyaç, ancak onlar sebebiyle görülüp giderilir ve onların şefaatından başka kurtarıcı bir şey yoktur. Senin ve senin evladının ettiği her dua ve o duaların kabulüne sebep onların şefaatlarından başka bir şey değildir.

Bu söz söylendi, geçti ve hayat Âdem Hazretlerinin mübarek teninde karar tuttu. Tabii cennete girdi ve yasaklanan ağaçtan yedi. Bu sebeple cennetten dışarı düştü. Türlü türlü ve renk renk üzüntüler, sıkıntı ve meşakkatler onun yoluna çıktı. Aralıksız üç yüz yıl Allah'dan hayâ ederek istiğfar ve dualar eyledi. Böylece üç yüz yıl tamam olunca bir gün yukarıda geçen sözler hatırına düştü. Hemen o saatte iki elini kaldırıp iki gözünü Arş tarafına dikerek dedi ki:

— Ey Âlemlerin Rabbı, nurlarını kendi sinemde müşahede ettiğim ve isimlerini Arş'ın sakında yazılmış gördüğüm o beş kimsenin hürmeti için ki, onlar, Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretleri, Ebûbekir Sıddık, Ömer'ül-Faruk, Osman Zinnureyn ve Ali'yyül-Mürteza'dır, onların hürmetine benim günahımı yarlığa.

Hemen Cebrail Aleyhisselâm gelip dedi ki:

— Ey Âdem, tamam oldu, senin özrün, düzelmen ve tevben kabul oldu, o kimselerin hürmetine ve haşmetine...

Âdem Aleyhisselâm, işte böyle işleri ve sözleri görüp işittikten sonra o beş kişinin şanını ve halini Allah'dan sordu. Allah, onların hallerinin, siretlerinin, yollarının ve güzel muamelelerinin ne surette olduğunu beyan buyurdu. Ondan sonra Âdem'e bildirdi ki:

— Ey Âdem, şükür ve sena ettiğini işittiğin o söyleyici, Âlemin vücudunun aslıdır, Âlem halkı dairesinin kutbudur, âlem üzerine hüccettir. Var olan ne kadar şey varsa hepsi, O'nun sayesinde vardır. O, halkla, benimle ve kendi ile doğrudur. O kimsedir ki, şirkin ve nifakın kökünü ve temelini keser, küfür ve inad perdesini yırtar. Odur ki, bâtılın başını ve boynunu kırar, sindirir. Odur ki, küfrün hiç bir yerinde kadir ve kıymet koymaz. Odur ki, benim ismetimin sırrındadır ve nusretimin himayesindedir. O bir lâmbadır; ben, kara gönülleri

o lâmbanın nuru ile parlatır aydınlatırım. O, öyle bir dosttur ki, ben onun dostlarının cürüm ve cefasını, kendi dostlarımın sehiv ve hatâsını O'nun hürmeti ile örterim. O, rahmet ve keramet resulüdür. O, Ahmed-i Arabîdir ki, nebilerin hatemidir. O, Muhammed-i Kureyşîdir ki, bütün resullerin efendisidir... Ey Âdem, o ikinci ki, O'nu üç kere tasdik etti, o Ebûbekir Sıddık'dır. O, ihtiyar, çok büyük ve efendidir, kemal ve cemal ile süslenmiştir. Ahlâk güzelliklerinde öğülmüş ve beğenilmiş bir yegânedir. Çok hayırlı ve çok iyi bir insandır, dini sevenlerin güzidesidir ve bizim kabul olunmuşumuzdur. Onun sireti, İslâm ehline aydınlık bir yoldur ve onun tarikatı sünnet ve cemaat ehline bir anacaddedir. Hem muvaffaktır, hem mukarrebdir, hem razı hem de marzîdir; sabıktır, sadıktır, müslümanlık dininin aslında doğru ve dürüsttür; eskilerin en parlağı, sadıkların en büyüğü, yüz yirmi dört bin ümmetin büyüğü ve efendisidir... Ey Âdem, o nur ki, parlaklığından cennetin kapıları açıldı, o kimsedir ki, ben kendi gönderdiğim hak dinime onunla nusret veririm. Odur ki, ben İslâm'ı onunla aziz ederim. Ben hakkı ve hak ehlini onunla meydana çıkarırım. Bâtılı ve bâtıl ehlini onunla yok ederim. Ben, şeytanı onunla korkutur ve kaçırırım. Ben onunla imanı küfürden ve küfürü imandan ayırıp uzaklaştırırım. Ahir zaman devrinde Muhammed Mustafa Hazretlerinin şeriatına nusreti onunla peyda ederim. O, milletin direği, ziyneti ve hüccetidir, cennetin lâmbasıdır. O, vahîb (bağışlayan), evvam (geri dönen), tevvab (tevbe eden) ve Ömer bin Hattab'dır... Ey Âdem, o iki nur ki, birbirine uygun ve müsaiddir, onlardan birisi iman nuru, diğeri de Kur'an nurudur. O iki nurun ehli ve o nurun mahremi, hayâ ile dolu Osman bin Affan'dır. O, aynı zamanda Kur'anın naşiridir. Hem o benden razı olandır, ben de ondan razıyım. Temiz düşünceli ve doğru itaatlidir. Her ne ederse ihlâs üzeredir, her ne söyler, işitir ve buyurursa ihlâsa uygundur. Geceleri kıyamda, kuudda, rükuda ve secdede diri tutar ve nebilerin ruhunu, meleklerin şahsını asude ve rahatta tutar. Dirlik (sulh) vaktinde keramet ehli olur, savaş vaktinde de kemal ve şehadet ehli olur... Ey Âdem, o civanmerd ki, onun sureti sinenle iki yanın arasında tasvir edilmiştir. O merddir ki, fütüvvet (cömerdlik) ve mürüvvet esası olarak her ne varsa, şecaat ve şehamet temeli olarak her ne mevcutsa hepsi bir bir onun şemailinin rüzgârında yer tutup karar kılmıştır. Civanmerddir, şir-i merd (erkek aslan) dir, son derece metin bir sığınak, müstahkem bir kaledir. İlim ve hayâ hazinesidir. Atına bindiği zaman mukaddem ve sabıktır, yaya olduğu zaman ise müctehidlerin ulusu, hidayet ehlinin sancağı ve velâyet ehlinin Rabbanîsidir. Kendi ameli ile sabık ve benim hükmümle nâtıktır; her galib üzerine galib ve adı Ali ibni Ebi Talib'dir.»

Başka bir rivayet:

Âdem Aleyhisselâm Hazretleri, onların şerefli isimlerini ilkönce Arş'da gördü ve dedi:

— Ya Rab, gördüm ve bildim, fakat onların her bir şeyi benimle kalır mı, yoksa benden ayrılır mı?

Cevap geldi ki:

— Ey Âdem, sen bizim ahdimize vefa üzerindesin, bizim emrimize ve rızamıza tâbisin. Bu hediyeler, bu inciler ve bu nurlar ki sendedir, onlar aynı zamanda seninledir. Eğer ahdimizi bozar, vefadan döner, emrimize ve rızamıza aykırı hareket edersen o vakit sen bilirsin!

Böylece Hazret-i Âdem'in canı, mübarek tenine dağılıp müstahkem (kuvvetlenmiş) oldu ve teninde sükûnet buldu, cennet elbisesini giydi, keramet tacını başı üzerine koydu, kurbet (yakınlık) kemerini bağladı, izzet tahtı üstüne oturdu. Aslı misk-i ezfer (Çok keskin güzel koku) olan o merkeb-i meymun (uğurlu ve bereketli binek) üzerinde göklerin melekûtuna geldi. O merkeb üzerinde aynı zamanda cennetlere geldi ve Kuddüs âlemine bütün âlemleri geçip geldi. Her âlemde, o âlem halkının secdesine kıble oldu. Cebrail ve Mikâil, Âdem'in maiyetinde gidiyordu.

İşte bütün bu faziletler ve şerefler, Allah tarafından Âdem'e, Fahr-i Âlem Hazretlerinin hürmetiyle vaki oldu. Âdem Hazretlerinin elbisesinin rengi yıldız gibi, mübarek teninin rengi ay gibi, şerefli vechinin rengi gün gibi idi ve mübarek alnı üzerinde de şöyle yazılı di : **«Lâ ilâhe illâ Allah Muhammed Resulullah, Ebubekir Sıddık, Omer'ül-Faruk, Osman Zinnureyn, Ali'yyül-Mürteza.»**

Mukarreblerden, mukaddeslerden, ruhanilerden ve kerubilerden o kadar melekler, Hazret-i Âdem'in seyrine gelip geçeceği yollar üzerinde durdular. Ondan sonra Âdem Hazretlerinin yüzüne bakıp mübarek alnında yazılı olan o isimleri gördüler. Böylece Âdem, Cennette nimetlendi ve lezzetlerden zevklendi. Daha sonra o suri isyan üzerine Allah, lutuf ve kereminden tevbesini kabul edip günahını affetti, ıslah buyurdu. Âdem, dua edip dedi ki:

— Ey Âlemlerin Rabbı, bir kere daha o beş nuru bana getir.

Allah, Âdem'in duasını kabul edip bir tabut indirdi. Cennetin çemşir ağacından Âdem'in üzerine indirilen o tabuta Allah'ın ezeli ilmi ve ezeli iradesi taalluk etmiş ve kudret yazısı ile meydana gelmiştir. Üç arşın yüksekliği, üç arşın eni vardır. O tabutta yüz yirmi dört

bin peygamberin sureti ve her bir peygamber için bir hane olmak üzere yüz yirmi dört bin hane, her haneye de duvar, dam, kapı, pencere, perde ve perdedar halk etmiştir Başlangıçta Âdem'in hanesi ve sonda Muhammed Mustafa Hazretinin hanesi vardır. Bir yanda nebilerin hanesi, bir yanda da Hazret-i Resulullah'ın hanesi bulunur. Kırmızı yakuttan bu hanenin ortasında namaza durmuş, sağ elinin ayasını sol elinin üzerine koymuş ve Resulullah Hazretlerinin sağ yanında itaatli bir erkeğin sureti vardır ki, alnında şöyle yazılıdır. «Bu, Ebubekir Sıddık'dır.»

Sol yanında da bir erkeğin sureti vardır ki, alnında şöyle yazılıdır: «Bu, Ömer Faruk'dur. O merd ki, Allah'dan başka hiç kimseden korkmaz.»

Onun önünde Osman'ın sureti ve alnında da şu yazı bulunmaktadır: «Bu, iyi erkeklerin hası ve iyi kulların büyüğüdür.»

Hazret-i Mustafa Aleyhisselâm'ın halefinde Ali Mürteza'nın sureti, kılıcını omzuna almış ve alnı üzerinde şöyle yazılmış: «Mustafa Hazretinin birâderi ve ammizadesidir.»

Ondan sonra Cihar Yâr suretinin etrafında, muhacir ve ensardan amcaların ve dayıların suretleri, diğer halifelerle vekillerinin suretleri, gaziler, hepsi bir bir başlarında yeşil imame, yeşil taclar, yeşil silâhlar ve merkebleri de yeşilli olarak yarın kıyamette de bunun gibi gelirler. Onların atlarının tırnaklarının nuru, kıyamet meydanını öylesine nurlandırır ki, güneşin nurunun dünyayı aydınlattığı gibi. Âdem Hazreti dünyada hayatta olduğu müddetçe bu tabut yanında idi. Âdem Aleyhisselâm ahirete göçünce Şit Aleyhisselâm Hazretine miras kıldı. Şit'den İdris Hazretine ve böylece ta İbrahim Halil, İsmail, Musa Kelim ve İsa ibni Meryem Aleyhisselâm Hazretlerine miras kaldı.

Bu kıssa uzundur. Maksat şudur ki, Hazret-i Âdem'in şerefli zamanından Hazret-i İsa'nın şerefli zamanına dek her bir nebi ve resul, gazaya gideceği ve Allah düşmanları ile harb edeceği zaman o tabutu kendisi ile beraber götürürdü. Bu suretle Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerinin berekât ve hayırlarından ve Cihar Yâr-ı Güzin'in berekâtından zafer, nusret ve fırsat müyesser olurdu.

13. MENKIBE: Sahih mesnedle Atâ'dan, o da Abdullah bin Abbas'dan rivayet etti ki, Resulullah Aleyhisselâm şöyle buyurdu:

«Kıyamet günü olunca bir nidacı nida eder ki:

— Ehlullah olan kalksın!

Bunun üzerine hemen Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali kalkarlar. Ebubekir'e denilir ki:

— Git, cennetin kapısında dur, kimi istersen Allah'ın rahmetiyle cennete sok. Kimi de istersen Allah'ın kudretiyle cennetten red et!

Ömer'e denilir ki:

— Git, Mizan'ın yanında dur. Kimi istersen Allah'ın rahmetiyle mizanını ağır getir. Kimi de istersen Allah'ın kudretiyle mizanını hafif getir.

Osman'a da denilir ki:

— Al bu asayı, git, Kevser havuzunun yanında dur. Kime istersen havuzdan su içir ve kime istersen içirme.

Ali'ye ise denilir ki:

— Ey Ali, bu elbiseyi giy ki, bu sılayı (hediyeyi) Allah senin için hazırlamıştır.

O halde şimdi ey sünniler, pâk mezhepliler ve doğru dinliler, bakın! Bu dört hal, Cihar Yâr-i Güzin Hazretlerinin fazilet ve şerefinin ifadesidir. Malum olsun ki, Ali Hazretinin o hulleyi (elbiseyi) giymesi ikbal-i tamdır. Kevser şarabı üzerine emin olmak da Osman'ın işi oldu. Adalet terazisini kendi fermanında tutmak, Ömer'in işidir. Cennette tasarruf etmek ise Ebubekir'in işidir.

14. **MENKIBE:** Seçkin sahabe hazretlerinin kurralarından en faziletlisi olan Ebi bin Kâ'b (r.a.) rivayet eder ki: «Ben bir gün Vel'asri sûresini Resulullah'ın huzurunda okudum. Sûrenin sonuna erişince dedim ki:

— Ey Allah'ın nebisi, benim canım, babam ve anam sana feda olsun; lutf edip bu şanı büyük sûrenin tefsirini beyan buyurun.

Resulullah Hazretleri buyurdular ki:

— **Vel'asri:** Allah, ikindinin sonuna yemin etmiştir. **İnnel'insane lefi husrin:** Buradaki insan Ebucehil'dir, ziyan işli, zelil ve başı aşağıdır. **İllellezine amenu:** Ebubekir Sıddık'dır. **Ve amilüssalihati:** Ömer Faruk'dur; çok amel edicidir, şükür tutucudur ve iyi işleyicidir. **Ve tevasavbil'hakki:** Osman Zinnureyn'dir ki, sabır tutucu ve hayâ-hilm sahibidir. **Ve tevasavbis'sabri:** Ali bin Ebi Talib'dir ki, vefadardır ve kendini hıfz edicidir.»

Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri, rabbanî kadim kelâmın tefsirinde, Ebûbekir Sıddık Hazretini imana okşattı (benzetti), Ömer

Faruk Hazretini amel-i salihe benzetti, Osman Hazretini hak işte vasiyete menend (denk) etti, Ali Mürteza Hazretini de sabır işinde vasiyete teşbih etti.

Böylece Ebubekir iman yerinde, Ömer ise amel yerinde oldu. Şimdi siz ne dersiniz? İman mı amelin fer'idir, yoksa amel mi imanın fer'idir?.. İman amelin fer'i değil, amel imanın fer'idir. Burada da Ebubekir Ömer'in fer'i değil, Ömer Ebubekir'in fer'idir. Ebubekir iman yerindedir ve iman kalbin fiilidir. Ömer ise amel yerindedir ve amel bedenin fiilidir. Ve elbette ki, kalb bedene tâbi değil belki beden kalbe tâbidir.

Allah'ın kadim kelâmında önce «**İlellezine amenu**» yü okursun ve görürsün. Ondan sonra «**Ve amelussalihati**». Ondan sonra «**Ve tevasavbil'hakki**». Ondan sonra «**Ve tevasavbis'sabri**»... Burada da önce Allah'ı ve Mustafa Hazretini bilesin, İslâm dinini tutasın, temiz şeriat üzerine sülûk edesin, o Ebubekir Hazretini hak halife ve imam bilesin. Ondan sonra Ömer Hazretini, ondan sonra Osman Hazretini, ondan sonra da Ali Hazretlerini hak halife ve imam bilesin. Ümid olunur ki, onların muhabbetleri hürmetine müslüman dirilirsin ve kıyamet günü müslümanlar zümresinde haşr olursun, inşallah bütün şiddetlerden ve belâlardan emin olursun.

Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu ki: «Her kim bir kere namazda veya namaz dışında Vel'asri sûresini okursa o kimse Allah'dan iki şey bulur ki, biri dünyevî, diğeri uhrevîdir. Dünyevî olanı şudur: Allah, onun ömrünün sonuna sabır mührünü vurur. Böylece o kimsenin ölümden yana hiçbir korku ve acı önüne çıkmaz. Uhrevî olan da şudur: Allah, o kimseyi kıyamette Hak ehliyle ve kendi haslariyle haşr eder. Böylece o kimseye aynı zamanda yalnızlık ve kimsesizlik cihetinden bir korku ve yabancılık fikri gelmez. Her bir okumaya bu iki nimet hazırdır. Bu "Vel'asri" sûresi, hem Hak zikridir, hem sabır zikridir. Hiç şüphesiz bu sûreyi okuyanın dünyada ömrünün sona ermesi sabır üzerine ve ahirette haşri Hak ehli ile olur.»

Bu sûrenin âyetlerinin sayısı dörttür, kelimeleri on dörttür ve harfleri altmış sekizdir. Her âyetin akabinde çok tahiyyat ve salâvat, her kelimenin akabinde çok berekât ve hayrat, her harfinin karşılığında ise çok derecat ve hasenat vardır.

15. MENKIBE: Bu, has haberlerin meşhurlarından bir haberdir ki, Cihar Yâr-ı Güzin Hazretlerinin fazilet ve şereflerini bildirmek hususunda söylenmiştir. Onların muhabbetleri bizim beynimizde, canımızda hayatımız gibi olmuştur, canımızda imanımız gibi olmuştur.

Onları keremlendiren Allah'a hamd olsun. Gerçekten onların muhabbetleri, bundan daha ziyade olmaya lâyıktır. Eğer bunun yüz, hattâ bin katı kadar da olsa onlar bu muhabbete lâyıktırlar. Hiç kimse bu ana dek onların dostluğu üzere olmaktan aslâ ziyan etmemiştir, bundan sonra da etmez. Bu zamana dek hiç kimse de onların düşmanlıklarından zarardan başka aslâ bir fayda görmemiştir. Bundan böyle kıyamete dek de onlara adavet sebebiyle bir fayda bulmak ihtimali yoktur, ancak zarar vardır. Onları seven kimseler, Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerinin hem makbulü ve marzisi (rızasını kazanmış), hem de mahbubu ve memduhu olurlar. Daha bundan fazla ne istersin? Başka ne söylemek gerekir ki, niyet himmettir ve tarif muhabbettir.

Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerinin dört sevgilisinin pâklikleri ve ululukları hususunda hiç bir ferde şaşkınlık gelmez. Onların şerefli menkıbelerinde yerli yerinde zikrettiğimiz Kur'ân âyetlerinden ve onların şereflerini bildiren haber ve eserlerin çokluğundan aslâ şek ve şüphe edilmesin. Acaba o insafsız, mürüvvetsiz, zalim ve münafık kimseler ki, bu kadar Kur'ân âyetlerini okur ve Resulullah Hazretlerini dinlerler de nasıl olup gönüllerinde tutmaz, inkiyad ile kabul etmezler?. Göklerin ve yerlerin bile Cihar Yâr'ın şerefinden haberleri vardır. Cennet ve cehennem bile Cihar Yâr'ın ittikasından haberdardır. Süfli âlem bile Cihar Yâr'ın ayağını basmasından iftihar duyar. Levh ve Kalem bile Cihar Yâr-ı Güzin'in öğücüsüdür. Arş ve Kürsî'nin her ikisi de Cihar Yâr-ı Güzin'in duacısıdır. Allah ve Resulü bile Cihar Yâr-ı Güzin'in meddahıdırlar.

Dürüst isnad ile Abdullah bin Abbas (r.a.) Hazretlerinden rivayet edilmiştir: «Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri, bir cemaatın başı üzerinde buyurdu ki:

— Kıyamet günü gelince herkesin niyet ve himmeti, ancak kendisini gam ve sıkıntıdan kurtarmak olur. Evvelki ve sonraki halkların hepsi, istekli isteksiz yüksek bir yerdeki durak üzerinde kendi amellerinin yazılı olduğu defterlerini okumak için toplanırlar. Bunlar, kendi yüklerinin çokluğu ve kendi iyi bahtını kabul etmek üzerine veya Allah korusun kendi kötü bahtını kabul etmek üzerine gönül verirler.

Eğer bu bahiste söz söyleyecek olursak mevzuu çok uzatmış oluruz. Eğer söylemeyecek olursak gam ve kederde kalırız, denilmesi iyidir. Nihayet bu işareti bu manaya uygun şekilde beyan edelim. Fakat gönül katılığı ile ve göz körlüğü ile ne fayda verir?

Âdem Aleyhisselâm Hazretlerinin zamanından kıyamete dek, her kim ki vücuda gelmiştir, ya hâlâ vücuttadır veya mevcut olacaktır, ister topluca olsun isterse ayrı ayrı olsun hepsi toplanırlar. Bunlardan bir kavim ayak üzerinde, bir kavim de dizleri üzerinde durmuş olarak gelirler.

Gönüller sinelerde huruşa gelmiş ve beyinler dimağlarda cuşa gelmiş, o kimse dizi üzerine gelmiş, gönlünü mihnet ve ukubete koymuş. Böyle görünce tenlerini verirler, bizar olurlar ham ümidlerden ve muhal tamahlardan uzak olurlar. Gönüllerini kendi ettiklerinin ve dediklerinin ceza ve şezasına koyarlar. Büyük ve küçük günahları bir tarafta tutarlar, kuvvetli ve zayıf haşımları diğer tarafta tutarlar. Müraîlik, dolandırıcılık, gammazlık ve iki yüzlülük perdelerini yırtarlar. Şüphelerden ve sevdalardan sinelerde ve dimağlarda her ne varsa hepsini meydana çıkarırlar. Bundan ya ebedî saadet nuru ya da (Allah korusun) ebedî şakavet zulmeti zahir olur. Değişmeyi bazen başından aşikâr ederler ve bundan ziyade bu hususta bir işe girişmezler. Nihayet derler ki:

— Biz biçareler ve acizler ne edelim ve ne etmeğe kadirîz? Biz devletsizler ve kötü bahtlılar ne diyelim ve kime ağlayıp sızlayalım? Keşke anamızdan doğmayaydık veya çocuk iken öleydik!.. Ey Rabbimiz, sana ağlayıp sızlayalım ve Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerini sana şefaatçı getirelim. Ondan sonra Cihar Yâr-ı Güzin Hazretlerini sana şefaatçi getirelim.

Evet, evet, vallahi bu gönül derdi ve bu göz yaşı böyle günde, böyle vakitte gayet hoştur, düşman üzerine gönderilen büyük bir ordudur.

Resulullah Aleyhisselâm buyurdu ki:

— Kıyamet gününün bazarı bu korku, bu katılık ve bu şiddette iken her ikisi halis nurdan ve en kâmil nur ile münevver olan iki minberi getirirler. Birisini Arş'ın sağ yanına, öbürünü de sol yanına koyarlar. Ondan sonra iki şahıs, iki melek-i mukarreb, ikisi de esbab-ı heybet ve haşmetle gelip o iki minber üzerinde otururlar. Daha sonra sağ taraftaki minber üzerinde oturan, çok güzel bir sesle der ki:

— Her kim bilmezse beni, bilsin ki: Cennet hazinelerinin ridvanı benim. Sevab ehlinin önderi benim. Ben tutarım cennet makamlarını ve ben tutarım cennet derecelerinin hazinelerini ve zahirelerini. Şimdi düşünün ve bilin: İşte cennet anahtarları ki, ben tutuyorum. Ancak bugün Allah buyurdu: «Ey Rıdvan! O anahtarları ilet, Muham-

med Mustafa Aleyhisselâm'a teslim et.» Ben de ilettim, Resulullah Hazretleri bana buyurdu ki: «Bu anahtarları Ebubekir'e ve Ömer'e teslim et, ikisine benden de selâm et. Hem Allah tarafından onlara söyle ki: Cennet kapılarını açınız ve kendi dostlarınızı dileğiniz üzere azabsız cennete koyunuz.» İşte ben geldim, anahtarları Ebubekir'e ve Ömer'e teslim ettim. Böylece siz şahid olunuz.

Ondan sonra o ikinci melek, Arş'ın sol yanındaki minberden yüksek sesle nida edip der ki:

— Ey Ma'şer (*) halkı! Her kim beni bilirse iyi, eğer bilmezse bildireyim ki, ben Cehennem'in Malik'iyim. Azab ehlinin önderi benim. Cehennem derekelerini, cehennemin karanlıklarını, acılarını ve tabakalarını ben bilirim. Benim ki, eğer istersem, bir tutmada, dev, peri ve insanları kıyamet meydanından alıp kaldırırım. Benim ki, eğer istersem, bir bağırmada dev, peri ve insanların başına intikam yıldırımları düşürürüm. Eğer istesem, cehennemin dört yüz derekesini bir top gibi avucumun içinde döndürürüm. Eğer istesem, ağaçların yaprağı ve çöllerdeki kumların sayısınca olan zincirleri, yılanları ve akrepleri bir davetle cehennem haviyesinden dışarı çıkarırım. İşte şimdi şunun için geldim ki, size haber vereyim. Size söylenmesi gereken bir şey söyleyeceğim. İyi bakın, bunlar cehennemin anahtarlarıdır. Kulak veriniz ki, söyleyeyim. Allah emretti ki, cehennemin bütün anahtarlarını Muhammed Mustafa'ya teslim edeyim, aynı zamanda ona diyeyim ki: «Her kimi istersen cehennemden geri tut». İşte ben geldim, anahtarları getirdim ve Allah'ın haberini bildirdim. Anahtarları da sahibine teslim ettim. O hazret bana buyurdu ki: «Şimdi sen de Allah'ın emri ile ve benim buyruğum ile cehennemin bu anahtarlarını Ebûbekir ve Ömer'e teslim et, onlara söyle ki: Her ikiniz düşmanlarınızı cehenneme götürünüz.» Şimdi ben ki Malik'im, işte anahtarları getirdim, Ebubekir ve Ömer'e teslim ettim. Siz şahid olunuz!

Nasıl iki minber konulup Rıdvan ile Malik o iki minberin üzerine çıkıp oturdularsa ondan sonra da nur olgunluğu ve güzelliği ile münevver oldukları halde iki minber daha getirirler, o iki minberin yanına, birini sağa öbürünü sola koyarlar. Sonra her ikisi de temiz ve yakın iki kişi daha gelir, her biri bir minber üzerine çıkıp otururlar. Ondan sonra o sağ tarafındaki minberde oturan mukarreb melek, nida edip der ki:

— Ey Ma'şer halkı! İşte ben Mikâil'im, izzet hazineleri ve lutuf zahireleri üzerine memurum. Suların, yellerin ve rızıkların hazinesi-

(*) Ma'şer: Aynı şanda ve görünüşte birleşmiş insan topluluğu demektir.

nin bekçisi benim. Meslek ve meşgalelerin, bütün işlerin, fetihlerin ve nusretlerin koruyucusu benim. Allah, Kevser havuzundan su vermeyi, çözmeyi ve bağlamayı, dağıtmayı ve kısmayı, bundan önce benim hükmüme vermişti. Ancak bugün bana buyurdu ki: «Bizim sana havale ettiğimiz şeyi bizim emrimizle Muhammed Mustafa Aleyhisselâm'a havale et. Ta ki, Kevser havuzunda cari olan hükümler o Resulün hükmünün dilemesi ve rızası ile cari olsun.» Ben de gittim bu hükmü ve bu işi Hazret-i Mustafa'ya havale ve devrettim. Mustafa Hazreti de bu işi Osman Zinnureyn Hazretine ısmarladı. Ta ki, kendi dostlarını, Ebubekir, Ömer ve Ali'nin dostlarını Kevser havuzunun şarabından kana kana içirsin ve o Cihar Yâr'ın düşmanlarını Kevserden, ümitsiz, mahrum ve mahzun olarak geri döndürsün.

Ondan sonra o meleklerden Arş'ın sol yanındaki minberde oturan melek nida eder ve der ki:

— Ey Ma'şer halkı! İşte benim, bütün meleklerin ulusu olan ruh-u velâyetin fahri ve memleketin ziyneti, bütün meleklerin beraberi benim ki, Allah'ın kelâmında: «**Bugün ruh ve melekler saf saf ayağa kalkarlar,**» sözü benim şanımda gelmiştir. Şimdi bakın ve görün ki, Sırattan geçmek beratı benim elimdedir. Görün ki, Allah, bundan önce beni Sırat yolcularının gözeticisi etmişti ki, hiç kimse benim icazetim olmadan şu Sırattan geçmeye kadir olmasın diye. Ancak bugün bana buyurdu ki: «Git, bu cevazı Muhammed Mustafa'ya ver.» Ben de gidip bu cevazı Mustafa Aleyhisselâm Hazretine verdim. O Hazret bana buyurdu ki: «Sen bu cevazı Ali'yyül - Mürteza'ya teslim et ki, bugün Ali'yyül - Mürteza, kendi dostlarını, Ebubekir'in, Ömer'in ve Osman'ın dostlarını selâmetle Sırattan geçirsin ve düşmanlarını tepe taklak cehenneme yollasın.»

16. **MENKIBE:** Resulullah Aleyhisselâm oturduğu zaman Ebubekir Sıddık sağ yanında, Ömer Faruk sol yanında, Osman Zinnureyn karşısında ve Ali Mürteza ise arka tarafında otururdu. Allah onların hepsinden razı olsun.

Ebubekir Sıddık'ın Mustafa Hazretinin sağ yanında oturması şundan ötürüdür ki, bu ümmet içinde Ebubekir'den daha merhametli kimse yoktur. O rahmet sarayı ve cennetin hasıdır. Cennet ise sağ taraftadır. Cennet ehli ise ashab-ı yemin (sağcılar) dir. Onlar mümin ve halk ise onlardan emin olmuşlardır. Bu itibarla onlara ashab-ı yemin denilmiştir. Şüphesiz ki, Ebubekir Sıddık'ın sağ tarafta oturması bundan ötürü idi.

Ömer Faruk ise Resulullah Hazretinin sol tarafında şundan ötürü oturdu ki, lâin iblis, her kavmin arasına sol tarafından gelir. Çün-

kü sol taraf iblisin geçidi idi. Hazret-i Ömer de, iblis o taraftan yol bulamasın diye sol tarafta otururdu. İblis de gelmezdi. Âlem mevcut olalı iblis, Hazret-i Ömer'den korktuğu kadar hiç kimseden korkmazdı. Herhangi bir evde Hazret varsa iblis, o eve girmezdi. İblis'in bulunduğu bir eve de Hazret-i Ömer girdiği gibi iblis firar ederdi. Böylece Ömer, Resulullah'ın meclislerinde ve toplantılarında daima Resulullah'ın sol tarafında otururdu ki, iblis o yoldan kavmin arasına gelmesin diye.

Osman Zinnureyn, Resulullah Hazretinin önünde şunun için otururdu ki, önünde oturmanın pek büyük faydaları vardı. Çünkü Resulullah'ın meclislerinde kendileri vardı; dervişlerin, diğerlerinin ve yetimlerin ümitgâhları idi; kederlilerin, ricacıların nüzhetgâhları (sevinç ve saadet yeri) idi. Her vakitte, her saatte, gün olurdu ki belki on kere **fakr u fâkeh** (yokluk ve yoksulluk) ehli, dilek ve rica sahipleri, şerefli meclislerine gelir, kendilerine gerekli olan önemli şeyleri Hazretten talep ederlerdi. Hazret-i Osman, onların en zengini ve en cömerdi idi. Dinar dizileri ve dirhem keseleri önünde bulunurdu. Elbiseleri ve türlü türlü hediyeleri kulları tutup dururdu. Resulullah Aleyhisselâm Hazreti, kalb ile bütün varlıkların en zengini idi, fakat beden ile derviş idi. İstek sahipleri gelirler, muratlarını, maksutlarını ve arzularını taleb ederlerdi. Hazret-i Osman, kalkardı, o meclisin hakkını ve o Hazret'in hakkını kendi malından eda ederdi.

Ali Mürteza'nın Resulullah Aleyhisselâm Hazretinin mübarek arkası tarafında oturması şundan ötürü oldu ki, öyle bir meclisin, onun gibi büyük ve iftihar edilen bir Hazret'in, böyle bir rehber ve peygamberin düşmansız, hasidsiz ve muannidsiz olması düşünülemez. Bu düşman, hasid ve muannidler, hile ve zarar etmeğe gelecekleri zaman çok defa arka taraftan gelirler. Bunun için Ali (r.a.), gerçi hakiki koruyucu Allah'dır fakat zahiren sebep olmak yolu ile arka tarafta otururdu. Eğer bir düşman gelip de yakışıksız bir hareket yapacak olursa Allah'ın Aslanı, o kimsenin başını Zülfikâr ile keserdi.

17. **MENKIBE**: Şakîk (Rahmetullah) dedi ki: «İslâm bir ağaca benzer ki, ona dört şey lâzımdır: Kök, gövde, dal ve meyva. Ebûbekir, İslâm ağacının köküdür; Ömer gövdesidir, Osman dalıdır, Ali meyvasıdır. Allah onlardan razı olsun. Ve **Muhammed** Aleyhisselâm'ın şerefli isimleri de dört harftir: **M,H,M,D. Mim**, o Hazret'in Allah'a muvafakatı (uygunluğu) dır. **H**, o Hazret'in müslümanların işlerinde **hasbiyetidir**. Yani her ne işledi ise kasdı sadece Allah'ın şerefli rızası idi; kimseden bir şey beklemezdi ve hiç bir şeye tamâ etmezdi. **Mim**, akraba ve ehli ile muaşeret ve muhabbettir. **Dal**, İslâm dinine

kâfirleri dâvetidir. Muvafakat Ebûbekir'in nasibi oldu. Hasbilik Ömer'in nasibi oldu. Muaşeret Osman'ın nasibi oldu. Dâvet Ali'nin nasibi oldu. Allah olarda nrazı olsun.»

İŞARET: Ebûbekir, savaşta ve sulhda malını ve canını esirgemediği için muvafakati muhafaza etti. Böylece Allah tarafından: **«O mağarada bulunanlardan iki kişinin ikincisi»** diye anılmak şerefine mazhar oldu. Kuddüs cennetinde Âlemlerin Rabbının komşuluğunu buldu.

Ömer de, zabıta kırbacı ile âlemi düzene koydu. Binlerce mescidlerin bağrında nur saçan minberler tayin etti. Hiç kimseden korkmadı. Kendi oğlu üzerine bile şer'î haddi icra etti ve bütün hallerde bağlılığını sadece Allah'a hasretti. Bu yüzden Allah tarafından: **«İşte bunlar, muhakkak ki, müminlerin mevlâsı oldu,»** diye tavsif edildi.

Osman (r.a.), muaşeret mim'ini seçti. Allah'dan başka bütün yaratıkların ilgisini kesip Âlemlerin Rabbının hizmeti ile meşgul oldu. Her gece iki rek'at namazda bütün Kur'an'ı hatmetti. Dünya muhabbetini kalbinden dışarı attı. Nimet ve malı, Resulullah Hazretine ve seçkin sahabelere harcadı. Bu suretle: **«Muhakkak ki, onlar geceleri secdede ve kıyamdadır,»** hitabına nail oldu.

Ali (r.a.), halkı dâveti seçti. Keskin kılıcı ile kâfirleri kahretti. Sabır ve sebat haririni (ipekli elbise) üzerine giydi. Böylece şu kerameti buldu: **«Ve sabredenlerin karşılığı cennet ve harirdir.»**

Resulullah Aleyhisselâm buyurdu ki:

«Her kim Ebûbekir'i severse beni bulur. Her kim Ömer'i severse beni görür. Her kim Osman'ı severse o bana layıktır. Her kim Ali'yi severse hemnişinim (benimle beraber oturan, benim meclisimde bulunan) **olur.»**

18. MENKIBE: Şakik Belhî (Rahmetullah) buyurdu: **«Ebûbekir** Sıddık (r.a.) Hazretinin ismine cahiliyette Atik derlerdi. İslâm'da Ebûbekir dediler. Gökte Sıddik dediler. Yerde Abdullah dediler. Arş'ı taşıyan melekler Zü'ssaa (Vüs'atli) dediler. Tevrat'ta Mu'ti, İncil'de Mütteki, Zebur'da Mamiyan, Kur'an'da Sahib diye isimlendi. Kıyamette Şâfi, cehennemde Rahim diye anıldı. Melekler Cevad dediler. Lika ve didar vaktinde Mükerrem dediler.

Ömer bin Hattab (r.a.) Hazretine cahiliyette Ömer, İslâm'da Ebû Hafd dediler. Düşmanlar Basıta (Yayıcı) dediler. Cennet'te Sirac, yerde Kahir, gökte Faruk, Tevrat'da Nasır, İncil'de Mansur, Zebur'da Natık-ı Bilhak (Doğruyu söyleyen), Kur'an'da Eşedde-i alel - Küffar

(Kâfirler üzerine şiddetli) dediler. Kıyamette Fatih, cehennem'de Hamid, melekler Adil, lika ve didar vaktinde Muazzam dediler.

Osman (r.a.) Hazretine cahiliyette Ebû Ömer, İslâm'da Osman, gökte Zinnureyn, Arş'ı taşıyan melekler Müstehyi (Utanan, hayâ eden), Tevrat'da Müşfik, İncil'de Reşid, Zebur'da Saîd, Kur'an'da Şehîd, Kıyamet'te Sahi, cennet'te Münfik (Çok nafaka veren), cehennem'de Mantık, melekler Kanıt (Zahid, abid), lika ve rüyet vaktinde Muhterem adı ile onu andılar.

Ali (r.a.) nin ismine cahiliyette Haydar, İslâm'da Ebul-Hasan, gökte Ali, yerde Emîrül-Mü'minin, Tevrat'da Millî, İncil'de Esedullah, Zebur'da Civanmerd, Kur'an'da Ehl-i Beyt, cehennem'de Kerrar, melekler Hâzim'ül-Ahzab, lika ve rüyet vaktinde Müeyyed dediler.

19. MENKIBE: Abdullah bin Abbas (r.a.) Hazretleri ve Ebû Hüreyre (r.a.) Hazretleri dediler ki: «Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin şerefli huzurlarına vardık. Ebû Zer-i Gıffarî (r.a.) Hazretleri, huzurlarında oturmuştu. Resulullah buyurdular ki:

— Ya Eba Zer, Muhacirin ve Ensara: «Camie gelin!» diye nida et.

Öyle nida eyledi, sonra mescide doldular. Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri minbere çıktı ve beliğ bir hutbe okudular. Ondan sonra buyurdu ki:

— Ey Muhacirin ve Ensar topluluğu! Ben size bir şey hediye edeyim ki, onu Cebrail Aleyhisselâm bana yedi kat göğün üstünden hediye olarak getirdi.

Biz de:

— Evet, ya Resulallah, dedik.

Bunun üzerine ridasının altından bir ayva çıkarıp Ebûbekir'e verdi. Ondan sonra Ömer'e verdi. Daha sonra Osman'a, ondan sonra da Ali'ye verdi. Fakat o ayva, fasih bir dille tesbih, tahmid ve tehlil etmeğe başladı. Ravi der ki: Muhacirin ve Ensar, ayvanın konuşmasına ve sesinin güzelliğine şaşıp kaldılar. Onun sesini hepsi işitmişti. Onların şaşması üzerine ayva dedi ki:

— Siz benim konuşmama ve sesime şaşıyorsunuz. Muhammed'i halka hak nebi göndermiş olan o Allah teâlâ ve tekaddes hazretleri hakkı için ki, Allah, yedinci gökte seksen bin şehir yaratmıştır, Âdem Aleyhisselâm'ı halk etmeden seksen bin yıl önce. Her şehirde seksen bin kasır, her kasırda seksen bin ev, her evde seksen bin bostan, her

bostanda seksen bin ağaç, her ağaçta seksen bin dal, her dalda seksen bin yaprak, her yaprağın dibinde seksen bin ayva, tesbih, tahmid, tehlil, takdis, tekbir ederler, sevabını da Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'nin dostlarına ve sevenlerine verirler.

20. **MENKIBE:** Ebubekir Şiblî (Rahmetullah) Hazretlerinden sordular:

— Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu ki: **«Ene medinetül-ilmu ve Ali babüha** — Ben ilmin şehriyim ve Ali kapısıdır.»

Şiblî Hazretleri cevap verdi ki:

— Siz, Ali'yi, Ebûbekir, Ömer ve Osman'dan evvel zikrediyorsunuz. Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri, dört şeye bilhassa sahip oldu. Evvela Allah, sıdkı Resulüne mahsus kıldı. Resulullah'ın sıdkı tamam olunca ona marifeti mahsus kıldı. Marifeti kemale erince ilmi ona has kıldı. Böylece Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri: **«Ben ilmin şehriyim ve Ali kapısıdır,»** buyurdu. Yani: «Ben sıdkın şehriyim ve Ebûbekir o şehrin kapısıdır,» demektir. Bunun hakikatinin isbatı Allah'ın Kitabındadır: **«Onlar ki, sıdk ile geldiler ve onu tasdik ettiler.»** (Zümer: 33). Buradaki Ebûbekir'dir. Resulullah Hazretleri buyurdu: **«Ben imanın şehriyim ve Ömer o şehrin kapısıdır.»** Bunun hakikati ise Allah'ın Kitabındadır: **«Ey Nebim, sana Allah ve müminlerden sana tâbi olanlar yeter.»** (Enfal: 64). Burada kast edilen Ömer'dir. Yine Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu ki: **«Ben marifetin şehriyim ve Osman o şehrin kapısıdır.»** Bunun hakikati de Allah'ın Kitabındadır: **«Geceleri secdede ve kıyamda ibadet eden o kimse kurtulmuştur.»** Burada kast edilen de Osman'dır.

Sonra Şiblî Hazretleri sükût etti. O sual eden kimse dedi ki:

— Niçin Ali'nin fazlını istidlal etmeyip sükût ettin?

Şiblî Hazretleri buyurdu:

— Biz, şunun üzerinde şüphe etmeyiz ki, Resulullah Hazretleri buyurdu: **«Ben ilmin şehriyim ve Ali de o şehrin kapısıdır.»** Bunun hakikatı Allah'ın Kitabındadır.

21. **MENKIBE:** Sahih rivayetle bildirilmiştir ki, Cebrail Aleyhisselâm, Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerine dört elma getirdi. Hazret-i Resulullah, birini Ebûbekir'e verdi, birini Ömer'e verdi, birini Osman'a verdi, birini de Ali'ye verdi. Allah onlardan razı olsun.

Ebûbekir'in elması üzerinde şöyle yazılı idi:

«Haze hediyetün (Bu hediyedir) minel-Melik'iş-Şefik (çok şefkatli Melik'den) ilâ Ebi Bekr'is-Sıddik (Ebûbekir Siddik'a) .»

Ömer'in elması üzerinde ise şöyle yazılı idi:

«Bu hediyedir, Melik-i Vehhâb'dan Ömer bin Hattâb'a.»

Osman'ın elması üzerinde de şöyle yazılı idi:

«Bu hediyedir, Melik'il-Hannân'il-Mennân'dan Osman bin Affân'a.»

Ali'nin elması üzerinde de şöyle yazılı idi:

«Bu hediyedir, Melik'il-Vâhib'il-Gâlib'den Ali ibni Ebi Talib'e.»

Yine Ebûbekir'in elması üzerinde şöyle yazılı idi:

«Men ebğaze's-sıddık fehüve zındık: Kim Sıddık'a buğz ederse o olur zındık.»

Ömer'in elması üzerinde şöyle yazılı idi:

«Kim düşman olursa Ömer'e onun meskenidir Sakar.»

Osman'ın elmasının üzerinde ise şöyle yazılı idi:

«Kim düşman olursa Osman'a onun hasmıdır Rahman.»

Ali'nin elması üzerinde de şöyle yazılı idi:

«Kim düşman olursa Ali'ye onun hasmıdır Nebi.»

22. MENKIBE: Bir hadis-i şerifte Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu ki: «Nuh Aleyhisselâm, kavminden haddinden fazla eza ve meşakkat çekerek onların müslüman olmalarından da ümidini kesince dua edip dedi:

— Ey Ra'oim, arz üzerinde kâfirlerden kim varsa onların hepsini helâk et.

Allah duasını kabul etti. Cebrail Aleyhisselâm gelip tufan hallerini ve gemi düzmek (inşa ve tertip etmek) kıssasını bildirdi. Hazret-i Nuh'a nacarlığı (marangozluğu) öğretti. Sonra dedi ki:

— Allah buyurur ki, bir gemi düzesin.

Nuh Hazretleri dedi:

— Ey Cebrail, nasıl düzmek gerek?

Cebrail dedi:

— Yüz yirmi dört bin nebi var. Her birinin adına bir tahta düz.

Nuh Hazretleri buyurdu:

— Ey Cebrail, ben bütün nebilerin adlarını bilmem.

Cebrail Aleyhisselâm dedi:

— Allah buyurur: «Senden tahta yonmak ve benden ki, bütün eşyanın Haliki benim, onların adlarını halk edip zuhura getirmek.»

Böylece Nuh Aleyhisselâm birinci tahyayı yonup düzelttiği zaman Âdem Aleyhisselâm Hazretlerinin şerefli ismi zuhura geldi. Bir tahta daha düzdü, Şit Hazretlerinin ismi; üçüncü tahtada İdris, dördüncüde Nuh ismi ve bunun gibi her bir tahtanın üzerinde bir nebinin şerefli ismi zuhura geldi. Sonuncu tahtayı tıraş edince Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerinin şerefli ismi zuhura geldi. Ondan sonra yüz yirmi dört bin mıh (çivi) tıraş etti. Her bir mıh üzerinde bu tertib ile bir nebinin şerefli isminin yazılmış olduğunu gördü. Cebrail Aleyhisselâm indi ve dedi ki:

— Tahtaları terkib edip mıhlarla muhkem et.

Hepsini terkib edip bitirdi, fakat gemi tamam olmadı. Dört tahta eksildi. Cebrail Aleyhisselâm gelip dedi:

— Ey Nuh, Muhammed Mustafa Aleyhisselâm nebilerin hâtemidir. Onun dört yârı vardır. Birincisi Ebûbekir, ikincisi Ömer, üçüncüsü Osman ve dördüncüsü Ali'dir. Allah buyuruyor ki: «Dört tahta daha Çehar Yâr ismine tıraş et, böylece gemin tamam olsun.»

Nuh Hazretleri de dört tahta yonup terkib edince o gemi tamam oldu. Cebrail Hazretleri buyurdu:

— Şimdi tamam oldu senin gemin.

İŞARET: Aynı zamanda bildirildi ki:

— Ey Nuh, Mustafa adı, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali adı yazılmış olmayınca tufan suyundan sana kurtuluş olmaz!..

Ey mü'min! Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerinin muhabbeti ve Çehar Yâr-ı Güzin'in muhabbeti senin kalbinde olmadıkça cehennem ateşinden kurtulmazsın ve ebedî cennete erişmezsin, didarı göremezsin ve dâr-ı selâm'de oturamazsın.

23. MENKIBE: Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu ki:

— Dini pâk her muvahhid mü'min halis kalble «**Bismillahirrahmanirrahim**» dese Allah, ondan ötürü cennette bir şehir bina eder, kırmızı yakuttan. Her şehirde yeşil zebercetten bin kasır vardır. Her kasırda bin saray, her sarayda bin hane, her hanede bin taht, her tahtta sündüsten ve harirden bir döşek, her döşek üzerinde bir huri, ayağından beline kadar anber ve miskden, belinden beyaz gerdanına

dek kâfurdan, gerdanından başına dek nurdan ve alnında yazılmış Ebûbekir Sıddîk, sağ yanağında yazılmış Ömer bin Hattab, sol yanağında yazılmış Osman bin Affan, çenesinde yazılmış Ali Mürteza ve dudaklarında yazılmış **Bismillahirrahmanirrahim.**

Eğer mü'min, muti ve muhlis olanların dilleri üzerinden bütün ömürlerinde bir kere Besmele geçse onun kurtuluşuna sebep olursa ya gece ve gündüz farz namazlarında ve sünnetlerde Besmele okuyanların keyfiyeti ne olur?.. Bu sebeptendir ki, işin hakikatini bilenler, Besmelesiz hiç bir işe başlamazlar, muhakkak Besmele ile başlarlar.

24. MENKIBE: Abdullah bin Abbas (r.a.) Hazret-i Resulullah Aleyhisselâm Hazretinden rivayet etti ki, şöyle buyurdu:

— Ben Cebrail Aleyhisselâm'dan işittim, dedi ki: «Âlemlerin Rabbı Muhammedin nurunu halk ettiği vakit akabinde bir kandil halk etti. O kandili Arş'ın altına astılar. Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerinin nuru, o kandil tarafında iki bin yıl ibadet etti. Ondan sonra o kandilden dört katre su damladı, Medine-i Münevvere'ye düştü ve buyruk erdi ki:

— Ey Cebrail! O toprağı kaldır ve bir şemame (çok güzel kokulu bir meyve) et!

Ben de buyrulduğu gibi ettim. Yine buyruk geldi ki:

— O şemameyi Rıdvan'ın önüne ilet ki, onu kâfur, anber, misk ve zâfaran ile yoğursun.

Rıdvan'ın yanına ilettim, o şemameyi yoğurdu. Ondan sonra buyruk geldi ki:

— Ey Cebrail! Bu kâfur, misk, anber ve zâfaran ile yoğrulan çamuru ilet, rahmet deryasına daldır.

İlettim rahmet deryasına daldırdım.

— Onu çıkar, ilet heybet deryasına sal!

İlettim, heybet deryasına saldım. Bin yıl orada kaldı. Buyruk erdi ki:

— Ondan da çıkar, hayâ deryasına sal!

Ben de hayâ deryasına saldım; bin yıl da orada kaldı. Yine buyruk erdi ki:

— Tamam oldu mu?

Dedim:

— Tamam oldu, sen her şeyin en iyisini bilensin, ya Rabbi.

Buyruk geldi ki:

— Oradan çıkar ilim deryasına sal!

Ben de çıkarıp ilim deryasına saldım. Bin yıl da orada kaldı. Buyruk erdi ki:

— Tamam oldu mu, ya Cebrail?

Cebrail der ki: «Küstahlık edip dedim ki:

— Ya Rab, bu nurdan ne halk etmek istiyorsun?

Buyruk geldi:

— Ey Cebrail, bu nurdan bir kulu halk etmek isterim ki, bütün âlemde, Arş'dan toprağa dek ondan daha aziz hiç bir şey olmayacak.

Arş'ın sakına nazar ettim: "**Lâ ilâhe illallahu Muhammedün resulullahu**" yazılı olduğunu gördüm. Senin adını bildim ve dedim:

— Ya Rab, kâfur, anber, misk ve zâfarandan ne halk etmek istersin?

Buyurdu ki:

— Onun kemiğini kâfurdan halk ederim, etini anberden ve sinirini zâfarandan. Ey Cebrail, zâfaran renginde yüzünü, miskden tüyünü ve anberden kokusunu halk ederim. Rahmet deryasından Ebûbekir'i halk ederim, Heybet deryasından Ömer'i, hayâ deryasından Osman'ı ve ilim deryasından da Ali'yi...»

Allah onlardan razı olsun.

25. MENKIBE: Sahih rivayetle bildirilmiştir ki, Resulullah Aleyhisselâm buyurdu:

— Allah bir bostan halk etmiştir. O bostanda dört ırmak yaratmıştır, kendi kudret ve nusreti ile. Biri **İkrar** ırmağı, biri **Tevhid** ırmağı ve biri de **Kelâm** ırmağı. Her ırmağa dört bucak tayin etti. Evvelâ Ebûbekir muhabbetini bir bucağa koydu. İkinci Ömer muhabbetini bir bucağa koydu. Üçüncü Osman muhabbetini bir bucağa koydu. Dördüncü olarak da Ali muhabbetini bir bucağa koydu. Her köşede ise on ağaç halk etti. Ebûbekir muhabbetinin köşesinde halk ettiği on ağaç şunlardır:

1. **Şehadet ağacı.**
2. **Havf ağacı.**
3. **Rica ağacı.**
4. **Şevk ağacı.**
5. **Cehd ağacı.**
6. **Hayr ağacı.**
7. **Şükür ağacı.**
8. **Tevazu ağacı.**
9. **Nusret ağacı.**
10. **İhlâs ağacı.**

Ömer muhabbetinin köşesinde halk ettiği on ağaç ise şunlardır:

1. **Emanet ağacı.**
2. **Salâbet ağacı.**
3. **Şefkat ağacı.**
4. **İnabet (*) ağacı.**
5. **Muhabbet ağacı.**
6. **İhlâs ağacı.**
7. **Kanaat ağacı.**
8. **Rıza ağacı.**
9. **Temyiz ağacı.**
10. **Tevfik ağacı.**

Osman muhabbetinin köşesinde halk ettiği on ağaç ise şunlardır:

1. **Vefa ağacı.**
2. **Haşyet ağacı.**
3. **Hürmet ağacı.**
4. **Müvaneset** (Alışıklık, ülfet ve ünsiyet) **ağacı.**
5. **Tevekkül ağacı.**
6. **Hamiyet ağacı.**
7. **İlim ağacı.**
8. **Hilim ağacı.**
9. **Seha ağacı.**
10. **Hayâ ağacı.**

Ali muhabbetinin köşesinde halk ettiği on ağaç ise şunlardır:

1. **Şefaat ağacı.**
2. **Sahavet ağacı.**
3. **İstikamet ağacı.**
4. **Namaz ağacı.**

(*) **İnabet:** Asilikleri ve kötülükleri terk ile hakka rücu etmek.

5. **Sabır** ağacı.
6. **İstitâat** ağacı.
7. **Zühd** ağacı.
8. **Rahmet** ağacı.
9. **Yakîn** ağacı.
10. **Sadâkat** ağacı.

Bu bostanı hazır edince iki taife bostana geldiler. Bir taife **riayet** edip bostana nazar etmediler. Bir taife de edep gözleriyle bostana baktılar. Önlerine baktılar **adavet** ağacını gördüler. Sağ taraflarına baktılar **lânet** ağacını gördüler. Sol taraflarına baktılar **şekavet** ağacını gördüler. Ardlarına baktılar **gazab** ağacını gördüler. Dediler:

— Gelin bu bostana girelim!

Ayaklarını, adavet, lânet, şekavet ve gazab vadisine koymağa kast ettikleri anda buyruk erdi ki:

— Ey Bahçıvan! Bunları geri döndür!

Sadâ melekûta düştü ki:

— Bunlar kimlerdir?

Ferman erdi ki:

— Bunlar haricîlerdir!

Ondan sonra bir taife bostana girmek istediler. Edeple ve hürmetle ayaklarını bastıkları anda Cihar Yâr'ın muhabbeti kalblerinde sabit olduğu halde nida erdi ki:

— Ey Bahçıvan! Kapıyı aç ki, dostlar içeri girsinler. Bunlar bizim dostlarımız cümlesindendir.

Bostana girdiler, bir şey tatmadılar, meyvelerinden yemediler. Ellerini farzlara vurdular, ayaklarını sünnetler makamına koydular, muhabbet bostanı tarafına geldiler. O bostanın ortasında tecrid tahtını kurdular, rıza yastığına dayandılar, ihtiyar döşeğini döşediler. O tahtın ortasına hamd sofrasını yaydılar. O sofra üzerine hazret yemeğini koydular. O sofranın kenarlarına şükür şekerini dizdiler. O sofranın önüne saadet ve şehadet çerakmaşını koydular, keramet çerakdanını onun üzerine ve ihlâs yağını o çerakdanın içine koydular, yakîn fitilini ona diktiler ve muhabbet ateşi ile ışıklandırdılar.

Bu yemeği yedikleri zaman mahmur (sarhoş) oldular, ellerini havf çalgısına götürdüler, sabır ibrişimini ona bağladılar, aşk mızrabı ile sabır ibrişimine vurup nağmeler çıkardılar ki:

— Biz muhibb-i Cihar Yâr-ı bâsafayız, ey velî.

Ancak Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali muhabbetiyledir ki, onlara rahmet nazarı ile nazar olundu ve saadet manzarında (görünüşünde) onları oturttular.

26. MENKIBE: Ebu Zer Gıffarî (r.a.) rivayet eder ki: «Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri ile bir yere vardık. Bir meşeye ulaştık. Resul-i Ekrem bana buyurdu ki:

— Ya Eba Zer, bilmiş ol ki, Hallak-ı Âlem, Âdem Aleyhisselâm Hazretlerinden bin kere bin yıl önce bu meşeye bir emanet komuştur.

Ebu Zer der ki: O meşeye girdik ve dört dal gördük. Her bir dalda yapraklar vardı. Bir daldaki yapraklarda şöyle yazılı olduğunu gördük: **«Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resulullah ben Ebûbekir Sıddik'ım.»** Bunu görünce istedim ki, geri dönüp bunu Resulullah a haber vereyim. İkinci dal bana dedi ki:

— Sabret, ta ki göresin.

İkinci dalda kırmızı yapraklar üzerinde şöyle yazılı olduğunu gördüm: **«Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resulullah ben Ömer Faruk'um.»** Yine geri dönmek istedim. Üçüncü dal bana dedi ki:

— Sabret, görünceye kadar.

Üçüncü dalda beyaz yapraklar üzerinde şöyle yazılmış olduğunu gördüm: **«Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resulullah ben Osman Şehid'im.»** Yine geri dönmek istedim. Dördüncü dal bana dedi:

— Sabret, görünceye kadar.

O dalda yeşil yapraklar üzerinde şöyle yazılı olduğunu gördüm: **«Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resulullah ben Ali Mürteza'yım.»** Ondan sonra her bir yaprak üzerinde şöyle yazılmış olduğunu gördüm:

«Allah'ın lâneti, bunlara sövenler üzerine ve bunlara buğz edenler üzerine olsun.»

27. MENKIBE: Abdullah bin Abbas (r.a.) rivayet eder ki: «Bir gün Resulullah Hazretlerinin şerefli huzurlarına vardım. Mübarek dudağını dudağı üzerine koymuş gördüm. O güne kadar kendilerini hic böyle görmemiştim. Mübarek eliyle bana işaret ederek beni yanına çağırdı. Yanına varıp dedim ki:

— Ne oldu, ya Resulallah?

— Ya Abbas oğlu! Bu saatte bir melek yanıma geldi, bana bir turunç sundu. Elime almadan önce o turunç dört parça oldu. Bir parçası iki bölünüp içinden bir huri çıktığını gördüm; yetmiş bölük saçı var, yetmiş hulle giymiş ki, o hullelerin altından kemiklerinin iliği görünüyordu. Eğer ağzının suyunu deryaya salsaydı deryanın suyu şirin olurdu. Dedim:

— Sen kimsin ve kimin içinsin?

Dedi:

— Ben, müslümanların imamı, Muhacirlerin birincisi Ebûbekir Sıddık içinim.

İkinci parça da iki bölük olup onun içinden bir huri çıktı ki, eğer gözünü açsaydı gözünün nurundan bütün dünya aydınlanırdı. Allah, onu, kâfurdan, miskden ve amberden yaratmıştı. Dedim ki:

— Sen kimin içinsin?

— Ben Ömer bin Hattab içinim, diye cevap verdi.

Üçüncü parça da iki bölünüp içinden bir huri çıktı. Başının üzerine bir tac koymuştu. O tacın dört köşesi vardı, inci ve yakuttan dizilmişti. Ben dedim ki:

— Sen kimin içinsin?

— Ben Osman bin Affan içinim, dedi.

Dördüncü parça da bölünüp içinden bir huri çıktı ki, hulleler giyinmiş ve saçlarını salındırmış. Ben dedim:

— Sen kimin içinsin?

— Hazret-i Fatıma içinim, dedi.

Böylece onların mükâfatları huri oldu, Ali'nin mükâfatı ise huri olmadı. Zira Hazret-i Ali'ye Fatıma'tüz-Zehra verilmişti ki, bin kere bin huriden daha iyi ve daha üstündür. Allah onlardan razı olsun.

28. MENKIBE: Bir vakit Cebrail Aleyhisselâm, Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin huzuruna geldi ve dedi ki:

— Ya Resulallah, Allah Âdem Aleyhisselâm'ı halk ettiği vakit cennetine getirdi ve buyurdu ki: «Ey Cebrail, cennete git, bir elma getir. O elmayı sık, elmadan su çıkıncaya kadar kuvvetle sık.» Elmayı getirdim ve kuvvetle sıktım. Tâ bir damla su çıktı. O damlayı Âdem Aleyhisselâm'ın boğazına damzırdım; Allah'ın emriyle on beş damla oldu. Bir damladan seni halk etti ki, Muhammed'sin. İkinci

damladan Ebûbekir'i halk etti. Üçüncüden Ömer'i, dördüncüden Osman'ı, beşinciden Ali'yi halk etti.

İşte bundan ötürüdür ki, Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu:

— **«Halektü ena ve ashabi min mâi vahidün:** Ben ve ashabım, bir sudan halk edildik.»

29. **MENKIBE:** Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu:

«Bir gün Cebrail Aleyhisselâm benim yanıma geldi. Ben dedim:

— Ey Cebrail, sen ne zamandan beri Ebûbekir'i bilirsin?

Cebrail dedi:

— Ya Resuallah, Allah, seni ve Âdem'i halk etmezden evvel, sekiz bin yıl önce beni halk etti. Başımı secdeye koydum. O zaman buyruk erdi ki:

— Ey Cebrail, ben kimim?

Başımı yukarı kaldırıp dedim ki:

— **Ente Allah'ul-Ma'bud:** Sen kendisine ibadet edilen Allah'sın!

Bir kere daha başımı secdeye koydum. Yine buyruk erdi ki:

— Ben kimim?

Başımı kaldırıp dedim ki:

— **Ente Allah'ul-Halik:** Sen Yaratıcı Allah'sın!

Ondan sonra âlemi halk etti. Hemen nida etti ki:

— Ey Cebrail, ileri gel.

İleri gittim. Nida erdi ki:

— Doğru söyledin.

Yine başımı secdeye koydum ve küstahlık ederek dedim ki:

— Ey Bâri Hudâ, benden evvel hiç kimseyi halk ettin mi?

Buyruk erdi ki:

— Önüne bak!

Baktım, bir nur gördüm. Sağıma ve soluma baktım nur gördüm, ardıma baktım nur gördüm ve dedim ki:

— Ey Bâri Hudâ, bu nur nedir?

Nida erdi ki:

— Ey Cebrail, seni bu nur hürmetine yarattım. Bu nura Muhammed Mustafa diye ad verdim.

— Ey Âlemlerin Rabbı, bu dört nur ki, dört yandadır, bunlar nedir?

Nida erdi ki:

— Ey Cebrail, o önde gördüğün nur Ebûbekir Sıddîk'dır. Sağda gördüğün nur Ömer bin Hattab'dır. Soldaki Osman bin Affan'dır. Ensede olan da Ali Mürteza'dır.

Ben dedim:

— Ey Âlemlerin Rabbı, onlara senin dergâhında ne kadar menzil ve mertebeler vardır?

Buyruk erdi ki:

— Ey Cebrail, benim izzetim ve celâlim hakkı için her kim beni birler ve Mustafa'nın risaletine şehadet verir, kıyamet gününe gelirse bu Cihar Yâr'ın muhabbeti kalbinde olur, onu cennete dahil ederim.

30. MENKIBE: Rivayet böyledir ki, dört âyet nazil oldu. Cihar Yar-ı Güzin'in her birisi bu âyetlerden birini kendi üzerine aldı ve kabul etti. Bunun üzerine Allah, Cihar Yâr-ı Güzin'in medhi hakkında dört âyet daha nazil kıldı. İlk önce şu âyet nazil oldu:

Menzellezi yakrezu'llahe karzen hasenen: İşte onlar, Allah'a, karz-ı hasenle borç verirler.»

Ebûbekir (r.a.) buyurdu ki:

— Bu âyet nazil olduktan sonra ben de kendime dünya malından bir şey alıkoymam, deyip her ne malı varsa hepsini verdi. Bunun üzerine şu âyet nazil oldu:

«Feemmamen u'tiye ve etka: İşte o verenler takvâ sahibi oldukları için verdiler.»

Sonra su âyet-i kerime nazil oldu:

«Vezerul'bey'u.»

Bunun üzerine Ömer (r.a.) buyurdu:

— Allah tebareke ve teâlâ hazreti, «Bir saat bey' etmeyiniz,» buyurdu. Bundan sonra ben bey' (satış) *etmem.*

Bunun üzerine şu âyet nazil oldu:

«Ricalün la telhihüm ticareti ve la bey'u: O erkekler ticaretle ve satışla oyalanıp oynamazlar.»

Sonra şu âyet-i kerime nazil oldu:

«Ve menilleyle feteheccede bihi nafilete leke: Ve onlar geceleri uyumayıp fazladan ibadet ederler.»

Osman (r.a.) dedi ki:

— Allahu teâlâ hazreti, «Bir saat uyumayın,» diye buyuruyor. Bundan sonra geceleri uyumam.

Bunun üzerine şu âyet nazil oldu:

«Emen hüve kanite ena'il'leyle: İşte o kimse gece yarılarında ibadet eder.»

Sonra şu âyet-i kerime nazil oldu:

«İnnallahe'ştera minel-mü'minine enfusehum: Muhakkak ki, Allah, mü'minlerin nefislerini satın alır, onlarla alış veriş eder.»

Ali (r.a.) dedi ki:

— Allahu teâlâ hazreti, cihad eylemeyi buyurur. Ben bundan sonra cihadı terk etmem.

Şu âyet-i kerime nazil oldu:

«İnnallahe yuhibbu'llezine yukatilune fi sebilehu saffen: Muhakkak ki, Allah kendi yolunda saf olarak savaşanları sever.»

31 .MENKIBE: Resulullah Aleyhisselâm buyurdu ki:

— Allah subhane ve teâlâ hazreti, beni güzide kıldı; benim için ashabımı güzide kıldı ve onların bazısını kayınbabam, bazısını güveğim etti. Hepsi benim ashabımdırlar ve bana nusret edicidirler. Onlardan sonra bir kavim gelecektir; onlara söğerler. O kavim ile su içmeyiniz, onlara kadın vermeyin, onların üzerine namaz kılmayın ve onları aranızdan çıkarın ki, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'ye buğz ederler. Toprak onların başlarına ki, güneşi, ayı, Ülker'i ve Tan Yıldızı'nı sevmezler. Ebûbekir güneş gibidir, Ömer ay gibidir, Osman Ülker ile lezzet tutar ve Tan Yıldızı ile belâdan emin olur.

İslâm, Ebûbekir'in imanı ile mekân tuttu, Ömer'in imanı ile süslendi, Osman'ın imanı ile hoş oldu ve Ali'nin imanı ile düşman belâsından emin oldu.

İŞARET: Ebûbekir (r.a.) incir gibi idi; zahiri, batını birdi. Ömer (r.a.) zeytin gibi idi; sırrı, alenisinden daha iyi idi. Osman (r.a.) elnin (Tur-ı Sina) gibi idi, zahiri meyva ile dolmuş ve batını su çeşmeleri ile donanmış idi. Ali (r.a.) ise Mekke-i Mükerreme şehri gibi idi; her kim Mekke'de oldu, azabdan emin oldu.

Ebûbekir Sahib'ül-ğar (Mağara Dostu) idi. Ömer Şeyh'ül-iftihar idi. Osman Fatih'ül-emsâr (Mısırlar,beldeler Fatihi) idi. Ali Katil-i Füccar (kötülüklerin Katili) idi.

Ebûbekir, Resulullah Hazretlerine alem idi. Ömer, o Hazrete haşmet idi. Osman, dirhem idi. Ali, kalem idi.

Ebûbekir ârif idi, Ömer âdil idi, Osman âkil idi, Ali âlim idi.

Ebûbekir Sıddîk, sıdk ve safa ile idi. Ömer,kuvvet ve salabetle idi. Osman, cömertlik ve saha ile idi. Ali, heybet ve şecaatle idi.

Ebûbekir, tac-ı İslâm idi. Ömer, izz-i İslâm idi. Osman, nur-ı İslâm idi. Ali, fahr-ı İslâm idi.

Ebûbekir tekî, Ömer nekî, Osman zekî, Ali vefî idi.

Ebûbekir Seyyid'üs-Sabikîn idi. Ömer Seyyid'üs-Sadıkîn idi. Osman Seyyid'ül-Münfikîn idi. Ali Seyyid'ül-Müminîn idi.

Ebûbekir, Daî-i Hak ve Seyyid'ül-Birre idi. Ömer, Kahir'ül-Füccre idi. Osman, Seyyid'ül-Hiyere (Seçkinlerin Efendisi) idi. Ali, Katil'ül-Kefere idi.

Her kim Ebûbekir'i severse Mevlâsı yâr olur. Her kim Ömer'i severse işi zernigâr (altınla işlenmiş) olur. Her kim Osman'ı severse sevabı bişumar (hesapsız) olur. Her kim Ali'yi severse karşılığı cennet ve didar olur. Her kim bunları sevmezse karşılığı cehennem ve nar olur, devleti nigünsâr (baş aşağı) olur, Hak Teâlâ ondan bizâr olur...

32. MENKIBE: Rivayet ederler ki, Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin seçkin sahabeleri (Allah onların hepsinden razı olsun) bir gün toplanmışlar, kendi hallerinden söz ediyorlardı. Onların arasından birisi kalkıp dedi ki:

— Ya Ebâbekir, Allah tebareke ve teâlâ hazretinin izzet ve azameti için, söyle, bu mertebeye ne ile eriştin?

Buyurdu ki:

— Yemin verdiğiniz için söylemem gerekir: Evvelâ dünyaya karşılık dini seçtim, ahirete karşılık da Allah'ın rızasını seçip üstün tuttum. Hiç bir gün önüme bir hâl gelmedi ki, o hususta Allah'ın hakkını kendi hakkımın üstünde tutup seçmeyeyim.

Ondan sonra Ömer Hazretine sordular:

— Sen ne ile eriştin bu mertebeye?

Buyurdu:

— Şununla ki, hiç şüphesiz olarak bildim: İki cihanda **Muiz** (Aziz Edici) ve **Müzil** (Zelil Edici) o **Perverdigâr** (Terbiye Edici) dır.

Ondan sonra Osman'a sordular:

— Sen ne ile bu dereceye eriştin?

Buyurdu ki:

— Allah'ın Kitabını sağ yanıma, Resul'ün Sünnetini sol yanıma koydum ve iyice anladım ki, Allah, serairime (derunumda saklı olan sırlarıma) muttalidir.

Ondan sonra Ali Hazretlerinden sordular:

— Sen ne ile bu dereceye eriştin?

Buyurdu:

— Cihad ile. Otuz sene mücahede kılıcı ile, haşyet zırhı ile, vera' kalkanı ile, taat ve ibadet oku ile gönül kapısında oturdum, hiç bir şeyin gönlüme girmesine ve hatırıma gelmesine izin vermedim. Meğer ki, o şeyde Allah'ın rızası bulunsun.

33. MENKIBE: Resulullah Aleyhisselâm buyurdu:

— **Ebûbekir** benim görür gözüm ve işitir kulağımdır.

Gözü kör olsun o kimsenin ki, Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin gözüne ve kulağına tân eder.

Resulullah Aleyhisselâm yine buyurdu ki:

— Ömer benim sırtım ve sığınağımdır.

Kırılsın o kimsenin arkası ki, Resulullah'ın arkasına tân eder.

Yine Resulullah buyurdu:

— Osman benim elimdir.

Kesilmiş olsun o kimsenin eli ki, o Nebilerin Sultanı'nın eline tân eder.

Yine buyurdular ki:

— Ali benim gömleğimdir.

Parça parça olsun o kimsenin can gömleği ki, o Âlemlerin Serveri'nin gömleğine tân eder.

Haberde varid olmuştur ki, kıyamet gününde Muhammed ümmetinin seçkinleri Arş önüne gelir, âsilerin hâllerini görürler. Ebûbekir Sıddîk der ki:

— Ya Rab, doğru sözlüleri bana bağışla.

Ömer Faruk der ki:

— Ya Rab, âdilleri bana bağışla.

Osman der:

— Ya Rab, hayâ edenleri bana bağışla.

Ali der:

— Ya Rab, civanmerdleri bana bağışla.

Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretleri der:

— **Ya Rab, fakirleri bana bağışla.**

34. **MENKIBE:** Bir gün Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri oturmuştu. Cebrail Aleyhisselâm geldi, cehennem kıssasını ve Muhammed ümmetinin günah yükünü söyleyip anlattı. Resulullah Hazretleri gayetle üzülüp mahzun oldu. Çehar Yâr-ı Güzin Hazretleri birbirine bakışıp:

— Ne dersiniz? diye sordular.

Ebûbekir buyurdu:

— Ben onların günahlarının yarısını üzerime alırım.

Ömer buyurdu:

— Ben de yarısını götürürüm.

Osman buyurdu:

— Ben Allah'dan rica ederim ki, beni onlara feda etsin. Beni o kadar büyük bir cisim etsin ki, cehennemde onların yerlerinin hepsini doldurayım, onlara girecek yer kalmasın.

'Ali buyurdu:

— Allah bana o kadar kuvvet versin ki, Sırat'ın köşesini düz tutayım da onlar selâmetle geçsinler.

Allah'ın şu şerefli sözünün mânası da budur:

«Yevme nahşurul'müttekine ilar'Rahmani vefden: O gün müttekileri Rahman huzurunda elçiler olarak haşredeceğiz.»

Vefd, sahabelerdir. Kıyamet günü olunca Resulullah Hazretlerinin hizmetine ve Muhammed ümmetinin şefaatine kıyam ederler.

35. MENKIBE: Rivayet olunmuştur ki, Ebû Nevas bir şair idi. Kötülük ve suçlar rüzgârı, kendi divanını günahlar ve ağır yükler ile siyah etmişti. Ömrünü isyanlar, kötülükler ve hüsran ile tamamlamıştı. Öldükten sonra bunca günahkârlıkla kendisini rüyada gördüler, sordular:

— Allah sana ne muamele etti?

Cevap verdi ki:

— Beni affedip yarlığadı. Dört beyt sebebiyle ki, onları Çehar Yâr-ı Güzin hazretlerinin ve diğer hidayet sahibi sahabelerin hakkında yazmış, evimin filan yerine koymuştum.

Rüyayı gören zat, gidip ev halkından oradaki şiiri taleb etti, yazmış olduğu beyitleri gördü.

36. MENKIBE: Rivayet ederler ki, zahid, çok tatlı ve derecesi yüksek bir kimse vardı. Adı Süleyman bin Zekvan idi. O der ki:

— Benim bir komşum vardı; müfsid ve kötü bir adamdı. Gündüz pazarda olur, gece gelir şarab içerdi. Bana da çok cefa verirdi. Onun verdiği üzüntülerden çok sıkıldım ve aciz kaldım. Oğluma dedim ki:

— Gel, bu mahalleden başka bir mahalleye göçelim. Bu adamı görmeyelim.

Böylece kalkıp başka bir mahalleye taşındık, orada oturduk. Nihayet o adam öldü. Yine aslî vatanımıza geldik. Gecelerden bir gece bir kimse kapıyı döğdü. Çıkıp kapımı açtım. Bir adam gördüm ki, ayağı yerde ama o kadar yukarı baktığım halde yüzünü göremedim. Bana dedi ki:

— Dışarı gel!

Ben dedim:

— Korkarım.

Dedi:

— Korkma, dışarı gel, benim ardımca yürü.

Ben de dışarı çıktım ve onun izinde gittim. Nihayet mezarlığa vardık. Bir mezar üzerinde durduk. Bana dedi ki:

— Bu mezarı aç!

Ben de o mezarın toprağını açıp lahdin kerpicine eriştim.

— Kerpici kaldır, dedi.

Kaldırdığım gibi bir bahçe gördüm ki, nihayeti yok. Baktım, orta yerinde bir taht kurulmuş. Üzerine türlü türlü renkte döşekler döşenmiş. O müfsid dediğim adam da onun üzerine oturmuş. Bana dedi ki:

— Bu adamı sen tanıyor musun?

Ben dedim:

— Bu, benim komşumdur. Ben mahalleyi bu adamın yaramazlığı yüzünden terk etmiştim. Bu iş bana acayip görünüyor. Sana bu kerameti veren Allah hakkı için bana söyle ki, bu adam o kadar fışk ü fücurla bu yüksek mertebeye ne sebeple erişmiştir.

O dedi:

— Doğru söylüyorsun. Bu adam, senin dediğin gibi idi. Fakat bir iyi âdeti vardı.

— Allah için o âdeti bana bildir.

— Âdeti şu idi: Farz namazı kılıp selâm verip namazını bitirince arkasından şöyle derdi: «Allahım, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'ye ziyade rahmet eyle.»

Bu kıssadan anlaşılıyor ki, her kim Çehar Yâr'ı severse Allah o kimseye rahmet eder, ne kadar mücrim ve günahkâr da olsa...

37. MENKIBE: Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri, İslâm'ı aşikâre edip zulmanî âlemi nurani cemali ile münevver eylediği zaman her tarafa elçilerle mektuplar gönderdi; bütün âlemler halkını, karadan ve denizden, dağlardan ve ovalardan, Allahu tebareke ve teâlâ hazretlerine davet etti. Dıhye (r.a.) Hazretlerini de mektup ile Rum padişahı Kayser'e gönderdi.

Dıhye oraya ulaştığı zaman Kayser'e haber verdiler:

— Mekke'de peygamberlik iddia eden Muhammed Mustafa'dan elçi geldi, kapıda duruyor, dediler.

Rum Kayseri dedi:

— Çağırın içeri gelsin.

Dıhye der ki: Ben içeri girdim, mektubu Kayser'e sundum. Kayser, mektubu benden alıp ayağa kalktı, başı üzerine koydu, gözlerine sürdü ve öptü. Ondan sonra mektubu açtı, önüne koydu ve buyurdu. Hemen tabl ve kös çaldılar. Nihayet bütün halkı bir yere toplandılar. Kayser, hatiplerin minbere çıktıkları gibi yüksek bir yere çıktı. Çünkü minber yoktu. Ondan sonra yüksek sesle dedi ki:

— Ey kavmim, bilin ve agâh olun ki, Mekke'de resullük davası eden adam, bu mektubu bize göndermiştir. Hepimizi hak dinine davet etmiştir. Siz ne dersiniz ve ne cevap verirsiniz?

O halk, birden bağırıp çağırarak dediler ki:

— Sen, Hıristiyan dinine halel verip bir başka dine revac vermek mi istiyorsun?

Kayser dedi ki:

— Elem çekmeyin, maksadım sizi tecrübe etmekti. Dininize nusret edecek misiniz diye görmek istedim. Geri dönün, selâmetle hepiniz evlerinize gidiniz.

Kayser de kalkıp sarayına geldi. Dıhye der ki: Kayser, bir gün yine beni çağırdı. Ben, yalnız olarak Kayser'in yanına girdim. Elimden tutup sarayına götürdü. O saraydan içeri başka bir saraya iletti. Orada bir evin kapısını açtı. Gayet süslü birçok suretler o evde nakş olunmuştu. Bana dedi ki:

— Ey Dihye, bu üç yüz on üç nebinin suretleridir ki, İsa Aleyhisselâm bu duvara nakş etmiştir.

Dıhye der ki: Ben o resimlere bakarken birden Resulullah Aleyhisselâm Hazretinin şerefli şemailine gözüm düştü. O suretler arasında on dört gecelik ayın parladığı gibi parlıyordu. Ben dedim ki:

— Bu, bizim peygamberimiz Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretlerinin şerefli suretidir.

Kayser dedi:

— Doğru söylüyorsun. Ben de kitaplarımızda böyle buldum.

Dıhye der ki: Baktım, o serverin sağ yanında bir suret gördüm, oturmuş. Kayser bana dedi:

— Bu kimdir?

Ben dedim:

— Ebûbekir Sıddık'ın suretidir.

Birini daha gördüm, sol yanında oturmuş. Yüksek ve heybetli, uzun boylu idi. Kayser dedi:

— Bu kimdir?

Ben dedim:

— Ömer bin Hattab'ın suretidir.

Kayser dedi:

— Ben de kitapta böyle buldum.

Birini daha gördüm, Resulullah'ın önünde hayâ ile oturmuştu. Kayser dedi:

— Bu kimdir?

Ben dedim:

— Osman bin Affan'ın suretidir.

Kayser dedi:

— Ben kitapta böyle buldum.

Birini daha gördüm, Resulullah'ın ardında dalkılıç duruyordu. Kayser dedi:

— Bu kimdir?

Ben dedim:

— Ali ibni Ebi Talib'in suretidir.

Kayser dedi:

— Doğru söylüyorsun. Bizim kitabımızda da böyledir.

Dıhye der ki: Mekke'ye dönünce Resulullah'ın şerefli huzurlarına çıktım. Kayser'in hikâyesini anlattım. O Hazret buyurdu:

— Kayser doğru söylemiş, ya Dıhye. Onlar, beni ve benim ashabımı bilirler, fakat ezelî şakavet ve bedbahtlık onlara eriştiği için zarurî olarak mahrum olup cehennemlik olurlar.

38. MENKIBE: Ey müslümanlar, muvahhidler ve sünnîler, burada çok şirin bir söz irad edelim, Allah'ın izniyle...

Malum olsun ki, cüz'î ve külli her ikbal, devlet, salah ve saadet ki, Allah tarafından bu âlemde halk edilmiştir, o devlet, ikbal, salah ve saadetin aslını ve beyanını dört şeyde koymuştur. Onların hepsinin hududunu ve sayısını Allah'dan başka kimse bilmez. Fakat o miktar bu halde bu fakir ve biçarenin fehminde ve ilmindedir; işitin ve yadınızda tutun:

1. Allah, ekser memleketlerde rüzgârın salahını (düzenini) dört şeyde koymuştur: Yaz, kış, bahar ve güz.

2. Dünyanın salahını dört şeyde koymuştur: Nebiler, âlimler, hakimler ve bezirgânlar (tüccarlar).

3. Cennetin salahını dört şeyde koymuştur: Altın, gümüş, cevher ve nur.

4. Cehennemin mihnetinin salahını dört şeyde koymuştur: Bend (bukağı), ğıl (kalb hıyaneti) , çah (çukur) ve zulmet.

5. Gök yüksekliğinin salahını dört şeyde koymuştur: Yıldız, ay, güneş ve melekler.

6. Yer genişliğinin salahını dört şeyde koymuştur: Toprak, su, ateş ve yel.

7. Kur'an'ın nazmının salahını dört şeyde koymuştur: Harfler, kelime, âyet ve sûre.

8. İmanın keşfinin salahını dört şeyde koymuştur: Sabır, yakîn, cihad ve adl.

9. İmanın sabrının salahını dört şeyde koymuştur: Korku, şevk, zühd ve murakabe.

10. Yakîn imanının salahını dört şeyde koymuştur: Hikmet, basiret, gayret ve sünnet.

11. Cihad imanının salahını dört şeyde koymuştur: Emr-i maruf, nehy-i münker, hamiyet ve salabet.

12. Adl imanının salahını dört şeyde koymuştur: Fehim (anlayış), şeriat, ilim ve hilim.

13. Erkeğin salahını dört şeyde koymuştur: İyi adlılık, iyi bathtlılık, tevazu ve kanaat.

14. Kadının salahını dört şeyde koymuştur: Gayret, iffet, setr ve emanet.

15. Aklın salahını dört şeyde koymuştur: Uygunluk, şükredici olmak, sakınıcı olmak ve iyi işli olmak.

16. Tabiatın salahını dört şeyde koymuştur: Hararet, burudet, rutubet ve yübuset.

17. Şeriatın salahını dört şeyde koymuştur: Namaz, zekât, oruc ve hac.

18. Namazın salahını dört şeyde koymuştur: Kıyam, kuud, rüku ve sücud.

19. Zekâtın salahını dört şeyde koymuştur: Vericî, alıcı, nisap ve hamul.

20. Orucun salahını dört şeyde koymuştur: Sıyam, niyet, imsâk ve kabiliyet.

21. Haccın salahını dört şeyde koymuştur: İhram, vukuf, tavaf ve saiy.

22. Gaza etmenin salahını dört şeyde koymuştur: Kuvvet, gayret, şehamet ve şecaat.

23. Farzın salahını dört şeyde koymuştur: Şart, rükün, eb'az ve hey'et.

24. İnsanın salahını dört şeyde koymuştur: Yiyecek, içecek, giyecek ve nikâhlanacak.

25. Dünyanın salahını dört şeyde koymuştur: Hil'at, hürmet, muhabbet ve müveddet.

26. Yüz yirmi dört bin nebinin salahını dört şeyde koymuştur: Âdem, İbrahim, Musa ve Mustafa.

27. Münzel kitapların salahını dört kitapta koymuştur: Tevrat, İncil, Zebur ve Kur'an.

28. Şehadet kelimesinin salahını dört kelimede koymuştur: **La ilahe - İllallah - Muhammedün - Resulullah.**

29. İhlas sûresinin salahını dört âyette koymuştur: **Kul huv'allahu ahad - Allahu'ssamed - Lem yelid ve lem yuled - Ve lem yekunlehu küfüven ahad.**

30. On sekiz bin âlemin salahını dört şeyde koymuştur: Arş, Kürsî, Levh ve Kalem.

31. Doksan dokuz Esma-i Hüsna'nın salahını dört isimde koymuştur: Hüvel - Evvelu vel - Ahiri vez - Zahiri vel - Batın.

32. Yedi kat gök ve yedi kat yer ehlinin hal ve bağlantısının salahını dört kimsede koymuştur: Cebrail, Mikâil, İsrafil ve Azrail.

33. Ulvî âlem ve süflî âlem ehlinin salahını dört şeyde koymuştur: Hareket, sükûnet, ictima ve iftirak.

34. Alimlerin salahını dört şeyde koymuştur: Hak söylemek, nasihat eylemek, ilmi ulu tutmak ve bildiği ile amel etmek.

35. İlim öğrencisinin salahını dört şeyde koymuştur: Hakkı işitmet, nasihat kabul etmek, ilim üzerinde konuşmak ve ilmi ulu tutmak.

36. Padişahların salahını dört şeyde koymuştur: Vilayet, asker, vezir ve hazine.

37. Reayanın salahını dört şeyde koymuştur: Sultanın adaleti, infak, ülfet, dostlar arasında ve düşmanlardan emin olmak.

38. Zahir salahını dört şeyde koymuştur: Göz, kulak, el ve ayak.

39. Batın salahını dört şeyde koymuştur: İlim, akıl, havf ve reca (korku ve ümit).

40. Abdestin salahını dört şeyde koymuştur: Yüzü yıkamak, kolları yıkamak, başı mesh etmek ve ayakları yıkamak.

41. Ayların salahını dört şeyde koymuştur: Recep, zilkade, zilhicce ve muharrem.

42. On sekiz bin âlemin, din ve ayinenin salahını Çehar Yâr-ı Güzin'in muhabbetinde koymuştur: Emir'ül - mü'minin Ebûbekir Sıddîk, Emir'ül - müminin Ömer'ül - Faruk, Emir'ül - müminin Osman Zinnureyn ve Emir'ül - müminin Ali Mürteza.

İşte bu etraflıca yazdığımız cümlelerin her birisinde dört unsurdan biri yerine getirilmez veya birisi olmazsa o şey zayi ve harap olur. Allah saklasın eğer bir bedbaht, bir devletsiz, bir rezil, bir aşağılık, utanmaz ve yüzü kara zerre kadar bu dört yâr'a buğz, adavet ve düşmanlığı beğense ve kalbinde ona yer verse dünyada ve ahirette hüsranda, ziyanda, mel'un ve bahtsız olur. Dünyada ve ahirette büyük husran işte o kimseler içindir.

.39. **MENKIBE:** Münebbihat'tan tercüme olunmuştur: Önce Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin bir hadis-i şeriflerini nakleder, sonra Çehar Yâr-ı Güzin'in o hadis-i şerifin manasına uygun tertiple her birinden bir eser (söz) nakleder.

2 ŞEY HAKKINDA:

Rivayet olunur ki, Resulullah Efendimiz buyurdu:

خَصْلَتَانِ لَاشَيْءَ أَفْضَلُ مِنْهُمَا اَلْإِيمَانُ
بِاللّٰهِ وَ النَّفْعُ لِلْمُسْلِمِينَ •

«İki haslet vardır ki, o ikisinden daha üstün bir şey yoktur: Allah'a iman etmek ve müslümanlara faydalı olmak.»

Ebûbekir Hazretlerinden rivayet olunur ki, şöyle buyurdu:

مَنْ دَخَلَ الْقَبْرَ بِلَا زَادٍ فَكَأَنَّمَا
رَكِبَ الْبَحْرَ بِلَا سَفِينَةٍ •

«Azıksız kabre giren kişi, gemisiz denize binmiş gibidir.»

Hazret-i Ömer buyurdu ki:

عِزُّ الدُّنْيَا بِالْمَالِ وَعِزُّ الْآخِرَةِ بِالْأَعْمَالِ

«Dünyanın izzeti mal iledir, ahiretin izzeti işler iledir.»

Hazret-i Osman buyurdu ki:

هَمُّ الدُّنْيَا ظُلْمَةٌ فِي الْقَلْبِ وَهَمُّ الْآخِرَةِ نُورٌ فِي الْقَلْبِ

«Dünya gamı kalbe zulmettir, ahiret gamı kalbe nurdur.»

Hazret-i Ali buyurdu:

«Bir kimse ilim talebinde olsa cennet onun talebinde olur ve bir kimse masiyet talebinde olsa cehennem onun talebinde olur.»

3 ŞEY HAKKINDA:

Resulullah Efendimiz Hazretlerinden rivayet olunmuştur ki, şöyle buyurdular:

«Kim sabaha ulaştığında geçim sıkıntısından şikâyet ederse Allah'a şikâyet etmiş gibidir. Kim dünya işlerinden dolayı mahzun olarak sabahı ederse Rabbini darıltmış olarak sabahlamış olur. Kim bir zengine karşı, zenginliğinden ötürü kendini küçültüp tevazu etse dininin üçte ikisi gider.»

Hazret-i Ebûbekir buyurdu:

«Üç şeye üç şey ile ulaşılmaz: Zenginliğe arzu ile, yiğitliğe boya ile ve sıhhata ilaçlar ile.»

Hazret-i Ömer buyurdu:

«İnsanlarla güzel geçinmek aklın yarısıdır. Güzel sual sormak ilmin yarısıdır. Güzel tedbir almak da geçimin yarısıdır.»

Hazret-i Osman buyurdu:

«Kim dünyayı terk ederse Allah onu sever. Kim günahları terk ederse melekler onu sever. Kim tamaı terk ederse insanlar onu sever.»

Hazret-i Ali buyurdu:

«Nimet olarak İslâm sana yeter. Meşgul olmak istersen taat yeter. İbret almak istersen ölüm yeter.»

4 ŞEY HAKKINDA:

Resul-i Ekrem Efendimiz Hazretleri Ebu Zer'e buyurdu ki:

يَا اَبَاذَرْ جَدِّدِ السَّفِينَةَ فَاِنَّ الْبَحْرَ عَمِيقٌ وَخُذِ الزَّادَ
كَامِلاً فَاِنَّ السَّفَرَ بَعِيدٌ وَخَفِّفِ الْحِمْلَ
فَاِنَّ الْعَقَبَةَ كَئُودٌ وَاَخْلِصِ الْعَمَلَ
فَاِنَّ النَّاقِدَ بَصِيرٌ ●

«Ya Ebâ Zer, gemiyi yenile! Zira deniz derindir. Azığı tam al, zira yol uzundur. Yükünü hafif tut, zira yokuşlar dik ve sarptır. Amelini de ihlas üzere yap, zira işleri ayara vuran, her şeyi görücüdür.»

Yine Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu:

«Yıldızlar gök ehli için emandır. Ne zaman ki, yıldızlar gök ehli üzerine dökülür, kaza nazil olur. Benim ashabım da ümmetim üzerine emandır. Ne vakit benim ashabım zail olursa ümmetim üzerine kaza iner. Ashabım üzerine de ben emanım. Ne zaman ben gidersem ashabım üzerine kaza iner. Dağlar yer ehli için emandır. Ne zaman ki, dağlar yer üzerinden gider, o vakit yer ehli üzerine kaza iner.»

Ebûbekir buyuruyor: Dört şey vardır ki, dört şey ile tamam olur. Namaz sehvi secde ile, oruç fitre ile, Hac fidye ile iman da cihat ile tamam olur.»

Hz. Ömer: «Denizler dörttür: Allahın rahmet denizi, günahkârlar için. Nefis denizi günahların taşması içindir. Kabir denizi ve ömür deryası, yani pişmanlıklar denizi.»

Hz. Osman: «Dört şey vardır ki, dışları fazilet fakat içleri farizadır. Kur'ân okumak fazilet, fakat onunla amel etmek farizadır. İnsanlara ihsan etmek fazilet, işlerine uymak farizadır. Vâz yapmak fazilet fakat onunla amel etmek farizadır.»

Hazret-i Ali buyuruyor: «Kim ki, cennete müştak olmak isterse hayır işlerine koşsun, Ateşten korkan şehvetine son versin. Kim ölüme muhakkak inanırsa, lezzetlere son versin. Kim dünyayı iyice anlarsa musibetler ona kolay gelir.»

5 ŞEY HAKKINDA:

Resulullah buyuruyor: «Kim beş şeyi küçük görürse, beş şeyden mahrum olur. Alimleri hakir gören dinden mahrum olur. Amirleri küçük gören dünya nimetlerinden mahrum olur. Kim akrabasını küçük görürse mürüvvetten mahrum olur. Kim kendi ehlini hakir görürse, faydalarından mahrum olur.»

Hz. Ebûbekir buyuruyor: «Beş çeşit karanlık, beş çeşit ışık vardır. Dünya karanlıktır. Tâat ve ibadet onun ziyasıdır. Günah karanlıktır, O nun ziyası tövbedir. Kabir karanlıktır. Ziyası (Lâilâhe illâllah muhammedün Resulullah)dır. Âhiret karanlıktır, ziyası amel-i salihtir. Sırat köprüsü karanlıktır, ziyası yakiniyettir.»

Hz. Ömer: Beş kimsenin cennetlik olduklarına şehadette bulunurum: Birisi kalabalık aile sahibi, ikincisi bir kadın ki, kocası kendisin-

den memnun olur. Yine bir kadın ki, mehrini ve cihadını kocasına hibe eder. Bir kimse ki, anne ve babası ondan razı olur. Yine bir kimse ki, günahlarından tövbe eder.»

Hz. Osman: «Beş şey müttakilerin alâmetlerindendir: Birincisi ancak seni islâh edenle otur. Azâlarının üzerine hâkim ol. Aksi halde sana belâ gelir. Âhiret kazancından sana az bir şey verilirse bunu ganimet bil. Karnını haram ile değil helâl ile bile doldurma. Zira helâk olursun.»

Hazret-i Ali buyurdu:

«Beş haslet olmasaydı insanların hepsi salih olurdu: Cehalete kanaat, dünyaya hırs, malın fazlasına cimrilik, amelde riya ve fikrinde kendini beğenmek.»

6 ŞEY HAKKINDA:

Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu ki:

«Altı şey altı halde gariptir. Mescidler, içinde namaz kılmayan kavim arasında gariptir. Mushaf, onu okumayanlara gariptir. Kur'an, fısk işleyenlere gariptir. Saliha kadın zalim ve kötü huylu kocası elinde gariptir. Alim, kendisini dinlemeyen kavmi arasında gariptir. Salih ve müslim erkek, halka kötülük yapan emirler elinde gariptir. Ve muhakkak Allah, kıyamet gününde onlara rahmet nazarı ile bakmaz.»

Hazret-i Ebûbekir buyurdu:

«İblis, önünde durur. Nefsin sağında durur. Heva solunda durur. Dünya ardında durur. Azalar etrafında durur. Cebbar, üstünden gözetler. İblis, seni dinini terk etmekten yana davet eder. Nefsin seni davet eder masiyetten yana. Heva davet eder şehvetlerden yana. Dünya davet eder kendini âhiret üzerine tercih ettirmeye. Âzâların davet eder günah işlemekten yana. Cebbar davet eder cennet ve mağfiretten yana. İşte her kim ki, iblisin davetine uyar, din ondan gider. Her kim Allah'a uyarsa bütün fena ve zararlı şeyler ondan gider, bütün hayırlara nail olur.»

Hazret-i Ömer buyurdu:

«Muhakkak ki, Allah, altı şeyi altı şeyde gizledi: Rızasını taatte gizledi. Gazabını masiyette gizledi. İsm-i Azam'ı Kur'an'da gizledi. Evliyasını insanlar arasında gizledi. Ölümü ömür içinde gizledi. Kadir gecesini ramazan ayında gizledi. Ve salat-ı vusta'yı (orta namazını) beş vakit içinde gizledi.»

Osman Hazretleri buyurdu ki:

«Muhakkak ki, mümin altı türlü korkudadır: Birisi, Allah canibinden korkudadır ki, onu fücceten alır diye. İkincisi, hafaza melekleri tarafından korkudadır ki, kıyamette kendisini rüsvay edecek şeyleri kendisi üzerine yazarlar diye. Üçüncüsü, şeytan tarafından korkudadır ki, onun amelini batıl eder diye. Dördüncüsü, ölüm meleği tarafından korkudadır ki, onu gaflette iken alır diye. Beşincisi, dünya tarafından korkudadır ki, dünyaya mağrur olup dünya kendisini ahiretten gafil bırakıp işgal eder diye. Altıncısı, ehli ayali tarafından korkudadır ki, onlarla meşgul olur ve onlar kendisini Allahın zikrinden uzaklaştırırlar diye.»

Ali Hazretleri buyurdular ki:

«Bir kimse, altı hasleti kendisinde toplamazsa cennet beklenen yollardan hiç birine varmaz ve cehennemden kaçacak yolların hiç birine eremez: Allah'ı bilir ve O'na itaat eder. Şeytanı bilir ve ona isyan eder. Batılı bilir, ondan sakınır. Hakkı bilir, ona ittiba eder. Ahireti bilir, onu taleb eder. Dünyayı bilir, onu terk eder.»

7 ŞEY HAKKINDA:

Ebu Hüreyre (r.a.) rivayet eder ki, Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri şöyle buyurdu:

«Yedi kişiyi Allah, Arş'ın gölgesinde gölgelendirir, o günde ki, Arş'ın gölgesinden başka gölge olmaz: Adil imam, Allah'ın taatinde neşvünema bulan yiğit, Allah'ı tenhada zikredip gözyaşı döken kimse, kalbi mescide bağlı olan erkek, sağ eliyle verdiği sadakayı sol eli bilmeyen kişi, birbiriyle Allah muhabbetinde sevişen iki erkek ve o erkek ki, güzellik sahibi bir kadın kendisini nefsinden yana davet ettiği zaman «Ben Âlemlerin Rabbı olan Allah'dan korkarım,» diyerek ondan kaçar.»

Ebûbekir Hazretleri buyurdu ki:

«Cimrinin malı, yedi belanın birinden kurtulamaz: Ya o malı, malını israf eden bir kimse miras olarak yer, Allah'ın taatinden başka yerlere harcar. Ya Allah, o kimsenin üzerine birini musallat eder, kendisine eziyet ederek malını yer, hem malını alır ve hem de onu hor ve zelil eder. Ya o cimride bir şehvet harekete getirir, o şehvetle malını ifsad eder. Ya onda bir düşünce peyda eder, iftihar için bir bina yapmak ve faydasız bir harebeyi imar etmek hususunda; böylece malını onlara sarf eder. Ya dünya afetlerinden bir afet peyda olur, ga[illegible]

olmak veya hırsız tarafından çalınmak gibi. Ya da ona daimî dertlerden bir dert erişir, malını hekimlere harcar. Yahut malını bir yere gömer, sonra gömdüğü yeri unutur.»

Ömer Hazretleri buyurdu ki:

«Kim çok gülerse kendi heybetini azaltır. Kim çok alay ederse kendisini küçük düşürür. Kim çok konuşursa hatası çoğalır ve hayası azalır. Kimin hayası azalırsa verai azalır. Kimin verai azalırsa kalbi ölür. Kimin kalbi ölürse Allah onu cehenneme koyar.»

Osman Hazretleri buyurur:

«Allahu Teâlâ'nın buyurduğu «Ve kâne tahte kenzü lehüma» âyetindeki kenz (hazine) altından bir levha idi ve onda yedi satır vardı. Birinde şöyle yazılı idi: «Ben şaşarım o kimseye ki, bütün işleri muhakkak takdir üzeredir, yine de kaybettiği şeye üzülür. Şaşarım o o kimseye ki, ölümü bilir, yine de güler. Şaşarım o kimseye ki, cehennemi bilir, yine de günah işler. Şaşarım o kimseye ki, cenneti bilir, yine de istirahat eder. Ve şaşarım o kimseye ki, Allahı bilir, yine de başkasını zikreder.»

Ali (r.a.) Hazretinden sordular:

— Ne şey gökten daha ağırdır? Ne şey yerden daha geniştir? Ne şey denizden daha zengindir? Ne şey ateşten daha sıcaktır? Ne şey taştan daha katıdır? Ne şey zemherirden daha soğuktur? Ne şey zehirden daha acıdır?

Ali (r.a.) Hazretleri cevap verdi ki:

— Suçsuz bir kimseye bühtan etmek gökten daha ağırdır. Hak yerden daha geniştir. Münafık kalbi taştan daha serttir. Kanaat sahibi kalb denizden daha zengindir. Haddi aşan sultan ateşten daha yakıcıdır. Alçak adama ihtiyaç arz etmek zemherirden daha soğuktur. Sabretmek de zehirden daha acıdır.

8 ŞEY HAKKINDA:

Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu:

«Sekiz şey sekiz şeyden doymaz: Göz nazardan, yer yağmurdan, kadın erkekten, alim ilimden, sual sorucu sual sormaktan, harîs, mal toplamaktan, deniz sudan ve ateş odundan.»

Ebûbekir Hazretleri buyurdu ki:

«Sekiz şey sekiz şeye ziynettir: İffet fakrın ziynetidir. Şükür zenginliğin ziynetidir. Sabır belanın ziynetidir. Tevazu asaletin ziyne-

tidir. Hilm ve alçak gönüllülük öğreticinin ziynetidir. Çok ağlamak korkunun ziynetidir. Minneti terk etmek (yaptığı iyiliği başa kak mamak) ihsanın ziynetidir.»

Ömer (r.a) Hazretleri buyurdu ki:

«Bir kimse fuzuli konuşmayı terk etse ona hikmet verilir. Bir kimse fuzuli nazarı terk etse (eşya ve hadiselere ibret gözüyle baksa) ona huşû verilir. Bir kimse fuzuli yemeği terk etse ona ibadet lezzeti verilir. Bir kimse alay etmeyi terk etse ona yüz güzelliği ve tatlılığı verilir. Bir kimse dünya sevgisini terk etse ona ahiret sevgisi verilir. Bir kimse başkasının ayıbı ile meşgul olmayı terk etse ona kendi nefsinin ayıblarını ıslah etmek verilir. Bir kimse Allah'ın pâk zatının keyfiyetinden tecessüsü terk etse ona nifaktan beraet verilir.»

Osman Hazretleri buyurur:

«Ariflerin alâmetleri sekiz tanedir: Kalbi korku ve ümitle beraberdir. Lisanı hamd ve sena ile beraberdir. Gözü hayâ ve ağlamakla beraberdir. İradesi terk ve rıza (dünyayı terk ve rızayı taleb) ile beraberdir.»

Ali (r.a.) Hazretleri buyurdu ki:

«Hayır yoktur o namazda ki, onda huşû olmaz. Hayır yoktur o oruçta ki, onda boş ve faydasız sözlerden sakınma olmaz. Hayır yoktur o kıraatte ki, onda tefekkür olmaz. Hayır yoktur o ilimde ki, onda verâ olmaz. Hayır yoktur o malda ki, onda cömertlik olmaz. Hayır yoktur o kardeşlikte ki, onda koruma olmaz. Hayır yoktur o nimette ki, onda beka olmaz. Hayır yoktur o duada ki, onda ihlas ve iclâl olmaz.»

9 ŞEY HAKKINDA:

Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu:

«Allah ,Musa Aleyhisselâm'a Tevrat'ta vahyetti ki: Muhakkak hataların anası üçtür: Kibir, hırs ve hased. İşte bunlardan altı hata doğdu ki, hepsi dokuz oldu. O altı hata da şunlardır: Tokluk, uyku, mal sevmek, övülmeyi sevmek, başkanlığı sevmek.»

Ebûbekir Hazretleri buyurdu ki:

«Abidler üç sınıf üzerinedir ve her bir sınıf için alâmetler vardır ki, o alâmetler şunlardır: Bir sınıf, Allah'a korku yolu ile ibadet eder. Bir sınıf, Allah'a ümit yolu ile ibadet ederler. Bir sınıf, Allah'a muhabbet yolu ile ibadet ederler. Birinci sınıf için üç alâmet vardır: Sevdiği şeyleri Allah için verir. Rabbini razı ettikten sonra nefsinin gazab etmesine müsaade etmez. Bütün hallerinde, emirlerinde ve yasak-

larında, Efendisi ile olur. İkinci sınıf için de üç alâmet vardır: Kendi nefsini küçük görür, ihsanını küçük görür ve kötülüklerini büyük görür. Üçüncü sınıf için de üç alâmet vardır: Bütün hallerde insanlara örnek olur, bütün insanların en cömerdi olur ve Allah'a karşı halkın hepsi hakkında hüsnüzannı olur.»

Ömer Hazretleri buyurdu ki:

«Muhakkak İblis'in zürriyetinden dokuz kimse vardır ki, şunlardır: Zenbur, sokakların sahibidir, sokakta bayrağını diker. Tîn, musibetlerin sahibidir. Âvân, sultanın sahibidir. Hefaf şarabın sahibidir. Mürre, nefesli çalgıların sahibidir. Kavs, mecusinin sahibidir. Mesut, yalan haberlerin sahibidir. Dâsim, evlerin sahibidir ;eğer bir erkek evine girdiği zaman Allah'ın şerefli ismini zikretmezse o evde erkek ile kadın arasında düşmanlık ve münakaşa meydana getirir, hatta dayak ve boşanmaya sebep olur. Lehân ise, abdestte, namazda ve diğer ibadetlerde vesvese verir.»

Osman Hazretleri buyurur:

«Bir kimse beş vakit namazı vaktiyle korusa ve onların üzerinde devam etse Allah, o kimseye dokuz kerametle ikramda bulunur: Allah o kimseyi sever, bedeni sağlam olur, melekler onu korurlar, onun evine bereket iner, yüzünde salihlerin siması görülür, Allah onun kalbini yumuşatır, Sırat üzerinden yıldırım gibi geçer, Allah ona cehennemden kurtuluş verir ve o kimselerle beraber olur ki, onlar üzerine korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar.»

Ali (r.a.) Hazretleri buyurdu ki:

«Ağlamak üç şeydendir: Allah'ın havfından ,gazabının korkusundan ve şiddetli haşyetinden. Birincisi günahlar için kefarettir. İkincisi ayıpları için kefarettir. Üçüncüsü ise Mahbub'un rızası ile velayettir. Günahların kefaretinin semeresi cezalardan kurtulmaktır. Ayıplardan temizlenmenin semeresi Naim'de mukim olmaktır, aynı zamanda yüksek derecelerdir. Velayet rızasının semeresi ise rü'yet (Allah'ı görmek) tir.»

10 ŞEY HAKKINDA:

Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri buyurdu:

«Misvâk kullanmaya devam ediniz. Zira misvâkda on haslet vardır: Ağzı temiz eder, Rabbı razı eder, şeytanı gazaba getirir, Hafaza melekleri onu severler, dişlerin etini sertleştirir, balgamı keser, ağız kokusunu güzelleştirir, safra hararetini söndürür, görünüşü cilalandırır, ağız kokusunu giderir ve misvâki kullanmak sünnettir.»

Ebûbekir Hazretleri buyurdu ki:

«Allah hangi kulunu şu on hasletle rızıklandırırsa onunla bütün âfet ve kötülüklerini yakar ve kendisini yakınlık derecelerine kavuşturur: Birincisi, kani olmuş kalble daimî doğruluk. İkincisi, daimî şükürle kâmil sabır. Üçüncüsü, hazır zühd ile daimî fakr. Dördüncüsü, ac karınla daimî zikir. Beşincisi, aralıksız kırılma ile daimî korku. Altıncısı, mütevazi bedenle daimî cehd. Yedincisi, daimî rahm ile daimî rıfk. Sekizincisi, hazır hayâ ile daimî muhabbet. Dokuzuncuzu, daimî hilm ile faydalı ilim. Onuncusu, sabit akıl ile daimî iman.»

Ömer Hazretleri buyurdu ki:

«On şey, on şeyden başkası ile ıslah edilemez: İlim verâ'dan başkasiyle ıslah olmaz; amel ilimden başkasiyle, kuvvet hasbilikten başkasiyle (yani marufla emretmekte sadece Allah'ın ipine yapışıp başka sebep düşünmemekle), sultan adaletten başkasiyle, asalet edepden başkasiyle, sevinç emniyetten başkasiyle, zenginlik cömertlikten başkasiyle, fakirlik kanaatten başkasiyle, üstünlük tevazudan başkasiyle, cihad da tevfikden başka bir şeyle salah bulmaz.»

Osman Hazretleri buyurur:

«On şey muhakkak kaybedilmiştir: Sual sorulmayan alim, amel edilmeyen ilim, kabul edilmeyen doğru fikir, kullanılmayan silah, namaz kılınmayan mescid, okunmayan Mushaf, içinden fakirlere verilmeyen mal, binilmeyen at, dünya isteğiyle batında kalmış ilim ve yol azığı alınmadan yolculukta geçen uzun ömür.»

Ali (r.a.) Hazretleri buyurdu ki:

«Mirasın hayırlısı ilimdir. Rızkın hayırlısı edeptir. Zahirenin hayırlısı takvâdır. Sermayenin hayırlısı san'attır. Faydanın hayırlısı salih ameldir. Yakınlığın hayırlısı güzel ahlâktır. Rütbenin hayırlısı hilimdir. Kanaat zenginlikten üstündür. Yardımın hayırlısı tevfiktir. Edep öğreticilerin hayırlısı ölümdür.»

Bu menkıbe baştan sona kadar «Münebbihat» dan nakl olunmuştur.

40. MENKIBE: Bir gün Peygamberimizin karnı açıkmıştı. Aişe Validemiz'e: «Yiyecek bir şey var mı?» demişti. Aişe: «Yiyecek bir şey yok» der demez kapı çalındı. Hz. Ebûbekir içeri girdi. O da üç gündür yiyecek bulamadığını, onun için huzur-ı Resulullah'a geldiğini söyledi. Onun arkasından Hz. Ömer, aynı durumda olduğunu ifade etti. Onun arkasından Hz. Ali kapıyı çaldı ve üç günden beri evinde hiç bir

yiyecek maddesi bulunmadığını, Fatıma ise açlıktan bayılacak hale geldiğini ve yolda gelirken, Muaz ibni Cebelin bahçesinde hurmalar gördüğünü söyledi.

Resulullah Efendimiz: «Hep beraber Mu'az'ın evine gidelim ve ondan hurma isteyelim», buyurdu. Hepsi birlikte Mu'azın evine gittiler. Ebûbekir Muazı çağırdı. Kızı içerden Ebûbekiri kapıda görür annesine haber verir, annesi: «Yavrum, bu saatte bizim evimize Ebûbekir gelir mi hiç?» der. Arkasından Hz. Ömer kapıyı çalar, gene kız çocuğu görür annesine haber verir, yine annesi çocuğa inanmaz ve ona yatmasını tenbih eder. Arkadan Hz. Ali kapıyı çalar. Ona da aynen içerden cevap verilmez, çocuk durumu hisseder, fakat annesine bir türlü meram anlatamaz. En sonunda iki cihan serveri Muhammed Mustafa kapıyı çalar. Kızı bakar ki, Resulullah kapıdadır. Durumu annesine bildirir, annesi yine çocuğa inanmaz. Fakat çocuk heyecanla babasının yanına gider ve kapıda Resulullahın olduğunu söyler. Babası hemen kapıya çıkar, Resulullahın ayaklarına kapanır: «Ey Allahın Resulü ,benim başıma devlet kuşu kondu» der.

Resulullah: «Şu gördüğün ashap üç gündür yemek yememiştir. Hz. Ali bahçenizde hurma görmüş, onun için geldik» diye buyurdu.

Muaz: «Ya Resulullah! O gördüğünüz hurmayı topladık ve fakirlere dağıttık. Tek bir hurma kalmadı», dedi.

Resulullah:

— «Yâ Ali! şu zenbili al karşıki hurma ağacına git, selâmımı söyle sana hurma versin», diye buyurdu.

Hz. Ali hurma ağacının yanına gitti. Resulûllahın selâmını ağaca tebliğ etti. Ağaç fasih bir lisanla selâmı aldı ve tâzim ile yere eğilerek o anda Allahın kudretiyle bir takım hurmalar verdi. Hz. Ali zenbili doldurdu ve Resulullahın huzuruna getirdi.

Peygamberimiz aç olan Sahabeye: «Buyurun», dedi. Herkes yedi ve doydu, zenbil ise aynı halde dolu kaldı.

İşte bu Peygamberimizin bir mucizesi oldu. Bundan alacağımız hisse: Peygamberimizin devrinde o mübarek ashap ne açlıklar çekti. Bununla beraber, İslâm yolundan zerre kadar ayrılmamışlardır, ölünceye kadar cehdü gayret göstermişlerdir. (Allah onlardan razı olsun).

41. MENKIBE:

Rivayet olunduğuna göre, Hz. Ali Efendimiz bir gün hasta olmuştu. Ebûbekir, Ömer, Osman, Hz. Alinin ziyaretine gitmiştiler. Hz. Alinin yanında bir tas dolusu bal vardı. Hz. Ali bah onların önüne koydu, balın içinde siyah bir kıl vardı.

Hz. Ebûbekir buyurdu: «Biz bu baldan yemeyiz, tâki her birimiz buna bir temsil bulmadıkça.» dedi. Kendisi buna şöyle bir temsil buldu:

«İslâm dini tasdan parlaktır. İman baldan tatlıdır. Şeriatın hükmü kıldan daha incedir.»

Hz. Ömer: «Cennet tasdan daha parlaktır. Cennetin nimetleri baldan daha tatlıdır. Sırat köprüsü kıldan daha incedir.»

Hz. Osman: «Kur'an-ı Kerîm tasdan parlaktır. Kur'an okumak baldan tatlıdır. Kur'anın tefsiri kıldan incedir.»

Hz. Ali: «Misafirin manevî nuru tasdan parlaktır. Misafirin sözü baldan tatlıdır. Misafirin gönlünü almak kıldan incedir.»

İşte bu şekilde her birisi bal hakkında münasip birer söz söylediler ve bize bir takım yönler öğretmiş oldular. Ondan sonra o baldan yediler ve bize onların bu sözleri ölmez bir örnek olmuş oldu.

42. **MENKIBE**: Yine rivayet olunduğuna göre bir gün Peygamberimiz oturuyordu. Yanında Hz. Ömer, Osman, Ebûbekir ve Ali efendilerimiz bulunuyorlardı. O anda beyaz bir tas, içinde bal, Resulullah'a getirildi. Bunun üzerine Resulullah buyurdu:

«Her birimiz bu bal üzerine birer temsil getirmedikçe bu balı yemeyelim.»

Bunun üzerine Hz. Ebûbekir:

— «Muhammed nurludur bu tasdan. Resulullahla konuşmak tatlıdır bu baldan. Resûlün sünnetine uymak incedir bu kıldan.»

Hz. Ömer: «İman nurludur bu tasdan, iman etmek tatlıdır bu baldan, iman ile ölmek incedir bu kıldan.»

Hz. Osman: «Kur'an nurludur bu baldan. Kur'an okumak tatlıdır bu baldan, Kur'anın dediğini yapmak incedir bu kıldan.»

Hz. Ali: «Misafirin yüzü nurludur bu tasdan, misafirle yemek yemek tatlıdır bu baldan. Misafirin gönlünü yapmak incedir bu kıldan.»

Aişe Validemiz: «Helal nurludur bu tasdan, helal kazanmak tatlıdır bu baldan, helal yemek incedir bu kıldan.»

Bunun üzerine Fatma validemiz buyurdu:

«Çocuk yüzü nurludur bu tasdan, çocuğun anne babasının sözünü tutması tatlıdır bu baldan. Kızı ayıpsız kocaya vermek incedir bu kıldan.»

Resulullah buyurdu: «Ümmetimin yüzü nurludur işbu tasdan, ümmet için şefaat etmek tatlıdır bu baldan, şefaat kabul olmak incedir bu kıldan.»

43. MENKIBE: Ebû Zer'i Gaffari (r.a.) anlatıyor:

«Resulullah bir gün Hane-i Seâdetinden dışarı çıktı, ben de arkasından gittim. Bir yerde oturdu, ben yanına yaklaştım. Selâm verdim oturdum. Resulullah: «Ey Ebâ Zer! Ne için geldin?» dedi. Ben: «Allah bilir »dedim.

O anda Ebûbekir de geldi. Resûlullahın sağ tarafında oturdu. Arkasından Ömer geldi Resulullahın soluna oturdu. Hz. Osman geldi, yine sağ tarafta oturdu. Ondan sonra Hz. Ali geldi Resulullahın emriyle yedi tane çakıl taşı getirdi. Bunları Fahri âlem efendimizin eline verdi. Taşlar hemen tesbih etmeğe başladılar, bal arısının vızıltısı gibi seslerini herkes duydu, ben de duydum. Sonra Resulûllah taşları yere koydu. Taşlar sükût ettiler. Resulûllah taşları yerden alıp Ebûbekirin eline verdi, yine tesbih etmeğe başladılar. Ebûbekir yere koydu taşlar sükût ettiler. Resulullah taşları yerden alıp Hz. Ömerin eline koydu. Taşlar tesbih etmeğe başladılar. O da yere koydu bu sefer yine susdular. Resulûllah onları alıp Hz. Osmanın eline, ondan sonra Hz. Alinin eline koydu. Onlar, onların ellerinde tesbih ederlerdi, ne zaman yere koysalar susarlardı.»

Yukarda anlatılan hadiseden anlıyoruz ki, Peygamberin elinde bu taşların tesbih etmeleri bir mucize, Ebûbekir, Ömer, Osman ve Alinin elinde tesbih etmeleri bir keramet mahsulü idi.

Hülâsa: Resulûllahın Güzîde Cihar-ı Yâr'i hakkında ne kadar medhü sena yapılsa azdır. Çünkü onların kadru kıymetleri çok yüksektir. Allah onları Tevratta, Zeburda, İncilde ve Kur'anda medhetmiştir. Allahın medhettiği kişileri Resulullahın takdir buyurduğu zevatı, kullar ne derece medhedebileceklerdir. Kulların bu mübarekleri medhü sena etmeleri denizden bir katre mesabesindedir. Deniz, Allahın ve Resulullahın medhü senasıdır Katre de biz acizlerin o müstesna kişilerin değerlerini kaleme almak cür'etidir. Mevlâ bizleri onların şefaatlarına mazhar buyursun. Onları canla başla sevenlerden eylesin. Onlarla haşrü neşr olanlardan eylesin. AMİN.

44. MENKIBE: Resulûllahın Nâ'tı ve dört Halifenin medhi hakkında

Malum olsun ki, bu menkıbeyi toplayıp yazan âsi, müsrif, kulların en hakiri ve en fakiri, Allah'ın affına muhtaç, Seyyid Eyyub oğlu Seyyid Sıddık oğlu Seyyid Ali oğlu Mehmed adiyle meşhur, Nakşibendi

tarikati silsilesinden bu aciz der ki: Yüce ceddimiz olan Baba Hazretleri (Allah sırrını aziz ve takdis edip kabrini nur, yerini cennet etsin), vecd ve sekr haletinde iken hikmetlerle dolu bir kitap yazdı ki, «Tezkere-i Baba» adiyle tanınmıştır. O kitapta Resulullah'ın na't-ı şerifleri ve dört halife hazretlerinin medhi hakkında bir hikâye anlatılmıştır. İşte bu hikâyeden bir kısmını manzum olarak naklettik ki, nur üzerine nur olsun.

ŞİİR

Bir sözüm vardır derim ey merdüman
Canını şem eyleyip önünce yan
Dinler isen bir hikâyet söyleyim
Mustafanın çarı yarın medh edim
Tâbi-i merdane isen gel beri
Ger usanırsan da gayet git geri
Neyse ki meclis bu dem biraz gider
Aşk ile dinlediğin sana yeter
Aşk ile dinler isen ey din eri
Bil kim bu tanıdır her bir eri
Var ise gözün yaşı sığa gide
Aç kulağını bu söze yer ede
Değme bir sözler gibi sanma bunu
Kalb içinde mesrur eyler ol canı
Başla yüzü sana daim göstere
Dünya âhir üstüne kanad gere
Anun ile tanıyasın sen anı
Maksud'a ermek dilersen koy ben'i
Ben diyenler maksuduna ermedi
Bil yakin kim Hakka mahrem olmadı
Andan özge gayri görme aradan
Dinlemeyen dur savış git oradan
Tâbii iblisliğin malum ola
Fi'l-i kubhun karşına perde ola
Dinleyen için derim ben bu sözü
Ya ilâhî meclişe aç ol yüzü
Ola ki meclisimiz pür nur ola
Fikr-i vesvas kalbimizden dûr ola
Mümin isen bir salavat ver ona
Cümle melek işidip kalsın dona
Dinlesin ki bunca dürud (*) kimedir

(*) Dua.

Bu dürudun biri anda binedir.
Bu dürud ki, adı dilde söylenir
Cümle eşya o dürudu kullanır
O dürudu deme dağ u taş söyler
O dürudun âhiri aslâ yeter
Kim anın yoluna verse bir dürud
Canım önünce olsun anın şem' öd
Odurur sermaye anın zülfün tut
Görmemiş âşık orada böyle sevd
Er isen şem' ol bu yolda yanasın
Ne ise her harf işidip kanasın
Can feda ol bunda ol canane sen
Başına erişesin canane sen
Ten olasın can anı bilesin
Can u dilden ana ikrar veresin
Çün yürürsen şer'i ile yürü sen
Çün bilesin aldın imdi biri sen
Kim anın yoluna verse bir dinar
Koymaz anı tamuda yandıra nar
Nar anın çündür anı tanımaya
Çarı yârına anın inanmaya
Her ki bu maniden almadı haber
Kılmadı öz nefsini zir ü zeber
Bağlamadı beline nurdan kemer
Kalbi kara gözünü gaflet yumar
Gaflet olmasa gözünde ey civan
Sen seni her dem görürsün hoş ıyan
Cümle eşya maksudu sen olduğun
Hem görürsün ana hayran kaldığın
Kim ki tanıdı anı kurtuldu ol
Ölü gördü nefsini Hak buldu ol
Ey işiden sıdk söyle sâdık ol
Andan oldu ehl-i Hakka doğru yol
Bil anın şer'i ulaşmıştır sana
Hal anın zikri verilmiştir sana
Zi beşaret bir tecellidir gelür
Hamdü lillah ki gönül dolmuş gelir

*
**

Çar-ı Yârın mührü daim sendedir
Mustafa'nın mi'racı seyrindedir

Bil yakin ki, lâyık oldun dergâha
Hakkın feyzi her dem ayinededir.
Cümle melek tesbihi oldun bu kez
Tesbihine çerağ olanlar bendedir.

*
**

Çar-ı Yâr'ı münkir olan yazık oğul
Sen bu medhi bu âsiden yaz oğul
Kande olsan sen bunu okuyasın
Ruha kuvvet nefsini kakıyasın
Azuben azgın yola gitmeyesin
Mustafa'nın şer'ini unutmayasın
Küfr imanı bir yere katmayasın
Dünyalığa özünü satmayasın.
Dünyayı gör niceleri hor eyledi
Tuttu zihnin görmedi kör eyledi
Rahmet-i Hakdan anı kaçar eyledi
Âhir anın yerini nâr eyledi
Ver salâvat gör tecelli-i safa
Mustafa'ya hem Çar-ı Yâr'e bâsafâ
Nitekim anlar dinin çerağıdır
Ver salâvat kalbinin durağıdır.
Ölü gönül Hakla her dem dirile
Rahmet-i Hak gele kalbe dizile
Hubb-i dünya kalb içinden sürüle
Hazret-i Hak'dan sana hidayet verile.

*
**

Çünkü kalbin anların meydanıdır
Meydan eri durmaz özün tanıdır
Paylarında bu âşıkın canıdır
Önlerinde yatmak anın şanıdır.
Pervaz eyler her dem ana gitmeğe
Bu tecelli bu âşıkın cananıdır
Çünkü canım anların kurbanıdır
Çünkü anlar kalbimin sultanıdır.
Cümle eşya kuldur anlar canıdır
Durma yürü Hak'kı anlar tanıtır.

*
**

Beyt içinde bil yakin Allah olur
Kalb-i mü'min cümle Beytullah olur.
Mâna ehli iki cihanda şâd olur
Ermeyen bu mânaya gümrah (*) olur.
Gayri yerde olduğun kurban değil
Bu kadehden içmeyen mestan değil
Söz anın Kur'an ki dilde okunur
Ansızın (**) okur isen Kur'an değil
Herze nefsin tutsağıdır hân değil
Bu bahire dalmayan sultan değil
Nice âşık olmamışsan ol yüze
Ara yerde küfr imiş iman değil.

*
**

Her namerdin yeri dâr meydan değil
Bu yola koşulmayan merd âdem değil
Bir kuru gövde gezer ol cân değil
Rahmet-i Hak kalbine ıyan değil.
Bu salâta gelmeyenin savımı yok
Bundan özge padişahın emri yok
Hak'kın emridir işit ey mü'minân
Mustafa şer'inden özge kavli yok.

*
**

İşlemeyen kişi gayet yorulur
Hacc u zekât boynuna Hak buyurur
Vesvasını kalb içinden süre ol
Cennete anınçün şeriat süre ol.
Bu sebepten nice ise doğru yol
Hak-i pâyini gözüne süre ol
Girdi anın eline dosdoğru yol
Bil yakin ki yetti bugün pîre ol.

*
**

Yâd önünce dönmeyesin kâhe (***)sen
Çıkma yoldan düşmeyesin câhe sen

(*) Yolunu şaşırmış, sapık.
(**) Onsuz olarak.
(***) Saman, çöp. «Öz benliğine yabancı olan tesirlerin önünce bir saman çöpü ibi yuvarlanıp gitmeyesin,» demektir.

Sev onları yanmayasın câhe sen
Pişman olup kılmayasın ahe sen.

*
**

Binme bunda her gün nefsin atına
Özünü yetir anın Hazretine
Her deminde kalbine nur akıda
Gel ey âsi yan aşkın odına
Âşıkı mest eyleyen ol kokudır
Seyyid-i sâdât onların şalıudır
Bu sülûke girmeyen sâlik değil
Ol kokudan almayan âşık değil.

*
**

Her nefesde nice perde geçilir
Kande baksan yüzüne bâb açılır
Durma yürü rah onların rahıdır
Taht-ı sultan senin kalbin mahıdır.
Mustafa'nın şer'i dosdoğru yolun
Anlar ile okunur daim hâlin
Kamu bil sen hoca, hoş ola huyun
Bu sülûkden açılır perr ü bâlin.
Ol kişinin hükmü erdi bâtına
Kim ki erdi anların hazratına
Ver salâvat anların kuvvetine
Din açıldı anların heybetine.
Durma din zati gele kalbe dola
Ver salât dininc hem kuvvet ola
Kande olsa koğla çevkân topunu
Yol erisen said eyle canını.
Sen şerifsin cümle nebiden güzin
Seyyid-i sâdât hâtem-i dünya ve din
Hak Teâlâ rahmetidir huvanları
Ta gele haşirde bile sev anları.
Meydan içre aşk atını çapesiz
Kim ki haşirde onlar ile kopensiz
Kalk ayağa sen dahi şirane gel
Sen dahi merd isen meydane gel
Sen çerağ-ı ümmetansın ey şefî'il-müznibîn
Olma melûl haşr için ey mü'minin

Ümmet isen durma sev gel onları
Mü'min isen ayrı görme onları.
Bil yakîn kim hulle olur donları
Her kişi ki bunda sevse onları
Vasla yetmiş evveli ve âhiri
Ebter olmaz hergiz anın sonları.

*
**

Senden oldur ki onları sevesin
Ölmek için yollarında ivesin
Can u dilden tesbihini diyesin
Hulle-i tecelli ridasın giyesin.
Çünkü tecellin âşıka don imiş
Bihaberler işbu sırdan nâdân imiş
Allah ile biat eden ol imiş
Doğru gider kim ki yolun tanımış
Doğru git ki yetesin menzilgehe
Sapma yoldan ermiş iken ivügehe (*)
Ver salâvat Mustafa'ya sıdk ile
Dayak ola her dilekde dinine.
Nice anlar dininin direğidir
Cemi muhtaçların dilediğidir
Andan oldu Arş u Kürsi Levh ü Kalem
Nice kim cümle nebinin önüdür

*
**

Ver salavat anlara din açıla
Üstünüze dürr-i rahmet saçıla
Meclis içre şad-ı şerbet içile
Kalbimizden fikr-i vesvas kaçıla
Din odur ki açıla anlarınla
Kanad oldur ki anlarınla uçula

*
**

Pes gerek ki, anlar ile uçasın
Her deminde maksuduna yetesin
Sıdk ile hem mabuduna yetesin

Benliğini kalb içinden atasın
Gül içinde buy veresin güle sen
Dönesin bu hallerine gülesin
Bulmaya hiç kimse senden bir haber
Gül olup bülbül önünde bitesin
Gök içinde benzeyesin güne sen
Öyle san ki maşukunla bilesin
Pes gerek kim yoluna seyr olasın
Can u dilden ana esir olasın
Arta kemal Musa'ya Tur olasın
Nice müşküllere tedbir olasın

*
**

Ver salavat meclise açtı cemal
Mustafa'dan açılır zevk u kemal
Kim kemali Mustafa'dan aldise
Kalbi ayılmaz anın gözü humar
Hiç humardan almak olmadı haber
Bu haberden özge olmaz muteber
Bu haber eyler seni zir ü zeber
Bu haberden bağlanır bele kemer
Mustafa'ya her zaman getir iman
Çar-ı Yâr'a olmasın şek ve güman
Canın her dem önlerinde peyk ola
Hazret-i Hak'dan sana rahmet ine.

*
**

Mustafa kavliyle tut her bir işi
Mustafa kavli mum eyler her taşı
Delil oldun bil yakîn her rahe sen
Kande gidersin imdi ey kişi sen
Himmet ile kişi oldun ey kişi
Tabi oldun dahi çekme teşvişi
Tabi olan Hakdan alır alışı
Ayinedir gösteren her bir işi
Ayineye bakuben özün göre
Her arada Mustafa sözün göre
Her ne hacet dileye Allah'dan ol
Her kapuyu yüzüne açık göre

ŞİİR

Başına daim hisarda olasın
Kalbine bir yeni mührü urasın
Açıla rahmet kapusu yüzüne
Cümle eşyayı tecelli bürüye
İşi gerek her kişinin işi bu
Seyri uça fahr ana kim hoşhalu
Çarı Yar'ın hubbunu al kalbine
Mustafa ayine ola aynına

ŞİİR

Emin eyle taşranı endişeden
Ehem bil sen buları her pişeden
Hâk-i pay-i Mustafa'dan ya Gani
Sen bizi ayırmağıl bu rişeden
Daima perde açılıyor yüzüne
Meclis ehli rahmet ala özüne
Ver salavat durma müveddetine
Mustafa ve Çar-ı Yar hazretine
Acizinin derdine tımar olar
Nice ki Allah ulu yar olar
Onların nazarına yoktur hicab
Her dem onlara olupdur feth-i bâb
Enbiyadın evliyadan ya ilâh
Sen bizi ayırmagıl ey padişah
Okuyanı dinleyeni yazanı
Rahmetinle yarlığa kıl ya Gani.

45. MENKIBE: Musa Kelimullah Hazretleri, gidip Tur-ı Sina'da Allahla konuştuğu zaman Rabbani sözlerin hazlarından öyle bir mertebeye varırdı ki, belki dünya ve mafihadan (ahiretten), hatta kendi varlığından habersiz kalacak derecede mest olurdu. O hale erince akıllı olanlara nisbeten bazı büyük sualler sorardı ki, bunlar akla ağır gelirdi. Bir gün yine vecd ve sekir (ilahî aşk sarhoşluğu) halleri kemale erdiği sırada sordu ki:

— Ey Hay ve Alim! Muhammed ki, dünyaya gelecek ve muhtelif dinleri mensuh edecektir; o Muhammed mi üstün olacaktır yoksa ben mi?

Allah buyurdu:

— Ya Musa, filan vadiye git ki, orada sayısız şaşılacak şeyler göreceksin.

Hazret-i Musa da o vadiye gidip bir miktar eğlendiği zaman bir kuşun gelip bir dal üzerine konduğunu görür. Allah'ın kudretiyle kuş dile gelip konuşarak fasih bir lisanla Musa Kelîm Hazretine selâm verir ve der ki:

— Ey Musa, sen Âlemlerin Rabbına münâcâtta ve arz-ı hâcâtta sual ettin ki: «Ben mi üstünüm yoksa Muhammed mi üstün?» Sen bilmez misin ki, nebiler ve veliler hep O'nun nurundan halk edilmişlerdir!.. Bunlar, dünyada ve ahirette O'nun aşıklarıdırlar ve O'nu isteyicidirler.

Musa Aleyhisselâm, o kuşdan vehim alıp der ki:

— Allah için olsun bize haber ver: Sen kimsin ve adın nedir? Seni gördüm şaşa kaldım. Sözün bana gayet tesir eyledi. Bahtlılığın gönlüme ve canıma doldu.

O kuş da der ki:

— Ben Ebûbekir Sıddık'ın canıyım. O Hazret-i Muhammed bu cihana devletle gelecektir. Şark ve garbı alacaktır. Mekke'den Medine'ye hicret ettiğimiz zaman bir mağaraya erişiriz. O mağaraya girdiğimiz gibi kapısına örümcek perdesini kurup güvercin yumurta çıkarır. Kâfirler bunları görünce bizden şüphe etmezler. Sonra Fahr-i Âlem Resul-i Muhterem Hazretleri orada istirahat ettiği zaman çok acayip ve garayip şeyler gelip Hazret-i Resul-i Ekrem'den nasip alırlar. Daha sonra bir ejder gelir; bir koğuktan başını çıkarır. Ben ona mani olurum; gelip murad almaya koymam. O deliğe ökçemi tıkarım. Nihayet çaresiz kalınca ökçemi ısırır ve zehri ile bütün gövdem boyanır. Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri, tatlı uykusundan uyanıp rengimi değişmiş görünce sorarlar; ben de geçen halleri huzurlarına arz ederim. Dönüp o ejderhaya hitâb ve itâb ettikleri zaman ejderha fasih bir dille cevap verir ki:

— Ey Allah'ın Nebisi, ben geldim ki, mübarek cemalini göreyim ve şerefli huzurunda iman getirmekle maksuduma ereyim. Sıddık mani olup koymadı. Mecbur kaldığımdan bir hata ettim, kereminizden af buyurun. Hazret-i Ebûbekirin de bütün âzâlarını mübarek elinizle sığayınız, kararına gelir, vücudundan bütün zehir def olur. İşte ey Musa! Ben o Sıddıkım ki, ejderhaları sıdkımla zebun ettim. Senin asân ejderha olduğu halde onun heybetinden korkup geri döndün.

O kuş, bunları söyledikten sonra uçup gitti. Sonra ağacın başına bir kuş daha geldi. Musa Aleyhisselâm Hazretine selam verip dedi ki:

— Ey Musa, sen, Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretine denk olamazsın. Çünkü Mustafa'nın her gün beş vakitte marşı çalınır, yeri ve göğü onun heybeti tutar. Hem Muhammed'in dini aşikâr olunca diğer bütün dinler mensuh olur.

Musa Aleyhisselâm, o kuşa sordu:

— Ey arkadaş, bütün sözlerin güzel, ölçülü ve zarif. Sen kimsin, söyle ki, seni bileyim.

O kuş dedi ki:

— Ben, Ömer'ül-Faruk'un canıyım, Mustafa Hazretlerinin âşıkı ve hayranıyım. Emvalime ve evladıma meylim yoktur. Mekke-i Mükerreme'de kırbacımı yere saplarım, Rum Kayserini tahtının üzerinden yıkarım.

Bunu söyledikten sonra o kuş da uçup gitti, yerine bir başka kuş daha geldi. O kuş da Musa Aleyhisselâm Hazretlerine selâm verip konuştu ve ağzını açıp gayet güzel sözlerle dedi ki:

— Ey İmran oğlu Musa! Dünyaya Muhammed Aleyhisselâm'dan daha bahtlı hiç kimse gelmemiştir. O Muhammed, cümle âlem şahıdır, bütün halkın matlubu ve âlemlere rahmettir.

Musa Aleyhisselâm yine sordu ki:

— Allah rızası için söyle, sen kimsin? Onları bildim, seni de bileyim.

O kuş dedi ki:

— Ey Musa, ben Osman Zinnureyn'in ruhuyum. Mustafa Hazretlerinin üçüncü yârıyım. Ben Kur'an'ı cem ederim. O Habîb, bir kızını bana verir ve o kızı vefat eder; bir kızını daha verir, bir şey almaz. O kızı da vefat eder ve o Hazret buyurur ki: «Eğer üçüncü bir kızım olsaydı onu da sana verirdim.» Ve benim dünyalığıma asla iltifat etmez. Ey Musa, dünyada sen Şuayb Peygamber Aleyhisselâm Hazretinin damatlığı ile ve on yıl hizmetleriyle şereflenirsin.

Bunu söyledikten sonra o kuş da uçup gitti. Onun yerine kuş suretinde bir şehsüvar, çakır gözlü ve sarışın, üstün faziletler dolu bir zat geldi. O da Musa Aleyhisselâm Hazretine selâm verip konuşmaya başlayarak dedi ki:

— Ey Musa-i Kelîm, o Muhammed Mustafa Hazretleri ki, Allah onun hakkında: «Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım», buyurdu. Ve yine: «Hiç şüphesiz ki, sen çok büyük bir ahlâk üzeresin», buyurdu. Bunlar gibi büyük âyetler indirerek Allah onu meth etti. Nebîlerden herhangi bir kimsenin ondan üstün olması ihtimali olur mu?

Hazret-i Musa Aleyhisselâm dedi ki:

— Söyle, kimsin bileyim?

O kuş dedi:

— Ben Ali'yyül-Mürteza'nın ruhuyum. Mustafa Hazretlerinin doğru yârıyım. O Muhammed ki, her kim onun şerefli zamanına yetişir de dine gelmezse vay onun başına gelen bela ve helake! Ey Musa, benim sözüm çoktur. Uğrarım bir bahadır ere. Ya Musa Hazreti, onu yere yıkar, göğsü üzerine çıkarım; zebun olup ağlar, can ve ciğerini dağlar. Ben, ona o halde derim ki:

— Ey pehlivan! Bir candan ötürü bunca feryat ve figan nedir?

O da der ki:

— Er kişi, öldüğü için ağlamaz. Zira her zaman koç kurban içindir. Ama ne var ki, beni yere düşüren ve ömür ipimi kesen Ali mi, ya da Ali gibi bir er mi? Adı sanı belli bir server mi?

Ben de Ali olduğumu ona bildiririm. Sonra onu öldürmeye kasd ederim. O zaman der ki:

— «Ben Ali'yim», diyorsun. Eğer sen Ali isen hani sahavetin? Seni ki, sahi derler, şimdi beni öldürüp kanımı yere dökeceksin. Beni mahrum etmek istiyorsun. Bu cömertlik işi midir? Cömert odur ki, ağlamışı güldüre. Nerde kaldı ki, dirileri öldüre! Öldüğüm için ağlamam, ya Ali ve sana helal eylerim kanımı. Fakat âşıkım Çin padişahının kızına. Senin başını benden ağırlık istediler: «Atına bin ve donunu (elbisesini) giy gel ki, sana kızı verelim», dediler. Ben de geldim ki, senden muradıma ereyim. Sen şimdi beni nâmurat etmek istersin.

Bunu söyleyince ben de üzerinden kalkar ve ona derim ki:

— Gel, o halde başımı kes ve donumu giy, atıma bin ve ilet ağırlığı ver. Böylece muradına eresin...

O da bu müjdeyi benden görünce der ki:

— Senden başkasına dünyada dirlik haramdır. Hâşâ sümme hâşâ ki, seni kılıç ile değil, belki gül ile vurayım.

O saatte karşımda iki parmağını kaldırıp sıdk ile imana gelir. Akibet onu maşukasına iletirim, hasretine eriştiririm.

Bu sözleri söyledikten sonra Ali de yukarı uçup gitti. Sonra hesapsız kuşlar gelip her birisi Musa Aleyhisselâm Hazreti ile konuşup o kadar şaşılacak şeyler söylediler ki, Hazret-i Musa hayretler içinde kaldı. Onlar dediler ki:

— Ey Musa, biz hepimiz, Muhammed Mustafa Aleyhisselâm Hazretinin ümmetleriyiz. Yeryüzünde her gün beş vakit münâcât edip Allah'dan türlü hâcât dileriz. Sen ise ey Musa, yetmiş günde bir kere Tur dağına çıkıp ihtiyacını arz edersin. Ey Musa, Allah'dan sen dilek diledin ve dedin ki:

— **«Ey Rabbim, sana bakmak isterim, kendini bana göster.»**

Allah Teâlâ Hazreti de sana buyurdu ki:

— **«Sen beni hiç bir zaman göremezsin, fakat şu karşıki dağa bak, eğer o dağ yerinde durursa o zaman sen beni görürsün.»** (Araf: 143).

BEYT

Didarına ey dilber Musa nice katlansın
Dağlar ki, karar etmez yüzündeki envara

Muhammed o Muhammed'dir ki, bindiği Burak'tır ve **«Kabe Kavseyn»** menzilidir, bir saatte ne feleklerden geçip cevlan eder, Hazret-i Bârî'ye yalnız seyr eder ve gâh göğe çıkıp gâh yere iner ki, belki Muhammed Aleyhisselâm Hazretlerinin menziline ererim diye. Yüz yirmi dört bin nebi aleyhisselâmlar ve dört yüz kırk dört evliya tabakasının hepsi Muhammed Mustafa'nın hayranıdır. Hepsi onun askerleridir ve o onların sultanıdır.

ŞİİR

Sad hezaran şükr minnettir bize
Hem size ve hem bize cümlemize
Mustafa'nın ümmetiyiz şükür biz
Biz günahkârlara şefî' ol azîz
Oldurur hem rahmeten lil - âlemîn
Anı sevenler kamu oldu emîn
Söz tamam oldu azizim anlaya
Bu sözü kim anlaya kim tanlaya

Aksaraylı İsa miskin kim ola
Ta Muhammed Mustafa medhin kıla
Üstadından eğer nevben söyledi
Nazma getirdi ve bünyad eyledi
Benden ol üstadıma bin kez selâm
Andan açıldı bize işbu kelâm
Hiç kemal değildir ol Muhammed'e
Ol iki âlem muradı Ahmed'e
Bizdeki sözü ki dillerde doğa
Yarlığana cümleye rahmet yağa
Ey Hüdayâ, doğru yoldan ayırmağıl
Son nefeste imandan ayırmağıl

*
**

Malum olsun ki, Aksaraylı İsa, Baba Hazretinin mürîdidir. Yine bu medh Tezkere'den nakl edilmiştir ve orada manzum yazılmıştır. Fakat naklini nesir ile ettik, ihtisar için. Aşağıdaki Nâ't da Tezkere'-de Hazret-i Baba'dan menkuldür. Allah sırrını takdis etsin.

ŞİİR

Geldi yine aşk bülbülü
Doldu sadayı Mustafa
Açıldı müminler gülü
Erdi nişan-ı Mustafa
Söyledi tutiler zevk ile
Rahmet saçıldı gül ile
Âlem dopdoludur nur ile
Devr-i zaman-ı Mustafa
Melekler çün Arş'da durur
El kavşurup saf saf yürür
Cümle salavat getürür
Beher revân-ı Mustafa
Ol şah-ı mazağ'ul'basar
Bir kez aya kıldı nazar
Ay oldu «Venşakkul - kamer»
Gökler ıyan-ı Mustafa
Bize diler cennetleri
Karşu çıkdı bin bin huri
Çağrışırlar ol her biri
Derler ki: Kani Mustafa?

Başı açık yalın ayak
Mahşerde gezer bu yayak
Ona ne hulle ne burak
Neyler cananı Mustafa
Resul ile ğara giren
Ankebut eşgin uran
Ejder tabanını soran
Sıddikdır yâr-ı Mustafa.
Kâbe'de dürresin kakan
Kayser'i tahtından yıkan
Ömer'dir üstüne çıkan
Ol açtı şer'-i Mustafa
Ehl-i hayânın madeni
Kör olsun sevmeyen onu
Cem etti Osman Kur'anı
Duyuldu şer'-i Mustafa
Gelin olun şekten beri
Serveridir ol din eri
Ol vardı yıkdı Hayber'i
Ali'dir yâr-ı Mustafa.
Bu on sekiz bin âlemin
Div ü peri ve âdemin
Cümle arab u acemin
Dini imanı Mustafa.
Kim ki yolun tuta gide
Yol içinde mi'rac ide
Koyma âcizi tamude
Cümleye candır Mustafa.

*
**

Başka bir medih:

Çar divar-ı saray-ı din-i Ahmed Çar Yâr
Yani Bubekr ü Ömer Osman Ali nâmdâr
Cennet içre onların ervahını şâd eylesin
Ol kerîm u ol rahîm u ol ğafur Girdigâr

Başka bir medih:

Serverimiz yârı oldu Çâr Yâr-ı bâvefâ
Yâr Ebabekr oldu faik der-i ev bâ sıdk u safâ

Çekdi ol anın yolunda bi şikâyet çok cefa
Seyyidimiz yârımızdır Çâr-ı Yâr-ı Mustafa.
Birinin nâmı Ömer kim adl ile meşhurdur
Zulmet-i küfr ü dalalet def eder bir nurdur
Sevmeyen makhur anı her kim sever mansurdur
Seyyidimiz yârımızdır Çâr-ı Yâr-ı Mustafa.
Biri Zinnureyn-i tâbân Hazret-i Osman'dır
Katı-ı tuğyan u cehl ve câmi-i Kur'andır
Sahib-i hilm ü hayâ ve kâmil'ül-imandır
Seyyidimiz yârımızdır Çâr-ı Yâr-ı Mustafa.
Birisi kân-ı sahavettir şehî düldül süvar
Heybet-i seyfin görenler dediler bi ihtiyar:
«Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ zülfikar.» (*)
Seyyidimiz yârımızdır Çâr-ı Yâr-ı Mustafa.

46. MENKIBE: Allah, mi'rac gecesi fahr-ı âlem seyyid-i veled-i Âdem (Âlemlerin iftiharı ve Âdemoğullarının efendisi) Resulullah Aleyhisselâm Efendimiz Hazretlerinin mübarek terinden kızıl gül halk etti. Allah, Lût kavmini helâk etmeye Cebrail Aleyhisselâm Hazretini gönderdiği zaman da Cebrail o gecenin şiddetinden terledi. Allah, onun mübarek terinden ak gülü halk etti. Mi'rac gecesi Resulullah Aleyhisselâm Hazretleri, Burak'a binmiş olarak seyrederken Burak terledi. Allah, Burak'ın terinden sarı gülü halk etti.

Hazret-i Ebûbekir Sıddık (r.a.) İslâm şerefi ile müşerref olduğu zaman nübüvvetin heybetinden terledi. Allah, onun mübarek terinden sünbülü halk etti. Ömer (r.a.) Hazreti İslâm şerefi ile müşerref olduğu zaman Resulullah Hazretleri onu kucaklayıp şiddetle bağrına basınca o ıstıraptan terledi, yerlerin ve göklerin Hâlik'i onun terinden menekşeyi halk etti. Hazret-i Osman (r.a.) İslâm şerefi ile müşerref olduğu zaman Resulullah Aleyhisselâm Hazretlerinin ayağının tozuna yüzünü sürünce hayâsından terledi. Âlemlerin Rabbı, o terden yasemini halk etti. Hazret-i Ali (r.a.) dünyaya gelip Resulullah Hazretleri şerefli beşiklerinin üzerine devlet ve saadetle müteveccih oldukları zaman Ali'yyül-Mürteza Hazretleri beşiğinde uyku ile mest iken Resulullah'ın saçının rayihasını koklayınca dide-i Hakbinini (Hakkı gören gözünü) açıp nur saçan yanağına dalıp kaldığından terledi. Allah, onun terinden zanbağı halk etti.

Her zaman şerefli vücutları bu güzel kokularla kokardı; terledikçe mübarek terleri de öylece kokardı... Hem yanlarında bulunanlar da bu kokuyu duyarlardı...

(*) Ali gibi yiğit yoktur, Zülfikar gibi kılıç yoktur.

Şurası unutulmasın ki, bu kitapta Çâr Yâr-ı Güzin Hazretlerinin toplanan bütün güzel menkıbeleri, onların yüksek faziletlerinden, gökte olan yıldızlara nisbetle bir yıldız, deryaya nisbetle bir damla ve gülistan içinde bir gül kadar değildir...

Bu kadar acz ile kusurlar ile ve denaetle o kadar şanı yüce serverlerin vassafı ve meddahı olmak yoluna girmenin maksadı şudur ki: Süleyman Aleyhisselâm Hazretlerine bunca yüksek cevherler ve gayet pahalı parçalar hediye eden padişahlar arasında çekirgenin budunu hediye getiren karınca misali, ya da Yusuf Aleyhisselâm Hazretlerinin açık arttırma ile satıldığı meydanda çok kıymetli mallar ve kumaşlar ile müşteri olan zenginler ve kudretli kişiler arasında birkaç kelef (çile) iplikle müşteri olan kocakarı benzeri olup dikkatle nazar edenlere ziyade taaccüpten gülme ve tebessüm hasıl olur. Nitekim bazı kitaplarda anlatılmıştır. O suretler arasında o karınca ve bu kocakarıya bakanların hali böyledir ve nazar edenler, istihza tarikiyle birbirine gösterip derler ki:

— Bak, bak, şu karıncaya! Süleyman Aleyhisselâm ki, dünya padişahıdır ve hem de âhiret padişahıdır, hediye olarak ona bir çekirge budunu getirmiş!.. Ya şu kocakarıya bakın ki, Yusuf Aleyhisselâm gibi bir hüsn-ü zâhir ve cemal-i bâhir sahibine birkaç kelef iplikle gelip müşteri oluyor!..

Bunca geçen zaman boyunca anlatanlar, yazanlar ve çizenler, karıncayı padişahlar arasında ve kocakarıyı zenginler arasında saymışlardır. Bu mücrim, âsi ve hakirin maksadının nihayeti de şudur ki: Haşir gününde zahir gözlerimize ve batın gözlerimize mübalât etmeyeler, vassaflar, meddahlar ve muhibb-i sarık-ı Çehar Yâr-ı Güzin (r.a.) Hazretlerinin güruhundan ayırmayalar.

Allahım, bizi, senin muhabbetinle ve senin indinde sevgili olanların sevgisi ile rızıklandır...

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hz. Ebûbekir ile Hz. Ali'nin Münazaraları

Bir gün Hz. Ebûbekir Sıddık (R.A.), Peygamber (S.A.V.) in evine geldi. İçeriye gireceği vakit Hz. Ali (Kerremellahu vechehu) de geldi. Hz. Ebûbekir, içeriye ondan evvel geçmedi:

— Buyur, ya Ali, dedi. Hz. Ali de Ebûbekir'e cevap verip aşağıdaki konuşma aralarında ceryan eyledi:

— Ey Ebûbekir! Öne buyur. Zira her amelde ve her işte önde sen idin. İmanda, infakta ve ahlâkta sen önde idin.

— Ey Ali, evvelâ sen gir. Çünkü Hz. Muhammed'e sen daha yakınsın.

— Ben senin önüne nasıl geçerim. Ben Hz. Muhammed'den duydum: **«Ümmetimden Ebûbekir'den daha üstün bir kimsenin üzerine güneş doğmadı,»** buyurdu.

— Ben senin önüne geçemem. Çünkü, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Fatıma'yı sana verdiği vakit şöyle buyurmuştu:

— **«Kadınların en hayırlısını, erkeklerin en hayırlısına verdim.»**

— Ben, nasıl önüne geçerim. Zira Hz. Muhammed Mustafa buyurdu: **«Ümmetimden Ebûbekir'den daha üstün kimse yoktur. İbrahim Aleyhisselâm'ı görmek isteyen, Ebûbekir'in yüzüne baksın.»**

— Ben de senin önüne geçemem. Çünkü Resulullah (S.A.V.): **«Âdem Aleyhisselâm'ın hilm sıfatını ve Yusuf Aleyhisselâm'ın üstün ahlâkını görmek isteyen Hz. Ali'ye baksın,»** buyurdu.

— Ben asla senin önüne geçemem Zira Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem: **«Ey benim Rabbim! Beni en fazla seven ve ashabı-**

mın en hayırlısı kimdir?» diye niyazda bulundu. Hazret-i Allah: «Ey Muhammed! Ebûbekir'dir,» buyurdu.

— Ben *senin* önüne gidemem. Çünkü Hz. Muhammed Mustafa Hayber'de: «Yarın sancağı öyle bir kimseye teslim edeceğim ki, Allah onu sever. Ben de onu çok severim,» buyurdu ve sancağı sana verdi.

— Senin önünden içeri giremem. Zira İki Cihan Serveri senin için şöyle buyurdu: «*Cennetin kapıları üzerinde* "Ebûbekir, Habibullah" yazılı.»

— Ben de senin önüne geçemem. Çünkü Hazret-i Peygamber Hayber muharebesinde sancağı sana verip:

هٰذِهِ هَدِيَّةُ الْمَلِكِ الْغَالِبِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبِ

«Bu sancak Melik-i Galib'in, Ali bin Ebi Tâlib'e hediyesidir,» buyurdu.

— Senin önüne hangi cesaretle geçeyim. Zira Resulullah (S.A.V.): «Ey Ebûbekir! Sen benim gören gözüm ve duyan kulagımsın,» buyurdu.

— Senin önüne geçmem. Fahr-i âlem (S.A.V.): «Kıyamet günü Ali, cennet hayvanlarından bir tanesine binmiş bir şekilde gelir. Hz. Allah buyurur ki: Ey Habibim! Senin baban İbrahim Halil ne güzel babadır. Senin kardeşin Ali bin Ebi Tâlib ne güzel kardeştir.»

— Ben senin önüne geçemem. Sebebi, Resulullah (S.A.V.): «Kıyamet gününde cennette bulunan meleklerin reislerine emir verilir. Rıdvan adındaki melek cennete girer. Cennetin anahtarlarını getirir. Bana verir. Sonra, Cebrail Aleyhisselâm gelip: Ey Muhammed! Cennetin ve cehennemin anahtarlarını Hz. Ebûbekir'e ver. Ebûbekir istediğini cennete, istediğini cehenneme göndersin, buyurulur.»

— Senin önünden içeri giremem. Çünkü Fahr-i âlem buyurdu ki: «Ali kıyamette benim yanımdadır. Kevser havuzu yanında, benimle olacaktır. Sırat üzerinde benimledir. Cennette, benimledir. Allahı görürken benimledir.»

— Senden evvel içeri giremem. Çünkü Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu: «Hz. Ebûbekir'in imanı bütün mü'minlerin imanları yekûnu ile tartılsa, Ebûbekir'in imanı ağır gelir,» buyurdu.

— Senin önüne geçebilir miyim? Bunun sebebi, Resulullah (S. A.V.): **«Ben ilmin şehriyim, Ali bunun kapısıdır,»** buyurdu.

— Ben önüne geçemem. Bunun sebebi, Resulullah (S.A.V.) buyurdu ki: **«Kıyamet günü, Ali iyi bir ata bindirilir. Bakanlar, acaba bu hangi peygamberdir? derler. Allah-u Teâlâ: Bu Ali bin Ebi Talibdir, buyurur.»**

— Senin önünden gidemem. Bunun sebebi, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem: **«Ebûbekir ve ben bir topraktanız,»** buyurdu.

— Senin önünden gidemem. Çünkü, Hz. Muhammed buyurdu ki: **«Cenab-ı Hak: Ey cennet! Senin dört tarafını, dört şahıs ile donatırım. Biri peygamberlerin en ulusu Muhammed Mustafa'dır. Biri, Allah'dan korkanların en kâmili olan Hz. Ebûbekir'dir. Biri, harb edenlerin en üstünü Hz. Ali'dir. Biri kadınların seyyidesi Fatıma'dır. Birisi de, Hz. Hasan ile Hüseyin'dir, buyurdu.»**

— Senin önünden gidemem. Zira Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **«Sekiz cennetten şöyle bir ses gelir: Ey Ebûbekir! Sevdiklerinle beraber cennete gel. Hepiniz cennete girin,** denir.»

— Ya Ali! Senin önünden gidemem. Zira, Resulullah (S.A.V.) buyurdu ki:**«Cenab-ı Hak, Ebûbekir'in bütün hatalarını affetsin. Çünkü o, kızı Âişe'yi bana verdi. Hicrette bana yardımcı oldu. Bilâl-i Habeşi'yi benim için aldı azâd etti.»**

Hz. Muhammed Mustafa, içerde otururken, dışarda Hz. Ali ile Hz. Ebûbekir arasındaki münazarayı dinliyordu. Hz. Ali'nin sözünü kesip içerden şöyle seslendi:

— «Yeter ey kardeşlerim, içeri girin. Zira Cebrail Aleyhisselâm geldi ve buyurdu ki: "Yerde ve gökteki melekler sizi dinliyorlar. Siz, kıyamete kadar faziletinizi anlatsanız dahi bitiremezsiniz," buyruldu.»

Bunun üzerine her iki mübarek zat, birbirine sarıldı ve Resulullah'ın huzuruna girdi.

Resulullah (S.A.V.) Efendimiz buyurdu ki: «Hz. Allah her ikinize milyonlarca rahmet buyursun. Düşmanlarınıza da binlerce defa lânet eylesin.»

Hz. Ebûbekir buyurdu ki:

— Ey Allahın Resulü! Ben, Hz. Ali'nin düşmanlarına şefaat etmeyeceğim.

Hz. Ali de buyurdu ki:

— Ya Habiballah! Ben de Hz. Ebûbekir'in düşmanlarına merhamet ve şefaat etmeyeceğim. Başlarını kılınçla ayıracağım.

Ebubekir (r.a.):

— Ey Ali! Ben senin düşmanlarına kevserin başında su vermeyeceğim.

Hz. Ali de:

— Ben senin düşmanlarını sırat köprüsü üzerinden geçirmem, buyurdu.

BİR NÜKTE: Eğer melekler'e Allah: «Yeryüzüne halife kılacağım,» buyurmasına karşılık melekler:

أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ

«Ya Rabbi! Yeryüzünü ifsad eden, kanlar döken kimseyi mi halife yapacaksın?» buyurmasaydılar, Hz. Âdem'in ilmi meydana çıkmazdı.

Şayet Nemrûd, İbrahim'i ateşe atmasaydı, İbrahim Aleyhisselâm'ın şerefi meydana çıkmış olmazdı.

Ebû Cehil'in inkârı olmasaydı, Resulullah Efendimizin şan ve şerefi bu derece yükselmezdi.

Şeytan-ı aleyhillânenin vesvesesi olmasaydı, Hz. Ali'nin merdliği meydana çıkmazdı.

Rafızîlerin kötü inanışları olmasaydı, Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'nin (Allah onlardan razı olsun) bunların üstünlükleri açığa çıkmazdı.

Bilinmelidir ki, Nübüvvet ve Velâyet hususlarının üstünlükleri, Hz. Ebûbekir ve Ali'den (R.A.) gelmektedir.

Nakşibendiyye yolunun en öncüleri Hz. Ebûbekir'dir. Gizli zikredenlerin son durağı Hz. Ebûbekir'e dayanmaktadır.

Cehrî zikredenlerin ulu şahısları, Hz. Ali'ye dayanmaktadır. Bu manevî yolun öncüsü Hz. Ali olmuştur. Allah hepsinden razı olsun.

Bu manevî yolun yolcuları hakkında gereken malumat verilecek, zamanı geldikçe açıklanacaktır.

Dedem, «Baba» ismiyle meşhur Seyyid Muhammed Âcizî (Rahmetullahu aleyhi), Hazret-i Molla İlyas'dan yetişip, mezun olmuşlardır. Molla İlyas, Hüsrev Şahî'den mezun olmuştur. O da Mevlâna Sun'ullah Kenanî'den, o da Mevlâna Alâaddin Mektebdâr'dan, o da Mevlâna Sadeddîn-i Kaşgarî'den, o da Nakşibendiyye yolunun öncüsü hâce **Bahaeddin Nakşibendî**'den yetişip mezun olmuşlardır. Bundan sonraki mürşidler sırasiyle şöyledir:

Emîr Külâl, Baba Semmâsi, Ali Râmitenî, Mahmud Enciri, Fağnevî, Arif Rivegerî, Abdülhalik Gücdevânî, Yusuf Hemedânî, Ali Farmidî, Ebûl-Kasım Gürganî, Ebûl-Hasan Harkanî, Sultan'ül-Ârifîn Bâyezidî Bistâmî, Câfer Sadık, Kasım bin Abdurrahman bin Ebi Bekir Sıddık, Selmân Farısî, Ebûbekir Sıddîk, Risaletpenah Hz. Muhammed Mustafa'dır.

Şeyh Ebûl-Kasım Hazretlerinin bir nisbeti de şöyledir:

Ebû Osman Mağribî, Ebû Ali Kâtip, Ebû Ali Rütbarî, Cüneydi Bağdadî, Sırrı Sekâtî, Mârufı Kerhî, Davudi Tâî, Habibi Acemî, Hasan-ı Basrî, Hz. Ali'yyül-Mürteza, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem.

Câferi Sadık Hazretlerinin bir bağlantısı da, üstün dedelerinin yolu ile Hz. Ali (kerremellahu vechehu) ye dayanır. Bunlar: **Muhammed Bakır, Zeynel-Âbidin Al-i Hüseyin, Hz. Ali'dir.** (Allah hepsinden razı olsun.)

Hz. Ali Efendimizin on iki imamın bulunduğu yola şeref ve izzetleri sebebiyle «**Silsilet'üz-Zehep** — altın silsilesi» denilmiştir. Hz. Ebûbekir'e varan yola da «**Sıddikiye**» ismi verilmiştir. Her iki yol da mübarek ve mukaddes bir yoldur. Hiç birini kötülemek veya onlara söz söylemek asla doğru değildir. Yol tamdır. Ancak yolcularında hata olabilir. Yoksa yolun hiç bir kusuru yoktur.

Üveysîlerin tutumu şöyledir: Bunlar görünüşte bir şeyhe bağlanmazlar. Onlar ruhaniyet âleminde kemalli bir kimseden ders almayı veya manevî terbiye görmeyi esas kabul ederler. Meselâ Hızır Aleyhisselâm gibi veya ona benzer diğer büyükler gibi zevâtla manevî sahada buluşurlar, onların öğütleriyle hareket ederler.

Naşibend neye derler? Allah'tan başka her şeyi gönülden çıkarıp, ancak Mevlâyı gönüle nakşetmekle olur ki, bu tam mânasiyle Allah'a gönülden rabt-ı kalb etmektir. Bu hüsûs, Ebûbekrin menkıbesinde ismi geçen, «**Aziz**» lakabı ile meşhur **Seyyid Mahmud**'un (kuddise sirruh) Nakşibendiye yolunu bildiren «**Güzide**» adlı kitabından alınmıştır.

Ey Rabbimiz! Bize Hakkı Hak bilip Hakka bağlanmak, batılı batıl bilip batıldan kaçınmak duygusunu nasip buyur. İmanlı olarak ölmemizi ve iyi kimselerle görüşmemizi nasip et. Senin emrinden bizi dışarı çıkarma. Büyüklerimizi bize sevdir, bizi bize bırakma, bizi sen koru, Allahım. Duamızı kabul buyur.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Cennetle Müjdelenenler

Allah'ın emriyle cennetle müjdelenen ashab-ı kiram şunlardır:

1 — Hz. Ebûbekir, 2 — Hz. Ömer, 3 — Hz. Osman, 4 — Hz. Ali, 5 — Talha, 6 — Zübeyr bin Avvam, 7 — Abdurrahman bin Avf, 8 — Sa'd İbni Ebi Vakkas, 9 — Sa'd bin Zeyd, 10 — Ebû Übeyde bin Cerrah'tır. (Hepsinden Allah razı olsun.)

Bunların hakkında birçok hadîs-i şerifler beyan edilmiştir. Bunların bir kısmı aşağıdadır:

1 — Mesabih-i Şerif sahibi İmam-ı Beğavî (Allah ona rahmet buyursun) mezkur kitabının **«Aşere-i Mübeşşere»** hususunda sağlam hadîslerinde Abdurrahman bin Avf'dan (r.a.) beyan buyurduğu bir hadîs-i şerifte, Peygamberimiz şöyle buyurdu:

«Ebûbekir cennettedir, Ömer cennettedir, Osman cennettedir, Ali cennettedir, Sa'd bin Ebi Vakkas cennettedir, Sa'd bin Zeyd cennettedir, Ebû Übeyde bin Cerrâh cennettedir.»

Aynı babda sahih rivayetlerden bir tanesinde de Hz. Ömer'in menkıbesinde bildirildiği gibi, Ömer şöyle buyurdu:

مَا أَحَدٌ أَحَقُّ بِهٰذَا الْأَمْرِ مِنْ هٰؤُلَاءِ النَّفَرِ الَّذِينَ تُوُفِّيَ
رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ
فَسَمَّى عَلِيًّا وَعُثْمَانَ وَالزُّبَيْرَ وَطَلْحَةَ وَسَعْدًا

«Bu işe onlardan daha lâyık bir kimse yoktur. Resulullah ölümü anında onlardan razı idi. Onlar; Ali, Osman, Zübeyir, Talha, Sa'd bin Ebi Vakkas ve Abdurrahman bin Avf'dırlar.»

Buradaki iş, hilafet işidir.

Tıybi (Allah ona rahmet eylesin) anlatıyor ki: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz vefatları sırasında bütün ashab-ı kiramdan razı idiler. Fakat bu altı kimseden daha fazla razı id[illegible]ü bunlar «Aşere-i Mübeşşere»den idiler. Sonra bunların hep[illegible] dendirler. «İmamlar, halifeler, Kureyş'den olur,» denmişt[illegible] yük halifeden başka 6 kişinin daha cennetlik oldukları v[illegible] berimizin onlardan razı olduğu anlaşılmaktadır.

2 — Câbir Hazretlerinin bildirdiğine göre Resulu[illegible] A.V.) Efendimiz Ahzâb muharebesi esnasında şöyle buyurdu:

— «Kim bana bu kavim hakkında haber getirecek?»

Zübeyr Hazretleri:

— Ben getiririm, Ya Resulullah, dedi.

Fahr-i âlem Efendimiz:

— «Her Peygamberin bir havarisi vardır. Benim havarim de Zübeyr'dir,» buyurdu. (Bu hadisin râvisi Buharî ve Müslim'dir.)

3 — Mesabih adlı kitapda yazılıdır ki, Zübeyr (r.a.) anlattı: Hz. Muhammed Mustafa:

— «Beni Kurayza kabilesine gidip onlardan bana kim haber verir?» buyurdular.

Ben gittim, döndüğüm zaman, Cenab-ı Risaletmeâp Efendimiz: «Babam annem sana fedâ olsun,» buyurdular.

4 — Gene Mesabih adlı kitapta yazılıdır: Hz. Ali (Allah ondan razı olsun) buyurdu ki:

— Hiç kimse hakkında Resulullah'ın ebeveynini cem ettiğini duymadım. Yalnız Sa'd ibni Ebi Vakkas için Uhud muharebesinde: **«EySa'd! Babam, anam sana fedâ olsun! Atmaya devam et!»** dedi. (Bu hadisi Buharî ve Müslim rivayet etmiştir.)

5 — Yine Mesabih adlı kitapta yazılıdır: Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a.):

— Hak yolunda iman edenlerden ilk ok atanlardan oldum, buyurdu.

Müslim şerhi açıklamasında: «Ebû Übeyde bin Hâris bin Abdülmuttalib'i Resulullah, muhacirlerden altmış kişi ile henüz imana gelmediği zamanda Ebû Süfyan kumandasındaki imansızlar üzerine göndermişti. Sa'd bin Ebi Vakkas da Ebû Übeyde bin Hâris'in bölüğünde idi. İslâmda vuku bulan ilk harb bu harb idi. İlk defa müşriklere ok atan Sa'd bin Ebi Vakkas Hazretleri oldu,» diye yazılıdır.

6 — Yine Mesabih adlı kitapta nakledilyor ki: Aişe validemiz (Allah ondan razı olsun) buyuruyor ki: Fahr-i âlem Efendimiz bir muharebeden dönmüştü, uykuları gelmedi: «Ashabımdan iyi bir kimse bizi beklese biz uyusak ne iyi olur,» buyurdular. O esnada kapıda bir ses duyduk. Resulullah: «Kim o» diye seslendi. Kapıdaki: «Sa'd bin Ebi Vakkas'dır Ya Resulallah,» dedi. Resulullah:

— Senin, bu saatte buraya gelmene sebep ne oldu? buyurdular. Sa'd:

— Kalbime bir korku indi. Sizleri muhafaza etmek için geldim, ya Resulallah, dedi.

O zaman Resulullah Efendimiz, Sa'd Hazretlerine çok duada bulundu ve ondan sonra yattı uyudu.

7 — Hz. Enes bin Mâlik (r.a.) Resulullahtan rivayet etmiştir. Resulullah buyuruyor:

— **«Her ümmetin bir emini vardır. Bu ümmetin emini, Ebû Übeyde bin Cerrâh'tır.» (Bu hadîs meâlini Buharî ve Müslim rivayet etmiştir.)**

Şarih der ki: Emin, kendisine güvenilen ve itimat olunan kimse demektir. Bilginler bütün ashab-ı kiramın emin olduklarına kaildirler. Ancak Resulullah, ashabı arasında bazılarını diğer bazıları üzerine üstün ve müreccah tutmuştur.

8 — Yine Mesabih adlı kitapta yazılıdır: Ebû Hüreyre'den rivayet olunan bir hadîs-i şerifte Resulullah Efendimiz şöyle buyurdular:

— Peygamberimizle birlikte, Hz. Ebûbekir, Osman, Ali, Talha ve Zübeyr (Allah onlardan razı olsun) Resulullahla birlikte Sebir dağında idiler. Sebir dağı sallandı. Resulullah dağa hitaben şöyle buyurdu:

— **Ey dağ rahat ol, üzerinde Peygamber, Sıddîk ve şehidler var!** (Bu hadîsi Tirmizî ve Neseî rivayet etmiştir.)

9 — Enes bin Mâlik (r.a.) Resulullah'ın şöyle buyurduğunu haber veriyor:

«Ümmetimin en merhametlisi Ebûbekir'dir. Allah'ın emrine karşı en şiddetlisi Hz. Ömer, hayâ bakımından en hayalı Osman, en güzel okuyan Ebûzer, helal ile haramı en iyi ayıklayan Muaz bin Cebel, her ümmet için emin bir kimse vardır. Bu ümmetin emini Ebû Übeyde bin Cerrâh'tır.» buyurdu. (Bu hadisi İbn-i Mâce rivayet etmiştir.)

Hz. Ali için de bir ilâve vardır. O da şöyledir: **«Allah'ın hükümlerine en vakıf Hz. Ali'dir,»** denilmektedir.

10 — İmam-ı Zübeyr Hazretleri beyan ediyor: Uhud muharebesi sırasında Resulullah'ın üzerinde iki zırh vardı. Yüksek bir taşın üzerine çıkmak istedi fakat çıkamadı. Talha Hazretleri Fahr-i âlemi arkasına alıp taşın üstüne çıkardı. O zaman Resul-i Kibriya:

— Talha vacip kıldı, buyurdular.

Kadı Beyzavî tefsiri sahibi der ki: «Talha'nın yaptığı bu görevden dolayı cenneti kendine vacip kıldı, demek istedi Resulullah. Yahutta nefsini tehlikeye atıp, Resulullahı kurtarmak için ölümü gözüne aldı. Onun için cennet ona vacip oldu, demektir.»

1 — Câbir Hazretleri buyurur ki: Resulullah Talha bin Ubeydullah Hazretlerine baktı ve şöyle buyurdu:

— Yeryüzünde yürüyenler içinde en hayırlı kimseye bakmak isterseniz, buna bakın.

Diğer bir rivayette ise:

— Yeryüzünde yürüyen canlı şehide bakmak isteyen varsa, Talha bin Ubeydullah'a baksın, buyuruldu.

Talha Hazretleri Uhud muharebesi sırasında kendisini Resulullah'a siper etmişti. Onun yoluna ölmeyi göze almıştı. En güç zamanda Resulullah'a müzahir olmuştu. Rivayetlere göre, kendisinin o günde o muharebeden aldığı ok ve mızrak yaraları yetmişi geçkin idi. Bu kadar fedakârane dövüşen bir arslan tabiatiyle canlı şehid ismini ve hükmünü alır.

12 — Hz. Ali Efendimiz buyuruyor ki: Bizzat kendi kulağımla Hz. Muhammed Mustafa'nın ağzından duydum:

— Talha ve Zübeyir cennette benimle komşudurlar.

13 — Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a.) buyurmuştur. Resulullah Uhud günü benim için şöyle buyurdu:

اَللّٰهُمَّ اَسْدِدْ رَمْيَتَهُ وَاَجِبْ دَعْوَتَهُ

«Ey Allah'ım! Attığını isabet ettir, duasını kabul et.

Yine onun rivayetiyle Resulullah:

— Ey benim Rabbim! Sa'd'in duasını kabul buyur, dedi.

İmam-ı Câbir Hazretleri diyor ki:

— Sa'd bin Ebi Vakkas Resul-i Ekrem'i karşılamıştı. «Bu benim dayımdır,» buyurdu. Zira Sa'd bin Ebi Vakkas, Resulullah'ın annesi Âmine Hatun'un bulunduğu Benî Zühre kabilesinden idi. Rivayetler böyle gelişti.

HER MUVAHHİD MÜMİN TARAFINDAN HIFZI GEREKEN GÜZEL BİR MENKIBE:

Abdurrahman Câmi (Kuddise sirrihussamî) **Nefehat'ül-Uns** kitabının evvelinde evliyayı sıralarken **Keşf'ül-Mahcûp** kitabından naklediyor:

«Cenab-ı Hak Burhan-ı Nebeviyi ebedî kılmıştır. **Evliyayı, o burhanın zuhur etmesine sebep kılmıştır. Bu şekilde Hz. Allah'ın âyetleri ile Resulullah'a olan muhabbetleri meydana çıkmış olur. Âlemlerin en sağlam dayanakları onlardır. Veliler cidden yeryüzünün birer kandilleridir. Resulullah'ın hadîslerini onlar incelerler ve onunla amel yaparlar. Nefislerine asla uymazlar. Gökten yağmur onların bereketleriyle yağar. Yerden ot onların hürmetine yeşerir. Müslümanların kâfirler üzerine galip gelmeleri onların manevî himmetleriyle olur. Rivayetlere göre evliya dört bin kimsedir. Onlar ne birbirlerini ve ne de kendi derecelerini bildirirler. Daima kendilerini gizlerler ve kendilerini insanlardan aşağı kabul ederler.**

Bu velîlerden üç yüz kadarı Cenab-ı Hakkın dergâhının kumandanlarıdır. Bunlara «Ahyâr» yani en hayırlılar, denir. Bunların kırk kadarına «Ebrâr», dört tanesine «Evtâd», üçlere de «Nükeba» denir. Bunların başlarına «Kutup» veya Gavs ,denir. Bunlar birbirlerini tanırlar. Evtâd, Kutbu veya Gavsı tanır. Ebrar Ahyârı, Ahyâr Ebrarı tanır.

Yapacak oldukları işlerde birbirlerinin yardımına muhtaçtırlar. Bunların var oldukları hakkında hem âyetler ve hem de hadis-i şerifler vardır. İnkâr olunmazlar.»

Muhyiddin-i Arabî'nin Fütuhat-ı Mekkiye adlı kitabının, otuzuncu fasıl, yüz doksan sekizinci babında yedilere **Ebdâl**, denilmiştir. Bunun izahında Muhyiddin-i Arabî (kuddise sirruh) diyor ki:

«Hz. Allah yeryüzünü yedi iklim yapmıştır. Sevdiği kullarından yedi tanesini seçip, bu yedi iklime vazifeli kılmıştır. Bu yedi yerin manevî muhafazasını onlara bırakmıştır.»

Hace Behâül-Hak veddin (kuddise sirruh) Hazretlerinin müridlerinden Muhammed bin Muhammed Hafız Buharî risalesinde Şeyh Ebû Talib Mekkî Hazretlerinin **«Kutu'l - Kulûb»** kitabından alarak naklediyor:

«Zamanın kutbu olan kimse her asırda kıyamete kadar, Hazret-i Ebûbekir'in makamının vekilleridir. Evtâddan diğer üçü de üç büyük halifenin hâlleri ve sıfatlarına benzer. Bunlardan daima altı kadar üstün zevat, Aşere-i Mübeşşerenin yerine kaim olurlar. Onların manevî vazifelerini yürütürler. Bunların sıfatları onların sıfatlarına benzer.»

Böylece Aşere-i Mübeşşere kıyamete kadar manen vazife yapmış sayılıyor. Cenab-ı Hakkın çeşitli kulları vardır. Onun ne güzel işleri vardır. Hiç bir işine akıl ermez, kimse hikmetinin sırrını anlamaz. Halk ettiği kulları arasında, nice gizlide kalmış kâmiller, ârifler, veliler, zahidler ve âbidler vardır. Bunların her birinin ayrı ayrı üstün makamı vardır.

Çok veliler kendi makamlarının durumlarını dahi bilmezler. Kendilerindeki kerametin farkına varmazlar. Onlar hallerini bilmez, insanlar da bilmez, ancak Allah bilir.

Bir kısım Allah'ın velî kulları vardır ki, bunların keramet ehli olduklarını onlar da bilir, Allah da bilir, fakat insanlar bilmezler.

Velilerin üçüncü kısmı ise: Onların kerametlerini hem Allah bilir, hem kendileri bilir ve hem de insanlar bilir. Bu kısım veliler çok azdır. Bunlar fesad zamanda pek meydana çıkmazlar. Çünkü onları anlayacak ve haklarını onlara verecek erat bulamazlar.

Hazret-i Allah'ın kulları arasında nice kâmiller vardır ki, geceleri ile gündüzleri belli değildir. Sokakta gördükleri insanları kadın mı erkek mi ayırt etmezler. O kadar Hakka bağlanmış ve bu yüzden Hakkın aynası olma derecesine ulaşmışlardır.

«Allah'ın velî kulları için âhirette ne korku ve ne de mahzuniyet vardır.» Allah, velî kulları hürmetine bizleri de affu mağfiret buyursun, Amin.

ONUNCU BÖLÜM

Ehl-i Beyt'in Menkıbeleri

Bu konuda göreceğimiz hususlar, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin, kendi ehli beyti hakkında vârid olan müjdeler, üstünlükler, hasseler ve kerametler olacaktır.

1. **MENKIBE:** İmam-ı Beğevî (Allah ona rahmet eylesin) Mesabih adlı kitabında Sa'd bin Ebi Vekkâs Hazretleri diyor ki:

فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَآءَنَا

«De ki: Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı kadınlarımızı ve kadınlarınızı kendimiz ve kendinizi çağıralım», diye buyurulan âyet-i kerimedeki çağırma hususu, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin, Aliyi, Fatmayı, Hasan ve Hüseyini çağırdı, dedi. Yani bu âyette çağırmadan onlar murattır, denildi. Resulullah, bu dört kimseyi yanına çağırıp şöyle düâ etti:

«Ey benim Rabbim bunlar benim ehl-i beytimdir.»

Aişe Validemiz anlatıyor:

— Hz. Muhammed bir sabah dışarı çıkmıştı, üzerinde siyah bir elbisesi vardı. O esnada Hasan bin Ali geldi. Onu abasının altına aldılar. Sonra Hüseyin geldi. Onu da aldılar. Daha sonra Fatıma geldi. Onu da yün abasının altına aldı. En son Hz. Ali geldi. Onu da Resulullah abasının altına aldı. Sonra Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şu âyeti kerimeyi okudu:

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ

«Ey ehl-i beyt, Allah sizden ancak kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister.» (Ahzap: 33)

İmam-ı Beğevî Meâlimüttenzil adlı eserinde bu âyeti kerimeyi açıklarken, Ümmü Seleme' (Radiyallahu anha) dan güvenilir raviler bildiriyor ki:

— Bu âyet, benim evimde inmiştir. Resulullah:

«Ali, Fâtıma, Hasan, Hüseyin benim ehl-i beytimdir», buyurdu.

Aişe Validemiz dedi ki: «Ya Resulullah, ben, senin ehl-i beytin değil miyim?» diye sorunca, **«Evet, inşaallah»** dedi.

Zeyd bin Erkem anlatıyor ve diyor ki: «Ehl-i beyte zekât almak haram kılındı. Bunlar Peygamberimizden sonra Hazret-i Alinin, Akîlin, Câferin ve Abbas'ın (R.A.) akrabasıdırlar.

2. **MENKIBE**: Hz. Aişe Validemiz (Allah ondan râzı olsun) bildiriyor: Ezvâcı tahirat olarak hepimiz Resulullahın huzurunda idik, Fatıma (R.A.) geldi. Resulullah Hz. Fâtımayı görünce:

— Sevgili kızım merhaba buyurdu. Sonra onu yanına aldı. Onunla gizli konuştu. Fâtıma sesli sesli ağladı. Kızının ağladığını görünce tekrar yanına onu çağırdı ve yine kulağına bir şeyler fısıldadı. O zaman Fâtıma güldü. Resulullah kalkıp mescide gidince, ben Resulullahla gizli ne konuştuklarını sordum.

— Resulullahın sırrını açıklayamam, dedi. Resulullah dünyadan ahirete teşrif buyurunca bu suali tekrar Fâtmaya sordum. Hz. Fâtıma dedi ki:

— Evvel gizli konuşmamızda babam: «Cebrâil ile her sene beraberce karşılıklı olarak Kur'an-ı Kerîmi okurdu. Bu sene iki kere okudu. Bundan ömrümün sona erdiğini anladım. Allahtan kork ve sabırlı ol. Ben senin için güzel bir öncüyüm», buyurdu. Onun üzerine ağladım. Üzüldüğümü babam görünce, beni tekrar huzuruna çağırdı ve bana şöyle buyurdu:

— **«Ey Fâtıma! Cennet kadınlarının seyyidesi olmağa râzı olmaz mısın»**, buyurdu. Diğer bir rivayette ise: **Ehl-i Beytimden en önce bana sen kavuşacaksın»** buyurdu. Ben güldüm.

Misver bin Mahvereden nakledilmiştir. Resulullah şöy' buyurdu:

فَاطِمَةُ بِضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي

«Fatıma benden bir parçadır. Onu kızdıran beni kızdırmıştır.» Diğer bir rivayette ise: **«Ona eziyet eden bana eziyet etmiş olur»**, buyurdu.

3. MENKIBE: Zeyd bin Ekrem (r.a.) bildiriyor. Resul-i Ekrem (Sallallahu aleyhi ve sellem) Mekke ile Medine arasında Kadirhum denilen mıntıkada hutbe okudu. Allah'a hamdüsena etti. Va'az ve nasihattan sonra buyurdu ki:

— Ey insanlar! Ben insanım. Allahın huzuruna dâvet olundum. Size iki ağır emanet bırakıyorum. Birisi nur ve hidayet kaynağı olan Kur'an'dır. Onunla amel ediniz, ona yapışınız. İkincisi: Ehli beytimdir. Ehl-i beytim hakkında size Allahın fermanını hatırlatırım.

Başka bir rivayette Resulullah şöyle buyurdu:

كِتَابُ اللهِ هُوَ حَبْلُ اللهِ مَنِ اتَّبَعَهُ كَانَ عَلَى الْهُدَى

وَمَنْ تَرَكَهُ كَانَ عَلَى ضَلَالَةٍ

«Allahın fermanı, Allahın ipidir. Ona tutunan hidayete ulaşır. Onu terk eden dalette kalır.»

Kitabullah ve ehli beyt için iki ağır şey buyuruldu. Çünkü bunlara uymak çok ağırdır. Bunların manevî değerleri ve ilâhî buyruk olmaları hasebiyle çok önemlidir.

4. MENKIBE: Berâ bin Âzib rivâyet etmiştir: Resulullah Efendimiz bir gün Hazret-i Hasan'ı omzuna aldığı halde şöyle buyurmuştur:

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُ

«Ey benim Allahım! Ben bunu seviyorum. Sen de sev, bunu sevenleri de sev.» buyurdu.

Ebû Hüreyre Hazretleri buyuruyor ki: Hz. Fahr-i Âlem ile bir gün dışarı geziye çıkmıştık. Dolaştıktan sonra Fatıma Validemizin evine geldik.

«Küçük çocuk. Küçük çocuk», buyurdu. Meğerse bu ifadeleriyle Hz. Hasan'ı kasdetmişlerdi. Hazret-i Hasan içeri girdi ve Resulullah ile kucaklaştılar.

«Yarabbi! Ben bunu severim. Sen de sev, bunu sevenleri de sev», buyurdu.

Hazret-i Ebûbekir rivayet buyuruyor: Resulullah bir gün minberde idi. Henüz çocuk sayılan Hazret-i Hasan da Resulullahın yanında bulunuyordu. Resulullah bir kere insanlara bir kere de Hz. Hasan'a bakıyordu. Ve ona bakarak şöyle buyurdu:

إِنَّ ابْنَ هٰذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللّٰهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ

فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

«Bu benim oğlum efendidir. Umulur ki, Allahü Teâlâ müslümanlardan iki büyük fırkayı bu oğlum sebebiyle barıştırır.»

Türpüşti (rahimehullah) buyuruyor ki: «Fieteyni azimeteyn» diye vasf ettiler. Zira müslümanlar o günde iki fırka oldular. Bir fırka Hazret-i Hasan tarafında ve bir fırka da Muaviye tarafında. Hasan Hazreti, o günde hilâfet işinde en lâyık ve haklı olanı idi. Fakat verai ve herkesin üstüne şefkati, onu, mülkü ve dünyayı terk etmek tarafına çağırdı. Allah indinde olana rağbetinden ötürü böyle yaptı. Hâşâ kılletten ve zilletten ötürü olmadı. Zira o günde Hazret-i Hasan ile kırk bin kişi biatlaşmış idiler, uğrunda can ve baş feda etmek üzerine. Hazret-i Hasan buyurdu:

— Faydayı ve zararı bildiğimden beri sevmedim ki, Muhammed Aleyhisselâm Hazretlerinin emri, bir hacamat şişesinin dolusu kan yere dökülmek pahasına benim olsun!..

Hazret-i Hasan'ın bu işi, kendi taraftarlarından bazısına ağır geldi. O, bunları asabiyet ve cahiliyet gayreti ile yorumladı. Çünkü onlar, Hazret-i Hasan'ın üzerine gelerek:

— Esselâmü aleyke, ya âru'l-müminin! dediler.

Hazret-i Hasan da cevap olarak onlara:

— Âr nâr'dan hayırlıdır! buyurdu.

«Ar, nârdan hayırlıdır», dedi.

Resulullah'ın bir kimse hakkında (SEYYİD) buyurması rütbelerin en yücesidir. Bundan daha büyük rütbe yoktur. Bu hadîsi şerifin açıklanmasında geniş izahat vardır.

Hazret-i Ömerin oğlu diyor ki: Hazret-i Hasan ve Hüseyin hakkında Hazret-i Fahr-i âlem buyurdu:

— **«İkisi dünyâdan iki Reyhândır.»** Mefâtih adlı kitabın yazarı bu hadîs-i şerifi açıklarken: «Reyhân» rızıktır, diyerek Zamehşer'inin sözünü açıklıyor. Resulullah demek istedi ki:

— Bu iki çocuk Cenâb-ı Hakkın bana rızıklandırdığı birer nimettirler. Yahut Reyhân, koklanan manasınadır. Çünkü evlâd koklanır.

Enes bin Mâlik (R.A.) rivayet ediyor: «Hazret-i Fahr-ı âlem Hazret-i Hasanı çok severdi ve onu sık sık okşardı. Hazret-i Hüseyin de dedesine çok benzerdi.»

5. **MENKIBE:** İbni Abbas Hazretlerinin oğlu Abdullah (r.a.) buyuruyor:

— Hazret-i Nebiyyi muhterem bir gün beni göğsüne basarak buyurdu: **«Ey benim Râbbim! Buna hikmeti öğret.»**

Tıybî (rahmetullah) buyurmuştur ki: «Hikmet, sünnet demektir. Zirâ hikmet, kitâb ile söylenince sünnet anlaşılır. Hikmet eşyanın aslını yüksek ilimlerle bilmektir.»

Buhârî şerhindeki açıklamalar: «Kitap ile Kur'an-ı Kerîmin lâfızları kasdedilmektedir. Yüce Mevlâ, Resûlünün İbni Abbas hakkındaki duasını kabul etmiştir. Tefsir sahasında çok ileri gitmiş ve tefsircilerin şahı sayılmıştır.

Bir ara Fahr-i âlem helâya gitmişti. Abdullah bin Abbas (r.a.) abdest suyunu hazır etti. Dönünce:

— Şu suyu kim hazırladı? dedi.

— İbni Abbas hazırladı, dediler.

O zaman:

— **Ya Rabbi! Onu dinde fakih kıl,** buyurdu.

Yani İbn-i Abbas Resulullah'ın duasını almıştır. Bu yüzden müfessirlerin sultanı olmuştur.»

6. MENKIBE: Üsâme bin Zeyd (R.A.) Resul-i Kibriyanın hizmetçisi olan Zeyd bin Hârisin oğlu idi. Hz. Muhammedin sevgilisidir, diye şöhret almıştı.

Mekke'ye giderken Resulullah'ın bindiği devenin arkasına binmişti. Onunla beraber Kâbeye girmişti. Çocuk sayıldığı bir zamanda Huneyn muharebesinde düşmanla aslanca çarpıştı. Çok cesur bir insandı. Resulullah Usameyi yirmi iki yaşında iken, Şam'a muharebeye gönderdi. Diyor ki:

— İki Cihan serveri Muhammed Mustafa beni bir dizine, Hazret-i Hasanı da öteki dizine aldı ve: **«Ey benim Râbbim! Bu ikisine rahmet et, ben bunlara rahmet ediyorum»,** buyurmuştur.

Buraya kadar anlattığımız hadis-i şerifler Mesâbîh'in sağlam hadislerinden idi. Bundan sonra da Allahın izniyle (Hasen) yani güzel hadisleri anlatacağız.

7. MENKIBE: Câbir (r.a.) anlatıyor: Hazret-i Muhammed Mustafa'yı vedâ haccında Arefe günü gördüm. Kusvâ adlı devesi üzerinde hutbe okuyordu. Hutbesinde şöyle diyordu:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ

أَخَذْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا كِتَابَ اللهِ وَعِتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي

«Ey insanlar! Size, onlara yapışıp, delâlete düşmemeniz için Allah-u Teâlâ'nın kitabını ve itrem ehl-i beytimi bıraktım.»

Türpüştü (Rehimehullahu) Hazretleri yapmış olduğu açıklamada: (İTRE) lâfzı için söylenen sözleri bildiriyor. (İTRE) bir kimsenin yakınları demektir. Bir kısım bilginler: «Abdülmuttalib oğullarıdır,» dediler. Kişinin itresi yakın olsun uzak olsun, onun nesli, soyu demektir. Şu halde kişinin ev halkı ve yakınları demek olur. İtre, ehl-i beyt ile ifade olunduğundan, Asabe (baba tarafından akraba) ve ezvac-ı tahirat (temiz hanımları) manasındadır, denildi.

Zeyd bin Erkam (R.A.) bu hususta Hazret-i Peygamber'den şunu duymuştur: «Muhakkak ben size, eğer benden sonra onlara yapışırsa-

nız iki şey bırakıyorum. Bunların birisi diğerine nazaran daha büyüktür. Bu kitabullahtır ki, gökten yere kadar uzanan iptir. İkincisi: İtrem, ehl-i beytimdir. Birbirlerinden ayrılmadan havzıma kadar gelirler. Bu ikisine, hangi yol ile halef olurum diye araştırınız.»

Tiybî Hazretleri açıklamasında der ki: «Bir şeye bağlanmak, temessük etmek ona dokunmakla olur. Cenâb-ı Hak bu hususta şöyle buyurdu:

يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ

«Semâyı izni olmadıkça yerin üzerine düşmekten o tutuyor.» (Hac: 65)

O kadar ki lâyık olan şeye tutunulur. Temessük geçen yerlerde temessük olunan şey de bildirilmiştir ki, iptir. Allahın kitabı gökten yere kadar uzanan bir iptir.»

Bu ip bir teşbihten ibarettir. Sanki insanlar bir düşecek yerin kenarındalar da o ilâhi ahkâm ipine yapışarak kendilerini kurtarıyorlar. Onun için buna ip denilmiştir. Kur'ana ruhen ve kalben yaklaşanlara Kur'an da yaklaşır. İpini onlara doğru çevirir, onlar da o ipin kuvvetiyle umumî tehlikeden kurtulmuş olurlar.

Kur'ana bağlanmak demek, ondaki ahkâma yapışmak, men ettiği hususlardan kaçınmak ve Kur'an ahlâkı ile ahlâklanmaktan ibarettir.

Yine Zeyd bin Erkâ'mın (R.A.) anlattığı bir habere göre, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin (Allah onlardan râzı olsun) için:

«Sizinle harb edene ben harb ederim. Sizinle sulh yapana ben barış yaparım,» buyurulmuştur. Burada harp adalet manasındadır. Sulh da, selâmet manasınadır. Bunlar mübalağalı manada kullanılmaktadırlar.

Aişe Validemiz anlatıyor: Hazret-i Muhammed Mustafadan:

— Insanlardan en sevgili kimdir? diye sorulduğunda Peygamberimiz:

— Fâtımadır, buyurdu.

— Erkeklerden en hayırlı kimdir? diye sorulduğunda:

— Fâtımanın kocasıdır, buyurdu.

Ebû Sa'id (r.a.) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurdular:

«Hasan ve Hüseyin, Cennet ehli gençlerin seyyididir.»

İmam-ı Nevevî (R.A.) fetvasında buyuruyor ki:

Sual: — Bu hadis sahih midir, değil midir? Manası ne demektir? Acaba onlar genç iken mi, yoksa yaşlandıktan sonra mı vefat ettiler?

Cevap: — Ebû Saidil-Hudrîden (R.A.) rivayet edildiği sâbit olmuştur. İmam-ı Tirmizî, bu hadisi şerif hasen ve sahihdir, demiştir.

Enes bin Mâlikten rivayet olunduğuna göre, Hazret-i Ebûbekir ve Ömer (Allah onlardan râzı olsun), buyurmuştur ki: «Peygamberlerden önce ve sonra gelenlerden cennet ehlinin yaşlılarının seyyidi bu ikisidir», buyuruldu.

Yukarıdaki Hadis-i şerife göre, **«Delikanlı olarak Cennete girenlerin seyyidi Hazret-i Hasan ve Hüseyin'dir,»** buyurulmaktadır.

Bunların yaşları kırk altı ve ellî beş idi. «Yaşlı olarak Cennete girenlerin seyyidi Hazret-i Ebûbekir ve Ömerdir.» buyuruldu. Bunlar, altmış üç yaşında idiler.

Cennette bulunacakların hepsi otuz üçer yaşında olacaktır. Buradaki Seyyidden murad, cennettekilere nazaran daha kemalli ve daha olgun kişiler demektir.

Usâme bin Zeyd (Allah ondan râzı olsun) buyuruyor ki:

— Bir akşam Hazret-i Muhammed Mustafanın huzuruna bir iş için gitmiş idim. Resul-i Kibriya, bir şey ile kapanmış bir halde dışarı çıktı. Dileğimi kendisine sunduktan sonra:

— Ey Allahın Resulü! Şu büründüğün örtünün altında ne vardır? Cevaben buyurdular ki:

«Bu ikisi oğullarımdır. Kızımın iki oğludur. Yâ Rabbi bu ikisini seviyorum. Bunları sevenleri de severim.»

Enes bin Malik buyuruyor: Resulullah Efendimiz'e:

— Ehl-i beytinden en fazla kimleri seviyorsunuz? diye sorulduğunda:

— Hasan, Hüseyin ve Fâtımayı seviyorum. İki oğlumu çağırın, koklayayım ve bağrıma basayım, buyurdu.

Büreyde (r.a.) beyan ediyor:

Resulullah bir zaman hutbe okuyordu. Hazret-i Hasan ve Hüseyin düşe düşe mescide geldiler. Çünkü çok küçük idiler. Resulullah minberden inip ikisini de minbere çıkardı ve şöyle buyurdu:

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ نَظَرْتُ إِلَى

هٰذَيْنِ الصَّبِيَّيْنِ يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ فَلَمْ أَصْبِرْ

حَتَّى قَطَعْتُ حَدِيثِي وَرَفَعْتُهُمَا

«Mallarınız ve evlâdlarınız ancak fitnedir.» Meâlindeki âyeti kerimeyi okudu. Sonra **«Bu iki oğluma baktım. Düşe kalka yürürlerdi. Sabredemedim. Sözlerimi kesip bunları yukarı çıkardım,»** buyurdular.

Yal'a bin Mürre'nin (R.A.) rivayet ettiği bir hadîs-i şerife göre, Resulullah buyurdular:

حُسَيْنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْ حُسَيْنٍ أَحَبَّ اللّٰهُ مَنْ

أَحَبَّ حُسَيْنًا حُسَيْنٌ سِبْطٌ مِنَ الْأَسْبَاطِ

«Hüseyin benden, ben de Hüseyindenim. Hüseyini seveni Allah sever. Hüseyin torunlardan bir torundur.»

Şârih Hazretleri bu hadisi açıklarken diyor ki:

«Resul-i Kibriya nübuvvet nuru ile Hazret-i Hüseyinin başına gelecek hâdiseleri gördü. Bu bakımdan Hazret-i Hüseyini hususi olarak zikretti. Ona olan muhabbetin, sevginin çok üstün olduğunu anlatmakla beraber, Hüseyine yapılan buğz ve adavetin de çok kötü olduğunu anlatmış oluyor.»

Hazret-i Hüseyini sevenin, hem Allahı ve hem de Resulullah'ı sevmiş ve razı etmiş olacağı anlaşılmaktadır.

Türpüştî (Allah ona rahmet eylesin): «Hüseyin torunlardan bir torundur» sözünü genişletirken, şöyle diyor :«Sibt (torun) sebat kelimesinden alınmıştır. Kökü (sin, be, tı) harfleridir. Bir gövdesi olup dalları çok olan ağaca denir. Evlâd ağaç yerindedir. Bu şekilde bu hadis-i şerifin açıklanmasında **«Elbette o, hayırda, ümmetlerden bir ümmettir.»** buyuruldu.

Yukarıda geçen bir hadis-i şerifte şöyle buyuruldu: «Hasan ve Hüseyin Resulullahın iki torunlarıdır.» Resulullahın iki taife demek istediği anlaşılmaktadır. Şu halde sibt'ten muradın bir taife olduğu veya bir kabile manasına geldiği anlaşılmaktadır. Demek oluyor ki: Hazret-i Hasan ve Hüseyinin iki kabilesidir. Neslin yayılmasına, yani Resulullah'ın ehl-i beytinin çoğalması bu iki zat vasıtasiyle olmuştur. Sülalenin artmasına bunlar sebep olmuşlardır.

Bazılarına göre, Hazret-i Hasanın nesli kesildi, sözü pek isabetli değildir. Demek oluyor ki, hem Hasan ve hem de Hüseyin evladları ve torunları bir taife manasına geliyor. Türpüştî'nin sözü burada bitmiştir.

İmam-ı Ali Hazretleri buyuruyor: «Hasan, Resulullahın göğsünden yukarısına, Hüseyin de o mübareğin göğsünden aşağısına benzer.»

Huzeyfe Hazretleri (Allah ondan râzı olsun) buyurur ki: «Akşam namazını Resulullah'ın arkasında kılmak için annemden izin istedim. Gayem, Resulullah'ın hem bana ve hem de anneme dua etmesiydi. İzin aldım geldim, Resulullahla akşam namazını kıldım. Resulullah tekrar namaza başladı. Yatsı namazını kıldıktan sonra evine dönüyordu. Arkasından tâkip ettim. Benim tâkip ettiğimi anladı:

— Kimdir, gelen Hüzeyfe midir? buyurdular.

— Evet, benim, ya Resulallah, dedim.

— Arzun nedir? Hazret-i Allah seni ve anneni affetsin, buyurdu. Ve devam ettiler: Bu ana kadar hiç yere inmeyen bir melek bu akşam geldi. Bana selâm vermek ve Fatımanın cennet kadınlarının seyyidesi, Hasan ve Hüseyinin de, cennet gençlerinin seyyidleri (efendileri) olduğunu müjdelemek için rabbinden izin istedi.

İbn-i Abbas (r.a.) bildiriyor: Peygamberimiz (S.A.V.) Hazretleri, Hazret-i Hasan'ı omuzuna almıştı. Bir kişi:

— Ne güzel binite binmişsin! dedi.

Resulullah:

— Binen de güzel! buyurdular.

8. MENKIBE: İmam-ı Hasan ve Hüseyin ile Abdullah bin Câfer (R.A.) Medine-i Münevvereye giderlerken yiyecekleri kalmadı. Ovada olduklarından alıp yiyecekleri bir yer de yoktu. Susuzluktan çok fena bir şekilde bunaldılar. Sonra, «Allah'a tevekkül ettik», diyerek yolu değiştirdiler. Biraz ilerlemişlerdi ki, çölün ortasında bir karaltı gördüler. Ona doğru yaklaştılar. Siyah bir çadır içinde ise bir kadın bulu-

nuyordu. Kadına selâm verdiler. Kadın selâmlarını aldı, onları hoş karşıladı. Bu üç kişinin dünyaya rağbetleri olmadığını anladı. Kadına:

— Acaba yiyecek bir şeyiniz var mıdır? diye sordular.

— Bir keçimden başka bir şeyim yoktur, dedi. Onu biriniz sağınız ve sütünü içiniz.

Birisi sağdı. Ve her biri birer çanak içtiler. Sonra kadına:

— Bundan başka yiyeceğin var mı? diye sorduar.

Kadın:

— Keçiyi kesin ve yeyin, dedi.

Abdullah bin Câfer (R.A.) keçiyi kesdi, pişirdi. Üçü beraber yediler. Cenâb-ı Hakka hamdü sena ettiler. Atlarına bindiler. Kadına:

— Medine-i Münevvere'ye geldiğinde muhakkak bize uğra, biz seyyidlerdeniz, Haşimîlerdeniz, diyerek yola girdiler.

Bir zaman sonra kadının kocası geldi. Keçiyi göremeyince bunun akıbetini sordu. Kadın başından gelen ve geçeni kocasına anlattı. Kocası çok üzüldü:

— Bilmiyor musun ki, bizim o keçiden başka bir şeyimiz yoktur. Şimdi ne yapacağız? diyerek kadına bağırdı. Kadın:

— Hazret-i Allah Rahimdir, kullarını aç bırakmaz. Böyle güzel insanlar gelip de, onları ağırlamadan, hürmet etmeden göndermek insanlığa ve insafa sığmaz, dedi.

Halbuki kadın Hazret-i Hasan ve Hüseyini tanımıyordu. Fakat mübarek yüzlerinden nur aktığı, tatlı sözlü oldukları için firasetle bunların asilzâde olduklarını anlamıştı. Tek bir keçileri olduğu halde, onu kalkıp da misafire yedirmek doğrusu herkesin yapacağı iş değildir.

Kadın, kocası ile Medine-i Münevvereye bir şeyler alıp satmak için gittiler. Hikmet-i İlâhî Hazret-i Hasan'a Bâb-i Selâm önünden geçerken tesadüf ettiler. Hazret-i Hasan, kadını ve kocasını huzuruna çağırttı. Kadına:

— Beni bildin mi? dedi.

Kadın:

— Tanıyamadım, dedi.

— Bir vakit senin evine üç kimse ile gelmiştik. Bize süt ikram etmiştiniz. Bir de keçini kesmiştik. Onlardan biri benim, dedi. Ve kendilerine son derece ikramda bulundu. Yanında fazla para olmadığın-

dan beytülmal eminine adam gönderdi ve bin dirhem gümüş ile yüz koyun borç istedi. Getirdiler. Bunların hepsini Hazret-i Hasan kadına bağışladı.

— Bizi bağışlayın, buyurdu.

Bu karı kocanın beraberine adam vererek Hazret-i Hüseyine gönderdi. Hazret-i Hüseyin de bunları hoş karşılayıp, yanında bulunduğu kadar ikram etti. O da beytülmaldan ödünç alarak onlara bin dirhem gümüş ile iki yüz koyun bağışladı. Ve kendilerinden özür diledi. Yanlarına adam katıp Abdullah bin Câfer'e gönderdi. Abdullah (r.a.):

— İki imama uğradınız mı? dedi.

— Uğradık, dediler.

— Keşki daha evvel bana uğrasaydınız. Onların yanında pek dünya malı olmaz, belki sıkıntı çekmişlerdir, dedi.

Bunlar imamların kendilerine yapmış oldukları ikramları anlattılar. Abdullah (r.a.) da iki bin dirhem gümüş ve dört yüz koyun verdi. İşte o kadın ve kocası, dört bin dirhem gümüş ile yedi yüz koyunu alıp sevinerek evlerine gittiler.

İşte İki Cihan Serveri Muhammed Mustafanın evlâdlarının ikramları bu kadar olunca, ümmet olarak bizim de bu büyük zâtların izinde bulunmamız, elimize geçenin bir kısmını olsun fakirlere dağıtmamız, dünya malına yeterinden fazla rağbet etmememiz lâzımdır. Ancak bu şekilde dünyada müslümanlığımız mâmur ahirette de günahlarımız affedilmiş olacaktır.

9. MENKIBE: İbni Abbas (R.A.) buyuruyor ki:

— Bir vakitler Resulullahın huzurunda bulunuyordum. Hazret-i Fâtıma ağlayarak yanımıza geldi:

— Babacığım! Hasan ve Hüseyin evden çıkmışlardı, hayli zaman geçti hâlâ gelmediler. Ali evde yok ki, gidip onları arasın. Şimdi bu durumda ne yapmalıyız? dedi.

Resulullah:

— Ey Fâtıma! Üzülme, Allahü Teâlâ onları korur», buyurdu. Sonra: Ey benim Rabbim! Eğer iki torunum denizde iseler yardım kayığın ile sahile ilet. Eğer sahrada iseler, hidayet rehberin ile evine getir, diye dua ettiler. Cebrail Aleyhisselâm o anda hemen geldi:

— Ey Allahın Resulü! Onlar dünyadakilerin büyüklerindendir. Anneleri onlardan daha yüksektir. Üzülmeğe gerek yok. Neccâr oğullarının bahçesinde emniyettedirler. Cenâb-ı Hak onları korumak için iki melek vazifelendirmiştir. Kanatları ile onları örterler, dedi

Resulullah o bahçeye doğru ilerledi. Hazreti Hüseyini melek alıp eve dönerken, Ebü Eyyüb-i Ensari (r.a.) Hazretlerine tesadüf ettik. Ebü Eyyüp Hazretleri meleği fark etmeyip, iki torununu beraberinde götürdüğünü zannederek:

— Ey Allahın Resulü! Birini bana verin, ben de size katılmış olayım, dedi.

Resulullah:

— Yâ Eba Eyyüb! Bunlar burada mükerrem, âhirette muhteremdirler. Anneleri bunlardan daha muhteremdir, buyurdu. Ashab-ı Kirama hitaben:

— Size nine ve dede olması bakımından insanların en hayırlılarının kimler olduğunu bildireyim mi? buyurdu.

— Ey Allahın Resulü! Haber verin, dediler. Buyurdular ki:

— Hasan ve Hüseyindir. Zira, dedeleri Allah'ın Peygamberi, nineleri Haticetül-Kübrâdır. Sonra: Baba ve anneleri bakımından insanların en hayırlısını da haber vereyim mi? buyurdular.

Ashabı Kiram (Allah onlardan râzı olsun):

— Ey Allahın Resulü! Buyurun, dediler. Resül-i Ekrem:

— Babaları Ali bin Ebî Talib ve anneleri Fâtıma binti Resul olan Hasan ve Hüseyin'dir, buyurdu.

Sonra aynı şekilde karşılıklı konuşmalar ile Resulullah dayı ve teyze itibarı ile insanların en hayırlısının da Hazret-i Hasan ve Hüseyin olduğunu bildirdiler .Zira dayıları Kasım bin Resûl, teyzeleri Zeynep binti Resûldür. Amcaları Cafer Tayyar, halaları Ümmühani bin ebi Talib olduğu için, Hazret-i Hasan ve Hüseyinin amca ve hâlâ cihetinden de, insanların en hayırlısı olduklarını beyan buyurdular.

10. MENKIBE: Şevâhidünnübüvve'de buyuruluyor ki: Hazret-i Hasan, Abdullah bin Zübeyr ile yola çıkmıştı. Bir hurmalığın altında bir nebze oturdular. Ağaçlar kurumuştu. Abdullah bin Zübeyr:

— Ağaçta hurma olsaydı ne güzel olurdu, dedi.

Hazret-i Hasan dua buyurdu. Bir ağaç hemen yeşerip hurma ile donandı. Orada bulunanlar:

— Bu olamaz, olsa olsa, sihir olur, dediler.

Hazret-i Hasan:

— Asla bu hareket sihir olamaz. Resulullahın torununun duası ile bu harikayı Allah halketmiştir, buyurdu.

11. MENKIBE: Kenzül Gâraib'de yazılıdır: Bir gün bir köylü Peygamberimiz'e bir ceylan yavrusu hediye eyledi. İmam-ı Hasan'a bu ceylanı verdiler. Hazret-i Hüseyin bunu duyunca:

— Ben de bunun gibi bir Ceylân isterim, dedi. Hiç bir şeyi kabul etmeyerek devamlı ağlıyordu. Resulullah düşünürken sahradan bir Ceylânın yavrusu ile birlikte koşarak geldiklerini gördüler. Ceylân huzura girince anlaşılır bir lisan ile:

— Ey Allahın Resulü! Benim iki yavrucuğum vardı. Birini avcı yakaladı. Bunu emziriyordum. Bir ses kulağıma geldi: «Yavrunun bir tanesi Hz. Hasana ulaştı. Hazret-i Hüseyin de Resulullahtan ceylân yavrusu istiyor ve bunun için ağlıyor. Bu yavrunu da acele huzura götür. Resulullahın kalbindeki sıkıntıyı gider. Yoksa bir damla göz yaşı çıkarsa, arş titrer. Melekler, onun üzüntüsüne tahammül edemezler,» sözlerini işittim, dedi.

Resul-i Ekrem bu haber üzerine sevinip, ikinci ceylan yavrusunu da Hz. Hüseyine verdiler.

Ey Mü'minler! Gökteki melekler, yerdeki vahşi hayvanlar, o mübarek Hüseyinin göz yaşlarının damlamasına râzı olmadılar. Bizler nasıl olur da O mübarekler hakkında ileri geri sözler sarfederiz. Kat'iyyen onları küçümsemek veya onlara buğz etmek gibi hareketlerde bulunmamız asla caiz değildir. Onlar Resulüllahın göz bebekleridir. Onları incitenler, Allah'ın düşmanıdır. Veyl o kimselere ki, Allah'ı kendine düşman edine!..

12. MENKIBE: Hadika-i Fuzulide beyan ediliyor: «Bir bayram günü herkes birleşmiş sevinçli idiler. Hazret-i Hasan ve Hüseyin (Allah onlardan râzı olsun.) Resulullahın huzuru ile, şereflendirildiklerinde, Kureyşin ileri gelenlerinin çocukları zevkli ve yeni elbiseler giyinmiş oldukları halde seviniyorlardı. «Bizim de onlar gibi elbisemiz olsaydı», diye arzuladılar. Peygamberimiz bu endişe ile Cenâb-ı Zülcelâla duada bulunurken, Cebrâil aleyhisselâm gelip cennetten kâfürlü iki elbise getirdi. Birini Hazret-i Hasan'a ve diğerini Hazret-i Hüseyin'e verdi. Şehzadeler elbiseleri renksiz gördüler.

— Bizim elbiselerimiz de renkli olsaydı daha iyi olurdu, dediler.

— Bu iş kolaydır. Ya Resulullah! Emir buyurun, su getirsinler. Ben suyu dökeyim, siz de ayı ikiye bölen elinizle elbiseyi ovuşturun, şehzadeler renk beğensinler, dedi.

Hazret-i Hasan zümrüt rengini, Hazret-i Hüseyin de lâle rengini beğendi. O anda elbiseler arzuladıkları rengde oldu. Giydiler ve sevindiler. Bunun üzerine Cebrail aleyhisselâm ağladı. Resulullar:

— Ey kardeşim Cebrail! Herkesin bayram ettiği bir anda neden ağlıyorsun? Bu ağlamanızın muhakkak bir sebebi vardır, dedi. Cebrail aleyhisselâm:

— Yâ Resulullah! Cennette gördüğünüz köşkleri unuttunuz mu? Hazret-i Hasanın köşkü yeşil, Hazret-i Hüseyinin köşkü kırmızı idi. Bu elbiselerin rengleri de o manaya delâlet eylemektedir ki, Hazret-i Hasan zehir içip öleceği zaman mübarek rengi zümrüt, Hazret-i Hüseyinin mübarek yüzü kana boyandığı zaman kırmızı olacaktır, dedi.

13. MENKIBE: Şevahüdü'n-Nübüvve adlı eserde yazılıdır; Bir gün Hazret-i Hasan ve Hüseyin (Allah onlardan râzı olsun) Resulullahın (S.A.V.) huzurlarında güreşiyorlardı. Resulullah Hasanı teşvik ederdi Hazret-i Fâtıma orada bulunuyordu.

— Yâ Resulullah! Hasan büyüktür, Daima onun tarafını tutuyorsunuz, halbuki küçüğe yardımcı olmak da münasip değil midir? dedi.

— Ey Fâtıma! Cebrâil aleyhisselâm Hüseyine yardım ediyor, buyurdular.

14. MENKIBE: Ashab-ı kiramdan Dihye (r.a.) devamlı ticaretle meşgul idi ve bu ticareti için yolculuk yapardı. Kendisi çok güzel idi. Seferden dönüp şehre girerken, Medinenin bütün kadınları gider onun yüzünün güzelliğine bakarlardı.

Cebrail Aleyhisselâm Peygamberimizin huzuruna çok zaman Dihye'nin (R.A.) şeklinde tecellî ederdi. Bir gün Cebrâil aleyhisselâm Peygamberimizin huzurunda idi. O zaman henüz küçük yaşta sayılan Hazret-i Hasan ve Hüseyinden biri Cebrâil Aleyhisselâmı gördü. Hemen kardeşinin yanına giderek:

— Dihye dedemizin yanında oturuyor, haydi gidelim, dedi. Koşup mescide geldiler. Cebrâil aleyhisselâmın mübarek dizleri üzerine oturdular. Ellerini Cebrail aleyhisselâmın koynuna soktular. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem torunlarının bu durumlarını müşahede buyurunca, bunlara manî olmak istedi. Cebrail aleyhisselam, Resul-i Ekremin mahcup olduğunu sezince buyurdu ki:

— Ey Allahın Resulü! Neden sıkılıyorsunuz? Fâtıma (r.a.) teheccüt namazı kılarken, Hak Teâlâ beni gönderir. bunların beşiklerini ben sallardım. Fâtıma rahatça namazını tamamlardı. Çocukların bana karşı olan hareketlerini edebe aykırı olarak kabul etmeyin, bazen de bunların anneleri namazdan sonra uyurken, bunlar ağlardı. Allah, yine beni gönderip anneleri uyanmasın diye bunların beşiklerini sallardım. O zaman ağlamazlardı. Bunların yanıma gelip ellerini koynuma sokmalarında bir sakınca yoktur, dedi. Resul-i Ekrem:

— Ey kardeşim Cebrâil! Burada bir şey yapmadılar. Fakat daha ileri giderler endişesiyle onları bu hareketlerinden ala koymak istedim. Çünkü, Ashabımdan Dıhye adında birisi vardır. Ekseri yol'a çıkar. Her dönüşünde bunlara hediye getirir. Sizi Dihye zannedip ellerini koynunuza koydular, buyurdu. Cebrail aleyhisselâm:

— Yâ Rabbi, beni habibinin yanında mahcup bırakma, diye duada bulundu.

— Oturduğun yerde gözlerini kapa, elini cennete uzat, eline ne gelirse al, diye bir ilâhî hitap tecellî etti. Cebrâil aleyhisselâm ellerini cennete uzattı. Eline yeşil bir salkım üzüm ile kırmızı bir nar geldi. Hazret-i Hasan üzümü, Hazret-i Hüseyin de narı aldı.

O mübarekler bunları yerken kapıyı bir dilenci çaldı.

— Ey Ehl-i Beyt! O üzüm ve nardan bana da ikramda bulunurmusunuz? dedi. Resulullah yüksek yaratılışları hasebiyle vermek istediğinde Cebrail buna mani oldu.

— Ya Resulallah! O kapıyı çalan şeytandır. Cennet meyvaları ona haram iken, kurnazlıkla onlardan yemek istiyor, dedi. O mübarekler meyvaları yerken Cebrail Aleyhisselâm ağlayıp:

— Ya Resulallah! Bunların biri zehirlenerek, biri de kılıç ile şehid edileceklerdir. Bu belâlardan senin de derecen yükselecektir, dedi.

15. **MENKIBE: Uyun'ür-Rıza'da**, İmam-ı Hüseyin (r.a.) dan anlatılıyor:

— Bir gün dedemin huzuruna gitmiştim. Übey bin Kâb da orada bulunuyordu. Bana:

— Merhaba ey Eba Abuldlah, ey yerlerin ve göklerin zînet kaynağı, diye hitap buyurdu. Übey bin Kâb Hazretleri:

— Ya Resulallah, göklere ve yerlere senden başka süs bulunur mu? dedi. Resulullah:

— Beni insanlara hak Peygamber olarak gönderen Allah-ü Teâlâ'nın azamet hakkı için Hüseyin bin Ali yeryüzünün merkezinin biricik süsüdür. Ondan fazla süs göklerin tabakalarıdır, buyurdu.

16. **MENKIBE**: İbn-i İshak, Üsbadatı ismindeki kitabında yazmıştır: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

— Hasan ve Hüseyin Arş'ın iki süsüdürler, buyurmuştur. Cennet, lisan-ı hâl ile: **«Ey benim Rabbim, beni hep fakirlere, dervişlere mesken ediyorsun. Bunun sebebi nedir?»** dediği vakit:

— «Ey cennet! Razı olmaz mısın ki, köşklerini Hasan ve Hüseyin ile süslerim,» diye Hakdan nida geldi. Cennet bu müjde ile övünerek:

— Ey Allahım, razı oldum, razı oldum, dedi.

Arşın ve cennetin süsü sayılan bu iki mübarek zat-ı muhteremlerin Allah'a olan yakınlıklarının derecesini düşünmelidir. Onların mevkileri çok yüksektir. Onlara sevgi Allah'a ve Resulullahadır.

17. MENKIBE: Hazret-i Osman'ın menakıbında yazıldığı gibi, Hazret-i Osman bir gün Resul-i Ekrem Hazretlerine ziyafet vermişti. İmam-ı Ali ziyafetten çıkıp eve geldi. Hazret-i Fatıma Hazret-i Ali'yi sıkıntılı görünce bunun sebebini sordu. Hazret-i Ali:

— Ey Fatıma! Biz de biraz zengin olup Resulullah'ı davet etseydik. Hazret-i Osman bugün Resulullah'ı davet eyledi. Fatıma'tüz-Zehra:

— Biz de babamı davet edelim, dedi. Hazret-i Ali:

— Ey iki cihan serverinin kerimesi! Ne ikram edeceksin, neyin var ki, yedireceksin? dedi. Hazret-i Fatıma:

— O, Allah'ın sevgilisidir. Hz. Allah ona yemek verir, dedi.

Hazret-i Ali Resulullah'ın huzuruna çıktı.

— Ya Resulallah, kerimeniz Fatıma sizi evine davet ediyor, dedi. Resul-i Ekrem:

— Tek başına beni mi, yoksa bütün ashabımla beraber mi çağırıyor? buyurdu. Hazret-i Ali:

— Ashab-ı kiram da beraber buyursunlar, dedi.

Hazret-i Muhammed ashabı ile Fâtıma validemizin evine gittiler. Fâtıma'tüz-Zehra:

— Ey benim Rabbim! Biliyorsun, habibin ve ashabın bu fakirin evini şereflendirdiler. Onlara verecek hiç bir şeyim yok. Sen onlara ihsan et ve nimetler ver, diye duada bulundu.

Fatıma'nın bir tenceresi vardı, onu ocağa koydu. Cenab-ı Hak lutfu keremi ile tencereyi yemekle doldurdu. Hazret-i Fâtıma bu yemeği Resulullah'ın huzuruna takdim eyledi. Resulullah ve ashab-ı kiram yemeği birlikte yediler.

Resulullah: «Bu cennet yemeklerindendir,» buyurdu. Hazret-i Fatıma odasına çekilip Cenab-ı Hak'ka secdeye kapandı.

— Ey benim Rabbim, kölem yok ki âzad edeyim. Bu ümmetin günahkârlarından bir kısmının cehennemden kurtulmasını niyaz ediyorum, diye duada bulundu. Bu esnada Cebrail Aleyhisselâm inerek:

— Ya Resulallah! Kerimen Fatıma ümmetinin günahkâr kulları için Hak'ka müracaatta bulundu. Hazret-i Allah sana selâm gönderdi. Fatımanın evine gelen yüz erkek ve yüz kadından her birinin her adımına karşılık cehennemden bir kişi âzad ettim, buyurduğunu haber verdi.

Bizi Hak dinin erlerinden kılan, Muhammed Mustafa'nın ümmeti yapan Allah-ü Teâlâ'ya sonsuz hamdü senalar olsun. Resulüne, âline ve ehl-i beytine, temiz ailelerine, ashab-ı kiram'ına salât ve selâm olsun. Onlara uyanlara ve onlara kalben muhabbet edenlere Hakkın yardımları eksik olmasın.

O mübareklerin şan ve şerefleri hürmetine Mevlâ bizleri affu mağfiret buyursun. Âhirette onların şefaatlarını bizlere nasip buyursun. Ehl-i beyt-i Resulullah'ı bizlere şefaatçı eylesin. Onların muhabbetlerini kalbimizde sabit kılsın. Ehl-i beyt-i Resulullah'a taş atanları, hakaret edenleri, ileri geri konuşanları Mevlâ tövbekâr eylesin. Bizi ehl-i sünnet velcemaat mezhebinden ayırmasın. Müslüman olarak doğup müslüman olarak ölmemizi nasip buyursun...

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Ashab-ı Kirâm

Ashab, Resulullah'ı (sallallahu aleyhi ve sellem) baş gözü ile görüp kalb gözü ile iman edenlere denir. Sahabe, Resulullah ile iman ışığı altında sohbet edenlerdir. Sahabe, mümtaz kimselerdir. Onların dereceleri diğer insanlar gibi değildir. Aralarında cennetle müjdelenenler olduğu gibi, Ensar ve Muhacir olarak ayrılanlarda da ayrı ayrı derece farkı vardır. Bedir, Uhud ve Hendek muharebelerine iştirak edenlerin yüksek meziyetleri vardır.

İşte bu bölümde ashab-ı kiram'ın yüksek meziyetlerini göreceğiz.

Resulullah (S.A.V.) Efendimiz dünyadan âhirete teşrif buyurduklarında yüz on dört bin sahabenin hayatta olduğu rivayet edilmektedir. Hepsi âdil, merhametli, cengâver kimseler idi. Onların haklarında söz söylemek veya onları kötülemek veya onlarda noksanlık bulmak cinayetin kendisidir.

1. MENKIBE: Mesabih adlı kitabda sağlam hadisler faslında Ebû Saîd'il-Hudrî'den (r.a.) rivayet olunan bir hadîs-i şerifte Peygamberimiz (S.A.V.) şöyle buyurdu:

لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ
أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ أَحَدَهُمْ وَلَا نَصِيفَهُ

«Ashabıma sövmeyiniz. Sizin Uhud dağı kadar altun sadaka vermeniz, ashabımın bir mud (875 gr.) sadakasına veya onun yarısına dahi karşılık olamaz.»

Yukarıda da anlattığımız gibi Sahabi, iman gözü ile Resulullah'ı bir defa dahi görse sahabidir. Peygamberimizi iman gözü ile görmeyen, bir defa değil bin defa da görse sahabi değildir. Ebû Cehil gibi Resulullahı yetim gözü ile görürse velev ki bin defa görse yine sahabi olamaz.

Yukarıdaki hadis-i şerifin açıklamasından anlaşılmıştır ki: İlk sahabeler zamanındaki insanlardan az bir sadaka vermek, sonradan gelenlerin bir hayli para vermelerinden hayırlıdır. Çünkü onların zamanında fazla servet yoktu. Onlar az maldan çok fedakârlık yapıyorlardı. Bütün servetlerini Allah ve Resulullah yoluna dağıtıyorlardı. Peygamberimizi bir defa görüp sohbetine doymaları karşısında elde etmiş oldukları sevabın sonsuzluğunu anlatmaktadır.

Meselâ: Bizim bin sene ömrümüz olsa durmadan amel yapsak, yine onların derecelerine ulaşamayız. Çünkü onlar Hazret-i Muhammedin sohbetine kavuştular. Onun Nübüvvet nurundan nurlandılar.

Müslim adlı hadis kitabının şarihi açıklamasında şöyle der:

— Ashab-ı kiramı küçültmek, onlara yakışmayacak şekilde sözler söylemek haram olan çirkin işler işlemekle beraberdir. Ashab-ı kiramdan harplere girenlerle girmeyenler arasında bir ayırım yapmamız doğru değildir. Onların her iki taifesi de hak yanında makbuldür.

Tıybî Hazretleri buyuruyor ki: «Ashab-ı kiramın hepsi şüphesiz âdildir. Kur'an-ı Kerim'den, hadis-i şeriflerden, güvenilir kimselerin icmaından anlaşılmıştır.»

Envar kitabında Yusuf Erdebilî buyuruyor ki: «Muaviye hakkında lüzumsuz sözlerde bulunmak caiz değildir. Yezid'den başkasına lânet edilmez, tân edilmez. Zira hepsi mü'min ve müslimler topluluğundandır. Durumları Allah tarafından bilinmektedir. Allah isterse azâb eder, isterse rahmet eder. Ona kimse karışamaz.»

İmam-ı Gazâlî ve İmam-ı Nevevî diyorlar ki: «Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyinin şehid edilmelerini ve sahabe arasında geçen çekişme ve çarpışmaları halka anlatmak, vâizler için haramdır. Camide bu bahsi yapmak memnudur. Çünkü bu, halkın, sahabelere karşı buğzunu tahrik eder. Halbuki onlar, din üzerinde âlimlerdir. Din imamları, din işlerini onların rivayetiyle öğrenmiştir. Onun için dinin yayılmasına büyük hizmetleri olan ashab-ı kirama söz söylemek veya onları kabahatlı bulmak bizim için asla caiz değildir.»

2. MENKIBE: Gene Mesabih adlı kitaptan alınmıştır. Sağlam ve hasen hadislerden Ebû Bürde'den, o da babasından rivayet olunan bir hadîs-i şerife göre, şöyle buyurulmuştur:

«Yıldızlar gökte emenedirler (Emene, emn, amân-ı rahmet veya emin'in çoğuludur). **Yıldızlar gittiği zaman gökte vâd olunan şeyler olur. Ben de ashabım üzerine eminim. Gittiğim zaman ashabıma vâd olunan şeyler gelir. Ashabım da ümmetim üzerine emene'dir. Ashabım gidince, ümmetime vâd olunan şeyler gelir.»**

Müslim şerhinde der ki: «Gökler için vâd olunan şeyler, kıyamet günündeki yarılması, dağılmasıdır. Yıldızların kaybolmasından gaye, kararmaları ve dökülmeleri demektir. Ashaba vâd olunan hususlar, aralarında olan fitne ve harabedir. Bir kısım kimselerin mürtet olmaları, kalblerindeki dönme ve bunun gibi şeylerdir. Bu hadiselerin önceden vuku bulacağı haberi verilmiştir. İki cihan serveri Muhammed Mustafa Efendimiz bu tip hadiseleri hayatında haber vermiştir. Ümmete vâd olunan hususlardan maksat, bid'at ehlinin çıkması, sapık inanış sahipleri ve güya reform yapmağa uğraşan bir takım cehalet ehlidir. Hayırlı insanların gitmesi ve şerlerin kalması mânalarına gelmektedir. Çünkü dünya şerlerin üzerine yıkılacağına dair hadisler mevcuttur.»

3. **MENKIBE:** Mesabih-i Şerifin hasen hadisleri arasında Hazret-i Ömer (r.a.) rivayetiyle bildirilen bir hadîs-i şerifte:

«Ashabıma ikram ediniz. Çünkü, ashabım sizin üstünlerinizdir. Sonra onları takip edenler, daha sonra da onların arkasından gelenlerdir. Sonra yalan yaygın olur. İstenmediği halde yemin eder, istenmeden şahidlik ederler,» buyurulmuştur.

Câbir'in (r.a.) rivayet ettiği hasen bir hadisde: **«Beni gören yahut beni göreni gören müslümanı cehennem ateşi yakmaz.»** buyurulmuştur.

4. **MENKIBE:** Yine hasen hadislerden Mesabih adlı kitapta Abdullah bin Mugaffel (r.a.) den rivayet olunan hadiste Resulullah:

«Ashabıma dil uzatmakta Allahtan korkunuz. Benden sonra, onları kötü niyetlerinize hedef tutmayınız. Nefsinize uyup kin bağlamayınız. Onları seven, beni sevdiği için sever. Onlara buğz eden, bana buğz ettiği için eder. Onlara eziyet eden, bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden, Allah'a da eziyet etmiş olur. Allah kendisini incitenlerin cezasını geciktirmez,» buyurmuştur.

(Bu hadîsi Buharî ve Müslim rivayet etmiştir.)

5. **MENKIBE:** Yukarıdaki hadîs-i şerifin hemen arkasında Ebû Saîd'il-Hudrî'nin (r.a.) rivayetiyle Hazret-i Muhammed Mustafa (S. A.V.):

— «Bir zaman gelir bir kısım kimseler muharebe ederler, onlara: "İçinizde Resulullah'ın ashabından kimse var mıdır?" denir. "Evet" derler. Sonra kazanılır. Sonra bir zaman daha gelir. İnsanlar harp ederler. Bunlara: "İçinizde Resulullah'ın ashabının ashabından kimse var mıdır?" derler. "Evet," diye cevap verirler. Zafer elde edilir. Yine bir zaman gelir. Bir kısım insanlar muharebe ederler. Onlara: "İçinizde Resulullah'ın ashabının ashabından kimse var mıdır?" derler. "Evet," diye cevap verirler. Fetih müyesser olur. Yani galibiyet İslâm'a nasip olur,» denilmiştir. (Bu hadîsi Müslim rivayet etmiştir.)

Müslim adlı kitapta, dördüncü bölümde ilâve edilmiştir:

«Onların içinde Peygamberin ashabından bir ferdi göreni (Tabiîni) görmüş bir kimse (tebe-i tabiîn) görüyor musunuz? Bakınız, denir. Onlardan birisi o birlik içinde bulunur da fetih müyesser olur,» ifadesindedir.

Tıybi Hazretleri, bu hadîs hakkında: «Resul-i Ekrem için mucize ashab-ı kiram için tabiîn ve tebe-i tabiîn (Allah cümlesinden razı olsun) her birerleri için ayrı ayrı fazilet vardır. Bunların derecelerini Resulullah açıklamıştır,» dedi.

6. *MENKIBE:* Mesabih'de yukarıda yazılan hadîs-i şeriften sonra İmrân bin Hüsay (r.a.) Resulullahtan şöyle rivayet ediyor:

اَللّٰهَ اَللّٰهَ اَصْحَابِي اَللّٰهَ اَللّٰهَ فِي اَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ
غَرَضًا بَعْدِي فَمَنْ اَحَبَّهُمْ وَمَنْ اَبْغَضَهُمْ
فَبِبُغْضِي اَبْغَضَهُمْ وَمَنْ اَذَاهُمْ فَقَدْ اَذَانِي
وَمَنْ اَذَانِي فَقَدْ اَذَى اللّٰهَ فَمَنْ اَذَى اللّٰهَ
فَيُوشِكُ اَنْ يَأْخُذَهُ ●

«Hz. Allah'tan hakkiyle korkun. Allah'tan ashabım hakkında korkun. Onları hedef ittihaz etmeyin. Her kim onları severse, beni sevdiği için sever. Kim onlara buğz ederse bana buğz etmiş olduğu içindir. Her kim onlara eziyet verirse bana eziyet verir. Bana eziyet veren Allah'a eziyet verir. Allah'a eziyet verene Allah'ın azâbı yakındır.»

7. **MENKIBE**: Gene Mesabih adlı kitapta, hasen hadislerden bildirilen bir hadîs-i şerifte şöyle buyuruluyor:

مَثَلُ أَصْحَابِي فِي أُمَّتِي كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ
لَا يَصْلُحُ الطَّعَامُ إِلَّا بِالْمِلْحِ ۞

«Ümmetimde ashabım, yemekte tuz gibidir. Yemek, ancak tuz ile yenir.»

Abdullah bin Zübeyr (r.a.) babasından naklettiği bir hadîs-i şerifte Resulullah (S.A.V.):

«Âhiret günü ashabımdan her biri kabirlerinden kalkarken, öldüğü memleketten bütün imanlıları, önlerine düşerek ve onlara nur ve ışık saçarak Arasat meydanına götürür,» buyurmuştur.

İbn-i Mes'ud'un (r.a.) naklettiği bir hadîs-i şerifte:

— Ashabım hakkında beni rencide edecek hiç bir şey söylemeyin. Ben onların yanına kalbim salim olarak çıkmak isterim,» buyurmuştur.

8. **MENKIBE**: **Ravdat'ül-Ulemâ** adlı kitabın yirmiyedinci bölümünde ashab-ı kiramın fazileti babında açıklamalar yapılırken şöyle buyurulmuştur:

Fahr-i âlem Efendimizin hadîs-i şeriflerine uyulur ve onun ışığı altında izahat yapılır. Ashab-ı kiramın sözleri bir sağlam delildir. Mânalarını bilmesek dahi sözlerini kabul ederiz. Onlarla amel edilmesi ise ihtilâflıdır. İmam-ı Âzam Ebû Hanife'den soruldu ki:

— Sizin ifadeleriniz, duyduğumuz sahih bir hadîs-i şerife aykırı gelirse ne yapalım?

— Benim ifademi bırakıp Resulullah'ın emriyle amel ediniz.

— Sizin sözünüzle ashab-ı kiramın sözleri arasında bir ayırım olursa ne yapalım?

— Benim sözümü bırakıp ashab-ı kiramın sözüne uyun.

— Senin buyruğun, tabiîn'in sözüne uymazsa ne yapalım?

— Biz de onlar gibiyiz, beşeriz, hata edebiliriz.

Hanefiye kitaplarından Zahir'ür-Rivaye'ye göre: Ashab-ı kiramın sözlerinin senet olduğu, onların sözlerine mutlaka uyulacağı beyan edilmektedir.

İmam-ı Şafiî (Allah ona rahmet eylesin) zahir usulünde, ashab-ı kiramın her birinin sözüne uyulmaz, demiştir. Şafiî bilginlerinden bazısı: Ashab-ı kiramdan ancak dört büyüğün sözleri taklit edilir, onlara uyulur. Bunlar Hz. Ebûbekir, Hz. Ömer, Osman ve Ali'dir, dediler.

Biz de deriz ki: Ashab-ı kiramın her biri bizim için bir yıldızdır. Onların her birinin sözüne uyulur. Çünkü Resulullah (S.A.V.):

أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ بِأَيِّهِمِ اقْتَدَيْتُمْ اهْتَدَيْتُمْ

«Ashabım (gökteki) yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız yolu bulursunuz,» buyurmuştur.

Bütün peygamberlerden sonra en üstün insanların Hazret-i Muhammed Mustafa'nın ashabı olduğu şüphe götürmez bir hakikattır. Çünkü bunun hakkında icma vardır. Eğer bunların sözlerine bakmak icap etmeseydi, diğer ümmetlerden üstün oldukları beyan edilmezdi. Ashab-ı kiramın sözlerine uyulacağına dair delil olarak şu âyet-i celile meydandadır:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا
غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ

«(O vakit) sen Allahtan bir esirgeme sayesindedir ki, onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar etrafından

her halde dağılıp gitmişlerdi bile. Artık onları bağışla. Allahdan da günahlarının yargılanmasını iste. İş hususunda onlarla müşavere et,» buyurulmaktadır. (Âl-i İmran: 159)

Hazret-i Resul-i Ekrem, ashabiyle istişareye ihtiyacı olmadığı halde onlarla istişare etmekle emrolundu.

Mizan-ı Şârâni'de İmam-ı Şafii'nin (Allah ona rahmet eylesin) Kadime adlı risalesinde ashab-ı kiramın lâyık oldukları şekilde övülmeleri ve medhedilmeleri yazılıdır.

İmam-ı Şafii bu övgüsünde:

— Sahabe, ilim, ictihat, verâ ve akıl bakımından bizden üstündürler. Onların tutumlarını ve fikirlerini beğeniriz. Bize göre onların reyleri bizimkinden daha evlâdır, buyurmuştur.

İmam-ı Şafii Hazretlerinden:

— Yaya olarak hacca gideceğim, diye nezreden bir kimse sonra sözünü bozarsa ne lâzım gelir? diye soruldu.

— O kimse yemin kefareti verir, diye cevap verdiler.

Bu fetva karşısında sual soran kimse duraklayınca:

— Benden çok üstün olan İbn-i Ebi Rebâh (r.a.) da böyle ifade de bulundu, buyurdular.

Yine Mizan adlı kitapta Abdülvehhab-i Şârânî Hazretleri, İmam-ı Âzam Ebû Hanifenin ilmi, fazlı, makamı hakkındaki açıklamasında diyor ki:

— İmam-ı Şafiî, İmam-ı Âzam'ın mezarını ziyaret etti. Ziyaret ettiği zaman sabah namazı vakti idi. Kunut duasını okumayı bıraktı. «Sabah namazında Kunut duasını okumayan ve okumayı pirensip edinmeyen bir imamın huzurunda Kunut'u nasıl okuyabilirim?» demiştir.

İmam-ı Şafii (r.a) bunu yapmakla edep ve hürmet kapısını açmış oldu. Bütün müctehidlere ve onların ifadelerine karşı iyi düşünülmesi gerektiği, her birinin Peygamberimizin sözlerinden deliller çıkararak istihat ettiklerini herkese anlatmak istedi.

Yine Mizan adlı kitapta yazılıdır: İmam-ı Şafiî Hazretleri:

— Her zaman hadis bilginleri, sahabe-i güzin gibidir. Hadis bilginlerinden birini görsem, ashab-ı kiramdan birini görürüm, demiştir.

Görülüyor ki, Mizanda İmam-ı Şafiî Hazretleri hakkında bildirilenler, Ravza adındaki kitapta yazılanları bozmamaktadır. İmam-ı Şafiî Hazretlerinin ve ashab-ı kiramın şan ve şereflerine yaraşan da budur.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Ümmet-i Muhammed'in Fazileti

Muhammed Mustafa'nın ümmeti özel bir ümmettir. Tevratta, Zeburda, İncilde ve Kur'anda medhü sena edilmiştir. Hayırlı ümmet olarak yeyüzüne çıkarılanların en hayırlısıdır. Övgüye lâyık olan ümmetin menkıbelerini birer birer göreceğiz. Bakalım bizde bu hassalar var mıdır? Varsa, Hakka şükredeceğiz. Yoksa, onları elde etmeğe olanca gayretimizle çalışacağız. Tevfik ve hidayet Haktandır.

1. **MENKIBE:** Mesabih adlı kitapta bu bahsin evvelinde, sağlam hadîs olarak Ibn-i Ömer'den (Allah ondan razı olsun) rivayet olunan hadîs-i şerifte:

إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلِ مَنْ خَلَا مِنَ الْأُمَمِ مَا بَيْنَ

صَلٰوةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ ●

«Sizin ömrünüz diğer ümmetlere nazaran, ikindi ile akşam arasındaki vaktin umumî güne olan nisbeti gibidir,» buyuruldu.

2. **MENKIBE:** Ebû Hüreyre (r.a.) rivayet etmiştir:

مَنْ أَشَدُّ أُمَّتِي لِي حُبًّا نَاسٌ يَكُونُونَ

بَعْدِي يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ رَانِي بِأَهْلِهِ وَمَالِهِ ●

«Ümmetimin içinde beni en fazla sevenler, benden sonra gelen, ehlini ve malını, beni görmeğe feda eden kimselerdir.»

3. **MENKIBE:** Hazret-i Enes bin Mâlik'ten (Allah ondan razı olsun) rivayet olunan bir hadîs-i şerifte Resul-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyuruyor:

«Hz. Allah'ın kullarından öyle kullar vardır ki, Cenab-ı Hakka bir şey için yemin etseler, muhakkak o şey yerine getirilir. Ümmetimden Allah-ü Teâlâ'nın emrini yerine getirenler noksan olmaz. Onlara karşı gelenler, küçük düşürmek istiyenler, onlara zarar veremezler. Allahın emri gelinceye kadar onlar bu vazifeleri üzerine bulunurlar.»

Şu halde Hak yolunda bulunan ve kıyamete kadar devam edecek olan Allahın bir takım has kulları bulunacaktır,bunlar eksilmeyecektir. Bunlara yapılan haksızlıklar, zulümler onlara hiç bir zarar vermeyecektir. Çünkü onlar, Allah'ın teminatı altında bulunacaktır.

Hazret-i Enes anlatıyor: Râbia Hatun halam idi. Ensardan bir câriyenin ön dişini kırdı. Her ikisi beraber Resulullah'ın huzuruna çıktılar. Kıran için kısas yapılması emredildi. Yani onun da dişinin kırılmasına lüzum görüldü. Resul-i Ekrem:

— Ey Enes, Allahın kitabı kısası emrediyor, buyurdular.

Bunun üzerine dişi kırılan câriyenin yakınları kısası kabul etmeyip, onun yerine diyet istediler. O vakit Fahr-i âlem, yukardaki hadîs-i şerifi beyan buyurdular. Yani: «Allah için yemin eden bazı kullar vardır ki, onlar yeminlerini icra ederler. Verdikleri sözlerini nakzetmezler,» demektir.

Müslim şerhinde Enes bin Nadir'in: «Hayır, vallahi onun dişini kırma!» demesi, Hazret-i Peygamberin hükmüne karşı gelmesi demek değildir. Belki câriyenin yakınlarını affa teşvik etmek içindir. Ve nitekim dediği gibi de olmuştur. Câriyenin akrabaları kendisinin yeminini bozmayacaklarını kuvvetle bildiği için yemin etmiştir. Yahut Cenab-ı Zülcelâl'in fazlu keremine sığındığı için yapmıştır. Bu da mümkündür. Bundan başka bir ihtimal de, Hazret-i Allah'ın Enes bin Nadir'e bu hususu ilham buyurduğu için bu yemini yapmıştır.

Hadis-i şerifin son kısmı Şam halkı hakkında buyurulmuştur:

«Şam toprağında benim ümmetimden Allah-ü Teâlâ'nın emirlerini yerine getiren kimseler eksik olmaz. Onları zelil etmek, onlara karşı gelmek isteyenler hiç bir zararda bulunamazlar. Kıyamete kadar böyle devam eder.»

4. MENKIBE: Ebû Hüreyre (r.a.) buyuruyor. Hazret-i Muhammed Mustafa:

وَدِدْتُ إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ إِخْوَانَنَا قَالُوا أَيَا رَسُولَ اللهِ أَلَسْنَا

إِخْوَانَكَ قَالَ بَلْ مِنْ بَعْدِي وَأَنَا فَرَطُهُمْ عَلَى الْحَوْضِ

«**Kardeşlerimi severim,**» buyurdu. Ashab-ı kiram:

— Ey Allahın Resulü biz senin kardeşlerin değil miyiz? dediler. Resulullah:

— **Sizler ashabımsınız, kardeşlerim benden sonra gelirler. Ben havzımla onların feratıyım.**

Ferat, bir yere evvelâ gidip lâzım olan şeyleri hazırlamak mânasınadır.

5. MENKIBE: Mesabih adlı kitapta hasen hadîs olarak yine Enes bin Mâlik (r.a.), Hazret-i Peygamberimizden rivayet buyuruyor:

مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ لَا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ

«**Ümmetimin benzeri yağmurun benzeri gibidir. Evveli mi, sonu mu, hangisi hayırlıdır bilinemez.**»

Türbüşti (Allah ona rahmet eylesin) diyor ki: Şu hadîs-i şerifin ifadesine göre, önceleri sonrakilerden üstün oldukları hususunda tereddüt edilmemelidir. Önce gelenler daima sonra gelenlerden üstün olurlar. Çünkü onların zamanları kendilerine nisbetle kendileri için daha hayırlıdır. Sonra gelenler evvel gelenlerle bir olamazlar. Hadis-i şerifteki ifade herkesi fazlü kerem sahibi olmağa teşvik içindir. Yoksa başka bir şey için değildir. Nasıl ki, yağmur yağmağa başladığı zaman, önceden yağan yağmur ile sonradan yağan yağmurun hangisi hayırlı olduğu bilinemiyorsa, ümmetin evveli mi sonrası mı hayırlı olduğu da bilinemez, denildi. Çünkü iki cihan serveri Hazret-i Muhammed Mustafa Efendimiz böyle buyurmuştur. Önceki insanlar dini kurdular. Sonrakiler de zamanla bozulan dini öncekiler gibi canlandırmağa ve kuvvetlendirmeğe çalıştılar.

Muhakkak ki, burada, sonradan gelen ve Muhammed'in ümmeti olmak şerefini hakiyle haiz olanların üstün faziletlerine dair açık bir işaret de vardır.

Yukarıda beyan buyurulan hadis-i şeriften bir mana da şu olsa gerek:

— Bu ümmetin sonra gelenleri iyilik ve faziletle din kuvvetinde öncekiler gibi çalışmışlar dini takviyeye uğraşmışlardır. Ortada kalan ümmet ise, bir takım bid'atlar ve ayırımlarla meşgul olmuşlardır.

Hadis-i şeriflerde açıklandığına göre, **Mehdi** ismindeki zat-ı muhterem gelmesi, İsa Aleyhisselâm'ın gökten inmesi zamanlarında din, geçmiş ümmetlerin zamanlarındakinden çok daha fazla kuvvetli olup en evvel gelenlerin zamanına uyacaktır. Geçmiş ümmetlerin halleri böyle değildi. Onlar son zamanlarında dini değiştirmek ve zayıflaştırmak için ellerinden geleni yapmışlardır. Bizde ise böyle olmayacaktır. Bu hususta yüce Mevlâ şöyle buyuruyor:

فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ۞

«Onlar daha evvel kendilerine kitab verilip de üzerlerinden uzun zaman geçmiş, artık kalbleri kararmış bulunanlar gibi olmasınlar. Onlardan birçoğu (dinlerinden çıkmış) **fâsıklardır.»** (Hadid: 16)

Meâlimüt-Tenzil ismindeki tefsir kitabında İmam-ı Beğâvî (Allah kendisine rahmet eylesin) şu âyet-i kerimenin tefsirinde şöyle buyuruyor:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

«Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz,» (Âl-i İmran: 110) diye övülen ümmet, Muhammed Mustafanın ümmetidir. Bizim Peygamberimiz, Hazret-i Musa, Davud ve Süleyman Aleyhisselâm'dan başka peygamberler harp ile emredilmemişlerdir. Harp eden milletler imansız kitleye iman kattıklarından o ümmet her ümmetten daha hayırlı sayılır.

Behram bin Hekim, o da babasından rivayet ettiği bir hadiste Resulullah şöyle buyuruyor:

«Siz yetmiş ümmeti, Hazret-i Allahın huzurunda onların en kâmili ve en mükerremi olarak tamamladınız.»

Yine bazı râviler naklederler ki, Resulullah (S.A.V.):

اَلَا وَاِنَّ هٰذِهِ الْاُمَّةَ تُوَفِّيَ سَبْعِيْنَ اُمَّةً هِيَ

اَخِرُهَا وَاَكْرَمُهَا عَلَى اللّٰهِ تَعَالٰى ●

«Dikkat ediniz. Daha evvel geçen yetmiş ümmetten Cenab-ı Hakkın yanında en iyi en mükerremi bu ümmettir.» buyurmuştur.

Tevatür yolu ile Ömer b. Hattab'dan (r.a.) rivayet edilmiştir:

اِنَّ الْجَنَّةَ حَرُمَتْ عَلَى الْاَنْبِيَاءِ كُلِّهِمْ حَتّٰى

اَدْخُلَهَا وَحَرُمَتْ عَلَى الْاُمَمِ كُلِّهَا حَتّٰى تَدْخُلَهَا اُمَّتِي ●

«Bütün peygamberlere ben girmeden cennete girmeleri haram kılınmıştır. Yine, umumî ümmetlere, benim ümmetim girmeden cennete girmeleri haram kılınmıştır.»

Başka bir hadis-i şerifte Resulullah şöyle buyuruyorlar:

اَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُوْنَ وَمِائَةُ صَافٍ ثَمَانُوْنَ مِنْ هٰذِهِ الْاُمَّةِ

وَاَرْبَعُوْنَ مِنْ سَائِرِ الْاُمَمِ ●

«Cennet ehli yüz yirmi saf olur. Seksen safı bu ümmetten, kırk safı diğer ümmetlerdendir.»

Ravzatül-Ulemâ adlı kitapta buyuruluyor ki: «Her safın uzunluğu, maşrık ile mağrib arası kadar uzundur. Her safın eni de dünya adar geniş olur.»

6. MENKIBE: Mesabih adlı kitapta hesab, kısas ve mizan bahislerinde sahih hadis olarak rivâyet edilmiştir: Resulullah (S.A.V.) buyuru ki:

— «Cenâb-ı Hak kıyamet gününde Nuh Peygamber'e: «Buyruklarımı ümmetine söyledin mi?» diye sorar. Nuh Aleyhisselâm:

— Evet Allahım, tebliğ ettim, diye cevap verir. Sonra döner kavmine:

— Nuh size emirlerimi tebliğ etti mi? diye sual buyurur. Kavmi yalanlayıp: «Bizi korkutucu ve emir tebliğ edici kimse gelmedi,» derler. Sonra Nuh Aleyhisselâm'a: «Şahidin var mı?» diye sorar. Nuh Aleyhisselâm:

— Benim şahidim Muhammed Mustafanın ümmetidir, diye cevap verir. O zaman siz gelir, Nuh Aleyhisselâmın ümmetine tebliğat yaptığına şehadet edersiniz,» buyurdu. Ve şu âyet-i celileyi okudu:

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا
شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

«Bunun gibi, sizi adaletli ümmet kıldık ki, insanlara şâhid olasınız ve Resulünüz de size şâhid olsun» (Bakara: 143))

İmamı-ı Beğevî, Meâlimüttenzil'de yukarıdaki âyetin tefsirinde bir takım fikirler ileri sürüyor:

— Kıble Mescid-i Aksadan Beytullah'a çevrildiği zaman, Yahudiler Muâz bin Cebel'e (Allah ondan razı olsun) dediler ki:

— Muhammed bizim kıblemizi çekemediği için değiştirdi. Bizim Kıblemiz bütün Peygamberlerin kıblesi olduğunu bilmez miydi? İnsanlar arasında bizim âdil bir ümmet olduğumuzu da hatırlayamadı mı? Yoksa bildiği halde böyle mi yaptı? dediler.

Bunlara cevap olarak Muâz:

— Hak ve adalet üzere olanlar bizleriz, dedi. Bunun üzerine Hazret-i Allah yukarıdaki âyet-i kerimeyi inzal buyurdu. Ve Yahudilerin iddialarını red ile, Ümmet-i Muhammedin hak üzere bir ümmet olduklarını bizzat kendisi Hazret-i Allah ilân buyurdu. Muâz İbni Cebeli de haklı çıkardı. **«İbrahim Aleyhisselâm ve zürriyetini çıkarıp seçtiğimiz gibi, sizi de seçilmiş bir ümmet kıldık»** buyuruldu. **Bizim üstün ümmet oluşumuzu bütün kitaplar tasdik etmektedir.**

Ebû Saîdil-Hudrî (r.a.) rivâyet etmiştir:

«Bir gün ikindi namazından sonra Hazret-i Muhammed aramızda idi. Kıyamete kadar vuku bulacak işlerin hepsini haber verdi. Sonra hurma bahçelerinin içindeki bir duvarın yanına yaklaşıp oturdu ve buyurdu ki:

— Dikkatli olunuz, uyanınız! Dünyanın ömrünün geçen zamana nisbetle kalanı, bugünün kalan zamanı kadar bile değildir. Bu ümmet, yetmiş ümmetin hepsinin en iyisi ve en ekremi olarak tamamlar.

Ondan sonra yukarıda buyurulan âyete ilâve olunan« Böylece **insanlara şâhid olacaksınız»**, âyetini okudu.

Görülüyor ki, Hazret-i Allah kıyamet gününde bütün insanları bir araya toplayacağı vakit kâfirlere: **«Sizi korkutucu ve hakkı söyleyici peygamberim gelmedi mi?»** buyurur. Kâfirler:

— Bize böyle bir kimse gelmedi. Biz, ne korkutucu ve ne de müjdeleyici bir kimseyi görmedik, derler.

Hazret-i Allah Peygambere sorunca, Peygamberler:

— Ey bizim Râbbimiz! Biz vahyi onlara tebliğ ettik, bunlar inkar ediyorlar, derler.

Allah, peygamberlerden şahid ister. O zaman ümmeti Muhammed şâhid olarak getirilir. Ümmeti Muhammed şöyle der:

— Evet, Ya Rabbi, peygamberler ümmetlerine senin emirlerini tebliğ ettiler. Biz şahidiz, Allahım, derler.

Önceki ümmetler bunların şahidliğine itiraz ederek şöyle söylerler:

— Bunlar bizden sonra geldiler, bizim hakkımızda nasıl şahidlik yaparlar? dediler. Âhır zaman nebisinin ümmeti der ki:

— Ey bizim Râbbimiz! Resulullahı bize gönderdin, Resulünle kitap gönderdin. O kitapta bize bütün peygamberlerin ümmetlerine emirlerini tebliğ ettiklerini bildirdik. Muhakkak ki, kitabında bildirdiğin haberlerin hepsi doğrudur, derler.

Sonra Hazret-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) huzura çağırılır, Ümmetinin durumu sorulur. Ümmetinin temiz ve doğru olduklarına şehadet eder.

7. MENKIBE: Ravdatül-Ülemâ adlı kitabın yirmi birinci babında Ebû Müsel-Eş'arîden (r.a.) nakledilen bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

— Resulullah (s.a.v.) in huzurunda mescidde bulunuyorduk. Fahr-i Âlem Efendimizi vahyin ağırlığı kapladı. Vahi gelince, mübareğin bütün âzaları ayrılır derecede dalgınlığa kapılırdı. Mübarek başı bir müddet aşağıya sarktı. Gelen vahiden bize haber vermesi için mübarek başını yukarıya kaldırdı. Fakat yine vahi ağırlığı gelip başını önüne eğdi. Üç defa mübarek başını vahyin ağırlığı sebebiyle önüne eğdi. Biz de onunla beraber secde ettik. Secde epeyce uzadı. Mübarek başını secdeden kaldırınca biz de kaldırdık.

— Ey Allahın Resulü! Size gelen bu dört vahy'dan bize bir malumat verir misiniz? dedik. Cevaben buyurdular ki:

— **İlk defa Cebrâil geldi, Allahın selâmını iletti: «Ey Hâbibim! Ümmetinin üçte birinin hesap ve azab görmeden cennete girmesini mi istersin, yoksa ümmetinin bütün günahkârlarına şefaat etmeni mi arzularsın?» buyurduğunu haber verdi. Cebrâil aleyhisselânın verdiği malumat gereğince, hepsine şefaat etmemi istedim. Cebrâil yanımdan ayrılınca size durumu bildirecektim. Tekrar geri döndü. Allah'ın selâmını getirerek:**

— **«Ey Resulüm! Ümmetinin içinden yarısının hesâbsız ve azâbsız cennete girmelerini mi arzularsın? Yoksa ümmetinin hep günahkârlarına şefaatçi olmanı mı istersin?» buyurduğunu haber verdi. Ben şefaat etmeği arzuladım. Size durumu bildirmek istedim. Yine geri döndü. Cenâb-ı Hakkın selâmını getirdi:**

— **«Ey Resulüm! Ümmetinin üçte ikisi azab ve cezâ görmeden affedildi.» Önce benden hangi kısmını isteyeceğimi evvelki gibi sordu. Ben yine şefaat etmeyi istemiştim. Bu sefer şu âyetleri okudu:**

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ●

«Muhakkak Rabbin sana verecek ve sen hoşnud olacaksın.» (Dühâ: 5, Tâhâ: 130).

8. **MENKIBE:** Ravdadül-Ülemâ adlı kitabın aynı bahsinde İbn-i Abbas şu âyet-i kerimenin tefsirinde şöyle diyor:

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ●

«O küfredenler zaman zaman nedâmetle temennî edecekler. Keşki vaktiyle müslüman olmuş olsaydık, diyecekler. Bu temenni, ölüm anında, yahut, sırat köprüsü üzerinde veyahut mahşerin o dehşetli zamanında olacaktır.»

Rivayetlere göre, sırat üzerinde bu ümmetten bir bölük habsolunur. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem, bütün nebîlerden en evvel cennete girer. Ümmeti de, diğer ümmetlerden evvel cennete girecektir. esulullah cennete dahil olduktan sonra Cenab-ı Mevlâ, bu ümmetten sıratta geri kalan taifenin cehenneme gönderilmesi için Malike teslim edilmesini emir buyurur. Malik, bütün cehennemdeki zebanîlerin başıdır. Malik, bunları görünce:

— Sizler kim oluyorsunuz? Hangi ümmettensiniz? Cehenneme girceklerin son bulduğunu işitmiştim. Bana bütün gelenler zincirlerle bağlı, yüzleri simsiyah, gözleri bozulmuş olduğu halde yerlerde sürünerek gelirler. Sizin hiç olmazsa, el ve ayaklarınız bağlı değil, yüzleriniz kara ve gözleriniz morarmış değil. Ayaklarınızla yürüyerek gelmişsiniz. Sizler kimsiniz?

Onlar Malik'e der ki:

— Ey Mâlik, hiç halimizi sorma. Bizim kabahatlarımız çok, kimler olduğumuzu dahi söylemeğe dilimiz varmıyor. Sıkılıyoruz. Dünyada iken biz Kur'an-ı Kerim okur, ramazan orucumuzu tutar, hacca ve cihada gider, cünüb olunca gusleder ve beş vakit namazımızı vaktinde kılıp, zekâtlarımızı verip, yetimlere ikram edenlerden idik. Fakat bu halimiz bize fayda vermedi.

Mâlik:

— Okuduğunuz Kur'an sizi fenalıklardan alıkoymadı mı? diye sorar. Bunlar:

— Ey Mâlik şimdi o günleri bize hatırlatma. Biz daha şimdi Allahın sitemleriyle karşı karşıya kalmıştık, derler.

Bunların bu konuşmaları sırasında Arş'ı Alâdan bir ses gelir:

— Ey Mâlik! Bunları cehennemin en üst tabakasına götür. Cehennemin kenarında durmasınlar, der. Mâlik:

— Yâ Cehennemlik taifesi! Bu sözleri duydunuz mu? der. Onlar:

— Evet duyduk, ne olur bize biraz mühlet versen de nefislerimiz için ağlasak sızlasak nasıl olur? derler. Mâlik:

— Size izin vermeğe müsaade yoktur, der.

Arş'ı ala lisana gelip der ki:

— Ey Mâlik, bırak onları biraz ağlasınlar.

Bunlar ağlamağa başlarlar. Ver derler ki:

— Biz amansız cehennem ateşine sabredebilir miyiz? Dünyada güneşin hararetine dayanamazken, katrandan elbiseler nasıl giyelim? Biz gayet yumuşak elbiseler giyerdik. Uykumuzu tam alırdık. İstirahatımızı temin ederdik. Zakkum yemeğe, hamim içmeğe nasıl tahammül edelim? Biz dünyada güzel yemekler yer ve soğuk sular içerdik.

Bunlar böyle ağlamaktayken, Arş tarafından bir ses gelir:

— Ey Mâlik! onları cehennemin en üstün tabakasına at, denir.

O zaman yanına acıma hissinden mahrum, sert yürekli, çirkin yüzlü zebanî ismindeki melekler bu taifeden her birinin üzerine yapışır. Bunların her biri seslerini yükselterek, bağırmağa ve ağlamağa başlarlar:

—«Ey Muhammed! Ey Ebel - Kâsım! Ey Ebel - Eramil vel - Yetama. Yani ey dul ve yetimlerin babası, yâ Fahrel - Kıyame, yâ Fatihel - Bab! Ey cehennem kapısını ümmetine kapayan, ey ümmetlere şefaat eden! Biz ümmetinin zayıf kullarıyız. Cehennemin hararetine dayanamayız. Şefaatinle bize imdat et. Ey Mâlik! Bizler ümmet-i Muhammeddeniz.»

Mâlik, döner, müezzinler gibi bir sesle Hazret-i Fahr-i âlemi yardıma çağırır. Peygambere bu haber gelince, hemen yerinden kalkar Buraka binerek:

— Beni derhal zayıf ümmetimin yanına götür, buyurur.

Burak hemen ayağını kaldırıp cehennemin kenarına koyar. Hazret-i Muhammed Mustafa Ümmetinin ağlayışını duyar. Arş'ın yanına gidip secdeye kapanır. Hazret-i Allahtan, şefaat etmesine müsaade ister. Cenâb-ı Hak bu niyazını kabul buyurur. Böylece ümmeti cehennem azabından kurtulur. O vakit cehennemde bulunan kâfirler:

«Keşki müslüman olup ümmet-i Muhammedden olsaydık», derler, Çünkü onların zaman zaman nedamet ettikleri Hicr sûresinde de

beyan edildi. Onlar küfre hizmet ettiklerinin çok kötü olduğunu sonradan anlayacaklar, pişman olacaklar, fakat pişmanlıkları fayda vermeyecektir.

9. **MENKIBE:** Ravdat'ül - Ulema'da musibete sabır bahsinde Sâbitül - Benânî (Allah ona rahmet eylesin) bildiriyor:

Osman bin Muaz'ın (r.a.) bir çocuğu vefat etmişti. Bundan dolayı çok fazla üzüldü. Birçok zaman evinden dışarı çıkmadı. Hatta bazı rivayetlere göre, evinde câmî yapıp namazlarını orada kılardı. Peygamberimiz bunu duyunca:

« O zâtı benim yanıma getirin ve onu cennetle müjdeleyin», dedi. Osman bin Muaz'ı Resulullah'ın huzuruna çağırdılar. Resulullah:

— Ey Osman! Cehennemin yedi, cennetin sekiz kapısı vardır. Cennet kapılarının her birine gittiğinde oğlunun, sana şefaat eder halde durduğunu görmeğe râzı olmaz mısın? buyurdular.

Osman bin Muaz:

— Râzı olurum, dedi. Ashab-ı Kiram:

— Ey Allahın Resulü! «Bizim evlâdlarımız da böyle olur mu? dediler. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem):

وَكُلُّ مَنْ صَبَرَ وَاحْتَسَبَ مِنْ أُمَّتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ❁

«Evet olur, kıyamete kadar ümmetimden sabreden ve sâvâb isteyen herkese böyledir», buyurdular.

10. **MENKIBE:** Yine aynı kitabın Cuma'nın fazileti bahsinde bildiriliyor:

Peygamberimizden nakledenler, Resulullahın şöyle buyurduğunu rivayet etmektedirler:

«Bir yer vardır ki, gümüş gibi parlaktır. Bu dünyadan yedi misli büyüktür. O âlem o kadar meleklerle doludur ki, iğne yere atılsa meleklerin üzerine düşer. Her meleğin elinde bir bayrak var. Üzerine (Lâilâhe illallah, Muhammedün Resulullah» yazılıdır. Her cum'a gecesi toplanırlar. Hazret-i Allah'a şöyle niyazda bulunurlar:

يَارَبَّنَا ارْحَمْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ۞

«Ey Râbbimiz! Muhammed ümmetine acı, onlara azâp etme.» Sabah olunca, kıyametten emîn olup, şu duayı yaparlar:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِمَنِ اغْتَسَلَ وَحَضَرَ الْجُمُعَةَ وَاَعْطِهِ سُؤْلَهُ ۞

«Ey Râbbimiz, gusl edenler, Cum'aya hazırlananları af et, istediklerini ver.»

Ayrıca bunlar dua ettiklerinde ağlayarak seslerini yükseltirler. Hazret-i Allah bu meleklere:

— Arzunuz nedir? diye buyurur.

— Muhammed ümmetinin affını istiyoruz, derler. Yüce Mevlâ:

— Ben onları azameti şanımla affettim, buyurur.

11. MENKIBE: Ravzatül-Ulemâ adlı kitabın altmış dördüncü, kadir gecesinin fazileti bahsinde bildiriliyor:

Cenâb-ı Hak bu ümmete Ramazan-ı şerifte, hiç bir kimseye vermediği beş şeyi ihsan buyurdu:

1 — Ramazanın ilk gecesi Hazret-i Allah Muhammed ümmetine rahmet nazariyle bakar ve bu nazarla baktığı kullarına asla azap etmez.

2 — Cenâb-ı Hak bütün meleklere: «Tesbihinizi bırakıp, Muhammed ümmeti için istiğfarda bulunun», diye ferman buyurur.

3 — Cennet meleklerinin öncüsü olan (Rıdvan)a «Ey Rıdvan! Cenneti aç, içini süsle ve kapılarını aç, şayet Resulümün ümmetinden ölen olursa, cesedi gelinceye kadar ruhu cennete girsin», diye ferman buyurur.

4 — Hazret-i Allah Kadir Gecesi gibi kutsal bir geceyi bu ümmete bahşetmiştir. Çünkü o gecede yapılan dualar ve istiğfarlar müstecaptır. O gecede hesapsız günahkâr kullar âzâd olunur.

5 — Cenâb-ı Hak cehennemin Malikine: «Cehennemin kapılarını kapa, günahkâr birisi ölürse, bu ayda âzâb olunmasın», diye ferman buyurur.

12. MENKIBE: Mesabih'de İsa Aleyhisselâm'ın gökyüzünden yeryüzüne inmesi hususunda sağlam hadis olarak şöyle buyuruluyor:

«Meryemin oğlu İsa aleyhisselâm gök yüzünden iner. Mü'minlerin reisi: «Buyurun, imam olun» der. Meryemin oğlu İsa:

— «Hayır, sizler birbirinizin emîri olursunuz», der. Bu ümmetin emirlerinin kendilerinden olması, Hazret-i Allah'ın bir lûtf-u keremi olduğu hadisi şerifle bildirilmiştir.

13. MENKIBE: Yine Mesabih adlı kitapta (HAŞR) bahsinde sahih hadis olarak Ebü Sa'idilhüdrî (r.a.) rivayetiyle Resulullah (S.A.V.) Efendimiz şöyle buyuruyor:

«Hazret-i Allah Âdem aleyhisselâm'a:

— Ey Âdem, buyurur. Âdem aleyhisselâm:

— Buyur Allahım, hayır senin elindedir, diye cevap verir. Allahü Teâlâ:

— İnsanlardan azâb olunanlar varsa onları cehennemden çıkar, buyurur.

Âdem aleyhisselâm:

— Yârab! Cehenneme girenler ne kadardır? diye sorar. Hz. Allah:

— Binde dokuz yüz doksan dokuzdur, buyurur.

O zaman çocuk yaşlı olur, hamile olan kadının çocuğu meydana gelir. İnsanlar sarhoş olur. Çünkü o günün dehşeti büyüktür.

Ashab-ı Kiram:

— Ey Allahın Resülü! O müthiş günde bizi tanır mısınız? diye sual ettiler.

Resulullah:

— Evet, tanırım. Sizin abdest âzalarınız parlayacak, bu parlayış ancak size mahsus olacaktır, buyurdu.

14. MENKIBE: Mesabih adlı kitabın aynı bahsinin sağlam hadislerinden, Hz. Enes (r.a.) rivayet buyurdu: Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

«Mahşer günü insanlar arasatta toplanır. Bir kısmı diğerinin üzerine dalga vurur. Bunlar bu halde iken karışırlar. Halkın hepsi bir arada Hz. Âdem'e gelirler.

— Yâ Âdem, Halikten bizim için ne olur şefaat dile, diye niyazda bulunurlar. Hz. Âdem:

— Şefaat yapmağa mezun değilim. Siz Hz. İbrahim'e gidiniz. Çünkü o, Allahın dostudur.

Onların hepsi İbrahim'e giderler. O da:

— Ben şefaat edecek durumda değilim. Siz Musa aleyhisselâm'a gidiniz. Zira o kelimullahtır. Yani Allah ile bin bir kelâm konuşmuştur, der.

Bunlar Hz. Musaya müracaat ederler. O da:

— Ben asla şefaat edecek durumda değilim. Muhammed Mustafa'ya gidiniz, der. O zaman bütün mahşer halkı bana gelirler.

— Ben şefaat ederim, diye kendilerine cevap veririm. Kendilerine şefaat etmek için Hâlikimden izin isterim. Mevlâ bana izin verir. Bunun üzerine Rabbimin bana öğreteceği hamdü senalarla ona hamdü sena ederim. Şu anda o hamdler kafamda hazır değildir. Sonra yere düşer secde ederim. Cenâb-ı Hak bana:

— Ey Hâbibim! Şefaat et, şefaatın kabul olunur, buyurur. Ben:

— Ey Rabbim! Ümmetime ihsan et, onlara ikramda bulun, diye niyazda bulunurum. Yüzümün nuru cehennemin nârını söndürecek. Ondan sonra:

— Yâ Muhammed! Var, arpa ağırlığı kadar kalbinde iman olanları cehennemden çıkar, buyurulur. Ben de gider kimin kalbinde arpa ağırlığı kadar îmanı varsa cehennemden çıkarırım. Ondan sonra döner, yine Allah'a hamdü sena ederim. Tekrar bana:

— Ey Habibim! Söyle işitilir, iste verilir. Şefaat et, kabul olunur, diye ferman buyurulur. Ben:

— Ey Râbbim! ümmetime rahmet et, ihsan et ve keremde bulun, derim.

— Kalbinde zerre kadar veya hardal tanesi kadar imanı olanları cehennemden çıkar, diye buyurulur. Kalbinde zerre kadar imanı olanları çıkarırım. Oradan gider secdeye kapanırım. Mevlaya niyazda bulunurum. O vakit:

— Git kalbinde hardal tanesinden de çok az imanı olanları da ateşten çıkar, buyurulur. Gider, böyle hardal tanesinden az kalbinde imanı olanları cehennemden çıkarırım. Dördüncü defada Rabbimden

«Lâ ilâhe illallah diyenlere de, şefaat etmemi» niyaz eylerim. Hazret-i Allah:

— Onları ateşten kurtarmak sana mahsus değildir. Izzetim ve celâlim Hakkı için onları muhakak cehennemden çıkarırım, buyurur.»

Bu hadis-i şerifin şerhinde buyurulur ki: Yalnız iman kâfi gelmeyip, iman iktizasına göre amelin de bulunması gerekmektedir. Çünkü mücerret inanmak insanı kurtarmaz. İnanmakla beraber amel etmek lâzımdır. Yani yalnız imanı olup ameli olmayanlara şefaat etmeğe müsaade edilmez. O halde o kimsenin işi Allahın rahmet ve mağfiretine kalmıştır.

Zerre en küçüçük bir molekül demektir. Yani, ufacık, güneş ışığında görünen zerrecik demektir. Yalnız kelime-i tevhit getirip de, amel etmeyenler, belki Allahın rahmetine kavuşurlar, fakat şefaat-ı Muhammediye'ye nail olamazlar. Onun için bu gibiler şefaata çok muhtaçdırlar. Çünkü Peygamberimize: «Onları cehennemden çıkarmak senin üzerine değildir.» buyuruldu.

Bu hususta iki çeşit mana verilmek mümkündür. Bunların birincisi:

«Ey Hâbibim! Lâ ilâhe illâllah, diyenler için şefaat etmeğe mezun değilsin. Çünkü onların kuru bir inanışları var. Amelleri yoktur,» demektir.

İkincisi: «Hiç bir hayırlı ameli olmayan kimse şefaat olunamayacaktır. Onun işi Allah'ın lutfu keremine kalmıştır», demektir.

15. MENKIBE: Mesâbih adlı kitapta Resulullah Efendimizin fazileti bahsinde şöyle buyuruluyor:

«Hz. Allah yeryüzünü benim için cem etti. Şarkı, Garbı avucumdaki aynada imiş gibi hep gördüm. Bu gördüğüm yerlere ümmetim dağılacaktır. Bana kırmızı ve beyaz olarak iki hazine verildi.»

Türpüştî der ki: «Bunlardan gaye, altun ve gümüştür. Zira Kisrâ Meliki'nin parasının çoğu altun, Kayser'in ise gümüştür.»

Resulullah devamla buyurdular:

— Halikimden bütün ümmetimi umumî kıtlık ile helâk etmemesini, ırzlarına dokunmamaları için nefislerinden başka bir düşmanı musallat etmemesini isterim. Allah bana: «Ümmetini umumî kıtlık ile öldürmeyeceğim. Nefislerinden başka hiç bir düşmanı onlara musallat kılmayacağım. Irzlarına dokunmasınlar diye,» söz verdi. Ancak ümmetimin kendi aralarında yapacakları harplerde söz vermedi.

Tıybi Hazretleri yaptığı geniş açıklamasında der ki: «Bu ümmetin ayıpları ve günahları yine bu ümmetle temizlenir. Bir takımı diğerlerini temizler. Zira bu ümmet diğerlerinin yardımcısıdır. İnsanlar birbirinin yardımcılarıdır. Bir insanın diğer insana eziyet vermesi, ona yardım yapması demektir. Eğer eziyet olunan müslüman buna karşılık sabrederse, büyük mükâfaat kazanacaktır. Meselâ bir müslümanın eziyet görmesi büyük bir musibettir. Ona katlanmak ne büyük bir başarıdır .Onun için musibete katlanan insan en üstün dereceyi kazanmış demektir. Nitekim Resulullah, ümmetinin arasında vuku bulan anlaşmazlıklardan onları alakoymaktan men olundu.»

16. MENKIBE: Yukarıda beyan buyurulan hadis-i şerif'e ek olarak S'ad İbni Vekkas'dan rivayet olunan bir hadis-i şerife göre Resulullah (S.A.V.) şöyle buyurdu:

«Hâlikimden üç şey istedim, ikisini bağışladı, birisinden men buyurdu. Ümmetimin hepsini helâk etmeyip suda boğmamasını istedim, verdi. Bir de ümmetimin arasında harp vermemesini istedim. Ondan beni men etti.»

Bu hadis-i şerifteki boğulmada, tüm ümmetin boğulması murattır. Firavnın ve Nuhun kavminin helâk olduğu gibi. Böylece umumi bir belâyı Cenâb-ı Hak Muhammed ümmetine vermemiş ve vermeyeceğini de vâd etmiştir.

17. MENKIBE: Yine Mesâbih adlı kitapta, sağlam bir hadis-i şerife dayanılarak nakledilir ki: Hazret-i Fahr-i âlem bir uzun namaz kıldı. Sahabe:

— Ey Allahın Resulü! Böyle bir uzun namaz daha kılmadın, bunun hikmeti ne idi? dediler. Resulullah:

— Bu namaz heybet ve rağbet namazı idi, buyurdu.

Yani bu namaz Allahtan korkmak ve ondan ummak için kılınmıştı. Tazarru ve niyaz için kılınan bir namaz idi. Resulullah bu namaz ile ümmetine şunu öğretmek istemişti:

Bir insanın başına belâ ve musibet geldiği vakit onu namaz ve niyazla karşılamalı, bağırıp çağırıp şikâyet etmemelidir. O zaman Hazret-i Allah o musîbeti kulun üzerinden kaldırır. Resulullah:

«Hâlikimden üç şey istedim. İkisini bahşetti. Birini vermedi. Ümmetime umumî kıtlık, umumî boğulma faciası vermemesini istedim. Kabul buyurdu. Ümmetimin birbirlerine zarar vermemesini ve öldürmemelerini diledim. Bunu benden men etti,» buyurdu.

18. MENKIBE: Ebu Malik Eş'ariden (Allah ondan râzı olsun) bir hadîs-i şerifte:

«Cenâb-ı Hak size ihsan buyurarak, üç zarardan korudu. Peygamberinizin size beddua ederek helâk olmanızdan, batıl ehlinin hak ehli üzerine galip gelmesinden ve dalâlet üzerine birleşmekten korudu,» buyuruldu.

Bu ifadeden anlaşılıyor ki, dünya baki kaldığı müddetçe hakikat ehli yer yüzünde baki kalacak ve silinmeyecektir. Hazret-i Allah Habibine: «Bu dinin kıyamete kadar bakî kalacağını, kimsenin bunu kaldıramayacağını», bildirmiştir.

19. MENKIBE: Yine Avf bin Malikten rivayet olunan hasen bir hadis-i şerifte Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyuruyor ki:

«Hazret-i Allah bu ümmet üzerine biri kendilerinden, diğeri düşmanlarından olmak suretiyle iki kılıç toplamaz.»

Yani biri olursa, diğeri olmaz ve bu vesile ile onları korumak suretiyle Allahın yardımı kendilerine isabet eder, buyurulmuştur.

Bu ifadeden şu mana anlaşılmaktadır: Müslümanlar, hem müslümanlarla hem de kâfirlerle aynı zamanda harp etmezler. Yâ müslümanlar kendi aralarında harp ederler, yahut da kâfirlerle harbederler, demektir.

20. MENKIBE: Amr bin Kays'ın (Allah ondan râzı olsun) Resulullahtan rivayet ettiği bir hadîs-i şerifte şöyle buyuruluyor:

«Biz bu âleme gelmekte son, fakat kıyamet gününde öndeyiz. Ifadelerimle gururlanmıyorum. Hz. İbrahim Allahın dostu, Mûsa kelîmi, ben de habîbiyim. Hamd livası benimledir. Allah ümmetimi üç şeyden koruduğunu bana bildirdi. Umumî kıtlıktan, düşman tarafından tamamen yok olmasından, yanlış bir şey üzerine birleşmelerinden Rabbim ümmetimi men etti.»

21. MENKIBE: Mesabih adlı kitapta, Kâbül-Ahbar(Allah ondan râzı olsun) Tevrattan bildiriyor:

«Hz. Muhammed, Allah'ın Resulü ve seçilmiş kuludur. Fazz ve Galîz değildir.»

Hadis ravisinin açıklamasına göre, ifadede ve kalbî düşüncelerinde galîz değil, merhametli ve yumuşak kalblidir, demek istemiştir. Kötülüğü iyilikle önler. Herkese acır. Kendisine düşmanlık edenlere dua etmiştir. Doğum yeri Mekke, hicret yeri Medine-i Münevvere'dir. Mülkü, Şam'dır.

Mülkten maksat, din ile nübüvvet varlığıdır. Onun dini bütün ülkelere yayılır, ancak Şam halkı hepsinden önce imana sarılmışlardır. Muhammed ümmeti gizli ve âşikare Allah'a hamdü sena ederler. Yüksek yerlerde tekbir getirirler, nankörlük etmezler. Rablerini tanırlar.

Bu ümmetin bir özelliği de, namaz vakitlerini çok sıkı tâkip ederler. Camilere devam ederler. Cemaatla namazı bir ödev bilirler. Namazlarını vaktinde kılarlar. Üzerlerini kapatırlar, abdestlerini kemaliyle alırlar. Gusul abdestine çok dikkat ederler. Müezzinler yüksek yerde ezan okurlar. Muharebedeki saflariyle namazdaki safları bir olur. Hazerde namazda saflanırlar, seferde düşman karşısında saf saf olurlar.

Namazdaki saf, şeytan ile ve nefis düşmanları karşısında tutulan manevî saf, düşmanla muharebede, Allahı ve peygamberi tanımayanlarla muharebedeki saf da aynı havayı ve manayı teşkil eylemektedir. Namazdaki saf, harbdeki saf gibidir, o tekbirler, okunan Kur'anlar, rüku ve secdeler, muharebedeki kumandanın verdiği çeşitli emirlerin muhtevasına tamamen benzemektedir.

22. MENKIBE:

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۞
إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ۞

«And olsun, Zikir'den sonra Zebur'da da, yazmışızdır ki, arza ancak salih kullarım mirasçı olur. Şüphe yok ki bu (Kur'ân) da âbidler zümresi için ulaşma vardır.» (Enbiyâ: 105 - 106).

İmâmı Beğevî (Allah ona rahmet buyursun) bu âyet-i kerimenin tefsirinde der ki: «Said bin Cübeyr (r.a.) ve Mücahid (r.a.) «Zikir, Tevrat'tan sonra gökten indirilen kitaplardır. Zikr'in: Levh-i mahfuz manasına da geldiği rivayet edilmiştir. Zebur, Tevrattır. Sonra da önce manasınadır» ,demişlerdir.

Arzdan murat, cennetin arzı veya mukaddes bir arzdır. İmam-ı Mücahit: «Salih kulların yeryüzüne varis olacakları ifadesinden, bu

ümmetin kasdolunduğunu ifade eylemektedir. Nitekim Zümer sûresininde bu hususta işaret vardır:

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ

«Dediler: Bize vâdinde sadık olan, bizi cennette neresini istersek konmak üzere bu yere mirascı yapan Allah'a hamdolsun.» (Zümer: 74)

İbni Abbâs, Vâris olma hususunu şöyle açıklamıştır: «Müslümanlar kâfirlerin yerlerine varis olacaklardır. Hem dünyada harb yolu ile hem de cennette iman yolu ile» demiştir. Bu vesile ile hem dinin ve hem de müslümanlığın şerefi ortaya çıkmış oldu.

Âyet-i Kerime tamamen bu ümmet-i Muhammed'i medhü sena buyurmakta ve onları âbid ve zahid ismiyle vasıflandırmaktadır. Belâğdan maksad, Kur'anı Kerîmdir.

23. MENKIBE: Farsca bölümden tercüme edilmiştir:

Süleyman aleyhisselâm bir ara deniz kenarında bulunuyordu. Bir karıncanın ağzında yeşil bir yaprak tutarak geldiğini gördü. Karınca sahile yaklaşınca, sudan bir kurbağa çıkıp karıncadan yaprağı alır ve gerisin geri denize girer. Karınca da geriye gider. Sultan Süleyman bunun hikmetini karıncadan sorar. Karınca:

— Hazret-i Allah bu denizin içinde bir taş halketti. Taşın içine bir böcek yarattı. Beni onun rızkına sebep kıldı. Ben her gün ona yetecek kadar azık alır, denize kadar götürürüm, denizden kurbağa gelir alır gider, böceğe rızkını verir. O gördüğün kurbağa hakikatte kurbağa değil, kurbağa şeklinde bir melektir. O böcek için Allah Meleği vazifelendirmiş, bana da ilham buyurmuştur. Melek rızkı alır böceğe getirir, böcek fasih bir lisanla: «Ey denizin ortasında çeşitli vasıfları ile bana rızık gönderen Râbbim, seni noksan sıfatlardan tenzih, kemal sıfatlarla mevsuf kılarım. Ümmet-i Muhammedi rahmet-i ilâhîyenden ümitsiz eyleme Allahım», diye dua eder.

24. MENKIBE: Mesâbihde, Allahın kelâmına ve Resulullahın sünnetine sımsıkı sarılma bahsinde Bilâl bin Hâris Müzeninin (r.a.) beyan buyurduğu bir hadisi şerife göre:

مَنْ أَحْيَا سُنَّةً مِنْ سُنَّتِي قَدْ أُمِيتَتْ بَعْدِي
فَإِنَّ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ أُجُورِ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ
غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنِ ابْتَدَعَ
بِدْعَةً ضَلَالَةً لَا يَرْضَاهَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ كَانَ
عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ عَمِلَ
بِهَا لَا يَنْقُصُ ذٰلِكَ ●

«Benden sonra unutulmuş bir sünnetimi meydana çıkaran kimseye, bunu işleyenlerin sevabı kadar kazanç verilir. Bunların sevabında Allah ve Resulü razı olmaz. Bu bid'atı işleyenlerin günahları kadar bid'atı çıkaranın üzerine yükletilir. Bid'at işleyenlerin günahlarında hiç bir azalma olmaz.»

25. **MENKIBE:** Yine Mesabih adlı kitabın aynı konu ile ilgili babda Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet olunan hadis-i şerifte ise:

— **«Siz öyle bir zamandasınız ki, emrolunan şeylerin onda birini yapmazsanız helâk olursunuz. Öyle bir zaman gelecektir ki, emrolunan şeyin onda birini yapan kurtulur,»** buyurulmuştur.

Türpüştü'nün bu hadis-i şerif hakkında yapmış olduğu uzun açıklamada beyan buyuruluyor ki: «Hadis-i şerifte geçen **emir olunanlar,** emrolunanların tümü değildir. Çünkü dinin aslında öyle emirler vardır ki, kimse onu özürsüz bırakamaz. Bu hadis-i şerif, emr-i bilmaruf nehy-i anil-münker içindir.» Bu hadisten şu mana da kasdedilmektedir:

— Sizler, öyle bir zamanda yaşıyorsunuz ki, emr-i maruf ve nehy-i münkerden emir olunanların onda birini terk ederseniz helâk olursunuz. Çünkü din kuvvetlenmiş, hak meydana çıkmıştır. Dinin koruyucuları ve yardımcıları çoktur. Bu durum karşısında sizden biri-

nizin gevşemesi özür kabul olmaz. O kadar ki zamanın bozulduğu, fitne ve fesadın yayıldığı bir devredir. Fitne ve fücurun etrafa saçıldığı bir devre içindeyiz.

26. MENKIBE: Gene Mesabih adlı eserde ilim bahsinde sağlam ve hasen hadislerde, Ebû Hüreyre (Allah ondan razı olsun) Resulullah'tan bahsediyor:

إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهٰذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ
مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا ۞

«Hazret-i Allah bu ümmet için her asır başında, bu dini canlandırmak için müceddid meydana çıkarır.»

Faraza, yeryüzünde ilim erbabı azalsa ve bid'atler çoğalsa dahi, Cenab-ı Hak kudretiyle bir müceddid meydana çıkarır, ortalığı tam mânasıyle bir ilmü irfan sahasına ulaştırır. Çünkü kıyamete kadar din bâkidir. İlim sahipleri yeryüzünde yaşıyacak, vazife yapacaklardır. Sünnet, bid'atten ayrılır, hak hakikat ortaya çıkmış olur. Bu ise, Hazret-i Allah'ın bu ümmete olan lutfu keremidir. Ümmet-i Muhammed'e Rabbimizin atâsı çoktur.

27. MENKIBE: Yine Mesabih adlı kitabın taharet bahsinde Ebû Hüreyre (r.a.) dan rivayet olunan bir hadis-i şerifte Resulullah şöyle buyuruyor:

إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ
أَثَارِ الْوُضُوءِ فَمَنِ اسْتَطَاعَ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ

«Ümmetim kıyamet günü abdest sayesinde yüzleri, kol ve bacakları beyaz olarak çağırılır. Beyazlığını çoğaltmayı kim isterse yapsın.»

Hadis-i şerifte, gar: yüz aklığı. Muhaccel: İki veya üç ve dört ayağı bileğinden yukarı dizleri geçmeyecek şekilde beyaz olan ata isim verilmiştir.

Mesabih adlı kitabı genişleten buyuruyor ki: Çağrılırlar demek,

isimlendirilirler demektir. «Benim ümmetim Gar ve Muhaccel olarak kıyamet yerine veya cennete çağırılırlar,» demek oluyor.

Müslim adlı kitabı açıklayan der ki: Bir kısım bilginler, bu hadis-i şerif ile abdestin bu Ümmet-i Muhammed'e has kılındığını, başka ümmete bu hususiyet verilmediğini söylerler. Başka bir gurup bilginler de, abdest azalarının parlaması yalnız bu ümmete mahsustur, dediler. Yoksa geçen ümetlerde de abdest denen bir fariza vardı, ancak onların abdest azaları parlamıyor, demişler. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz abdest aldıktan sonra:

«Bu benim ve benden evvel gelen peygamberlerin abdestidir,» buyurmuştur

Bu hususta buyrulan hadisin zayıf olduğu rivayet edilmektedir. Sağlam olsa dahi, abdestin yalnız peygamberlere mahsus olması, ümmetlerinin abdest almadıkları ihtimali vardır, şeklinde cevap verildi.

Yine Ebû Hüreyre Hazretleri buyuruyor: «Mü'minde abdest suyunun yetiştiği yere, niyle de erişir.»

Süs mânasına olan (hiyle) burada nur, beyazlık mânasına gelir.

28. MENKIBE: Gene Mesabih adlı kitabın oruç bölümünde sahih hadislerde bildiriliyor:

فَصْلُ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ
أَكْلَةُ السَّحَرِ

«Bizim orucumuzla ehl-i kitabın oruçları arasındaki fark, sahurda kalkıp yemektir.»

Çünkü Benî İsrail'in tuttukları oruçta sahur denen bir şey yoktu. Onlar için akşam uyuyuncaya kadar yemek ve cimâ vardı. Ondan sonra yoktu. İslâmiyetin ilk sıralarında da durum böyle idi.

Bu âyet-i kerimenin nazil olmasına Hazret-i Ömer'in sebep olduğu kendi menakıbında zikredilmişti. Fecrin ağarmasına kadar yemek içmek ve cinsî münasebet yapabileceği hakkında ahkâm indi.

29. MENKIBE: Mesabih adlı eserin Kur'an-ı Kerim'in faziletî bahsinde sağlam hadis olarak Fahr-i âlem Efendimiz buyurdu:

«Cenab-ı Hak yerleri ve gökleri halk etmeden bin sene evvel Tâ-

hâ ve Yâsin Sûrelerini meleklere okudu. Yani mânalarını ilham etti. Melekler, Kur'an-ı Kerim'i duyunca, bu Kur'an-ı Azimüşşan'ın indirildiği ümmete müjdeler olsun veya Tûba Ağacı onlar için olsun. Bu Kur'an-ı Hakim'i yüklenen gönüllere ve okuyan dillere de müjdeler olsun, dediler.»

30. MENKIBE: Yine Mesabih adlı kitapta aynı bölümde Ubey bin Kâb (Allah ondan razı olsun) Resulullahtan rivayet ettiği hadiste şöyle buyuruluyor:

«Ben ümmî bir ümmet üzerine gönderildim.»

Okuma yazma bilmeyen veya çok az bilen bir ümmete Peygamber gönderildim, demek istenmiştir. Devamla ümmî olarak gönderildiğim ümmetin bir kısmı erkek, bir kısmı kadın, bir kısmı da çocuktur, buyurdu. Başka bir hadîs-i şerifte de şöyle buyurdu:

«Evvel gelen kitaplar bir harf yani bir kelime idi. Tek şeyi bildiriyordu. Kur'an-ı Kerim ise, yedi harf üzerine inzal olundu. Yedi şey bildirmektedir. Bu yedi şey, emir, nehi, helâl, haram, müteşabih, muhkem ve misallerden ibarettir. Bunlardan helâl olanı helâl, haram olanı haram biliniz, misallerinden hisse alınız, ibretlerinden ibret alınız. Müteşabih olanlara inanınız. Muhkem olana bağlanınız. Bunlara inandık, hepsini Rabbimiz gönderdi, deyiniz.»

31. MENKIBE: Gene Mesabih adlı eserin dua bahsinde sahih olarak Peygamberimiz şöyle buyurdu:

«Her nebinin bir duası kabul olundu. Hep peygamberler dualarında acele ettiler. Bunlar, ümmetlerine zelzele verilmesi, helâk olmaları ve suya boğulmaları gibi dilekte bulundular. Ben ise, ümmetime şefaat edeceğimden duamı sakladım. Şefaatım, şirk etmeyen kişilere Rabbimin emriyle ulaşacaktır.»

Bir kısım âlimler bu hadîs-i şerifi açıklarken, günahkârların ebedî cehennemde kalmayacaklarını, söylediler. Çünkü Resulullah şirkten başka her günahkâr için şefaat talep edeceğini vâd buyurduğuna göre, günahı ne kadar çok olursa olsun, mutlaka şefaata dahil olacağını kabul eylemişlerdir. Bunun üzerine şöyle bir mantık da yürüttüler:

— Günah bir manevî hastalık, şefaat da onun ilâcıdır. Ruh sahibi olan kimseye bu ilâç fayda verecektir, dediler.

Şirk, Allah muhafaza etsin, ruhsuz makamındadır. Şirk o kadar çirkin bir şeydir ki, ruhu bedeninde olan bir kimsenin şirk yapması

çok abestir. O halde ruhsuz olan şirk sahibine, şefaat ilâcı fayda vermez. Bunun için şirkten başka günahkârlara Resulullah'ın şefaatı Allah'ın emriyle nasip olacağı rivayet edilmiştir. Anlaşılıyor ki, günahı olan mü'minler ebedî cehennemde kalmayacaklardır. Bu bizim için ne büyük bir ilâhî lûtuf!

32. **MENKIBE:** Mesabihde teslih, tahmid bahsinde bir sağlam hadîs-i şerifte buyruldu ki:

«Mirac gecesinde Hz. İbrahim'e tesadüf ettim. Bana, "Ümmetine selâm söyle, cennetin toprağının temiz, suyunun tatlı, zemininin düz ve ağaçsız olduğunu, orada dikilen fidanın **"Subhanallah vel-hamdülillah velâ ilâhe illallahu vallahu ekber'** olduğunu haber ver," dedi.»

Bazı gilginler derler ki: Fidan, temiz toprakta yetişir. Tatlı su ile gelişir. Ekinin iyisi, düz ve ağaçsız arazide olur. Bu mübarek kelimeleri söyleyen cennete vâris olur. Cennete ağaç dikmeğe uğraşmak boşa gitmez. Çünkü oradaki ekinin yok olması, çabuk çürümesi yoktur.

33. **MENKIBE:** Yine Mesabih adlı kitabın hesab, kısas ve nizam bahsinde hasen hadîs olarak Ebû Hüreyre Hazretleri Resulullah'tan naklen bildiriyor:

«Allahım bana, ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesab ve azâb görmeden cennete sokacağını, bunun yanında her bin ile yetmiş bin kişi ve Rabbimin avuçları ile üç avuç kadarı da beraber olarak vâdetti.»

Müslim'i şerh eden diyor ki: «Burada beyan edilen üç avuç ümmet-i Muhammed'den cennete gireceklerin çok olacağına işaret içindir. Çünkü bir şeyi çok vermek isteyen bir kimse avucu ile verir. Hazret-i Ömer'in seksen birinci menkıbesinde bu bahis tekrar olarak anlatılmıştır. Yoksa Allah'ın bizim gibi ne avucu ve ne de ölçeği vardır. Bu ümmetten hiç hesab görmeden cennete çok kimselerin girecekl erini açıklamak içindir. Muhammed ümmeti hiç bir ümmete kıyas edilemeyecek derecede ilâhî affa mazhar olacaklardır. Allah'ın ezelî rahmetine kıyasla, hepsi bir avuç buğday durumundadır.

34. **MENKIBE:** Gene Mesabih'de Kur'an-ı Azimüşşan'ın fazileti bahsinde, Ebû Saîd-i Hudri'nin rivayetiyle Resulullah etrafında bir takım kimselerin Kur'an dinlediklerini görünce sordu:

— Ne işliyorsunuz? Onlar:

— Allah'ın kelâmını dinliyoruz, dediler. Bunun üzerine:

— **Allah'a hamdolsun ki, ümmetimden kendileri ile beraber bu**

lunmağa emir olunduğum kimseler kıldı, buyurdu.

Yine Allah Peygamberimiz'e şöyle buyurdu:

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ

«Sabah akşam Rablerine, (sırf) **onun cemalini dileyerek dua edenlerle beraber candan sabru sebât et. Dünya hayatının ziynetini arzu edip de gözlerini onlardan ayırma.»** (Kehf: 28)

Bu âyet-i celile muhacirlerin fakirleri hakkında nazil olmuştur. Kureyşin zenginleri kâfir oldukları için Resulullah'a:

- **Fakirleri yanından ayır, o zaman biz seninle oturalım ve sa**ılman edelim, dediler.

Resulullah da:

— **Zenginler imana gelsinler, diye onların sözünü ashabına da**ışarak **kabul buyurdu. Bunun üzerine ashabının fakirleriyle birlikte** bulunmasını emreden yukardaki âyet nazil oldu.

Haşredek ger, denilirse bu kelâm
Nice haşrola bu olmaya tamam.

Yani kıyamete kadar bu ümmetin özelliğinden bahsedilse, yine bitmez. Çünkü bu ümmetin üstünlüğü çoktur. Kur'anla açıklanmıştır. Allah bu ümmete çok büyük değer vermiştir. Bu ümmetin tutucusu ve alevlendiricisi Hazret-i Muhammmed Mustafa olunca, bu ümmete zeval olmaz. Bu ümmetin sırtı yere gelmez.

.Bizim gibi âciz ve pür taksir bir kimse, böyle âlicenap bir ümmetten ne derece bahsedebilir. Bizim haddimize mi ki, Kur'anla üstünlükleri beyan olunan bir varlığı anlatabilelim. Yüce Mevlâ bu ümmete çok lûtuflar, çok keremler ve nimetler ihsan etmiştir.

Bizim İslâm dinine girmemizi sağlayan, bize feraset verip doğru yolda yürüten, bizi iki cihan serveri Muhammed Mustafa'ya ümmet kılan Hazret-i Allah'a öyle hamdü senalar olsun ki, hesabını Yaratandan başka kimse bilmesin.

Yaratılmışların en şereflisi, Allah'ın Sevgilisi Muhammed Mustafa'nın ümmeti olmak şerefi kadar şeref olabilir mi? Bu şerefi hiçe

sayanların yeri bulunur mu? Muhammedi tanımayan zavallıların acaba halleri ne olacaktır? Bu insanların şaşkınlıkları ne zamana kadar devam edecektir? Bu insanlar en büyük kurtarıcılarını ne zaman tamamiyle tanıyacaklar ve onun mübarek şefaat kucağına gireceklerdir?

Yüce Allahımız, bizi senden ayırma, bizi bize bırakma, nefsimizin esiri kılma. Ruhumuzun ve aklımızın emriyle bizi yönelt, Allahım. Sana âsi olanlardan değil, senin emrini dinleyenlerden et, senin rızanı kazananlardan, nefsini yenenlerden eyle. Hulefa-i Raşidini sevenlerden, onlara kurban olanlardan ve onların yolunda ölenlerden et.

Ehl-i Beyt-i Resulullahı bizlere şefaatçı kıl, cennette onları bize komşu eyle. Bizi Rabbimizin huzuruna alnımız açık bir halde çıkar, Allahım. Senin hoşuna giden, azâbına uğramayan kullardan bizi eyle. Bizi bizden ayırma. Sonsuz mağfiret ve rahmetine eriştirdiğin kullarından eyle. Cennette cemalini gösterdiklerinden bizi ayırma, Allahım... Allahım, bizi ümmet-i Muhammed'den ayırma, bu ümmeti rızana uygun yolda eyle, onların hallerini ıslah eyle, günahlarımızı affet, kötülüklerimizi ört, resullerine vaad ettiklerini bize ihsan et ve kıyamet gününde bizi mahzun eyleme! Muhakkak ki, sen vaadinden dönmezsin...

Dört Büyük Halife'nin Bâzı Ölmez Sözleri

HAZRET-İ EBÛBEKİR'DEN:

- Cezası en sür'atli günahlar: Zulüm ile sıla-i rahmi kesmektir.
- Mazlumun bedduasından korkunuz.
- Ölüme düşkün ol ki, hayat bulasın.
- Dostuna dost ol ve bütün dostlarını hukukta eşit tut.
- Düşmanın bir sırrına agâh olursan ondan istifade edinceye kadar gizli tut.
- Nefsini islâh et ki, halk da sana bağlanmış olsun
- Sabredin ki, her şeyin başı sabırdır.
- Düşmana karşı cesaret göster. Çünkü korkarsan maiyetin de korkak olurlar.
- Doğruluk emanet, yalan hiyanetliktir.
- Ne söylediğini ve ne zamanda söylediğini düşün.
- Güzel yaparsam muavenet, hata edersem mukavemet edin
- Farz eda olunmadıkça nafile kabul olunmaz.
- Allah, dışında gördüğü şeyleri içinde de görür.
- Zulüm, verdiği sözü bozmak, hile denilen üç haslet kimde varsa, zararları yine kendine dokanır.
- Cenab-ı Hakkın rahmetinden vâd buyurduğu şeylere koşun.
- Harama düşmek korkusundan yetmiş bab helâli terk ederdim.
- Çok söz yekdiğerini unutturur. Ne kadar söylesen sözlerin akılda kalanlardan ibarettir.
- Sırrını aşikâre olan işlerle bir tutma. Zira işin bozulur.
- Meşveret ettiğin kişiden bir şey saklama. Zira bir belâ başına gelirse, kendi kendine etmiş olursun.
- Komşunla münakaşa etme, zira misafirler gider, o kalır.

- Ezan duyulan bir yerin ne olduğunu öğrenmedikçe gitmeyiniz.
- Sabırda musibet, hüzün ve telâşta menfaat yoktur.
- Cenab-ı Hakla Peygamber Efendimiz'e itaat eden saadete kavuşur, âsi olan dalâlete kavuşur.

★

HAZRET-İ ÖMER'DEN:

- Kazanç gizlenmez. Elbet bir taraftan çıkar.
- Kalben buğz ettiğiniz kişilerin şerlerinden korkunuz.
- İşsizlik ferahlığından sakınınız. Zira böyle bir rahatlık sarhoşluktan daha kötüdür.
- Bir işe birkaç defa yapışan ve yolu ile çalışıp da faydasını görmeyen artık o işten vazgeçsin.
- Zenginliğe merakı olan kişinin, dünyaya da sevgisi vardır.
- Önemli şiirleri anlatın ki, onlar ahlâkın güzelliğine delâlet eder.
- Az sünnet işlemek çok bid'at işlemekten hayırlıdır.
- Tamahkârlık fakru zarûrettir. Ümitsizlik, zenginlik ve servettir.
- İşini Allah'tan korkanlarla istişare et.
- Allah için halka tevazu edenin Cenab-ı Hak şeref ve şanını yükseltir.
- Kibrü gururla haddini tecavüz edeni Cenab-ı Hak yerden yere çarpar.
- Âmirin en kötüsü, halkı kötü yola sevkedendir.
- Çalışmak zahmet ise, boş durmak da bozukluktur.
- Sakın ha, yere lânet etmeyin.
- Sa'yü gayret sermayenin hayırlısıdı.
- Edeb mirasın hayırlısıdır.
- Günahlarını azalt, şiddet-i mevt sana ehven olur.
- Borcunu azalt ki, hür yaşa.
- Günahlarını azalt, ölümün şiddeti sana kolay olur.
- İnsan için iş çoktur. Fakat tutacağı işden ak yüzle çıkmağı dü-

- Kalbini tamâdan, içini gazaptan, nefsini hevadan saklayan felâh bulur.
- Akıllı olan kişi, halkı mâzur tutar.
- Ahmakla dostluktan çekin, çünkü çok zaman iyilik edeyim derken, fenalık eder.
- Karada, denizde yolunuza delâlet edecek derecede yıldız ilmini öğrenin .
- Güzel ahlâk en güzel bir dosttur.
- Yaşatacak bir san'at dilenmekten hayırlıdır.
- Doğruluktan ölmek lâzım gelse yine sadık kal.
- Kötü arkadaşlardan uzaklaşmakla onlardan kurtulunur.
- Başkasında görüp ayıpladığın aybın kendinde olduğunu görmemekten büyük ayıp olamaz.
- Olmamış şeyleri soracağına olmuşlardan ibret almağa çalış.
- Kızlarınızı çirkinlere vermeğe icbar etmeyin. Çünkü onlar da sizin gibi güzeli severler.
- Bugünkü işini yarına bırakma.
- Silâh kullananların, ata binenlerin, kuvvetleri kullandıkça ve bindikçe daim kalır.
- Tesiri olmayan yerde doğru söylemenin faydası olmaz.
- Bir şeyden ümitsiz olan ondan uzak olur.
- Şerri bilmeyen şerre düşer.
- Yalan söyleyen fâcir olur, facir olan da helâk olur.
- Hayâsı gidenin kalbi ölür.
- Takvası az olanın hayâsı az olur.
- İnsanın nesi çoğalırsa onunla şöhret bulur.
- Çok gülen insanın vekarı az olur.
- Sırrını saklayanın iradesi elindedir.
- Halka karşı insaflı olan işinde muvaffak olur.
- Evlâdını hangi asla atacağına dikkat et, çünkü damar aslına çeker.
- Uyanık olun. Fakirlerin hallerini âmirlere söyleyenler, iyi kişilerdir

★

HAZRET-İ OSMAN'DAN:

- Er. sonra varacağınız haktan korkun ki, fitne ve fesada koşmuş olmayasınız.
- Cenab-ı Hak Kur'anda dünyaya ne kadar değer verdiyse, siz de ona o kadar değer verin.
- Mezar dünya istasyonlarının en sonu, âhiret istasyonlarının en evveli. Orada azap görenin ilerisi de kötü. İyilik görenin ilerisi de iyiliktir.
- Talâk erkeğin, iddet ise kadının işidir.
- Çok söyleyen değil, çok iş yapan âmire muhtaçsınız.
- Her şeyin bir âfeti ve nîmetin bir mûsibeti vardır.
- Allah insanları hak üzere yarattı. Sen de haktan başka bir şey yapma.
- Ben terâzi değilim ki, sehvu hatadan uzak olayım.
- İçkiden kaçının ki, her şerrin anahtarı odur.
- Ecel gelmeden evvel gücünüz yettiği şeylere koşunuz.
- Allah için ticaret yapın ve kazanın.
- Doğru alın, doğru verin.
- İnsanların en hayırlısı günahsız olan ve Allah'ın kitabı ile amel edendir.
- Cürüm yapan kimsenin kulağını güzel çek ki, dünyadaki kısas âhiretten daha ehvendir.
- Sabredin, yoksa pişman olursunuz.
- Gafil olmayın, çünkü sizden gaflet olunmaz.
- Mezardan daha korkunç bir yer görmedim.
- Allah'dan başka hakiki sığınak yoktur.
- Dünyayı terk eden Allah'ın sevgilisidir.
- Ferahlandığın vakit, düşmanın sıkılması ne güzel intikamdır.
- Yazık, yazık, hayvanlara yarayan ağaçları kesiyorsun.

★

HAZRET-İ ALİ'DEN:

- Takdir dahil olunca, tedbir zail olur.
- Nefsin istirahati ümitsizliğe işarettir.
- Servetin en büyüğü akıldır.
- Düşmanlığın en büyüğü düşmanlığı gizli tutmaktır.
- Edebin en güzeli güzel ahlâktır.
- Fazilet kazanmak zor, rezilliğe inmek kolaydır.
- Güler yüz, sevginin anahtarıdır.
- Bahil öyle bir fakirdir ki, dünyada fukara gibi yaşar, âhirette zenginler gibi hesab verir.
- Doğruluk keskin kılıçtır.
- Gıybeti dinleyen gıybet edenlerden birisidir.
- Ahmak karşısında susmak ona cevap vermektir.
- Şeref, fazlü edebledir; asalet ve neseble değildir.
- Kalb ikrah edince körlenir.
- İhsan eden canlıdır, mezara girmekle ölmez.
- Cömertlikle birçok ayıplar örtülür.
- Akıllı insanın serveti aklında, cahilin zenginliği de malındadır.
- Din, tevazu ve seha denilen üç duygu sevgiye sebep olur.
- Azla kanaat, çokla sahavet göster.
- Kişinin zîneti hilmü selim oluşudur.
- Nefisle harp etmek en güzel cihattır.
- Medhin en yücesi iyilerin lisanında ceryan edendir.
- Nefsin devası buhlün giderilmesine bağlıdır.
- Fitnenin devamı mihnetlerin büyüğüdür.
- Çok zaman sükût, konuşmadan daha iyi iş görür.
- Çok zaman yalvarış ümitsizliğe sebep olur.
- Âlimin hatası geminin parçalanması gibidir. Hem kendini hem denizcileri batırır.
- Âlimin tasavvufu hidayet, cahilin tasavvufu dalâlettir.
- Dostun ziyareti muhabbetin cilâsıdır.
- Ümmetin üstün kişileri akıl ve anlayış sahibi olanlardır.
- Zayıfların silâhı şikâyettir.
- Kötülerin silâhı çirkin sözlerdir.

- Kötülüğünü herkesin gözünün önünde yapan insanların en kötüsüdür.
- Cahilin sükûtu hâlinin perdesidir.
- En tatlı geçim kanaatkâr olmaktır.
- Nefsine galip, hevasına hakim olana ne mutlu.
- Eğrinin gölgesi de eğri olur.
- Âlimin zannı cahilin yakininden daha sağlamdır.
- Akrabanın sokması akrebin sokmasından daha şiddetli olur.
- İnsanın izzeti kanaatındadır.
- Zekâ ve akıl insanın asaletli olmasına işarettir.
- Ahmağın kalbi ağzında, akıllı kişinin lisanı kalbindedir.
- Az ateş çok odunu yaktığı gibi, az hak da çok ameli yok eder.
- Kişinin olgunluğu ittikasındadır.
- Lisanın sözü kalbinin özüdür.
- Ölümden güzel vaiz olmaz.
- İnsanın sözü aklının terazisidir.
- Söyleyene bakma, söylenene bak
- Nefsini bilen Rabbini bilir.
- Halkı küçümseyen kendisi küçümsenir.
- Akıllı insanla istişare eden kazanır, aklını beğenen zarar eder.

SON

İçindekiler

	Sayfa
Önsöz	5
BİRİNCİ BÖLÜM	
HAZRET-İ EBÛBEKİR SIDDIK	
1'den 66'ya kadar her biri numaralı 66 menkıbeden ibarettir	7 - 93
İKİNCİ BÖLÜM	
ÖMER'ÜL FARUK	
1'den 81'e kadar her biri numaralı 81 menkıbeden ibarettir	94—189
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
HAZRET-İ EBÛBEKİR VE HAZRET-İ ÖMER	
1'den 23'e kadar her biri numaralı 23 menkıbeden ibarettir.	190—204
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
HAZRET-İ OSMAN	
1'den 55'e kadar numaralı 55 menkıbeden ibarettir.	205—268
BEŞİNCİ BÖLÜM	
HAZRET-İ EBÛBEKİR, ÖMER VE OSMAN	
1'den 19'a kadar numaralı 19 menkıbeden ibarettir.	269—286
ALTINCI BÖLÜM	
HAZRET-İ ALİ (KERREMALLAHU VECHE)	
1'den 101'e kadar numaralı 101 menkıbeden ibarettir.	287—429

39. Menkıbe: Resulüllah'ın Hazret-i Ali'ye Tavsiyeleri 352
101. Menkıbe: Hz. Hüseyin'in menakıbi hakkındadır. 414
101. Menkıbe: Siyer'den manzum dolarak nakledilmiştir. 416

YEDİNCİ BÖLÜM

HZ. EBÛBEKİR, HZ. ÖMER, HZ. OSMAN VE HZ. ALİ (RADİYALLAHU ANHUM) MENKIBELERİ

1'den 46'ya kadar numaralı 46 menkıbeden ibarettir. ..... 430—520

SEKİZİNCİ BÖLÜM

HZ. EBÛBEKİR İLE HZ. ALİ'NİN MÜNAZARALARI

Hz. Ebûbekir ile Hz. Ali'nin Münazaraları 521—526

DOKUZUNCU BÖLÜM

CENNETLE MÜJDELENENLER

Cennetle müjdelenenler 527—532

ONUNCU BÖLÜM

EHL-İ BEYT'İN MENKIBELERİ

1'den 17'ye kadar numaralı 17 menkıbeden ibarettir. ..... 533—550

ON BİRİNCİ BÖLÜM

ASHAB-I KİRAM

1'den 8'e kadar numaralı 8 menkıbeden ibarettir. 551—557

ON İKİNCİ BÖLÜM

ÜMMET-İ MUHAMMED'İN FAZİLETİ

1'den 34'e kadar numaralı 34 menkıbeden ibarettir. ..... 558—583
Dört Büyük Halifenin Bâzı Ölmez Sözleri ..... 585—590
İçindekiler 591